799 73929

חלק ראשון

מתשובות שהשבתי אני שכואל הקטן בן הנאון המפורסם מהורשר יחזקאל סג"ל לנדא לשואלים ממני רבר הלכה למעשה וקראתי שם הספר שיבת ציון כי אותיות שיבת שיבת אשר חנני ה' וכל אשר אתה חובות שמואל בן יחזקאל: ועוד גרמו בשם הזה יען כי מעט תורה וחכמה אשר חנני ה' וכל אשר אתה רואה לי מתורתו של יחזקאל אאמ"ו הגאון זצ"ל לטרתי וציון עולה במספר יחזקאל חושבנא דדין כחושבנא דדין לכן שם שיבת ציון נאה לו לרמו כי כל דברים הטובים שנמצאו בחיבוד הזה הולך ושב למקומו הראשון לאאמ"ו הגאון זצ"ל כי ממנו למדתי את הכל וממעין חכמתו נובעים אלה הדברים:

הועתק והוכנס לאינטרנט www.hebrewbooks.org ע"י היים תשע"א

בדפום של ר׳ יצחק מדפים

לפ"ק

זקצ"ר

בשנת

сеферъ шыватъ цыонъ

ш, е,

возвращение къ сіону судзилковъ

Въ Типографій И, Мадфиса, 1834 Печатать Позволяется, съ тьмъ Чтобы По Напечатаній Представлены были въ Ценсурный Комитетъ три Экземпляра Вильно, Іюля 23 дня 1833 года, Ценсоръ Левъ Боровскій

הועתק והוכנס לאינטרנט www.hebrewbooks.org ע"י חיים תשע"א הוא דבר שאינו מוכרח כנ"ל וק"ל:

מהדבני המופלא ומוכוב בתורה

שאלה

ויראה מו"ה משה א"ר ירירו הק' שמואל סג"ל לנדא בן רנאן־ עלישמאבע נ״י מק״ק עיר חרש אב"ר ז"ל:

בע"ה פראג יום ב' מו"ב שבמ תקע"ג לפ"ק

שפעת שלום לכבוד ארובי ש"ב ומחותני ירידי הרבני המופלא ומופלג החרוץ ושנון הנגיד המפורסים הקצין בנן של קרושים מו"ה הילמן נ"י אבן יקרא מתושבי ק"ק ניקלשברונ

ב בכתבו הנעים הגיעני ושמחתי בשלומו ובשלום תורתו . ועל דברי תורה אשר בא במשא ומתן של הלכה חטו ממתקים להשיב על דברי חשובתי בנ"ב מה"ת בחלק א"ח סו׳ ג׳ בדין רצועות של תפילין שמושחים בשומן של דג טמח : החמת חגיד כי סבבוני טרדות רבות וחנכי שהילנה לבני מתח קהל גדול הש"י ועסקי ליבור טמוסים עלי לכן אין הומן מסכים להעמיק העיון ולבוח בחרוכה ומפי כבודו להרחות חיבה יתירה כי ערבים עלי דבריו הנחמדים פניתי מעט להשיב כפי הגראה בהשקפה ראשונה וזהו:

ראשון נאמר מה דמפשט פשיטאלי לכבוד מעל ש"ב ומחותני כ"י דאף לענין ממונא ואיסורא הזותא מילתא היא מ"מ דבר ממש לא הוי שיאשר משום מותר בפיך אני אומר מה דמפשט פשיטא לי׳ מבעיא לי טובא ונכנסתי בבית הספק בוה כמו שמבואר בדברי שם ונשענתי בסברא כיון שהלבע בורס הככר המלוה ורחמנא קפיד ברלועה של תפילין ובגדי כהונה וכדומה על הלבע ומלוותו בכך בזה אפשר לומר טפי דחזותא מלתא היא ונחשב לדבר ממש וכיון דעיקר מצוה חלני׳ בחזותא וממילא לרידילהיות מן המותר בפיך וסברא זו היא ישרה בעיני ואם כבוד מעלתו בשיקול דעתו ממחן בסברת זו אכי מה אעני אבתרי׳ וחין אכי אומר קבלו דעתי . ומה שמעלתו רצה לעשות מטעמים להחזיק דבריו דלכך לא קפדיכן בחזותא שיהי׳ מן המוחר בפיך הואיל וחויטן שהקיל בזה הדין דמוחר בפיך ולא אסרו אלא מן המין האסור בפיך והתירו בשל נכלות וטרפות ממין המותר: חלילה וחלילה לומר שולולו חכמינו ז"ל בדבר שהוא דאורייתא ואמי מדרשא אבל הענין הוא כך כי תשמעות הדרשת דמן המוחר בפיך אינו כי אם במין המותר דחין סברא לומר דקפוד קרא שיהי׳ מותר בפיך ממש וגם נבלות וטרפות מניין המותר נאסר דהא הך קרא דלמטן תהי׳ תורת ה׳ בפיך נאמר גבי תפילין שהם מעור ומקלף ושערות הלא דכל מעשה תפילין הם מדברים שאינם ראוים לאכילה ואיך שייך לומר בו שיהי' מותר בפיך ממש אלא ודאי דכוונת הכתוב למען חהי תורת ה' בפיך דקפיד על דבר ההיתר ע"כ לא אתי למעט כבלות וטרפות דהא אין בו טעם והוא מותר אלא שהקרא קפיד על המין ולא על העצם ההיתר והא ראי׳ דבדבר שהוא להקרבה דדרשיט שהיו כל הקרבנות ונסכים וכל מה שחובא על גבי המובח מדבר המותר מקרת דמן המשקה לישראל מן המותר לישראל ודרשים שיהי׳ מותר ממשולה דרשים משמשות הדרש מן המשקה לישראל מן המין המותר : וגבי דרשה דלמטן תהי תורת ה׳ בפיך דרשינן הדרש מן המין המוחר בפיך אלא הוא הדבר אבר דברתי דלמען תהי׳ תורת ה׳ בפיך כאתר בתפילין חבר הווייתן של תפילין הוא מדברים שבלא"ה אינן ראני למחכל אדם ע"כ כוונת הכתוב הוא שיהי רק מן מין המותר אבל בדבר שקרב ע"ג מובח שהוא מדברים הראוים לאכילת אדם . הדרשה היא בפשיעות מן

המותר לישראל ממש : ואין לומר דלכך לא דרשי מן המשקה לישראל מן המין המותר בפיך דהואיל שים לנו עוד דרשות בקרבנות להוציא ולאשור נבלות וטריפות להקריב ע"ג מובח דדושינן מן הבקר להוליא את הטריפה וגסמכל אשר יעבור תחת השבט פרט לטריפה שאינה טוברת מ"מ קשה דבמס" מנחות דף וי"ו ש"א ובחם׳ תמורה דף כ"ע ש"א קאמני דמגרכי ג' קרחי : דאי ממבקה יבראל ה"א דוכא בטנדה טריכה ולא היתה לה שעת הטשר אבל היכא דהקדיכה ואח"כ נערפה יהי' כשר לקרבן לכך לריך חלתא קראי ש"ש ואמאי לא קאמר הגמוא דאי חמשקה לישראל לחוד לא הוי ממשטיט נכלה וטרפה והוי דרשיט מן המותר לישראל כמו דדרשיט מן המותר בפיך מן מין המותר אנא ודאי ע"כ צ"ל דפשטא ממשמעות הדרש הוא שיהי מותר בפיך ממש רק בדרשא דמן המותר בפיך הנאמר גבי תפילין ליכא למימר שיהי׳ מן המוחר בפוך ממש דהוחיל ותפילין הם מדברים שבלח"ה חיכורחוי׳ לאכילה כנ"ל וע"כ הכוונה מן המותר בפיך מן המין המותר בפיך להוציא דבר הבא מן דבר נימא יואל ישיבני דא"כ הוא למה לא השיב ר' יהושע במסי כבת דף ק"ח ש"א תשובה זו הנה אני אומר כיון דשאלה זו שאל ביתוסי אחד את ר"י ואיך ישיב דבר ממשמעות הדרש למי שכופר בהורה שבעל פה חה בכלל מה דאמרו חז"ל דע מה שתשיב לאפיקורום ואם הי'ר"י משיב לו תשובה זו הי׳ מתן הצבע בין שימי רשעים לדתות כל טיקר הדרשה דנמעון מהי׳ תורת ה' בפיך והי הביתוסי אותר דליתא כלל להך דרשה דתן התותר בפיך: כיון שנאתר בדבר שאינו ראוי' לאכילה ולכך בחר ג'יהושע להשיב לו דברי טעם בכבוא שכנית דאיוה משבח זה שהרגו אמשקליטר. או זה שהרגו המלך כאשר באמת הודה לו הביתוםי:

לבון השואל : ילמדט רבינו מה שלא הבנתי בנ"ב מה"ת בי"ד סי קע"ה וו"ל ככן מחוד חכי תמה על המחבר בש"ע ח"ח סיי י"ח סעיף ב' שכתב טוואן טובד כוכבים ומזלות וישראל טומד על גביו י ואומר לו שיעשה לבתן להרתב"ם פסול ולהרא"ש כשר וע"ו הקשה אביו רביט הגדול זל"ל דהרב ב"י למד דין זה מהפילין לציצית וסבר רביע ב"י כמן שמכשיר הרא"ש בעיבוד ה"ל מכשיר בעווית הציצית חה לא דמי דבשלמא בעיבוד התחלת העיבוד ממשיך אחריו כל העיבוד אבל טויית ציצית דומה ממש לכתיבת הגט עכ"ל של נ"ב שם־שוב תצאתי שגם בסשר דגול מרבבה הקשה קושית זו והכיח בל"ע על מרן ב"י ישיין שם מר הגאון כ"י ולת הבכתי בעניי דחם נחמר כחביו רבינו הגחון ול"ל דגם להוח"ש פסול כויית לילית דבני ישראל גבי תליי׳ בבגד בשומד על גביו : א"כ למה צריך קרא לאפוקי עובדי סוכבים ומזלות הלא גם טווי' דליכא קרא כמי פסול בעובדי כוכבים ומזלות אפינו עע"ג . בשלמא הרמב"ם לשיטתו דסובר בהדיא דתלי' בבגד לא בעינן לשמה כדאי' בהדיא בא"ח סי' י"ד סעיף ב' א"כ לריך קרא דבני ישראל לאפוקי עובדי כוכבים ומזלות אבל אם נאמר דגם הרא"ש סובר כהרמב"ם דגם טווי בעיכן לשמה אכילו היכא דליכא הרא בהדי׳ דבני ישראל והרא"ש סובר בהדי׳ דתני׳בטי לשמה א"כ למה לי קרא דבני ישראל גבי תלי׳ לאפוקי עובדי כוכבים ומזלות הלא גם בישראל לא מהכני אפי׳ טווי׳ אי לא עשה מעשה וכם ליכא קרא דבני ישראל . וימתול מר הגאון נ"י לעיין במג'א סי' י"ד סק"א עם פי' הגאון מוהר"ש קעליןשם וימלא בהדי' כדברי. דהא בהא תלי' הרא"ש דפוסק דחליי בעי לשמה א"כ ט"כ טווי׳ לא בעי לפחה : אבל הרחב"ם דפוסק דטווי׳ לא חהני טע"ג לכן מוכרח לפסוק דתלי׳ לא בעיכן לשתה :

תשובה

שפיר קאמר : דורש קל וחומר : ה"ה א"ל ידידי הרבני המופלא ומופלג בתורה כבוד מוה' משה כ"י:

בפירש בספר מחלית השקל את דברי המג"א סי׳ י"ד סק"א דהא בהא חלי׳ דלהרא"ש דפוכל תליית הלילית ע"י טובד כוכבים ומולות ע"כ סובר דטוי׳ ע"י עובר כוכבים כשר אם ישראל שומד על גביו: הגה אין זה מוכרח דיש לומר אף לדעת אאמ"ו הגאון ז"ל דגם להרא"ש פסול הטוי' ע"י עובד כוכבים ומולות בישראל טע"ג אפי׳ ממטטיכן תלי׳ בבגד ע"י שבד כוכבים ומולות מקרא דדבר אל בני יבראל ולריך כרא לזה דחין ללמוד תלי׳ בבגד מטוי׳ דאף דטוי׳ פסול ע"י עובד כוכבים ומזלות אפ"ה ה"א דחליי כשר ע"י עובד כוכבים ומולות אם ישראל עומד ע"ג והדבר מוכח דתא לשמואל דפוסל בעויי שלא לשמה אפ"ה לרוך קרא דבני ישראל למעט תלי׳ ע"י עובדי סכבים ומזלות כמו שמבוחר בט"ז סו'י"ד סק"ב דחין ללמוד תליי' בבגד מטוי' ע"ש בט"זי אמנס לדברי אחת"ן הגחון זל"ל הענין בביחו׳ הדברי׳ הוא כך דודאי להרח"ש ס"ל בתפילין ביברחל עע"ג בשעת תחלת העיבוד נחשב לשמה הואיל וכל העיבוד נמשך אחר תחלת העיבוד דהיינו בעת נתינת העורות לתוך הסיד אז נעשה העיבוד כי הסיד פועל העיבוד מעצמו משא"כ הטווי' אין תחלת הטוי' גורם סוף הטוי' ומדמה זה לכתיבת הגט ובאמת אם הי' אפשר שישראל יטמוד בכל משך הטוי'ויאמר בכל רגע ורגע בעת שיהפוף הגלגול לטווית החוט באחת הי' כשר אבל זה אי אפשר לנחלם בכל תנועה ותטעה מהטוי׳ כמו באי אפשר בגט לומר בכל אות ואית ביכוין לשמה ולכך סובר אאמ"ו זצ"ל דגבי טויהלא מהני טומד ע"ג משא"כ בשעת תלי'בבגד הלא אפשר לישראל לומר לעובד כוכבים ומולות בשעה שמכנים הצילית לחוך כנפי הבגד שיכוין לעשת לשמה וזה הי' כשר לדעת הרא"ש דתלי' בבגד דומה לעיבוד העורות לחפיליןשהות מעשה אחת וח"כ אי לאו קרת דבני ישראל ה"א דכשר ע"י עובד כוכבים ומזלות אם הישראל עומד על גביו דוה שפיר מקרי לשתה ולכך לריך קרא דאל בני ישראל למעט ראפילו בכה"ג כמי פסול תליי׳ ע"י עובד כוכבים ומולות ודברי המג"א מובנים כפסוטן והיט דכווכת המג"א לפרש מה שכתב המחבר ציצית שעשאן עובד כוכבים ומזלות פסול האי עבאן הוא הפירוש התלי׳ בבגד דליכא למימר דעבאן הוא הפי׳ בוף עשיית הלינית דהיינו העוי׳ זה אי אפשר לומר דהא המחבר פסק לעיל בסי׳ י"א לפרש בדעת הרא"שדטוי׳ כשר ע"ז עובד כוכבים ומזלות כשיבראל שומד ע"ג אלא ע"כ הפי׳ עבאן הוא החלי׳ וס"ל להמחבר דאף שכשר להרח"ש העוי' ע"י עובד כוכבים ומזלות כשיברחל עש"ג חפ"ה התני פכול ע"י עובד כוכבים דכתיב דבר אל בני ישראל זה הוא כוונת התג"א לפרש דברי המחבר דהאי עבאן עובד כוכבים ומזלות הוא הפי׳ התליי׳ ולא הטוי' אבל מעולם לא עלה על דעת המג"א שיהי' זה בזה תלי' דאם התלי' ע"י עובד כוכבים ומזלות פסול, מקרא דדבר אל בני יבראל ע"כ העויי כבר אין זה מוכרח כלל דהה לבמואל פסול העויה שלה לשמה ואפ"ה דרשים דבר אל בני ישראל לפסול ע"י כוחיים ופירוש הרב מחלית השקל אלף

ועל מה שכתבתי לפרש דברי הר"ן בתשובה דהחי בעי" בגמרת במס" ב"ק דף ק"ח ע"ה וע"ב חי חו"מ הוח דק להוי גרמח ולח ממש וע"ז כתב מעלתו באני טעיתי מאוד דהא איבעיא הוא אי מחשב החזותא להשבת כבוילות סמנין ואי לא סיי רק חזותא איך יעלה על הדעת כלל דמחשב זה השבה : ארובי ש"ב ומחותני כל כי האי מילתא לתאמרי משמאי והנה חני מכביר הדבר לכבוד מעלתו ויראה שאין טעות בדברי דהא האיבעיא הוח שהיו הממנין שרוין ונמשו במים ולבע בהן הלמר ולרוב הפוסקים מיירי בבשעת הגזילה היי הצמר שוה כפי השמכין 'אלא שאח"כ הוזל והאיבעיא הוא אי הן"מ ויכול לומר לו הרי שלך לפכיך ואי חזותא לאו מילתא היא אינו יכול לומר הרי בלך לפניך ועיין בש"ך ח"מ סי" שס"ג ס"ק ט"ז - ומעתה כהמר אף שחזותא לא חשיב ממש וסוא רק גרמת הנחם: עכ"פ הוי השבת הגזילה דהא הסמנין מובלעים בלמר והוא משיב לו הכל ואומר לו הרי שלך לפניך שהרו יש לך גרמת הנאה מהכמנין דהא יש שבת סמנין בלמר אבל אי אמריכן חזותא לאו מלחא וכא הוי אפילו גרמת הכאה שוב לא הוי השבה דאינו יכול לומר הרי שלך לפניך וכיון שאין בו גרמת הנאה כלל במה יאמר הרי שנד לכניך הח חינו לפניו דבר והוי זה כמו שגזל ומניחו במקום שחינו נרתה וחין הנגול יכול להוליא משם . וכל אלה הדברים רמותי שם בתשובה וכתבתי בזה הלשון אף שהגמרת קתי בתיבעית אי תוותת מילתת היינו תי יכול לומר הרי שלך לפניך אבל זה פשיטה דלה הוי הף ממשה של איסור ע"כ לשוני שם . כללו של דבר דאף דחזותת מילתא הוי רק להיות נחשב לגרמת ולא ממש ג"כ איכא השבה מטליא דהא הסמנין מובלעים בלמר וגרם הנחת החוותה גורם להיותן נרחין ואומר לו הרי שלך לפניך וחין בידי מאומה משלך והכל אני מחזיר לך ועיקר מה שכתבתי בתשובתי בביאור דברי הר"ן בתשובה לחלק בין גרם לממש אין בו נפקותה לשאר מילי ולא גרע כח הגרם מממשת אלא לענין הישורי הנאה אם יש עוד גרם אחר בהדו׳ לדון בו דין זה וזה גורם : ובספר פרי תואר תוכיח דע"כ האיבעיא בגמרא אי תו"מ כוא רק אי חזותא מחשב הנאה או לא דליכא למימר דאיבעיא הי" אי תזותה הוי ממש א"כ מאי קה פשיט לי" מערלה וכי לא ידעיקן דערלה אשורי בהנחה וחם מוכרת דחווחה הוי הנחה עדיין לה נפבע החיבעי אי חזוחת **הוי ממש אלא דהאיבעיא הי' אי חזותא מלתא והוי גרס הנאה או אי חזותה** לאו מלתא ואפילו גרם הנאה ליכא והאריך בזה בספר פרי הואר ומה 'אטשה אם אין ביד מעלתו הספר הזה ובודור איתא בכאלה שם בקהלתכם

הלל ידידי הגאון אב"ד כר"ו:

ובה בהקשיתי על דברי תוס" עם בתסכת ב"ק בד"ה רבח רתי כתב מעלתו דקושית התום" הוא רק אלישנא דרבא דאמר אלמא חזותא מלתה דמשמע דפשיטה לי׳ דחזותה מלתה אין זה ברור ומצינו כמה פעמים בש"ם דאף דחיכא חיבעי׳ דלה איפשטא הפ"ה נקטו אמוראי לשון ודאי לחד ביכח של החיבשית ללד התומרת כיון דספיקת הוליכן להומרת " ודוגמת לוה מציכו במס' סוכה דף ל"ג דהמר רב פפא זאת הומרת אין דיתוי אצל מצותר ואפ"ה מסיק הש"ס דרב פפא גופא מספקא לי׳ ולהו ירא אמרינן ולקולא לא אמרינן ואף דמשמעות פי' רש"י שם דלר"פ לא הי' מספקא לי' רק רב ירמי׳ קא מבעי לי׳ דרש"י פי׳ בד"ה דר"פ גופא האי דיוקא דר"פ מיבעיא לני לר"ו והחיבעית דר"י הוח הימה בתני במתני׳ כסהו הרוח חייב לכסות אי מפשע פשיטא לי׳ להתנא דאין דיחוי אלל מצות או דספוקי מספקא לי׳ לתנת ומספיקה פסק לחומרה הרי דלפי פירש"י נא הי' הספק לר"פ רק לר"י המנם לפן הגירסת שלפנינו במש' ע"ו דף מ"ו ע"ח משורש דגם חליבת דר"פ קא תיבעי לר"י וגם לדברי ר"פ איכא לספוקי אם מה דאמר ר"פ זאת אומרת אין דיתוי אצל מצות דמפשט פשיטא ליי או דילמא סשוקי משפקא לי ולחומרא אמריכן ולקולא לא אמריכן: וכך הוא הגירבא שם במס' ע"ו דר"ם גופא איבעי' לי' מסבט פשיטא לי' לרב ספא דאין דיחוי אצל מצות ופו׳ או דלמא ספוקי מספקא לי׳ הרי מפורש דא בעיא דר"י הוא אי בס לר"פ סכוקי מספקה לי' וכן כראה שבירסה זו ככונה דהי הוי פשיטה לי' לר"פ דאין דיתני אתאי לא פשיט לי' ר"י וגם סתמא דתלמודא הניח איבעית זו בתיקו אתאי לא פשיט לי' מר"פ אלא ודאי דגם לר"ם הי' מפשקא לי' אם מה דתני במהני׳ כשהו הרות חייב לכשות הוא מטעם דמפשט פשיטא לי׳ לתנה דחין דיתוי הצל מצות ל"ש לקולה ול"ש לחומרה או דספוקי מספקה לי" ומספיקת להומרת אמריכן ולקולה לה אמריכן . ובחידושי בארתי דבר זה דהיך שייך ליתן מקום לספק זה לומר על דין שתני במתניתין סתם חייב לכסות תוא מפני ספק וגם בספר יבין שמועה ככל רפ"ו מסיק דדוחק לומר על תכח דהי׳ מסופק בדין ותכי במשנה הדין מפני ספק יעיי"ש ואין כאן מקומו להאריך בוק עכ"פ נרחה מכוגי׳ דע"ו הכ"ל דחף בר"פ חמר וחת חומרת חין דיחוי אצל מצות וכפירש"י יש לומר דספוק' מספקה לי' ולחומרה אמריכן גם בסוגיא דב"ק ごろ המריכן か ולקולא טוסקון בו ג"כ יש לומר לרבא דאמר אלמא חו"מ אבר אנו היינו להאי גיסא של האיבעיא אי ילפינן מערלה לשאר מילי ובזה קמה וגם

נלבה מה שכתבתי בתשובתי לדחות קושית התום" בד"ה רבא רמי : וכה בכתבתי שאין ללמוד שביעית מערלה דמה לערלה שכן לא הי" לו שעת הכושר הכוונה בזה שערלה לא היץ לו היתר מעולם אבל בלביעה מפירות בביעית הוא מותר כדמפורש בהרמב"ם והוא מבנה מפורשת בפ"ז דשביעית הלבע לובע לעלתו אבל לא בשכר לאחרים ואחר שכלה זתן הביעור צריך לשרוף אותו קברים אבר ים להן ביעור ואם לבע מהן אחר זמן הביעור עלוה תכי בברייתא דידלק הבנד הרי הי׳ לו שעת הכושר בחוד זמן הביעור

ואינו בשריפה אלא לאחר זמן הביעור וק"ל: ומה שכתב מעלתו כ"י דיותר הי׳ לי לומר דשביעית קילא טפי מערלה שהיה רק בעשה משא"כ ערלה שהוא בנאו אהובי ש"ב ידידי כ"י אני

לא מלאתי פירכא כזו בש"ם רק שפריך שכן טוש כרת זהו פירכא שהוא בעונש כרת או מיתה אבל לפרוך חומרת מאיכור לאו נגד עשה לא מצינו ואף שעל לא תעשה איכא שוכש מלקות ארבעים בב"ד כל מסה ועל איכור עשה ליכא שום עונש בב"ד של מעה וגם בב"ד של מעלה המרו דעונשו העשה רק בעידן ריתחת העפ"כ דבר זה תלי' באשלי רברבי ויש כמה גדולי חז"ל דסוברים דעשה המוה מלא תעשה וראש המדברים בזה הוא הרמב"ן ז"ל בפירוש התורה בפ" יתרו בפסוק זכור את יום השבת כתב דעשה גדולה מל"ת שהרי תלינו עשה דוחה לא תעשה ובספר הליכות עולם להרב בית יוסף דחה ראית הרתב"ן ואמר דמה שעשה דוחה לא תעשה לא משום דעשה חמורה מלח תעשה אלא שלא תעשה נאמרו על תנאי ולא נאמרו במקום דאיכא עשה ובספר תוס' יום הכפורים מוכיח דעשה חמור מל"ת דקאמר במס' יומא פ"ב פ"א מי שאחזו בולמום מאכילין אומו הקל הקל מחלה טבל ונבילה מאכילין הוחו נכילה טבל ושביעית מאכילין אותו שביעית (יעו"ש בגמרא) וקשה למה לח כקט רבותה טפי נדילה ושביטית מאכילין אותו שביעית וווכ"ש דטבל ושביעית מאכילין אותן שביעית אלא ע"כ צ"ל דנבילה ושביעית מאכילין אותר נבילה דעשה התור תלא תעשה ע"ש בספר תוס" יוה"כ י הן אחת שיש כדחות דבריו ויש לומר דכי הדדי נינהו עכ"פ מוכח שאין הלא תעשה חמור מעשה :

שכתבתי שם שאף שיש ללחוד ערלה משביעית בק"ו אפ"ה לא הוי שני כתובין דתהי׳ אינו מיותר דלריכא לדרשא בתופס דמים סיונתי בות דאי לא הוי גלי לן קרא בפירוש גבי עולה לאסור לביעה לא הוי יכולין למילף טרלה משביעות דבשביעית גופא לא הוי דרשינן לאסור לביעה ותוי מוקי קרא דתהי' רק לעניותופס דמים אבל איסור לביעה הוי מוקתינואסבר" חיטוכא דחוותא לאו מילחא היא רק עכשיו שכבר גלי לן קרא גבי שרלה לאסור לביעה ממילא דרשינן חהי" דכתיב גבי שביעית לכל

מילי ומרביכן גם לביעה: וכה שעמד מעלתו פל פלפולי בסוגי" דתחש במס" שבת לא ידעתי להשיב ואין דבר לחדש מעתה כי הכל מבואר היעב שם בדברי:דהואיל. והרטעות הם קבועים ונקברים אל הבתים של תפילין יש להם דין בתים פלמס - וכמו שהבתים עלמס לריכין להיות מן המותר בפיך שהם תורה עצמה דיש בהם כתב בשין של קמטים כן הדין ברצועות דחדא מצוה היא: והם נטפנין זה נוה :

יפה לדקתי את דברי ע"ש דכתב דלא קיימא לן הא דר"י דמדמה משכך לתפילין וס"ח ומווזת ודחותי דברי המג"א שכתב דאיתקשי כל המלות לתפילין והוכחתי דע"כ לדין מותר בפיך לא איחקשר שאר מלותי לתפילין דאל"כ מאי כא מבעילי להש"ם מאי הוי עלה דתחש וגם מדכשר פיל לדופן סוכה . גם מה שכתב הרמב"ם דמור שהי" בקטורת הוא דם הגרור בחי" טותאה מכל זה מוכח כדברי הע"ש דלא איתקשו שאר מצות: לתפיליןלענין, מותר בפיך ודברי הע"ש נכונים להתיר שופר מבהמה טמאה דגם שופר אינו אנא תשמיש מלוה ואת"כ הבאתי דברי הר"ן דבשופר יש להחמיר מטעם דהואיל ולוגרוואתי כלפנים דתי וחתיר טפי הבל עכ"פ דברי התג"א נידחין דבה לידוב בדבר חדש דכל המלות איחקשו לתפילין זה ע"כ ליתא לשנין מותר בפיך : והאריכות בזה ללא צורך ולמה אכשול הדברי אשר כבר גאמרו וכשנו, בתשובה זו והראיתי פנים לכל לד וכבוד מעלתו ש"ב כ"ייבודאי בחסו וןעבר על דברי

התשובה הואת וקראה סירוגין סירוגין בלי סדר:

ומה, בהקשה מעלחו על דברי רש"י במס' ב"ק על הא דבגד שלבש בקליפי שביעית י יפה הקבה וכבר קדמותו בזה רבפני יהושע ועיין שם י ומה שהקשה למה השמיט הרמב"ם הך דבגד שלבש בקלישי שביעית דידלק באמת הוא תמוה מאוד שלא הרגיש בזה אחד מטבאי כלינ ולחומר הענין נראה לי דהנה בעיקר דין פירות שביעית שלריך לשורפן ולאבדן אחר הביעור ים בזה מחלוקת ומבוכ' גדול 'דהרמב" סבפרק ז'מהל' שמיע' הלכה ג' פסק שחיב לשורפן ולאבדן אמנס הכסף משנה הביא דעת הרמב"ן בפי התורה ושארי גדולי פוסקום ס"ל דאין לריך לשורפן ולאבדן אלא הביעור הוא במוציאן מן הבית ומשקירן להרמב"ן בפי׳ התורה מביא כמה ראיות ממשכה ותוספתא דאינו חייב לשורפן ולאבדן אלא שמפקירן ומה שאמר פירות שביעית אוסרין בכ"ש היינו משום שיש להן היתר לבערס מביתם ואז מותרון באכילה: ומעתה לפי זה יוקשה הא בהך ברייתא דמביא במש'ב"ם דידליק הבגד ולפי תי׳ הגמרא הוא דאורייתא דהא מתרך שאני התם דאמר קרא תהיי הרי דנפקא לי׳ מקרא ולריכין אט לומר דבאמת הוא פלוגתא דתנאי והדבריתא דתני ידלק סבירא לי׳ דהביעור הוא שחייב לשרוף או לאבד הפירות אחר הביעור והנה ודאי שאין הלכה כהאי ברייתא דהרבה ברייתות ומשניות תולקיןבוה אעפ"כ סחם גמרא שפיר רלה לפשוט האיבעיא בחזותא מלתא דאף פאין הלכה כהחי ברייתא בעיקר הדין ביעור פירות שביעית עכ"ם מוכח מהך ברייתה דחוותה מלתה ובזה להנמלה תולק על הברייתה ומדחה הגמרא שאני החם דכתיב תהיה ומרבה חזותא דלפי הך ברייתא הביעור בשריפה הוא מן התורה שפיר נתרבה גם חזותא לביעור מקרא דתהי אמנם לדידן לא שייך דין זה לפי דעת הרמב"ן דגם אחר הביעור אינו כאשר וכ"ה דעת התום׳ במס׳ פסהיסדףכ"ב ע"ב ד"ה מתבערין שמותר להכניסן ונתוכלו אחר הביעור ולפ"ו הך ברויתא דבגד שלבעה בקליפי שביעית ידלק נדחה מהלכה אמנם אעפ"כ יש להלבע דין שביעית כדקתני במתני בפ"ז משביעית וכמו שמתבאר בסוגי׳ דב"ק ממין הלובעים וכו׳ יש כהן שביעית ולדמיהן שבישיח לשנין שחשור לעשות מהן סתורה גם קליפי׳ דחזו לצבוע בהן לריך לבערם היינו להפקירן ולהוציאן מן הבית וע"ן בפני יהושע שם במס׳ פסחים דכתב דמה שפסק הרמב״ם דצריך לשרוף ולאבד פירות שביעית

תחר זמן הביטור זה הוא רק מחומרא מדרבנן ואינו מן התורה כמו שהוכית - הרמב"ג בפי" החורה ע"ש

וארוך הודיעניה׳ את כל אאת נשובה ונחקורה לדעת לדידן דאין הביעור לפירות שביעית מן התורה אלא להוליאן מן הבית ולהפקירן אם עבר ולא הוציא קליפי פירות בביעית מן הבית וצבע אח"כ בהם בגד מה דיט של אותו בגד ולפי הנראה בהשקפה ראשונה י"ל דכמו שמרבינן לתנא דברייתה דתניה ידלק הבגד דחזותה מילתה היה גבי שכיעית מקרא דתהי׳ כמו כן לדידן דחף דחין לריך לשרוף ולחבד מ"מ. חתרבי החזותה מהיי קרח דתהי" דעכ"פ לריך להוציח חותו בגד תן הבית ולריך להפקירו כמו שהי'לריך לבער הקליפין כשהי׳ בעין י ולפ"ז יצא לנו ליישב דהרמב"ם לא הביא הדין בבגד שלבעו בקליפי שביעית ידלק י כיון דביעור פירות שביעית עלמם שיהיו לריכין פריפה זו גופה הוא רק מדרבנן אף לדעת הרמב"ם כמו שהבאתי לפיל בשם הפני יהושע א"כ יש לומר דם"ל להרמב"ם כי אמרינן הומרא זו שיהי הביעור לפירות שבישית בשריפת היינו כשהם בעין - אבל כשאינן בפין והוירק חזותא לא מהמרינן בהו והניתו של דין תורה ואינו לריך לשורש - אמנם עדיין אין מרפא בוה דעדיין קשה דה"ל להרמב"ם להביא דין בגד שלבסו בקליפי שביעית שלריך ביעור כמו הקרי עלמו ואף שאינו לריך לשרוף ולאבד וכו" עכ"פ צריך הוא להוליא מן הבית ולהפקירו דכבר נחרבת חזותא בשביעית שיהי׳ מחשב כחינו הוא בעין מקרת דתהי׳ : ונראה בזה דלפיחה דרתי רבה לקחן חחין הנובעי" לעלי הסקה ומתרך דעשמה דמיני לבעין ים להם קחשת שביעית הוחיל והנאתן וביעורן שוה ופירש"י דבשעת רתיחת היורה כלה השורש וקולט הלבע ותום׳ כתבו כיון דחוותת מלתה לה הוי ביעורו בקליטת הצבע ולכך פירצו התום" שהנחתן וביעורן בוה כשלובשן כלה ונתבער הלבע מיום אל יום :

ולכאורה יש להכריע כדברי התו' דהנה קשה חיד תני במתני' בפ"ז דשבישית משנה ג' הלבע לובע לעלמו הא כיון דלענין בביטית חזותא תלתא היא וא"כ יהי צריך לבער הבגדים בזמן הביעור וראיתי שפני יהושע הרגיש בזה ומדחיק עלמו דהך מתני' בתני הלבע לובע לעלמו מיירי במיני לבעים שאין להם ביעור דחשב שם במשנה ב' ובזה רלה הפני יהושע ליישב דברי רש"י שנקט בטוג א זו דאסור ללבוע משום שאין עושין בחורה : אמנם זה הוא דוקא אם הביעור שביעית דוקא בשריפה ואיבוד כמו להברייתה דתני ידלק הבגד דלחחר זמן הביעור אסור בחכילה ובהנחה כמ"ש לעיל - אבל אם מדאוריי אף לאחר הביעור מותר באכילה והביעור הוא רק להוציא מן הבית ולהפקיר פירות נראה לומר דוה הוא התיוב על הפירות שיש לו בביתו שתתקיימין ואינן הולכין לחיבוד לריך הוא להוליאן מן הבית אבל אם הפירות כלין מאליהן למאי לריך להוליאן מן הבית לפיכך אם כבר לבע במיני לבעין אשר היו לריכין ביעור להוליאם מהבית להפקירן והוא לא הוליאן ולבע בהן בגד אין החווב להוליא אותו בגד ולהפקירו כיוןשהלבע הולך לחיבוד ונתבפר הלבע חיום אל יום . כמ"ש החום" זה הביעור עדיף טפי ומה שתנא במשנה ריש פ"ז במסכת בביעית ממין הלובעים יש להם ביעור ולדתיהן ביסור היינו כשהם בעין ולא לבע בהן עדיין אן יש לו דין פירות שביעית לביעור ולריך להוציאן מן הבית ולהפקורם אבל כשכבר לבע בהן

הקי שמואל סג"ל לנדא

הין החיוב על הבגד להוציאו ולהפקירו כיון בחולך לחיבוד אין לך ביעור

בדול מזה החצא מזה דלדידן ליתא להך ברייתא דידלק הבגד ולכך השמיטו הרתב"ם ז"ל : כ"ד ש"ב ומתומנו :

ישאו דרים שלום לככוד אהובי ידידי הרב המאוה"ג החריף ורבקי משנתו קב ונקי כש"ת מוה' פלק כ"ץ נ"י העומר לשרת בקודש בגליל פילוען וגלאטוי' יע"א

ב: מכחבן הגעים הגיעני לנכון ומפני סרדום הליבור העמוסים עלי בצוק עתים הללו אין הפנאי מסכים עמדי להאריך וההכרח לא יגונה לאחוז בדרך קלרה להשיב מפני הכבוד : פ"ד אשר הקשה משלחו על מה שכתבתי בתשובה בכודע ביהודה מהדורא תכיינא חלק א"ח סי׳ ג׳ בשנין רצועות של תפילין שמושחים בשומן דג טמא שאין קפידא בזה וסמכנו על דברי המדרש ילקוט רמז קפ"ו שמכשיר לעבד עורות מצוחת כלבים לכתוב בהן ס"ת תפילין ומזוזות אף שהוא דבר היולא מן העמא וע"ז הקשה כבוד מעלתו שחין ראי׳ מצוחת כלבי׳ דהוי רק פירשת בעלמת כמו שַכּסקינן בש"ע י"ד סי׳ פ"א ס"ד דבליא בההמור נולר בו מותר משום דתוי פירבא בעלמא ומכ"ש דליכא איסור בצואה היוצא מן העמא : אהובי ידידי גם ממני לא נעלם דבר זה אבל אין ענין לוה לתשמישי קדושה דמה שמותר פירשה היולה מן הטמה היינו רק לענין הכילה : דכיון שהוח פירשה בעלמה חין בו טעם חיסור מכח"כ לעשות תשמישי קדושה חדבר היולה מן הטחת אסור אף כאין בו טעם כלל וראי׳ לזה משערות של בהמה שמאה שאין לך פירבא בעלמא יותר משערות באין בהם לא טעם ולא ריח כלל וכלל . ואפ"ה אסור לכרוך בהן הפרשיות של תפילין מדרשת דלמטן מהי" תורת ה׳ בפיך מן המותר בפיך כדחיתא במס׳ שבת דף כ"חע"ב יע"ם . וכבר ביארתי שם בתשובתי במה שכתב הרמב"ם ו"ל בפ"א מהלכות כלי מקדש דמור אשר הי' מסמני הקטורת הוא דם חי' הגמלא בארץ הודו והראב"ד ז"ל השיג עליו . וכתב הלילה לומר שלקחו לקטורת דבר היולא מן המחת והכ"ח שם החליץ בעד הרחב"ם לוחר דכיון בנתייבש נעשה כחו פירשת בעלמת וחלי השבתי על זה דתף שחין בו טעם והות פירבת בעלמת לא טדיף תשערות ועור תן דבר טמח שג"כ חין בו טעם והוח רק פירשת בעלתא ואפ"ה אסור לעשות מהן דבר קדושה ע"ם:

וה אני אומר מה יענה לדעת הראב"דו"ל בפ"ד מהלכות מ"א הלי כי שפשק כרב ששת בתש' בכורות דף ז' ואושר כל שהיי בתוך הטמה אף דלה מגושו ממלין ובזה הפשר יש לומר דתראב"ר בהלכות כלי מקדש דאושר ליקח לקשורת דש הצרור בחיה שמאה אויל לשישתו דששק כרב ששת ואוסר כל שהי׳ בתוך העתא אף שהוא פירשא בעלווא ואין כאן מקום להאריך בזה ועכ"פ יהי׳ לדעת הראב"ד דאוסר כל שהי׳ בתוך העתא אף שהיא פירשא בעלמה סתירה מדברי המדרש הזה דמותר לעבד שורות בלוחת כלבי׳ לכתוב בהן ס"ת תו"ת ובוה קתה וגם כלבה הרחי׳ דעכ"פ כיון דמדעת הראב"ד מוכח דמה שהוא לצורך עיבוד אין בו קפידא אם הוא מדבר טמא ובשברא זו לא מציע חולק בפוסקי׳ על דעת הראב"ד ועל ינה שהבאתי שם באותה תשובה להתיר עורות ששכו בשומן דגים

טמאים מטעם שאין הסיכה עושה פעולה בגוף העיבוד שכבר נעשה העיבוד רק שסכין השומן אח"כ כדי לרכך העור ולהצליל המרא' ע"ז השיב כבוד מעל' מהא דאיתא במס' שביעית בפ' ח' משנה ט' שור שסכו בשתן של שביעית חכמים אומרים דיאכל כנגדו ומזה יצא מעלתו לדון מדתני יאכל כנבדו מכנל דנחשב השומן בעור וממילא יש בו קפידא לרצועות של תשילין אם הסיכה הוא מדבר טמא לא ידעתי איך מדמה זה לוה אני כתבתי בתשובתי דכיון דבלי סיכת שמן של דג טמח ג"כ הי׳ העור רחוי לעשות ממט רצושת שוב אין לאסור משום דרשא דלמען תהיי תורת ה' בפידשיהי' מן המוחר בפיך כיון דרחוי למטה אף בלתי האי סיכה בשומן דג טמא וסקפידה שיהי׳ מן המותר בפיך הוח רק שעיקר קיום המלוה יהי׳ מדבר המוחר אבל דבר שאיט כי אם לישת ולהלניל הלבע יכול להיות גם מדבר האיסור · משא"כ לענין שביעית דשם אנו דנין אם הולך לאיבוד או לא בזה כל שמשבית העור ליפות ולרכך אותו הרי פעולת השתן נרגש ונראה לעינים אין זה הולך לאיבוד בדבר שמשבית העור וק"ל: ומפני רוב הערדה לקלר אני לריך כ"ד א"כ הד"ש:

הק' שמואר סג"ל

שלום לארובי ירירי הרבני המופלא ומופלג בתורה מוה׳ יצחק נ״י:

ד ע"ד שרנתו שאלת חכם . סופר סת"ם יש לו בן חרש שאינו שומע ואינו מדבר והחרש הזה יודע לאמן את ידיו לכתוב כתב אשורות כאה ומסודר והוא מסייעלאביו לכתוב תפילין ואבין עותד ע"ג בשעה שבנו כותב והבן אע"פ שהוא חרש הוא מניח תפילין בכל יום ויודע שיש בהם קדושה כי מחבבן ומנשקן כשלוקחן בידו ואם הבן מגיע אל שם משמות הקרושי לוקת אביו הקולמום מידו ופתב השמות הקרושי בקרושה ואח"כ חוזר וכותן הקולמום ביד בנו החרש לכתוב השאר באופן שאביו כותב ומקדש השמות כדינו רק החדש כותב התיבות שבין שם ושם י יורינו אדוני אם

השובה הרב בעל פרי מבדי׳ בפתיחה כולנות לש"ע א"ח נוטה להקל ולהכשיר תפילין שכתבו חרש אך לא יצא י"ח ביאור ויש לעיין בזה הרבה ולכחורה יש לפסול חותן תפילין שחף שחין הבן כותב השתות מ"מ גם שאר הכתב אף שאין בו שמות הקדושי׳ ג"כ לריך לכותבן לשם קדושת תפילין כמ"ש בש"ע א"ח סי' ל"ב סעיף י"ט אך משום זה יש לגדר להכשיר אותן תפילין יען שמקור דין זה הוא מהרא"ש ז"ל בסדר מיקון תפילין ולא נתבאר אם זה מעכב בדיעבד וכיון שלפי הי"א הובא שם בספר טטרת זקנים שחינו לריך שיאמר בפד שכותב לשם קדושת תפילין ושגי במחשבה ואפילו אם כימא שאם כותבין בלתי מחשבה פסול בדיעבד מ"ת כיון שבשעת כתיבת החרש הפיקח שומד על גביו ומרמז לו ברמזים שיבין שיש בהן קדושה : וכן החרש מבין בהחי הרגשה יען שרוחה תמיד שחביו כותבן והחרש מבין שים בהם קדושה שרואה שהפיקחי' מכיח' והוא בעצמו מניח תפילין ומנשקן הוי זה כמו מחשבה לשם קדושת תפילין וחכן קיימה לן גבי גע שכותבין חרש שוטה וקטן שפסול היינו משום שאיכן בשליחות ואיכן בכי כריתות אבל משום שלא לשמה הוי כשר אפילו אם כתבו גם תורף הגט אם גדול שומד של גביהן וכן מפורש בתום' מס' חולין דף י"ב ש"ב בד"ה מאן תכא ובמס' גישין דף כ"ב ש"ב בתוס' ד"ה והא לאו בכי דשה דכתבו דאם בדול שומד על גביהן ומזהיר אותן לעשות לשמה דין בני דישה יש לחש"ר והוי כוונה לשמה ע"ש וכן מפורש בש"ע אה"ע בסי׳ קכ"ג בב"ש סק"ה דטעמא גבי גט שכתבו חש"ו תורף הגט דפסול משום שחינן בשליחית וחינן בני כריתות אבל משום לשמה הוי כשר כשהגדול שמוד על גביו ע"ש היטב הרי באם גדול עומד ע"צ הוי כתיבה לשמה י א"כ גם בתפילין שכתבו חרש וגדול עומד ע"ג די לחכימה ברמיזה שמרמז לו הפיקח שיהי' נחשב לשם קרושת תפילין:

אמנם יש בו טעם אחר לפסול התפילין שכתבו חרש כיון שאינו בר דעת ואינו במצות ולא הוי בר קשירה וכל שאינו בקשירה איט בכתיבה וכמו שפסקים בש"ע א"ח סימן ל"ט דחפילין שכתבו קטן פסולין משום שאיט בקשירה כמו כן הדין בחרש דהא במש' יבמות בפרק חרש דף ע"א ודף קי"ד ט"ב מדמה הש"ם חרש לקטן וכמו דקטן אוכל נבלות אין ב"ד מצווין להפרישו כן בחרש אוכל נבינות אין ב"ד מצווין להפרישו רמשים שם דחרש בחרבת הוי שבקינן לאשל בתרומה מן התורה אי לאו דגורינן שמא יאכיל חרש בפקחי וכן בשני אחין אחד חרש ואחד פיקח נשואין לשתי אחיות אחת פקחית ואחת חרשת : ומת פקח בעל הפקחית ליכא איסור אחות אשה לגבי חרש וחרשת מדאורייתא משום דהוי קטן אוכל נכלות רק משום גוירה התרת יבמה לשוק גורו רבנן שיוליא את אשתו בגט ע"ש בשוף גיסי הגאין הנ"ל מחרש למה תקם חכמים כשואין לחדש מדרבק הא מני לתקן לו קידושי תורה שיקדש אחר בשבילו כמו בקידושי קטן לדעת הר"י בר ברזילא וכתב אאמ"ו הגאון ז"ל דלא דמי חרש לקטן דע"כ לא פסק הר"י בר ברזילא בקטן שיש לו קידושין ע"י אחר י דקטן מקרי איתא בתורת קידושין שהרי אתא לכלל הווי׳ כשיגדל כמו דאיתא במס' גיטין דף פ"ם דקא פשיט לחיבטי׳ בחם אחר חון מקדושי קטן דגט פסול הוחיל ואתר ככלל הני׳ לכשיגדל א"כ כיון שקטן מקרי בר הוי׳ לכך פסק הר"י בר בחילה דאם התרים מקדשין לו אשה דמקודשת מטעם דוכין לאדם שלא בפניו אבל חרש ליכה בתורת קידושין כלל דהרי לה אתיי לכלל הויי ובטדע ביהודה מהדורה תניינא מחזיק תירוץ זה וכתב דאף שלריכין לומר דגם חרשת אתי" לכלל הוי׳ אם תתפקחה כמו"ש התוש׳ במש׳ גיטין דף כ"ב ע"ב בד"ה הא לאו בני דיעה נינהו שכתב הר"י שם דגם חרש מקרי בר כריתות אם חפקח כמו כן לריכין טמר דחרש אתי׳ לכלל הוי׳ לכשיתפקח דאל"כ למה אמריכן דחרשת מתגרשת בריש פ' חרש הא בעיכן ויצאה והיתה ואי הרשת לאו בת ליכא ויצאה והיתה אלא ודאר הוי׳ היא א״כ דגם חרשת בת הוי׳ היא לכשתתפקח ואאוו"ו הגאון זצ"ל מסיק שם להוכית דהך דרשה דוילאה והיתה דדרשינן בסוגי׳ דגיטין דף פ"ה דאינה מתגרשת אלא מי ששייך בה הוי׳ גירסא זו אינה מוסכמת וכמה גדולי פוסקים לא גרסי הך תניתוהו שם ומסיק אאמ"ו הגאוןז"ל דאף שיש סברא לומר שיתפקת בחרש מ"מ הוא מלתא דלא שכיח ולא חשבינן לחרש בתורת קידושין. כלל

ע"ש בנ"ב מה"ת חלק א"הע סי' ס"ח שהאריך בביאור דברים אלה .

[ר אר לי ואי לדברי אאמ"ו הגאון ז"ל מחום' במס' יבמות דף קו"ב

ע"א בד"ה ואלו חרשת כתבו וא"ת מנ"ל דאי משום דנקט

קטנה דלמא כ"ש חרשת שלא תבוא לכלל גדלות עי"ש בתום' דמוכח

מדברי תום' דחרש גרע מקטן דלא אחי לכל גדלות ט"ש ודוק : ומעתה אני

אומר דאין ללמוד חרש מקטן כלל דלא ליסש לי' דבר איסור בידים די"ל מה

שגדולים מוזהרין על הקטני' שלא להאכלי' בידי דבר איסור : היינו הואיל

ובודאי אתי' לכלל מלות וקטן עומד להחגדל אבל חרש לא שכיח שימפקת

ויבא לכלל מלות אין השקחים מוחהרין כלל מלהאכילו דבר איסור וא"כ הדרא

קושיא לדוכתה למה מכשיר במתכי' דריש חולין שחישת חדש כשעומדי' ע"ב

הא הרש אינו בר זביחה כללכנ"ל: לאחנים כימא בזה תדע מכח קושיא ובאמת מכח קושיא זו מוכח דס"ל למתנים בריש חולין דכמו שגדולי׳ מוזהרין על הקטכי׳ שלא ליספות להס איסורא בידים כן הוא גם האזהרה בחרש שלא ליספות להם איסורא בידים חכתי קשה היא גופא מנ"ל דהאשם במס' יבמות דף קי"ד מביא הש"ם ג' למודים לספות איסורא בידי׳ לקטן . אחד נולא תאכלום דכתיב גבי שרצי׳: שנית מכל נפש לא תאכל כל דם : שלישית מאמור ואמרת דכתיב גבי טומאת כהנים . וקא עביד לריכותא דלריך בכל הני ג' לכתוב האזהרה להזהיר גדולי׳ על הקטני׳ דאי הוי כתיב בשרלים הוה אמינא משום דאיסורא במשהו ואר כתיב גבי דם הוי אמינא משם דטנוש כרת י ואי הוי אשמעינן גבי טומאת הוי אמינא באני כהנים משם. דריבה בהן מצות יתירות עיין שם בגמרת הרי מוכח מכוגיא זו דמכח סברא הוי אמינא דמותר לגדולי לכאכיל איסור בידים לקטן הואיל ולריך קרא לכל הני לכל חד לאסור לקטן אם כן מנא לן ללמוד מזה גם חרש דלמא ע"כ לא אסר הכתוב לספות איסור בידים אלא לקטן הואיל וסופו לבוא לכלל מצות בודאי דהוא שימד להתגדל ולבוא לכלל. בנים שיהי' בר טונשין אבל חרש שאינו שכיח שיתפקח אוקמינהו אסברא חיצונה דמותר לספות לי' איסורא בידים ובפרט לפ"מ שכתב מרן הב"י בא"ח סי׳ שמ"ג דהך לריכותא דעביד בגמרא הוא נאו דוקא והוי שני כתובי" הבהין כהחד וחין מנמדין פשיטה בחין לנמוד חרש מקטן ועיין בט"ו בש"ע א"ח ריש סי׳ שמ"ג עכ"פ נדעת הב"י קשה למה לא עביד הגמרא הלריכות א חד לקטן וחד לחרש הנה ודהי ס"ל להש"ם דגבי חרש אינן מלווים להפרישו והנה רחיתי להגחון תבוחות שור בסי׳ ל"ח כתב בפשיטות דחרש מקרי בר זביחה ומביא בם אות מ"ע בשם מהרי"ל בתשובה דפקחים מוזהרי עליהן שלא לספות להם איסורא בידים ע"שוכן כתב הרב פרי מגדים בפתיחה כוללת שלו לש"ע א"ה וסמך עלמו במה שהביא מרן הב"י בא"ח סי׳ רס"ע בכם הרב המגיד בפרק כ' מהל' שבת הלכה זי"ן בשם הרשב"א והר"ן בכתבו דמה דאמרינן בפ' מי שהחשיך דטתנו לחש"ו כתבו הרשב"א והר"ן דכשנותנו לאחד מאלו היינו שמניתו עליו כשהוא מהלך וטעלו כשהוא עומד דלא גרע מבהמה ואסור להאכילו בידים ע"ש הנה אני אומר דמלבד דדעת הרמב"ם אינו כן כמו"ש ה"ה עם אלא אף מהרעב"א והר"ן אינו הוכחה והם לא כתבו אנא לענין שהפקח מלווה על שביתת חש"ו דלא גרע מבהמה הן אמת דיש סברא לומר דגבי בהמה שהיא מיועדת לבעלים לעבוד בה בחול לכך מוזהר על שביחתה דהוי כמו ידו אבל חש"ו שאינן מיוחדים למלאכתו בתול כא שייך בהו לותר שהגדול תלווה על שביתחם אתנם לשון הה"ת שהבית בשם הר"ן והרשב"א דלא גרעו מבהמה משמע דמוזהר על שביתתן כמו על כביתת בהמתו וליע ומה שכתבו כלא להאכילו בידים לישנא בעלמא נקטו וכתבו כן אקטן דאסור לספות לי׳ איסורא אבל בררש אפשר לומר זימותר לשפות חיכור בידים וחרשגרע מקטן לענין זה וחין ללמוד חרש מקטן בדבר זה ואף שיש סברת להיפך וי"ל דקטן גרע מחרש דקטן אף שסופו להיות בר שוכשין וחייב במצות מ"מ עתה א"א לו לבוא לכלל חיוב מצוה והוא תלוי בזמן טד שיתגדל מפח"כ גבי חרש כל שעה ורגע אפשר לו לבוא לידי חיוב מצות אם יתפקח ברגע זו מ"מ א"א ללמוד חרש מקנון מאחר שיש כומר גם הסברא להיפך דקטן עדיף מחרש דקטן בוראי טחיד להתגדל ולבוא לידי חיוב מנות משא"כ בחרש אינו בודאי שיתפקח אדרבא הוא מילתא דלא שכיח

פרק החרש וברמב"ם פ"ז תחל' יבום חלכה י"ז וי"ת: חרי מוכח דחרש לא בר קשירה הוא דסור ממצות. א"כ אינו בכתיבה ואף שפקח עומד ע"ג בר קשירה הוא דחוא פטור ממצות. א"כ אינו בכתיבה ואף שפקח עומד ע"ג לא מהני: אך א"כ הוא יפול בזה פליאה גדולה ממה דתניא בברייתא במס' גיעין דף מ"ה ע"בובמס' מנחות דף מ"א ע"ב סת"מ שכתבתם כל שישנו כוכבים ומולות ועבד ואשה וקטן פסולין דכתיב וקשרתם וכתבתם כל שישנו בקשירה ישנו בכתיבה וכן הביאו הפוסקים והוא ממים גדולה שבכל הש"ם כייל חש"ו בחדא מהתא ולמה בפיסול כתיבת שת"מ נקט רק קטן והשמיט כייל חש"ו בחדא מהתא ולמה בפיסול כתיבת שת"מ נקט רק קטן והשמיט בקושי' זו ומדחיק עצמו ולא העלה ארוכה לתמי' זו וכתב דלכך השמיטו

הנהה ("

ומדי עשקי בענין זה מלאתי דבר תימא ברמב"ן ו"ל במלחמות פ"ק דשוכה שמביא ברייתא במש" מנהו" מ"ב ע"ב ת"ר תכלת אין לה בדיקה וכו' וגרש שם תפילין ומזוזות ניקחין מכל אדם והקשה הרמב"ן ז"ל אמאי לא ניחוש שמא כתבו עובד כוכבים ומזלות חש"ו ומזה הוכיח דתפילין לא בעי עיבוד וכתיבה לשמה ע"ש ברמב"ן וקשה לי אפי אם לא זריך לשמה אכתי ניחוש שמא כתבן מי שאינו בר כתיבה וקשירה:

תרש משום שהוא מילחא דלא שכיח שחרש
יכתו'סת"מ והוא דוחק גדול וגסהוא תמי'
ביותר שהטור וש"ט א"ח סי' ל"ט העתיקו
הך ברייתא וג"כ השמיטו חרש ושוטה :
והרב בעל פרי מגדי' באמת רולה לומר
דחרש חשיב בר קשירה ואין דבריו נראין
בזה כמו שיבואר לקמן : ")

ולכאר דין כתיבת חדש אקדים מה שכתב אאנו"ו הגאון זצ"ל בספרו מדע ביהודה מהדורא תכייכא בחלק א"ח סימן ל"א אשר נשאל בקטן שהגיע לחנוך שנותב תפילין אם הם כשרים ומפלפל שם אאמ"ו הגאון זצ"ל בדברי המרדכי בהלכות קטנות סוף הלכות תפילין שפוסל תפילין שכתבו קנון באפילו תגיע לחנוך והמג"א הוסיף טוד בריש סימן ל"ט שאפילי

קטן בן י"ג שנה שכתב תפילין שפשולין ולא אמרי בי׳ חוקה כיון שהגיע לכלל בנים הגיע לסימני׳ כיון שהוא דאורייתא ואאמ"ו ז"ל רוצה להוכיח שם בהרולת דבריו שקטן שהגיע להנוך מקרי בר קשירה מהא דכתבו הר"י והרא"ם במה דקיימא לן שחיטת א"י נבלה הטעם משום דלא הוי בר זביחה וכתיב וזבחת ואכלת מי שהוא בר זביתה לאפוקי אינו ישראל שאינו בר זביהה ועל זה הקשה ההמ"ו הגאון ז"ל דלפי שיטת הרח"ש זביחה דומה לתפילין דדרשינן וקשרתם וכתבתם מי שהוא בר קשירה ה"ל דרשינן בשחיטה וזבחת מי שהוא בר זביחה לפ"ז קשה למה מכשיר במחכי' בריש חוליןשחיטת קפן כבהתרים רואין אותו הרי דגבי שחיטה קטן בר זביחה הוא ומ"ש גבי תפילין דלא מקרי קטן בר קשירה ומזה רולה אאמ"ו הגאון זל"ל להוכיח דנת כהמרדכי ול"ל דאף דקטן אוכל נבלות אין ב"ד מלווין להפרישו מ"מ אביו מתויב להפרישו מטעם חינוך כמבואר ברמב"ם ובש"ע א"ח סי' שמ"ג ולכך מקרי בר זביחה ה"כ גם בתפילין אם הגיע לחנוך מקרי בר קשירה ע"ש במדע ביהודה מהדורה תנינה: ולדברי החמ"ו ז"ל עדיין קשה הח במתניתין ריש מס' הונין תני גם הרש כשהט ואהרים רואין אותו בחיטתו כשירה וטל הרש קבה למה יהי׳ בחיטתו כשירה לשיטות הר"י והרח"ש הח גם חרש אוכל נבלות הין ב"ד מלווין להפרישו כדמוכח במס' יבמות ס"פ חרש וא"כ לא הוי בר זביחה וגבי הרש לא שייך חינוך כלל ולמה יהי׳ שחיטת חרש כברה אם החרים רואין אותו אך לפי מסקנת דברי אאמ"ו הגאון זל"ל ליכא קושיא כלל דהף דחה שם דברים האלה ומסיק שם דלכך הוי קטן בר זביחה דאף בקטן אוכל נביט' אין ב"ד מצווין להפריטו מ"מ אסור להאכיטו בידים כמו דאיתא שם במס' יבמות דף קי"ד ת"ש לא תאכלם להזהיר גדולים על הקענים מאי לאי דאמר להו תאכלון לא דלא ליספו להו בידים א"כ מקרי רקטן עכ"פ בר זביתה כיון שאסור להאכילו בידים בשר נבנה ' ולפ"ז גם החרש לא קבה מידי דג"כ י"ל דחרש מקרי ברוביהה דג"כ אסור נספות ט איכור בידים וכן כתב בספר תבואת שור סי׳ א׳ ט"שוכפ"ז תפינין שכתבו הרש פסולין כיון שאינו בקשירה דלגבי קשירה לא שייך לומר אסור לספות לו איכורא כיון שהוא מצות עשה והוא רק בשב ואל תעשה אם אינו מניח תפילין ואין הב"ד מצווין לרהו להרש שינית תפילין כיון בהוא פטור מקרי בר קשירה ח"כ כמו דק"מא לן בקטן שנתב תפילין דשכולין כיון דלא מיקרי בר קשירה כיון באינו חייב בתפילין ממילא גם תרש שכתב תפילין פסולין ונתחוק הקושית למה השמיט הברייהת במס' גיטין הנ"ל דין חרש שכתב תפילין בפסולין כמו שתני קטן י ורחיתי להרב בעל פרי מגדים שם רולה לדמות חרש לעכין כתיבת תפילין לנקטעה ידו שכתב המג"א בסי'ל"ע בעיף ה׳ דהוי בר קשירה דגברא בר חיובא הוא רק פומא כאיב לי׳ולענ"ד אין לדמות הרש לגידם דוה הוא בר דעת ומחויב במלות מה שא"כ הרש דלא חשיב בר דעת ואינו במלות התורה כלל ואיך נימא שהוא בר קשירה. יש בזה מקום טיון דהף דדרשים במם׳ יבמות דף קי"ד מנח תחכלום דכתיב גבי ברצים ומכל נפש דכתיב גבי דם ומאמור ואמרת דכתיב גבי טומחה להזהיר גדולים על הקטנים : עדיין יש ספק חם גבי חרש אתר גם דרבה זו לרבות גם הרש להזהיר הפקחים מלהאכיל את החרש איסור בידים דבלכון הש"ם לא מלינו אלא להזהיר גדולים על הקטנים אבל להזהיר הפקחים על החרש שלא להאכילו בידים דבר איסור לא שמענו ומה שהבאני לספק זה לחלק בין קטן לחרש הוא ממה דכתב אאמ"ו הגאון ז"ל טדע ביהודה מהדורא קמא בחלק א"הע סי' ס"ד ליישב קושי גיסי הגאון מוה׳ יוסף ז"ל שהקשה לר"י בר ברוילא דחיים לקידושי קטן אם חחר קידש מ אשה מטעם זכי׳ דוכין לאדם שלא בפניו וכתב המ"ל בפ"ו מהל׳ גירישין בלכה ג' דלדעת הר"י בר בחילא משום קידושי תורה אתי עלה והקשה המונע אותו לקיים מצות ה': על אדם כזה אינו נופל בו לומר שאינו בר זביחה ובר קשירה כיון שאינו בפטורי דגופו כ"א מפני המניעה המונע אותו לקיים תורת ה' ומצותיו :

ומעתה אני אותר דאין לדמות חרש לקטן בזה דבשלחא קטן שפיר שייד לומר שאינו בר קשירה ובר זביחה הואיל ותורת ה' ומצותיו לא נתנו לקטני׳ וכל זמן שאין הקטן בא לכלל גדלות פטור הוא פטורי דגופו בלתי שום סיבה ומניעה וא"א לו לכנום לכלל חיוב קיום מגות אף שהנען הוא חריף ובר דעת אפ"ה פטור ממלות וכיון שפטורו תלי׳ בזמן המוגבל ואין בכח שום סיבה שימי כגון להפוד ולשמות לגלגל עליו חיוב המצות קודם שבא העת וזמן בזהשייך לומר שאינו בר קשירה משא"כ חרש דמה שהוא סטור ממלות וחינו בר כריתות ובר הוי׳ לח ילח מכלל ישרחל ופטורו ממלות איט תלוי בזמן כלל רק שחסרון דעתו וקלישות הבנתו המה מונעים אותו מלקיים תורת ה' ומלומיו שפיר מקרי בר זביחה דהא איפשר שיתפקח ואף שהוא מלתא דלא בכיח שיתפקח מ"מ מיקרי בר זביחה דמה שפטור ממצות אינו פטורו דגופו כי אם מפני שאין בו דעת והוי כאדם ישן או כאדם שנתעלף ומעתה יצא מזה להרא"ש והר"י חרש מקרי גם בר קשירה דכמו דחשביכן לי' לבר זביחה כמו כן חשביכן לי' לבר קשירה וא"כ לשיטת הר"י והרח"ש חין חנו צריכין לחוקתי הברייתה דתם׳ גיטין שהשמיט חרש שלח אליבא דהלכתא אלא שפיר יש לאוקמי הברייתא כהלכתא דכהי שחרש פטור ממצות אפ"ה הוי בר קשירה ודברים האלה הם קצובין וכתובין להחזיק ולקיים דברי הרב פרי מגדים בפתיחה כוללות שלו לש"ע א"ח דכתב חרש הוי בר קשירה רק פומי׳ כאיב לי׳ כמו שהבאתי. דבריו לעיל סיומא דהך פסקא דחרש שכתב ס"ח ות"ות ואחרים עומדים על גביו להזהירו שיכתוב לשמה והפיקח כוחב שמות הקדושי׳ בקדושת השם אין לפוסלן אך יען שכל ההוכחה זו נשען על יסוד קושיות וסברות נכן אני אומר מפני שאנו מדמין אין לעשות מעשה גלל כן יש להזהיר ולמנוע להסופר שלא ינית עוד לבנו החרש לכתוב תפילין ומי שיש לו כבר מתפילין האלה שכתבו החרש יכול להניחם ולנאת בהם שלא יהי׳ קרקפתא דלא מנח תפילין אם אין ידן משגת לקנות תפילין אחרים שכתבו פקח יטן שאין לפוסלן בבירור אעפ"כ לא יברך על הנחתן ויניתם בלא ברכה שעפ"כ מידי ספיקא לא נפקא כ"ד הכוחב בידים רפות :

הק׳ שמואל סג"ל לנדא

להרבני המופלג בתורה ויראה מוה' שלמה יצ"ו העומד לשרת בקודש בק"ק קארלסבורג במדיני' זיבענבערגין יע"א :

ה: ע"ר שאלתו שבקהלתו נחלקו היהודים לשני קהלות קהל אשכנוים וקהל ספרדים : וזה כמה שנים שנעשה חרם לקהל ספרדים שלא ילך אחדמהם להחפלל בבית הכנסת של האשכנזים ואם יתרמי שיעבור אחד מהם וילדלבהכ"נ של האשכנוי׳ שלא יניתו האשכנוי׳ את השפרדי לעלות לתורה - וגא יכבדו לו בשום מלוה - ועתה בעו"ה פרץ ה' פרץ עזה בקהלתם ומתו כמה נפשות מקהל הספרדי׳ במגפה שהיתה ר"ל בשנה העברה וכתמעטו הספרהי׳ שם עד באין להם מניןבריווח כי אם מלומנום מאוד ואינן יכולין להתפלל בליבור בבית הכנסת של הספרדי׳ וטריחה נהו מלתה למצוח השכנוי׳ שיבחו להתפלל בבית הכנסת של ספרדים שישלימו מנין עשרה כי אינם רולים לשמת מנהגם להתפלל כמנהג ספרדי׳ ועוד זאת גם התינוקות והנערים מבני השפרדי׳ אינן יטלין להתפלל כמנהג שפרדים מפני שחין להם כעת מלמד תינוקות ספרדי ובני ספרדי צריכי׳ לילך לבית הספר למלמד של קהל אשכנוי' ואינם מרגילי' לדבר המבטא בלשון הקודש כדרך הספרדים ואינם מבינין ולא רגיל על לשונם שפת סשרדים להבין התנועות וחיתוך התיבות בשפה הספרדי׳ ואם ש"ל הספרדי מתפלל בליב ר אינן מבינים התפלות לענות אמן על הברכות ועתה בא בשאלה אם הספרדים רשאים לנהוג להתפלל בבית הכנסת שלהם כמנהג אשכנוי׳ ורוב מהספרדי׳ רוצים בכך מפני הלחך והדחק רק שמישוש מהקהל ממאנים בזה ואינם רונים להסכים לשנות מנהגם . אם יש כח למישוש הקהל למחות בכך ומעלתו אחז דרך רחוק בפלפולים אם מה שעשו זה כמה שנים חל על במהם הגולדים

אח"כ ונכנם בספיקות אם שייך בזה זכין לקטנים: רבה כא לא ידעתי לורך בכל דבריו והלא הדבר מפורש בש"ע י"ד סי" רכ"ח מעיף ל"ה וו"ל הש"ע אי אפשר לחשביע הטלדים אחר זוין אבל כידוי וחרם חל על דורות הבחים וכתב הש"ך שם בס"ק צ"ד בשם הר"ם אלשקר דאם גזרו בחרם וכו' חל גם על דורות הבאים אפי' אם לא פירבו כן בשעת החרם ע"ש בש"ך ובע"ו: אמנס בגוף הדין בנדון שאלתו אין מקום להחרם כלל דבהעתקות לשון החרם אין שום משמעות משכוי מנהג ספרדים למנהג אשכנוי רק שהחרם הי' שלא ילכו מקהל סשרדים להתפלל בבית הכנכת של האשכנזי׳ ומשמשת הגדר הזה הוא שלא יתמעעו הליבור מבית הכנסת של ספרדי" משום דברוב עם הדרת מלך והוא ג'כ לכבוד הליבור בזמן שהם רבים וגם שלא יחסרו הכנסות בית הכנסת שלהם שאם יתמעטו מבית הכנסת שלהם יקופתו הכנסות מקופת הנדקה של הכפרדי אבל אם יהי' עורך לשנות מנהגם למנהג אשכנוי בבית הכנסת של ספרדים מזה חץ בו שום זכרון בההרם : ומלבד כל זה חץ מקום להחמיר מלד החרם דהת קיית"ל שחרם הליבור חשר אין בו גדר וסייג לחורה יכולים להתיר לענמס בלי שום פתח והרעה כמ"ש בש"ע י"ד פי׳ רכ"ח סעיף כ"ה ואפי׳ אם תיעוע הקהל מוחים בהתרה אוליט בתר רוב הקהל בשיף ל"א יע"ש קס -כמו שמבואר אך בזה יש לכו לעיין

שיתפקח כמו שמסיק אלמ"ו הגאון בתשובה הנ"ל וכבר הבאמי ואי לזה מדברי התוכפות במס' יבמות דף קי"ג ע"א בד"ה ואלו חרשת כמ"ש לעיל :

ועור ראי? לזה ממס׳ בבת בפ׳ מי בהחשיך דף קנ"ג ע"ב דקא מיבעי לי׳ להש'ם קטן והרש מאי להרש יהיב לי׳ דקטן אחי׳ לכלל דעת: א"ד לקטן יהיב לי" דחרש אתי לאחלופי בפקח גדול ע"ש בגמ" וקשה אמאי צ"ל דאתי להחטופי בגדול אתאי לא מפרש טעמה דאיבעי דיקטן יהיב לי׳ בואיל והשתח מיהו לאו בר חיוב מלות הוא וא"א לבוא לכלל מלות כ"א לאחר זמן אבל הרש הפשר שיתפקח תיכף אלא ודאי דום ליכא סברא כלל דחלתא דלא בכיח הוא שיתפקח החרש . היוצא מזה דאין לנו לינווד להזהיר הפקחין לספות איכורא להרש ומכח כבוא כמו שאינן מלווין להפריש ההרש מאיסור כמו כן מוחר לספות היכור בידים כיון שחינו במצות ויש להביח רחי׳ לוה מסוגיא דיבמות דף קי"ד ע"ב דפריך הגמר׳ גבי מת פקח בעל הפקחית הבר חני שם במתכיתין ע"ז פריך הגמוא שם דאמאי מוליא את אבתו בגע תיתב גבי׳ הא קטן אוכל נבילות הוא וקשה הא כשהפקח בעל החרשת בא עליה קא ספית לי' איסורא בידים בביאת איסור בעל אַתוּתה ובתרש בעל הפקחית היא בפית אכורא לבעלה האוש אם מזדקקת לו לביאה ודוחק לומר דזמן שמתרץ משום איכורא דידי׳ ודידה גם מסוגיא דמס׳ גיטין דף כ"ח ט"א ובמס' יבמות ד' קי"ג ע"א דקאמר דהרשת אשת כהן אינה אוכלת בתרומה משום גזירה שיאכל הרש בחרכת ופריך הגמ׳ וליכל הא קטן אוכל כבילות חין ב"ד וכו' ע"ם בגמ' ומחי פריך הח כיון שישרחל נותן לחרש וחרשית תרומה קא ספי׳ לי׳ איסורא בידים . אלא ודאי דס"ל להש"ס דמותר לספות איסורא לחרש וחרשית ולדעתי הוא זה ראי׳ שאין עליו תשובה נגד הרב המגיד הנ"ל ונגד הב"ז וממילא יסיב הקושיא לשיטת הר"י והרא"ש דמי שאינו בר זביחה בחיטתו פסולה ע"כ מוכח דחרש הוא בר זביחה. מדמכשיר במתניתין דהכל שוחטין בריש מס' חולין שחיטת חרש וגם מברי יתא דמס' גיטין ד' מ"ה ע"ח דלח תכי חרש לקטן לומר דגם חרש שכתבו תפילין מוכח דחרש הוח בר קשירה : והוח סתירה למה שמדמה במש' יבמות חרש לקטן לומר דגם חרש אוכל כבלות אין ב"ד מצווין להפרישו ב' ולכאורה יש לומר דהאי ד נא דחרש אי מקרי בר זביחה וקשירה תלי' בפלוגתא דר"א ורבנן שם במס' שבת ד' קנ"ג גבי תרומת הרש דתנינו במתני ריש מס' תרומות דתרומת חרש אינה הרומה כלל דתכי המכה לא יתרומו ואם תרמו אין תרומתן תרומה ואלו הן הרש בוטה וקטן וכו' : ובמס' שבת דף קנ"ג מבי' הגמרא דר"א פליג וסובר דתרומת חרש לא תלא לחולין מפני שהוא ספק וכתבו התוספי בד"ה כי תיבעי לך הכא משמע דהלכה כרבנן ובמס' יבמות משמע דהלכ' כר"ח דם"ל לר' חייח בראשי ומר שמוחל כוות ו' טכ"ל ורלוכם לומר דבפ׳ חרש דף קי"ג ע"א איכא תרי לשונות לליפנא קמא אמר שמואל אשת חרש אין חייבין עליו אבס תלוי ופריך הגת' לימא מסייע לי' חמשה לא יתרומו וכו׳ ומתרך הוא דאמר כר"א דאמר תרו מת חרש לא תצא לחולין מפני שהוא ספק וללישנח בחרא כאמר ר"ח ב"א אמר שמואל אשת חרש חייבין עליה אשם תלוי והייט כר"א דהוא ספק ולפ"ז יש לומר דלכך השמיט רב המטנא ברי׳ דרבא מפשחוני׳ בברייתא דמס׳ גיטין דף מ"ה ע"ב ולא תכי גם חרש שכתב סת"מ שהוא פסול משום דס"ל כר"א דמספקא לי' אי יש בו דעת או לא ואף דרב אשי בחס׳ יבמות בסוגי׳ הכ"ל קא מבעי׳ לי׳ חליבא דר"א אי טטמא דר"א דם"ל דחרש דעתי קלישתא ולהו דעתי' ללולה וטעמא דר"א דמססבת לי׳ הם דעתו ללולה קלת הו לה ה"ד דפשיטה לי׳ דדעתי׳ דחרש דעתי' קלישתא ולאו דעתו ללולה וטעמא דו"א דעתים חלים ועתים שוטה ט"ש בגמרת : מ"מ יש בחרש ספק חם הוח בר דעת קלת וחדח דעתח חית לי׳ והוי בר קשירה וגם לאידך גיסא אם הוא עתים חלים עתים שוטה ג"כ הוא בר קשירה בשעת שהוא חלים וכיון שיש עכ"פ בזה ספק לר"א אם הוא בר קשירה או לא לכך השמיט רב המטנא דין חרש שכתב סמו"מ דהואיל והוא ספק ובספיקא לא קא מיירי א"נ דס"ל להאי תנא דברייתא כר'יודא דמייתי לי׳ בירושלתי ריש מס' תרומות דקאמר שם מאן תכא חרש דלא כר"י דתכיא אמר ר"י מעשה בבכיו של ר׳ יותכן בן גודגדא שהיו כולן חרשין והיו כל טהרות שבירושלים נטשים על גביהם ע"ש בירושלמי (ומה שיש להקשות מזה לסוגיא דרים פרק חרש עיין בפי' המשנה לר"ש ז"ל בריש מס' תרומות ואין כאן מקומו להאריך בזה) עכ"פ אית תנא דסבר דחרש אית לי׳ דעת וא"כ י"ל דהאי ברייתא במס׳ גיעין ס"ל כר"י וגם על הש"ע והפוסקים ליכא להקשות למה השמיטו חרש ולא הביאו דין חרש שכ' סת"מ דהא אנן קיית"ל כרבנן דאין בו אפי ספק דעתואנן פסקינן כסתם משנה בריש מס' תרועות דחין תרומתו תרומה מ"ח יש לדחוק ולומר דהפוסקים הביאו הברייתא כלורתו ולא הביאו דין חרש הואיל וסמכו על מה שפסקי׳ בתרומת חרש כרבקדלאו בר דעת הוא וגם גבי מי שהחשיך לו בדרך פסקי" דקטן וחרש נותן לחיוה שירלה הואיל ואיכא תרי לישנא במס׳ שבת שסומאן דעביר כהאי עביד ומאן דעביד כהאי עביד עיין בהרי"ף והרא"ש שם במס" . שבת וכן בש"ע א"ח סי׳ רס"ו וכנה כל זה לתרך הבריתה דחס' גיטין הכ"ל : 'אבל הקושי' על הר"י ורא"ש דכברי דגם בשחיטה צריך להיות בר זביחה נשאר הקושי׳ למה מכשירי׳ שחיטת חרש כשאחרים רואין אותו הא אנן ביימ"ל דחרש אין בו דעת כלל וחרש אוכל נבילות אין ב"ד מצווין להפרישו

כמו דאיתא בס"פ חדש א"כ לדידן חדש אינו בר זביחה כלל:
דליישב תמי' זו נראה לי לומר סברא אחת אשר היא ישרה בעיני
דלא ביידלומר על אדם שאינו בר זביחה או שאינו בר קשירה
אלא באדם אשר הוא הפשי ממלות בפטורי דגופא והיינו שרחמנא פטרו
ממלות לא מפני מקרה הגוף באיזה סיבה כ"א מפני שאדם זה לא נכנס
בחיוב קיים מלות ה' מלד עלמותו אבל אדם אשר מאדו מחייב ואינו חפשי
ממלות ה' מחמת פטורו דגופן אלאשהוא סטור מחמת איזה סיבה ומקרה

לעיין בדבר זה אם רשאיסלשנות מנהגם אשר מנהג אבותיכסבידיהם להתפלל בנוסח הכפרדים ואיך אתה יתפללו כפי מנהג אשכנזים ובפוסקים מבואר באין הקהל רשאים לבעל מנהגם ויעיין במג"א יריש סי׳ ס"ח שכתב המנהגים שנהגו בשרשי תפלה אין לשנות מנהג מקומו כי כל שבט מישראל יש לו בער מי"ב שערים ומנהג: ואיתא בירושלמי אע"פ ששלחנו לכם סדר התפנות אל תשנו ממנהג אבותיכם ע"ש יא"כ . לכאורה קשה להם לשנות מנהגם בנוכח התפלה ממנהג ספרדי למנהג אשכמים ובפרע בענין מנהג שיש להספרדים נפקפק אשכנזים אלליכו הפיוטים הנהוג בו משום הפסק ברכות כמו"ש בטור וש"ט א"ח סי" ס"ח ועיין בתשובת בער הפרים סו׳ י"ג : אעפ"כ נלע"ד שרשתים לשנות מנהגם כיון שיש בו לורך להם להשיג מכין עשרה להתפלל בבה"כ של ספרדים וגם הוא לורך להנערים אשר לא הורגלו כעת בשבת הספרדים ולריכים לש"ל אשכמי בצורך גדול כזה ההכרח לא יגונה לבעל להם מנהג ספרדים למנהג השכנוים דלה עדיף מנהגם ממלות עשה דאורייתה ואיתה במס' ברכות דף מ"ז ע"ב דר"ח בחרר עבדו כדי להשלים לו למנין עשרה בבית הכנסת להתפלל ואף שמשחרר עבדו עובר בעשה. דלעולם בהם תעבודו אפ"ה מסיק שם הש"ם כיון דמלוה להתפלל ביו"ד הוי מלוה דרבים ודותה העשה דלעולם בהם תעבודו וע"ש בתום׳ ד"ה מלוה דרבים ועיין במג"א סי' צ' ס"ק למ"ד ט"ש הרי מבואר דבשביל צורך להתפלל במנין עשרה דוחין למצות עשה דאורייתא מכ"ש שיש לדחות מנהג בשביל צורך להשיג מנין עברה להתפלל ואף שיש להספרדים לחוש שלא יאמרו הפיוטים - הגהוגים אנלינו משום הפסק ברכות עיין במג"א סי׳ ס"ח מ"מ עדיף להם לשנות . מנהגם גם בזה כדי שיהי׳ סיפוק בידם - להתפלל במנין עשרה אבר בלתי זאח לא ישיגו למנין להתפלל בציבור בבית הכנסת שלהם : לכן אין בזה בום תיחוש להתפלל בבית הכנסת ספרדים כמנהג אשכנזים כדי שימלא . להם אשכנזים להתפלל בציבור ובפרט שפרצת מנהגם הזה אינה נעולם ולא כלו רחמי ה' שיפרו וירבו ויעלמו ויהי' להם מנין ברווח מאנשים ספרדים וגם יהי׳ סיפוק להם להחזיק לבניהם מלמדים ספרד ם שירגיל - את בניהם . לבפת בפרדים וכל זה במנהגי בית הכנסת ונוסהי התפלות בליבור בחורת הש"ל ובפיוטים וכדומה בזה ינהגו כמנהג אשכנוים אבל בתפלה בלחש כל יחיד ויחיד לריך להתפלל כפי מנהגו שנהג עד עתה כי בזה אין בו לורך לשנות המנהג אשר נהג והורגל צו וה׳ יגדור פרצותם . כ"ד הערוד:

הק׳ שמואל פג"ל לנדא

שלום לכבוד אהובי התורני הדבני המופלא ומופלג בתודה בשלום לכבוד אהובי התורר צבי הרש יצ"ו :

ו מכתכן הנעים הגיעני ביו"ד ימי החשובה ואז לא הי' הזמן מוכשר.
כי עול מלכות במים ועול הציבור העמוסים עלי לא נתנו
השב לרוחי אפי' לקרות את מכתבו וגם עתה אני מוערד מכל צד בערדות
החג דנפישי מילי בקרל גדול יוסיף ה' עליהם אלף פעמים ככה בעול
הוראה לכן אי אפשר להאריך: ולכבודו דמעל' פניתי כמעע רגע לעיין
במכתבו ויען כי שאלתו באלת חכם אלי תשובה לדעתי הוא דבר פשע:לכן
הנני משיב מפני הכבוד בקיצור מופלג:

וורה דבר השאלה שכתב מעלתו בזה הלשון: אם יש מקום לתקן במקומות שמוכרים המצות להכריח את הכהפים לצאת מבית הכנסת בשעת בריאת הראשון לעלות לתורה כדי שיכולים לקרות לתורה לישראל במקום כהן כדי שיתרבה משת קנין המלות ולא יגיע ע"י זה הפסד להכנסת הקהל: ולמדן אחד רוצה להחעקש להביא ראי׳ ממהרי"ק הובא במג"א סיתן קל"ה ס"ק וי"ו ובסי׳ קל"ו עכ"ל כבוד מעלתו : הנה יפה כתב מטלחו בחין רחי׳ מדברי מהרי"ק כלל וחדרבה המג"ה בסי׳ קל"ו הביה בשם הלבוש דאף תי שקנה המצות מחויב לקרוא לכל חד וחד לפי כבודו ואין לך לבוד יותר ממה שלותה לכו התורה וקדשתו ואני אומר דאפי׳ אם הי׳ להם מנהגזה מימים קדמונים אין לילך אחר מנהג גמע כזה שהוא נגד דין תורה והרת"א בש"ע ח"מ שי רפ"א בעיף ד׳ כתב דבמקום שהוא המנהג בחין הבכור נוטל פי שנים אין לילך אחר המנהג ע"ם : ומעתה אם בדברים המגעים בממון אבר שייך בו הטעם קלת לומר הפקר ב"ד הפקר לקיים המנהג פכק מור"ם ז"ל דנח משגחינן אמנהג לסתור דין תורה. מכ"ש בדבר שהוא דבר מצוה לכבד לכהן לקראו ראשון פשיטא דלא אוליכן בתר מכהג ואף דאמריט בעלמא מנהג עוקר הלכה היינו מנהג ותיקין שהוא למגדר מלהא. ועיין בכפר בחר שבע דף ל"ז דמילתא דאיסורא לריד להחת מנהג זמיקין ולרוך להיות לו ראי מן התורה . אבל תנהג כוה שהוא רק להרבות הכנסת הקרל הוי כטועה בשיקול הדעת ולא אולינן בתר מנהג, גרוע ועיין במס׳ ב"ב דף ב׳ ע"א בתוס׳ ד"ה בגוויל בכתבו בשם ר"ת להוכית דיש מנהגים שהין נסמוך עליהם אפיי במקום דתנן הכל כמנהג המדינה וכן כתב המרדכי בפ׳ השוכר את הפוענים דמנהג שאין לו ראי׳ וסמד מן התורה הוי כטועה בשיקול הדעת ויעיין במהרי"ק בורש ק"ב שהאריך בוה ומעתה כיון שוה שיהי׳ הכהן ראשון אם אין ליבראל מעלה נגד הכהן זהם שווין במעלה דין תורה הוא שהכיחן קודם לכל דבר אין לילך אחר מנהג כוה: ומה שפטק המהרו"ק בשורש ט' אם המנהג לקטת במעות מי שיקרא ראשון בשבת בראשית להתחלת התורה מותר לכוף להכהן ללאת ע"י שלטון כדי שיקרא היבראל אבר קנה במעות לקרוא בהתחלת התורה ולא יבעלו התנהג טעמו של המהרי"ק בזה הוא כיון שהמנהג הזה הוא סייג להגדיל לבוד החורה ולחבבה שקוני ם ומבובזים מעות בשביל הכבוד שיהי" נקרא

בהתחלת התורה ומראה גודל התשוקה לתורתינו הקדושה בודאי אין כבוד הכהן עדיף מכבוד התורה עלמה וזה הוא - מנהג ותיקין ושייך בו לומר מנהג טוקר הלכה באשר שיש להמנהג הזה כיג וסמך להגדיל כבוד החורה וגם לא שייך בזה עקירת הלכה כל כך כיון שהוא וק פעם אחת בשנה ואינו בתמידות אבל חקנה שיהי׳ תמיד שהקונה המלות רשאי להכריח את הכהנים לצאת זה הוא נגד דין תורה והוא מנהג בורים ואין לך מנהג גרוע מזה ומטתה אני אומר הפילו אם הי׳ מנהג זה מימים ימימה אין להשגיח על וק"ו בן בנו כל ק"ו כחין כח ביד טובי העיר לחדם מנהג זה מכ"ש ולקבוע מנהג הדיוטות נגד דין תורה ואף שגם זה הוא צורך מלוה להחזיק קופת הקהל והכנסת הבית הכנסת מ"מ אין לזה ההכרח לעשות תקנה זו והם מחויבים לגבות נדבות מבני הקהלה לפי המחון איש כמחנת ידו אבל לא להשטן הכנסת הקהל על שרש תיקון נגד הד"ת ונושף לזה אני אומר מה הליבור לצורך לתקן תקנות יכולין העיר פסק הרת"ח מילתא כמגדר בש"ע ח"ח סו׳ ב׳ בהג"ה שאין הקהל רשאים לשנות דבר במידי דחיכא פסידא להאי ורווחא להאי כי אם מדעת כולם וא"כ איך יכולים לעשות תקנה זאת פסידא להכהנים אשר התורה זכתה להם לקדשם ולכבדם לקוראם ראשון וגם איך יכולים להעמים הערחא על הכהנים לנאת תמיד בשעה שקוראין להעלות לתודה וכדאי בזיון להכהן ללאת מבית הכנסת ואפי׳ אם כל הכהכים הדרים לעת שם יסכימו לתקנה וימחלו על זה אפ"ה אין הסכמתם מועיל דהא בית הכנכת כל כרכים אבר פכיח בהו אורחים ובאים לשם להתפלל ואין ביד בני הכרכים למלוע את האורחים מלבוא לבית הכנסת להתפלל וא"כ איך יכולים הכהנים הדרים בעיר הואת למחול על כבוד הבהנים אורחים אשר יבואו לשם להתפלל ולכהן האורחיש לו זכות באשר הוא שם בבית הכנסת בשעת קריאת התורה שלא יקרא ישראל - ראשון ולהכהן החורח הקדימה מכל זה נלע"ד פשוט שחין ביד הקהל לתקן תקנה זו ולהיות כי הדברים סשוטים וגם אני טרוד מחוד לקלר אני לריך וה' שנותיו יאריך כ"ד אוהבו הד"ש הערוד וכוחב בנחילה רבה :

הק' שמואל סג"ל לנדא

ז שאלה בענין נוי לס"ת ותשמישי קרושה אם יכולין טובי העיר למוכרם ולהנציאן לחולין לצורך איזה הוצאה אשר צריבי' למוכת הקדל:

המג"ח בח"ח כו" כנ"ג ס"ק י"ד וכן החלי רבה שם פסכנ תשובה דתשמישי קדושה אף שמכרו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר בקדושתייהו הן עומדין וכן הוא מפורש בר"ן ובחידושי הרשב"א בשם הרמב"ן דהקשה חמתניתין וסוגי' דש"ם בר"ם בני העיר איך יכולין למטר בהכ"כ ולהוליאו לחולין הלא קדושה יש בה וכל דבר הראוי לגופו במוקדשין אינו נפדה ומתרץ דבהכ"כ לא מ יקרי השמישי קדושה אלא דין תשמישי מצוה כמו ליצית וסוכה ולולב וכר הנוכה דנורקין אחר קדושה אבל תשמישי קדושה בקדושתייהו הן עומדין ואף כשמכרו אינן יולאין לחולין כדעת המג"א וא"ר הכ"ל ואף שהר"ן כתב על דברי הרמב"ן ואינו נואה הייט על מה שמתרך הרמב"ן להשוות בהכ"נ לתשמישי מצוה כמו סוכה ולולב אבל במה שתשמישי קדושה אינן יוצאין לחולין ע"י המכירה גם הר"ן מודה להרמב"ן אמנם הרמב"ם בפ"י מהל' ס"ת כתב דרמוני ככף ווהב וכיולא בהן שעושין לס"ת לטי תשמיש קדושה הם ואסור להוליאם לחולין אלא א"כ מכר אותן לקנות בדמיהן ס"ת או חומש הרי מפורש בהרמב"ם דאם מכרו אותן לקנות בדמיהן ס"ת הם יולאין לחולין וכן פסק הטור בי"ד סוף סימן רפ"ב תפותי זהב של היחיד דמותר למכור אותן לדעת הרא"ש יכול הלוקח לעשות בו מה שירלה הרי דדבר זה אם מכרו אותן שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר תלי׳ בפלוגתא דרבוותא דלדעת הרמב"ם והטור אף תשמיש קדושה כשרשאי למוכרן יולאין לחולין (ועיין בע"ז י"ד שם ס"ק י"א) ולהרמב"ן והר"ן והרשב"ח חין יוצחין לתוכין ע"י המכירה וכיון שהמג"ח וח"ר סתמו כדעת הרמב"ן וסייעתו אין בידינו. להקל למכור הכלי קודש שהם תשמישי קדושה ללוקח שמשתמש בו תשמיש חול:

ורבה הרב פרי מגדים הרבה לתמוה על המג"א שכתב בפשיטות דאם מכרו טובי העיר במעמד אנשי העיר תבמישי קדושה בקדושתייהו הן עומדין וכאלו אין חולק בדבר ולא חש להביא דעת הרמב"ם והעור בזה וכ"לבזה להשוות דעת הפוסק"ם ואין מתאוקת בדבר דלכאורה הוא תמום למה נקע העור דין זה דהלוקח יכול לעשות בו מה שירלה גבי תפוחי זהב דוקא ולמה לא כתב זה גבי שארי תשמישי קדושה ויותר ה"ל להטור לכתוב דין זה במה שכתב מקודם חיק ומעפחת והארון והמגדל והכשא תשמישי קדושה הן ואסורין ולאחר שיבלו או נשברו נגמין שם הי" לו להטור לכתוב קדושה הן ואסורין ולאחר שיבלו או נשברו נגמין שם הי" לו להעור לכתוב ואס הם של יחד ומכרו או בכפריםשמתכרו בו" טובי העיר ובמעמד אנשי העיר

אז יוצאין לחולין והליקח יכול נעבות בו מה שירצה:

רעור קשה לי מה שהקשה בב"י שם דמלשון העור משמע דדין זה של
הרמב"ם אינו לדעת הרא"ש הלא אין דבר זה תליא בדשת
הרא"ש בדין מכירת ש"ת של יחיד דגם לדעת הרא"ש שייד הך דינא של
הרמב"ם בכפרים שלא מכרוהו בז' טובי העיר במעמד אנשי העיר ע"ש

בבית יוסף:
דעוך קשה לי על הב"י שם דתשתע מדבריו שהסכים לדעת העור ולמה
לא חש הב"י להביא דעת הרמב"ן וסיעתו דסבירא ליה דתשמישי
קאשה אף שמכחהו שבעה טובי העיר בתעמד אנשי העיר עדיין בקדוקתייהן

ביד הלוקח ולח עוד דבש"ע ח"ח סי' קנ"ג מביח דברי הר"ן בשם הרמב"ן האלה ולא כתב עליהם דבר ופה בש"ע י"ד אשר הוא עיקר מקומו של דיו ם"ת ותשמישי הוא כמרריש לדעת ולא הזכיר כלל מדברי הומב"ן וכמו שכתב" ' אח"כ לעכין מותר המעות וכבר כתבתי בזה בטור א"ח הי' לכתוב גם על דין זה אם הלוקח יכול לעשות בו מה שירלה ולהראות מקום למה שמביא שם בעם הרמב"ן:

עוד קשף לי דמדברי הטור מכמע שכתב דין זה לדעת אביו הרח"ש ז"ל דהלוקח יכול לעשות בתבמישי קדושה מה שירלה ובאמת לא כן הוא דמדברי הרח"ם מכמע בס"ל כדעת הרמב"ן וסייעתו דתבמישי קדוכה בקדושתייהו קייתי אף ביד הלוקח דהא הרא"ש כתב כם בר"פ בני העיר אהא דאמר רבא ל"ש אלא שלא מכרן ז' עובי העיר וכו' בבהכ"ל של כפרים איירי אבל בשל כרכים לא מהכי מידי טובי העיר אבל הכי דמתכיתין קאי הלכך יחיד במכר ספר חורה שלו יכול להשתמש בדמיו ודינו כמכרו ז' טובי העיר אפילו למשתי בי׳ שיכרא וכו׳ ומיהו ה"ה בבהכ"כ יכול לעשות בו הלוכח כל לורכו אפילו ד' דברים שאסרו חלמים על"ל הרא"ש ומעתה אי ס"ל להרא"ש דגם בתשמישי קדושה יכול לעשות בו הלוקח מה שירצה קשה למה נקט הרא"ש דוקא בית הכנכת וכביק תיבה ומטפחת דתני במתניתין א"ו דם"ל להרא"ם דתשמישי קדושה דין ס"ת עלמו יש לו וכמו דבס"ת אף שרשאי למוכרו נבאר בקדושתו ביד הלוקת כמו כן כל תבמישי קדושה השייך לס"ת ג"כ נשאר בקדושה ביד הלוקח ולא נקט כי אם בהכ"נ:

ובמשבל הרחבון דחיתי לעצמי דהרח"ש נקט בהכ"נ לחבמועים דחם מכרוהו ז"ט העיר במעמד אה"ע יכול הלוקח לעשות בו אפילו ד' דברים שאכרו חכמים כדעת הרמב"ם בפי"א מהלכ' תפלה ולאפוקי ימדעת הראב"ד ע"ש בכ"מ אמנם אחר העיון עדיין קשה דאעפ"כ לא הי' לו להרח"ש ז"ל למכקט בהכ"ל דוקח דגם בבחר חשמישי קדושה הי' ימל לאשמועיגן הך דינא וטפי ה"ל למינקט אפילו שאר תשמישי קדושה שיכול הלוקח לעשות בהן מה שירצה אפילו תשמיש בזיון ולפ"ז שפיר יש להוכיח דמדנקט הרח"ש דוקח בהכ"ל מכלל דבתשמישי קדושה ס"ל כהרמב"ן וסייעתו דגם ביד הגוקח הם בקדושתן וא"כ קשה מכ"ל להעור דדעת אביו הרא"ש דלא כהרמב"ם הא הרא"ש מיירי בבהכ"ב והרמב"ם מיירי בתפוחי. זהב וכסף שהם תשתישי קדושה מתש:

קבה לי דבש"ם שם פרק בני העיר דף כ"ו ע"ב חנית בברייתה ת"ר תשמישי מלוה טרקין תשמישי קדושה נגמין ואלו הן תשמישי מצוה סוכה לולב שופר ליצית ואלו הן תשמישי קדושה דלוסקמי ספרי׳ תפילין מזוזות תיק של ס"ת וכו' והדבר תמוה למה הוזכר בברייתה דברים שלורך לס"ח להצכיעו בו להגין עליוולמה לא נקע גם מה שהוא לטי לס"ת שהוא ג"כ תשמיש כמו שפסק הרמב"ס והוא רבותא טפי דלא מבעי' תיק שהוא לורך להספר להלניעו ולשומרו אלא אפיטו דבר שאין צורך להספר והוא רק

לטי ג"כ דין תשמיש קדושה יש בו : ומברן כל אלו הקושיות כראה לי לומר סברא אחת אשר בו יתורן הכל דהנה ודחי בתשמים קדושה מועיל בו תנחי הן למכור והן להוליאן לחולין חוץ מס"ת עצמו שא"א להורידו מקדושתו אבל תשמיש קדוש' אם התנה בו מתחל' שיהי׳בידו למכור ולהוליאו לחולין מהגי בו תנאי כמ"ש בש"ע א"ח סי׳קנ"ד ס"ח ובחג"א סו' קנ"ג ס"ק מ"ג והנה לדעת הרמב"ס דאינו רשאי למכור תשמישי קדושה כי אם לקנות ס"ת ותומש ולדעת הרא"ש והטור דיתיד בשלו ובכפרי" בז"ט העיר במעמד אנשי העיר יכול למכור ס"ת ותשמישי קדושה א"כ בכל בה שמותר למכור הוי כאנו התנה באם יארע דבר זה אשר על ידי סיבה זו יהוי כיחא ליי למוכרו רשאי למכור ואף שנא התנה בפירוש הוי כאלו התנה . וכאלו דעתו לכך מתחלה כמו שכתב הט"ז בסי' קכ"ג סוף ס"ק א' וכ"כ הרמ"א סו' קנ"ד ס"ח בהג"ה והנה בודאי התנאי הוא במכירה שיהי' לו . לחועלת דבר מה להגיע לתכלית מבוקשו דהיינו שיהי לו המעות לנורכו והנה כל תשמישי קדושה כמו תיק ונרסיק מיבה ומגדל וכדומה יכול הוא 'למכור לאחד שיש לו ספר תורה וימליאו לו קונים - דכל מי שיש לו ספר תורה לריך לתיק ונרתיק להלניע בו ספר תורה ואם כן כיון שיכול הוא . למכור ללוקח שגם הלוקח ישתמש בו בתשמישי קדושה אם כן אין תנאי המכירה תלוי להוליאו לחולין דהא אף אם לא יפקיע הקדושה מיני׳ גם כן ימצחו לו קונים ואם כן אף אם דעתו הי' מתחלה נמכור התשמישי קדושה לעת הצורך מכל מקום לא הי׳ דעתו להפקיע קדושתם וכ"ז הוא בתשמישי קרושה אשר הספר תורה לריכין להם ומי שיש לו ספר תורה - קונה אותם . אבל דבר אשר הוא רק לנוי ואינו מן ההכרח למי שיש לו ספר תורה שיקנה . דברים לנוי ומכל שכן תפוחי זהב וכסף אשר דמיהם יקרים ואינו בנמלא קונים שיקנו אומן לנוי לספר תורה שלהם כ"א החד מאלף אשר בידו לבובז להוציא המעות עליהם בנדבת לבו בזה כשהי׳ דעתו מתחלה למכרו לעת הצורך בודתי הי׳ דעתו מתחלה להפקיע קדושתן במכירה כדי שיהי׳ ללוקח רשות לעשות בו מה שירצה דאם כא כן מה מועיל לו התנאי שיכול למכרו לעת . הצורך אם לא ימלאו לו קונים ואם כן בזה הפקעת קדושתן חלוי בתלאי המכירה דכל אימת שרשאי למוכרן הוא יכול להוציאן לחולין:

ומעתה עלה בידינו לחלק בין תשמים קדושה חשר הוא לצורך הס"ת ובין תשמישי קדושה חשר הוא לנוי וא"כ אין לנו הכרע לומר דהרמב"ם והטור חילקים על גוף הדין עם הרמב"ן וסייעתו וס"ל דחשמישי קדושה יוצאין לחולין . אלא דגם הרמב"ם סובר דתשמישי קדושה שנמכרו בקרושתייהו קיימי : ומה שפסק דרמוני זהב וכסףהעשוין לנוי יכול להוליאן לחולין אם מכרו כדי לקטת ס"ת וחומש הוא מטעם דהוי כאלו התנה בתחלת עשייתן שיהיי לו רשות להוליתן לחוכין .: דחם לה יוצחין לחולין לה ימלה צו קונים כנ"ל: וא"כ להרחב"ם מטעם תכחי הוה מפקיע קדושה . אבל

בדבר קדושה שדרך לקנות כל מי שיש לו ס'ת בזה אין תנאי היתר המכירה תליי בהפקעת הקדושה גם להרמב"ם ביד הלוקח בקדושתייהו קייתי : ולפ"ז גם לדעת העור הוא כן דדוקא בתפוחי זהב וכסף פסק העור דרשות לנוקח לעשות בו מה שירלה הוא ג"כ מטעם דהוי כאלו התנה מתחלה ומדין תנאי נגע בו . אמנס מה שכתב הטור, ומיהו וכו׳ דמשמע שיש בזה פלוגתת בין הרחב"ם להרח"ש כוונת הטור דלדעת הרחב"ם שחינו רשתי למכור התפוחי זהב אלא לנורך קניות ס"ת וחומש בוה אמריק דנעשה כאלו החנה בתחלת עשייתן שיוניתו לחולין במכירה: חבל חם עבר ומכרו למרך אחר אף שהדין הוא שמכירתו מכירה וקנה הלוקח: מ"מ לא פקע קדושתייתו מיניה דלא אמרי דנעשה כמי שהתנה מתחלת עשייתן אלא במכירה שהוא בהיתר : אבל על מכירה שהיא באיסור ע"ז לא שייך התנאי . ועל זה כתב הטור ומיהו בפרק בני העיר קאמר על כל הנך דקתני בהן שאסור לשנות לקדושה קלה אמר רבא ל"ש אלא שלא מכרוהו ז"ט העיר אבל מכרוהו ז"ט העיר במעמד א"הע אפיט למשתי בי׳ שיכרא : וכתב א"א הרא"ש ז"ל הלכך יחיד שמכר סִ"ת שלו דדמי למכרוהו ז"ט העיר: א"כ כיון שמותר לאדם למכור המ"ת שלו לכל עת שירצה וכמו כן ז"ט העיר וכ"ש שיכול למכור התפוחי כסף ווהב שהם לטי א"כ כל מכירה הוי מכירת היתר דאפיע בס"ת עלמה כתב הב"י בח"ח סי׳ קל"ג דמותר ליחיד למכרה ואף שאינו רואה בו סימן ברכה מ"מ ליכא איסור במכירה והוה כאלו התנה מתחלת עשייתן שיה' רפות בידו למכור וכיון שבתפוחי זהב וכסף שהם רק לנוי היתר הפקעתן לחולין חלוי בהיתר המכירה . וכיון שהי' התנאי למוכרן כל אימת שירצה ממילא חלי׳ בי׳ התנאי שיהי׳ רשות לנוקח לעשות בו מה שירצה דאם אין לו רשות להשתמש בהם לא ימלא לוקח ככ"ל - ומה הועיל התנאי למכרן וא"ב שפיר כתב הטור דוה הדין שאם מכרן שלא לצורך קניית ס"ת או חומש אם מותר ללוקח לעשות בו מה שירלה תליי בפלוגתא זו תליי בפלוגתא זו דהרמב"ס והרא"ש:

ובינן לדין דגם להרמב"ם ולהטור שאר תשמישי קדושה בקדושתייהו קייתי ולפ"ז מסולק התמי' של הרב פרי מגדים על המג"א דלמה סמס וכתב דתשמישי קדושה בקדושתייהו קיימי הלח הרמב"ם והטור חולקים ולח סבירא להו כן : ולפת"ש גם לכ"ע תשתישי קדושה גם ביד הלוקח לא נפקא הקדושה מהם רק בתפוחי והב וכסףשהם רק למי ס"ל דלוקח יכול להשתמש בהם והוח מטעם חנאי שהחנה מתחלת עשייתן כנ"ל .

ולפ"ז מתורץ נמי דלא חשיב בברייתא גם מה שהוא לנוי לם"ת לתשמישי קדושה - דאיך יכול לחושבן שלריכין גניזה הלא יש במציאות ללאת לחולין כגון אם ימכרם בהיתר לקנות ס"ת וחומש ולא חשיב בברייתא כ"א דברים אשר גם ע"י מכירתן לא נפקא הקדושה מאם ואין להם תקנה אחרת כ"א גניזה:

אמנם אף שהוכחתי לקרב דעת הרמב"ם לדעת הרמב"ן דתשמישי קדושה גם ביד הלוקח בקדושתן קייתי ורק בתפוחי זהב וכסף שעשויין לנוי ס"ת בוה ס"ל להרתב"ם והעור שהלוקח יוכל לעשות בו תה שירלה אם נמכרו בהיתר אעפ"כ איפכא ליכא למימר דהרמב"ן וסייעתו ס"ל להרמב"ם והעור בתפוחי זהב וכסף : דע"כ לא ס"ל להרמב"ן הך סברא - דאנ"כ לא מקשה כלל על ב"הכנ שמכרו ז' עובי העיר במא"הע איך ינאו לחולין ואיך מוכר : וגם למה אמרינן דמהנה כמכר אמאי תפקע הקדושה כיון שהך הנאה כבר נאכל ואין כאן דברשיתפום בו הקדושה הלא יכולין לתרץ כל הני תמיהות ב"כ ע"פי סברא זו דכיון שיש כח ביד ז"ע העיר במעמד א"הע למכור הב"הבנ אימת שירצו א"כ הוי זה כמו שהתנה מתחלה שיפקיע הקדושה מהם: דאי יהי׳ בקדושתן לעולם לא ימצא קונה על ב"הכנ דמה יעשה בו הלוקח חם אינו ראוי לו לתשמיש חול : דחחד מן החלף לח ילטרך לב"הככ לעלמו : וח"כ היתר הפקעתו לחלין תולה בהיתר המכירה כמוש"ל לענין נוי ס"ת : ח"ו דס"ל להרמב"ן וסייעתו דחי ב"הבכ הוי תשמישי קדושה לא המריכן דלפקע לחולין מטעם חנאי ולפ"ז גם בתפוחי זהב וכסף אינו יולא לחולין ע"י המכירה ע"פ דעת רוב הפוסקים ראשונים ואחרונים:

ומעחה נשובה ונחקורה בדין כלי כס׳ אשר אם דנין עליהם דלדעת הרמב"ן וסייעתו לא אמרי׳ להפקיע קדובתן אף במבירת היתר ולדעת הרמב"ם אינן נמכרין כ"א לצורך קנית ס"ח וחומש א"כ בקדושתייתו קיימי ולריכין לפדותן וגם לדעת הבית יוסף כיון שסתם בשלחנו העהור בי"ר סימן רפ"ב סעיף מ"ו כדעת הרמב"ם שחין נמכרים כ"ח ללורך נקטת ס"ת או חומש וביחיד אם יכול למכור ס"ת ותשמישים ג"כ איט מכרוע ועיין בש"ע א"ח סימן קנ"ג ס"י ובש"ע י"ד סימן רפ"ב סי"ח א"כ כיון דבכדון דידן אין בו לורך למוכרס רק משום הרווחה שאם יעשו חדשים לא יהי בו הולאות כל כך כמו בפדיון וגם זה הוא דבר מועע : דאין ליבור עני : וגם מי יודע אם החדשים יהיו ביופי המלאכה כמו הישנים ועכ"פ לא נחשב המכירה להיתר לומר עליו שמתחלת עשייתן היי תכאי שיכולין

להוציאן לחולין ולהפקיע קדושת תשמישי קדושה : והנה כל זה הוא לפלפל בתשמישי קדושה בשל כפרים אבל בשל פרכים בנא"ה יש לאסור והרי בית הכנסת אשר נשאלתי עליי כולם דין כרכים יש להן כי העיר כלילת יופי חוכלת לכל הארץ ותמיד נמצאים הרבה מתקומות אחרים וממדיכות רחוקות לסחור, ויש להם טבקים בהעיר בוה בודחי אין ביד הגבאים ועובי העיר למכור לא בית הכנסת ולא דבר קדושה כמו שפסקינן בסימן קנ"ג ס"ד ואס אנו אומרים דטעמא דשל ברכים איק יכולים לחכור הוא מטעם שוכו בו אחרים ושמא יש אחד בכוף העולם אשר יקפיד שלה למכור אפשר יש נומר בנדון דידן שיכולין למכור דכיון שחם לה ימכרו צריכים ליתן כסף פדיון שוב אין אנו חייבים ליתן כסף פדיון בשביל

שדר שם שפיר חשיב בית דירה כיון דהזרעים לדיכין לשמירה א"כ גסבגדוק" חיות אף שלא דיירי אינשי מ"מ לשומרים חשיב בית דירה : ויש בזה אריכות. דברים ואין כאן מקומו להאריך מזה אבל עכ"פ אין לדמות מקום בדודי חיות לארוות סוסים · אמנם גם אני תמהתי על תחלת דברי אאמ"ו שם אשר מתחילה נשאל בדיר של בהמות אי בעי בית שמירה וכתבתי שם בגליון לעיין במס' שירובין בדף נ"ה ע"ב בדין ארוות סוסים הנ"ל וכתבתי שם דהך דינא של ארוות סוסים לאו מלתא דפסיקתא היא ותלי׳ באבלי רברבי דהא הרמב"ם בפ" כ"ח מהל שבת הביא הך ברייתא וקא חשיב ב"הכנ ובית עבודת כוכבים ואולרות שיש בהם דירה והשמיט ארוות סוסים וכן בש"ע א"ח סימן שנ"ח ג"כ לא הזכיר ארוות סוסים אבל הרי"ף והרא"ש והעיר מביאים גם ארוות סוסים ע"ש הרי דדבר זה במחלוקת בטי' אי גרסיכן בהך ברייתא גם ארוות סוסים וא"כ יש לומר דלהרמב"ם לא לריך כלל בית דירה בארוות סוסים ודיר של בהמות שיהי השומר לריך לדור בו : ויש סמד לוה מסוגיא דמס׳ עירובין דף ס׳ב ע״א דקאמר הצר של עובד כוכבים הרי הוא כדיר של בהמה ואף דשם לענין שלא לאסור ולבטל הרשות במבוי תכי לה מ"מ משמע מלשון זה דשווים הם לכל מילי דעירובין וממילא לענין בורגנין חשיב דירת עובד כוכבי׳ דירה אם הוא חוך שבעים אמה ושיריים גם דיר של בחמה חשיב דירה: ועכ"פ אין להחליט ולכווץ כוונת הרמב"ם בזה אם השמיט ארוות סוסים הואיל וס"ל בארוות סוסים. לא מהני בי' בית דירה והוא מחמיר יותר מהרי"ף או דס"ל דארוות סוסים ודיר של בהמה לא לריך בהו בית דירה לשומר והוא מיקל יותר מהרי"ף והרא"ש י ומעתה כיון שאין לנו הכרע בדעת הרמב"ם וש"ע בדין ארוות סוסים חי יקל ראשו לפסוק נגד מה שמפורש ברי"ף והרא"ש וטור: לכן יפה פסק מעלחו דאם יש שם בית דירה גם ארוות סוסים מלטרף להעיר אם הוא בתוך שבעים אמה ושיריים ואם אין בה בית דירה אינו מלט רף אל העיר: ומפני הערדות העתוסים עלי יסשוק הקיצור :

הק׳ שמואל סג׳ע לנדא -

שפעת שלום לכבור ארובי ירירי ררבני המופלא ומופלב בתורה החרוף והבקי כש"ת מו"ה חיים משה יצ"ו מו"ץ בק"ק דראוע :

ע"ך שאלתו שאלת חכם חלי תשובה : יהודי שיש לו שחת אסמותר לזרוע שעורים ג"י קודם פסח ואם יש לחוש כי בומן סוף" יתי הסתיו האדמה רטובה ומלאה לחלוחית וגם גשתים וטל שכיחים. בעת ההוא בימי ניסן ועי"ז התבואה באה לידי חימוץ : והנה מעלתו נקט זה לספק אם יתחמץ התבואה תוך האדמה : ולדעתי אין זה ספק כלל דאפי בדגן שנפל עליו מים פסקינן בא"ח סי' תס"ו סעיף ב' דכיון דמינח נייחי אתי כידי חימוץ ואף שיש מקילין היכא דלא שהה שיעור מיל אבל היכא דשהה הרבה אין ספק שבאים לידי חימוץ וכ'ש כשהתבואה עצור ומונח בחדמה לזרישה וללמוח בודאי נתבקעו ובאים לידי חימוץ - וראיתי שמעלתר לידד להקל וזה לשון מעלחו דהנה ימי הקליטה לר"י הוא ג' ימים דכך פסקינן כוותי׳ לענין חדש כמו"ש הש"ך בסי׳ רצ"ג בשם הת"ה וכדמוכה בפרק מקום שנהגו המנכש בי"ג ור"י סבר כל הרכבה שאינה קולטת בשלשה ימים שוב אינה קולטת וכו' עכ"ל מעלתו : הנה תקע יתידותיו על דברי הש"ך בסי׳ רל"ג בדבר שהש"כ עלמו חור בו בסכר נקודת הכסף דהא הגן קיית"ל שתי שבתות כדהיתה במס׳ יבמות דף פ"ג ע"ה ע"ש וכן פסק הרמב"ם וכל הפוסקים וטיין בספר דגול מרבבה דגם אאמ"ו הגאון זל"ל כתב כן : ומעתה כל ההיתרים שכתב מעלתו נפלו בבירת : אמנם אעפ"כ גלענ"ד דיפה פכק מעלתו להקל אך לא מטעמי' כי אם מכח סברא דוראי כשבאו השעורין באדמה נתפחו ונתבקעו ואו הם נמאסי' ונסרחי' והוי חמד טקשה שאינו ראוי לאכילה ודבר זה התוש מעיד דכל דבר המונח באדמה רטובה נתעפש ואינו ראוי לאכילה וא"כ ממה נפשך דכל זמן שלא נכנש בו רעיבת האדמה עדיין לא נתחמץ ואם שלטה בו הרטיבה לפעול בו החימוץ נתעסש ונמאס ונסרח ושוב אינו ראוי לאכילה: ואין להשיב על זה ממה שהחמיר מור"ם בסי׳ תל"ו סעיף ה׳ בהג"ה. בחטין שנונחים בקרקעות ע"שדוה הוה שמונחים באולר בבור הנעשה להלניע שם חטין בזה אינו נתעפש ואינו נתפת כי הבור רחבה ויש בו אויר ונעשה לאולר תבואה רק מה שהוא בתחתית הבור נתלחלת מקרקעות הבור ונתחמץ ואינו נתעפש ואיט נמאס כלל משא"כ בשעורין שזרע כדי להלמית הם מפוזרי׳ אחת לאחת וסגורים באדמה כדי ללמוח זה ודאי נמאסונתעפש ואינם רארן לאכילה כלל ולא גרע מעריבה שיש בה בלק דסגי חם מטיח בטיט כת"ש בש"ע סי׳ תת"ב סעיף י"ח וחין לך לכלוך וטיח יותר מגרעיני שעורים שמורעו באדמה והוא גרע טפי מחיטין ושטורין שבגללי הבהמה דאפי׳ אם חישב עליהם לאכילה איט מטמח כותאת אוכלים ואם לקטן לאכילה מטמא טומאת אוכלין (עיין במס' מנתות דף ס"ם ע"ח) הייט בלקטן והם שלימים רק שמאוסין עיין בסוגית שם משא"כ שעורים שורעו העלורים באדתה והתחילו להתעפש עד שנתבקעו אינן ראוין לאכילה כלל ככלענ"ד: כ"ד הד"ש

הק׳ שמואל פניל לנדא:

ארוך כתבי דברים הג"ל אתר כתה שניםמצאתי בין כתבי קודש של אאמיד הגאון זל"ל כתב בכתיבת ידו ממש סדר מכירת חמן שנתייסד פה פראג

אחרים ולהחזיק ולהניחם כמו שהן אמנם כל זה בכלים שהם תשמישי מלוה ואין בו קרושה אבל בכלי כסף שהם לנוי לספר תורה ויש בהם קרושה איכא טעמא החריכא לאסור דאין בידינו להפקיע קדושתן דשמא יש בעולם שאינו מסכים בהפקעת קדושה ואי אפשר להפקים הקדושה כל זמן באינו בהסכמת כוכן אשר ישלו בהס זכות ועיין במגיא סימן קנ"ג סוף ס"ק ד" ובסק"י ואם כן כלי כסף אשר בבית הכנסת של כרכין והם תשמישי קרושה בודחי חין בני תברכים יכולין למוכרם ולהפקיע קדושתן וחף שכתב הרת"א דו' טובי העיר דינם כחבר עיר פיין ברת"א סיתן קנ"ג סעיף י"ד בהג"ה וגם המג"א שם בס"ק ל"ז מביא שם בשם המ"ב דהאידנא ז' טובי העיר יכולין למכור אף בכרכין כל זה הוא לענין דינא היכא דליכא בהו משום הפקעת קדושה כגון שנמכר שגם הלוקח ישתמש בו קדושה או בתשמישי מצוה שאיןבהם משום הפקעת קדושה אבל לענין איסורא בתשמישי קדושה להפקיע קדושתן לא שמענוועיי"ש במ"ב דלא איירי אלא בבית הכנסת ועיין במג"ח שם ס"ק ל"ז דכתב דבשל כרכים גם להרמ"ח לח מהני ז׳ טובי העיר ועיין גם במג"א ס"ק י"ז שחולק על המ"ב ומסיק לדינא דבתבתישי קדושה בשל כרכין לא מהני שבעה טובי העיר ע"שובפרט לפח"ש התוספות במסכת מצילה דף כ"ז ע"א ד"ה כיון דמעלמא קאתי דטעמא דשל כרכין אינן יכולין לומר הואיל ולדעת רבים נעשה חנעורה קדושתו בודאי

ה"א למכרן ולהפקיע קדושתן: המת בהרמב"ם ורוב הפוסקים נקטו הטעם הרחשון דהוחיל ועל דעת כל הנשי העולם נעשה של כל ישראל וכפירש רש"י דהכל נעשו בעליהן אבל מכל מקום אף לפי׳ הרמב"ם ורש"י אי אפשר להפקיע בלי רלוןוהסכמת כל מי שיש לו בו חלק כמו שכתב המג"א וכנ"ל דהוי כשותפין שאין אחד יכול להוליא מקודש לחול שלא ברצון חבירו ומעתה נחזי אכן איזה כלי קודש אבר יש ללדד נהקל והנה בודאי הכתר ועטרה שנחונים על הספר תורה בבעת הוצאה מן האחון הקודש וכן המגדלי של כסף שנותנים על הען חיים של ספר תורה בזה ליכא לפקפק שהסתשמושי קדושה והם הרמוני זהב ותפוחי כסף שהזכירו הרמב"ם והעור ואלו בודאי לריכין לפדותן שלא לתנסלהוליאן להונין כנ"ל אמנסהטסיןשל כסף אף בג"כ הם לנוי לס"ח אפ"ה יש ללדד להקל עליהן ולומר, באינן ככלל תשמיש קדושה כמו שהביא הש"ך בי"ד שימן רכ"ע ס"ק י"א בשם מהרי"ו דהפחים שעל הס"ח אינן תשמישי קרושה כיון שלא . געשו אלא לסימנים בעלמא שלא יטעו להוציא ס"ח שלא הוזמנו לקריאת חובת היום גם הידות עיקרן הם להראות להקורא כדי שלא יעעה ואף שהמג"א סי׳ קכ"ד סקי"ד כתב שעכשיו נהגו לס"ת לנוי מ"מ לאו מלתא דפסיקתא היא כיון שאיט כראה מרחוק לא נאמר בהן שהן לנוי גם המגדלים אשר היו כבר לנוי לס"ת ועכשיו כשברו ואיט ראוין עוד לתת לס"ת ג"כ מותר למוכרן דכבר נהגו למכור השברים לעשות מהן חדשים או שנותנין לאומן א"י השברי כלים לעשות חדשים ואינן מקפידין להשגיח אם יחניף האומן בכף אתר באותן השברים וכיון שכבר נהגו כן . שוב אמריט דהוי כמו שהתנה מתחלה שאם ישברו יפקיע הקדושה מהם כמש"ל כן נלענ"ד וכן ָ לעשה מעשה ע"פ הוראה זאת בהרבה בתי כנסיות וכן הסכים עמדי ידידי ברב המאו"הג המופלא בתורה ובחסידות המפורסם מוה' יעקב גינלבורג

הק" שמואל כג"ל לנדא בן הגאון אב"ד זצ"ל:

כרו פה פראג יום א' כ"ו אדד שני תקע"ל -

דמשק אליעזר דולה ומשקה מתורתו יורד לעומקה של הלכה ברוב תבונתו ה"ה א"נ ירידי הרב המאו"הג החריף ובקי כש"ת מו"ה ליזר נ"י אב"ד דק"ק ליבנא וגליל קוירשים:

דן ע"ד שאלחו בעיר אשר מחוצה לה יש הרבה בתים סמוכים זה לזה בתוך שבעים אמה ושני שלישים ובסוף הבתים האלה יש ארוות כוסים מקום שתגדנים בן סוסים (שקורין שטוטריית) ובחוכו בית דירה לבוחרים אם חשיב ג"כ לבית דירה להכנים הבנין הזה לתוך העיר ולחדוד התחום מסוף הארוות סוסים הלוה יפה פסק כבוד מעל" שאם הוא מוקף לדירה מתערבים שמה כמו במפורש בברייתא במס' שירובין דף כ"ה ע"ב דתני" שם אלו במתערבין עמה נפש שיש בה ד' של ד' וכו' ובהכ"נ שיש בה בית דירה להחון ובית עבודת כוכבי׳ שיש בה דירה למשרתים והתרוות (פי" רש"י ארוות סוסים) והאולרות שבשדה שיש בהן בית דירה וכו' ובסיפא דהאי ברייתא קא חשיב כל אלי אם אין בה בית דירה אין מתערבין עמה ע"ש הרי מפורש דארוות סוסים שיש בה בית דירה חשיב כבית ומתערבין שמה ובזה תמה כבוד מעל' על האמ"ו הגאון ז"ל בספרו נודע ביהודה מהדורא תכייא בחלק א"ח ס" מ"ג שמפכפל שם אי בעינו בדיר וסוהר של בהמות שיהי בו בית דירה אבר השומר דר בו ובעיכן שיהי מוקף לדירה ושמד משל׳ בתמי׳ קיימת למה לא הביא אאמ"ו ראי׳ מהד ברייתא דמשורש בארוות סוסים שלרוך שיהי׳ בו בית דירה לשומרם ולת חשיב בית דירה ע"י המוסים ומחי חילוק יש בין ארוות סיסים לדיר של בהמות יפה תמה מעלתו בזה אמנס שיקר הדין אשר דיבר בו אאמ"ו הגאון ול"ל הוא על הבאלה בכבאל אם דיר של גדודי חיות (שקורין טהיר גארטען) מלטרף לעיד והעלה שם דלה מהני בובית דירה דכמו בחמרו במס׳ עירובין דף כ"ג ע"ב מורע רובו הרי הוא כנינה ופי רש"ו שם דבעל דירתו לבורעים לא דיירי איכשי ק"ו שלא דיירי איכשי בגדורי חוות: ואף שלדשתי יש לפקפק על דברי אאמ"ו הגאון וכ"ל דגם במורע רובו מהגי לגינה עד בית שאחים בית-שמירת ובדיר וכוהר מהפי שמירה אף ביותר מבית סאתים הואיל ותבמושו רב כמו שכתבו התום׳ שם בד"ה מרע רובו ע"ש . הרי הזינן דבמורע רובו אף בבורצים לא דיירי אינשי הייט בסהסבני אדם אבל לשומר

פראג עפ"י הוראת אאמ"ו הגאון זצ"ל בהסכמת בית דינו הגדול הרבנים ב"ד מו"ש והנכי מעחיק כתב הוראה הואת כי יש בו תועלת לידע ולהודיע לתי שיש לו חמץ ורוצה למכרו לה"י קודם פסח איך יתנהג במכירה כדי להקנות החמץ שלו להא"י עפ"י ד"ת ולכאורה נראה בנוסח כתב הזה כתירה לדברי הנ"ל כי בכתב הוה נאמר שגם מי שיש לו תבואות בשדה שירד עליו הגשם או שמתיירא פוואולי ירד הגשם בימי הפסח ותבוא לידי חימוץ או מי שישלו יין שרף במקומות אחרים ואף במקום רחוק יכול למכור הכל אגב שכירת החדר עכ"ל הרי שחשש אאמ"ו הגאון זל"ל ובית דינו הלדק גם למי שיש לו תבואה בשדה שימכור לא"י וחששו שע"י הגשם יתחמן התבואה שיש בשדה : דע שלענ"ד הין מזה סחירה לדברי ודבר ברור לדעתי שלח הי׳ כווכת האמ"ו וב"ד בנוסח כתב הזה על תבואה שכורעה בשדה להמציח אנא הכוונה הוא על תבואות שמונחים בשדה בכרי בגדיש תחת אויר הרקיע ואינס מונחים תחת גג להגין טליהם מפני הגשמים או שמונח התבואה באוצר בבור שבשדה ודבר זה הוא מצוי במדינחינו וביותר במדינת אונגארין שאינם מכניסין התבואות לבית ואולרים בשדה בזה יש לחוש לחמץ

אבל במה בנורע בשדה לנמוח אין בו שום מיחוש כנ"ל:

העתק מכתיבת יד אאמ"ו הגאון זצ"ל אות באות פה פראג עפ"י הוראת אב"ד סדר מכירת חמץ ונתייסר ובהסכמת בית ד'נו הגרול ב"ד מו"ש יצ"ו:

טוב ומובחר שבדרפים להקנות החמץ לח"י תגב החדר כי כל המטלטלים נקנים אגב קרקע בודאי בלי שום פקפוק ואץ צריך למכור החדר רק שמשכירו אבל החמץ לריך למכור מכירה גמורה וחלוטה . ואף שהקרקע הוא בשכירות והמעלטלים במכירה חלוטה מ"מ קנין המטלטלים נקנים אגב השכרת החדר . וכיון שכן יותר טוב להשכיר החדר בתורת שכירות מלמכור החדר במכירה גמורה כי בשכירות ודאי קונה האיכו יהודי בכסף לחוד משא"כ בתורת מכירה אז אינו קונה אלא בכסף ובשטר: וכן מי שאין לו בית אינו יכול למכור החדר בלי רשות בעל הבית ולפטמים אין הבעל הבית עמו בעיר ולפטמים הבות הוא של א"י ולכן החלטנו מבום לא פלוג מקנה השוה לכל להשכיר החדר על משך משעה ימים מערב פסח עד כלות יתי הפסח: ולפישמי שיושב בבית בשכירות מיהודי איט יכול להשכיר לאינו יהודי לבית דירה בלי רשות בעל הבית לכן ישכירנו בפירוש באופן זה להאינו יהודי שאינו משכירו לדור בו רק להחזיק בו כליו ומטלטליו אבל לא ישכירנו בפירוש להחזיק בו החמץ רק סחם להחזיק בו מטלטליו וכליו כרלונו : ועם כל זה מי שיש לו בית בשכירות מישראל חבירו אם המשכיר עתו בעיר יקח ממנו רשות להפכירו להאינו יבראל וכן מי שנוסע לדרך קודם פסח ואשתו תמכור חמלו יתן לה רשות בפירוש להשכיר החדר : ומי שיש לו תבואות בשדה שירד עליהם הגשם או שמתיירא פן ואולי ירד הגשם בימי הפשח ותבוא לידי חימוץ: או מי שיש לז יין שרף במקומות אחרים אף רחוק ממנו יכול למכור הכל אגב השכרת החדר הזה

אף שאין החמץ בחדר הזה כלל: וכר. יהי סדר המכירה : היהודי יקח פרוטה או יותר מהחינו יהודי וכה יאמר לו בשעת קבלת המעות איך פערמיטטע איהנען דיזעע ציממער אויף ניין טאגי פר סומא (כך וכך) אויד פערקויפע איך איהנען אללע דיא דארין זיך בעפיכדליכען ראהע אוכד געקאכט ע עסין שפייזע אוכד גערענקע לו איהרען רעכט מעסיגען אונבע שרענק טען אייגענטוהס פער דיא סומא (כך וכך) (ואס יש לו חבואה או יין שרף או שאר דברים ממיכי חמץ במקומות אחרים יאמר לו גם כן שמוכר לו כל התבואה שלו שבשדה פנוני או יין שרף וכן שאר דברים שבמקום פנוני בסך פלוני) אונד איך כעהמט דיועם געלד דחם זיח מיר יעלט געבין לו דיזען ליעל דחם איך איהכען אבערוועהנטעם ליממער אוס דיזען בעטראג אויף כיין טאגע פערמיטע - אוכד היער מיט דיזעם ליממער אללוע גלייך מיט אללען מיט טהונגם רעכט אן איהנעןאיברגעהט אונד מיט דיזטןליממער ערווערבען זיה זיך חויך דאם חייגענטוהם דערן פחן מיר חן איהנען פערקויפטען (תבוחה ויין שרף) אוכד אללע אואיהנען פערקויפטע וא וואהל ראהע אלם אויך בכקאכטע עסין שפייזע אוכד בעטרענקע וויא אבען ערוועהנט איזעי. דען חיבער רעסט דעם קויף שיללינגט חונד לינם חבער פער בלייבען זיח מיר שולדיג דיוען בעטרתג פחן (כך וכך) אוכר זיא מיר ואלכע שולד (יום פלוכי) לו בעלאהלען שולדיג זיכד: דחך אבער האפטעט דיזע שולד אויף איה׳ נען קיינעס וועגס אבער דאם דיוע היר אבען בעמעלטע פערקייפטע שפייזע אוכד געטרענקע אלם איין פפאכד אויף דיוער שולד אנגעועהען ווערדען זאל אוכד דאהערא פאן יעלט אן אויך אללע געפאהר דער ועלבען אויף איה נען אוכד כיכט אויף מיר איוט :

וזהנובח שמר מכירה

בעלייגע היר חיט מיינער אונטערשיפט דאם איך אן הא"י (סלוני) איף כאך איינאדער פאללגעכדע טאגע פאן הייטע אן פטמיהטעט האבע אוכך האבע אויך אללע אין דיעועם ציממער בע פינדליכע לוס גנום טויגליכע זא וואהל ראהע אלם אויך געקאכעע שפיחטן אינד גטטרענקט אן זטלבין רטכט מעסיג פערקויפט אונד האבע פאן דעם הבען בענאנ' טען קייפער(סך פלוני) צור דראן גאבע ערהאלטען אוכד האבע חיט דען זעלבין בייא טמפפאנג דיזער דראן גאבע פאר אברעדעט דאם מיט דיעועס (סך פלוני) דען איך פאן איהם עלט ערהאלטען האבע איזט איהם זא וואהל דאם ליממער לו ז ינען אוכבעשרענקטין בעברויך אויף 9 דורך איינאנדער פאלגנדע טעגע פאן הייטע אן פערוויטעט אלם ער אויך זיא דאמיט דאם אייגענטוהם אללער דארין בפינדליכע ראהע אינד געקאכטע שפייזע אונד געטרענקע(וכל המוכר למעלה) דיא איך איהם

לו זיין אייגעטוהס איבער געבע בעסטען רעכטעם פארס ערווירבטע זא דאן אויך מיט דער בזיננעהמונג דיזעם ליממער עבין אלם דארין בעפינדליכע אבען ערוועהנטע שפייזען אוכד געטרעניקע אלם זיין אייגענטוהם אן איהם איבערגעהטן אויך האבע איך אן אבענערוועהנטען קייפער קראפט זיין בעזילנגטרעכט דעם אן איהם פטרמיטעטען ליממער אויך אללעם גט ר ייד דאם איך אויף דעם פעלדע האבע ניכט מינדער דען בראנדוויין דאם איך (בתקום פלוני) האבע לו זיינען אייגענטוהם פערקויפט לו מעהרער בקערפטיגונג געבע איך אן אבענערוועהנטען קויפער געגענווערטיגען קוף קאנטראקט דאם ער אויך מיט עמפפאנג דיעזעם קויף קאנטראקט דאם מיטטונגם רעכט דיעוטם אפט ערוועהנטען ליממער אוכר דאמיע אויך דאם איינטנטוהם דער דארין בטפינדליכע אונד אבענער וועהנעע שפייזע אונד געטרענקע לעצטליך אבווארל דער אבענערוועהכטער קייפער מיר דען רעסט געבליבענען קויף שמללינג שולדיג בלייבט אומד (לומן פלוני) לו בעלאהלען שולדיג איזט דענאך אבער ערקלעהרע איך מיך דאם דיזע אללע איהם פערקויפטע שפייזען אורד געטרענקע ניכט פערפשענדעט בייא מיר זיינין אוכד דאהער אללע געפאהר דיזער אפפעקעען אויף דען קייפער אוכד ניכט אויף מיך האפטען אורקוכד דעסען האבע איך מיך היר הונטער בריבען זא גישעהן (במקום פלוני ביום פלוני):

ע"כ נוסח שטר מכירה

דהנה פרטנו שאמ'כל מה שבחדר אוכלין ומשקין ולא כתבנו שימכור בסתם כל מה שבחדר משום שלפשמים יש בחדר ההוא כלי מתכות או כלי זכוכית או כלי חרס מלופים באבר ואם ימכור כל זה להאינו יסראל ויקנה מהח"י אחר פסח יהי' לריך טבילה מחדם:

ומי שיש לו בהמות סוסים ושורים וכיולא בזה ומאכיליםתבואה ביתי הפסח לריך ליתן להם המאכל במקום נגוב מעט מעט ולריך לעמוד עליהם שלא יותיח ומה שיותיח יבער כי יתחמץ מריר שבפיהם וביום טוב ושבת שא"א לבער יבטל המשתייר ויפקירנו קודם שיתחמץ והדרך היותר נכון בוה שימכור הבהמות והתבואה לא"י וא"י יאכילום חוץ לרשות יהודי ושוב לא איכפת להיהודי אם יותירו:

ונראה לי קולא גדולה יווו שאלו שיש להם בתים שעושים יין שתף ומפסולת הנשאר מאכילים הבהמות וטבע הבהמות הללו שאם יטמדו ימים מוטטים ולא יאכלו מפשולת היין שרף יתקלקלו הרבה וזה הוא הפסד מרובה ונראה שרשאי למכור בערב פסח הבהמות עם פסולת יין שרף הנ"ל לא"ז הרגיל טמו והא"י יאכילום כדרכם אמנם היהודי לא יאמר לו כלל שיאכילום פסולת הזה וגם יקחם הא"י לרשותו לחוץ מרשות היהודי או שישכיר לו גם הרפת אשר הבהמות עומדים שם ומכירת הבהמת יהי׳ ג"כ אגב השכרת החדר כנזכר לעיל במכירת חמץ:

שיהי׳ המפתח מהחדר שבו החמן מסור ביד הח"י ויהי׳ לו רשות ומהלדלחדר הזה בליעיכוב ויהי הכל פתוח להא"י ולא יניח יהודי

חותם או רושם או מסגרת שלו על שום דבר: והירודי ובני ביתו לא יבואו כל ימי הפסח לחדר ההוא כי חישיקבחמץ

דלמא אתי למיכל מיני':

ולא ימכור החתץ למי שהי׳ מתחלה יהודי והחליף דתו: וכמו כן לאינו יהודי שטלד מאשה שהיחה יהודית אףשבשעה שנולד זה כבר היתה כמה שנים בדת אחרת:

: כל זה העתקתי מכתיבת יר של אאמ"ו הנאון זצ"ל שלום וישע רב : לאור נערב : ה"ה א"נ ידידי הרב הגאון המפורסם בתורה ויראהנ"י ע"הפ"ה כבוד

דור דייטש אב"ר דק"ק עיר חדש יע"א: מה שהקשה על דברי האמ"ו הגאון זצ"ל בנודע ביהודה מהדורא קמא בחלק א"ח ס"ס כ"ב דגם מי פירות ומים שנפל לתוכה חטה אוסרה במשהו והביה רחי'מהרשב"ה במשובה סי'נ"ג שהביה הירושלמי דרשב"י הי׳ לו יין קוסס יהיב בגווייהו שערי בגין דחתע שחל לר״ח א״ל לריך אתה לבער וכו׳ ע"ש וע"ז הקשה מעלמו דמירושלמי אין ראי׳ די"ל דסובר נוקשה מדאורייתא אסור אבל אכן קיימ"ל נוקשה דדבנן והרשב"א לא הביא ראי׳ מהירושלמי כי אם לענין דאין לחלק בין טעמו לממשר

עכ"ל מעלתו: ארובי ידידי כמדומה לי שמשלמו לא ראה בוף תשובת הרשב"א רק מה שהביא אאמ"ו אשר לא העתיק תחלת דברי הרשב"א בתשובה שם וזה לשון הרשב"א ותן המדומה שלא ראית דברי הגאונים והלא דמית לך כי תתנא כן כתוב בהלכות הרב ר' ינחק ז"ל פאסי בתחלוקת מר עוקבא ושמוחל וכן כתב הרב ר׳ ינחק ז"ל בן גיחות משמן של רבוותה ז"ל חלב שחלבו בכלי נקי קודם פכח וכן גבינה העשיי בכנים חדשים ושמרן מחתץ מותר לאוכלו בפשח ואם לאו אשורין : וגם אשרו יין שנפלו לתוכו שערי או חיטי אי איכא מים בחמרא וכן כתבו מה שאמרו בירושלמי רשב"י הגי ליי יין וכו' עכ"ל הרשב"א יע"ש הרי מפורש ברשב"א דהגאונים ושארי רבוותא אסרו במשהו הטה או שערי שנפל לחוכן מי פירות ומים ואח"כ מביא הרשב"א וכן כתבו מה באמרו בירובלמי וכו׳ רצוכו לומר הגאונים הג"ל כחבו מה דחיתה בירושלמי ופסקו כן להלכה ועל הגאונים החלה אין לומר ששובר" נוקבה דאורייתא י דהא הרי"ף פסק בהדיא דטקשה הוא מדרבק כדמפרש בטור א"ח סי׳ תמ"בוא"כ שפיר הביא אאמ"ו הגאון זצ"ל ראי׳ מהרשב"א דחיטין שנפל לתוך מי פירות ומים שאיסור במשהו:

עוד לרגאון רנ"ל

יג ומרה שהשיב תשל על גוף דברי אחת"ו הנאון שם בתשובה הג"ל דנהי דר"ע סובר נוקשה דאורייתא מ"מ איכא סתמא דשיתר

לפועל כי אם אכילה לתלאות תאות נפשו כי ירעיב לו משא"כ אכילה גסה הוא פסידא רבה לבעל הכרם וא"כ לפי האמת. אין ללמוד כלל מדרשה דשבעך לומר דאכילה גמה לא שמי׳ אכילה י ואפ"ה כתבו התוס' שפיר דאף בלי דרשה דשבעך הוי ממעטיכן מואכלת אכילה גמה הייט כיון דגלי לן קרא ביום הכפורים ובתרומה דאכילה גמה לא מחשב לאכילה ממילא ידעיכן כל מקום שנא' לשון אכילה בתורה אין במשמעות האכילה אכילה גמה כג"ל :

דברי יתדו הקי שמואל סג"ל לנדא :

לארובי ירירי התורני הרבני דמופלא מוה' אברדם פרעהליך יצ"ו:

בות ברת בניעלי : וע"ד שאלתו מוכר אתרוגים שנשארו לו אתרוגים בחרך הסוכה לגוי סוכה ולא קשרן בקשר של קייתא כי אם בעניבה ולמחרתו בי"ט ראשון של חג בא אליו איש אחד מכפר הסיוודלעיר ודלה לקנוח ממט אתרוג למלות לו חג בא אליו איש אחד מכפר הסיוודלעיר ודלה לקנוח ממט אתרוג למלות נטילת ארבעה מינים ושאל מעלתו אם מוחר להקנות לו אתרוג אחד מאותן שתלה לנוי סוכה מאחר שאיו בא למש למוקלה למלותו לנוי סוכה כיון שוה ודעתו להתיר ולומר שאין באה למש למוקלה למלותו לנוי סוכה כיון שוה עסקו למכור אחרוגי מסתמא לא הקלה האתרוגים לסכך סוכה והי דעתו שליהם והי' יושב ומלפה שאם יחרמי לו קונה למכור אותן אתרוגים ומדמה שלא תלאן להיות שם כל יתי התג ממידע"כלא איתקלו כלל ואפי לא התנה ולכן גםהמוכר האתרוגים הי' דעחו על האתרוגים שתלה בסכך סוכתו שאם יכוא קונה ליעלן יון הסכך - וגם המוכר עצמו אמר שלכך כתכוון ולכך לא יכוא קונה ליעלן יון הסכך - וגם המוכר עצמו אמר שלכך כתכווין ולכך לא יכוא קונה ליעלן יון הסכך - וגם המוכר עצמו אמר שלכך כתכווין ולכך לא ישת בהם קשר של קיימא כי אם טניבה . ע"כ דברי מעלתו:

לדעתי לא כוון יפה ואין הנדון דומה לסדינים שהיקל בו הע"ו דשם גבי סדינים יש חשם גנבים כמו שכתב הט"ו שם בזה שפיר קאמר דאכן סהדי שלא תלאן לתוך הסוכה שיהיג שם תמיד וכל מי שחולה סדינין מלויירין בסוכתו דעתו הוא ליטלן משם בעת שיוצ' מן הסוכ' שלא יגונבו. וכיון שהדבר שכית הרבה ורבים עושיסכן גידוע דסוכה אינה משומרת מפני הגנבים אנן סהדי דכל אחד חם טל ממוט ועל חפצו ומתיירא מפני הגובי׳ שלא יגנובו הסדינים ואין אדם מפקיר נכסים לאבדם: ובות שפיר כתב-הע"ו דלא צריך להתנות בתנאי מפורש בדבר שמפורסם שכן הות וסמכינן הסתמה דמילתה והוי כמו לב ב"ד מתנה עליהם " נהרי זה דומה למת שפסק הרמ"א בא"ח קנ"ד סעיף חי בהג"ה דנהגון להנות בכמה הנאות מדברי קדושה וכו׳ כיון שנהגו כן ותי אפשר להותר לב ב"ד מתגה עליהןע"ש-זנכן גם בסדינין כיון פרבים חולין סדינין מצויירין לטי סוכת ואדם חם על ממונו ואי אפשר להזהר להניחן שם מפני הגנבים הוי זה כמו לב ב"ד מתנה עליהן: אבל בנדון שאלתו שמוכרי אחרוגים הם מועטים ונמלא אחד בעיר וגם הות מלחת דלת שכית שיתרתי לו תחר ביום עוב ראשון שלריך לו תתרוג לצחת בו וכולת שלמת מכינים להם ד׳ מינים קודם החג וגם זה, הות מילחת דלת שבית שיטלו אתרוג מכוי סוכה לנאת בו למנות נעילת לולב ואין זה כי אם מקרה אשר לא יחמיד בכל שנה ושנה בזה לא יעלה על הדעת להקלבו בלי תנאי מפורש: ומה שכתב שיש הוכחה שנתסין לכך והואיל ותלאן רק בעניבה וכא קשרם בקשר של קימא זה הוא רק גילוי דעת בעלמא ולא מהני בנני סוכה שהוקלה למצוחו ולריך תנאי מפורש לומר בפה מלא איני בודל מהם כל בין השמשות וכבר כתב מור"ם ז"ל בס"ם - תרל"ח ובסי" תרמ"ע סעיף ה׳ בהג"ה שאין אנו בקימים בתכאי ע"ש : ואיד כיאל בוה אחר מתשבת בעלמא לומר שתי׳ דעתו עליו - ודברים שבלב אינן דברי׳ ומה שתכה האתרוגים בעניבה אין זה גילוי דעת ולא נתברר דעתו אימת שיטלם ועדיין תיחקנו למנותם בלילה הרתשונה ושב חיחקנר לכולת יומת:

בם אין לצדר ולהקל כיון דדין מוקצה למטתו הוארק מדרבכן כימא דכדחה אסור דרבנן מפני מצות נטילת ד' מינים ביום ראשון של חג שהוא מטום דאורייתא זה אינו דהאי מוקצה למצות טי סוכה לא גרע מאחרוב שנפל מן המחובר בי"ע דפסק המג"א ריש סימן תרנ"ה דאין יולאין בר ביום ראשון של חג משום דאסור לטלטלו משום מוקלה ובאמת חמיה לי דהמג"א כתב דין זה מסבר עלמו וכאמת הוא משורש בתשובת הרשב"א סי" רצ"ן דכתב בהדי׳ דאין לחלק בזה בין יו"ע ראשון ליו"ע שני ומשמעות לשוך הרשב"א שם דקאי על הערבה בנתנשת ביו"ע והשאלה הו' על יו"ט שני וע"ז כתב תרשב"ת דאשור לטלטלו מטטם מוקלה ואין לחלק בוח בין יו"ע ראשון ליו"ט שני והייט לנאת בו לנטילת טלב דעל איסור טלטול מוקצה. לא צריך הרשב"א לאשמעינן דדין תוקצה נותג ביו"ע שני כתו ביו"ע ראשון ואפשר דהרב מג"א לא ראה גוף התשובה בתרשב"א רק ראה תחלת דברי הרשב"א שהעתיק בד"מ : עכ"פ מפורש במג"א דגם ביו"ט ראשון אין מצות נטילת ד' מינים דותה שבות מוקצה דובני מטעם שכתב הרשב"ת דחכמים העמידו דבריהם אפי' במקום מצוה דאורייתא והאי מוקלה למטתו לנוי סוכה חמור טפי דהת ר' שמשון דלית לי' מוקצה מודה במוקלה לנוי סוכה דאסור כמו דאיתא במס' שבת דף ת"ה ע"א דמני בברייתא ושוין בסוכת תג בתג באסור הותילוהוקלה למצותו הוקלה לאסות ע"ש בגמרא ב ודים שים לוחר עוד טעם דחתחוב הנפל מן המחובר ביו"ע חו שחלתר בסכך לנוי סוכה פסול בי"בו ראבון מדין דאורייתא ואף שבגוף איסור מוקנה הוא מדבריהם מ"מ דנין בו מחמת שהות אסור באכינה משום: מוקצה שוב פסול מן התורה מטעם שאין בו היתר אכילה כמו דאיתת

ישרוף והאוכלו פטור והאי שתמא עדיףמשתמא דריש אלו עוברין שהוא שתמי בתרא: דבר זה לאו מילתא דפשיקתא הוא וכמה פושקים סברי נוקשה אסור מדאורייתא נגד הך שתמא בתראן: ועוד דזה גופא הוא הוכחת אאמ"ז הגאון זצ"ל להוכיח דמי פירות ומים מחמילין חמץ גמור ואושרין במשהו • דניחא לן יותר לומר כן מלומר דלא הוי אלא נוקשה ושתמא דמתני הוא דלא כר"ע דעפי עדיף לומר דרבי שתם כר"ע והדשתמא דנוקשה מותר מן התור' אתי אפי כר"ע ומי פירות ומים הוא חמץ נמור:

וע"ר אשר הקשה כבוד מטלחו לפי מה שכתבתי בנודע ביהודה מהדורא חניינא חלק א"ח סי' קט"ו דגם רבא במס' יומא דף ו׳ ע"ב פ"ל חירוצו דרבינה דעומה׳ מת לה שכיח רק שהוכיח לתרך טומאה הותרה בציבור לר"ץ דלא ס"ל מיתה לא שביח ועל זה קא מתמה מעלי איך אמר רבא זאת אומרת טומאה הותרת וכו' הלא לשיטת ר"י לא לריך הוכחה ע"ז דבפירוש אמר ר"י בברייתא שם דף ז' ע"ב ובמס' פסחים דף ש"ז הנחליוה"כ דטומאה הותרה בליבור לא ידעתי למה העלים מעל" עיכין מדברי התוס׳ בדף ו׳ ע"ב בד"ה אמר רבא בר תחל פא דבס מתרן הר"י דמה דאמר רבא זאת אומרת טומאה הותרה בליבור אמר זאת אומרת ולי לא סבירא לי׳ יש"ם בחום׳ הרי ש"כ לשיטת הר"י בעל התום׳ הד ואת אומרת אינו מדוקדק דואת אומרת משמע שמוכח כן מסחמא דמתניתין ולפי חירון הר"י רבא בַעַנמו לא ס"ל כן ועוד זאת לא קשה קושית מעלתו דמה דמצינו לר"י דסובר - טומאה הותרה בציבור אינו במשנה כי אם בברייתא אמר ר"י כן: ורבח דקהמר זחת חומרת רולה להוכיח כן ממשנה כי המשניות היו בגורים יותר בפי האמוראים מברייתות ואם כבוד מטלתו הי׳ רוצה לתפום עלי בדבר הזה יותר הי׳ לו להקשות על דברי מלשון התום׳ בתירולם השני בחום׳ הנ"ל דכתבו על דברי הר"י בעל התום׳ דחיע נראה דחין אנו לריכין לוחר דלא ס"ל כסתם תתני וכו עכ"ל ולפי דברי גם לרבא לא מוכח מתתכי דרבא ס"ל טומאה בותרה ואיכא למימר טטנוא דמתניתיןדאין מפרישיןאותו מטומאת מת משוסדלא תיישיטלמיתה ורבא לא קאמר זאת אומרת דעומאה הותרה אלא אליבא דר"י אך יש לומר לאידך גיסא להביא ראי׳ לדברי מהר"י בטל החום׳ דלא תקשה לפי תירוצי איך פליג רבא על כתם מתניתין דהכא מכלל דס"ל דחינו מוכח מהאי סתמא דטומאת הותרה בלבור די"ל טעמא דמתני׳ משום דלא תייש לתיתה ורבא לא תתרץ כן אלא אליבא דר׳ יתודה כנ"ל והאמת כן הוא דשני תירוצי התום׳ מחולקי׳ בזה אי רבא אמר ואת אומרת דתנת דתתני ס"ל טומאה הותרה בציבור או אהגסרבא ס"ל כתירון רבינא דטעמא דמתני משום דמיתה לא שכיחולא מחרץ טומאה הותרה בּנִיבור חלת חליבת דר"י יכ"ד ירידו

הק׳ שמואל לנדא:

בע"ה יום ג' י"ב סיון תקע"ה לפ"ק:
יצו ה' את הברכה שלום לארוכי ידידי וחביבי הרב המופלא
הרריף ובקי כש"ת מוה' יוזל יצ"ו היושב בשבת תחבמוני
בק"ק קאסטעווהארע יע"א:

כו בזו רגע הגיעני מכחבו הנעים ושמחתי בשלומו ובשלום חורתו : וע"ר מה שתמה מעלתו על מה שכתבתי בתשובה בנודע ביהודה מהה רא תניינא חלק א"ת סי׳ קט"ו דאי לאו קרא דלא תעונה גבי יו"הכ לא הוי ממטטיט אכילה גסה מטטס דהוי שלא כדרך אכילה והוי מחשב אכילה : אף בהוא כן באכילחו . מ"מ לגבי שאר בני אדם מחשב זה אכילם ואינו דותה לאוכל דבר שתינו ראוי לאכילם לכל אדם י וע"ז עתד מעלחו להבית דברי החום׳ במס׳ ב"מ דף פ"ז ע"ב ד"ה שבעד שכתבו דמותכלת, הוי ממפטיכן אכילה גסה הרי שכחבו התוסי דאכילה גסה לא מחשב אכילה אהובי ידידי . זה כתבו החוסי אליבא דאמת שכבר כתיב גבי יו"הכ לא תשונה לדרוש חיכי למעט אכילת גסה : וכן גבי תרומה ממעטיקו מקרא יתירא אכילה גסה . וא"כ שפיר כתבו החום׳ דאי לאנ דהני כתיב גבי כרם שבעך למשט אכילה גסה: הוה ממטטינן אכילה גסה מקרא דואכלת והיינו לבהר דגלי לן קרא גבי יוה"כ ותרומה למטט אכילה גסה דלא הוי בכלל הכילה י ממילא גבי כרס הוי לדרש ואכלת פרט לאכילה גסת דטפי מסתבר לחשט אכילה גסה מלחשט מולך דשתי׳ הוי בכלל אכילה : דכיון דאשכחן גבי יוה"כ וחרומה קא ממעטיכן אכילה גסח ולא ממעטיט מוכן אבל אי לא הוי גני לן קרא גבי יוה"כ ותרומה אכילה גסה באמת אין למשט אבילה גבה מוהכלת : ויעיין מעל' מה שכהבתי בות בהשמטות שם בכ"ב מה"ת בסוף חלק ח"ח יש"ם . גם אין להקשות לפי האתת לתה לן בפועל מישוע אכינה לחה לא כילף גם פועל מתרומה ויה"כבדאכילה גסה ל"ש אכילה זה הינו דחי כאו קרח מיותר בפועל לא הוי ממשטינן מולץ מואכלת י והוי המריכן דלשון דואכלת נקט הקרא לאפוקי אכילה גסה דטפי מסחבר למעט אבילה גסה מלמשט מוצך בהיא כשתיי וקיית"ל בכל התורה דשתיי בכלל אבילה כמו"ם לעיל גם אין להקשות דלפי מה שנתבאר בהשמעות בנודע ביהודה מהדורא תכיינא הכ"ל דוה"כ ותרומה לא הוי שכי כתובין דאיןללמוד זה מות : מ"ח קשה לפי החתת דחכתי חיכח שני כתובים תרותה ופועל הנה דבר זה הקשה ליהרב מוה׳ ליזר אב"ד דק"ק ליבנא וגליל קוירשם ותשבתי לו דמה בממעשים פועל מאכילה גסה אין לשפוט מיני׳ דאכילה גסה לא בתי" אכלה דאף אסכיתא דאכילה גסה בתי אכילה אפ"ה יש לפרש טעתא דקרא דמבום הכי קפיד קרא בפועל נאשור אכילה גסה משום פשידא דבעל הכרם דכתו באשור ליתן אל כליו משום שהוא דבר שאין לו קלבה ואיכא פסידת דבעל הכרם : כתו כן קפיד קרת על חכילה גסה דלת ניתן רשות

בגמרא גבי אתרוג של טרלה ואף שאיסור אכילת מוקצה הגא רק מדרבנן מ"מ פסול ביום טוב רחשון דעכ"פ כא מקרי לכם דארי׳ היא דרביע עליה דחכמים אסרו באכילה ודומה לזה כתב הב"ש בש"ע אה"ע סימן כ"ח ס"ק נ"ב לדעת רש"י ורמב"ם אם מקדש אשה בדבר שאסור בהנאה אינה מקודשת אף שאין לו עיקר מדחורייתא מ"מ כיון שאסור בהנאה מדרבכן אינו כוחן לה כלום ע"ש בב"ש ועיין בחשנה לחלך פ"ה מהל' אישות הלכה א' והלכה ג' וא"כ הה"ד הכא באתרוג המוקלה דאסור באכילה מדרבנן שוב לא הוי לכם דהא אסור לו באכילה והפקיעו החכמים ממכו היתר אכילת אתרוג הוה ובוב לא הוי לכם ואין לחלק ולומר דשאני קדושי אשה דיש עוד סברא דכל המקדש אדעתא דרבנן מקדשמ"מ יש ג"כ סברא באתרוג המוקלה דאסור באכילה דלא הוי לכם משום דהפקר ב"ד הפקר ושוב לא הוי אתרוג שלו לאכלו מגזירת חכמים שאסרו באכילה ומחותני הרבני המופלג החריץ ושנין מוה׳ יעקב פיסלינג יצ"ו העירכו בזה דבלא"ה מוכח דפסול אתרוג האסור באכילה מדרבכן דהרי לדעת רש"י ולדעת הראב"ד בהשגות בפ"ג מהלכות תרומות הלכה י"ג כל תרומות פירות באיט תירוש גיצהר איט חייב מדאורייתא בתרומה ועיין במשנה למלך פ"ב מהל' תרומות הל' א' וא"כ אתרוג של הרומה טמאה איסורו הוא רק מדרבנן ואפ"ה קאמר בגמ' במס' סוכה דף ב"ה ע"ב דאתרוג של תרומה טמאה פסול משום דאין בו היתר אכילה והשבחי למתותני התורני הכ"ל דמאתרוג של תרומה טמאה ליכא ראי לאתרוג המוקצה דתרומת פירות אף שהוא מדובנן מ"מ יש לו - עיקר מן - התורה מכא"כ איסור מוקצה אין לי טיקר מן התורה כמו שכתבו התוס' במס' ביצה דף ד׳ ע"ב בד"ה ותכן וכו׳ ע"ש שכתבו דתרומת פירות יש לו שיקר מן התורה ואיסור מוקנה אין ע שיקר מן התורה ועיין בש"ע אה"ני שם סי׳ כ״ח דיש פוסקים דמחלקים בחכי לענין קדושי אשה ע״ש בש״ע חמנס דברי אזלי לדעת הב"ש לביטת הפוסקים דם"ל דמקדש אשה בדבר שאבור בהנאה מדרבטן אף באין לי שיקר מן התורה אפ"ה אינה מקודשת משום בלאג מידי יתיב לת כג"ל :

שוב פקחתי שיני : וראיתי להרב בעל שער המלך בריש פ"ח מהלכו" לולב האריך מאור בענין זה והבית מתום' פסחים דף ל'ח ע"ה בד"ה אבל וכו׳ דכתבו בחין יוצחין ידי מצה בתנה של מעשר שני אפי׳ אם מחיצה לקלוט הוא מדרבט אפ"ה לא חשיב נאכל בכל מושפות ושוד ראיי מאתרוג של ת"ע דכתבו התום' דכתותי מכתת שיעורא והרי לדעת רש"ו ותומת פירות הוא מדרבנן והביא עוד במה רא ות ברורות לדין זה . ועיין בחידושי הר"ן במס' סנהדרין דף קי"ג ע"א גבי מעבר שני של עיר הנדחת שאסקוהו לירושלים כחב הראב"ד לפרש דברי הגמ' שם דנרבת דכובר מחיצה לקלוע הוא מדרבנן יש למעשר בני איסור עיר הנדחת אע"פ שאמרו חכמים שיהיו מחיצות. קולטות אין מפקיעין איסור תורה בכך והר"ן שם תולק בזה וכתב שאין כאן הפקעת איכור תורה כיון דרבנן תיקנו שיהיו מחיצות קולטות שוב איכן נקבלין לתוך עיר הנדחת והרי הן מובדלין מן העיר וכדי הוא תקנת חכמים שבורו שיהיו מחיצות קולטות ולא יצת נבדלין מן העיר הרי שהרחב"ד והר"ג שיהיו משם לעולם

ז"ל פליגי בסברת זו ג ורובר, ראיתי בחשכה לחלך ברש פ"ז מהל' תרומות גבי כהן טמא שאכל תרומה עמאה באינו במיתה מדכתיב ומחו בו כי יחלוהו פרע לזו שמחוללת ועומדת כדאיתא במס' חולין קו"ג ע"בומסתפק הרב מ"ל אם בתחמה טמחת מדרבנן או חויב מיתה אם אכלו כהן טמח מי אמריכן כיון דתרומה זו טהורה מן התורה שפיר קריכן בי" ומתו בו כי יחללוהו או דלמת כיון שעכ"ם מדרבק הוא טמאת כוב קרינן בי׳ פרט לזו שמחולנת ועומדת ע"ם בת"ל במסיק בחייב תיתה ולא ממעטינן ני׳ מקרא דמחו בו כי יהלנוהו כיון דמן התורה הית טהורה ע"ש שהבית כמה רתיות דדבר בחסורו רק מדרבנן אים פועל על דין חורה והנה הרב שער החלך הכ"ל מביא סוגיא דמם" בוכת דף כ"ג ע"א בעשת סוכת בראש האילן אג ע"ג גמל דתגיא במתניתין שהיה כשירת וחין טולין לת ביו"ט וקחמר בגמרת דמתגיתין ר' מחיר הית דתניא העושה שוכה ע"ג בהמה ר"מ מכשיד ור"י פוסל ומפרש בגמרא מ"ע דר"י אמר קרא תג הסוכות תעשת לך שבעת ימים סוכה הראוי׳ לשבעה שתה סוכת ושאינה ראוי׳ לשבעה לא שתה סוכה ור"ת הא נתי מדאורייתא מחזי חזית שוב הוי כאוו׳ לשבעה ורבם הוא דגורו בי׳ הרי דלר"ת אחרים כיון דמדאורייתא מחזי חזיא שוב הוי ראני לשבעה אף דרבכן כגרו הדרף וגורו שנא לעלום ע"ב בתמה ביו"ע אפ"ה דנין אתר דין, חורה וכיון דרוב פוסקים וכן העור וש"ע סי" תרכ"ת פבקו כר"ת דאולינן בתר דין דאורייתא ולמה זה פסלו אתרוב של תרומה טמאה הא ב"כ מדאורייתא מחזי חני דהא תרומת פירום הוא וק מדרבנן לדעת רש"י ותום׳ ומפלפל הרב בער המלך שם אד פסקינן כר"ת מעשמא דאמרו בנמרא דמדאורייתא מחזי חויא או שפסקה כר"ת ולחו מטעמי כי אם מטעם אחר דלא קיימא לן כהאי דרשה דחג הסוטות מעשה לך שבעת ימים ולדיקן לא לריך להיות סוכה הראור לשבעה דהא קיימא לן במס׳ סוכה דף כ"זע"ב כרבכן דעושין סוכה בחול המועד אבל עכ"ם בהך סברא קיית"ל כרבי יהודה דלא אמרים מחזי חויא ומסיום הרב שער התלך שם דתין נות לו בתירוץ זה דמסתימת השוסקים משמע דפסקן כר"ת תעועם המפורש בגמ" לר"ת הואיל ומדאורייתא מחזי חווא ולבסוף מתרן הרבשער המלך ג"כ כמו שכתבתי דשאני אחרוג של תרומה טחאת דגם רבי מאיר מודת דחולים בתר תקמת חכמים דתואיל ותרומת דגן ותירוש הוא מן התורה שוב אמריכן כל דתיקון רבכן, כעין דאורייתא חיקון ועשאותו כתרומה דאורייתא . מבא"כ בעושה סוכה בראש האילן וע"ג בהיוה דשיקרו חיט אכא מדרבטן ע"ם ובאמת המי לי דמלשון הרב שטר המלך משמע שבתב חוטק, זה מסברת דנפש"והלת הדבר מפורש בפוסקים וש"ע. תה"ע

סי׳ כ״ת במקדש באיסורי הנאה מדרבנן דמחלק שם בין איסור דרבט שיש לו טיקר מן התורה לחיסוד דרבקשחין לו שיקר מן התור׳כגווחולין שנשחטו בעורה למ"ד חולין שנשחטו בעזרה לתו דחורייתה שחין לו עיקר מן התורה חמנס חוץ לדרכינו נראה לענ"ד דבלא"ה לא קשה מידי מששה סוכה בראש האילן וע"ג בהמה דע"כ לא קאמר ר"מ דסמכינן אהיתר דאורייתא הואיל ור"י פוסל כוכה זו מטעם משום דחינה ראוי' לשבעה בזה שפיר קאמר ר"מ כיון דאיסור לעלות לראש האילו וע"ג בהמה הוא רק מדרבנן עדיין חשוב סוכה זו סוכה הראוי׳ לשבעה מן התורה דהא בידו לעלות כל שבעה ואף שרבכן בזרו שלא לעלות בשבת ויו"ע מ"מ הוא בידו ואם עובר ועולה יולא ידי חובת סוכה שוב איט נופל טליו שם כוכה שאינו ראוי לשבעה ולמה הדבר דומה להדם שענביו מרובין מטליו דחני אין ממטטין ביו"ט מ"מ אם עבר ולקטן כתבו התום" במס׳ כוכה דף ל"ב בסוף ד"ה בחשרה דמשה וכן בדף ל"ג ע"ח בד"ה נקעם מעי"ט דלא הוי דיתוי מעיקרא כיון שהי' בידו לתקן ונהי דאסור למעט ביו"ט מ"מ הוי בידו וכן כתבו התום׳ במם׳ פסחים דף פ׳ ע"א בד"ה אתה מדחיהו וכו׳ דמי שהוא בדרך רחוקה ביו"ע ראשון לא אמרים בי׳ מאן דלא חויבראשון לא חזי בשני אף שתיע יכול לבוא ביום הראשון מ"ת כיון דתחומין דרבנן ניכול לבות ולעשות ביום רחשון מן התורה שפיר הוי חזי ברחשון ע"ש בתום' הרי מכורש שהדבר שהמניעה הוא רק משום איסור, דרבנן מחשב בידו לעשות וא"כ ה"הד בסוכה בראש האילן וע"ג גמל לא שייך לפסלו משום שאינו ראוי לשבעה כיון שבידו לעלות באיסור וללאת בה ידי מלות סוכה וכאשר נסתלק ממנו העיכוב המונע אותו דהא כבר עבר ועלה שוב מקיים מנוח סוכה ואין האיסור תשמיש במחובר ומשמש בבעלי חיים פועל בעלם מלות סוכה ואם עבר ועלה בליל יו"ע ראשון דקיוב לאכול פת ואכל שם ביבוכה ע יצא ידי חובת סוכה ולא שייד בזה תלוה הבאה בעבירה לומר משום שעבר על איסור דרבנן ועיין ברש"י מס' פסחים דף ל"ה ע"ב ד"ה בטבל דרבנן שכתב שם דיולא בדיעבד ועוד נלענ"ד דאפילו במצוה הבאה בעבירה דאורייתא תלי' בפלוגתה אם יולא בדיטבד עיין בנ"ב מה"ת חלק א"ח סי׳ קל"ג וסי׳ 'קל"ד אבל עכ"פ אם הוי מן התורה אסור לעלות באילן ואט"ג בהתה לא הוי ראוי לשבעה דלא אתרינן ארבעים בכתפי׳ וכשר ע"ש ברש"י במס" מנחות ריש דף פ"א ע"א ולכך אמר ר"מ מדאורייתא מחזי חזי ורבנן הות דגורו בי׳ והוי סוכה הראוי׳ לשבעה משא"כ באתרוג של תרומה טמאה האיסור אכילתו פועל של עלם מלות נטילת די מינים דע"י שאסרו חכתים לאוכלו שוב לא מחשב לכם והוי כהפקר ב"ד לאסור אכילתו וא"כ כל זמן שאינו אוכלו עדיין אינו שלו דאיסורא דרבכן רבי" עלי׳ דפקעו ממנו הרשות לאוכנו ונהי שיש בידו לעבור על איסורא דרבנן לאוכלו מ"מ לא נכנס האתרוג הזה להיות מחשב שלו והוי כמו שאוכל דבר שאינו שלו כיון שאוכנו שלא ברשות חכמים ואם יעבור ויאכל שוב אי הפשר ליטלו לנאת בו לנטילת לולב אחר שאכל האתחג וא"כ מתה נפשך קודם האכילה עדיין איסורא דרבנן עליה ואין בו היתר אכילה ואס יסלק המרעה ויעבור ויאכל שוב אין האתרוג בעולם לקיים מצות נעילת אתרוג ולולבוא"כ כיון שמשעה שנועל האמרוג לנאת בו אי אפשר לו לסלק המניעה והחשרון הפוסלו גם לר"מ פסול ללאת בו דוק בסברא זאת כי היא ישרה לעל"ד ולפ"ז נסחר כל הבנין של הרב שער החלך וסוכה שעשה ברחש החילן וע"ג בהמה אינו דומה לשאר דברים י ומ"מ גוף הסברא לחלק בין איסור דרבנן שיש לו עיקר מן התורה לאיסור דרבנן באין לו עיקר מן התורה שריר וקיום ומבואר בפוסקים גבי מקדש באיסורי הכאה מדרבק ואין לדמות אתרוג של תרומה טמאה לאתרוג המוקנה כנ"ל הגם שיש שישות בפוסקים במקדש באיסורי הנאה אף שאין לו עיקר מן התורה אין תוששין לקדושין ועיין בב"ש סי' כ"ח ס"ק כ"ח כ"ב מ"מ יספיק התירוך לשיטת החום וסייטתם דס"ל תחמת פירות הוי רק מדרבנן ועליהם תשוב הקושית מאתרוג של תרומה טמחה וט' והם לשיטתם שפיר יש לחלק בין חיסור דרבון שיש לו עיקר מן התורה לשאין לו עיקר מן התורה דהתום" והרא"ש ס"ל במקדש בחמן דרבכן בשעות דרבכן מקודשת הואיל ותרי דרבכן הוי כמו איסור דרבכן שאין לו עיקר מן התורה ע"ש בב"ם התוכם אחר עיון קלת כלש"ד דחתרוב המוקלה למלותו לנוי סוכה חמור טפי משאר מוקלה דאיסור נוני סוכה הוי איסור דרבנן שיש ל עיקר מן התורה וחד דינא אית לי׳ עם אתרוג של תרומה טמאה דהא בעצי סיכה שאסורי כל שבעה יליף לה במס' בילה דף ל' ע"ב מקרא דתג הסוכות שבעת ימים לה' כשם שחל שם שמים על התצוגה כך חל שם שמים על הסוכה והתוס׳ שם בד"ה על סוכה מקשים דמשמע שם וכן במס' שבת דף מ"ה ע"ב משמע דמה שעלי סוכה אסורי' הוא מטעם מוקנה ולעיל יליף לה מקרא דעלי סוכה אסורי' מדאורייתא ומחרץ ר"ת דכדי שיעור סוכה כגון ב' דפנות ושלישית טפח אסור מן התורה אבל יותר משיעור כדי סוכה אינו אשור הלא מדרבנן ור"י מתרץ דכל זמן שהסוכה בעמידה אסור מדאורייתא מדרשת דנוה חג לק׳ אף סוכה לה׳ אבל כבנפלה לא בייך בה מה חג לה"ואינה אסורה אלא מטעטמוקלה והתום במם" שבת כ"ב ע"ב בם ףד"ה סוכ׳תנית כתבו לחלק ביןעני סוכה לנוי סוכ׳ע"ש היטב ולפ"ו אתרוג שנתנו לנוי סוכה אף אם איסורו הוא רק מדרבק משים מוקנה מחשב לדבר שעיקר מן התורה הואיל וכדי הכשר סוכה עכ"פ אסור מן התורה וא"כ כיון שיש בסוכה איסור להסתפק ממנו כל שבעה מדאוריתוא א"כ מה שהוסיפו חכמים לאסור חף יותר מכדי שישור סוכה ומי סוכה מקרי דבר שעיקרו מן התורה ולפ"ז באתרוג הכאסר משום מוקצה למר סוכהים לותר לכל הפוסקני שאין בו היתר אכילה הואיל ויש לו עיקר מן התורה והוא דומה ממש לאתרוג של תרומה עמאה כנ"ל ועיין בש"ע אה"ע סי כית סטיף כ"ח ע"ם היטב ועיין בספר כפות תמרים בסוגיא דאתרוג של שרלה.

מצי לאוקמי הך ברייתא דדריש לא יחללו את קדשי בכ"י אשר ירימו שאין לו בהן אלא משעת הרמה דאתי ליד כהן בטבלייהו וקסבר האי. תנא מתכית שלא הורמו לאו כמי שהורמו דמיין ומשום הכי פטור דאין לכהן אלא משעת הרמה ממש אלא דהש"ס לא מוקי הכי דאז לא הוי חידוש הדיוק כלל ע"ש בתום׳ היטב הרי מפורש דאם אמרינן מתנות שלא הורמו לאו כמי שהורמו דמיין אין להכהן זכיי׳ בתרומה כי אם עדשעת הרמה ממש וממילא גם בכהן שיש תבואה ופירות עבל של עלמו ג"כ אינו זוכה בו להיות שלו ממש אלא עד אחד בהפרים התרומה וממועט מקרא דלא יחלנו את קדשי בני ישראל אשר ירימו דאין לו בהן אלא משעת הפרשה למאן דס"ל מתנות שלח הורמו לאו כמי שהורמו דמיין וא"כ לפ"ז אתרוג של טבל של כהן עצמו פסול משום דלא הוי לכם דהא מעורב בו חלק תרומה ומעשר והכהן עצמו טדיין אינו זוכה בו להיות שלו למאן דס"ל מתנות שלא הורמו לאו כהורמו דמיין - ומעתה מוכח דתירוץ הרשב"א בתוס' במס' פסחים הנ"ל לחו לדברי הכל הוא ולמאן דסבר לאו כהורמו דמיין אין מקום לתירוץ הרשב"א ולכך תירלו הר"י והתום׳ בשמעתין תירוץ אחר המספיק אפי׳ למ"ד מתכות שלא הורמו לאו כהורמי דמיין : ולפ"ז קמה וגם נובה דברי המהרש"א שהקשה למה לא הניח התירצן כברת המקשן דמאן דבעי דין ממון לא בעי היתר אכילה וטעמא דאתרוג בל תרומה טמאה פסול משום דכתותי מיכחת שיעורא ואתרוג של טבל פסול משום דלא הוי לכם דעדיין חלק גבוה מעורב בו ואתי' כמ"ד מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין וגם אתרוג של טבל של כהן עלמו לא הוי לכם דעדיין אין לו זכייה בו עד אחד שהפריש את התרומה וכל זמן שהוא טבל לא מקרי לכם דחלק השבט דהייט תרומה ומשבר שדיין מעורב בו. ואין לדחות קושי׳ המהרש"א דהתירצן רוצה לאוקמי פלוגתייהו דר"ח ב"א ור"א בדין ממון כמ"ד מתכות שלא הורמו כמו שהורמו דמיין וקושי׳ המקשן שמקשה מתרומה טמאה הוא לאו דוקא ועיקר הקושי׳ הוא מאתרוג של טבל של כהן עלמו . הנה מלבד שעיקר חירוץ הכפות תמרים הוא דוחק גדול נומר דהמקשה נקט קושי׳ מת"ט וכוון על אתרוג של עבל של כהן עלמו אלא אפילו אין מקום לומר דהמקשה והתירצן אזלי כמ"ד מתנות שלא הורמו כהורמו דמיין דמכח קושית התום׳ הג"ל דפריך במס'חולין למה לא מוקי הברייחא כמ"ד לאו כמי שהורמו דמיין משמע דלא ברירה לרבותינו בעלי התוספות להלכה דאל"כ איך מקשים התוס' לאוקמי שלא . אליבא דהלכתא משמע דש"ל לרבותינו בעלי התום׳ ז"ל דלא קיית"ל כמ"ד כמי שהורמו דמיין דאל"כ איך מקשים לאוקמי שלא אליבא דהלכתא וכן הוא באמת דלא ברירא לן להלכתא אי קיימא לן מתנות שלא הורמו כמי שהוריוו דמיין או לאו כהורמו דמיין ומלבד סיגי׳ דחולין הנ"ל מלינו פעמים הרבה בש"ם כמ"ד כמי שהורמו דמי וכן במס' ב"ב דף קכ"ג ע"ב ובמס' מכות די כ׳ ע"א מוקי הגמ׳ משנה וברייתה כמ"ד כמו שהורמו דמיין וכן במס׳ קדושין דף נ"ח ע"א מוקי הגמ" מתניתין דתני המקדש בתרומות ובמששרות אפיני יבראל ה"ז מקודשת כמ"ד כמי שהורמו דמיין וכן במש׳ בכורות קף י"א ע"א אמר רב נהמן אמר רבה ב"א ישראל שהיו לו טבלים שהניח לו אבי אמו הכהן ואותו אבי אמו נפלו לו מאבי אמו יבראל מעשרן והם שלו ומסיק שם משום דם"ל מתנות שלא הודמו כמי שהודמו דמיין: וראיתי בתום׳ במס׳ ב"ב דף קכ"ג ע"ב בד"ה וקסבר הי׳ להם הגירסת דבשוף פ"ב ממש? קדושין בסוגי׳ הכ"ל מוקי הגמר׳ דרבי סבר. כמ"ד מתנות שלא הורמו לאו כמי שהורמו דמיין והוא היפך הגירסא שלפניט ומחלקים התוס׳ שם בין מתנות זרוע ולחיים וקיבה שהם נרחין ונכרין ס"ל כמי שהורמו . דמיין משא"כ בתרומות ומעשרות שלריכין הפרשה וקריאת שם . תרומה ומעשר ם"ל דנאו כמי שהורמו דמיין אך במס' קדושין דף כ"ד ע"ב מצינו דמוקי הש"ם סחם משנה במס' מעשרות פ"ד משנה ג' כמ"ד לאו כמי שהורמו דמיין ושם במשנה מיירי בטבל לתרומה ולמששר הרי מבואר שיש סוגיות מתנגדים בדין מתנות שנה הורמו הם כמו שהורמו דמיין או לא: ובחידושי הריטב"א בסוגי׳ דמכות הנ"ל ראיתי דברים המתמיהין דכתב שם מה דאמריכן כמו שהורמו דמיין הייכו בזה ודכוותא שהוא לחומרא . דאילו לקולא לא אמרינן כמו שהורמו דמיין דא"כ לא יחחייב - אדם מעולם משום טבל וזה ברור עכ"ל הריעב"א ז"ל - ודבריו תמוהים דהא בסוגי/ דסוף פ"ב דקדושין שהבאתי לעיל מוקי הש"ם מתניתין אליבא דמ"ד דעובת הנאה אינה ממון מה דתני דאפילו יבראל שקידש בתרומות ובמעשרות ה"ז מקודשת. מיירי בטבלים שנפלו מאבי אמו כהן וכמ"ד מתנות שנא הורמו כמי שהורמר דמיין הרי בפה מלא קהמר תכא דמתכיתין הרי זו מקודשת . הייט קידושי וודאי ואם זינתה נהרגת משום א"א וכן אם פשטה ידה וקיבלה קדושיותאחר אינה מקודבת מהשני ואין לך קולא גדולה מזו ולדברי הריטב"א ז"ל. ה"ל לחנה דמתניתין למיתנה רק חוששין לקרושין כמו בכל ספק קדושין דחוליכן הכא והכא לחומרא וכן הרמב"ם בפ"ה מהל" אישות הלכה ו' ג"כ פסק וכתב ישראל בקידש אשה בתרומה ומטשר שנפלה לו מאבי אמו כהן מקודשת דמתנות שלא הורמו כמו שהורמו דמיין ע"ש הרי מפורש שמקודשת קידושר ודאי דלא כהריטב"א וגם בכוגי' דמס' חולין בהבאתי לעיל דמוקי שם דאוכל טבלים דאתו ליד כהן בעבלייהו חייב לשלם מטעם דמתנות שלא הורמו כמי פהורמו דמיין ולפי דברי הריטב"א דכתב דרק לחומרא אמריכן כן קשה איך מוליאין ממון מזה האוכל הא קיימ"ל בכל מקום דפסקיכן תומרא לתובע ולא לנחבע : ומגודל הלחץ ודחק לרוכין אנו למשכוני נפשן אדרב הריטב"א ז"ל ובודאי נפל טעות בהעתקות דבריו ולריכין אט להגיה בדבריו וכן לריד להיו׳ בזו ובדכוות׳ אמרינן בש"ם כמו שהורמו דמיין אבל היכא דכא מפורש בש"ם אמרינן רק לחומרא ולקולא לא אמרינן דא"כ אין אדם מתחייב לשולם משום טבל כך נראה לענ"ד להגיה בדברי הריטב"א ז"ל : עכ"פ מלינר - בדין זה סתירות להלכתא והוא ספיקא דדינא ולפ"ז אין הכרע ממימרא דר"כ אך כסתפקתי בזה דיש לומר דאין לדון באתרוג שאסור משום מוקלה שאין בז היתר אכילה כיון שאין האיסור מוקלה הוא איסור טולם ואינו אסור באכילה כי אם בשמונה ימי התג אבל אחר החג הוא חוזר להתירו ממילא בלי שום פעולה ולכן אפשר לומר דאין לפסיל אתרוג המוקלה משום דאין בו היתר אכילה שוב מקרי לכם: או יש בו היתר אכילה בשעת נטילה דמה מהרי לומר לאידך גיבא דלריך להיות בו היתר אכילה בשעת נטילה דמה מהרי שיהי׳ מותר אחר התג סוף בהאי שעתה דרולה להיות נפיק בי׳ לא סוי לכם משום שאסור בשעת המצוה לאכילה בשביל מוקלה:

כפק זה אקדי׳ מה שהביא המג"א בְּסִימן תרמ"ט ס"ק כ׳ בשם הש"ג דאתרוג הנאסר תחמת בליעת איסור פסול וכתב המג"ה דהיכו מוכרח דיש לומר דוקה כשהיסורו מחמת עלמו ע"ש במג"ה במסיק דעכ"פ ביום הראשון אין לברך עליו : וזה רבות בשנים שכתבתי על גליון הש"ע שלי דיש לדחות גוף הדין של הש"ג מהא דחיתא במס" בוכה דף ל"ה ע"א דפליגי ר"ח ב"א ור"א באתרוג של ערלה ח"א מפני שאין בו היתר אכילה וה"א לפי באין בו דין ממון ופריך הגמ' תכן של תרומה טמאה פכולה אף שיש בה דין ממון דראוי להסיקו תחת תבשילו ומתרך הש"ם דבהיתר אכילה כ"ע לא פליגי דבטיכן כי פליגי בדין ממון מ"ם בעיכן ומר כבר לא בעינן ונפקא מיני׳ מעשר שני בירושלי׳ אליבא דרבי מאיר דים בג היתר אכילה ואין בו דין ממון וכתבו התוס׳ שם בד"ה לפי שאין בו היתר אכילה דאתרוג בל ערלה ותרומה טמאה בלא"ה פסול משום דלשריפה קיימא וכתותי מכתת שטורי׳ רק דפליגי בטעמא דדין מתון שהוא כ"מ למ"ש בירושלי׳ ומקשה המהרש"א כיון דאיכא באתרוג של ת"ט טעמא דמיכתת שיעורי׳ אמאי לא בבק המתרץ סברת המקבן דמאן דבעי דין ממון לא בעי היתר אכילה והא דתרות' טמאה פסולה משום דכתותי מכתת שיעורי ומהרך המהרש"א כיון דחיכא טעמא דמכתת שיעורי לפסול אתרוג של תרומה טמאה וגם באתרוג של טבל איכא טעמא לפסול משום דהוי אתרוג של שוחפין שוב ליכא נפקותא ככל למאן דבעי דין ממון דלא בעי היתר אכילה ע"ש במהרש"א ולפ"ז אי ס"ד באתרוג הבלוע מאיסור פסול כשאר בושי המהרש"א המאי לא כביק התירלן סברת המקבה דמאן דבעי דין ממון לא בעי היתר אכילה ויש בו נפקותא באתרוג הבלוע מן האיסור שיש בו דין ממון ואין בו היתר אכילה מזה מוכח כדעת המג"א כיון שאין האיסור מחמת עלמו כשר דלא כש"ב ע"כ כתבתי בגליון הש"ע שלי י ומעתה נחזי אכן באתרוג דאתקצי לנוי סוכה ג"כ אין בו היתר אכילה אבל יש בו דין ממון דהא מותר להריח בו כמו שפסק הרמ"א בס"ס תרל"ח בהג"ה ע"ש והנאת ריח לא גרע מדין ממון לפ"ז מוכח כמי דאין לפסול אתרוג המוקנה למוי סוכה דאל"כ הדרא קושי׳ המהרש"א לדוכתה אמאי לא שבק התרצן סברת המקשן דמאן דבעי דין ממון לא בעי היתר אכילה ונפקא מיני׳ אתרוג המוקלה לכוי סוכה דמתן דבעי דין ממון הרי יש בו דין ממון דהת רחוי להרית בו מחץ דבעי היתר אכילה פסול מכום דחין בו אכילה אלא ודאי ל"ל דלא בייך בו לומר באין בו היתר אכילה הואיל ועתיד להיות מותר לאחר יו"נו והוי לכם ואין לו ענין כלל לפלוגתייהו באתרוג בל ערלה . וראיתי להרב בעל כפות המרים במדחה את דברי המהרש"א וכתב שעדיין יש כ"מ באתרוג של טבל מחבותה וסירות של כהן עלמו שמפרים תרומה והות לעלמו וחין בו משום אתרוג הבותפין דאין לכהן אחר חלק בו ישפיר יש כפקותא באתרוג של טבל למאן דבעי היתר אכילה פסול ולמאן דבעי דין ממון ולא בעי היתר אכילה הוא כשר ע"ש . ואני תמה על הרב בעל כפות תמרי׳ דהא זה הוא לתירך הרשב"א בתום׳ במם׳ פסחים דף ל"ה ע"א אבל הר"י שם מחרץ בענין אחר דלריך קרא במלה של טבל היכא שאכל יותר משיעור חיוב מצה ואכל כל כך. הרבה שאם הי' טחן תחומה ומעשר ממה שאכל אכתי אכל ביעור חיוב מצה והרי תו' בשמעתין במס' סוכה בד"ה אתי' לחם לחם מביאו׳ בק תירוץ הר"י והשמיטו תירוץ הרשב"א הרי דלית להו להתו" בשמעתין הירולא של הרשב"א ודברי מהרש"א סובבים והולכי" לשיעת התוס" בשמעתין כמו במבואר בדבריו ואיך הקשה הרב בעל כפות המרי׳ מתירוך הרשב"א אבר אינו מוסכם מהתום׳ בשמעתין: וכואה לענ'ד ליתן טעם לפבח למה הר"י בעל התום' וכן התום' בשמעתין ממחני' בתירוץ הרשב"ח הואיל וכ"ל דאף שהכהן זוכה בתרומה של עלמו וכן הלוי זוכה במעשר של טצמו, שהפרישו מהטבל שלחם היינו אחר שהפרישו התרומה ומעשר יכול הככן לזכות בתרומה בהפריש והלוי במעשר שהפריש ואינן לריכין ליתן לכהן אחר ולוי אחר וכמו שהיבראל יש לו טובת הנאה ליתן התרומה לכל כהן שירצה זהמעבר לכל לוי שירצה כמו כן יש להכהן ולהלוי לזכות בתרומה ובמעשר אתר שהפרישו מן הכרי . אבל קודם ההפרשה עדיין לא זכו בו : זכל זמן שהוא טבל חלק הכהכיץ מעורב בו : ואינו מבורר מי שיוכה בו רק ששייך חלק הוה לכל השבט ולכל הכהני בכלל אמנס דבר זה תלי בפלובתא אי אמריכן מתנות כלא הורמו כהורמו דמיין או לא כהורמו דמיין במס' חלין דף ק"ל ע"ב דורשים ולא יחללו את קדשי בני יבראל את אבר יריתו לה׳ אין לך בהן אלא משעת הרמה ואילך ולכך בעל הבית באכל פירותיו טבלים פטור מלשלם: וסריך הש"ם הא מבעת הרמה ואילך מיהו משלם אמאי להוי כמזיק מתנות כהונה או שאוכלו דפטר רב חסדא לעיל משום דהוי ממון שאין כו תובעין ומתרן שם הגמרא דמיירי דחתי ליד כהן בעיבלייהו ופירש רש"י שם ללבון אחר שמשר להכהן את הטבל כזכות. בתרומה וכבר האיתנא מתנות שלא הורמו כהורמו דמיין זכן מוקי שם בסוגית מה דאמר רבי יהודה בן בתירה שהמתמות הוא דין ויוצאין בדיינין הייט שבאו ליד כהן בטבלייהו וקשבר מתנות שלא הורמו כהורמו דמיין פ"ש מזה מוכח דלמחן דשובר מחטת שלח הורמו לחו כהורמו דמיין אין להכהן בהןכלום עד אחר הרמה אפי׳ היכא דאתי ליד כהן בטבלייהו וכן מפורש שם דף קל"א ע"א בתום׳ ד"ה דאתי לידי וכו׳ דהיי

המר רבה בר אבוהן במס' בכורות הנ"ל דף י"א שהבאתי לעיל שסובר ממנות שלח הורמו כמי בהורמו דמיין דכך חמר שם ר"ג חמר רבה בר אבוהו ישראל שהיו לו עשרה פטרי חמורים ודאי בתוך ביתו שנפלו מבית אבי אמו כהן בנפלו לכהן מבית אבי אמו ישראל מפריש עליהן עשרה שיין והם שלו והמר ר"כ המר רבה בר הכוהו יבראל שהיו לו טבלים ממורחין בתוד ביתו שנפלו מבית אבי אמו כהן וכו׳ מעברן והם שלו ולריכא דאי אשמעינן קמייתא משום דמפריש וקאי אבל הכא מהנות שלא הורמו לאו כמי שהורמו דמיין אימא לא וכו' וא"כיש לומר דעדיין איט מוכח דרב נחמן אמר רבה בר אבוהו אתי לאשמועינן שהוא ספיקא דדינא אי אמרינן כמי שהורמו דמיין או לאו ומכח ספיקא דדינא אמריכן דמעשרין והן שלו כמו בכל ספק מעשר המריכן דמטברן והן בלו דהלוי הוח המוציח וטליו להביח רחי' וחף שבספק תרומה אסור לו לאכול מ"מ הן שנו שיכול למוכרו לכהן שהמעות הוא שלו והמעשר שהפריש יכול הישראל לאכלו דמעשר הותר לורים ולפ"ז ילדק מה שפסק הרמצ"ם בפרק ו' מהלטת מעשחת הלכה כ"א כהך מימרא דר"נאמר רבה ב"ח דיבראל בנפלו לו טבלים מחבי אמו כהן דמעשרן והם שלו והקשה הכ"מ בפ"ג מהל' מעשר שני הלכה י"ז סתירה ע"ז ממה שפסק שם דמטבר שני ממון גבוה הוא שנאמר לה' הוא לפיכך אינה נקנה במתנה אח"כ נתן לו את הטבל והמקבל מפריש המששר והקשה הכ"מ בפ"ג דרבינו פסק כר"מ דאיפסיק הילכתא הכי כר"ש ומפרש הגמרא במס' קדושין דף נ"ד ע"ב למה נקנה לו כשנתן את הטבל משום דקסבר מתנות שלא הורמו לאו כמי שהורמו דמיין והרי הוא ז"ל פסק בפ"ו מהל" מעשרות הלכה כ"א ובכמה דוכתי דכתי שהורמו דמיין ומתרץ הכ"מ שם בשם הר"י קורקום דאף בעלמא אמרינן כמי שהורמו דמיין מ"מ בהך דינא דסבר ר"מ מעשר שני ממון גבוה הוא יליף לה מדכתיב לה׳ זה הוא דוקא אם כבר הפרים ונקרא מעשר ש"ש בכ"מ . אמנם לדברי הג"ל בלא"ה ליכא סתירה בפסקי הרמב"ם ז"ל מהך דפסק בפ"ו מהל' מטשר הלכה כ"א כר"ג אמר רבה בר אבוהו דיש לומר דהוי ספיקא דרינא כנ"ל ולכך פסק בפ"ז מהל' מעבר כר"נ אמר רבה בר אבוהו דמעברן והם שלו ואין הנהן והלוי יכולים להוציא מחט מספק וכן בפ"ג מהל' מטשר שני הלכה י"ז גם כן המקבל מתנה הוא מוחזק דהא כחב ואיט נקנה במתנה אלא א"כ נתן לו את הטבל והמקבל מפריש מעשר הרי מיירי דכבר בא ליד המקבל מתנה והוא מחזיק בטבל וג"כ מוקמיכן הטבל ביד המוחזק דשמא מתכות שלא הורמו לא כמי שהורמן דמיין : ואין להקשות ולומר דאית בי׳ ספק איסור שמא לא נקנה הטבל להמקבל מתנה הוי זה המקבל חורם את שאיט בלו . זה אינו דום לא גרע מת רם את שאינו שלו ברשות בעלים וכיון שבעל העבל נתן לו את

העבל הרי נתן לו רשות לתרום והתורם את שאיט שלו ברשות בעלי תרומתו תרומה כח"ש הרמב"ם בפ"ד מהל' תרומות הלכה ב' ג'ע"ש:

עדיין לא תעלה ארוכה בזה למה שפסק הרמב"ם בפ"ה מהל' אישות הלכה ו' דכתב בפירש דמתנות שלא הורמו הרי הם כמי שהורמו לפיכך ישראל שנפלו לו טבלים מאבי אמו כהן ומפריש ממנו תרומת ומעשרות הרי הם כתרומות ומעשרות שנפלו בירושה מאבי אמו ואם קידש בו אשה הרי זה מקודשת עכ"ל הרי שפשוע לרבינו לפסק הלכה דמתנות שלא הורמו בכה שלא דיבר רבים שה יא מקודשת ובוודאי כוונתו כפשוטו שמקודשת כדושי ודאי ואם זיכתה נהרגת וכן אם קיבלה קדושין מאחר אינה מקודשת משפק דאי מפני מפק ה"ל לומר חושין לקדושין או ה"ז מקודשת מספק מהבני דאי מפני מפק ה"ל לומר חושין לקדושין או ה"ז מקודשת מספק מוה מוכר דמ"ל לרבינו למתנות שלא הורמו כמו שהורמו דמיין והוא סתירה

לפסקו בפ"ט מהל' מע"ש הלכה כ"א דעבל נקנה במתנה : ניורור הוא תמוה מה בפסק בפ"א מהל' מעשר הלכה ה' האוכל פירותיו טבל וכן בן לוי בחכל המעשר בטבלו חץ משלמין המעות לבעליהן בנאחר חבר ירומו לה' אין לך בהן כלום עד שירימו עכ"ל הנה בכק וכתם רבינו להך דינה כלשון הברייתה במס׳ חולין דף ק"ל ע"ב והשמיע החוקימחא דגמי בם לחלק דאם באו ליד כהן בטבלייהו חייב האוכל עבל הזה כמ"ד מתכות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין ורבינו שהשמיט דין זה דאתי לכהן בטבלייתו מכלל דס"ל מתנות שלא הורמו לאו כהורמו דמיין הרי ביתר עלמו לפסקו בהלכי אישות הג"ל : ומלאתי וראיתי להרב בעל שער החלך בפ"ה מהלי אישות מביא תמיה זו בכם כנסת הגדולה שהקשה למה השמיט הרמב"ם דין זה . אם אתו ליד כהן בעבלייהו שחייב האוכל לשלם כאוקייתת דגמ׳ במס׳ חולין הכ"ל ומחרץ שם שהך אוקימת׳ לריך הש"ם להך טעמא דמזיק ואוכל מתכות כהוכה דפטור מבום דהוי ממון באין לו תובעין אבל לאידך טעמא דאימא שם במס׳ תולין דפטור משום דכתיב זה אז דוקא כשהם בהווייתן בעין אבל לא כשהם עדיין מטורבים ואפי׳ דאתי ליד כהן בטבלייהו פטור האוכל ע"ש בשער החלך . ולענ"ד חירון זה לח יחכן להרמב"ם לשיטחו דהא כתב בפירוש בפרק ט' מהל' ביכורים הלכה יד דפטור משום דהוי ממון שאין לו תובעין ולא הזכיר כלל הך טעמא

דכתיב זה:

וארך עיון קלת כלענ"ד לקיים הישוב שכתבתי לעיל בדעת הרתב"ם

שדין זה אי מתנות שלא הורמו הרי הן כמו שהורמו הוה ספיקא

דרינא להרמב"ם ולכך השמיט באוכל טבל דאתי ליד כהן בטבלייהו שיהי

חייב לשלם דכיון שהוא ספיקא דרינא אי כהורמו דמיין אין להוציא ממון

מהאוכל מספק ומה שפסק בפ"ה מהל" אישות דמתנות שלא הורמו כמי

שהורמו דמיין ולפיכך ישראל שנפלו לו טבלים מאבי אמו כהן והפריש ממני

תרומות ומששרות הרי הן כתרומות ומששרות שנפלו לו בירושה מאבי אמו

ואם קידש בו אשה ה"ז מקודשת י"ל דס"ל לרבינו דאף שדין זה אם מתנות

שלא הורמו כמי שהורמו דמיין הוא ספיקא דרינא אש"ה אם קידש אשה

בתרומות ומעשרות הג"ל היא מקודשת קדושי מיוד וטעמת דמילתא דכיון

דמחזקינן תרומות ומעשרות שהם של ישראל מטעם שהוא מוחזק בהן והכהן
או הלוי הוא המוציא ועליו להביא ראי׳ הרי עכ"פ אותן תרומות ומעשרות
שייכים לישראל והמה כנכסיו לכל דבר דהא הב"ד צרכין לפסוק כן שהם
של ישראל דיש לו חזקות מרא קמא והם בידו א"כ אם קידש בו אשה הרי
זה מקודשת קדושי ודאי דלא שייך לומר שמא מתנות שלא הורמו לאו כמו
שהורמו דמיין וקידש בדבר שאינו שלו דהא כבר פסקו הב"ד שהם של המקדש
מטעם שהוא מוחזק בהן והוא יכול לעשות בהן מה שיילה וכבר זכה בהן
מדין מוחזק והדבר מוכח דבכל מקום ששנינו בספק מעשרות שהוא מעשר
והן שלו לא משתמיע בשום דוכתא לומר שאינו יכול לקדש בו אשה אלא וראי
דכיון דדין תורה הוא דכל ספק ממון אוקמיץ ביד המוחזק א"כ הוא זוכה

2"

בו בדין דאורייתא והם ברשותו לכל דבר והוא ממון שלו : ורבה לשיעת הפוסקיםדפסקו בספק בכור אם תקפו כהן מוליאיןמידו כמסקנת הש"ם במס' ב"מ דף ו' ע"ב ועיין בטור וש"ע י"ר סי ס"א סעי' ב' ובסי' שט"ו סעי'א'ועיין בש"ך ובט"ו שם א"כ בודאי מוקמינן ביד המוחזק ומצי לקדש בו אשה אך לשיטת הרמב"ם בפ"ב מהל' בכורות הלכה ו' בפ"ה שם הלכה ג' דספק פטר חמור לספק בטר אם תקפו כהן אין מוציאין מידו יש לפקפק אסיכול הישראל המוחוק לקדש בו אשה דכיוןדעדיין יש להכהן לד זכיי׳ בהם כמו שחיתה בסוגיה דמס׳ ב"מ שם וע"ש ברש"י ד"ה ואי ס"ד לח הויזה ככאר נכסים דהח אם תקפו הכהן ממנו אין מוציחין מידו : אבל אחר העיון כראה לענ"ד דגם לשיטת הרמב"ם אף דסובר תקפו הכהן אין מול אין מידו מ"מ כל זמן שלא תקש הרי הספק בכור וספק פדיון פטר המור וכפק תרומות ומעשרות הוי כמו שאר נכסים של ישראל המוחזק בהם : וראי׳ לזה דהא גוף פסק הרמב"ם בפסק תקפו הכהן אין מוליאיןמידו הוא נגד מסקנת הש"ם שם במס' ב"ת דרב המנוגא סבר כן אבל רבה ורב תנינא השיבו על דברי רב המכונא וסבירא להו דתקפו כהןמוגיאין מידו והביאו ראיה ממה דתניא הספיקות נכנסין לדיר להתעשר ואי ס"ד תקפו כהן אין מוציאין מידו אמאי נכנסין לדיר נמצא זה פוטר עלמו בממוט של כהן ע"ש בש"ם א"כ איך פסק רביט כרב המטנא נגד רבה ורב חנינא היכא שיש להם סיוע מברייתא והדסיוע מספיקוח שנכנסיןלדיר להתעש' קיימא במסקנא שם: ובתשובת הרכב"א סישי"א נדחק מאוד ליישב דעת הרמב"ם בזה אמנסהכסף משנה בפ"ב מהל' בכורות הלכה ו' מישב דעת הרמב"ס ול"ל דסובר רבינו דתשובת רבה ורב חנינא המה רק דיחוי בעלמא והסייעתא דרב חנינא מהאי ברייתא דספיקות נכנסים לדיר להתעשר לאו סייעתא כולי האי דכיוןדברשות ישראל הוא והתוליא מחבירו עליו הראיה ואע"ג דאם חקפו כהן אין מוליאין מידו לא נפיק מידי ממוכא של ישראל ושפיר יכול לפטור עצמו בו שכ"ל מרן הככף משנה ע"ש הרי מפורש דאפי׳ לדעת הרמב"ם דסבר תקפו כהן אין מוציחין מידו מ"מ כל זמן שלא תקפו ברשות ישראל הוא ונחשב ממוט לפטור עלמו ממעבר בהמה א"כ הה"ד דיכול לקדש בו אשה והוי קידושי ודאי דהרי הוא כשאר ממוט: ועוד כלענ"ד דלא שייך בזה לדון משום דתקפו כהן אין מוליחין מידו דוה הוא כל זמן שהוא ביד ישראל המפריש תרומות ומעשרות אבל כשמקדש בו אשה שוב אין הכהן יכול לתקוף מיד האשה דתיכף כשבא לרשות אחר שוב פקע זכות הכהן מיני׳ דאם הישראל נתן או מכר לאחר אז לכ"ע אם חקף הכהן מיד המקבל והלוקח מוליאין מידו לכ"ע . היוצא מוה ד"ל דלהרמב"ם ז"ל הרי דין זה אם מתכות שלא הורמו כמי שהורמו דמו ספיקא דדינא הואיל ובכמה סוגיות בש"ם מסקינן דהוי כתי שהורתי אחר מסיק כמי שהורמו דמי׳ ובמקום הש"ם כמ"ד והוי ספיקא דדינא ואוקמינן הממון ביד המוחוק ועיין בתום׳ במס׳ ב"ב דף ל"ב ש"ב בד"ה והילכתא ועיין בספר תקפו כהן להש"ך ובקיטר תקפו כהן בספר אורים ותותי' סי׳ צ'ג' צ'דצ"ה : ג'ווועוד שם בכתה מקומות דספק שהוא בפלוגתא דרבוותאי הוא לכמה פוסקים עדיף משאר ספיקות וטיין בש"ך י"ד סימן ס"א ס"ק י"ג דלהרמב"ס ספיקאדדינא אי שבט לוי איקרי עם הוי כמו ספק בכור וחף שספק זה אי שבט לוי איקרי עם הוא ספק שרב עלמו הי' מסופק בו ואין לדמות לשאר ספק הילכתא בפלובתא דרבוותא מ"מ בספק זה אי מתנות שהורמו לאו כמי שהורמו דמי' הוי ג"כ ספק לחכמי הש"ם בסוגיות שונות מי יבוא החרי רבינא ורב אשי מסדרי החלמוד שלא הכריש כזה ופעמי׳ אתי׳ השקלא וטרי׳ כמ"ד כמו שהורמו דמי ולפעמים אזלי השקלא וטרי׳ כמ"ד לאו כמי שהורמו דמי כמו שבארמי לעיל מכמה סוגיות הש"ם וכיון שרבינא ורב אשילא הכרישו בזה מי הוא הגבר שיכריט והאי ספיקא דדינא הוי כמו אבטי׳ דלא איששיטא והש"ם קאי בתיקו:

ועיין באורים ותוחים בקילור תקפו כהן אות ל"ח ל"ט:

רמערת אחרי הודעה הזאת שדין זה הי׳ להרחב"ם לספיקא דדינא ואוקמיט המעות בחזקת מרא קמא המוחזק בו והוי כמו ספק מעבר ביד יבראל ואמריטובהו מעברן והן שלו אדקו כל פסקי הרחב"ם ספק מעבר ביד יבראל ואמריטובהו מעברן והן שלו אדקו כל פסקי הרחב"ם וכולם כאחד טובים ואין בהן סמירה כלל וכולם סובבים על קוטב אחד דמכח ספיקא דדינא אוקמיטוביד המוחזקוהוא ממוןשלו לכל דבר כמו שמבואר לעיל: ואל משיבני ממה שפסק הרמב"ם בפ"ג מהל' נהלות הלכה ג' שמט אחד ממכירי אביו בהמה ואח"כ מת אביו הבכור טעל פי שנים במתטת ובמס' ב"ב דף קכ"ג מבואר הטעם משום דמתנות שלא הורמו כמי שהומנו דמי וא אחרת דדין זה אי כשהומו דמי הוא להרמב"ם ספיקא דדינא א"כלמה פסק הרמב"ם שהבטר נוטל פי שנים במתטת הלא אין להבכור חזקה בזה יותר מבאר יורשים אין זה קושיא כלל: דכבר מבואר שם בתום' ד"ה וקסבר וכן או דמי אבל במתטת בתו"ת הוי הקסבר והם ככרון ובזה לכ"ע אחרים כהורמו דמי' אבל במתטת בתו"ת הוי רק ספק אי קיימ"ל במ"ד כהורמו דמיין או לאו כמו שהורמו דמי ככ"ל ולפ"ז כספק אי קיימ"ל במ"ד כהורמו דמיין או לאו כמו שהורמו דמי מכ"ל ולפ"ז לדע"ברתב"ם כהושים לו אתרוג של טבל אינו יולא בו דכיון שהוא ספיק דדינא להע"ב המודעו דמי ככ"ל ולפ"ז התרוב"ם בסים ביו אורוג של טבל אינו יולא בו דכיון שהוא ספיק דדינא לדע"ברתב"ם במסים לו אתרוג של טבל אינו יולא בו דכיון שהוא ספיק דדינא לדע"ברתב"ם במקטים לו אתרוג של טבל אינו יולא בו דכיון שהוא ספיק דדינא

אם מחטת שלא הורמו כמי שהורמו דמי׳ ו שמא הילכתא דלא כהורמו דמי׳ וא"כ כל זמן שלא הופרש ממט התרומה עדיין לא זכה בו הכהן ומעורב בו חלק גבוה ולא הוי לכם כמו אתרוג השותפין. וכיון שהוא ספיקא דדיכא איכו יוצא בו:

ורובה כלוה הוא לשיטת הרתב"ם ז"ל אבל הרשב"א. בתום' בתם' פסחים ס"ל להלכה דמחכות שלא הורמו כמי שהורמו דמי כשיטת הש"ס במס' קדושין דף כ"ח ט"א דמוקי סתמא דמתניתין שם אליבא דמ"ד מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמי׳ וכשיטת הש"ם במס׳ מולץ דף קל"ג ע"ב שהבאתי לעיל וא"כ כהן שיש לו טבל לא שייך בו שותפות ואף חלק תרומה במעורב בה הוא של כהן ולכך צריך קרא למעט דאינו יוצא במצה של טבל . אבל הר"י ותוס' ממאנים בתירוץ הרשב"א הואיל וס"ל דמתנות שלא הרמו לאו כמי שהורמו דמי׳ וא"כ כל זמן שלא הופרשה התרומה עדיין

הלב גבוה מעורב בו ולא זכה בו הכהן אף בעבל של עצמו ככ"ל: ודע דעוד יש לומר דס"ל להתוש' דמהך סתמא במס' קדושין אינו מוכח כלל דין מתנות שלא הורמו דהך אוקימתא דש"ם הוא רק למ"ד טובת הכלה אינה ממון וא"כ ליכא להוקמי מתכיתין דתכי ישראל שקידש אשה בתרומה ומעשר אלא בטבלים בנפלו מאבי אמו כהן וס"ל מתנות שלא הורמו כמי בהורמו דמי אבל ר"ח ז"ל הובא ברא"ש ור"ן ז"ל בסוף פרק החיש מקדש דפסק טובת הכאה ממון וישראל המקדש בתרומה ובמעשר מקודבת בעובת הכאה שבו ומוקמיכן י מתכיחין דתכי שם דהמקדש בתרומה ובמעשר אפילו ישראל מקודשת בכל גוונא וליתא להך אוקימתא דש"ם שם וא"כ דברי המהרש"א במס' סוכה בחרין דלשיטת ר"י והתוס'ליכא שום נפקותא אם כימא דבעים דין ממון ולא בעיכן היתר אכילה באתרוג דלא מליכואתרוג שיהי׳ בו דיןממון ולה יהי׳ בו היתר חכילה כי אם חתרוג של תרומה טמחה ואחרוג של טבל ובלא"ה הם פסולים דאחרוג של תרומה טמאה כיוודלשריפה עומד כתותי מכתת שיעורי׳ ואתרוג של טבל פסול משום אתרוג השתפין דהא מעורב בו תרומה שאינו של בעל העבל ולא הוי לכם:

ומערוה נכאר הכוכחה קיימת דע"כ אתרוג שנבלע בו איסור ום אתרוג בהוקלה לטי סוכה אין לפכול משום שאין בו היתר אכילה דא"כ

הדרא כושית התהרש"א לדוכת' אמאי לא שבק התירצן סברת התקשן דמאן דבעי דין ממון לא בעי היתר אכילה ונפקא מיני' לאתרוג - שנבלע בו איסור או אתרוג המוקצה למצות כוי סוכה שיש בהס דין ממון ואין בהס היתר

אכילה כמו שבארתי לעיל: אמנם אף שאין לפסול אתרוג של טי סוכה משום דאין היתר אכילה מ"מ בארתי לעיל שהוא פסול מחמת מוקלה שאסור בטלטול כמו שכתב הרשב"א סימן רל"ו לענין ערבה שנתלשה ביום עוב מן המתובר ואין לחלק בזה בין יו"ע ראשון ליו"ע שני דחכמים העמידו דבריהם אפינו במקום מלוה דאורייתא בשב ואל תעשה וכל שלא אמר בפירוש איני בודל מהם כל בין

השמשות הוא מוכצם למצותו וגילוי דעת בעלמה איט מועיל בזה כמ"ש לעיל: כ"ד הערוד הכותב בידים רפות

הקי שמואל פניל לנדא

שנית על הענין הנ"ל מה שהשבתי למחותני הרבני המופלא המושלם מוה' שמעון אויש מיקיר קהלתינו יצ"ו אשר ראה כמה דברים מתשובתי 'רג"ל והשיב עליהן: וזה דבר התשובה שהשבתי להרבני הנ"ל:

יצו ה' את הברכה שלום לאהוכי מהנתגי ירידי והביבי הרכני המופלא והמופלג בתורה חריץ ושנון הבקי כש"ת מוה" שמעון אויש:

ין מכתבו הגעים הגיעני ביום אחחול : הולק חן בשפחותיו ללל בחים אדירים ואסף בהפניו מלא רוח חכמה משועות גפ"ת טמוקות ורחבות ועלה בידו מלא כף נחת העחת רבות על דברי תשובתי חשר ערכתי מענין לשנין בדין אתרוג המוקלה לעי סוכה אם יולא בו ביום טוב ראבון לנטילת ארבע מינים והנה אני מוקיף בכמה טרחת וטמום בדחנות חשר עברו רחשי עם כל זה נחהבתי לכבוד מעלתו פניתי מכל : ועיינתי בדבריו הנחמדים : והיה לי בהם שעשושים בלילה העבר : חה פרי מחשבותי אשר מנאתי להשיב על דבריו להעלותן בכתב כפי סדר מכתבן:

מה שפשט מעלתו דאתרוג של טבל מקרי דבר שיש בו היתר אכילה הואל ועתיד להיות מותר באכילה לכשיפרים עליו תרומות ומעשרות: לאחר יו"ט ונשען כזה על הרב שער החלך בפ"ה חהלכוח לולב ושו"ת שב ישקב סיתן כ' הנה רש"ו ז"ל בד"ה מאן דבעי דין ממון וכו' כתב בפירוש דאתרוג של טבל אין בו היתר אכילה י וגם מהתום' מוכח כן כיון שלא השיבו על רש"י בזה ואם לא סברי בעלי התום" כדברי רש"י הוה להו להוכיר דבריו ולהשיב עליהם כדרכם בכל מקום ובאשר שבסוגי' זו לא עשו כן השתיקה כהודחה דמי׳ שהם משכימי׳ לדברי רש"י בזה : וגם מדברי מהרש"א בחשר כבוד משלחו חלה לתגן עליו ולהשיר ממני חלוטת הרב כפות תמרי מוכח דס"ל לדעת התושי דחתרוג של טבל "חין בו היתר חכילה דהח המהרש"א כתב הטעם דליכא נפכותא לחאן דבעי ד"מ לא לבעי היתר אכילה לענין אחרוג של טבל האיל ובלאיה פסול משום אחרוג השתפין כמו"ש התום׳ ואמאי לא אמר בפשיטות דאין מוה נפכוחא לאתרוג של טבל הואיל ואית בי' תרתי למעליותא שיש בו היתר אכילה וגם יש בו דין ממון חלא

וראי דס"ל דגם לשיטת התום׳ אין בו היתר אכילה באתרוג של טבל וטעם הדבר הואיל ואיסור אכילת אתרוג של טבל אינו נפסק מעלמו ואין ההיתר עתיד לבוא בלתי פעולת הפרשות תרומות ומעשרות ואין זה דומה להסברא שכתבתי באתרוג המוקלה דשם ההיתר עתיד לבוא ממילא לאחר יו"ט משא"כ באיסור טבל שהוא קיים לעולם אם לא יעשה פעולה להכשירו לאכילה ע"י הפרשת תרומה והדבר מוכח דהא עכ"פ פסול אתרוג של טבל לשיטת התום׳ מטעם אתרוג השותפין לפי שיש להכהן חלק בו ולא הוי לכם ואמאי לא כימא דהוי לכם מטעם שיכול לסלק את הכהן והוי כאתרוג דעלמא לאחר שיפרים (כמו שסובר הרמב"ן ז"ל הובא בר"ן ז"ל בשמעתין שמכשיר את של טבל מטעם זה) ול"ל דס"ל להתוס' דאין לנו לדון על העתיד להיות ואנו דנין באתרוג של טבל באשר הוא ברגע זו שנטלו לנאתן בו יש להכהן חלק בו ולא הוי דידי' א"כ ממילא אם אט דנין על אותה שעה אשר נועלו לנאת בו הרי יש בו איסור אכילה ואין לנו לדין בשני הפכיים בנושא אחד וממה נפשך אם אנו דנין באתרוג של טבל כפי הזמן והעת אשר טטלי לנאת בו הרי אין בו היתר אכילה ואם באנו לדון בו מה שעתיד להיות בו שיהי' מותר באכילה ע"י הפרשת תרומה ממקום אחר גם שם של אתרוג השותפין אינו נופל בו דהא עתיד לסלק להכהן חלקו ואי אפשר להפריד בין שתי בחינות האלה שיהיה אתרוג של טבל נחשב לאתרוג השותפין שיש להכהן חלק בו ויהי' מותר באכילה ולכן הדבר פשוט דחאן דפוסל אתרוג של טבל מטעם שיש להכהן בו שותפות פוסל נמי מטעם שאין בו היסר אכילה י ומה שהוקשה למעלתו דא"א דאתרוג של טבל מחשב אין בו היתר אכילה לא הועילו התום' כלום בתירוצ' ועדיין קושיית' במקומה שומדת למה לריך קרא למעט שאיט יוצא במצה של טבל הא בלא"ה איט יוצא בה משום דלא הוי מנתכם כיון דאין בו היתר אכילה כמו שלא הוי לכם באתרוג של טבל י קושית זו לה קשה מידי שחין לכו לדמות משמעות הדרשות זה לזה והענין הוא כך . דבנטילת ד' מיני לולב נאמר ולקחתם לכם ומשמעות הדרש הוא שלוה לנו הכתוב ליקח למצות נטילת ד' מיני' ממה שהוא מזומן לכם לכל דרכי הנאתן שכן משמעות מלת לכם הוא לכל לרכיכם לכל דרכי הנאתן והכתוב דולקחתם לכם מורה על המקיימי מצות נטילת טולב שיהי' ממזומן להם בכל דרכי הכאחן וממילא ממועט אתרוב שאין בו היתר אכילה שאינו מהמזומן לכל דרכי הנאמן אבל בחלה לא כתיב לכם רק ראשית עריסותיכם בזה אין במשמעות דורשין שיהיה מעיסה המזומן לכל דרכי הנחתן רק במשמעות הדרש הוא עריסותיכ' לשטל ממע עיסה שאיט של המפריש חלה והיא של אחרים י ומעתה גבי מנה דאתי׳ מבו"ש לחם לחם ממילא הוי כאלו נאמר במצות אכילת מצה מצחכם וליכא בזה משמשת למשט דבר שאין בו היתר אכילה אלא לשלול ולהוציא מנה של אחרים או של שותפין . ומעתה קמה וגם נזבה חירון החום׳ ז"ל דאם אוכל כ"כ הרבה שאם ינטל חלק הכהן והלוי ישאר עדיין כזית שיהיי שלו לבדו הוה יולא ידי אכילת מצה שלטבל אי לאו דאתי קרא וממעיט לי׳ בהדיא והדבר נכון הוא מאוד לכל המתבונן במשמעות הדרשות וכן כתבו התוספ׳ במסכ׳ סוכה דף כ"ז ע"ב בד"ה כל האזרח לחלק בין מה דכתיב לכם למה דכתיב עריסותיכ׳ או מלתכם ע"ש שאין ללמוד להשוות ממשמעות הדרשות זו לזו ואין להקשות למה לא מחלקי' התוספות בסברא זו דאתרוג של טבל פסול הואיל ומשמעות לכם הוא שיהי' בו היתר אכילה אבל במלה של טבל לא לריך להיות בו היתר אכילה זה אינו דעדיין יוקשה על המקשן דכבר דמאן דבעי דין ממון לא בעי היתר אכילה אם כן למה יהיה אתרוג של טבל פסול דעד כחן לח פליגי ב"ש וב"ה חלח בחחרוג של דמחי אבל אתרוג של טבל לכ"ע פסול כמו שהוכיחו התוספי בקושייתם ואמאי הא יש בו דין ממון דהא טבל מותר בהנאה וע"כ צ"ל דלא הוי לכם מטעם שיש להכהן שותפות בו אם כן למאי לריך קרא למעט מלה של טבל הא ג"כ לא הוי מלחלם דהא יש להכהן שותפוח בו וע"ו מתרלים דכיון שאוכל כל כך הרבה עד שישאר לו כזית בלתי חלק הכהן הוי יוצא בו דשפיר הוי מצחכם

משא"כ באתרוג של טבל כמו שכתבו החום׳ בסברתם: ואין להקשות לפי דברי הג"ל שכתבתי בפשוט כווכת מלת לכם המא משמשת לכל דרכי הגאתו אם כן קשה לפי המ"ד דמאן דבעי דיי ממון לא בעי היחר אכילה מאי טעמא בזה להוליא משמעות לכם ' לדין ממון ולה לריך היתר אכילה שהוא . הנאה ביותר יש לומר דעעמא דמילתא דכיון דלכם כולל כל ד'מיני׳ שבלולב וכיון דלגבי לולב והדם וערבה לא שייך בתו היתר אכילה דהא אינן ראוין לאכילה לכך מוקמינן הך לכם רק לדין. ממון לא להיתר אכילה ומאן דבעי היתר אכילה ולא בעי דין ממון סובר דקרא אתי׳ לכל חד וחד להראוי לו אתרוג שעיקרו לאכילה אתי לכם להיתר אכילה נבד ושאר המינים שאינם ראוים לאכילה אתני לכם לשאר הנאות כמנ

שכתבו התוספות בד"ה לפי שאין בה וכו׳ :

ורינו דלכחורה יש לותר שהוא בפלוגתא דתנאי בחשמעות דורשין אי לכם כולל כל דרכי הגאה או שמורה רק על מקצת הגאות בהא דתני" בברייתא קדושין ע"ח ע"א רשב"י אומר גיורת פחותה מבת שלש שמים ויום אחד כשירה לכהונה שנאמר כל העף בנשים החיו לכם והרי פנחם הי׳ עמהם ורבט החיו לכם לעבדי ולשפחות הרי דפליגי בחשמעות לכם דרשב"י סובר דלכם כולל כל דרכי הנאה אף ליקת מהעף לנשים ורבכן סוברי׳ דלכם הוי רק להגאה בעלמא דהיינו לעבדים ולשפחות : אמנם אחר העיון גם רבכן סוברי׳ להעמיד בלכם כל דרכי הגאה רק דהכא פליגי על רשב"י במשמעות זה הואיל וקרא קא דחיק ואוקמי אנפשי שאינו כולל בזה להתיר אף העף לישא לנשים הואיל ופנחם בי' עתהם ורבנן דרשי קרא התרינה דנאמר בקבלה ביחוקאל לא יכתו להם לנכים דהייט כהני לא ארטתא דרבנן מקדש טוד בה שאין דמיונו שולה יפה בזה דכיון דחכמים אסרו חפץ זה בהנאה אז הפקיטו חכמים הרשות מהחפץ הזה מכל אדם אא"כ מי שמקדש בו אשה לאו מידי יהיב לה דהא אין החפץ שלו והיא גם היא אינה מקבלת דבר ע"י חפץ זה שטדיין אין לה בו רשות דהפקר ב"ד הפקר ולא הוי שלה כלל ואסתהנה מחפץזה אינה נהנים לא משל המקדשולא משל טצמה ובמה תהי' מקודשת וזה גרע מקידשה בגזל:

ומה שכתבתי בתשובתי דתירון הרשב"א בתום' פסחים דמתרן דלריך קרא למנה? של טבל בטבל של כהן עלמו וכתבתי דיתכן תירוץ זה למ"ד מתכות שלא הורמו כמי שהורמו דמי' ואז זוכה בו הכהן אף קודם הפרשת תרומה: וע"ז מפקפק כבוד מעלתו כ"י מדברי חידושי הריטב"ה במס'מכות דףכ'ע"א דכתב שם דמה דחמר מתנות שלח הורמו כמי שהורמו דמיין הוא רק לחומרא אבל לא לקולא דאל"כ לא יתחייב האוכל טבל עכ"ל: הכה כבר בארתי בתשובתי לשיל דמסוגיא דקדושין כ"ח ע"א ומסוגי׳ דמס׳ חולין קל"ה ע"ה מוכח דהפי׳ לקולה המריכן כהורמו דמיי׳ וע"כ לריכין הכו להגי׳ בדברי הריטב"א ז"ל וכוונתו כ"מ שלא מפורש דמתטת שלא הורמו כה"ד אין לכו לומר דיוזה לקולא ולפ"ו דברי אחייוכהוגן גם לדברי הריטב"א ז"ל דדיווה שהכהוווכה בתרומתו בטבל של שלמו אףקודם הפרשה דאמרילן: מתכות שלת הורמו כמו שהורמו דמיין אפילו לקולת מפורש בש"ם י כל זה מצאתי להגין בעדי נגד הטרות שהעלה כבוד מעלחו על דברי תשובתי ויתר דברי מעלתו הם בנוים אדני פו ולדקו יושר דבריו הגאמרים בתן ושכל טוב ובפרטות מה שתלה מחלוקת הר"י והרשב"א בפסחיסל"ח ע"א במחלוקת הכ"מ ורש"י בפ"א מהלכות מעשר הלכה ד' וישיין באורך בשער המלך שם וגם הערתו מדברי הריטב"א שבחידושיו לקדושין נראה שהי' לו הגיושא בב"ב קנ"ג ע"ב דמסיק הש"ם דמתנות של"ה לחו כמי שהודמו דמייןובחידושיו במס' מכות ד'כ' ע"א נראה שהי' לי'מהגירסא בב"ב שסכמו שהיא לפניט-ונחת ינחת בהם אוהבו הד"ם:

הק׳ שמואל פניל לנדא:

ישאו הרים שלום לאוצר כלום נופך ספיר ויהלים ה"ה ככור הרב המופלג צנא מלא ספרא החכם השלם כבור מוחד"ר מרדכי אשיאו נ"י שלוחא דרחמגא מק"ק צפת תוב"ב

הגעים כולו מחמדים חכו ממתקים הגיעני ושמחתי יח מכתכו בדבריו הנעימים והישרים ואני מוקף בטרדות רבות הטמוסים עלי בדברים הנחולים לשעה ולכבודו פניתי כמעע רגע להשיב מפני הכבוד ליישב דברי אאמ"ו הגאון זל"ל בדברים אשר כבוד מעלחו עמד טליהם ראשון נאמר מה שכתב אאמ"ו הגאון זל"ל בספרו נודע ביהודה מהדורת תכיינת חלק ה"ח סי' ו' דכבר פשט המנהג כמג"ח סי' כ"ג ס"ק י"ב וכו׳ אין הכווכה לומר שמצד המנהג יהי׳ לו דין גדול מיכף בלילה אחר כלות י"ג שנה הנה זה ודחי לא במנהגא תליא והוא מלד הדין כמו שהביא כבוד מעלתו והוא מפורש בפוסקים אך כוונת אאמ"ו הגאון זל"ל במה שכתב שפשט המנהג היינו גוף הדבר שמניחים לעבור לפני התיבה כשנעשה גדול אע"פ שלא נתמלא זקנו אפילו שלא באקראי ולרוב הפוסקים אינו רשתי לירר לפמי התיבה לעתים ידועים כי אם מי שיש לו זקן או שהגיע לכל הפחות לי"ח שנים כמו שפסק מרן הב"י ובש"ע א"ח סי' י"ג סעיף ח' זכן כתב מור"ם בהג"ה שם והוא מתשובת הרשב"א והרא"ש אמנם אגלינו פשנו המנהג שלא לדקדק בזהונהגו שמניחים נערים כשהם אבלים על אבואם להתפלל כל ימי החול בשנת הבלם אף שלה הגיעו לי"ח שנה ואין להם זקן וטעמה דמילחת שהליבור מוחלים ע"ז ולפי מנהג הזה רשתי להתפלל תיכף כשנתמלת

לו י"ג שנה דחז מקרי גדול ע"פ הדין כדברי המ"ח הכ"ל ב ים שניות מדברי סופרים שהביה כבוד מעלתו לדקדק על דברי האמ"ו הגאון זל"ל בנ"ב שם סי"ו במעשה שאירע בשבת ר"ח אדם שטעה הקורא בספר תורה שהזמינו לקרות בו פרשת שקלים והתחיל לקרות פ׳ שקלים קודם לפרשת ר״ח ונזכר באמלע הבריאה ופסק אאמ״ו הגאון זל״ל שם לגמור הקריאה בפ' שקלים ויקראו אח"כעם המפטיר פרשת ר"ח וכחב שם שהוראה זו אליבא דכ"ע וע"ז חמה כבוד מעלתו והביא דברי תשובות אחרונים הובא בספר לדוד אמת מהגאון המובהק מוה׳ חיד"א ול"ל במעשה שפעו בשבת ראש חודש ופ' החודש והקדית' הס"ת שהי' חופן לקרות בו פ' החודש והעולה כבר בירך עליה בברכת התורה והי' או חליקי דעות אם יש לקרות פ' החודש תחלה הואיל וכבר בירך עליה ברכת התורה שלא לגרום ברכה לבעלה או אם לגלול הספר לפ' ר'ח להקדים פ' ראש חודש שהוא תדיר הרי שפסק זה אינו מוסכם מכ"ע ונפחח בגדולים שמתולקים בזה ומאי חילוק יש בזה בין פרשת התודש לפרשת שקלים הנה מלבד שחין זה השנה על דברי אאמ"ו הגאון וצ"ל שדבריו שם פובבים והולכים לפלפל בדברי האבודרהם שהביא מור"ם בש"ע א"ח סוף סימן תרפ"ה בהג"ה בטעה והתחיל לקרות בשל חמכה שלריך להפסיק מקריאת תגוכה ולקרות בשל ר"ח תחלה שאין מוה סתירה לנדון בידי שהי המעשה בשבת פי שקלים דעד כאן לא פסק הרמ"א להפסיק מקריאת חמכה כדי להקדים פ׳ ר"ח שהוא חדיר הייט מטעם שאנן קיימא לן דאין משניחין בשל חטוכה כל עיקר אבל אם אירע כן בשבת פ׳ שקלים שטעו והקדימו לקרות בפי שקלים קודם פרשת ד"ח בוה כיע מודים היינו אבודרהם והרח"א הג"ל שגומר פי שקלים וקודה הח"כ למפטיר פ׳ ר"ח דחיוב קריחת פרשת שקלים הוא מדינא כמו פ' ר"ח רק שהוא משום שר"ח הוא חדיר מקדימין לקרות פ' ר"ח חחילה והייט לכתחילה אבל בדיעבד שכבר התחילו לקרות תחלה באינו יקחו לנשים כי אם בתולות מזרע בית ישראל עד שיהי׳ מזרע ישראל או מקלת זרע ישראל או לכל הפחות מי שמרע בישראל לכל מר כדאית לי׳ מדאיתא בקדושין שם אם כן לכך פליגי רבק זסברי דהאי החיו לכם קאי רק לעבדי׳ ולשפחות הואיל ומקרא דיחזקאל מוכח דגיורת אסורה לכהן אם כן לא שייך לכם דידי׳ להנאת אישות וכמו שכתב התוספות בסוכה דלהכי דרשים גבי תרומה שמאה לך שלך תהי׳ להסיקה תחת תבשילך דכיון דנשמאת ואסרו הכתוב שייך לך דידי׳ לגבי שאר הנאות כמו כן סברי רבנן דפליגי על רסב״י בקדושין דכיון שמדברי קבלה מוכח דכהן אסור בגיורת אם כן האי לכם דכתיב בטף של בנות מדין קאי רק לשאר הנאות להיות להם לעבדים ולשפחות אבל בעלמא גם לרבנן משמעות לכם הוא לכל דרכי הנאחן כנ״ל וכמו שמסיק הש"ם הכאחן כנ״ל וכמו שמסיק הש"ם הכליד בשימן:

(ב) מה שכתב כבוד מעלתו על דברי המהרש"א הג"ל דהמהרש"א לא הועיל כלום בתירוצו האכתי קשה למה לא שבק התירצן סברת המקשן דמאן דבשי ד"מ לח בעי היתר אכילה ואף שאין בו נפקא מיני ואתרוג תרומה טמאה לענין של התרוג אכתי איכא נפקוחא בפלוגתא זו למי שנשבע שלא לאכול אתרוג דיש בו דין ממון ואין בו היתר אכילה והאריך בפלפוטו ימחול כבוד מעלמו דמה שפסק הרשב"א במשובה ומור"ס בהג"ה בסי' תרמ"ט סטיף ב' במודר הנאה מלולב דאים יולא בו ביו"ט ראשון משום דלא הוי לכם היינו כיון שנדר הנאה מלולב אףשמותר לאחרים להנות בו מ"מ לא הוי שלו דכיוןשסילק שצחו מכל הנאות שוב לא הוי שלו זהוי כאלו הקנהו לאחרים כיון שהפקיע מעצמו כל הנאות מלולב שוב לאו דידי׳ הוא משא"כ אם נשבע שלא לאכול אתרוג עדיין הוא שלו לשאר הנאות ואין לדון בו משום שאין לו בו היתר אכילה דעכ"פ יש בו היתר אכילה לשאר בני אדם ואין אט דנין דין אין בו היתר אכילה אלא בדבר שאסור באכילה לכל ישראל ודבר זה מפורש בתוס" סוכה דף ל"ה ע"ב בד"ה אי בעי מפקיר לנכסי׳ שכתבו דלא הוי לריך לזה אלא משום דיש בו היתר אכילה לער כמו שישראל נפיק באתרוג של תרומה הואיל וחזי׳ לכהן עכ"ל ע"ם : ותלבד זה כלענ"ד לומר בחסר על עצמו אכילת אתרוג לה שייךלפסלו משום שהין בו היתר אכילה אפי׳ אם אוסר אכילת אתרוג שלו לכל ישראל וטעמא דמילתא כיוןשאיןאיסור אכילת אתרוג זה מלד עלמותו רק שהוא בדה איסור מעלמו ע"י כדר ושבועה זה לא מחשב לדין אין בו היתר אכילה ורק בנדר כל הגאות אתרוג על עלמו סוברים הרשב"א ומוהר"ם דאינו יוצא בו ביו"ט ראשון משום דכיון שאסור להנות בו שוב הוי אינו שלו ואף שהות בדה החיסור הגאה מעצמו מ"מ לת הוי שלו והוי כאלו הקנה האתרוג לאחרים כמו שבארתי למעלה אבל היכא דכל הנאות שלו רק שאסר אכילת האתרוג על עלמו זה מחשב ליש בו היתר אכילה כיון שאין האיסור בהאחרוג רק שהוא בדה והמליא האיסור מעלמו ע"י כדר ושבועה ודוגמא לסברת זו מלינו בתום צמם תמורה דף ו'ע"ת בד"ה והשתת וכו שכתבו שם בנשבע שלה לגרש את אשתו והוא עבר על שבועתו וגירשה לא אמרינן בי׳ כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהכי הואיל ולא הי' עליו איסור לגרש את אשתו רק שהוא בדה האיסור מעלמו בכה"צ לא אמר רבא לא מהני ום׳ יעיין שם בחום׳: הרי מפורש דאף שאמר רחמנא שלא לעבור על השבועה אפי׳ הכי אמרינן בי׳ אי עביד מהכי הואיל ולא הי׳ עליו איסור בירושין מצד שלמותו רק שהות המשיך על שלמו ובדה התיסור מעלמו ה"כ י"ל מי שאוסר אכילת האתרוג שלו עליו ועל כל ישראל מחשב יש בו היתר אבילה הואיל והאיסור אכילה אינו מעצמותו של האתרוג אלא שהוא בדה והמציא האיסור ע"י קונם וכדר ושבועה לא שייך בי׳ למיתר שאין בו

היתר אכילה: ומה שהקשה שתירה בדברי תום׳ דהכת בסוכה משקי׳ דת"ע כתותי מיכתת שישורי׳ הואיל ומצותו בשריפה ובמס׳ סוטה כ"ה ע"ב בד"ה לא כגבוי דמי כתבו דלא שייך כתותי מיכחת שיעורי׳ אלא בדבר שאטור. בהנאה דהוי כעפרא דעלמא אין בזה שום מתירה בדברי התום' דבסועה כתבו זה אליבא דרבקואליבא מ"ד דלא אמרינן כל העומד לקטון כקטון דמיא וגם לא אמריכן כל העותד לזרוק כזרוק דמי וממילא לא סבירא לי׳ כל העותד לשרוף כשרוף דמי א"כ לא שייך לומד דדבר העומד לשריפה כתותי מיכתת שישורי כיון דעדיין לא כשרף לא הוי כשרוף ולכך כתבו דאפ"ה באשירה דמשה ושל ע"ז שאסור בהנאה מיחשב כתותי מיכתת שיעורי הואיל והוא כעפרא בעלמא כיון שאסור בהגאה: אבל לדידן דקיימא לן להלכתא כר"ם דכל העומד לזרוק כזרוק דמי וכן קיימא לן כר"מ דענבים העומדים לבלור כבלורות דמיין תמילא אמריכןבדבר שמלותו בשריפה דכתותי מכתת שישורי דכל העומד לשחף כשחף דמי' וא'כ כל דברי התום' הכא בסוכה סובבים והולכים אליבא דהלכתא ושפיר מקשים למה להו לאמוראי לפרש טעמא דאתרוג של ערלה משום דאין בו היתר אכילה או משום דאין בו דין ממון הא לדידן לא צריכין להכי טעמים ויש לומר טעם אחר מרווח יותר וכיון דלשריפה עותד כשרוף דתי וכתותי מיכתת שיעותי' ודבר זה פשוט שאיןכאן םתירה בדברי תום':

ומה שבתבתי בעושה סוכה בראש האילן אף שאסור לעלות בה
בשבת וי"ע אפ"ה מחשב לר"מ סוכה הראוי לשבעה כיון שאיסור
לעלות ע"ג האילן הוא רק מדרבנן אמרינן שיש בידו לעבור על גזירת חכמים
לעלות ולנאת בו ידי מלות סוכה אף בשבת וי"ע ולכך היי סוכה הראוי לשבעה
כמו שאמריק בעובים מרובים מעלים דלא הוי דיתוי כיון שבידו ללקטן
אפי ביו"ע : ע"ז הקשה מעלתו דלמה פסקו השסקים במקדש באיסורי
הנאה דרבנן דאינה מקודשת הלא יש בידה לעבור על איסור דרבנן ולהנות
מחפן זה . הנה מלבד מה שהשיב מעלתו לעלמו דשאני קדושין דכל המקדש

אף שבעלחה הילכתה כרבה נגד רב נחמן רבו היכה שלה התווכח טמו פה אל פה נקטינן דהלכתא כבתראי מאביי ורבא ואילך ועיין ברי"ף במס' ב"ב בפלוגתא דר"כ ורבא דף ק"ט ע"ב בהאי דאמר לחברי' מאי בעית בהאי ביתא וכו' ובמעשה דנכסי דבר סימן ועיין בנ"י שם מ"מ כיון שאביי ור"כ קיימא בחדא שיטחא הילכתא כר"כ הואיל ואביי מכריע נגדו דהאי דאמרינןהילכתא כרבא נגד ר"נ הוא רק חד לגבי חד אבל לא ביחיד נגד רבים והא דלא חשכו ביט"ל קג"ם היינו הואיל וכלל זה הוא רק בין פלוגתא דאביי ורבא אבל לא בין ר"כ ורבא זה הוא דעת הרי"ף ז"ל אמנם הרא"ש בפ' הנזקין הוסיף עוד טעם דאין הלכה כרבא בש"ח היולא על היתומים כיון שר"כ ומר זוטרא ברי׳ ואביי קיימי בחדא שיטתא ה"ל רבא יחיד לגבייהו עכ"ל הרא"ש מזה משמע קצת דס"ל להרא"ש ז"ל דאי לאו דגם מר זוערא סובר כן לא הוה אביי לחוד מכריע להלכה כר"ל עגד רבא דלא כהרי"ף ז"ל אמנם האמ" יורה דרכו דהרא"ש כא חשיב שלשה אמוראים דקיימי בחד שיטתא הוא רק לאמת הדבר ונחטפוי אתי׳ דשלשה אמוראים פליגי על רבא אבל לא לתפוע יתד בהי׳ לרוך שלשה דקיימא בחדא שיטחא ועיין בתוס׳ במס׳ פסחים דף ק׳ב . דמשום שאר אמוראי דסברי אביי ע"ח בד"ה הילכ תא שכתבו לריך לומר הלכתא כרבא שאין זה בכלל האי כללא דהלכתא כרבא לבר מיע"ל קג"ם עכ"ל הרי מפורש דאי לא הוי קאמר שם בפירוש הילכתא כרבא הוי אמריכן דהלכחא כאביי הואיל ושארי אמוראי ס"ל כוותי אף שאינה בכלל יע"ל קג"ס :

לוך כתב מטלתו דאף אם כימא דהלכתא כאביי נגד רבא במקום שגם שאר אמוראי ס"ל כאביי זה הוא דווקא שנמגא אמורא דסובר כאביי בפירוש אבל אם לא כמלא מפודש בדברי אביי רק שסתם סוגי׳ בש"ם אולא כוותי׳ דאביי בזה לא שבקיט הכלל דהלכתא כרבא נגד אביי והביא מעלתו שכן כתב בספר יד מלאכי הנה הספר יד מלאכי איט בנמצא כעת בקהילתינו אמנם כבודו במקומו ולדידי חזי לי דברי הרשב"א בתשובה סי׳ קמ"א שכתב בפלוגתא דאביי ורבא בלאו שבכללות אפילו להאי גירסא דאביי ס"ל אין לוקין על לאו שבכללות ורבא סבר לוקין אפ"ה קיימ"ל דאין לוקין כאביי הואיל וסתמא דתלמודא בריש מס׳ כריתות קא מהדר לאוקמי דר׳ ישמעאל סובר מחוץ לוקין על לאו שבכללות ואפי׳ אית ליה לרבא דלוקין לא קיי"ל כוותי׳ ע"כ לשון הרשב"א יע"ש הרי מפורש היכא דסוגיין דעלמא אולי אליבא דאביי לא אחרינן הילכתא כרבא אף שלא ככלל ביע"ל קג"ם וועיין בכ"ב מה"ח חלק אחרינן הילכתא כרבא אף שלא ככלל ביע"ל קג"ם וועיין בכ"ב מה"ח חלק

ה"מ סי׳ ס׳ דגם אאמ"ו הגאון זל"ל כתב כן ויעיין בהגהתי שם : בא ועל הרבע לו אביבנו בתה שכתב אאמ"ו הגאון שם בחלק א"הע סי׳ קכ"ט דהאי כללא דהלכתא כרבא נגד אביי זה הוא רק בדינים הנוהגים בזמן אמוראי׳ אבל היכא דפליגי בהלכתא למשיחא ליתא להאי כללא וע"ו הקשה כבוד מעלחו מדברי המרן כ"מ בפ"א מהל' א"מ הלכה ד' שכתב ליישב דעת הרמב"ם ז"ל דפסק כרבא במקריש בעל מום ואקדמי והקטיר אמוריו לוקה ד' ואף שרבא שם לאי בתיובתא מברייתא אפ"ה הלכה כרבא הואיל ולא חשיב לי' ביע"ל קג"ם ולפי דברי אאמ"ו הגאוך זצ"ל אין מזה ראי׳ די"ל דלא חשיב לי׳ ביע"ל קג"ם הואיל והוא הלכתא למשיחת הנה הפלחה זו לא ידעתי מה הוא דהלא כה דיבר אאמ"ו הגמוןשם וסייסוכתב ובוה מתורץ כמה מקומות במה שפסק הרמב"ם ו"ל בסדר קדשים כאביי ויגעו טבאי כליו לייכב דבריו עכ"ל ע"ש הרי בפה מלא אמר שנושאי כלי הרמב"ם לא נחתו לחלק בכך וסתמא כפירושא דגם מרן הכ"מ הוא בכלל והוא מראשי כושאי כלים מהרמב"ם ז"ל וגם הוא ממאן לחלק. בהאי כללא דהלכתא כרבא בין דין שהוא נוהג בזמנינו ובין דין שהוא הילכתא למשיחא אמנם גוף תמיה' הכ"מ על הרמב"ם שם מתיישבת שפיר מדברי הרשב"א בתשובה הג"ל דשפיר פסק הריזב"ם במקדיש בעל מום וקרב האימוריןדאינו לוקה חמש משום דהוי לאו שבכללות ואף שמברייתא מוכח דלוקין על לאג שבכללות ורבא קאי בתיובתא מ"מ כיון דרהיטא דסוגיא בריש מס' כריתות, אולא כמ"ד אין לוקין על לאו שבכללות מכלל דהכי הלכתא כמו שכתב הרשב"א בתשובה הנ"ל ובאמת הוא תמוה על מה שהי' בהעלמות עין ממרן הכ"מ דברי תשובת הרשב"א הג"ל:

וארון אני בא מה שהביא מעלתו בשם ספר יד מלאכי דמפרש טעמא דהרמב"ם פ'י"ב מהלכות נדרים הלכה ח' באשה שנדרה שאינה נהנית מהבויות דאין הבעל בכלל וכתב הכ"מ שם דפליגי בה - אמוראי " במס' נדרים דף פ"ג וכתב הרב יד מלאכי דרבא סבר דבעל הוא בכלל בריות וטולח ור"כ כברי בעל חיט בכלל בריות ופסק רביט כעולח ור"כ שהם רבים נגד רבא וכחב הרב יד מלאכי דאף בלי טעמא דעולא סבר כוותי" דר"כ נמי הוי הלכה כר"כ הכא נגד רבא תלמידו ואין הלכה כתלמיד במקום רבו ואףבעלמא הלכה כרבא נגד ר"נ דהוא בתרא מ"מ היכא שתלמיד התווכח עם הרב פנים בפנים קיית"ל דאין הלכה כתלמיד במקום רב והרי שם בסוגיא דנדרים התווכח רבא עם ר"כ אם הבעל הוא בכלל בריות דהא קאתר שם איתיביה רבא לר"כ ור"כ השיב לו לעולם אימא לך וכו' כי האי בוודאי אין הלכה כתלמיד במקום רב כמ"ש הר"ף בפי חוקת הבחים וכן כתב הרא"ש בפסקיו בפ׳ בתרא במס׳ נדרים וזה לשונו והלכה כעולא וכר"ל דבעל לאו בכלל בריות הוא ואע"ג דרבא בתראי הוא מ"מ הלכה כר"ג רבו וכוכתב הרמב"ם עכ"ל הרא"ש י וע"ו כתב מעלמו להוכיח ממה שכתב הרמב"ם בפ"ג מהל' מגילה וחנוכה הלכה ו' דלא תקנו הלל בפורים משום שקריאת המגילה הוא ההלל עכ"ל והרי זה דברי ר"ל במס' עירוכין דף י' ובמס" מגילה דף י"ד ט"א אבל רבא פליג שם ואמרטעם אחר משם דאכתי עבדי אתשורוש אנן והרי שם לא פליג רבא עם ר"נ פנים בפנים דהא איתא שם בלשון רבא אמר ואפ"ה פסק הרחב"ם כר"ל מכלל דס"ל להרחב"ם ז"ל דחמיד הלכתא כר"כ נגד רבא מעעם שאין הלכה כתלמיד במקום רבו אףשלא נאמר

תרור אין מפסיקין באמלע פ׳ בקלים להקדים פ׳ ר"ח וא"כ סתמא כפירושו דמה שכתב לכ"ע היינו לשלול דעת אבודרהם והרמ"א ז"ל שאינם חולקים ומורים בפרפת בקלים לגמור פ׳ שקלים כפסק האמ"ו הגאון זצ"ל וידוע להוי לכבוד מעלתו באכן. בדידן מחוייבים אנו למשכונא נפשן על פסק הרת"א בש"ע ושארי גדולי פוסקים המפורסמים המקובלי אצלינו בני אשכנו הבל לא בפסקי׳ שכתבו גאונים בתראי בחיבורים אשר לא פשטו בכל הגולה ואינם מלוים אללינו במדינה זו ולא זכינו להנות מזיו אורם והדבר פשוע כהין הנו התורחין לתום שמא נמצא בספרים שיצאו לאור " אחר חתימת הש"ע ונובאי כליו המפורסמים אשר אין דעתם כדעתיט ואין הכרעתם כהכרעתינו ואנו אין לנו כי אם מה בעיניט רואים בפוסקים שלפנינו והראיות יתנו עידיהן וילדיקו ואם אין הראיות מוכרחים ותלי׳ בסברא דבר זה נמסר לכל בר לבב להכריע הדין כפי ראות עיכיו בשיקול דעתו ואת אבר יבחר יקרב ובר מן דין ימחול כבוד מעלחו שלפי ענ"ד יש לחלק בין כדון שהי' לפני אאמ"ו הגהון זצ"ל לנדון שהבית הגחון מוה"ר חיד"ח בספרו לדוד אחת דשם הי המעשה בעדיין לא התהילו לקרות בפ' החודש רק שפתחו הספר שהי' מוכן לקרות פ׳ החודש והטולה בירך עליו בזה שפיר פסקו הגדולים האלה לגלול הכפר ולקרו' פ' ר"ח שהוא חדיר דמה בכך שהעולה ברך ברכת התורה על כרשת החודש עדייואין זה התחלה לחשוב בו דין דיעבד רק שהסתחולקים אם רשאין לגרום ברכה לבטלה בשביל הקדמות תדיר מה שאינו כן בנדון של אאמ"ו הגאון זצ"ל דשם כבר התחילו לקרות בפי שקלים קם דיט להשלים הקריאה אשר כבר התחילו בו ואין להפסיק באמצע הקריאה בשביל הקדמות תדיר כמו שמוכיח - אאמ"ו הגאון - זל"ל שם מסוגיא דמס' זבחים דמסקינן דאם התחיל גומר את שאינה תדיר הגם שיש בזה סברא לאידך גיסא די"ל דאם בירך ולא התחיל לקרות גרע טפי משום חשש שלא לגרום ברכה לבטלה אבל בשכבר התחיל לקרות ג' פסוקים שוב אין כאן חשש ברכה לבטלה דכבר יצאו ידי ברכה בג' פסוקים שכבר קרא ואף שאז הי' הקריאה בנשת מ'ת אין כאן ברכה לבעלה דהת יצא במה שכבר קרא וכן כראה בדעת המג"א טטה לסברא זו והוא ממה שכתב - בא"ח סי' ק"מ ס"ק ד' דאם פתח בספר של חצוכה ובירך עליו הקורא יקרא בשל חנוכה שלא לגרום ברכה לבעלה יש"ש ולכאורה יש לזה סתירה ממה שמבואר בס"ס 'תרפ"ד ושם הסכים המג"א לדברי הרמ"א שפסק שם בהג"ה שאם טעה והתחיל לקרות בשל הטכה לריך להפסיק ולקרות בשל ר"ת יע"ש וַע"כ לריכין אטן לוחר כדי לסנק סתירה זו שהמג"א סובר לחלק בין היכא שכבר התחיל לקרות ג' פכוקים בשל חנוכה בוה פסק הרמ"ח בסוף שי׳ תופ"ד שלריך להפסיק ולקרות בשל ר"ח שהיא תדיר ואין כאן גרם ברכה לבטלה כיון שיצא ידי ברכ׳ במה שכבר קרא הבל בשימן ק"מ ס"ק ד' שט הי' המעשה שבירך ולא התחיל עדיין לקרות בשל חנוכה בזה סובר המג"א דאין לגלול הספר ולקרות בשל ר"ח כיון שכבר ברך בשל תנוכה איכא גרם ברכה לבעלה אמנם סברא זו אינה מוכחת דהרב בספר אליי רבה שם קאי בקושיא שדברי המג"א בסי' ק"מ סוף ס"ק ד' סותרים לפסק הרמ"ת בסוף סימן תרפ"ד יע"ש וכן נראה בחין כברת לחלק בכך דתל"כ לת ה"ל למור"ם בס"ם תרפ"ד לסתום ולכתוב טעה והתחיל לקחות בשל חנוכה וה"ל לפרש ולכתוב טעה והתחיל לקרות ג' פסוקים בשל חנוכה וכו' דאם התחיל לקרות ולא קרא ג' פסוקים עדיין ים חשם ברכה לבטלה דחין קורין בתורה פחות מג' פסוקים וכמ"ם בש"ע ח"ח סי׳ קל״ז סעיף ג׳ יע״ש ומדלא חילק בכך מכלל דסברא זו דחויה היא והעיקר הוא לחלק דאם כבר התחיל לקרות בשאיני תדיר גומר קריאתו דוה הויכמו דיעבד והקדמת תדיר הוא רק נכתחילה ולא בדיעבד כמו שנראה במס׳ מנחות דף ח"ט ע"ב דמשני דהאי דתדיר עדיף מלוה בעלמא הוא ויעיין צהני׳ רבה סי׳ ק"ת ס"ק ד׳ ולפ"ז דברי הנ"ל שרירין וקיימין דמחלוקת שהביח הגאון בסבר לדוד אמת דשם עדיין כא התהילו לקרות בפ׳ התודש רק שהעולה כבר בירך על התורה בזה יש שפסקו לגלול הספר ולקרות ר"ח דוה הוי כמו לכתחילה ולה חשו לגרם ברכה לבעלה והתולקים סבירא להו כיון דאיכא חשש ברכה לבטלה הוי זה כמו דיעבד ועיקר המחלוקת הוא בסברא אם הברכה אבר כבר בירך מהשב כמו דיעבד או לא אבל בשכבר התחיל לקרות כ"ע מודים באין להפסיק דוה הוי דיעבד כמו שפסק אאמ"ז הגאון זצ"ל:

ב שרישיח מה שתמה מעלתו על דברי האמ"ו הגאון בנ"ב חלק אה"ע סי׳ ג׳ שכתב ליישב דברי הב"ש סי׳ ז׳ ס"ק ט"ז דס"ל להב"ש דהלכתא כרבת לבר מיע"ל קג"ם אף במקום ברב אשי ס"ל כאביי או שבוגית הש"ם אזיל כוותי׳ דאביי אפ״ה הלכה כרבא מה שאיט בכלל יע״ל קג"ם וע"ו השיב מעל' שוה הוא פנוגתא דקמאי שהרי"ף בריש פ' הנוקין פסק כאביו בבטר חוב היוצא על היחומים כיון שר"כ ואביי קיימי בחדא שיטתה ה"ל יחיד לגבייהו וכ"כ הרח"ש שם לענ"ד הין מוה סתירה לדברי אחמ"ו הגאון זצ"ל ואין לדמות בזה רב אשי לשאר אמוראים ושיקר טעמא דהאמ"ו שם הוא מעשם שרב אשי הוא ממסדרי הש"ם והוא סתם להאי כללא דהלכתא כרבא עגד אביי חוץ מיע"ל קג"ם וא"כ אף במקום שרב אשי בעלמו סובר כאביי אפ"ה אין הלכה כאביי משום שהוא עלמו יסד הכלל דהילכתא כרצא א"כ סתם עבד דעת עלמו וכמו שמליט שרביט הקדוש בידר המבניות וכמה פעמים סתם הנכה נגד דעת עלמו כמו כן הדבר שרב אשי סידר הש"ס וסתם שהלכתא כרבא ולא הוציא מן הכלל כי אם יט"ל קב"ם ולמה לח הוליח גם הדיכי אבר הוא עלמו סובר כאביי וא"כ מאי אולמא האי דרב חשי במקום שסובר כאביי מהאי דרב אשי אשר בפה מלא דבר דהלכחה כרבה לבר מע"ל קג"ם וכן קבע מר בר רב חשי להחי כלנה צחתימות התלמוד וכל זה שייך בדברי רב אשי עלמו מדידי' ארידי' אבל היכא דרב נחמן קאי כוותי׳ דאביי בזה שפיר כתב הרי׳ף דאין הלכה כרבא נגד רב נחמן היכא דאביי קאי כוותי׳ דהוי רבא יחיד לגבייהו והייט

9

הפלוגתה פנים בפנים : וכבוד מעלחו מתפלה ביותר על הרב יד מלאכי פהביא דברי הרמב"ם ולא העלה ארוכה לזה וגם על דברי הכ"מ בפ' י"ב מהל' נדרים הלכה ח' יש להקשות דלמאי לריך לומר הטעם דבשביל כדפסק הרמב"ם דבעל אינו בכלל בריות דלא כרבא הואיל ור"ל ועולא קייתי בחדא שיטתא והלכה כרבים נגד רבא ולפי שיטת הרמב"ם בהלכות מגילה הנ"ל בלא"ה אין הלכה כרבא נגד ר"ל משום דאין הלכה כתלמיד במקום רב אף שהחלמיד הוא בחרא ופליג אפי׳ שלא פנים בפנים וכבוד מעלתו האריךבזה: כנה אני אומר שכבוד מעלתו תקע יתידותיו על מה שראה במס' עירוכין ובמס׳ מגילה שם איתא הפלוגתא דר"כ ורבא בלשון רבא אמר אבל לא שם עיניו בדברי הרי"ף והרח"ש בס במס' מגילה שם הוא הגירסא בלשון מתקיף לה רבא ולא בלשון רבא אמרוהר"ן שסמפרש מתקיף לה רבא למאי דאמרינן אי הכי הלל נמי נימא עכ"ל וזה כמה שנים כתבתי בתשוב" אחת דיש לומר דלהרמב"ם הי׳ הגירסא שם בלשון מתקי׳ לי׳ רבא והיינו שרבא הי׳ פנים בפנים עם רב נחמן כשהקשה לו אתקפתא דא ובזה שפיר אין הלכה כתלמיד במקום רבו כמו שכתב הרי"ף והנ"י בפ׳ חוקת הבתים אבל היכא שנאמר הפלוגתה בלשון רבה המר ולה הי׳ בפני רבו פנים בפנים גם להרמב"ם הלכה כרבא שהוא בתרא ובזה דברי הכ"מ הג"ל ודברי הרב יד מלאכי נכוני וברורים י זולת זה אין בפי מענה לחדש מפני טרדותי : ואודת ספרי טדע ביהודה קמח ומהדורת תניינא אשר דרש כבוד מעלתו הגה הכודה ביהודה קתה אין בידי כי כבר שלטו בו ידי הקונים ולא נשאר בידי כי אם ספר אחד לי לעומי אך מהכ"ב מהדורא תכיינא יש לי עוד איזה ספרים וידו נעווי׳ לשלות אחד לכבוד מעלתו למנחה אך ימתול ויודיעני האדרעם בכתב ולשון איטאלייאני או בכתב ולשון אשכנו כי מתוך כתבו אין לכווין אל מי אשלח:

כ"ד ידידו הטרוד והד"ש: הק' שכואל סג"ל לנדא

המאו"רג צנא מלא . ספ בצלאל ראנשבורג נ"י ספרא דרב לכבוד

כב ע"ר שחלתו במעשה שבח לידו בחנשים שהיו בדרך בפורים ולח הי׳ להם מגילה לקרות אם יאמרו הלל ומעלתו מביא דברי הרב המאירי בפסקי' ובחידושיו למס' מגילה דכתב על הא דאיתא במס' מגילה דף י"דע"א ובחם׳ ערוכין דף י׳ ע"ב דפליג רב נחתן ורבא בטעם לחה לא אמרינן הלל בפורים. כמו שאמרינן בחטכה דר"נ אמר קרייתא זו הלולא ורבא אמר מדכתיב הללו עבדי ה' ואכתי עבדי אחשורום אנן וכתב הרב המאירי כ"ת בין טעמא דר"כ לטעמא דרבא דלר"כ דאמר קרייתא זו הלולא א"כ מי שחין לו מגילה לקרות בו אומר הלל ולרבת אינו אומר הלל כיון דאכתי עבדי דאחשורוש אכן וכיון דהרמב"ם בפ"ג מהגפות מגילה וחמוכה הלכוה ו׳ נקט טעמא דר"ב דלא תקט הלל בפורים משום דקריאת המגילה הוא הלל והשמיט טעמא דרבא מכלל דהלכה כר"כ וא"כ מי שאין לו מגילה יקרא הלל כפי דעת הרב המאימי ושוב כ' מעלתו שיש בזה ספק אם הלכ' כר"כ הואיל והמ"א בא"ח סי׳ תרצ"ג ס"ק ד׳ נקט טעמא דרבא דא"א הלל בפורים משום דאכתי עבדי אחשורוש אכן והשמיע טעמא דר"ב מכלל דם"ל להמג"א דטעמא דרבא הוא עיקר וא"כ אף מי שאין לו מגילה איט רשאי לקרותי וגם הביא סמיכות להכריע שאין הלכה כר"כ והעתיק דברי הרב ברכי יוסף שכתב בסי' תרצ"ג דלכך סתמו הפוסקים ולא הביאי כלל מהאי הא אכתי דינא של הרב המאירי דהרי"ף והרא"ש גרסי מתקף לה רבא טבדי אחשורום אכן וכיוןדאמר דרך אתפקתא ולא איתיב'עלה ודאי דהלכתא , כוותי׳ דרבא ועוד מביא דברי הרב פרי מגדים באשל אברהם שם בסי׳ תרצ"ג וכן הרב ברכי יוסף שם מפקפקים של גוף דברי הרב המחירי דאפבר דגם לר"ג יש לומר שאף מי שאיט יכול לקרות המגילה א ט אומר הלל משום דלא פלוג חכמים בזה : אמנם בכל זה העלה הרב ברכי יוסף בקונטרם שיורי ברכה בסוף הספר שמי שאינו יכול לקרות המגילה יאמר הלל בלי ברכה ולבסוף כתב מעלתו להוכיח כדעת הרמב"ם דפסק כר"ג אףשרבא הוא בתרא ממה שראה להרב טורי אבן למס' מגילה שהביא ברייתא ממס' פסחיסדף קי"ן ע"א דקאמר הכל זה מי אמרו ואיתא שם כמה תנאים ר"א אמר משה וישראל אתרו בשעה שעתדו על הים ור"י אתר יהושע וישראל אתרו כשעתדו עליהם מלכי כנען: ר"א המודעי אמר דבורה וברק אמרו : רבי אליעזר בן טורי׳ אמר חנכיא מישאל ועורי׳ אמרו יור׳ יוסי הגלילי אמר מרדכי ואסתר אחרו בשטה שעמד עליהם המן הרשע : וחכמים אחרו נביאים מקט להם נישראל שיחוורו הלל על כל פרק ופרק ועל כל צרה וצרה שלח תבוח על ישראל ולכשכגאלין שיאמרו אותן על גח לתן וכתב הרב עורי אבן במש' מגילה דהך סוגי׳ דמם׳ מגילה ובמס׳ עירוכין שהקשה בשרים הלל נמי נימא אולא אליבא דחכמים במם' פסחים הג"ל ע"ש בספר טורי אבן ולפ"ז כתב מעל לטעמא דרבא דלא המריכן הלל בפורים משום דאכתי עבדי אחשורוש אכן קשה לר"א ב"ע במס' פסחים איך יאמרו חנני' מישאל ועזרי' הלל בשעה שעמד עליהם כבוכדנלר וכן לר"י הגלילי איך אמרו מרדכי ואסמר הלל בשעה שעמד פליהם המן הרשע הא תגני׳ מישאל ועזרי׳ אכתי עבדי דנ"כ היו וכן מרדכי ואסתר אכתי עבדי דאחשורוש היו וע"כ נ"ל דרבא אזיל הליבא דחכמים ושארי תנאים שם ולכך נקט הרמב"ם טעמא דר"כ שהוא מסתבר יותר דאויל אליבא דכולהו תנאי במס' פסחי' הנ"ל ע"כ דברי כבוד מעלתו :

הברה קודם שחשיב על עיקר הדין אתווכח עם כבוד מעלי על סוף דבריו שכתב דמשום כך נקט הרמב"ם לשיקר כדברי ר"נ הואיל וטעמי" דר"כ אויל אליבא דכולהו תנאי במס' פסחים הכ"ל משא"כ טעמא דרבא לא אתיא אליבא דראב"ע ור"י הגלילי שאמרו חנניא מישאל ועזרי 'ומרדכי ואסחר אמרו הלל בגלות בבל אף שהיואכתי עבדי דנ"ל ועבדי אתשורוש 🚊 אהובי

כמוהו אידיאמ׳ דבר זה וישמעו אונין מה ידידי: אני תמה על בר לבב שפין מדבר ואם זה הוא פשוט בעיני מעלתו שראב"ע ור"י הגלילי במם עבחים בודאי ס"ל דלא דייקיטן לומר הללו עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש והיו רשתים לומר הלל אף בשעה שהיו בגלות איך פליג רבא על שני תנאים במקום שלו לו סיוע שתנאים אחרים פליגי על ראב"ע ורי"הג בסבר׳ זו ולא מיבעיא לפירוש רש"י שם במס' פסחים דמפרש דכל הני תנאי לא פליגי כלל וכל אחד מוסיף בדברי הבירו שגם אלה אמרו הלל ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי אם כן כל התנאים שססבירא להו דתנניא מישאל ועזרי 'ומרדכי ואסתר אתרו הלל א"כ דברו רבא נשתרו מכל הני תנאי ואפי׳ לפירוש הרשב"ם שם דסבר דכל אחד מהתנאים אמר דוקא זה אמר הלל ולא האחרים שחשבו שאר וסברי דחת'וע תנאים ע"כ צ"ל דשאר תנאים דפליגי על ראב"ע ורי"הג ומרדכי ואסתר לא אמרו הלל לאו מכח סברת רבא סברו כן דהא פליגי ג"כ אם מכה וישראל אמרו או אם יהושע וישראל . או אם דבורה וברק אמרו הלל והא בוהלא שייך סברת רבא דהא הי׳ החשועה מעבדות לחירות ואפ"ה מי שאמר משה וישראל אמרו לא ס"ל דיהושע וישראל ודבורה וברק אמרו וכן כולהו תנאי דפליגי זה על זה וע"כ ל"ל דטעמי׳ הוא דכל אחד קיבל כן מרבו: אבל מטעם סברא דרבא לא פליגי כלל על ראב"ע ור"י הגלילי וא"כ קשה איך יאמר רבא סברא אשר ראב"ע ורי"הג בודחי לח ס"ל כן ומשחר תנאי׳ ליכא הכרע דפליגי בזה על ראב"ע ורי"הג וביותר קשה לגירסת הרי"ף לה רבא למה לא הקשה כן במס' פסחים והרא"ש דגרסי בלשון מתקיף לה רבא למה לא הקשה כן במש' פשחים על ראב"ע ורי"הג ואיך שייך להקשות על אמוראים בסברא אשר שני תנאים

11'3

לא ס"ל הך סברא : אמנם גוף דברי מעלתו הם שגיאה דסברת רבא שאמר הטעם דאכתי טבדי דאחשורום אכן טעם זה שייך לותר דמש"ה לא תקנו חבמינו ז"ל כומר הלל בפורים בחיוב לדורות בזה יש לומר דלא תקנו הלל לדורות הבאים אלא בתשועה שהיתה בתלואה שהיו יכולים לותר הללו עבדי ה' אבל משום תשועה שהיתה בשעת מעשה רק ממות לחיים ולא היתה במלואה לנאת מעבדות לחירו׳ תשועה זו אינה כדאי לתקן בשבילה לעשות חק קבוע לדורות לומר הלל וכל זה לתקנה לדורות אבל בשעת שמחה מודה רבא שיבראל שהיו או באותו דור אשר נגאלו ממות לחיים שרהו הנם והיו באותו מעמד היו רשאים לומר הלל בשעת שמחה וחדות הנס אף שהם עדיין טבדי דאחשורוש וא"כ גם דברי רבא שהמר הטעם שלא תקנו לדורות לומר הלל בפוריסמשו׳דעבדי דאחשורוש אכן איכן כסתרי׳מדברי ראב״ע ורי"הג דהם אמרו בשעת מעשה לאותו דור שנעשה להם הנס ולא אמרו לתקן לדורות (אחר כתבי זאת ראיתי בספר תשובה מאהבה חלק ראשון סי' מ"ה שכתב ג"כ למרך דהרמב"ם כקט טעמי׳ דר"כ להשמיט טעמי׳ דרבא הואיל וטעמי׳ דר"כ אזיל לכל התנאים מה באינו כן טעמא דרבא לא אזיל אל בא דכונהו תנאי במש" פסחים וכבר הראיתי לדעת שדברים האלה אין להם שחר בדרכי לימוד ש"ם ופוסקים) אמנס הרב טורי אבן שפיר קאמר דסוגי׳ דמגילה וסוגי׳ דעירובין דתסיק לומר הלל על נס ותשוע ממות לחיים וקושי השים דבפורים נמי לימת הלל כל זה אזלי אליבא דחכמים במס׳ פסחים הכ״ל שאמרו נביאים שבהסתקנו לישראל שיהיו אומרים אותו על כל פרק ופרק ועל כל כרה ולרה שלא תבוא עליהם ולכשנגאלין אומרים אותו על גאולתן אבל לאידך תנאי שם לפיי הרשב"ם ולח חמרו הלל בכל הנסים שנטשו לישראל מדור לדור דלר"ח לח חמרו אלא משה וישראל בשעה שעמדו על הים ולר"י לא אמרו הלל כי אם בימי יהושע ולראב"ע לא אמרי רק חנכיא מישאל ועזרי׳ ולרו"הג לא אמרו כי אם מרדכי ואסתר הרי דס"ל לכולהו תנאי דלא נאמר לקבוע לדורות לחיו לומר הלל רק שהסוגיא אולא אליבא דחכמים שם בפסחים דסברי דנביאים חקנו לותר הלל לדורות על כל צרה שלא תבוא וכו׳ שפיר קאמר דאמרו הלל בשביל נס וגאולה ממות לחיים ושפיר פריך בפורים לימא הלל וע"ו מחרץ ר"נ קרייתא זו הילולו דבהמת הי' ראוי לומר הגל בפורים דהה הלכה כחכמים במס' פשי דנביאים תקנו לדורו׳ לומר הלל על כל לרה ולרה שלא תבואוכן איתא שם במם׳ פסחים דר"י אמר שמואל פסק כחכמים ע"ש דף קי"ו ע"א ורבא מחרן דמה דאמרו חכמים שנביאים תקנו לדורות לומר הלל על תשועה וגאולה ממות לחיים בומן שהם אינן משועבדים אבל כשהם משועבדין לא שייך בהו הללו עבדי ה׳ דאכתי עבדי אחשורום הם היולא מכל הנ"ל דתפלוגתא דתנאי במש' פסחים אין הכרע בין טעמא דרי'נ לבין טעמא דרבא ודברי שניהם

כאחד טובי׳ לכולהו תנאי שם: ורובה מה שהגאון בעל ברכי יוסף מהדר להכרוע כרבא נגד רב נחמן וכתב לפי גירסת הרי"ף והרא"ש דגרסי בלשון מתקיף רבא וכיון דאמר בדרך אתקפתא ולא איתיבי׳ עלה ודאי דהלכתא כרבא ולענ"ד אחר נשיקת התקשת' דרבה עפרא דהגאון בעל ברכי יוסף אין מזה הכרעה דאם היי והי לריך ישוב כדי לחוקמי המשנה או מכח סתירה ממשנה או מברית' הבריית׳ גם לדברי ר"נ והי׳ מקום לומר מדלא השיבו על אתקפתא דרבא קנימ׳ לן כוותי׳ דרבא אבל השתא דלא מליט סתירה לדברי ר"כ לא ממשכה ולא מבריית׳ ואתקפת׳ דרבא הי׳ רק מכח סברא דנפשי׳ דמדייק הללו עברי ה׳ ולא עבדי אחשורום ולר"כ לא ס"ל סברא ודיוק זה ועל זה גופא אנו דנין

אם נקטינן להלכה כסברת רבא או כדעת רב נחמן דלא ס"ל סברא זו: ובעיקר הרבר נלענ"ד שספק זה אם הלכה כרבה שהוא בתרא אי הלכה כר"כ שהוא רבו של רבא ואין הלכה כתלמיד במקום רב דבר זה תלי׳ בחלופי גרסאות ואקדים לוה מה שכתב הרי"ף במס׳ ב"ב ד' כ"ע ע"ב בפלובתה דר"כ ורבה בהחי דהמר לחברי מחי בעים בהחי ביתה ח"ל מכד זבינתא וכוץ. ועוד פניגי שם במעשה בנכסי דבר סיסן וכתב הרי"ף שם וקיית"ל כר"כ בתרווייהו דובא בהאי עניינא תלמיד הוה דיתיב קמי דרב נחמן ואין הלכה הא

עמהם בחדר ואמר השוחט דרך וידוי שבנעוריו על חטאיו ואיש לא הי׳ נכשל בביאת ארמית ועתה נכשל בשתית סתם יינם ולערך ה' פעמים סמוך לחליו מלא סכינו פגום אחר שחיטה והכשיר הבהמה ואחר ששמע הרב דבר זה בדק חותו אם הוא שפוי בדעת וכאשר ראה שדעתו מיושבת עליו הלך הרב והטחף כל כלי ראשון מבעלי בתים אשר לא ימלט אחד מיושבי העירשלא קנה ובישל מבשר הבהמות האלה ואחר שעמד השוחט מחליו העמיד לו הרב משגיח א' שישגיח על שחיטתו אמנם אח"כ נכנס רוח אחרת. בהשוחט והוא הוזר לקלקולא ולהכחיש את הרב ואמר לא פעלתי און ומכחיש את כל דרכי הוידוי אשר התודה בפני הרב בעת חליו שמעולם לא אמר דבר מפגימת הסבין טוד זאת כתב מעל׳ שזה איזה שנים נמלא ג"כ כמה פעמים סכינו פגוסאחר שחיטה . והנה לא נתבאר בדברי שאלתו איך הי׳ המעשה בשנים שעברו שנמלא כמה פטמים סכינו פגום לאחר שחיטה אם הי' זה במזיר שהי' רולה להכשיל באכילת בשר משחיטתו אשר נמלא סכינו פגום אחר שחיטה למה לא העבירו אז ולכל הפחות הו׳ ראוי להעמיד לו משגיח שיהי׳ עומד על גביו ולבדוק הסכין אחריו ואפשר הי׳ לו איזה התכללות והי׳ כעין שגבה לכן אין אני יכול לדון שנים בשברו כ"א על מעשה האחרון בהודאת השוחע דתך וידוי בשעת חליו : והנה יש בזה ב׳ בחינות אחד אם השוחט היה נאמן במה שהודה דרך וידוי ואפי׳ אם הי׳ נאמן אכתי כיון דליכא עדים בדבר כ"א הרב אב"ד והשחט מכחיש אותו אם יש להרב נאמט' עד השוחט או שחינו נחשב כ"א לעד אחד בהכחשה והנה קיי"ל דאין עד אין באמן באיסורין כ"א בדבר שהוא בידו אף שעתה אינו בידו נאמן אם בפעם ראשון שמלאו א"ל נתנסך יינך הבל אם לא א"ל בפעם ראשון שמנאו ואמר לו אח"כ אינו כאונן כמושמבואר כל זה בש"ע י"ד סנ׳ קכ"ח וראיתי שמעל׳ לידד לומר כיון שאמר כן דרך תשובה נאמן ומסתעי׳ לי׳ למעל׳ מתשובת חות יאיר סי׳ ע"ב שכתב באשה שאומרת דרך תשובה שזינתה נאמנת לאוסרה על בעלה לכאורה אין הכדון דומה דשם גבי האשה ליכא דבר המכחיש אותה רק שאינה נאמנת מטעם שמא שיני׳ נתנה באחר לזה מהני להאמין לה אם אומרת כן דרך תשובה אבל בכדון דידן שיש כאן חזרה מדבריו הראשונים יש לפקפק ולומר כיון שהשוחט הזה הוציא הבהמות מתחת ידו בחזקת כשרות שנשחטה כראוי והניח למכור הבשר נאכול שוב אינו נאמן אח"כ במה שהתודה בחליו לומר שמצא פגימות אחר שחיטה והאכיל לבני הקהלה ספק נבילות ואף שבספק אם נשחטה כראוי גרע טפי כיון שחוקת איסור אינה ובוחה מסייע לדבריו האתרוכים אמרינן העמד הבהמה בחוקת איסור מ"מ לפ"מ דפסקינן בש"ט ס"ס א' והוא מתשובת מהרי"ק בשוחט שהעיד עליו עד א' שלח שחט כרחוי והשוחט מכחיבו ע"ח בהכחשה לאו כלום הוא ואותה שחיטה עלמה מותרת לכל העולם והטעם מפורש במהרי"ק דכיון שהשוחע נאמן מדאורייתא לשחוט נחשב כשני עדים שהמרו שנבחט כראוי ואין דברי עד המכחים במקום שנים ומשמעות דברי הש"ע ומהרי"ק אפי׳ אם באו ב׳ בבת אחת אפ"ה נחשבי׳ דברי השוחט כשנים ועיין בחשב"ן חלק ב׳ סר׳ פ"ט ט"ש וא"כ גם בנדון דידן י"ל דבתחלה שהוציא הבהמות בחזקת שחוטה כברה אם הי׳ השוחט נאמן כשנים ושוב מה שחזר אח"כ בעת חליו ואמר שמנא פגימות החר השחיטה לא הני כ"א ט"א דעלמא ואינו נאמן וי"ל אפי" לדעת המרש"ל ומהר"י בן כב והב"ח שחלקו על פסק מהר"ק וש"ע וס"ל דנה אמרינן באיכור כל היכה שהאמין ע"א הרי הוא כשנים והוי זה הכחשה חד לגבי חד וא קמינן הבהמה בחזקת איסור ושחיטה זו אסורה היינו דוקא כשבאים שניהם כא׳ או שהעד האוסר בא מקודם אבל כשהשוחט המתיר בא מקודם ונתקבלו דבריו לכ"ע אין ממש בדברי העד הבא אח"כ לומר שלא שחע כראוי דכל שנתקבלו דברי העד שוב אין א׳ יכול להכחישו וא"כ גם בנדון דידן כיון שכבר נחקבלו דבריו הראשוני׳ שנשחטו כראוי שב איט נאמן בדבריו האחרונים באמר בשעת חליו אמנם אחר העיון קלת בנדון דידן גרע טְפי ויש להחמיר להעמיד הבהמה בחזקת אינה זבוחה ואין זה דומה לדינו של מהרי"ק כלל דשם השוחט שאמר ששחט כראוי עומד בדבורו וא"כ עדיין יש לכו עדותו הנחשב כשנים ואין ביד א׳ להכחיש אותו אבל בנדון דידן כיון שהבוחט בעצמו חוזר מדבריו הראשוני׳ואמר שמצא פגימות בסכין א"כ לא נשאר לנו שום עד לומר שהחיר והוא ספק עכשיו אם נאמין לדבריו הרחשונים או לדבריו האחרונים ואין לנו עוד בירור כלל אם נשחע כראוי שוב אמרינן בהמה בחי׳ בחזקת איסור אינה זבוחה עומדת עד שיוודע במה נשחטה ואסור מטעם חוקת איסור כיון שלא נתברר שנשחטה כראוי וגם הכלים שנתבשל בהן מבשר זה בחזקת איסור עומדי' ואין ללרד להקל מעעם ס"ם ספק במא לא נאמין לדבריו האחרוני׳ וא"ת שנאמין לו שמצא פגימות אחר שחיטה שמא בעצם המפרק׳ איפגמה כבר כתב הש"ך בסי׳ ק"י ס"ק י"ג באין זה ס"ם כיון שאיט מתהפך גם שם ספק חד הוא אם נשחט בפגימה או לא ע"ש ועוד לכמה פוסקים לא מהני ס"ם במקום דאתחוק איסורא ומכ"שכ בספק בבחיטה דגרע טפי כמו"ש בט"ז סי׳ ק"י ס"ק ט"ץ ובש"ך שס ס"ק ס"ד ע"ש ועוד נראה לומר שאין זה בכלל ספק כיון דאיכא רגלים לדבר להאמין לדבריו האחרונים הואיל והחודה זה בחליו ואמר דרך תשובה והרי דבעלמא קיי"ל דאין אדם . משים עלמו רשע ואפ"ה בשנים שאמרו לו אכלת חלב הוא נאמן לומר מזיד הייתי ולא אמרינן ביי אין אדם משים טצמו רשע ואמרינו אדרבא ברוצה לעשות חשובה ואינו רוצה להביא חולין בעורה כמו במבואר זה בתום׳ מם׳ ב"מ דף ב׳"ע"ב בסוף ד"ה מה אם יילב וכו' ע"ם ומכים בנדון דידן שבודאי אמר כן דרך תשובה כיון שהי מוטל בחליו והתודה על חטאיו ורצה שלא יכשלו עוד מי שיש לו מבשר זה ומבלוע בכלים פש שה שנאמין לו וביותר יש לומר שהוא נאמן לפי מה שבתב אחת"ן הגאון זצ"ל במו ב מה"ת בחלק א"הע תשובה ב"ג דף ט"ו ע"ב צד"ה ומה שרצה לייבב וכו 'שם כתב אאמ"ו ז"ל דדבר שהוא - נאפרובי מאיסורא

כתלמיד במקום הרב עכ"ל הרו"ף ז"ל וכתב הנ"י שם לפרש דברי הרי"ף דהיכא שנאמר מהלוקת רבא בלשון אמר לי' רבא הי' יושב רבא בפני ר"כ פנים בפנים אז הילכתא כר"נ משום דאין הלכה כתלמיד במקום הרב אבל היכא שנהמרה הפלוגהא בלשון רבא אמר לא היי רבא יושב לפני רבו במהגוקת זה קיי"ל דהלכה כרבא מטעם דהלכתא כבתראי מאביי ורבא ואילך ע"ם בנ"י : והנה בסוגיון דמס׳ מגילה וכמס׳ עירוכין לפי גרסת הרי"ף והרח"ם נחתר בלפון מתקיף לה רבא א"כ כא הי׳ רבא אז קמי׳ דר"כ פנים בפנים דחל"כ ה"ל לגרום מתקיף לי׳ רבא וכיון שרבא פליג על ר"כ שלא בפניו קיימ"ל דהלכתא כרבא שהוא בתרא לפי הכלל שניתן לנו מהרי"ף ז"ל אמנם הרמב"ם דנקט טעמא דר"כ דקריאתה זו הי לונו והשמיט טעמא דרבא יש לומר דלהרמב"ם הי׳ הגירסא ממקיף לי׳ רבא והי׳ רבא יושב כתלמיד בפני רבו ולכך השמיט הרמב"ם טשמא דרבא משום דאין הלכה כתלמיד בתקום הרב ועפ"ז יש ליישב דברי הר"ן ז"ל במס' מגילה דכתב על דברי הרי"ף מחקיף לה רבא הללו עבדי ה' ואכתי עבדי דאחשורוש אנולמאי דאמריכן אי הכי הלל נמי נימא עב"ל הר"ן ולכאורה הוא זה שפת יתר ומאי בעי הר"ן בוה ולחיוה לורך מפרש הר"ן למי מתקיף לה רבח אמנם י"ל שכוונת הר"ן להוליא מדברי שכתבתי ליישב שיטת הרמב"ם דנקט טעמא דר"ב משום דחין הלכה כתלמיד במקום הרב דרבא אתקיף אתקפתא זו לר"כ פנים בפנים ולכך מפרש הר"ן מתקיף לה למאי דאמרינן א"ה הלל נמי נימא לאשמעינןדאתקפתא דרבא הי׳ בבית המדרש שלא בפני ר"כ ולא הי׳כתלמיד היושב בפני רבו ושוב נקטיכן דהלכתא כרבא שהוא בתראי . ולפ"ז גם דברי המג"א בסי' תרצ"ג ס"ק ב' נכונים ושפיר נקט טעמא דרבא דלא קרינן הלל בפורים משום דאכתי עבדי דאחשורוש אנן והשמיט טעמא דר"ל הואיל ולפי הגירסא שלפנינו בש"ם נאמר בלשון רבא אמר וכן לגירסוי הרי"ף והרא"ש ז"ל נאמר בלשון מתקיף לה וא"כלא הי" רבא מתווכח עם ר"כ פכים בפנים והלכתא כבתראי מאביי ורבא ואילך ודעת הרמב"ם דפסק כר"כ משוסדגרסתו הי׳ מתקיף לי׳ רבא וכו׳ הוא דעת יחיד עגד גירסת הש"ם שלפנינו ועגד גירסת הרי "ף והרא"ש ולכך השתיטו הפוסקים ולא כוכר בשום מקום מדינוה י בכתב הרב המאירי דמי באין לו מגילה לקרות בו חייב לומר הלל דזה הוא רק לטטמא דר"כ דחמר קריאתו זו הילולו והרב המאירי כמשך אחר דברי הרמב"ם ז"ל דנקט טעמא דר"ל ופסק להלכה דמי שאינו קורא המגילה לריך לומר הלל ע"ש אבל אכן קיית"ל כרבא לפי גרכת הש"ם שלפנינו וכן לפי גרטת הרו"ף והרא"ש והעיקר אללינו כשיטת רוב הפוסקים דקיית"ל כטעמא דרבא דלא קרינן כלל בפורים משום דאכתיעבדי אחשורוש אכן: ודורה רחיתי להגחון ברלי יוסף והגחון פרי מגדים בחשל חברהם סי׳

תרצ"ג מפקפקים על דעת הרב המאירי וכתבו דאפשר גם לטעמא דר"ג אין לוחר הלל לחי שאין לו חגילה לקרות בו משום די"ל לא פלוג רבקן בהאי דינא ואחר מחילות כבוד תורתם הרב ועצום נראה לענ"ד דלא שייך בזה לוחר לא פלוג דהא כבר הוכחתי לעיל דסוגית הש"ס במס'מגילה ובמס' עירוכין אזלי כחכמים במס' פסחים וכן סובר רב יהודה אחר שחאל שם דנביאים תקטו וקבעו חובה לדורות לקרות הלל על כל לרה ולרה שלא תבוא ולכשנגאלין אומרים הלל וא"כ מי שאומר הלל בפורים אומר מתקנת כביאים שתקנו לומר הלל לדורות ולא הי' לריך לזה תיקון חדש בימי מרדכי ואסתר כיון שכבר תקנו נביאים זה לחק עולם לדורות רק שתקנת חכמים בימי מרדכי ואסתר הי'להיפך שקריאת המגילה הי' במקום אמירת הלל לדעת בי"ל וממילא מי שאינו קורא המגילה ניון שלא מליכו שתקנת הכחים הי' דרך חיוב שיהי' בדרך שליה שלא לומר הלל בפורים אלא שתקנת חכמים הי' דרך חיוב שיהי' בדרך שליה שלא לומר הלל בפורים אלא שתקנת חכמים הי' דרך חיוב שיהי'

חייב לקרות המגילה במקום 'אמירת הלל -

צוך ראיתי להגאון ברכי יוסף בקונערם שיורי ברכה העלה לדינא לחש ב"כ לדעת הרב המאירי וכדי לנאת לכל הדעות נכנס בפשר שמי שאין לו מגילה לקרות יאמר עכ"פ הלל בלי ברכה. ואחר מחילת כבודו נראה לעכ"ד בחינו ככון לעבות כן ודבר זה הוא חומרא דאתי לידי קולא דהא אמרו חז"ל כל הקורא הלל בכל יום ה"ז מחרף ומגדף ועיין בחג"א ריש סימן תקפ"ד שהרבה לתמוה על האנשים שאומרים תהלים בר"ה ויו"הכ איך רשאים לומר הלל ומחרן המג"א דאם אמרו דרך מחנה ולא לבסקריאת הלללית לן בה ואין זה בכלל קורא הלל בכל יום ועיין באלי רבה שם המגילה בפורים ויתוש לחומרת הרב ומעתה מי בנאכם ואינו יכול לקרות המאירי האמר הכל זה ודאי שאיעו אומר דרך תחנה ובקשה דהא רוצה לצאת ידי דעת הרב המאירי וא"כ ינא שכרו בהפסידו דהא לרוב הפוסקים קיי"ל כרבא דאים רבאי לותר הכל בשרים ואם אתר ה"ו בכלל מחרף ומגדף כדין האומר הגל בכל יום שלא בתקנת חכמים : לכן כלע"ד שדרך הככון הוא מי שנאנם מלקרות המגילה יהי' בשב ואל תעשה ולא יקרא הלל כיון דאכן קיית"ל כרבא לשיטת רוב פוסקים : ודברי הרב המאירי בפסקיו למס' מגילה כשענים בדעת הרמב"ם. בהוא דעת יחיד כגד גירסת הש"ם שלשניט וכגד גירסת הרי"ף והרא"שודעת הר"ן :כמו שבארתי לעיל :

דברי הק׳ שמואל פג"ל לנדא:

שלום וישע דב: לארובי דרב דכופלא ודכופלג בתורה זיראה כבוד פוה' שבואל ליב נ"י אב"ר דק"ק אורמאן:

כנ מכתכו הנעים הגיעני ואני מוקף כעת בחבילי עורדין ואין הומן מסכים עמדי לעיין אך לכבודו פניתי מכל עסקי להסיב מפני הכבוד וע"ד שאלחו שאלח חכם בשוחע א' שנפל למשכב וכאשר הכביד חלץ עליו שלח לקרות את הרב וכאשר בא הרב אליו אמר שרולה להתוודות בחזקת היתר הרי דנקט אמר הבודק בה' הידיעה משמע שהוא הבודק הממונה על הבדיקה אפ"ה מהני הכחשת ט"א להכחישו כבר נתבאר אצלי בתשובה אחת דדיווה הוא שגם האחר שמכחישו הוא ג"כ ממונה על הבדיקה דאל"כ יהיו דברי הש"ע סוחרים דבס"ם א" פסק שוחט שהעיד עליו ע"א דלח שחט כרחוי והוח מכחישו אין בדברי העד ממש נגד השוחט ובשר שחיטה זו מותר לכל ישראל ואףשחוקת איסור אינה זבוח׳ מסייע להעד המכחיש אפ"ה השוחט נאמן אפי׳ לקולא נגד חזקת איסור ואידפסק בסי׳ ל"ע דהבודק אינו כחמן כגד עד המכחים להחמיר ח"ו דסי׳ ל"ע מיירי ששכיהם הם בודקי׳ ויש כוה כחמנות כמו לוה כן מבואר אללי בתשובה אחת שכתבתי זה כמה שנים ומצאתי וראיתי להגאון תבואות שור בסי׳ ל"ע סעי׳ כ׳ כשהעתיק דין זה נקט וכתב שני בודקים המכחישיווה"ו זה אומר כסדרן הי' וזה אומר שלה כסדרן ע"ש הרי שדקדק וכתב ב'בודקי'דוקא אכל אינש דעלמא איט נאמן כגד הבודק הואיל וממונה על כך בהא נחתינא ובהא סלקינא דיפה דן ויפה הורה הרב אב"ד שאסר הכלים שנתבשל בו בשר שחיטה זו אשר התודה עליו השוחט שמלא סכינו פגוס אחר שחיטה וכל המערער על הוראה זו לא טוב טושה בטמו וכל בני קהלתו מחוייבים לנהוג איסור כמו שהורה להם הרב מרא דאתרא והעושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עליכם ויברך את עמו בשלום דברי ידידו העריד וכותב בידים רפות .

סק׳ שמואל סג"ל לנדא:

שלום וישע רב לכבוד אהו' ירידי הרבני המופלא ומופלג בתורה ויראה החרוץושנון כש"ת מוה' משה עלישמאבע לק"ק עיר חדש:

כד מכתבן הנעים הגיעני יום אתמול ואף כי אני כעת מוקף בכמה טרדות פניתי מכל עסקי להשיב מפני הכבוד על דברי מעלתו וראשון נאמר על מה שהקשה על דברי תשובתי בנו"ב מה"ת סיי זי שכתבתי להכריע דלה בעיכן זי"ןימיסמעת הלידה מעת לעת כדעת התבוחות שור ובסיו' התשובה כתבתי המקיל לה הפסיד כי בלח"ה הוא רק איסורא דרבכן דמן התורה לח לריך כלל להשהות ז' ימים דחולי' לי' בתר רובא דלחו כפליסהם וע"ו חפם עלי מעל' מה אענה על ראי׳ אאמ"ו הגאון זל"ל בספר דגול מרכבה דהוכיח מסוגי׳ דר"ה דף ו׳ ע"א דפריך הש"ם בעל מום מי מלי אכיל לי׳ וכו׳ משמע שהוא מן התורה אהובי ידידי אאמ"ו הגאון זצ"ל לא בספר דגול מרבבה לבד העלה כן אלא אף גם בנו"ב מה"ת בחלק אה"ע םי׳ י"ט ג"כ כתב הוכתה זו שהנך ז' ימים הם דאורייתא :

אמנם אין מזה שום השנה עלי אם אני תפסתי דעת התום׳ והרא"ש שכתבו דהכך ז' ימים הם דרבנווכן העלה הגאון בעל תבואות שור בסי' ט"ו שהוא רק מדרבנן וכי כעורה זו אם נימא המקיל לא הפסיד אם יסמוך על רבותים בעלי התום׳ והרא"ש ז"ל אך בעיקר ראיות אאת ו הגאון זכ"ל שמוכיח דהכך ז' ימים הם מן התורה משוגי׳ דר"ה הכ"ל והושיף עוד בנו"ב מה"ת בתשובה הנ"ל: וכתב ומכחן קשה קלת על רביט הגדול הרמב"ם ז"ל שסובר כל הספיקות מותרים מן התורה יע"ש בנו"ב מה"ת . ואני הנני מעתיק למעל׳ מה שכתבתי בגליון שם אחר שילא הנו"ב מה"ת לאור עולם . והן הן הדברים הכתובים על הגליון שם עיין בספר טורי אבן להגאון בעל שאגת ארו׳ במס׳ ר"ה שהקשה על הגמ׳ מאי פרך בעל מום מי מצי אכיל לי׳ הלח ז׳ ימים לחחר הלידה הוא רק מדרבכן דמדאורייתא אולי׳ בתר רובא דלאו נפלים הם כמ"ש בתום' בכמה מקומות יוא"כ איך שייך להקשות שבשביל איסור דרבכן יעבור על איסור תורה להשחות הבכור בעל מום ז' ימים יותר משנה . ומתרך הטורי אבן שם . דמה דבכור בעל מום נאכל חוך שנחו הוא רק מדרבכן אבל מן התורה מותר להשהו׳ בכור בעל מום יותר משנה : ומה שכולל במשנה בפי עד כמה בכור מם ובכור בעל מום בחדה מחתה ויליף להו מקרא דלפני ד' אלקיך חאכלכו שנה בשנה . העיקר קרא קאי על בכור תם והתנא דמתני כולל דרך אסמכתא גם בכור ב"מ מהאי קרא : ולפ"ו שפיר פרוך הגמ' בעל מום מי מני אכיל לי׳ דהם אמח והם אמרו וכמו דבכור תסמונין לו שנה מבעה שנראה להרצאה מן התור' כ"כ בכור בעל מונין לו שנה משעה שנראה לאכילה מדרבנן י וזה דלא כנראה

מדבר קלת מפרשים עכ"ל הגאון טור אבן ז"ל ע"ש: ומעתה לפ"ז כדחה ראיות אחמ"ו הגחון זצ"ל . אמכם בהרמב"ם בפ"א מהל' בטורו'הלכה ח'מפורש דלה כדעת הטורי הבןוז"ל הרמב"ם שם הבכור נאכל בתוך פנתו בין תמים ובין בעל מום.שנאמר לפני ד׳אלקיך תאכלנו שנה בשנה זכי יהי׳ בו מום בשעריך תאכלנו עכ"ל. הרי מפורש בדברי הרמב"ם דדריש שנה בשנה הנאמר בבכור אלשניו על תם זגם אלאחריו על " ב"מ שנה בשנה תאכלנו ולייהי מוס וכו׳ : הרי מבואר דעת הרמב"ם דגם בבכור בעל מום שיהי׳ נאכל תוך שנתו הוא מן התורה . לפ"ז נסתר תירוצו של הגאון בעל טורי אבן וקושי׳ אאמ"ו הגאון זג"ל משוגי׳ דר"ה דפריך בעל

מום תי מלי אכיל קמה וגם כלבה אמנם אני אומר דלהרמב"ם לשיטמו בלה"ה לא קשה כלל ושפיר פריד הגמ׳ בעל מוס מי חלי אכיל לי׳ . דהרמב״ם כתב בפ׳ ד׳ מהלכות מ"א הלכה ד' וו"ל אסור לאכול מן הבהמה שטלדה עד ליל שמיני דכל שלא שהה ח' ימים בבהמה הרי הוא כנפל ואין לוקין עליו עכ"ל . מלפון זה מוכח דחיסור אבילה תוך ה' ימים מיום שמלד הוא מן התורה . דאל"כ למאי לריך הרמב"ם לכתוב ואין לוקין עליו וכי תעלה על הדעת שילקה בשביל חיסור דרבנן : ח"ו דהרמב"ם סובר דח׳ ימים להוליח מידי חשם נפל הוא מן התורה : ולפ"ו להרמב"ם לשיטתו שפיר פריך הגמ' בעל

האדם נאמן על עלמו ולא אמריכן בי' אין אדם משים עלמו רשע והוכיח זה ממשנה דמס׳ סוטה דתני ואלו לא שותות האומרת טמאה אני וכן כהן שפיגל אם בידו נאמן אף שעושה עלמו רשע משום דאמרינן שרולה להליל אחיו הכהנים שלא יאכלו מבשר פיגול רק לפסול עלמו לעדות אינו נאמן ע"ש בט"ב והיינו כדברי התום׳ במס׳ ב"מ הנ"ל ואף שיש לכקפק בראיות אאמ"ז הגאון זג"ל דבסוטה נאמנת משום דקינא לה ונסמרה ועברה על איסור ייחוד כבר היא רשעה על היחוד שנתיחדה עם האיש הזה אשר קינא לה בעלה ואיכא רגלים טובא שזינתה לכך נאמנת וגם ראי׳ מכהן המפגל יש לדחות כמו שמדחה בגמ' במס' גיטין דף כ"ד ע"ב דדלמא חזינהו בפשפוש ואף שוה הוא רק דחי׳ בעלמא דמדחה הש"ם שם דמכהן גדול בי"הכ אין ראי׳ דשמח מיירי דהזיכהו בפשפש מ"מ גם לפי החמת הם נחמן הכהן לומר זבחים שקרבתי נתפלגו כשאמר שפגלו במזיד ליכא הוכחה ואין זה דבר דוחק שיהי' לריך עדים שמפגל דלפ"מ שכתבו התוס' במס' ב"מ דף ס"ג ע"ב בד"ה החושב דפיגול הוא דוקא בדיבור ולא במחשבה לחוד א"כ בקל הוא שישמעו אחיו הכהכים בשעה שמפגל ותמיד שכיחי כהכים ששומעין הדבר אד יש לי הוכחה אחרת לדברי אאת"ו דבדבר שבא לאכור לא אמריכן אין אדם משים עלמו רשע והוא דבשלהי מס' כדרים דף ל"א ע"א מוכיח הגמ' דמתניתין דתני בראשונה היו אומרים אשה שאומרת טמאה אני לך יולאת ונוטלת כתובה דמתניתין מיירי באשת כהן שאומרת נאנסתי דאי באשת ישראל ובשאומרת שנבעלה ברלון ומי אית לה אית לה ובשאומרת שנבעלה ברלון ומי כתובה ע"ש בגמ" ואמאי לא הוכיח בגמ' בפשוט דאי מיירי שאומרת שזינתה ברלון מי מהמנית הא אין אדם משים עלמו רשע א"ז בשבאה לאסור עלמה על בעלה נאמנת ואנו אומרים באינה רוצה להכשיל את בעלה כיוןשאסור׳ עליו כסברת אאמ"ו הגאון ז"ל הגם שאאמ"ו הגאון זצ"ל בכו"ב מה"ת חלק אה"ע משובה קנ"ו דף קי"ע ע"ב בד"ה המנס אמינא כתב קלת להיפוך מדבריו הנ"ל דהיכא דבה לקלקל אחרים לא אמרינן דאמר כודרךתשוב לאפרושי מאיסורא ואינו נאמן לעשות עלמו רשע לקלקל אחרים הנה שם מפלפל בענין חלולה בחמר החלוך חתר החלילה שהוא אטר הרגל ומתחלה הטע׳ את הב"ד לומר בחינו אטר בזה אין הדבר נוגע לענמו כלל רק שרצה לקלקל את היבחה לאוסרה בזה מפלפל אאת"ו שלפי דבריו שהטעה את הב"ד מסדרי החליצה אחרינן שאינו נאמן "לעשות עצמו רשע לקלקל אחרים אבל באשה בחומרת שזינתה ובכהן שחמר שנתפגל בח לחסור על ענמו וגם על חחרים בזה שפיר אמרינן שאומר כן דרך תשובה ונאמן הואיל והי׳ בידו ויש בזה סברת מתוך שנאמן לשוי'אנפשי' חתיכה דאיסורת נאמן ג"כ לאסור על זולתו כמו שאמריכן במס' גיטין נ"ד ע"ב בסופר שאמר שאזכרות כתב שלא לשמו אינו נאמן . ואם אמר גוילין לא טבדחין לשמן כאמוופריך הש"ם מ"ש ומתרך מתוך שנחמן להפסיד שכרו הוא נאמן להפסיד ס"ח: וא"כ גם לענין א"א משים עלמו רשע ג"כ יש לחלק בזה דכשהדבר אינו נוגע לעצמו כלל אינו כאמן לעשות עלמו רשע ולקלקל אחרים אבל בדבר שאוסר גם על עצמו נאמן וכא אמריכן א"א משים טלמו רשע כיון שכאמן על עלמו לשוי׳ אנפשי׳ חתיכה דאיסורא נאמן לאסור גסעל אחרים ואמרינןדלא מבוי׳ נפשי׳ רשיעא דכוונתו הוא להציל אחרים מאיסור: היוצא מזה דבדבר איסור נאמן - ואמרינומסתמא רוצה לעשות תשובה מכ"ש היכת שידעינן בודחי שאמר דרך וידוי ועושה תשובה כמו בנדון דידן שהשוחט הי' מוטל בחליו והתודה על חטחיו בזה ודחי כאמן יויותר מזה נתבאר בתשובת חות יחיר סי׳ ע"ב הנ"ל דגם בהמודה הבועל ג"כ נאמן לאסור אותה על בעלה מכ"ש בנדון דידן שנאמן השוחע במה באמר שמנא פגימות בסכין אחר שחיטה ויפה עשה כבוד מעל שאסר כל כלי ראשון הבלוע מבשר זה- ונ"ד ההכחשה שהבוחט מטיז פניו לכפור הכל ואמר כא פעלתי און והכחים את הוידוי ואמר שמעולם לא כמלא סכינו הדבר פכוט כלא אמרינן בזה דין עד אחד בהכחשה פגום אחר שחיטה : המבואר בש"ע י"ד בס"ם א': והרב נאמן נגד השוחט והכחשת השוחט לאו כלום היא ולא מבעי׳ לדעת הטור בי"ד בי׳ קכ"ז במפרש מה שאמרו במס" גישין כ"ד כל שבידו כאמן היינו שנחכו בידו לשומרו והוי כבעליו עליו א"כ בודאי הרב נאמן דהא הוא עומד על כך להבגיח על השוחט אלא אפי׳ לדעת הב"י וש"ע דמפרשי׳ כדעת רש"י ותוס׳ דכל שבידו היינו מטעם מגו שהי׳ בידו לטמא ולאוכרו עיי"ש בש"ך ריש סי׳ קכ"ו ג"כ בנדון -דידן הרב נאמן טגד השוחט שהרי ע"פ הדין חין השוחט רשאי לשחוט עד שמראה סכינו לחכם כמו שפסקינן בש"ע יד סי׳ ח"י ואף במבואר שם דהאידנא נהגו למנות אנשים ידועי׳ על השחיטה ובדיקה ולהם מחלי החכמים וגם בזמן הוה ליכא דין ת"ח כמו שהבית הש"ך שם ס"ק כ"ט כל זה הוא בסתם חכם שבעיר שאינו נתקבל מהקהל לרב ומורה אבל במקום שיש מרא דאתרא שנתקבל מהקהל ידוע הוא שנחקבל מבני קהלתו להשגיח על כל דבר איסור והיתר וביחוד על השוחט ועל העבח בזה לכ"ע הרב נחתן הואל ובני הקהלה המטחו על כד ורב ברואה בעלמו בהשוחט הוא חשוד הרשוח נתונה בידו לפסלו מטעם שבני הקהלה המנוהו לכדוזה עדיףממה דפסקינן בש"ע י"ד סי׳ קפ"ה בחשה שאמרה פלוני החכם טיהר לי את הכתם והחכט אמר שהיא משקרת שהחכם נאמן ואף שהאשה נאמנת מן התורה דכתיב וספרה לה אפ"ה החכם נאמן נגדה הואיל והיא סומכת עליו ועיין בר"ן בפ׳ המדיר בשסהרמב"ן שהחכם כאמן אפיי להפסיד כתובתה וכן הוא ברסת הר"ף שם דכתב דליכא עדים בדבר רק ששאלו להחכם ואשתכח שקרא ע"ש ומכ"ש בנדון זה שכל ברי מחא סומכיל על הרב בענין השוחט פשיטא שהרב - נאמן לומר שהשוחט התודה בפניו שמנא פגימות בסכין אחר שחיטה ולאסור הכנים וגם הרשות ביד הרב לפסול את השותט הזה אחר שיודע הרב שהשותט תוזר לקלקולא כיון במכחים אותו : ואין להשיב ע"ז ממה דפסק בש"ט י"ד סי' ל"ט סעי' א' אנור הבודק שלא כסדרן הי' ואחר מכחישו ואומר כסדרןהי'מעמידין הבהמה

מום מי מצי אכיל לי׳ דלהרמב"ם לל שני הדינים הם מן התורה . דחוך שנחו בעל מום הוא מן התורה וגם ח׳ ימים מיום שנולד הוא ג"כ מן התורה וגפיר שריך הגמ׳ וב"מ מי מני אכיל . אבל דברי הגאון בעל טורי אבן מיוטדים על דברי התום׳ שכתבו דאיסור אכילה תוך ח׳ ימים הוא רק מדרבנן . שפיר מתרך הטורי אבן דלדעת התום׳ י"ל דגם זה מה שבכור מדרבנן . שפיר מתרך הטורי אבן דלדעת התום׳ י"ל דגם זה מה שבכור פצי מום כאכל מוך שנתו הוא ג"כ מדרבנן ושפיר פריך הגמ׳ וב"מ מי"א דמפרש מה שכתב הרמב"ם שכל שלא שהם ח׳ ימים בבמתה הרי הוא מי"א דמפרש מה שכתב הרמב"ם שכל שלא שהם ח׳ ימים בבמתה הרי הוא למנות השכה לוקן עליו דלכך אין לוקין דידוע דהך איסור חוך ח׳ ימים הוא למנות השכה אדרבה חישינן להישך שמא לאו נפל ומותר לאכול מיד משעה שנולד כיון שהוא ספק מותר מן התורה . זוהו מה שעמד אאמ"ו הגאון בעול הרמב"ם ו"ל שסובר כל המשיקות מותרים מן התורה . עד כאן הגדול הרמב"ם ו"ל שסובר כל המשיקות מותרים מן התורה . עד כאן הגדול הרמב"ם ו"ל שסובר כל המשיקות מותרים מן התורה . עד כאן

דברי שכתבתי בגליון הנו"ב מה"ת שלי שם בחלק אה"ע סי' י"ם : אדור כתבי זאת מלאתי מגילת כתרים בין כתבי אאמ"ו הגאון ול"ל שהתחיל לכתוב על הנייר איזה שורות . וז"ל בש"ע י"ד סי" ט"ו בעי׳ ו׳ הבכור אפי׳ בעל מום נאכל חוך שנתו וכו׳ • כתב הע"ז בסק"ו דלא ליתי לידי תקלה בגיזה ועבודה משמע מדברי הט"ז שוה הוא רק מדרבט י ואשתמיטתי׳ דברי הרמב"ם בפ"א מהל׳ בכורו׳ הל׳ ח׳ שם מבואר שהוא מן התורה וכן הוא פשט לשון המשנה בריש פ׳ עד כמה דתני שם בכור נאכל שנה בשנה בין תם 🏻 ובין ב"מ שנאמר לפני ד' אלקיך תאכלנו בנה בשנה: ונ"ל דהוא מדרבנן ואסמיבוהו אקרא דבירושלמי מפורש בהוא מדרבנן : דבפ"ק דר"ה איתא בירושלמי אמר ר' אילא זאת אומרת דשנה בל בעל מום איט מחוורת ע"ש בירושלמי הרי מפורש שהוא רק מדרבנן : וכן מוכח בבבלי במס' בכורות דף כ"ח ע"א דאמרי' התם דמפני הכבת אבידה לבעלי׳ אמרו רשאי לקיימי למ"ד יום ע"ש : ואם הוא מדין תורה איך התירו מפני השבת אבידה להשהות יותר משנה : עד כאן מלאתי בכתבי אחמ"ו הגאון זל"ל: (אחרזה בא לידי ס' בית אפרים מידידי הגאון המובהק מוה׳ זלמן מרגליות מק"ק בראד אשר זה קרוב ילא לאור טולם : וראיתי שהגאון הזה האריך מאוד בענין הזה והביא ג"כ רא ות הנ"ל והוסיף עוד להביא שבספר יריאים מרבינו אליעזר ממיץ כתב ג"כ שהשנה בבכור צ"מ הוא רק מדרבנן וקרא אכמכתא הוא: וכן הביא בשם הלבוש: אמנם בס' קרית ארבע מהרב המבי"ט כתב שהוא מן התורה : והגאון מהו' האריך מאוד בגודל חרפותו ובקיאותו ולא הניח מקום שלמן הכ"ל להתגדר בענין זה) ומעתה יראה כבוד מעל׳ שראיית והוכחת אאמ"ו בגאון זל"ל מסוגיא דר"ה תליא בזה : אם שנה בבכור ב"מ הוא מה"ת : ולפי מה בהבאתי בשם אאמ"ו הגאון ול"ל בעלמו הכריע שהוא מדרבנן ה"כ שפיר יש מכום - תירולא של הגאון בעל טורי אבן ז"ל ואין הוכחה כלל מסוגי׳ דר"ה כנ"ל ודו"ק:

כ"ד ידידו הק׳ שמואל סג"ל לנדא:

שלום וישע רב: לכבוד ארובי התורני המופלא האלוף והקצין הלום וישע רב: לכבוד ארומם כה' פלוני ג"י:

בה: מבחבו הנעים הגיעני והנה הקשה לשאול ממני דבר אשר במחלוקת שנוי' ואין אני אדון בדבר במה שהוא חוץ לגבולי : אף גם זאת דברי לא יעשו רושם נגד המתעקש ורוצה לפשוע על ראשי עם קודש בעל כרחם שלא ברצונם: וגםלבו בהוראה להראות כתו דהיתירא על דרך מקלו יציד לו והמשכיל בעת הואת ידום: אך יען אשר כבר דפק על דלתי ושוחל בדבר הלכה לחוות דעתי ע"פ ד"ת בדברים רטגעים בדיני איסור והיתר : ואין הדבר טגע לחקי במדינה ופקודת אדוכינו הקיבר יר"ה כי מלד דינא דמלטתא לא נגדר גדר ליחיד ולניבור להיות כפופים בהורחת איסור והיתר : לשמוע לחים ידוע ולח נבחר לוה אים מצד שרו המדינה והמלכות יר"ה אשר יאמר עליו כי הוא זה אשר יבמטו להוראתו ולא לזולתו : כי לא נמלא בחקי המדינה דת הכרחי בעכייני אכילת איסור והיתר וכדומה ועניינים כאלה תלוים ועומדים ברצון איש ואיש והדבר מסור ללב אנשי אמוכ׳ ואיש באמוכתו יחי׳ להחזיק בדיני תורתינו הקדושה ובדברי חז"ל כפי הש"ע ופוסקים : ובאלה הדברים הרשות כתונה ליחד ולניבור מבני שמנו בכלל ובפרט לשאול ספקותיהם ובאלתם לחכם אבר יתנו שיניהם בו שהוא חכם ומופלג בתורה ויראה בכל אשר יבחרו בו מרלונם העוב בלי תוכם : והות מוחוק הצלם לצדיק וחכם וככל אשר יוצא מפיו יעשו : ואם כבר יצא הוראה מהחכם ע"י שאלה מפי יחיד או ציבור אז צריכים לבמוע לשמור ולעשות ככל אשר יאמר אסור או מותר: ומה שאסר הכם הנפחל ברחשונה אין חבירו רשחי להתיר. ולכן חתם גם חתם חשר בהרתם לבאול ספיפותיכם ושאלותיכם בדיני איסור והיתר : שבת וי"ט : דיני מקוה ונדה וכרומה להרב אב"ד דק"ק פלוני אבר הוא סמוך ונראה לכם והוא הכם ומומחה לרבים : וראי אין לזוז מהוראתו אשר הורה לכם ע"פ באלחכם וחליו תשמעון: ושוב אין כח ביד שום רב יהי׳ מי שיהי׳ לשחור הוראתו ולהתיר מה שכבר נחשר לכם מפי המורה אשר בתרתם בו: אם לא שמברד שטעה בדבר משנה או בשוקל הדעת אשר נראה הטשת לעינים : ובפרט אם איט גדול ממט בחכמה ובמכין: שאינו רשאי להתיר מה שאסר לכם החכם הנשאל מכם בראשונה (כאשר מבואר כל זה בש"ע י"ד ס" רמ"ב כעי' ל"א בהג"ה) ואפי' לפי מה שהביא הרמ"א שם בשם מהרי"ק לדוקא

באותה הוראה עלמה אין חבירו ושאי להתיר: אבל במעשה אחר יכול להוחת מה שנראה אליו זה הוא אם נשאל החכם השני עליו אז רשאי לפסוק מה שנראה אליו מעשה אחר: וכעין עובדא דמהרי"ק שם שורש קע"א שהי" נשאל על דין זה י אבל להיות קופץ מאליו להתיר חוץ למקומו מה שאסר הכם אחר לא שמענו א ובפרע אם יש בדבר שאסר הראשון משום גדר וסייב הכם אחר לא שמענו א ובפרע אם יש בדבר שאסר הראשון משום גדר וסייב ודאי שאין חבירו רשאי להתיר: עיין שם בש"ך ס"ק ס":

ומצרת נביא אל טמק יהושפט במה ששאל ממנו כבוד מעל' על אודות הטבח בקהלתכם שהשומט ובודק שם קובל על הטבח שמנתק הסירכות מהריאה כדי להכשילו בבדיקה והקרבתם את המשפט לפני הרב אב"ד דק"ק פלוני ולירף אתו עוד שנים להיות ב"ד של שלשה וקבלו עדות משוחט ובודק שם בפני הטבח וילא הפסק מהרב הנ"ל עם ב"ד (כפי אשר שלח לי כבוד מעל' המעשה ב"ד) שלא להאמין עוד מכאן ולהבא להטבח בענייני איסור והיתר : ולריך השגחה מעולה עליו : ואחר שילאה הוראה זו מהרב וב"ד הנ"ל כתב וב אחר להכשיר הטבח מטעם שלא העיד עליו אנא עד אחד : דהיינו השוחט ובודק והביא את דברי הגאון בעל הבואות שור סי' ב' ס"ק כ"א : אם לא העיד עליו כ"א עד אחד אינו מתן עליו עכ"ל : הנה לא ידעתי למה לריך המתיר הזה להביא דברי כאמן עליו עכ"ל : הנה לא ידעתי למה לריך המתיר הזה להביא דברי

הגאון תבואות שור: וכי לא ראה ולא ידע דעד אחד בהכחשה לאו כלום הגאון תבואות שור: וכוא דין מפורסם בש"ם ופוסקים:

אמנם המתיר הזה לא הלה ולא הרגיש שיש בזה מבוכה גדולה ופלוגתא בין הפוסקים: ולשיטת כמה פוסקים יש להשוחט ובודק נאמנותי נגד עד המכחיש אפי' אם באו שניהם כא' לפני הב"ד והשוחט נאמן כבי תרי : הואיל והמנוהו לכך עיין בי"ד ס"ס א' וכיון שהשו"ב עומד לדבר זה יש לו נאמנות נגד עד המכחים ועיין ש"ך י"ר ס מן קכ"ז ס"ק י"ד: ולכאורה יש לחלק דמה שיש נאמנות להשוחט נגד עד המכחישו לדטת מהרי"קוסייעתו-היינו דוקא כשהכחשה היא בענייני הבחיטה עלמה שהעד אומר שהשוחט לא בחט כראוי והשוחט מכחישו בזה ס"ל לפוסקי האלה שיש נאמנות להשוחט כבי תרי אף בבאו בבת אחת לב"ד:והואיל והתורה האמינה לעד א'בשחיטה דכתיב ושחט את בן הבקר בזה שייך לומר כל מקום שהאמינה התודה עד א׳ הרי הוא כשנים אף כשבאו בבת אחת וגם הי'בידו לשחוט כראר דרוב המלוייף אלל שחיטה מומחין הן: עיין ברש מס' גיטין ברש"י שם ובתשב"ץ ח"ב סי ס"ט : אבל כשהכחשה היא בבדיקת סיררת הריאה וכדומה בזה לא שייך לומר שהחורה האמיניעל הבדיקה דהא מדיןתורה לא לריך בדיקה כלל רק מדרבנן וגם אין בידו לעשות סיוכה : והדבר מוכח דאל"כ יהיו דברי הש"ע סותרים דבס"ם א' פסק דהשוחט נאמן ובסי' ל"ט סטי' ט"ז אמר הבודק שלא כסדרן הוא וכו' הרי נקט שהבודק אמר שלא כסדרן הוא ואפ"ה מותרין מטעם שהבהמה בחוקת היתרולמה לא נימא שהבודק נאמן כבי תריי אמנם זה יש לדחות דאפש׳דהמחבר נקט כןומיירי שגסהעד המכחיש הוא ג"כ בודק ומחונה על הבדיקה : אחר זה ראיתי להגאון בעל תבואת שור בסי׳ ל"ע סעי׳ נ׳ כשהעתיק דין זה נקט שני בודקים המכחישים וא"ו א' אומר כסדרן וכו" ע"ש ולדעתי כוון הגאון הג"ל לסתירה זו ולכך דקדק וכתב ב'בודקין התכחישי" זא"ז דהיינו דוקא כשהכחשה הוא בשני בודקי'ששניהם ממונים על הבדיקה' בזה אמריכן הטמד הבהמה בחוקת כברות אבל נגד אינש דעלמא יש לומד דים להבודק הנאמנות והוא מטעם שהבודק עומד וממונה על כך ועל פיו יאסר הבהמה בבדיקתו הוא נאמן כבי תרי לדעת הש"ך בי"ד ריש סי קכ"ז דלא מטעסמיגו שהוא בידו הוא נאמן : אלא מטעם שנתנו בידיו הרי הוא כבעניו ונאמן ע"ש בש"ך שמפרש כן דעת הטור שם:

האמת יורה דרכו דכל זה הוא נטכין לאסור או להתיר הבהמה אבל להולית הטבח מחוקת כשרותו ולפוסט ע"פ עדות השו"ב בזה לת שייך לומר שהמווהו לכך ואם ניתן לו הנאמנות על הבהמה להכשירה או להטריפה מאן יימר שניתן לו גם הנאמנות על חזקת כשרות של העבח וכעת לח אחקע מסמורת בדבר הזה יען כי אין בו צורך ועסק לנדון דידן כי הרב אב"ד דשם לא פסק שיהי' הטבח הזה מוחזק לפסול ורשע ודאי: אלא שפסק שאין להאמין לו עוד מכאן ולהבא בלתי השגחה בזה ודאי יפה פסק והדין עמו מכמה טטמים : חדא כיון שנחברר בג"ע במעשה ב"ד שהטבח טבר על מה שהשוחט מזהירו כמה פטמים שלא להפיל הבהמה בכל ד׳ רגלים לשחיטה : - והטבח לא שמע ועבר ע"ו בשחט נפש בודחי אודה לי׳ חוקת כשרות לענין שלא להאמין לי׳ עוד בלתי השנחה מעולה י׳ ועוד אף שהטבח הנחיש את הבודק בענין נתיקת - השירטת מ"מ מכותלי דבריו נראה ונכרין דברי אמת של השו"ב : ועוד בה שלישית שהרב אב"ד דשם וב"ד שעמו המה קרובים אל החלול ויודעין ומכירין את השו"ב שהוא איש ישר ונאמן ויודעים שהעבח הוא מקלי דעת ופשיטא שדבר זה מסור לב"ד לפי ראות עיניהם לחוש לתקלה ומכשול באין להאמין עוד לכתחילה בלתי שומר ומשגיח: ואני תמה על המתיר הזה כיון שראה את דברי הגאון בעל תבואת כור בסי' ב' ס"ק כ"א במה שכתב שאם לא העיד כ"א א' אינו כאמן עליו: למה לא ראה סוף דבריו של הגאון הנ"ל באותו ס"ק כ"א : ואני אומר להמתיר שפיל לסיפא דקרא שהגאון בעל תבואת שור מסיים שם אלא א"כ נראה להמורה שאמת הדבר לפי טנין השוחט והעד הוא בר סמכא אז יש להעבירו עכ"ל וכן פסקיכן בש"ע י"ר ס"סא" עד א' בהכחסי לאו כנום הוא ומסיים שם בש"ע ומכל מקום הכל לפי מה שהוא אדם: וכן הוא לשון מהרי"ק בשורש ל"ג ע"ש הרי ממש כפשק אב"ד שלכם : לכן יפה הורה ויפה דן:

כן שניה מה ששאל כבוד מעלי בדין פרפש הכבד שנסרך לבית הכושם ונמצא שם מחט בפרש אבל איט תחובה כלל :

מנה.

הנה יש בזה מהלוקת בין הפוסקים אחרונים: ואאמ"ו הגאון זל"ל בס' נו"ב מ"ק בחי"ד סי' ט"ו ג"כ נוטה לדעת המחירין וגם אני מן המתירין וכן נהגיכן פה קהלתינו להקל בזה

אמנם כל כי האי מלהא בחלוי במחלוקת הפוסקים ואין מכריע ביניהם כי האוסרים והמתירין הם שווי ם במכין יכול כל רב ומ"ל להורות במקומו אם הוא כשאל עליו כפי שיקול דעתו וכפי הכראה לו אם להקל אם להחמירי באופן שאין שם מנהג ידוע אבל אסכבר נהגו במקומו לחוש לדברי האוסרין אין להמורה לפרוץ גדר במה שנהגו לאסור ע"פ פוסקים המהמירין ועזות פנים הוא לו לאותו האיש אבר מלאו לבו לבלוח דרך פסק לשוחטים במקומו שונים להכריע כדעת המקילין. ולא חש כלל אם כבר אכר חכם מורה הוראה באחד המקומות אבר גדול ממנו בתורה ובתכמה אין זה כ"א רוח יתירה בגובה אפו בל ידרוש אם הוא כדאי להכנים ראשו בין הרים גדולים : בגל כן אין לכם לזוו ממה בחורה לכם הרב אב"ד דק"ק פלוני ותו לא מידי ומפני הערדה וגם אני כעת במלון חוץ לעיר לעסוק ברפואות לכן ומפני הערדה וגם אני כעת במלון חוץ לעיר לעסוק ברפואות לכן

הק' שמואל סג"ל לנרא

להרב המופלא ומופלג בתורה החריף ובקי כש"ת מוה' געץ נ"י אב"ד דק"ק עגרעזע:

בז בה ששאל לפרש דברי האמ"ו הגאון זל"ל מה שכתב בנו"ב מה"ת בחי"ר סימן ל"א שיש חלב בין ללע י"א לללע י"ב ותמה מעל" שאין טוהגין כן . אברר למעל׳ כווכת אאמ'ז הגאון זל"ל ובאמת ראוי לפרכם טל דבר המכשנה אשר ראיתי בכמה קהנות קטנות שעושי הללע של לד פנים י"ב ללעות דהיינו במלבד י"א ללעות גדולות שיש בהם מוח מניחים עוד אחת מצלעות קטנות באין בהם מוח והטבחים מנקריםרק מעט מהקרום כעי ז' בהג"ה אשר לגד הככלים כפי המבואר ברמ"א סי' ס"ד מצא להם טעות זה ממה שראו בחשובת משאת בנימין שכתב המנהג נעדות הגדשל פנים י"ב צלטות ומה שנוהגים להניח צלט אחת לצד אחוריים הוא חומרא בלי טעם - וטעות זה מדמן להם בסברי בהרב בעל מבאח בנימץ מונה י"א צלעות גדולות שיש בהם מוח וגם אחת עם צלעות קענות אשר הם ללד אחוריים וזה הוא טעות כי הרב משאת בנימין התחיל למנות מן החלת לד הצואר והכנים במניינו גם ב' צלעות קטנות הנחתכים עם החזה ולכך פלה לו מנין י"ב וי"ג ללעות השייכים ללד פנים דהיינו ב׳ ללעות בבלד הצוחר שנהתכים עם החזה וי"א ללעות גדולות שיש בהם מוח שהם י"ג ללעות ובזה שפיר כתב בהתנהג להניח ולד פנים י"ב ללעות : וזה שתניחים הגלע י"ג לצד אחוריים הוא חומר׳ בלי בעם וכוונתו על צלע י"א שהוא צלע אחרונה מצלעות גדולות שיש בהם מוח אבל לדידן כאותן צלעות קענות הגחתכים עם החזה איכן נקראים אללנו לנעות כלל ונקראים חזה כמ"שהש"ך בריש כי׳ כ"ד בשם הראב"ן וא"כ לפי לבון המורגל אנלמו מתחיל שם צלטות מצלע בדולה שיש בו מוח מנד הלווהר א"כ כשכלו כל י"ה ללעות בדולות שיש בהם מות אז בבשר שאחרי שבינה לבין הללע י"ב הקטנה באין בה מוח ללד אחוריים יש בם חלב הן ללד הגב והן ללד מעה וכן כתב הרב פרי מגדים בי"ד סי׳ ס"ד סעי׳ י׳ בשפתי דעת והן הן דברי אהמ"ז הנחון זצ"ל בנו"ב מה"ח בחי"ד סי׳ ל"א ואם עושים הנד פנים גדולה יותר מי"א צלעות גדולות שיש בהם מוח אן לריך אומן ובקי לנקר החלב וקרומים האלה ואין לסמוך על הקלב כמו בפסק האמ"ו הגאון זל"ל בס: לכן במקום שחין שם בקי בניקור דחחוריים נריכים להכגית על העבח שלח יעשה הנד פנים יותר תו"א ללעות בדולות שיש בתם מוח וכל ג' ללעות קטנות שאין בהם מוח ינית ללד אחוריים:

כ"ד הערוד הק' שמואל סג"ל לנדא:

שפעת שלומים אלף לכבור ארו' א"נ ירירי האלוף, ורתורני המופלא ומופלג בחורה כש"ת מוה' נפחקי הירש גונדקפינגר נ"י לק"ק ליבחאוו"ץ

בח מבחבו הנעים הגיעני ואני כעת אינני במוג הבריאות וראשי כבד עלי ואי אפשר לי לעיין כראוי ואף גם ואת השליח אשר הביא האיגרת נחוץ לדרכו ורוצה בתשובה לכן ההכרח להשיב מה שנלענ"ד בהשקפה הראשונה : והנה באלתו א' מבני עירו קנה כאן אצל סותר א' אורו וכאשר הסתפק מאורו הזה איזה ימים מנאו במים כאשר רחלו האוח קודם הכישול כנהוג יתושים קטנים ובשעת הברירה כא נמצא בו דבר וטה משל לרחוץ האורו היטב ולחלוט אותו ברותחין איזה פעמים ולשפוך המים עם הגרעינים הלפים למעלה עדשיהי' נקי מכל סיג וכתב מעל" טעמו ומוקו יטן שבשעת הברירה לא נמלא באורו כום חולעת ובודאי היתושים המה בתוך הגרעינין ולהיות כי האורו אימ גדל במדינתנו ומביאים האורו לכחן ממדיכות החוקות מסתמא הוא לאחר י"ב חודש ודיו ברותחין כמ"ם הש"ך בסי' פ"ד ס"ק כ"ד: וכתב מעלי שיש ללדד להקל מטעם ס"ם ספק נאחר שכבר נתבשלי ספק אם היי שם תולעת ושמא ניתוח שהרי לא גמנח בו לחחר הבישול רק לחחר הרחינה וחירע שם מעשה שעירבו מחורו זה עם קטניות והניתו בו בשר הרבה ונתנו לתוך התמר מע"ש בהעתנה עד יום השבת כדרך מדינה זו : ומורה אחד אסר את התבשיל וגם הורה בהכלים אשר האורו זה נתבשל בתוכו לריכים הגעלה באמרו כי לאחר הרחילה

Salah Salah

פעמים נמצ'במים של רהיצה שנית טוד תולטים או יתושים:וכיון שאינו ידוע אם החליע בחלוש או במחובר אכור כמ"ש בש"ע כו' הג"ל סטיף ז' פרי שההליע ואינו ידוע אם בחלוש או במחובר אכור - ומעל' עומד בהוראתו מביא ראי' ממה שכתב הט"ז שם ס"ק י"ז בשם הרש"ל דבדבר שאינו מלוי

בו כנימא אמריכן מעלמא אתי ולא חיישיכן לטפי מהכי שנמצאו:

11,2

הנה אני אומר דהאי טובא תורבט איש ריבו של מעלי לא יפה הורה בזה על שהפריז על המדה לחסור גם הכלים שנתבשל בו החורו הזה: לא מבעי׳ שמסתמ׳ אין לך פרי שאין בו ס׳ ענד טעם התולעת שבמוכו אלא אפי׳ ניתא שבפירות קטנים אין הכלל זה מוסכם כמ"ש הש"ך סי׳ פ"ד בס"ב למ"ד שהש"ך שם מחמיר לומר שלריך ס' כגד כל הפרי לדידן דקיי"ל חתיכה עלתה נעשה נבילה אף בשאר איסורים : מ"מ הכריע שם לחלק בין זבובים לחולעים : דבובובים נפשו של אדם קצה בהן אין הבלוע מהם אוסר וא"כ אם מה שנמלא באורו הזה הם נראים כיתושים: בזה בודאי נפשו של אדם קצה בהן ובודאי אינו גאסר הבלוע מאורו זה : דהא בס"ם ק"ד מחשב גם יתושים בדברים שנפשו של אדם קצה בהן ואם הם תולעים מחמיר בו הש"ך ומשיג על הרב בת"ח שהשוה תולעים לובובים : והש"ך הביא ראי לסתור מהרשב"א והרוקח שמחלקים בין זבובי' לחולטים: הן אמת דלפי מה שחדשתי בילדותי בלימוד התלמידים לישב דברי רש"י ז"ל : יש להוכית שדעת רש"י דגם בחולעים הוא טעם פגום ואינו נהנה באכילתו דהנה במס' חולין דף ס"ד ע"א אמר רב הוגא לא לשפי אינש שיכרא בלביית׳ באורת׳ דלמא פריש לעיל מלבייתא והדר נפל לכסא והוי עובר משום שרך השורך על הארץ ופירש"י שם בד"ה בחורת׳ שאם תפול תולעת על הקשין לחירתנו: ומשם תפול אל הכלי ולמחר כשיראכו יהא סבור שלא ילתה מן השכר לקשין וחולעת התים מותרת עכ"ל רש"ז ז"ל · ולכאורה הוא פליאה גדולה למאי לריך רש"י ז"ל לומר שחשש הוא שיראנו למחר ויהא בובר שלא פירש וישתה ומוה משמע דהם יפול התולעת והוא לא יראנו למחר וישתה ליכא משם איסור - והוא תמוה דאף אם לא יראה התולעת וישתה ג"ב נכשל באיסור בשוגג כששתה תולעת וג"כ לריכין אנו להסיר המכשלה שלא יכשל אדטבאיסור אף אם לא ידע שיש כאן האיסור ולמה לא פירש רש"י ז"ל בפשוט דלא לשפי אינש שיכרא בלביית' באורת' דשת' יפול החולעת על הקשין והדר נפל לכס' והוא ישתה השכר עם התולעת ואף שישתה בחשכת לילה באופן שלא יראנו מ"מ טביד איכור׳ דשתה תונעת שפירש:ובאמת הרי"ף והרמב"ם והטור וש"ע בסי׳ פ"ד סעי׳ ג' כתבו סתמ' דאין לסכן בקיסמים ובקשי׳ בלילה דשמא יחזרו ויפול משם לתוך הכלי ויצא לשתותן ע"ש. הרי שכתבו סתם דחישינן שיבא לשתותן ונמה האריך רש"י ז"ל לומר שיראה התולעת וישתה למחר בטונה עם החולעת שיהי׳ סבר שלא פירש :

וליישוב פירש"י ז"ל אמרתי בלימוד השיבה דלפי דאמ קיי"ל בכל התורה דדבר באינו מתכווין מותר ובשאר איסורין מותר דבר שאיט מתכווין אפי׳ לכתחילה כמו דקי"ל דמוכרי כסות מוכרין כדרכן בלבד שלא יתטונן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים רק הלטעין מפשילין לאחוריהן במקל . אמנם באכילת איסור לא שייך לדון בו דבר שאינו מתכווין דקיר ב המתטסק בתובים ועריות חייב חטאת שכן נהגה ולכך בכל אכילת איסור אסור דבר שאיט מתכוון משום שהוא נהנה : ומעתה יש לומר דרש"י ס"ל כדעת הד"ח דגם בתולעים טעמם פגום ובוה הי' דבר שאינו מתכוון מותר כמו בכל איסורין דכיון שאינו נהגה: ולכך ס"ל לרש"י דמשום חשש שישתה השכר עם התולעת בלי כוונה לא הוי אסרי לשפות שיכרא באורתא דאף שיפול לחוך הכלי ותוא ישתה ולא יראה התולעת ליכא מכשלות איסור דכיון שהוא מתעסק בשתיית השכר שהוא היתרושותה גם התולעת הוי דבר באינו מתכווין ודין מתעסק בחלבים לא שייך כאן כיון שאינו נהגה דטעם תולעת הוא פגום : ולכן כתב רש"י שישת ה למחר התולעת ויהי? סבר שלא פירש וישתה התולעת בטונה : ובזה בודאי נכשל באיסור שהוא מתכווין לאכילת התולעת : כן גראה לי בדעת רש"י ז"ל : ואין להקשות לתה הולרכו כלל בדיקת פירות וירקות תתולעים הא הוי דבר שאיכו מתכווין: ז"א דכיון דידוע דשכיחי חולעים באותן פירות וירקות ואינו חושש לבדוק ולהסיר התולעים הוי כמתטוין לאטול גם התולעים ולק לריך בדיקה : אבל בבכר ס"ל לרש"י דכיון שהוא מסטן השכרלא יעלה על דעתו שנפחר בשכר תונעת ויהי׳ סבר שנסחלקו התולעים ע"י הסיטן : ואם ישתה החולעת שחזר ונפל לשם ולא יראה החולעת הוא דבר שאינו מתכווין לכן פירש רש"י שיראה התולטת רק שיהי׳ סבר דגא פירש וישתה בטונה כנ"ל - הרי מוכת לכאורה דרש"י סובר דגם בתולעים טעמם פגום : אך אף שדברים האלה הם נוחים ומתקבלים ניישב דברי רש"ו ו"ל : עם כל זה אנכי תולעת ולא איש איני כדאי להכריע ולהקל בדבר שהוא מפורש ברבב"ח וברוקח דטעם תולעת איט פגום : וכן הכריע הש"ך וחלילה לי לעשות אפי׳ סמך בעלמא מדברים האנה אמנם בנדון דידן אף שבתוך האורו הם תולעים ממש ולא יתושים ג"ב אין לאסור התבשל הזה : כית שמעורב בו הרבה קעניות ובשר ומים : וכן פסק הע"ז שם בס"ק ע"ו דאם יש בתבשיל גם דברים אחרים שהוא מוחרי

רחם יש ציוגשיל גם ילציים ונורים שמחי מותן

רקוך אני אומר דווראי לאו בכל גרעין וגרעיומראורו יהיו חולעים ומסברא
המישוטא דמישוטא אשר במוט חולעת כיון שבשעת הברירה
ובדיקה אינו כראה בהם דבר רק שע"י רחילה נמלאו תולעים במים יש לפשע
שרק במישוט גרענין הם התולעים ואין לנו לגבב מומרות כאלה לכלות ממין
של ישראל: וזה גופא חומרא גדולה לומר שהגרעין אשר בו החולעת נעשה
בליק היון שכל התערובת נעשה בלוץ ואח"כ מעמידין הקדירה עם כל

התערובי חצל החש או לתוך התנור לבשל ותיכף בשתחיל להרתיח

להתכור מע"ש אין להקל בשביל ספק כימוח אך אין אנו לריכין לוה: ופלבד יהאי ספק יש כמה ספיקות להקל : אחד שמא התליעו במחובר וכיון שקרוב הדבר שהאורו זה עבר עליו יותר מי"ב תודש: א"כ הוי עפרא בעלמא: ואת"ל שהתליעו בחלוש שמא אזלו כל התולעים ע"י הרחילה במים קודם בישלו . ואת"ל שלא ילאו כל התולעים שמא לא פירשו לחוץ: והאורו שלא נתבשל עדיין יש לנהוג בו כמבואר בש"ע סעיף ח" שמתחלה ירחילם במים לוננים היטב עד שיהי' תנוקה מכל סיג ואח"ב יתנם במים לוננים עוד הפעם שהמנוקב יעלה למעלה: ואח"כ ימנם במים רותחים: וכל זה אם לא נמנאו עליהם מילווין בשעת והברירה אבל אם נמנאו עליהם . מילויץ חין להקל ולח מהני הרחיצה דחדרבה ע"י הרחיצה דרך המילווין לדבק וכן נוהגין בכל תסולות ישראל שלא לאכול פירות אשר בחורז יותר נמצאו בו מילווין בשעת הברירה והבדיקה : וכל זה חם הוחוק - כל האות שנמנא שם אצל הסוחר הזה שיש בו התולטים : דאל"כ בלא"ה יש להקל מטעם כאן נמצא וכאן הי׳ . או שמא עחה התליעו: ויען שמחוך מכחבל גרחה שאין ספק בזה שכל האורו הזה הוחוק שם שהחליע: לכן איןלהארוך בוה . כ"ד ידידו הכותב בידים רפות ומלפה לתשועה :

הק' שמואל סנ"ל לגדא:

כמי כציין הוראת אאמ"ו הגאון זצ"ל בכחו רהתירא בדג שקשקשיו נקלפים בכלי או ע"י שריית בתי אפר שקורין לייגע עיין בנו"ב מה"ת חי"ד תשובה כ"ח כתב הגאון מהר"א בעל החיבור ספר אור חדש אב"ד דק"ק קאלין תשובה אחת לפקפק על הוראת אאמ"ו הגאון זצ"ל ושלח תשובה ההיא אלינו ב"ד מו"ש ואנחנו השבנו להגאון בעל אור חדש ואחר משא ומתן של הלכה שהי" בינינו חזר הגאון הג"ל מדבריו והסכים לדינא והוראת אאמ"ו הגאון זצ"ל ואני לא הכנסתי תשובות הללו בתוךתשובות שלי באשר שנה שלה באשר הגאון בעל אור חדש לא אכחד מלשוני באשר שיש בהם חועלת אנילבדי להגאון בעל אור חדש לא אכחד מלשוני באשר שיש בהם חועלת לדין כל אשר דאיכא לברורי מברינין ולא סמכינן על רובא : ולא על חזקה וס"מ אשר יש בו כמה עיונים בדיעות הפוסקים ז"ל : זוה החלי בשורת לורי וגואלי :

דרב ב"י בי"ר סי' פ"ג וכן מור"ס בתג"ה שם פסקו דמה דסמכים אקשקשים לסימן טהרה הוא דוקא כשהם נקלפים שפיר מעל העור אבל אם אינן נקלפי' מעל העור אין זה סימן טהרה: וכן הביא הרב המגיד בסוף פ"א מהל' מ"א ע"ש ודבר זה למדנו מחורת משה הרמב"ך ז"ל דכתב בפירושו על התורה בפ" שמיני דקבקשים הם סימן עהרה דוקח כשהם נקלפים מעל העור כמו"ש ושריון קשקשים הוח לבוש שיהי" כעין לבוש: אבל אם איט נקלפים מעל העור לא נחוש בו לסינון טהרה עכ"ל : ואאמ"ו הגאון זל"ל בחשובה בנו"ב מה"ת בחי"ד חשובה כ"ח הקשה ע"ז ממה דאי' במס' ע"ז דף ל"ט ט"א ר'י אשי איקלע לטמדוריא אייתי לקמי' האי כונא דהוי דמי לגליפחא נקטי להדי יומא (עגד השמש) חזי דהור בי׳ לימחי ושריא ולדברי הרמב"ן ז"ל קשה מה בכך דחזי לעין השמש שהיו בו לימחי אכתי מאן יימר שהיו נקלפים ממט והי׳ לו לנסות : ע"כ קושי" אחמ"ו הגאון ול"ל וסיים שם אעש"כ מי ירום ראש להקל נגד הרמב"ן ז"ל ופוסקי׳ שהביאו ואין חולק עליהם י עיש בנו"ב מה"ח חי"ד סי' כ"ח ובתשובתי שם סי׳ כ"ט וסי׳ ל׳ : והנה נרחה שהב"ח בי"ד סי׳ פ"ג הרגיש בזה אך דבריו תמוהים ולא העלה אחוכה לקושי זו : וזה לשון הב"ח שם שהקשה למה השמיטו הפוסקי' הך עובדא דר"א וכמו שהביאו הבדיקה שנוכר שם בש'ם שר"ע בדב דג וחפי' בדקילאומלא בו קשקשי' וכן אידך עובדא דר׳ חשי שם דחפי׳ במשכילי חיוורי : והך עובדה דר"ה דבדק להדי יומה השמיטו השוסקי׳ וכתב הב"חשם וז"ל וי"ל " דהך בדיקה להדי יומא לא איצטריך לפרש דפשיטא היא דכיון דחזיכן בי' לימחא דשריא א"כ איפכא דלהדי יומא לא יצאנו מידי ספק דלמא לא חהא נקלפת מעל העור הדג ואינו דחזי בי' לימחא אלא לאחר קשקשת ור' אשי .. נמי לא שריא האי טולא שקלפוהו ביד או בכלי ולכך לא הצריכו להזכיר האי בדיקה עכ"ל הב"ח ע"ש ודבריו תמוהים דעיקר חסר מהספר דחם באמת בדק ר' אשי האי נונא אם קשקשיו נקלפים ה"ל להש"ם לפרש ולומר נקטי להדי יומא וקילף מני לימחי ואיך יתכן להשמיט שיקר הבדיקה וליחן מקום לטשות דלשון נקטי" להדי יותאושריא משמע שלא הי׳ שם בדיקה אחרת כ"א ראיית עין לנגד השמש בלבד ולא שהוצרך גם לנכות אם הם נקלפיי . והנה הגאון בעל אור חדש כתב אלינו לתרך קושי' אאמ"ו הגאון זצ"ל די"ל דברוב דגיסשנמלא שהם קשקשי המה נקנפים מהעור רק המיעוע הוא שיש להם קשקשיסואינן בקלפים והם אסורים כמ"ש הרמב"ן ז"ל ור"א החיר דג שראה ונא בדק אם הם נקלפים מהעור היינו משום דסמך עלמו על הרוב דגים סמכינן ארוב' בכל מקום שקשקשיהם נקלפים מהעור וכיון דאיכא רוב ומסתייע לי' להגחון הכ"ל מדברי הב"ח הכ"ל דכיון דהב"ח בתירוצו בתרא מביא הך עובד׳ דר"א וכתב דר"א באמת בדק האי טנא וראה דקשקשין נקלפי׳ והיונו מטעם זה דר"א סמך ארוב׳ דקשקשין נקלפי׳ ולעל"ד נראה להוכיח להיפוך דע"כ הב"ח בתירוצו קמא לא ס"ל סברא זו לומר דר"א סמך עלמו ארוב דאל"כ , לא די שהב"ח לא הועיל - כלום בתיחץ זה אלא שנתחוק החמי׳ ביותר נמה השמיטו הפוסקים הך עובדת דר"ת כיון שיש בו חידוש דין כאם ימצא דג שיש בו קשקשין שוב אין אנו צריכין לבדור אם נקלפי׳ מהעור וסמכינן ארובא וכל בי האי מילתא ה"ל להשסקי׳ להשמיעטי אך כיון שגברה רבה אמר להא מלחא לא מזניחין לי׳ יוננש"ד לוחר בזה פרפרת החרת לישב שיקר תמיהת הב"ח וליתן טעם לשבח למה השמיעו

להרתיח מוליך הטעם בכל הקדירה ומצטרף כל מה בבקדירה לבטל : רק בחיישינן לה מפני בחשבו החולעת לאיסור דבוק · ושתא אין הרוטב יכול לבוא לשם במהרה . ועיין בסי׳ צ"ב סעי׳ ד׳ בהגה ובט"ז שם ס"ק י"א וִי"ב ואיך כלערף כל אלה חומרות דאיסור דבוק וחשש רחוקה שמא כשאר לבדו הגרעין הזה ונעשה נבילה לאסור הכני׳ זה לא שמענו : אמנם אם יש לאסור התבשיל עלמו יש לנו להתבונן בג' דברים : א' אם חישינן שהחליע במחובר : ב' אם ניהוש שמא הוא תוך י"ב חודש : ג' אף אם תמלא לומר שרתליע בתלוש אם יש לתוש שתא פירש מתוך הפרי · והנה בספק הראשון שתא בתליפו במחובר כבר פכק המחבר בש"ע י"ד סי' פ"ד סעי' ז' פרי שהתליעו וְחִינוֹ ידוֹע אס התליעו במחובר או בתלוש אסור עכ"ל וע"ש בש"ך י והנה אני אומר דעד כאן לא מחמריטן כל כך אלא בספק השקול דהיינו שלא ידעינן אם דרכו להחליע במחובר או בתלוש אולינן לחומרא : אבל בנדון דידן שהוא אורז כבר כתב הפ"ח בס"ק כ"ב שאורז הוא מאותן שאינו ברכו להתליע במחובר ואף שיש שנים שמתליעין זה הוא מיעופא וע"פ החב אין האורז מתליע במחובר א"כ אין הספק שקול ויותר נוטה הספק להקל כיון שבשנה פשוטה אין דרכו להתליע במתובר וליכא להחמיר גם יש ללדד לומר שהוא אחר י"ב חודש ונעשה כעפרא בעלמא : וסגי בנתינת מים צוכנים כמ"ש בסעי' ח' : ואף שזה לא אמרן אלא בידוע שהפרי נתלש קודם י"ב חודש: אבל אם אינו ידוע אם הוא לאחר י"ב או תוך יב"ח יש להחמיר מספק : וכן הביאו הפוסקים להאי - דינא רק בשהה הפרי אחר שנעקר י'ב חודש והיינו שוה ידוע : וכן פי' רש"י במס' חולין דף כ"ח ע"ב בד"ה הני תמרא דכדא שהתליעו ואיכו ירוע אם במחובר או בתלוש לבתר תריבר ירחי שתח שריין י דחי במחובר התליעו לח הוי חיין י הרי דנקט כש"ם לבתר י"ב חודש שריין דהייט שהוא ידוע שכבר עבר על הפרי י"ב חודש - ורש"י פי׳ שהספק הוא רק אם התליעו בתלוש או במחובר - וא"כ בסתם פירות אין להקל מספק ולומר שמא הוא אחר י"ב חודש וגם באורו יש ספק זה . דמה שכתב מעל' כיון שהאורז בא ממרחקים מסחמא הוא אחר יב"ח אין לסמוך על סברא זו שרוב האורז שלנו בא ממדינת איטליא נשם גדל האורז ואין הדרך רחוק כל כך ומביאים סחורות משם למדינתכו תוך ג' או ד' שבועות:

אסנם אני אומר שבאורו הנמצא אצליט פה בחורף הזה יש להקל ביותר יען שרוב האורו אשר הוא פה כעת הוא האורו אשר הי׳ שמור בערי מבלר זה איזה חדשים נמכר כל האורו הגמלא בערי המבלר שבמדינת פיהם י והסוחרים קנאו כמה מאות ככרות ובודאי רוב האורו הנמצא כעת בעירט ביד הסוחרים רובא דרוב׳ הוא מאורו שלקחו מערי מבלר יוידוע שהי׳ מונח שם באולרות המבלר יותר משני שנים וא״כ אזליטן בתר רובא וכל דפריש מרוב׳ פריש והוא בודאי אחר י״ב חודש וא״כ מת״כ אם התליטו במחובר כבר עבר עליהם יב״ח : ואם התליטו בתלוש שמא לא פירש מחוך הפרי :

יש בוהמבוכה במה שבש"ע בסעי' ד' פוסק המחבר שכל זמן שנמלא בתוך הפרי אפי' חורו נקוב לחוץ לא תיישינן שמא פירש. והרמ"א כתב יש אוסרין אם חורו נקוב לחוץ והכי נהוג . ובסעיף ה' שם פסק במחבר חולעים הנמצאים בקמח וכיוצא בו אכורים שמא פירשו ושרצו על הארץ . ורבים נתחבטו בשני פסקיות הללו מהמחבר שהם סותרין שבסעי" ד׳ פסק המחבר להקל אפי׳ אם חורו נקוב לחוץ שיש רגלים לדבר שפירשו: אפ"ה לא חיישינו שמא פירש : ובסעי' ה' פסק להחמיר בקמח דחיישינן שמח פירש . ולי כרחה שחין כחן סתירה דבסעי׳ ד׳ מיירי המחבר בתולעים אשר הם בתוך הפרי : בזה לא חיישינן שמא פירש שתולעת שיושב בפירות אשר שם ביתו אין דרכו לנוד ולפרוש ממקומו כי אנו רואים שדרכו של תולעת הוא בטבעו מכובדי התנועה ואינו זו ממקומו: כי שם ביתו ופרנסתו ואף מיני תולעים אשר נשתנים מהתולעים ונעשו זבובים עם כנפים אינן יונאין ממקומם עד שיגיע זמנם לרחף ואז פורחים ואינן חוזרים עוד כמו שידוע לחכמי הטבע ממיני (שמעטטערלינג) שיושבים בחוך הגרתק שלהם טד שחגיע ומנס לרחף ושוב חינם חוזרים למקמם: משא"כ בסעיף ה' בתולעים שנתלאו בקמח שמיירי (במילווין) כמ"ש הש"ך בס"ק י"ד בשם הרא"ש . ועינינו רואות (שמילווין) הם מקלי התנושה ודרכם לרוץ אנה ואנה וטבעם לנוד במהירות בזה שפיר פסק דחיישינן במא פידש מחקום לחקום כי טבעם להרחיק נדוד ולשוב למיני חוכלים חשר מתפרנסים מהם: ובזה עולים כהוגן כל פסקי המחבר בלי כתירהוגם אין לדמות זה לתולעים המתנאים בחוך המשקים חשר ג"כ אין דרכם לנאת חונה מעלמס מעתה בנדון דידן יש כמה לדדים להקל: חדא שמא הוא אחר י"ב מדש כאשר כתבתי לעיל דרוב האורו אשר נמנא אתנו פה אצל הסוחרים הי׳ מופקד מכמה שנים באולרות ערי המבלר: ואם התליעו במתובר כבר נטשו כעפרא בעלתא . ואם החליעו בתלום אמרינן שמא לא פירשו : ואף שהרת"א מחמיר בחורו נקוב חוץ היינו אם אנו רוחין שיש חורבפרי : אבל כאן באורו איט כראה הור כלל ואף אם מכח ספק אזלינן לחומרא : מ"מ בנדון דידן דאיכא עוד ספק שמא לא נשאר ככל חולעת בתוך החור וכלם יצאו ע"י הרחילה : ובס"ם כזה בודחי יש להקל וחינו ה מה זה לס"ם שמתמיר בו הט"ז בס"ק ט"ז וי"ז (במילווין) שמלא (בריזייני) היינו בספק שמא נימוח שזה לא מחבב ספק כל כך כיון שאין דרך להיות ממוח ע"י הבישול ואף בכמה פוסקי' עושים זה לספק פמא ניתוח שיין בש"ך סי' פ"ד ס"ק כ"ע וס"ק ל"א מ"מ אין כל התולעים ואין כל הבישול שוה בזה ואני ראיתי לפעתים שנתקשה התולעת יותר ע"ז הבישול אם נייח בקדירה ואינן ממעכים

התבשיל בעץ הפרור ואפשר שהפוסקים האלה שמקילים מפני סגק נימוח

פיירי שדרך להגם בקדירה בכף וכדומה: ובכדון דידן שהושיבה הקדירה

הרי"ף בפ"ק השתיטו הפוסקים הך עובדת דר"ת: והות עפ"מ שכתב דחולין דף ג' ע"ב דקאמ' הש"ס כולהו כרבינ' לא אמרו רוב התלויין אצל ש חיטה מומחין הם ופסק הרי"ף דאע"פ כן אם השוחט לפניט לא סמכינו על הרוב ובדקינן אותו אם הוא מומחה ובקי בדיני שחיטה וכתב הרו"ה בספר המחור שמגמ' לא משמע כן ומפרש דברי הש'ם כולהו - כרבינת לא אמרי וכו׳ רוב המצויין אצל שחיטה מומחין הס וטחנין לו לכתחיל׳ לשחוט וכיון דסמכינן על האי רובא לשתוע לכתחיל׳ שוב אין אנו נריכין לבדוק אותו אם הוא מומחה אף שהוא לפנינו ואיכא למיקם עלה (ועיי"ש בספר המלחמו" ובר"ן: ובטור וב"י בי"ד ריש סי" א") ולפ"ז י"ל לשיטות הח"ה וסייעתו דר"א אזיל לשיטתו דכיון דר"א בהאי עובדא דנונא דחזי להדי יומא ורחה בו קשקשים ושר" ולא חש לבודקו אם הקשקשין נכלפים הואיל וסמך עלמו ארוב דגים שקשקשיהם נקלפים וס"ל לר"א דבכל מקום דאיכא רוב להתיר סמכים ארובא אף היכא דאיכא לברורי ע"י בדיקה ואים לריך לבדוק ולכך לה מצי לחוקמי המתניתין ברושמם" חולין ולפרש הכל שחשין לכתחילה דאפי' אם אין אנו יודעין שיודע הלכוח שחיעה משום דרוב מטיין אנל בחיטה מומחין הם ושחיטתן כשירה היינו דאם שחט והוא לפנינו בודקיןאותו אם הוא בקי בדיני שחיטה ' דכיון דר' אשיסובר דסתכינן ארובא ולא לרך לברורי ע"י בדיקה ולא חיש למישוש כלל א"כ אף דהוא לפנינו אינו לריך בדיקה : וכ"ז לר"ח לשיטתו ושאר חתוראי שם דם"ל כר"א בוה י חתנם רוב פוסקר ס"ל כהרו"ף כמו שמבואר בר"ן שם ובטור וש"ע י"ד ריש סי" א' דפסקו שאם השוחט לפניט לריכין למדבקי' אם הוא בקי בהלכות שחיטה ולח - סמכינן ארובת היכח דהמישוע - מצוי וכל היכח דחיכה לברורי מבריכן ויש לומר שגם הטור וש"ע מפרשים הסוגי" כדעת הרו"ה ז"ל ואפ"ה ולאו מדינא כ"א שחשטו פסקו דלריך למבדק היכא דאיכא למקים עלה לחומרות הגמונים ז"ל כמ"ם הבעל המחור שגם הוא חשם לחומרא זו אף להנך רבותאישהביא הרי"ף שמדינא לא זריך א"כ י"ל דהשוסקים חששו ז"ל שם לפסקו כרבינא שהוא בתרא וסובר אף דאיכא . רוב המצויין אלל שחיטה מומחין הן אפ"ה לריך לבודקו ועיין בב"י והב"ח שם מה שהבית בשם הראב"ן . על"פ ס"ל להפוסקי' דהיכת דחיכת לברורי ע"י בדיק' לת סמכינן ארוב ולכך השמיעו הך שבדא דר׳ אשי בהאי נונא דחוי להדי יותא הואיל ולדידן לא מהני ראיית הקשקשים בלתי בדיקה אם הם כקלפים כן יש לי לישב תמיהת הב"ח הכ"ל:

אך אין בזה מקום לישב קושי אחת"ו הגאון ול"ל על הרמב"ן דהא קושי אאת"ו הגאון זל"ל סובב והולך על דברי הרמב"ן בפ' החורה והרי הרמב"ץ וכן הרשב"ח והר"ן בריש מס' חולין דוחין דברי בעל המחור בשני ידים וכולם שוים לטובה והסכימו דחם השוחט לפנינו לריכין לבדוק חותו חם יודע הלכות שחיטה ולא מטעם חומרא כ"א מדיכ' תוששין למישוט המטי היכא דאיכא לברר הספק ומפרשים רהיע' דש"ס בריש מס' חולין דכולהי אמוראי דלא מוקי מתניתין שם כאקימת' דרביכ' מטעם דס"ל רוב מלויין אצל שחיטה מומחין הן סברי דהיכא דהשוחט לפנינו לריכין לבדוק אותו מדינא ומביאים ראי' מסוגי' דמס' פסחים דף ד' ט"א דקא מבעי' מרנב"י השוכר בית ביום ארבעה עשר אי חזקתו בדוק או אין חזקתו בדוק ופריך הש"ם למאי כ"ת לשיילי' ומסיק דליתא קמן דלישיילי' אלמא היכא דאי איתא קמן לא סמכיכן אחזקה כיון דאיכא לברורו ע"י שאלם כרי דוה הוא מדינא דש"ם ולא מטעם חומרא:

דין אמת דלכאורה יש לדקדק מאי ראו׳ מביאים מהך דשוכר בית בי"ד להך רוב המלויין אלל שחיטה מומחין הן דלמא שם בשוכר בית בי"ד דליכא אלא חזקה לכך לריך לברר אי איכא לברורי ע"י שאלה להוליא מידי ספק ולא סמכינן אחוקה אבל גבי שחיטה דאיכ׳ רובא דרוב מלויין א"ש מומחין הן איכא למימר דלא לריך לברר אף שהשוחט לפניכו וסמכיכן ארוב' דרוב׳ אלים מחזקה דהת רוב׳ וחזקה רוב׳ עדיף י ואין לומר דהאי רוב׳ גבי שחיטה לא אלים כל כך משום דאיכ' נגד הרוב חזקת איסור דבהמה בחיי" בחוקת חיסור אינה זכוחה עומדת ז"א דהא ככר ביאר הרמב"ן בס' המלחמות שם וכן הר"ן והרשב"א והרא"ש ושאר פוסקים דהיכ׳ דליכ׳רעות׳ והיא שחוטה לפנינו ליכא כלל האי חוקה : וא"כ איך מדמין רוב לחוקה : וביותר יש לתמוה על מרן הב"י בח"ח כרי תל"ו דקיי"ל בהחי דשוכר בית בי"ר דחוקתו בדוק ואפ"ה אם המשכיר בעיר לריך לשאול אותו אם בדק חמץ ע"ז כתב הב"י וח"ת כי חית׳ לתשכיר קתן שילינן לי׳ ולא שתכינן אחוקה מ"ש מבהמה דחית' קמן וחפ"ה לח בדקיקן חחר ח"י טריפות ו"ל דשחני בהמה שהיא בחוקת כשירה משנולדה אבל בית בכל השנה בחוקת שאינו בדוק מול מכ"ל הב"י והוא תמוה איך מדמה הב"י בקשייתו רוב לחוקה - ועוד כשה מאי מתרץ הכ"י דגבי בהמה היא בחזקת כשרות משעה בנולד הא גם בבית חיכת חזקת בדוק דודתי המשכיר לה עבר על מצות חכמים לבדוק אור לי"ד וח"כ יש חזקת כשרות של המשכיר שבדק חתך בליל י"ד והחי חוקה הוא ג"כ משעה שנולד המשכיר הוא בחוקת כשרות : וראיתי במג"א בסימן תל"ז ס"ק ד' מסרש כוונת הב"י לגבי בהמה ליכא חזקת טריפה נגד חזקת כשרות שהוח משעה שנולד׳ אבל בבית איכא נגד חוקת בדוק חוקת שאינו בדוק הואיל ובכל השנה מכניסין בו חמץ ע"ש ולדידי ל"ע דאם זה הוא כוונת הב"י למחי לריך להקדים דחזקת כשרות הוא משעה שעלד אמחי לא כתב בפשיטות דנגד חוקת כשרות בבהמה ליכא חוקה אחרת נגדה קשה לפירוש המג"א הא אנן דיינינן בשוכר ביד בי"ד בספק אם המשכיר בדק בליל ויד אן שלא בדק ועבר על מטח חכמים וע"ו שפיר יש חזקת כשרות של המשכיר וליכא חוקה אחרת נגד חוקת כשרות של המשכיר ובודאי אין לחוש שמא מחמת אונס או שכחה לא בדק בליל י"ד דוהו מלתא

דלה שכיח ולה חישינן לה: ועוד דהם היתה לדברי המג"ה בפווכת הב"י קשה מאי קא מבעי׳ לי׳ להש"ם אי חוקתו בדוק וגם אנן למה פסקינן להאי חוקה הא איכא חוקת בית שאינו בדוק נגד האי הוקה ולמא לא נוקי חוקה נגד חוקה ויהי' ספק שקול לכן נראה לי לפרש כוונת הב"י בקושייתו דגם בשוכר ביום י"ד חיכ' נמי רוב דרוב בתים של ישרחל נכדקין בחור לי"ד וגם יש להחי רובא עוד חוקת כשרות של המשכיר שלא עבר על מצות חכמים וח"כ שפיר מדמה הרב ב"י הך דשוכר בית בי"ד לרוב בהמות בחזקת כשרות וגם הפוסקים הנ"ל בפיר מדמין רוב המלויין אלל שחיטה לשוכר בית הואל וגם שם איכא רובא שרוב בתים נבדקין בליל י"ד : וע"ז מתרץ הב"י דשאני בהמה שהיא בחוק ת כשרות משעה שנולדה והיינו שהך חוקה אתי׳ מכח רובה שהוא ממילא דרוב בהמות נולדים כשרים אבל בית בכל השנה הוא בחוקת שלא נבדק רק עתה יש חוקה דאתי מכח רובא שרוב בתים כבדקים באורלי"ד האי רוב' חלי במעשה ורוב דחלי' במעשה לא רוב ועיין בר"ן בפ"ק דמס' חולין וא"כ בהאי דבית איכ' רק חזקה לחוד ולא רוב ולכן לריך לשאול את המשכיר אם הוא בעיר אם בדק חתן ולא מתכינן אחזקה היכ' דאיכ' לברורי אבל בבהמה איכ' רוב' מעלי דרוב בהמות כשרים והוא רוב דאתי' ממיל' לכך שמכינן אהאי רוב' ולא לריך לברר ולבדוק אחר כל ח"י טריפות : זה כלענ"ד כוונת מרן הב"י בקושייתו ובחירוצו (ועיין בט"ב מה"ת בחלק אה"ע תשובה י"ע מסיק אחמ"ו הגאון זכ"ל דרוב התלי במעשה אינו עדיף מחזקה ושקולים הם ע"ש ובמה שכחבתי בהגהתי שם) ובוה כיחא לן דקרי לי' במס' פסחים במשכיר בית בי"ד חוקה ולא הווכר הרוב שרוב בתים נבדקים בליל י"ד הואיל והאי רוב' תליא במעשה והנה רחיתי בב"ח בח"ח סי' תל"ז שכתב ג"כ קלח מדברי' החלה אך שים שם איזה גמגומים בלשונו . וגם משתשות דבריו שמשיב על דברי הב"י והאמת כמו שכתבתי שזה הוא כוונת הב"י והוא מכוון בלשון מרן הב"י ז"ל והגה כרחה מדברי הב"ח שם דגם רוב דמצויין ח"ש מומחין הן נמי חינו ממילי וחליא במעשה שלמד הלכות שחיעה ע"ש בב"ח יובוה נרווח לן סובי דרים מם" חולין הנ"ל דלכאורה קשה איך פליגי רבינ' עם רבא ושאר אמוראי שם במליאות אם רוב המצויין א"ש מומחין וכלעכ"ד לישב זה עפ"מ דאי׳ בככורו׳ דף י"ט ע"ב פריך הש"ם על ר' ישמעאל במתניתין שם דאמר עו בת שנתה ודאי לכהן מכאן ואילך ספק רחל בת שתים לכהן מכאן ואילך ספק וכו׳ ופריך הש"ם מכאן ואילך אמאי ספק הלך אחר, רוב בהמות שמחעברות ויולדת ומחרץ רבא שם מחוורת' דר"י כר"מ ס"ל דחיים למשטא רבינא אמר אפי׳ מית׳ רבנן כי אזלו רבנן בתר רובא ברוב דלא תלי׳ במעשה אבל רוב דחלי׳ במעשה לא ט"ש בגמ׳ ולפי פשוטן של דברים נראה דרבא ורבינא פליגי בהך סברא אי רוב דחלי" במעשה חשיב רוב מעלי" וכן כתבו התום" במם' יבמות דף קי"ט ט"א בד"ה רבא אמר דרב' פליג על רבינא ולא מחלק בין רובה דחליה במעשה לשחר רובה ע"ש ובזה התי' סוגי' דריש מס' חלין כהוגן : דרבינה שם שפיר מוקי מתניתין הכל שותנין מומחין היינו כשיודעון בו שיודע הלכות שחיטה הכל הם הינן יודעין בו שיודע הלכות שחיטה לא ישחוט ואם שחט בודקין אותו וכו' ואי ליתא קתן אסור לאכול משחיטתו דחיהו לשיטתו דסבר במס' בכורות בסוגי' הכ"ל דרוב דתליה במעשה לח חשיב רוב ולכך ליתח להחי דרוב מלויין ח"ש מומחין הן: הבל רבא שם אזיל לשיטתו דשבר דגם רובא דתליא במעשה הוי רוב מעלי׳ וגם שאר אמוראי סברי בזה כרב' ולכן לא מלי לאוקמי מתניתין כאוקימתא דרבינא דכיון דאיכ' רוב המלויין א"ש מומחין הן והיכא שאין השחט לפנינו לבדוק חותו מותר לחכול משחיטתן ולכך מוקי שם כל ח' כפי חוקימת׳ אחרינ׳ . עכ"פ יצא לנו דשפיר מדמין הפוסקים האי דשוכר בית בי"ד להאי דרוב מלויין א"ש מומחין דבבניהם איכ׳ חבא דתליא במנשה כנ"ל וכמו שבשוכר בית בי"ד לריך לברר לשחול את המשכיר אם הוא לפנינו אם בדק ולא סתכינן ארוב בתים הנבדקין בליל י"ד משום דהוי רוב התלי במעשה כ"כ לריכין חנו לשחול חת השוחט חם הוח לפניט לבדקו חם יודע הלכות בחיטה ולא סמכינן ארוב המצויין א"ש מומחין דג"כ הוי רוב דתליא במעשה לימוד הלכות שחיטה . ובשניהם אמריכן אי איכא לברורי מברים ומזה מוכח כשיטת הפוסקים דרבינא לית לי' כלל האי רובא דמצויין א"ש מומחין הן דלא כפי׳ הראב"ן שהביא הב״ח ברים הלכות שחיטה :

אף שישבנו ופרשנו קושי' מרן הב"י בח"ח סי' תל"ז במה שהקשה מהך דשכר בית בי"ד להך חוקה דבהמה היא בחוקת כשרות ואינו לריך למבדק אחר י"ח טריפות דשניהן שווין דאיכה בהם חזקה דאתי מכח דובת : אטפ"כ תמי׳ לי טל מרן ב"י איך מדמה הך בירור דשוכר בית בי"ד שהוא דבר קל שאין בו טרח׳ כל כך רק דיבור בעלמ׳ לשאול את המשכיר אם בדק חמץ בזה אמריכן כל היכא דאיכ׳ לברורי מברינן משא"כ לבדוק אחר כל י"ח טרפות שהוא טרחא גדולה מאוד לבדוק כל האברים שבבהמה אם ים בו איזה טריפות בזה לא מטרחים לי זשומכין מב בהמות שאיכןטריפה וא"כ לה מצרכיכן כלל לחירוןשל הב"י כיון דבושייתו מעיקר' ליתה:וכן כתב בם׳ מנחת יעקב כלל נ"ע סעיף ח׳ דכל היכח דחיכ׳ ערח׳ לברר הדבר סמכינו חרוב : וכן מוכח מהרחב"ן הכ"ל שהבי הב"ח דכתב דחף לדירן דחם השוחט לפנינו צריכין לבדוק אותן אם יודע הלכות שחיטה וכשאינו חוכלין משחיטתו בלי בדיקה אפי' מליכן למרדף אבחרי' סמכיכן על החב ולא מטרח למרדף אחריו עכ"ל ע"ם הרי מפורש דכל היכא שהבירור הוא ש"י טרח׳ לא מטרחינן וסמכים ארוב׳ ואין לך טרחא ביותר מלבדוק אחר כל י"ח טריפות ועפ"ז יש לתרן קוש" הרמב"ן בש" התלחמות ור"ן שהביחו ראיות נגד שיטות הרז"ה ז"ל דכתב דאף אם השוחט לפנינו אים לריכין למבדק אותו אם יודע הלכות שחיעה וסתכינן ארוב מציין א"ש מותחיןהן והקשו הגדולים הנ"ל משוגי׳ דריש מש' פשחים בשופר בית בי"ד דפריך הש"ם מאי כ"מ מהאי איבשי׳ אי חזקתו בדוק או לא לישיילי להמשכיר ומאי פריך הגמ׳ דלמ׳ הא גופא כ"מ מהאי איבשי׳ דאי אמריטן חזקתו בדוק אין זריכין לשאול את המשכיר אף שהוא בשיר ואם איןחזקתו בדוק נריך למישיילי׳ כן הקשו על שיטת הרז"ה ושיין בב"ח שמדחיק עלמו מאוד ליישב קושי׳ זו המכם לפי דברים הכ"ל דהכל תלוי בערח׳ יש ליישב שיטת הרז"ה ז"ל ואין לדמות זה לזה דבשוחט אם לריכין אמו לבדוק אותו אם יודע הלכות שחיטה בזה יש טרחא קנת להרבות בדברים לשאול אותו כמה דינים השיכים להלכות שחיטה בזה שרח מובר הרז"ה דאים למטרת כולי האי ושמכים ארוב בחיטה בזה מומחין הן אבל בשוכר בית בי"ד דליכא טרחא כלל בדבר׳ רק שאלה אחת יש לבאול אם בדק ליל י"ד ואינו אלא דבור אחד בזה גם הרז"ה מודה דלא שמכים אחזקה ולא ארוב היכא דאיכ׳ לברר הדבר בדבר קל הרז"ה מודה דלא שמכים אחזקה ולא ארוב היכא דאיכ׳ לברר הדבר בדבר קל הרז"ה מודה דלא שמכים אחזקה ולא ארוב היכא דאיכ׳ לברר הדבר בדבר קל מאוד בוה גם מאוד ובזה שפיר פריך הגמ׳ מאי כ"מ לשילי :

ל וערור נבחר אם גם בספק ספיקא אמרינן כל היכא דאיכא לברורי

מבריכן עיין בנודע ביהודה הראבון חי"ד סי' נ"ז וגם אני אענה את חלקי בע"ה הנה בחידושי רשב"א במס׳ חולין דף נ"ג כתב דגם בס"ם צריך לברר אם אפשר לברורי ועיין בש"ך י"ד סי" ק"י ס"ק ס"ו ע"ש אך אין הדבר מוככם דהא ודאי ס"ם לא גרע מרוב ואפשר עדיף מרוב כמו שהוכית הרבב"א בתשובה סי' ת"א והובא בט"ז שם סי' ק"י ס"ק ט"ו דהא ציוחסין פכול בחד רובא ואפ"ה מהני ס"ס ומשום כן פסקינן בש"ע י"ד ם" קפ"ד כעי" ו"א אשה שיש לה וסת לימים וכו" ואם שהתה אחר הוכת שיעור שתספר ותעבל יבוא עלי׳ וא"ל לשאול אותה ועיין בש"ך שם ס"ק ל"א הרי דאף שהבירור הוא רק דיבור בעלמא בשאלה אם טבלה: אפ"ה א"ל לשאול וע"כ ל"ל דס"ם עדיף מרוב לענין זה אך יש בזה מקום עיון ממה דקיי"ל בש"ט י"ד דכתם כלים אינן ב"י אפי׳ הכלי׳ של ישראל וכחב הרמ"א בד'ת שם בכם הגה'ש"ד דבשל ישראל אית לי'תקנה בשאלה ואסא"י קנסינן לי׳ והרמ"א בד"מ חולק וכ׳ דלא שייך קנס אלא באותו ישראל שהקדירה שלו ע"ש עכ"פ הסכים הרמ"א להגה' ש"ד בזה דלריכיןלשאול את בעל הכלי אם הוא ב"י ולא סמכיכן על ס"ס היכא דאיכא לברורי והוא דלא כדעת מהרש"ל הובא בט"ז ובש"ך סי' קנ"ב ס"ק ד' ט"ש ומעתה - קשה לדעת הגה' ש"ד ומור"ם דפסקו דלריכין לברר ע"י באלה אסהכלי הוא ב"י מה נשתנה זה מאשה ששהתה אהר הוסת שיעור שחספר שיבא עלי׳ וא"ל לשאול וסמכינן אס"ס ודין זה מפורש בש"ם מס' נדה דף ט"ו ע"ב אמרר"ל משמי דר"י אשה שישלה וכת בטנה מחשב ימי וסתה ובא עלי'וא"ל לשאלה ע"ש בפירש"י והנה ראיתי בס' חורת השלמים בהל' נדה פי' קפ"ה ס"ק ח' דהרגיש בזה ומתרץ דשאני הכא דהיכא עוד חוקה שחית בחוקת עהורה וגם מסתמת דרכה לעבול. ועיין בס' פרי מגדים י"ד סי' ק"י אות ל"ה בהביא דברי בעל תורת השלמים הנ"ל ואחז לעיקר טעם הבני שכתב במסחמא טבלה : ולענ"ר יש לפקפק מה שתירץ שהיתה בחזקת טהורה יתכוננו דבריו לשיטת התו' במס' נדה דף ט"ז ע"א בד"ה אפי׳ דכתבו דיש לדקדק מכאן דר"י כבר וסתות דרבכן אבל אם וכתות דהורייתא אפי' שהתה כגיטור זמן טבילה אסורה דודאי ראתה חבביטלה ט"ש בתו' אךהרב המגיד בפ"ד מהל' א"ב הל'ט' הוכיח מדאמר ב"י בעלה מחבב ימי וסתה ע"כ סובר וסתות דאורייתא ע"שוכן הביא הב"י בי"ד בס"ס קפ"ד ע"שיולפ"ז לשיטות הפוסקיםהאלה סובר ר"י וסתות דאוריי ואיכא נגד החזקה שהיתה טהורה חזקת אורח בזמנו בא והוי ספק שקול ואפ"ה אם אחר שנהבב ימי וסתה וזמן שיכולה לטבול יבוא עלי' כיון שנהוסף טוד ספק שמא טבלה והוי ס"ס ספק במ'לא ראתה ואת"ל בראתה שמא טבלה א"כ הזקת שהיתה טהורה ליכ' לר"י כיון שוסתות דאוריית' הרי דבס"ם לחוד נמי א"ל לבאול אותה . וגם על הטעם השני שכת' בחורת שלמים דחוקה שודאי טבלה ג'יכ יש לפקפק בו דה' קאמר שטבגמ' דר"י אמר אפי' בילדה דבזיוא למעבל הרי באיתרע הך סבר׳ שמסתמ׳ עבלה: ונר׳ לענ"ד לותר דאמרינן שטבלה דארשהיא בזיוא לטבול היינו שמתרשלת ואינה טובלת אבל מ"מ אינה והשודא לרשעה שתניח לבעלה להזדקק לה לתשמיש ולא תודיע לו שהיא לא טבלה ועדיין טוחאתה בה וא"כ החוקת כשרו׳ של האשה מסייע להס"ם ולכן א"ל לשאול . אך קשה דהא דין זה שייך ג"כ כשהאשה ישינה אם בא מן הדרך ומצאה ישינה מותר לבוא עליה וא"ל להקילה לשאול אותה אם כובלה ובוה לא שייך לומר הך חוקת כשרות שלא הניחה לבעלה להודקה לה בתשמים דהא היא ישינה ואינה יודעת ואף שהיא ננערת ע"י הביאה מ"ת שכבר התחיל לבעול כבר נכשל באיסור תיכף משעה שהערה בה וגם אין בידה שלא תחרצה והוי כמו תחלתה באונס וסופה ברצון במ"ש הרמב"ם בפ"א מהל' א"ב הל' ט' ע"ם ודוק:

אמנם באשה שיכנה בלא"ה אינו מתניב לשאול אותה קודם תשמיש ולהקילה משיכתה כמ"ש רש"י במש" נדה דף י"ב ט"א דישינה איכא טרחא לצשורה ואף שמיירי באשה שאינה ישינה ממש כמ"ש התוש" שם בד"ה בין ישיטת מ"מ אינה טרה להשיב לו אם היא טחורה ע"ש וא"כ כיון שלריך לגטר אוחה להקילה משיכתה זה נחשב יותר מטרחא ולא אמרינן בי" כל היכא דאיכא לברורי מברינן ושמכינן אם"ם הרי נתבאר דאפי בס"ש המרינן כל היכץ דאיכי לברורי מברינן היכ"ד דליכ" טרה" וכמו שפשק בהגה" ש"ר וד"מ הג"ל בשתם כלים דלריך לשאול את בעל הכלי אם הוא ב"י : אך המבש"ל פשק דלא לריך לשאול בלל הביל הכלי אם הוא ב"י : אך המבש"ל פשק דלא לריך לשאול כלל אם הכלי ב"י כמו שהבאתי לעיל דברי

הט"ז והש"ך בסו' קר"ב:
אמנם כל בעלי הוראה נוהגים לשאול אש הכלי ב"י הוא כשבא לפניהם
שאלה בתערובות בלוע מכלי: ואפשר לוחר דגם מהרש"ל גושא
א היקל בזה כ"א בכלי של א"י בזה פסק שא"ל לשאול אותו אם הוא
ב"י אבל בכלי של ישראל לכ"ע לריך לשאול שדאי לא יכשיל ועיין במנחת

ישקב כלל נ"ט:

בסו' ק"י ס"ק ס"ו החמיר הש"ך לבדוק את הריאה בנשמט הגף וכפק אם נטבה מחיים או לאחר שחיטה ואת"ל מחיים שמא לא ניקב הריאה והולק על הרמ"א שם ומסברא גם שם הוא טרחא לבדוק הריאה והולק על הרמ"א שם ומסברא גם שם הוא טרחא לבדוק הריאה ובודאי במכין אס"ס כפסק מור"ם ז"ל: והנה הרא"ש בתכ' ציצית פסק דמהגו שלא לבדוק הציצית והמג"א בא"ח סי' ח' ס"ק י"א הביאו וכת' דמ"מ חייב לבודקן דכל היכא דאיכ' לברורי אין סומכין על החוקה ולכאורה יהיר דברי הרא"ש סותרים דהא הו' פסק בריש מס' חולין ובריש מס' פסחיםדלא ממכינן אפי' ארוב היכא דאיכ' לברורי ונלעל"ד לומר אף שבדיקת הציצית בעלמו אין בו טרחא כל כך מ"מ אם נעמוס על אדם דבר לעשותו בכל יום דם בודאי נחשב לטרח' ולכך כתב הרא"ש דנהגו שלא לבדוק הציצית והמג"א בסי' י"ג ס"ק ה' כתב טעם אחר דאם לא יבדוק בשעת ברכה א"כ לא יבדוק לעולם ובזה ליכ' חוקה דודאי עשויין לפסיק פעם אחת יבדוק לעולם ובזה ליכ' חוקה דודאי עשויין לפסיק פעם אחת ע"ש אמנם, בסי' י"ג ביוצא בשבת ברה"ר בעלית לא שייד טעם זה רק משום טרח':

רהשרא דאייתינן להכי דהדבר תלוי אם הבירור הוא טרח' ויגיעה רבה : יש ליישב בזה קושי' אאמ"ז הגאון זצ"ל על הרמב"ך אבר התחלנו בו לעיל וי"ל דר"א לא בדק האי נונ' אם הקשקשים נקלפים מהטור דסמך עצמו על רוב דגים שקשקשיהם נקלפים כמו"ש לעיל ולא אמרינן בזה כל היכ' דאיכ' לברורי הואיל וקשקשים ע"כ היו קענים מאוד כנראה מהאי עובדא ואי אפשר לעמוד עליהם ולהבחין אם לא נמתח עמהם קצח מהעור וכיון דלא אפשר כ"א ע"י ערח' ויגיעה רבה להבחין זה לכךסמך ר"א על הרוב : והפוסקים השמיעו האי עובד' דר"א הואיל ודג כזה אינו מלוי בינינו שיהיו קשקשיו קענים כל כך ולדידן תמיד יש לבדוק אם הקשקשי' נקלפים:

סק׳ שמואל סג׳׳ל לנדא:

לכבוד אהו' ידידי הרב המאה"ג החריף ובקי כש"ת מוה; איםרל ריםא נ"י:

לב ע"ך שאלתו בחומץ שבישלו בכלי של בשר אינו ב"י ואח"כ כתכו החומץ על דגים שטגט בחלב וחמאה, אהו' ידידי הדגים אסורים דבדבר חריף אסריכן כ"ט בר כ"ט: וגם כ"ט לפגם לא שיידכמבואר בסי'ב"ה סעיף ב' בהג"ה יע"ש ואכן קיימ"ל דבכל דבר חריף משוי' לי' לשבח ולא מחלקיכן בין חילתית לשאר דברים חריפים:

ומה שכי מעלי דמה דאמרים חרפי׳ משוה לי׳ לשבת היא רק מדרבנן ימחול לי כבוד מעלחן שאין בדבריםכאלה ממש דאידשייך לומר בוה דין דאוריית׳ או דרבנן וחיך אוכל יטעם וחז׳ל טמדו בזה על הנסיון וידעג דבדבר הריף משוה לי׳ לשבחי וכן מוכח ממה שהקשה הרשב"א ז"ל ושאר, ראבונים על מה דאמרינן גיעולי עובדי כוכבים ומזלות חידוש הוא דאסרה החורה ניט נפגם והולרך הגעלה אף בכלים שאינן ב"י דלמא הולרך הגעלה בשביל דבר חריף שיבשלו בו וחז הוח טעמח לשבח י ולפי דברי מעלי לח מקשים מידי אם גוף הדין דדבר חריף משוה לשבח הוא רק מדרבט וממילא נדחים גם דברי כבוד מעל מה שכת' כהוא ספיק' דרבט : וכן שאר דברי מעל׳ הם דברים שחין לחומרן ומעולם לח שמענו לדון בתערובות היתר עם איסור דין הזקת היתר: דכיון שיש בודאי תערובת איסור בהיתר איתרע חזקתו אף באין אנו יודעין אסים בכדי נתינת טעס: ודבר זה גרע טפי מנשפך דאם התערובות לפנינו ואי אפשר לעמוד על שיעורו אע"פ שהות מאיבורים של דבריהם קיית"ל דאסור: עיין בסי׳ צ"ח סעיף ג׳ ואנן לא מקילין בְּסָפּקְ כָּוֹה אא"כ הספק הוא אם נחתך בסכין של איסור בזה אולינן מספיק׳ לקול׳ כמ"ש ברמ"א סי׳ ל"ו סעי׳ א׳ בהג"ה:אבל היכא דודאי נתבשל בכלי של איסור קיית"ל דאסור אם אינו יודע בודאי שיש בו ששים : והדברים פסוטים ואין להקל בזה לדידן:

ומעמא דתילת׳ כ"ל דתשום כך לא אתרינן באיפור שנפל להיתר והוא ספק שיטור נתינת טעם דניזול בתר חזקה ולהעמיד בחזקת היתר ; הואיל ובודאי נפל לשם איסור הוי האיסור כמו קבוע: וכי היכא דלת אזליק בתר רובא נגד קבוע וכל קבוע כמחלה על מחלה דמי: וכיון דרוב טדיף מחזקה ממיל׳ לא אזליק בתרחזקה כגד קבוע: ואף שאיסור שנתער׳ בהיתר מין במינו בטל מדאוריית׳ חד בתרי אף שהאיסור קבוע : זהר מטעם ביטול ברו׳ ולא מטעם אחרי רבים להטות: ועיין במס׳ חולין קף צ"ה ע"א בתום׳ ד"ה ספקו אסור שכתבו דמה דאמרינן חד בתרי בטל היינו במטורב ואינו ניכר ואז לא חשי' קבוע: כוונתם דלא חשיב קבוע ומטעם ביטול אייחיגן עלה: (וע"ון בר"ן שהקשה בסנהדרין כחיב אחרי רבים להטות הלא המיעוט קבוע הוא: ומתרץ דהדיבור נייד ולא הוי קבוע): והאראי/ דבדבר חשוב דלח בטל דנין בי׳ דין קבוע מדרבנן : הכי נמי בתערובות מיף בשאיבו מינו והו' ספק שיטור נתינת טעם לא שייך חזקת היתר דג"כ עשאנ כקבוע וחיישינן לספק שמא יש בו כדי נתינת טעם : והנה טעם זה לריכין לומר אם חלב נשל לתוך קדירה של בשר ולא ידענו אסיש ס' בתבשיל של בשר עבד החל' שנפל לשם : אבל באיסור שהו'מצד עלמו איסור כגון שנפל חתיכת בשר טריפה או שאר דבר איסור לחוד קדירה ולא ידענו אם יש בקדירה ס'עגד האיסור בזה בלא"ה לא שייך לומר לאוקמי׳ התבשל בחזקת היתר. דיש נגד זה חזקה לאיסור דה' האיסור שנפל לתוכו הי' אסור נים לו תוקת איסור מקודם שנתער׳ בהיתר ואסנית׳ שיהי׳ בטל בהיתר הרי נעשה האיסור שנתער׳

להיתר ומוציאין אותו מחוקת האיכור שהי לו קודם שנעשה התערובות

וכיון ביש כאן ב׳ חוכות מתנגדים חוקת היתר של התבשיל וחוקת איסור של האיסור שנתער׳ בו אין לילך אחר שום חוקה:

כ"ר ידידו הק׳ שמואל סג"ל לנדא:

לכבוד אהו' ידידי הרב המובהק צנא מלא ספרא כש"ת כמוה' בצלאל ראנשבורג ג"י מיקירי קהלחינו יצ"ו:

לג ברבתי ברכות הנהנין על מכחבו אשר שלח לי ליישב הקושי שהביה האת"ו הגאון זל"ל בספרו נו"ב ווה"ת בחלק ו"ד סי" ס"ב על דברי הט"ז בי"ר שי" קי"ז ס"ק א' דרבר שההיתר מפורש בתור' אין הבית אחת"ו סתירה כח ביד חכמי׳ לחסרו וע"ז לעובדי כוכבים ומזלות מפורש בתורה לנכרי תשיך ואפ"ה אסרו חכמים כמ"ם בש"ט י"ד ריש סי' קנ"ט וט"ז השיב מעלחו לפ"מ דמסיק הש"ם במס' ב"מ דף ע׳ ע"ב למ"ד רבית טובדי כוכבים ומזלות אסור לה קרינו לנכרי תשוך אלא תשיך ולא נאמר בתורה רק שמותר ליתן לעובדי כוכבים ומזלות רבית אבל ליקח ממכו אינו מפורש בתורה כלל . טוד כתב מעלתו דדברי הט"ז מפורשים שם בתום׳ בד"ה תשיך דתחתלים שם דקושי׳ הגמ׳ מקר׳ לנכרו תפיך הי׳ כיון דרחמנא אמר ל וצוה לא הי׳ לחכמים לאסור ע"ש . אהו׳ ידידי . מדברי התום׳ אין ראי׳ לדברי הט"ז דעד כאן לא כתבו התו־ כן אלא בדבר שהוא מלוה מפורש בתורה בזה שפיר כתבו התו' דלא הי' לחכמים לחסור דבר שהוא מצוה דלא הי׳ לחכמים לבטל מנוה המפורשת בתורה אבל בדבר שהינו נאמר בתורה למצוה רק שנאמר שהוא רשות כמו מכירות נבילות ועריפות שנאמר או מכור לנכרי דהיינו אם רולה רשאי למכור זה לא שמשכו מדברי התום" כלל דלא יהי" ביד חכמים לאסור ואדרבה מלשון התום׳ משמע דאי לא הי' מצוה הי' כח ביד חכמי' לאסור אף שההיתר מפורש בתורה דאל"כ למה נקטו התום" מפני שהוא מצוה רק הט"ז חידש לנו דבר זה שגם בלבר שההיתר מפורש בתורה דרך רשות ג"כ אין כת ביד חכמים לחסור חמנם בשיטה מקובלת במס' ב"מ בסוגי" זו משמע מלשון שהביח שם בשם הריטב"א כדברי הט"ז יע"ש .

ומשיב מעלתו לומר דמרבית עובדי כוכבים ומזלות אין סתירה לדברי הט"ז דלפי המסקנא בסוגי' דב"מ לא נאמר בקרא כ"א לנכרי תשיד אבל תשוך דהיינו ליקח רבית מעובדי כוכבים ומזלות לא מפורש בחורה הנה אני אומר דעדיין יכוב הקושי' לט"ז משיטת הרמב"ם ז"ל דמוכה במנין המצות מצוה קצ"ח למצות עבה להלוות לעובדי כוכבים ומולות ברבית ואפ"ה פסק בפ"ה מהל' מנוה דאסרו חכמים להלוות להם ברבית ולדברי הט"ז הוא תרתי דכתרי דאם גאמר בתורה אפי׳ למטה רבית מעובדי כוכבים ומולות איך הי׳ כח ביד חכמים לאכרו אך יש לקיים דברי מעל׳ ולמצוא מקום ליישב דברי הע"ז שהוא כתב כן ליישב דברי התו׳ בתם׳ סוכה דף ל"ע ע"א בד"ה וליתיב שכתבו בסוף הדיבור דבפרק ז' ממס' שביעית תק שאין עושיןסחורה בפירות שביעית ולא בבכורות ולא בתרומות ולא בנבילות וטריפות ולא בשקצים ורחשים וכו' ולא משכחת שיהיו כולם שוים לענין סחורה אלא אם קונה כדי למכור ולהרויח חבל במכירה לבד בהדי׳ שרי רחמנ׳ למכור כדכתיב או מכור לנכרי ע"ש בתום׳ וע"ו קשה איך מביאים החום׳ ראי׳ מקר׳ דמותר למכור אם גוף האיסור לעשות סהורה בדברים האסורים הוא רק מדרבנן וע"ז כחב הט"ז דיש ליישב כוונת התום' דבדבר שההיתר מפורש בתורה חין כח ביד חכמים לאסור הרי דהע"ז כתב כן ליישב שיטת התו' וא"כ אין לסחור דבריו מכח שיטת הרמב"ם דחטו גברת הגברת קת רמית וחין זה דוחק לששות פלוגת׳ בזה בין הרמב"ם להתום׳ דהא ע"כ ל"ל שפליגי בזה דהא עכ"פ מפורש בתום' הנ"ל דדבר שהוא נאמר בתורה למצוח לא הי' לחכמים לאשור והרמב"ם. ע"כ לא ס"ל סבר' זו דהא חשיב. רבית עובדי כוכבי'ומולות למנוה ואפ"ה פסק

דחכמים אסרו ללוותם ברבית כמו שהוכחתי לעיל: ארן"ן מצאתי ראיתי בתשובת חות יחיר סי׳ קת"ב שדוחה דברי הע"ו מכת קושי׳ א דחיד אסרו חכמים רבית עובדי כוכבים ומזלות ע"ש חמנם מחוורת׳ כדשני לי׳ בספרי דבי רב אחמ"ו הגאון זל"ל בנו"ב מה"ח שם דמרבית עובדי כוכבים ומזלות ליכא שום סתירה לדברי הע"ז דהא לא אסרו בהחלט ומותר כדי חייו ולת"ח שאיכו רגיל אללו :

דברי ידידו הקי שמואל סג"ל לנדא

תשובה לה"ה ידירי התורני המופלא המושלם מוה' ג" :

לד מה שכתב ליישב קושי׳ התוסי בתס׳ סוטה דף ג׳ ע"ת בד"ה ר׳ ישתעאל אומר רשות שמקשים וכי לית להו הא דאמר בשלהי חס' מכות תרי"ג מלות נאמרו' למשה בסיני ולר"י דאמר רשות בלרי להו ולר"ע דאמר תובה טפי להו ובישוב קושי זו כתב מעלתו דאלו הדברים אשר נתלקו בו ר"י ור"ע אם הם רשות או תובה הם שלשה במספר דהיינו וֹקנא את אשתו רי"א רשותינה יטמא רי"א רשות לשלם בהם תעבודו רי"א רשות ובמס' מנחות דף כ"א ע"א פליגי במשנה הח"ק ור"י ת"ק סבר, ד' צילית מעכבין זה"ו ר' ישמעהל חומר הרבעתן הם הרבע מלות וה"כ י"ל הת"ק הוא ר"ע דסתם בר פלוגתא דר"י הוא ר"ע וא"כ אולו לשיעתייהו וכל א' על מקומו יבוא בשלום דלר"י דסבר בכל הנך ג' רשות אזיל לשיטחו דסובר דד׳ לילית הם ד׳ מלות ח"כ לדידי׳ נשלם מנין תרי"ג מצות במלות צינית ולר"ע דסובר דהן ג' הם הובה אויל לשיטחו דד' צינית מעכבין וא"ו וכל מטת ליצית למצום אחת תחשב. הנה כבר נדפים דבר זה בהקדמה לידי

משה במדרש רבה בשסהגאוןמוה׳ דוד אפענהיים זצ"ל אמנם לענ"ר נראה שאין ממש בדבריםהחלה דלפ"ז תקשה לרבא בר אהיכ'שם במס' מנחות דף ל"ז ע"ב דפריך הש"ם מחי בינייהו בין ת"ק לו"י ומתרץ רבח ב"ח חיכח בינייהו בעלת ה׳ כנפות דמרבים מקרא דאשר תכשה בה לרבות בעלת ה׳ י ופירש רש"י דלת"ק דד' לילית הם מצוה א' א"כ מה דמרבינן בעלת ה' ג"כ להטיל בה ד'ציצית ולא להטיל לכנף חמישי ומצות ציצית בד' כנפות: ולר' ישמעאל דאמר ארבעתן ד' מלות כי מרבה רחמנא בעלת ה' נמי להטיל לכולהו רבייי דהת כל חדת תלוה בתפי נפשי עכ"ל רש"י ע"ש ולפ"ז לדברי רבת ב"א חליבת דר"י התורה צותה לנו שאם יהי׳ לנו בגד בעלת ה׳ כנפות לעשות בו ה׳ ליליות ויש בבגד זה ה' מצות על כלכנף וכנף מצוה אחתן ומעתה לפי דבריו טפי לי׳ לר׳ ישמעאל מצוה אחת על תר״ג מצות דהא מצות ציצית יעלה במספר לחמש מצות למי שיש לו טלית בטלת ה' כנפות : אך החמת יורה דרכו דמה באמר ר"י דארבעתן הם ד׳ מצות אין הכוונה שהם מצות חנוקות שיהי׳ ראוי להכנים במכין המצות למספר ד' מצות זה לא יעלה על הדעת כלל דהא כל ד'מצות נכללו במצו אחת לעשות ציצית על כל כנפי הבגדים ולא כחמר בתורה כ"ח מצוה חחת על כולן ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם ואיך יחלק צווי אחת למספר ארבעה ואין זה דומה לתפילין של ראש ותפילין של יד שנמנו במנין המצות לב' מצות היינו שנאמר על כל אחד מצוה בפני עלמו של יד נאמר וקשרתם לאות על ידך ועל של ראש נאמר והיו לטונישות ביןטיניך .מבח"כ במלו'לילית שחיובו אלח לווי אחת:ומוה כראה פשוט דכווכ כי ישמעהל דקחמר ארבעתוהם ד' מלות הייגו שאיןמעכבין זא"ז ואם יש לו בגד המחוייב בלילית וחין לו אלח ליצת אחת ומטיל הלילת בכנף אחר מד׳ כנפות מקיים המצוה בהעלת ליצת אחת ואם מעיל ב' ליציות בשני כנפים אן כוא כופל התנוה ההיא ועושה התנוה שני פעתים אם תעיל שלשה ציציות בג׳ כנפות אז הוא משלש המצוה ואם מעיל ד' בד' כנפות ארבע פעמים והדמיון בזה הוא לשיטת ר' ישמעאל מי שיש לו בית ולו פתחים הרבה אם קובע חוווה בפתח א' או הוא מקיים המצוה ואם קובע עוד מוווה בפתח השני אז מקיים המצוה ב' פעמים : וכן בכל מצות עשה : כמו לדקה אם

11'3

נותן פרוטה לעני ח' מקיים המצוה פעם אחת ואם נותן ב' פרוטות לב' עניים מקיים המלוה ב' פעמים וכן בלקט שכחה ופיחה מהרבה שדות ומצות מתנות כהונה מבהמות הרבה וראשית הגו מלאן הרבה: וראי׳ לוה בהקפת פיחות הרחש לוקה שתים ובהשחתת פיחות הזקן לוקה חמש : ואפ"ה חינן נמנין במנין הלאווין כי אם לפיאות הראש ללאו אחד ולפיאות הזקן ללאו אחד : ולפי דבריך הי' ראוי נמטת לאוין פיאות הראש לב' לאווין ובהשחתת פיחות הזכן לה׳ לחווין ויתוסף על מספר תרי"ג חלות ה׳ לחווין : מ"ו שחינו ראוי למנות במנין התצות כ"ה לאו אחד של פיאות שנאמר לא חקיפו פאת ראשכם ובוקן נאמר לאו א' לא תשחית פאת זקנך . ועיין בשרשים לספר המצות להרתב"ם ז"ל שורש ע' וברמב"ן שם ומעתה גם במצות ליצית לר"י כן הוא אף שמקיים המצוה ד' פעמים בהטלח ד' ליציות בד' כנפות מ'מ במכין המצות כולם למצוה אחת יחשבו . ודבר זה קל להבין וקושי התום־ במק"ע ותפני העודה אקצר : כ"ד הד"ש :

הקי שבואל פניל לנדא

הרימותי בהור מעם: מכלכל דבריו באמרי נועם: משיב נדותים בשוב מעם : ה"ה מחותני הב"ח המופלא ומופלג יניק וחבים מובא המושלם במעלות ומדות כה׳ שמעון אויש שי׳:

לה: דברין הגחמדים ליישב תמי׳ חשר נתשורתי עליו בהגחת לספרי דבי רב ט"ב מה"ח הלק ח"מ סימן זיי"ן על מה ולמה השמיט הרמב"ם ז"ל דין קמיצ' בכלי דפליגי בי' רב ושמואל במנחו׳ י"ע ע"ב שמחתי בהם כי הם טובים וישרים . אך הם נשענים על יסוד רעוע במה שראה בס' תפארת ישראל מהגאון מהר"י איבשיעץ דמפרש טענות מה דתי' בתלמוד ירושלמי במש' שבת בפרק ר"ע דתמר זעירא בשם ר' יותנן דלהכמים שעורא דפולטת שכבת זרע ששה עונות ויליף לה בהיקש מזב ולא יליף מסיכי משום דש"ל לרי יוחקן דאין למדין מסיכי דלא ילפיכן דורו׳ משעה ומזה שפט מעלתו למי דיליף מסיכי ע"כ סובר דילפיכן דורות משעה וכיון שהרמב"ס בפ"ה מהל' אבות הטומאה פסק דאין לריך לפרוש כ"א ג' טונות והיינו דפסק כראב"ע במסי שבת כסוג י׳ דפולטת בכבת זרע כמו שמבואר בכ"מ שם וט"כ דיליף מסירי וסובר דילפינן דורות. משעה ולכך השמיט דין קמילה בכלי וסמך עלמו על מה שפסק בפ"ה מהל' אסורי מובח ובפ"ה מהל' פשולי המוקדשין דכל מקום שהחזיר לך הכתוב מנחת אינו אלא לעכב : הגה הספר הוה אין אתי בבית אבל דברים כאלה אין בהם ממש ולא יעלה על הדעת לאמר דמאן דילים פולטת ש"ו מסיכי ס"ל דילפיט דורות משטה דחיך יחלק שמואל דס"ל בסוגי׳ דמנחות דלה ילפינן דורות משעה על סתם מתניתין בפרק דר"ע דמפרשי המוראי פלובתה דרתב"ע ור"י ור"ע והכמים דפליבי הימת עבד פרישה במתן תורה ולא כאמר בשום אחד לומר דפליגי אי ילפיכן דירות משעה ומאן דבעי ו' עונות סובר דלא ילפיכן מסיני . וגם איך לא ישתמיע בסוני׳ דמנחות בפלונחה דרב ושמוחל בקמילה בכלי אי ילפינן דוחת משעה ולא יזכר ולא יפקד דכבר פליגי בה תנאי בדין פולטת ש"ז ואיך יפלגי אמוראי בפלוגתא דתנאי : ואם נאמר דפלוגתייהו היא אליבא דחכמים דבעו ו' עונות דרב סובר דטפמה דחכמים הוה משום דס"ל בד' עביד פרישה ושתואל סיל דטעתא דחבתים דלא יליף מסיני דלא ילפינן דורות משעה ולכד

ולכך ילפי מהקושא דוב כל זה ה"ל להגמ" לפרש: ועוד איך אפשר לומר דרב ושמואל פליגי שלא אליבא דהלכתא דהא קיי"ל פולטת ש"ז ג׳ טוטות כמו בפסק הרמב"ס לפי גרסחו בגמ' (ועיין בבעל המאור שם בסוגי' דשבת) וא"כ לדעת הרמב"ם הלכתא דילפינן מסיני דסגי בג' עונות ואיך. כוקתי כלוגתא דרב ושמואל בדין קמילה בכלי אליבא דמאן דבעי ו' עונות שלא אליבא דהלכתא י מכל זה מוכח דדין פולטת ש"ז דיליף מסיני אין לו ענין כלל לפלוגַתא דרב ושמואל בדין קמיצה בכלי ורחוקים זה מזה כרחוק מזרח ממערב . ושורש הדבר הוא כך . דמה דאמריגן דלא ילפינן דורות משעה היינו בדבר שהי' רק לשעה ואינו טרג לדורות כמו במה שנאמר בקמיצה בכלי וימלא את כפו ממנו שהי׳ ביד ולא בכלי הוא רק לשעה דהיינו ביום שמיני למילואים ואינו כוהג עבודה זו לדורות ואמרינן מה שהי' אז הקתיצה בעבודת מנחה זו ביד ולא בכלי הי' רק לשעה אבל לדורות דלא שייך עבודה זו לא בעי קמיצה ביד דוקא וכן באיש סיני ושור סיני שעלו להר אין ליכף דין מיתה כיון שוה העוכשמיתה בקריבת הר סיכי הי' רק לשעה אבל לדורות מותר לענד׳ עליו וחין בו עוכז בוה שייך לומר דחין למילף חיכות המיתה לדורות מאיכות המיתה שהי׳ בסיני כיון שכבר פסק דין סיני לדורות. אבל בדבר הנאמר בשעה ונוהג אף לדורות ולא פסק כלל הרי זה הוא ככל התורה שנתנה בסיני והתחיל לנהוג מאז ועד עתה לדורות :

ומעתה דין פולטת ש"ז הוא אימה מטמא פליטת השכבת זרע ב׳ עוכות ולמר עד ד׳ או ה׳ או ו׳ עונות לכל מר כדאית בי׳ וטומאה זו מפליטת ש"ז הנאמר בסיני לפרוש מאשה: טומאה זו טהג גם לדורות: ולח פסק דין טומחה זו ולח שייך כי' לומר הורחת שעה הי': ודבר זה דומה למה שכתבו התום' שם בסוגי' דמנתות בד"ה ושמואל אמר דילפינן איסור אכילת שירי המנחה בפגימת המזבח דורות משעה הואיל ודין כגימת המזבח נוהג לדורות שיין שם בחום׳ היעב הדק : וכן מה דינפיקן במם בילה דף ה' דדבר שבמנין לריך מנין אחר להחירו ממה דנאמר בסיני לד אמור להם שובו לכם לאהליכם ומקרא דבמשוך היובל המה יעלו בהר הכי יעלה על לב החדם לומר דלשמואל דלא יליף דורו׳ משעה יחלוק על הך דין דדבר שבמנין שלא לריך מנין אחר להחירו . א"ו כיון דדבר שבמנין הוא דבר הטוהג לדורו׳ וכן פגימת המזבח נוהג לדורות וכמו כן פליטת שכבת זרע נוהג לדורות . לא פסק הדין הנאמר בסיני עד דורי דוקות לשלם . ובר מן דין תמה אני על הגחון מהר"י חייבשיטן איך שנה בביאה גדולה כזו לותר דטעמא דר"י בירושלתי דיליף דין פולטת ש"ו, תוב ולא ילוף מסיני משום דם"ל דלא ילפיכן דורות משעה : דבר זה אין לי שחר כלל דהח שיקר דין פולטת ש"ז דפליגי בה הגי תנתי אימת יש לי דין ש"ז הוא מטעם דכל זמן שהוא ראוי לקלוט להיות כוצר ממכה ולד קרינן ביי ש"ו הראוי לוריעה כמו שפירש"י ו"ל במשנה ע"ש ומעתה זה שפובר דאתר ג׳ עונות נכרח הזרע ואינו, ראוי עוד לקליעה יליף שיעור הזה מהפרשה שהי' בסיני שהי' משום חשש פליעת ש"ז וסבר האי תנא בה' עביד פרישא וכח היו לריכים פרישה מקודם דדי בג' שנות שהו נכורה וחינו רחוי לקליטה. ומעתה היד הפשר לומר דר"י המר דלריך לחכמים ו" שוטת ולה יליף מסיכי דלה ילפינן דורות משעה חיך שייך בום שעה או דורות בדבר שהוח בעבע היאמר אדם שים לו מוח בקרקדו שבסיני הי' די בג' עונות דאו הי' נסוח הזרע אחר ג' עונות: אבל לדורות מתקיים הזרע עד ו' עונות זה הות החוכא והעלולא לומר על דבר שהוא בעבע שמשתנה משעה לדורות וממ"נ אם בסיני הי׳ די בג׳ עונות דאחר כן נסרח הזרע ואינו ראוי לקליטה . גם לדורות הוא כן ודבר זה הוא דבר ברור: ובזה יש ליישב נמי דבסוגי׳ דמס׳ גדה דף מ"ב ע"ח קחמר דליכח למילף מסיני דחידוש הוח והכח במס׳ שבת ילפי׳ פולטת שכבת זרע מסיני: דשאגי התם במס׳ נדה באיבשי׳ אי פולטת ש"ז רואה הוי ליכא להוכיח מסיני דיש טומר לעולם דנוגע הוי ואין להקשות ולמה ההמיר כל כך בכיני דשאני התם דחידוש הוא דהא לא קפיד על באר פותאות המורות כגון טונואת מת ושרץ אבל במס' שבת דילפינן מסיני עד אימת מתקיים הזרע שיהי׳ ראוי לקלוט בזה לא שייך לומר חידוש הוא דאף דעיקר הקפדת טומהת פניטת ש"ז בסיני הוא חידוש מ"מ נשמע מיני׳ דעד אחר בלש עונות לא מחבב שוב זרע הראני לקליטה הואיל וההפרשה היי רק ב׳ פונות. כנכו של דבר דדין פלינית ש׳ו הגלמד מסיני אין לו שם שייכות לפלוגתא דרב ובמואל אי במריכן דורות מבעה: ומעתה בהתרועע היסוד כפל הבנין דאף שפסק הרמב"ם בפולטת ש"ו ג' עוטת והיינו דיליף מסיפי עם כל זה אינו מוכח דם"ל דילפים דורות מבעה ואכתי הוי לי׳ להרמב"ם לבאר ולהביא דין קמילה בכלי . אמנם בטיקר טעמא דועירא אמר ר' יוחנו בירוכנתי דמפרש טעמת דחכמים דבעי ו' עוגות בפולטת ש"ג דיליף בהיקש מוב וכא יליף מסיכי : לדעתי הוא דבר פשיט דב"ל לועירא אמר ר' יוחכן לשיטת החבמים דליכא למילף משיני כיון דלא מפורש בקרא אימת הי׳ הפרשה בָּסוני או עביד פרישה בד׳ או בה׳ וכיון דלא ברירא לו דבר זה ליכא למילף מיכי׳ מידי ילכן צריך ליליף מהקשא דוב : ויש בוה אריכות דברים ואין הזמן גרמא להאריך ודי להכם ברמיוא בקלרה : חוק ואמן בתורה : כנפשו וכפש תוהבו מתיתכו

יה׳ שמיאל פייל לנרא

בע"ה פרתג יום א׳ כ"ו מר חשון תק"פ לפ"ק:

שם משמואל: טוב משמן טוב: אל יהסר כל טוב: נכור ארובי ירידי רקב המופלג ההריץ ושנון כש"ת סוה' שמואל ליב קוידרש אב"ד רגליל מאגאר:

לו . מכחבו הנעים הגיעני ביום ה' העבר ושמחתי בשלומו ב ונשתוממתי על המראה בראותיכי יבהל רוחו על לא דבר וחלילה לחשוב עלי לשטא את זולתי בשנאת חנם . ויהי' לבו נכון ובטוח כי אַהבת עולם אהבתיו ומים רבים לא יכבו את האהבה: ויפה טשה שפתח בדברי תורה אשר נחיבותי" שלום . ובטיקר הדבר אשר משיב על פסקי מהרא"י סי' מ"ז דכתב דם הנמצא על עד הבדיקה באשה הוא דאוריות' ומסתייע לי' מרואי' דם מחת' תשמיש דנמי אינה מרגשת: דאר מרגשת שנפתח מכורה פשיטא דטמאה אלא המריכן דהרגשת השמש הוא אט"ג דבכל פעם בלא תשמיש אינה רואית בלא הרגשה וחשיב לי' ספיקא דאוריית" עכ"ל מהרא"י בפסקיו : וע"ז השיב וועלי לומר דגם ברואית דם.. מ"ת כא אמריכן דהרגשת השמש הוי הרגשה מדאורייתא ואיט כ"א מדרבכן-אהובי ידידי : דברי מהרא"י הנ"ל הם נכונים וברורים וכל דברי מעלמו לשעים על קו תוהו . והעיקר והפשוט הוא כי ההרגשה אשר האשה מרגשת הוא סיבה להולאת דם ממקורה כי ע"י הולאת דבר לח מהמקור מתהוה להאשה איזה הרגשה ובלתי הרגשה אינו נעקר דבר ללאת מהמסור ובעבור כן פסק בתה"ד וכן בש"ע סי" ק"ן סעי" ח" שאם הרגישה שנפתח מקורה ובדקה אח"כ ולא מצאה כלום שהיא טמאה שההרגשה היא המופת שילא איזה דבר לה מהמקור : וענין זה מה שהוא הרגשה אם פתיחת המקור או הרגשת זיבת דבר לח או שניהם יחדיו מבואר בנו"ב מ"ק פר" ל"ה ובנו"ב מה"ת סי' קי"ח ובהגהותי שם : ויהי איך שיהי' עכ"פ אין דם יולא מהמקור בלהי הרגשה כ"א שילא ס"י שטופרת או אגור בתוך שלי" הו החיכות בבר כדחי בדף כ"א ע"ב אבל כביולא שלא ע"י תמולע נרגש בבשרה והנה זה הוא בהרגשה שבא להאשה בלתי שום סיבה ופעולה אחרת אבל הרגשה שבא ע"י פעולה היינו הרגשת הבמש בשעת תשמיש או הרגשת מי רגלים או הרגבת עד במכנסת העד בחדר. אלה הרגשות אינן מתהוים דיבת דבר לח מהמקור והם פעולות חילונות י וזהו באמר שמואל שאין החשה מחשמחה בלי הרגשה ודריש נקרא עד שתרגיש בבשרה " ואם מלאת דם בלי הרגשה כלל בודאי אין זה דם כדה הבא ממקור והנה דמים היוצאים מהחשה שלח מחמת לידה או מכה או בתולים לדם גדה יחשב ואסורה לבעלה עד שתטהר כי חוקת המקור להוציא דם ואי לאו מימרא דשמואל הוי מטמאין כל ספק דם היולא ואינו ידוע אם הדם בא ממקור או מהעלי׳ או ממקום אחר והוי אוקמינן אחזקה בחזקת המקור להוציא דם אך כיון שזכיפי להא דשמואל דאמר דמדין דאורייתא עד שתרגיש בבשרה. אז מדין תורה אם מצאה דם בקרוודר זיודעת בודאי שלא הרגישה מוכחא מילחא דדם זה לא מהמקור בא דאנ"כ היתה מרגשת איזה תמעה בהמקור אבל כל זה אם ברור לה שלא הרגישה כלל חבל חם זה גופח הוא ספק חם הרגישה חו לא הדריך לכללת דחוקת הדם מהמקור וההעדר ההרגשה אינו ראוי להוציאה מחוקת איסור וגם מדין דאורייתא תליכן לותר שבודאי הי' שם הרגשה ויציאת הדם הוא מהמקור ומה שהאשה סבורה שלא הי' נה כעין הרגשה זו היא מחמת שנתבעל האי הרגשה בהרגשת השמש או העלת מ"ר או בחרגשת העד כי הרגשות התנועה יש להם דמיון ויכול להיות שברגע זו בהכנסת השתם או הטלח מי רגלים או הכנסת העד ברגע זו הי׳ גם המקור נפתח למצי׳ דם והיו שני הרגשות בבת אחת ואין האשה יכולה להבחין את זה והיא סבורה שלא הי׳ הרגשה ההי׳ רק מהכנסת אבר התשמיש או מחמת עקירת מ"ר או מחמת הכנסת העד הבדיקה - כי כאשר יתרמו שני סיבות הרגשה יחדיו אי אפשר לבחון ונפשוט אם הם מב׳ סיבות או מסיבה אחת: וכן הוא רהיטת הסוגי' ברים מס' נדה דף ג' ע"א דמפרש שם פלוגת" דבמאי והלל שמאי בובר די' שעתה הואיל ואשה מרגשת בעלמה כשנעקר הדם לנאת מהמקור וכיון שהאשה יודעת שלא הרגישה עד עכשי השת' הואי דחואי והלל סובר דוה אינו ראי דיש לומר שהרגישה ומה שאינה יודעת מהרגשי היינו הואיל וסבורה שהי' לה הרגשת מ"ר ועיין שם בחום' בד"ה מרגשת ובד"ה והא איכ' כתמים יעיין שם היטב : וכן בשגי' דריש כ' הרואה דפריך הש"ם על הא דשתואל דאמר עד שתרגיש בבשרה מהך דאשה שעושה לרכיה וכוץ אי ארגשה יושבה אתאי טהורה ואי לא - ארגשה עומדת אתאר טמחה - ומחרן לעולם דחרגשה ומה שהחש' חינה יודעת מהחי הרגשה היינו משום בהיא סבורה דהאי הרגבה הי׳ הרגשת מי רגלים ואין מניעת הרגשה ראי׳ לשפוט מיני׳ שדם זה אינו מן המקור די"ל שנחבעל האנ הרגשת פתיחת התקור להוצאת דם בחוך הרגבת מי רגלים (וישיין כבוד תעלתו בנו"ב מה"ת בה י"ד סי ק"ח בד"ה ושד כראה שאאמ"ו הגאון זצ"ל מפרשכן כוונת הש"ם ומתרץ השנוי לשון בש"ם ברף ג' בחתר הש"ם לב"ה כסבורה הרגשת מ"ר היא ובסוגי׳ דדף נ"ז האמר הש"ס אימ׳ הרגשת מ"ר היא יטו"ש – וממי לי שמעלי לא שם שינים על תשובה ההיא) ולכן בעושה לרכי" ועומדת טמאה לר"מ דאוקמינן אחוקה דדרך המקור להוצי דם ואמריכן כיון דדחיק לה טלמא בעומדת הדר' מ"ר למקור להוצי" דם משא"כ ביושבת שאין סבר' לומר שהדר' מ"ר להמקור ואמריכן כאן כמל' וכאן הי' ותחלת הויות הדם הוא עם המי רגלים וטהורה היא וכן בעד שנחן תחת הכר אם משוך טמא שחוקת דם מהמקור ומה שלא הרגישה היינו שהיא סבורה שלא הרגישה כ"א הרגשת העד הוא זה אבל בעגול שאין דרך קימח להיות עגול חיתרע האי חזקה לכך טהרוהאי הרגשה באמת היי רק הרגש׳ העד ולא הרגש׳ המקור וכן בנמצ׳ על שלו ועל שלה תוך אותיום טמאין וחייבין בקרבןהואיל וילא דם זה בודאי מגוף האשה אוקמינן אחוקה שדרך המקור להולית דס ולכן חיבין בקרבן ובודתי הי' שם הרגשה רק שהית סבורה שהי' רק הרגשת השתש אמנס כל זה אם נמלי על עד שנו או על עד שלה חוד אותיום דאו מוכחא מילח׳ דדם זה ילא בשעת חשמיש

כמו שחי בדף ו"ד ע"ב משל לשמש ועד שעומד בלד במשקוף ביליחת השמש ככנם עד יעו"ם אבל לחחר זמן אין כאן חוקה שילא בשעת חשמים שרוב כבים אין רואות בשעת תשמיש : הכלל העולה בענין זה דדם שינא מן החשה הוא חזקה שבא מן המכור שדרך המקור להוליא דם . אמנם העדר הרגשה מוליא מחזקה זו: וכל היכא שיש לתלות העדר ההרגשה בשגיאה ובהסרון ידיעה או בטעות הדריכן לחזקה שדם בא מן המקור ותליכן העדר ההרגשה בכגיאה וחכרון ידיעה והן הן דברי הרמב"ם ז"ל בפ"ט מהל'א"ב הל' ב' וכוונת דבריו שם שדם במלאה לפנים - מפרוזדור ה"ז בחזקת שבא בהרגשה וחליכן העדר ההרגוה בעשות כנ"ל י ומעתה לדקו דברי מהרא"י בפסקין וכתבין אות מ"ז דכמו שאסריכן ברואה דסמחמת תשמיש מדין חורה אף כלא היי לה הרגשה פרעית ותליכן שהרגשה כתבעל ע"י אבר התשמיש כינו כן אין להקל במצאה דם בבדיקה על העד ואמריכן שנתבעל הרגשת יליאת דם ממקור ע"י הרגשת העד: והנה הארכתי בפרט הזה יען כי ראיתי שדימה כבוד מעלחו בדעתו שהרגשה השמש ומ"ר והעד שהרגשה ההי בעלמה מסתטף יציחת דם מהמקור . וש"י כן עמד מעל' לדקדק על לשון הש"ם דמחרץ דארגשה ואימ׳הרגשת מי רגלים היא דאיך שייך לומר דארגשה כא ודאי ארגשה הרגשת מ"ר . אבל האמת יורה דרכו דהרגשת יליאת הדם מהמקור היא הרגשה בפני שלמה ולכך לדיך לתרץ דארגשה היים שהר באמת הרגשה מיציאת 'הדם מהמקור מלבד הרגשת מ"ר : שנתבעל אותה הרגבה ע"י הרגשת מ"ר: וע"י כן אין האשה מבחנת אם הי׳ לה הרגשת יליאת דם מהמקור כמו שבארחי וכוכ׳ אאמ"ו בנו"ב מה"ת סי׳ קי"ח לפרש כן כנ"ל .

ומעחה אתווכח עם מעלתו מה שכת׳ לפרש דבנמצ׳ על עד שלו או סל עד שלה: תוך חותיום חייבין בקרבן מיירי שהי' שם הרגשה ודאית דאל"כ לא היו מביאין קרבן מספק וא"כ לדעת כבוד מעלתו ים להבחין בין הרגשת פתיחת התקור להרגשת השמש ישמיענו כא דלפי דברי מעלתו הקושר הש"ם במק"ע אי דארגשה לאחר זמן אמאי פעורין מקרבן ממ"ל אי יודעת להבחין והיא יודעת שלא הי' לה הרגשה ודאית א"כ בנמצ' על שלו ועל שלה תוך חותיום אתחי חייבין בקרבן הא לא הוי אלא ססק דשת׳ הי׳ הרגשת השמש ולא הי׳ ידיעה ודחית ואם יאמר דבתוך אותיום או בנמצ׳ על פד שלו מיירי שהר שם הרגשה ודאית ובסיפא בלאחר זמן לא הרי הרגשה ודחית א"כ למה ליי להתנח לחלק בין חותיום לכתלי לחתר זמן כא אין הדבר חלוי בזמן אלא בתכוכת ההרגשה באיזה אופן הי' אם הי' הרגשה ודאית או הרגשת ספק שתא הי׳ הרגשת השתש א"כ לפלוג בלאחר זמן גופא או בתוך אותיום גופא באופן הרגשה איך היה דאם היה הרגשה ודאית חיבי׳ בקרבן ואס הי׳ ספק הרגשה פטורין מקרבן מזה מוכח דגם ברישי מיירי שלא היה הרגשה ודאית בלתי הרגשת השמש ובנמלי של עד שלו ועל עד שלה תוך אותיוסחייבין בקרבן כיון שדם זה בודאי ילא בשעת חשמים מליכן ההעדר הרגשה בהרגשת השמש לכדחייבין בקרבן דחזקה שיל' מן המקור הבל להחר זמן פטוריןמקרבן כיון שאין זה ודאי שיצ'דם הזה בשעת תשמיש ופחא יצא אח"כ בלי הרגשה והוי ספק איסור ולכך פטורין מקרבן י, ומה בהבית מהגבת מיימוכי סוף הכ'א"ב הנה מעל הוסיף בלשון הגבת מיימוני כאלו כתי אספמצי הדבר שלא בהרגשה בענין שלא הרגישה עד לאחר אותיו" ובאמ׳ לא כת׳ כן . וז׳ל הגה׳ תיימוני ועוד יש להקל ולהתיר באשה זו הם נמצא הדבר בענין זה שלא הרגישה עד שעבר זמן שאחר אותיום . ואפי" ספק אבם תלוי אין כאן וכו׳ והגחת מיימוני מכנה וקור׳ לעד הבדיק׳בשם הרגש׳ כי תכן מחמירין בכל הנשים שמוצאים דם על עד הבדיקה לומר שהי׳ שם הרגשה רק שהאשה אינה מבחנת והיא סבורה שהי לה רק הרגשת העד: ולריך אני להקדים כי שלשה שיעורי? יש ברואת דם מחמת תשמים: חוך אוחיום שהוא תיכף אחר החשמים וכמו שאי׳ בגמ׳ דף י"ד ע"ב משל לשתש ועד שעומדין בצד המשקוף ביציחת השמש לכנס עד בוה ככשלו בודחי חיסור וחייבין בקרבןחטחת כדין שוגג ובודחי הי' הרגשת יציחת הרסרק שהי משוחף עסהרגשת, השמש דכיון כבודתי רחחה דם בשעת תשמים מסתמ'הי'שם הרגשה כמו שהבאתי לעיל דברי הרמב"סבפ"ע מהל'א"ב הלכ"

ב׳ שחוקת הרס שבה בהרגשה: הוח שיעור אחר אותיום בכדי שתושיע ידה תחת הכר שהוח מופלג קלת בזה אין לחלות בודאי בהרגשת השמש ויכול להיות שבא הדם אתר תשתיש והוי ספק איסור כרת ולכדלתנ׳ דבריית׳ שם בסוגי׳ הנ׳ל חייבין בחשם חלון ולתכ" דידן לא שייך אשם תלוי כיון דליכ' חתיכה אחת משתי

חתיכות ושניהם טמחים מספק (ב) הוא כדי שחרד מן המטה וחדים וחבדוק זה הוא מופלג הרבה מומן הכ"ל בזה ליכא ספק איסור ובועלה טהור כשטי׳ דר"ח שם בסוגי׳הכ"ל מאי אחר אחר אחר ולהרב׳ פוסקי׳ קי"ל כשנוי׳ דר"ח כמו שפסק הרמב"ם בפ"ה מהל׳ שגגות הל׳ ז' יעו"ש ובנ"מ שסולשיטת הרבה פוסקי והעור בי"ד סי׳ כפ"ז אם ראתה ג'פטמים אחר תשמים אפי׳ בשיעור כדי שחרד מן המעה ותבדוק ג"כ מחמרינן להחזיקה לרואית "דם מחמת תשמים אמנם זה הוא חומר׳ גדולה ויעיין בב"י שם ובש"ע וברמ"א ובש"ך שם חהו כוונת הנהת מיימוני שכת׳שלת הי׳בהרגשה וביתר דבריו דמדינ׳ דמתני׳ מה שמחזקינוחותה להואית דם מחחת תשמים הייפו בתוך אותיום אבל אם הי" בענין שעבר זמן שאתר אותיום שהוא אחר אחר והוא כשיעור בתרד מן המעה ותבדוק זה הוא מופלג הרבה מתשמים ומן הדיןלא תליכן במופלג כל כך בהרגשת השמש וחלינן בהרגשת עד הבדיקה ובועלה טהור רק שח"ו החמירו גסבוה השיעור בדי שתרד מן המטה לדון בה דין רוחית מ"ת כחשר מרן הב"י שסברים סי׳ קפ"ז הרבה לחמו׳ ע"ז ובוה שפיר כח׳ הגחת מיימוני שאם הי׳ בענין

זה שלא ברגישה עד שעבר זמן באחר אומיום אפי׳ כפק אשם תלוי איןכאן יש מקום להקל ור"ל דבהפלגה כל כך הוא בענין שלא ראתה עד שעבר זמן שאחר אותיום אינו אלא חומר׳ בעלמ׳ לתלות בהרגשת השמש במופלג כל כך אבל בנמצ' על שלו או על שלה בתוך אותיום לא עלה על דעת שום פוסק לומר שלריך הרגשה פרטית בתוךשישור אותיום מדאוריית׳ כמו שחשב מעלתו ולפי דברי מעל׳ למה לי׳ להגחת מיימוכי למנקט שהי׳ כשעבר זמן שאחר אוחיום הא גם בעבר רק זמן אותיום לחודא גם כן דינא הכי לדברי כבוד משל' : וכן מה שחשב כבוד מעל' מהגהת מימוני פ"ד מהלי ח"ב בכת׳ וכן מורי רביט מיחה בהשה שהיתה בודקת תמיד אחר השמיש ואע"פ שאין לה וסת למה תחמיר לקלקל עלמה בדבר שאסרו לה חכמים כיון דמדאוריית' בעיכן עד שתרגיש בבשרה אלא רבכן אסרו רואה בלא הרגשה כמו כתמים והם אמרו היכא דאשכח דם אסרו והם אמרו שלא לבדוק עכ"ל. ג"כיש לפרש דבריו ע"ד זה: דהא ודאי אשה שבודקת תחיד אחר תשחיש אי אפשר לה ללמנס למהר הבדיקה כדי שיעור אותיום כמו שאמרינן בגמ׳ דףי׳ב ריש ע"א ב"מ ר"א מר"ה אשה מהו שתבדוק עלמה כשיעור וסת א"ל מי משכחת לה לבדיקה כשיעור וסת משל לשמש ע"ש בש"ם ומעתה כיון שאי אפשר להחשה המחמירה על עלמה לבדוק תמיד אחר תשמיש למהך כל כדומשתמי ממשיך הזמן כשיעור שתרד מן המטה ותבדוק: ויעיין ברשב"א בחורת הבית שער רביעי בדיני כתיום שתוכית מסוגי' זו שהבדיקה בחוריןובסדקין מחשיך עד אחר שיעור אותיום הביאו מרן הב"י בריש סי' קפ"ז יע"ש מכ"ש באשה שרולית להחמיר על עלמה לבדוק , חמיד אחר תשמיש ולכל הפחוח כשיעור לא תלינן מדיכ' ההרגשה בהרגשת השמש כמו שתרד מן המטה וכוה שבחרתי לעיל וכל שחישתהי הבדיקה עד זמן שתרד מן המעוה הוי כרוא ית בלא הרגשה אלא דרבנן אסרו והחמירו גם בזה לשיטת הטור ושאר פוסקים לדון בה דין רוחית דם מ"ת והוא חומר' כמו שהחמירו בכתמ ם בזה שפיר כת' הגהת מי מוני שהם אמרו לאסור והם אמרו שלא לבדוק זה הוא כוונת הגהת מיימוכי לא כמו שעלה על דעת רוסמעלחו להשיאה דעת הגהת מיימוכי דכל דין האית דם מ"ת הוא רק חומר׳ מדרבנן ולהקשות על פשקי מהרא"י ם" מ"ז אשר מרהיט' דש"ש דמה דתליכן באותיום בהרגשת השמש הוא מדין תורה דהא חייבין בחטאת כמו שהוכחתי לעיל וגם מכח שברא מוכח דתוך אותיום הוא תמיד מן התורה ותליכן בהרגשת השמש דאם כימא כדעת מעלי בהבנת הגהת מיימוני דמדאוריית׳ הוי כרואית שלא בהרגשה ואיט אלא מדרבנן קשה החיך החמירו חז"ל לחסור חשה ברוחית דם מ"ת ג' פעמים להולית מעל אם שיקר החומר הוא רק מדרבכן ומן התור מותרת לבעל בלא טבילה כיון שלא הי׳ בהרגשה שרטית ואיך יחמירו כל כך בתרי דרבכן דהא זה שדנין בה דין קבישות וסת ע"י התשמי' הוא בופא מדרבנן דהא אמן קיי"ל וסתות דרבק ואם אשה מנאת כתמים ג׳ פעמים כל פעם בראש חודש הכי נימא שנקבע לה וסחות בר"ח הוחיל ורבכן החמירו בכתמים להלריכה טבילה דבר זה כה שמענו ולה יעלה על לב לעולם וחידברוחית דם ח"ת שהוה לדעת מעל' בהבנת הגהת מיימוני רק מדובק כדיןכתמים נאסרה על בעלה אם אירע לה כזה ג' פעמים רלופץ להוליאה מבעלה בגט ואם נעשה זה בשלשה אנשים היא תעגן ותשב גלמודה לעולם א"ו שגוף דין רואית דם מ"ת בשיעור אותיום הוא מדין חורה ותלינן ההעדר הרגש בהרגשת הבת׳ וחכתים בחמירו אף לאחר זמן אותיום כיון שאן הכל בקיאין בשיעור הזה כמו שכתי מור"ם בהג"ה ברים סי' קפ"ו אבל לדעת מעל' דגם בשיעור אותיום הוא רק מדרבכן אם לא הי" הרגש והאית אידיתמירו חבמים לגבל ולספות חומר" טל חומר) כדי לעגן במת ישראל

ציון

ובה שהוסיף מעל" לומר כיון דחם כלו ז' ימים מתחלי רחיתה שוב חין לחום לספיקה מן התורה אם חינה רוחית ג' עיים רצופה דמשעה שתראה כדה איכה חוורת לכדתה עד שספרה ז' נקיים ומעל' מביא לוה דברי השגת הרו"ה של בעל הנפש בשער השפירה אות ג' לא ידשתי שותא דחשלי בזה דוה הענין הוא לענין סתירת מנין ד' נקיים אבל לענין שתהא צריכה טבילה לבעלה ברח" כל שהוא ותולין ההרגשה בהרגשת השתש אן ת"ר או הרגשת עד הוא מדין תורה דכיון שמצאה דם בבדיקה חוקה שהיה לה הרגשה ותומרת דר"ו בכות ישרתל החמירו על עלמן ברוחת טיפת דם כחרדל למנות ז' נקיים אבל להצרוכה ביום של אחריו עבילה הוא מדקי תורה לכ"ע תון מיושבת על דם טוחר או דם בתולים או שיש לה ימכה : כ"ד ידידו

סק׳ שמואל סנ״ל לנדא

בע"ה פרחג יום ה"כ"ח כשלו חק"פ לפ"ק: שנית על ענין הנ"ל להרב הנ"ל •

ישאו דרים שלום: לכבוד ארו' ידידי דרב המופלג החרוץ ושנין כש"ח מודרר שמואל ליב נר"ו אב"ר דגליל מאבאר:

לו: מבחבו הנעים מגילה עפה : נמוה ויפה : עלים לחרופה להחזיק דבריו הראשונים הגיעני וראיתי דברים נחמדים של דרך פלפולים מיו סדים ודילדה אם כוותי׳ תלד : אף דאית לני פרכא ואין בו חשטן וחשטנה לפשק הלכה . ראשון מה שתולה כבוד, משלי שני פסקי תה"ד זה בזה לוחר דמה דפסק מהרא"י בכתבים דדם היוצא מהחקור תלוי בדין שפסק הת"הד בחשה מסתתא הי׳ יוצא ע"י הרגשה דין זה שהרגישה שנפחח מקורה להוציא דם ובדקה אח"ב ולא מצאה כנום שהיא טמחה כמו שהביח מרן בש"ע י"ד כו' ק"ח כעיי ה' ועפ"ד הקדמה הוחת

הקבה מעלחו שדין של תה"ד אינו מוסכם ורבו החולקים עליון: אהו'ידידיי אני לא אמרתי שב׳ דינים הללו תלוים זה בזה ובאמת אף לדעת הפוסקים שיש הרגשה בלא דם מ"מ כ"ע מודים שאין דם יולא מן המקור שיהי' טמא כ"א ע"י הרגשה ומן הסחם מחוקינן שכל דם שילא מן המקור שבודאי הי" בהרגשה רק שהוא אפשר שנתבעל הרגשת זיבת הדם במקרה הרגשה אחרת שכרה לה כגון הרגשת השמש או הרגשת מי רגלים או הרגשת בדיקת העד כמו שמבותר ברמב"ם אשר הבאתי במפתבי הקודם שפשק בפ"ע מהל" א"ב הל' ג' דם שמצאה לפנים מן הפרוזדר ה"ז בחוקת שבא בהרגשה ע"ש וחין הוכק בזה ולכל הפוסקים אם מלאה דם שבא לפנים מן הפרוודר ואין לה מקום לחלות במכה וכדומה טמאה לבעלה ולריכה טבילה מדאורייתא וחף שהחשה אומרת שלא הרגישה איכו מועיל ואכן אוקמיכן אחוקה שהי׳ לה הרגשה רק שחיתה סבורה אז בשעת הרגשה שמה שמרגשת הוא משיבת מקרה אחת אשר קרה לה אבל היכא שידעינן שבודאי נא הי׳ לה שוסהרגשה וכגון שלא אירע לה דבר לתלות ולומר שנתבטלה הרגשת זיבת הדם באיזה מקרה חוצית דם זה איט אוסרה על בעלה מדין תורה רק מדרבנן . ודבר זה יצא לכו מדרשא דשמואל דדרים קרא דם יהי׳ זבה בבשרה עד שתרגים בבשרה ולכן דם שילא בלי הרגשה אף שידעיט בודאי שבא מן המקור שיצא ע"י בפופרת או שהי' דם סגור בשפיר ובחתיכה אין האשה טמחה כמו דאי׳ במס׳ נדה דף כ"א ע"ב שפליגי תנאי ואמוראי בדם שנמלא בחתיכה ע"ם ויעןכי מעל לא התבוק בזה ולכך הי' קשה לי' מדברי חידושי הר"ן ז"ל בפ׳ הרואה כתם על מה שמתרן הש"ם דמהאי קרא שנאמר בבשרה תרתי שמעת מיני׳ חדא דלריך הרגשה כדרשא דשמואל • ושנית למעט שפיר אחתילה ומפרש הר"ן דכיון דררשינןמבבשרה עד שחרגיש בבשרה ממילא שמעינן מיני׳ ולא בכפיר שאין בכיולא בזה הרגשת דם אלא הרגשת שפיר : וע"ז הרבה מעל' לתמו' איך כלמד מהאי כרא ולא בשפיר הא עכ"פ הוא דם שילא מן המקור . ואני תמה על תמיהתו ודברי הר"ןהמה נכונים וברורים דהר" ורולה להסביר לן . איך שמעיכן מחד קרח ב' דרשות וע"ו מפרש דכיון דשמואל דרש מבבשרה שתרגיש בבשרה והיינו הרגשת זיבת דבר לח שמרגשת זיבת הדם על בשרה בדופני פתח רחמה : הרישמשמעות דרשא דקרא שתרגיש את הדם זב על בברה א"כ ממילא ממועט אם הדם אגור וכריך בבפיר וחתיכה באם יש הכסק בין הדם ובין דופני בית הרחם או לא הי׳ שסהרגשת זיבח דבר לח כ"א הרגשת דבר גוש דהרי הדם לא נגע בבשרה והי׳ דופני הצפיר והחתיכה מפכקת בין הדם ובין בשר דופני פתח רחמה ואין כאוררגשת זיבת דבר לח : הגע בעלמך . האדם ים לו חוש המשש ומבחין בנגיעתו תכונת ההפץ אשר טגע בו ויודע אם החפץ הזה הוא גוש נגב ויבש או אסהוא דבר לח ונגר הכי תאמר שאם ינתן מים בכלי מי שנוגע בדופני הכלי מבתוך שמרגיש המים הנחונים בהכני ומעתה הן הן הדברים בכתב בחידושי הר"ן ז"ל שמכח דרשא דשמואל מקרא דכתיב בבשרה נפקא לן טדשתרגיש בבשרת ממילא נבמע שממעט גם דם הלרור בשפיר וחתיכה שג"כ אין כאן הרגשת זיבת דבר לח ודבר זה מפורש שם בסוגי' דף כ"א ע"ב דמחלק הש"ם בין בפיר וחתיכה שהוא שיעא ולא נגע הדם ברחם ובין הי' פלו פלוי' דעגע הדסברחם ע"י הסדקים שיש בשפיר וחתיכה והדברים פשוטים : ואני תתה על מעלתו: איך נעלם מעיכיו סוגי' זו ואיך עלה על דעתו להקבות על הדם האגור בחתיכה ובפפיר לעכ"פ דם מקור הוא ולא ידע דגם דם הבא מן המקור אינו מטמא את האשה אם ידעינןשינא בני הרגשת זיבת דבר לח ואחר דברים האלה יראה כבוד מעלי שדברים בכתבחי במכתבי הראשון הם שרירו וקיימים: דהי לאו דרשה דשמואל הוי מטמאינן כל דם היולא מן המקור אף שינא בלי הרגשה כלל ובדם שהוא ספק אם בא מהמקור הי' טמא כדין כל כפק דאורייתא דאזליכן לחומרא: ומעמה כאשר זכיט לדרשה דשמואל אז מדין סורה עיקר הבחיכה הוא ההרגשה דבמקום דליכא הרגשה וליכא לחלות בבגיאה שסבורה היתה שלא הרגישה ליכא כאן סשק להחמיר: אמנס היכא שהוא כפק אם הרגישה או אוקמינן אחוקה מדילא הדם ` מהמקור מכתמא הי' שם הרגשה רק שנתבטל ההרגשה ע"י מקרה אחרת שקרה והיא כבורה בלא הרגיבה כמו שהארכתי במכתבי בביאור הדברים; טוד אני רואה במכתבו דברים המתמיהים שהוא נכוך ביכוד זה והקשה על הרב המגיד בפרק י"א מהל" א"ב הל" ו" בתובעה ונתפייסה שח ישינן שמא מחמת חימוד ואתה כתב ה"ה שזה הוא רק חששא דרבנן דאפי׳ בראי׳ שראתה כל בלא הרגישה אינה טמאה: וע"ו מתפלא מעל׳ דאם אמרינן מחמת חימוד ראתה הרי בודאי הוא דם הבא מן המקור ואפ"ה בתב כל הרגישה אינה טמאה ואני לא ידעתי כוונת מעל' בזה . ומפני שאני רואה שכבוד מעל׳ לא התבום בזה כראוי : בעבור זה לריך אני לפרש לו דברי ה"ה דהא בתבעה ונתפייסה שחיישיט שמא מחמת. חימוד ראתה חיישים לראי׳ מהמת חימוד אף שבודאי לא הי׳ לה בום הרגבה דהא תיכף מגעה שנתפייכה חיישינן במא ראתה מהמת חימוד : ש"ז כתב ה"ה שבכי בחי גונא כלא הי׳ שום ברבבה זה בוא רק מדרבכן במדין לאורייתא אף ברחתה בודהי דם מחמת חימוד היא טרורה לבעלה דהא לית כאן שום הרגשה וברוחית דם בלי הרגשה מותרת מן התורה מדרבת דבמואל אלא בהכמים החמירו בדבר זה לכך לא נחבב זה לחופה שאינה רחוי לביאה לת"ח הנושא אותה דאם היי לה הרגשת זיבת דבר לח בודאי לתישא הת"ח אותה עד בתכפור ז' נקיים ותטבול אלא באין כאן חבש הרגשה בלל וא"כ מותרת מן התורה מיד אף בראתה מהמת חימוד כיון שלא הי' הרגשה

בכל רק בדרבנן גוח ואסרו באופן זה והדברים פשועים נחבין;

מה שהשיב כבוד מעל' ע"מ שכתבתי במכתבי בביאור דין שפסק מהרא"י בפסקים וכתבים דאם יש לה הרגשה אחרת הן הרגשת שמש: או מ"ר: או הרגשת עד תליכן לחומרא שמא הי' לה גם הרגשת זיבת הדם והאשה שאומרת שלא הי' לה הרגשת יליאת הדם הוא מחשרון דעתה שלא ידעה להבחין להכיר אם הי׳ זה הרגשת דם : וע"ז הקשה מעל^ דלפי זה כל ספק בבדיקה הוא ספיקא דתורייתא ואיך תולין בדם מכה אף בהמכה אינה מוליאה דם עתה כיון שדרך המכה להוליא דם ואידתולין לה קל בספיקא דאורייתא גם בזה לא ידעתי תמי' והענין הוא כך כיון שדרך המכה להוליא דם הרי לא טדע אם דם זה בא מן המקור: או מן המכה מהיכי תיתי נהמיר ונדחק לומר שדם זה בא מן המקור והיץ שם הרגשה רק שנתבטל האי הרגשה בהרגשת עד הבדיקה הא יותר ישלחלות בדבר המלוי שדם זה בא מן המכה והאומד הדעת מסייע לזה כיון שלא הי׳ כאן הרגשה פרטית דתה שתחתרינןבעלתא לותר שלא הבחינה בהרגשה היינו היכא שידוע שדם זה בא מן המקור בהא אין לה מכה שוב חיזר נהדבר לחזקה שבודאי היה שם הרגשה רק שלא הבחינה בהרגשה : ולא ידעתי איך מדמה מעל׳ זה לזה דאם ע"ו גופא אנו דנין ומסופקי׳ אם דם זה יצח מהמקור או מהמכה איך נדחוק להחמיר ולומר שדם זה בח מהמקור ומה שלא הי' לה הרגשת זיבת דם הוא מחסרון ידיעתה הלא יותר יש לנו לומר דליכא כאן טעות וחסרון ידיעה ודם זה בא מהמכה אשר דרכה להוליא דם ואין שני הצדדים שקולים,לכנוס בו בבית הספק. ודבר זה מפורסם בפוסקים כדם הנמצא בעד הבדוק ואין כאן מכה חוששין מן התורה להלריכה טבילה ואפ"ה אמרינן שאם יש לה מכה שדרכה -להוליא דם חולין במכה דכל שלא איתרע חזקת טהרה של האשה תולין להקל: רק אם אין לה מכה ומצאה דם לפנים מהפרוודר איתרע הוקת טהרה ואוקמינן אחוקה אחרת שבודאי הי' לה הרגש':

מחמה מעל׳ כיון שעיקר ההרגשה הוא הרגשת זיבת דבר לח ומסברת אין הרגבת זיבת דבר לח דומה להרגשת עד הבדיקת שוה לח וזה טגב ומעל׳ בונה במה לטלמו לחלק ולומר שהרגשת השמשוהרגשת מ"ר יכול להיות דומה להרגשת זיבת דבר לת משא"כ הרגשת עד הבדיקה אין לו דמיון כלל להגרכת זיבת דבר לח : ידוע להוי למעל' שאין אנו יכולין לסתור דברי אחד מגדולי הפוסקי' מכח סברא בכה המדמה ומי הגיד למעל' שאין העד הבדיקה ג"כ נעשה רטוב בטופח על מנת להטפיח ע"י לכלוך הויעה המצוי׳ תמיד בבית הרחם . אמנם מלבד זה הסברא נותנת שע"י מישוד העד שמכנסת בתורין ובסדקין אזיל לה תוש הבחינה במקום הזה כי החכוך מוליד לה כמו כאב כא עור ובשר שבחוך חדרי בטנה נרפים וחלושים בטבע מחמת שהם רכים מחוד והכאב הזה אשר בא לה ע"י מעוד העד בחורין ובסדקין מחלים כח הבחינה להבדיל ולהבחין בין הרגשת זיבת דבר לח לבין הרגשת העד ואל יאמר מעל׳ שאני ממליא סברא זו מדעתי: לא כן הוא: אלא שלמדתי סברא זו מרביט הגדול רש"י ו"ל במס" נדה דף כ"ו ע"ב ד"ה דארגשה כתב דאגרשה בשעת בדיקה ועגול נהכי טהר לעולסדאימר הרגשת טד הוא שליערתה בבדיקת העד עכ"ל, הרי שהולרך רש"י ז"ל לכתוב שליטרתה בדיקת העד והיינו שבלבלתה לער הכנסת העד שכאב לה ולא

כמו שדימה מעל' בסברותיו לדחוק בכוונת דברי רש"י ז"ל: אני תמה על דברי מעל׳ שבא לדון בסברת שכלו בדבר שמפורש ברש"י במס' כדה דף ג' ע"א בד"ה מרגשת כתב כלומר יודעת מעלמה כשיולא דם ממנה והא מדלא ארגשה מאתמול ודאי השתא בבדיקת טד נפק עכ"ל הרי שרש"ו ז"ל רולה לפרש טעמא דב"ש דאינה מטמא למפרע מדלא ארגשה וע"ו קשה הלא גם עתה לא ארגשה וע"ו מתרך רש"י ז"ל דעתה י"ל שילא עם הרגשת העד ונתבעל הרגשת זיבת הדם בהרגשת העד הרי מפורש דאין לבחון בין הרגבת העד להרגשת הדסואף שהתום׳ שם מתחלנים בדברי רש"ז ביה היינו מטעם שהקשה להם לפי׳ רש"ז חם היתה מכמשת מאתמול למה לא מטמא ב"ש למפרט ונימא כסבורה הרגשת שמש היא ולכך מפרשי התום' דב"ש לית לי' שהאשה תולית ההרגשה בהרגשת שמש ומ"ר ועד ולעולם האשה מרגשת ואינה חוששת נהרגשה אחרת יע"ש בתוש" ד"ה מרגשת אבל לב"ה ולדידן אין חילוק בין הרגשת מ"ר ושמש להרגשת העד גם מה בהקשה למה מעומא ב"ה למפרע אמאי לא תליגן אשעת בדיקה ונימא שנתבעל הרגשה בהרגשת עד הבדיקה לא ידעתי מאי קא קשי׳ לי׳ יצא דשמא הי' הרגשה בהרגשת מי רגלים מאתמול דעכ"פ מידי ספק לא ומאי אולמא הרגשת עד מהרגבת מי רגלים ולכך מטמא ב"ה מספק וזה הוא רק מדרבנן יועל דבר פלפולו במכא ומתן של הלכה במס' נדה דנים ע"ב ימתול לי שכל דבריו נשענים משענת קנה רצוץ ; ראשון הקשה למה תוך אותיום חייבין בקרבן ודאי ותליכן ביטול ההרגשה בהרגשת השמש הלא היי גם ההרגבת עד ומחן מפים דהרגבת הדם היי עם הרגשת השמש דלחה הי׳ עם הרגבת העד וכיון שיש כאן ספק למה חיבין בקרבן הטאת ודאי טעת בזה טעות גדול דהא בתוך אותיום לא הי' בדיקה בחורין ובסדקין כמו דאי׳ בגמ׳ דף י"ב ע"ח דנא משכחת לבדיקה כשיעור וסת ומה שתלים בבדיקת העד היינו בדיקת הורין וסדקין ושיעור אותיום הוא פחות מכדי שיעור בדיקה זו ויעיין שם ברש" בכוגי" זו : ונעלם מכבוד מעל מה שמפורש בש"ם דף י"ד ע"ב וסת שאמרו לקטח ולא לבדיקה כאשר הבאתי סוגי׳ זו במכתבי הקידם : עוד נטען מעלתו על קושי׳ קלה למו שהית ומדקדק בסוגי׳דף נ׳ז למה הקשה מסיפא דנמלא על שלא אותיוסחייבין בקרבן אמאי לא פריך מריבא דמתניתין דנמנא טל שלו תייבין בקרבן לא ירעתי

מה קשי לי׳ הא קושי׳ הש"ם סובבת על ב׳ קוטבים דרך מוול"פ ה"ד אי דארגשה לאחר זמן אתאי פטורין אלא לאו דלא ארגשה וקחני נמצא על בלה אותיום טמאין וחייבין בקרבן : ומטתה יאמר מעל' איך יקשה מרישא דנמנא על שלו דליכא חלוק בין אותיום לאחר זמן : וכיון דהמקשן לריך להקדים ולהוכיח דמיירי דלח הרגשה מהך בבח דתני לחחר זמן פטורין מקרבן ובבת זו איירי בנמנת על שלה : וח"כ הקדמת קושי המקשן הות מסיפת להוכיח דמיירי בלה ארגשה לכך מסיים הקושי בנמצה על שלה אמאי חייבין בקרבן הואיל וקאי בהאי בבא ולמה זה ידלג מבבא דסיפא לבבא דרישא ומעולם לא שמעתי להקשות כן :

עוד רצה מעלי להחזיק דבריו הרחשונים שכתב דמתניתין תוך חותיום חייבין בקרבן מיירי שהי' הרגשה ודחית וע"ז השבתי במכתבי הקודם דאם הי׳ הרגשה נדאית לאחר זמן אמאי פטורין מקרבן כמו שפריך הגמ׳ ועתה חוזר על דבריו לסלק סתירה זו ונכנס בדחוקים לחלק בסברות . הנה אין דרכי להשיב על סברות אשר לא שמיע לי כלומר לא סבירא לי ודרך כלל נקפוץ בהוראה לסתור הוראה של פוסק מפורסם כמו אני אומר באין מהרא"י זצ"ל בלי שום ראוי׳ מוכרחת רק בסברות בדויות כאלה אשר כבוד י מעל׳ בעלמו יודע לכלקם כלהחר יד ורוח ישאם

במפלפל על פירושי שכתבתי בכוונת הגהת מיימוני סוף הל' א"ב: הנה גם מעל׳ בעלמו יודע רפיון פירושו ואני כבר כתבתי דלפי דבריו קשה למה נקט ההגהת מיימוני כשעבר זמן שאחר אומיום ולא נקט כשעבר אותיום ועתה במכתבו השנית כתב לתרץ דבריו דלכך נקט אחר אחר הואיל ולאחר אותיום איכא פלוגתא דתנאי אם חייבין אשם תלוי ואני לא ידעתי מה מועיל בזה דעכ"פ מוכח דבעבר זמן אותיום איכא ספק דאורייתא ולדברי מעל' ליכא חשש איסור דאורייתא דהא לא הוי הרגשה ודאית אלא הרגשת השמש וממה נפשך אי הי' בנדון של הגהת מיימוני הרגשה ודאית בלתי הרגשת השמש גם בנמלה אחר חחר יש חשש דחורייתה כיון שהיתה הרגשה ודאית ואי מיירי שלא הי׳ הרגשה ודאית רק הרגשת השמש א"כ לשיטת משל׳ גם באחר אותיום ליכא חשש דאורייתא אם לא הי׳ הרגשה ודאית: מה שכתבתי הגהת מיימוני פ"ד מהל" א"ב לענין שלא תחמור האשה לבדוק חמיד אחר תשמיש לקלקל עצמה כיון דמדאורייתא בעיק עד שתרגיש בבערה וכחבתי דכוונת הגהת מיימוני כיון דהבדיקה נמשכת עד זמן אחר הותיום והאשה המחמירה על טלמה לבדוק תמיד אחר תשמיש אי אפשר לה לצמצם כשיעור בכדי שתושיט ידה תחת הכר ובזה בודחי רואית מחמת תשמיש הוא רק חששא דרבכן והם אמרו שלא לבחק וע"ז השיב מעל" דהבדיקה אינה שנא להחזיק ענמה לרואית מ"ת כ"א להחזיק עלמה בעהרה לבטלה . לא ידעתי שותא דמעל׳ אני לא אמרתי אלא כיון שהבד קה יעשוך טד אחר שוב לא תלינן בהרגשת השמש ואפי׳ אם תמנא דם בבדיקה תהי׳ כרואית בלא הרגשה י והוי כמו בכתמים שהוא מדרבגן : וע"ז כחבתי שתבוא לה קלקול שתאסור על בעלם משום רואית דם מ"ת כיון דעדיין יש לתלות ההרגשה בהרגשת העד ולשון הגהת מיימוני שכתב למה תחמור לקלקל את עצמה וכו' לשון קלקול אינו שובל כ"א היכא שתאסור טל בעלה משום רוחית מחמת תשמיש אבל על פעם אחת שתהי' לריכה לטבול לבעלה ע"ז אינו נופל לשון קלקול כיון שאינה אסורה לבעלה כ"א לפי שעה והדבר מוכח דהא קודם תשמיש הוא רכאי לבדוק עלמה ואדרבה היא משובחת בזה כמ"ם הגהת מיימוני שם דכל היד המובה לבדוק בנשים משובחת ואמאי לא כימא כיון שאינה מרגשת למה תקלקל עלמה לבדוק קודם חשמיש פן חמלא דם ותהי׳ לריכה טבילה לבענה א"ו דבשביל פעם אחת לא חיישינן שמא תלטרך לטבול לבעלה רק כוונת הג"מ הוא באשה שמחמירה על עלמה לבדוק החר תשמיש בזה חייש שאם יארע לה שתמלא ג' פעמים אחר תשמיש תהי' אסורה לבעלה עולמית זהו קלקול שלה . והנה ב בשתים חות הפקרים היה הפתים לכלורה יש לדקדק אחאי נקט הבהת כגון זה לריך אני להודיע למעל׳ דלכאורה יש לדקדק אחאי נקט הבהת מייחוני הטעם שלא תחמור לבדוק עלמה משום כלקול למה לא נקט הטעם המפורש בש"ם שלא יהא לבו נוקפו ופורש ומבטל מכרי׳ ורביה כמ"ש המפורש בש"ם שלא יהא לבו נוקפו ופורש ומבטל מכרי׳ המרדכי בריש הל' נדה וכן פסק הרמ"א בריש סי' קפ"ד ס"א בהגה ויעיין שם בש"ך (ועיין בב"ו שם בריש סי' קפ"ד) ועכ"פ קבה למה שבק הגה' מיימוני טעם המפורש בש"ם שלא יהא לבו נוקפו ופורש ולריכין אנו לומר דם"ל להגהת מיימוני דטעם שלא יהי' לבו טקפו ופורש שייך רק אם יהי' מקנת חכמים להחמיר ולבדוק אחר תשמיש בזה יהי׳ לבו נוקפו ופורש כי הבעל יחשוב כיון דחכמים החמירו לבדוק החר תשמיש בודאי שכיח הדבר בנשים שרוחות דם חתר תשמיש ובשביל כן יהי׳ לבו נוקפו ויפרוש ממנה מכאן ולהבא אבל כשהאשה בודקת עצמה שלא במצות חכמים רק שהיא בעצמה מחמרת על עצמה לעשות כן בשביל זה סבירא לי' להגהת מיימוני לא יחוש הבעל לפרוש ממנה בשביל חומרא שהיא נוהגת בעצמה שלא במצות קבמים (וזה הוא היפך דברי התום') וה"א שרשאי נהאשה לנהוג תומרא זו לבדוק עלמה תמיד אהר תשמיש לוה כתב הגה"מ למה חקלקל עלמה ופן חראה ג' פטמים רלופים ותהי' אסורה לבעלה טולמית דאפי' באחר אותיום אם תחולת דם ג'פעמים מ"ת היא אסורה עכ"פ מדרבנן משום רואים דם

מ"ת כמו שבארתי במכתבי הקודם : עוד בחבתי במכתבי הקודסלסתור דבר י מעל שעלה בדעתו לוח׳דכל רואית דם מ"ת בלי הרגשה ודחים הוארק מדרבכן. ואני השבתי ע"ז א"כ למה החמירו הכמים בתרי רבכן לאסור אשה על בעלה י ועתה כחב מעל" להגין על שנמו לומר כיון בחם מנאה בהרגשה ודאית כמו בכדון דהי' משמ' עם טהורה ואמרה נטמאתי שהוא ודאי דאוריית׳ משום זה חששו צכל רואית דף מ"ח אפי׳ שלא בהרגשה ודאית: לא ידעתי מה הועיל בזה ועדיין קשה בא סוף סיף איכ׳ בשל'הרגישה תרי רבנן חדא דגורו שלא בהרגשה אטו רוחית

בהרגשה ודחית ועוד דקביעות וסת גופא הוא רק מדרבנן . בשלמא אי תוך אותיום הוא מדאוריית' ואמרינןחזקה שהי'שם הרגשת יציאת!הדסרק שנתבעל האי הרגשה בהרגשת השמ' א"כ שייך לותר גזרו אחר זמן אותיום ולא נחשב זה גזירה לגזירה כי בקל יכולה לטעות בשיעור הזה כמו שבארתי במכתבי הקודם אבל לפי דעת מעל׳ דגם בתוך אותיום הוא רק מדרבנן אם לא הי׳ הרגשה ודאית וחכמי׳ החמירו ברואית מוך אותיום גזירה אטו רואית בהרגשה ודאית קשה למה הקילו חכמים בכתמים בכמה קולות הואיל והוא שלא בהרגשה ולא גזרו אטו רואית בהרגשה וכדי לעגן בנות ישראל הי' נקל . יותר לחז"ל לגזור ברואית מ"ת שלא בהרגשה אטו רואית בהרגשה ודאית ואכי תמה על מעל שדחק את עלמו לעשות העקוב למישור בסברות אשר איןלהם יכוד כדי לחלוק על פסק מהרא"י במקום שלא נמצא חולק עליו ואדרבה כל יושר לבב מחויב להדרולהתאמן להשוות דעת הפוסקים בכל האפשר שלא להרבות מחלוקת בישרחל . והה דנשטן כבוד מעל' על דברי החמ"ו הנחון זל"ל בנו"ב קמא חי"ד סי' ג"ה דכתב שמא תראה הוא מןהתורה הנה אאמ"ו כחב זה לענין לפרוש בעונה הסמוך לוסחה דנפקא לן מקר' והזהרתם את ב"י מטומאתם אבל אשה שראתה ג' פעמים מ"ת אשר לפי דברי מעל אפי׳ ראתה חוד ומןאותיום לתשמי׳ ג"כ הוא רק מדרבנן הואיל ולא הי׳ לה הרגשה ודאית ואיך החמירו חכמים בוה לעשות התשמיש לקביעות וסת לאוסרה ולעגן בטת ישראל . אתמהה . ועוד הא כמה גדולי הפוסקים ומרן ב"י כתבו דהך דרשה דוהוהרתם את ב"י וגו' הוא רק אסמכת' בעלמ' הואיל ווסתות הוא רק מדרבכן ולא ס"ל סברת אאמ"ו הגאון זל"ל א"כ לפי דברי מעל׳ תכוב הקושי׳ על גדולי פוסקים החנה ליוה החמירו חכמים בגזירה לגזירה לחסור חשה על בעלה עולמית ולעגן בנות ישרחל בתרי דרבנן :

15

ומרה שפלפל בסוגי׳ דמס׳ נדה דף י"ב ע"א באיבעי׳ אשה מהו שתבדוק עצמה בשעת וסתה לחייב את בעלה הטאת וש"ז עמד מעל׳ דלפי סוגית הש"ם במס' שבועות דף ח"י ליכא חיוב חעאת כ"א בששתש סמוך לוסתה וא"ב מאי כא מיבעי' לי' הא בלא"ה אסור לשמשמון לוסתה: ועוד הקשה למה באיבשי׳ דר"א מר"ה אשה מהו שתבדוק בכדי שיעור וסת כדי לחייב את בעלה חטאת ולא נקט גם לחייב את האשה חטאת דהא במחני תכי ושכיהם חייבים בקרבן ומכח קושיות האלה בנה ודייק בפלפולים לחוק את דבריו ולאותובי תיובת' כלפי מהרא"י זצ"ל ואני לא ידטתי מאי קשיא לי׳ וכי ליכא שם בסוגי׳ במס׳ שבועות אוקימתא דמתני׳ איירי בשלא סמוך לוסת׳ אף שהוא אנום אכניסה מ"מ הוא שוגג אפרישה באבר חי וא"כ האיבעי׳ לפי אוקימת׳ זו ורהיטא דסוגיא במסכת כדה אתי׳ כהוגן: וכדי לבאר הדבר לריך אכי להקדים לכבוד מעל׳ ב׳ הקדמות אשר הם בחשרון ידיעתו מה שתבואר בחידושי הרמב"ן ז"ל בסוגיא דמס' נדה הנ"ל דהכך האיבעיות הם לפי שבעל האיבעי׳ הי׳ סובר מדהולרך בדיקה לפני תשמים ולאחר תשמי׳ לעוהרות ולא לבעל׳ ופי׳הענין שהיו השואלין הך האיבעיות סבורין שבדיקו׳ האלה לשל טהרות יש לחוש לספיקן ומה שלא הוצרכו לגבי הבעל הוא קולא שלא להאריך עליהן את הדרך יעיי"ש בחידושי הרמב"ן ז"ל: שוד צריך אני להודיע דמה דתני במתני׳ נמצא על שלה תוך אותיוסליכא בתציהות אלה כשפירש החר הביחה בחבר חי דהי פירש בחבר מת כבר עבר ביעור אותיום ודבר זה מפור׳ בתום׳ במם׳ שבועות דףח׳ע״א בד״ה המשמש מת בטרות פטור דלריך לחוקמי מתני' בשיטור וסת דפיר' בקושי ע"ש בחום׳ והוח דבר ברור שחין לפקפק בו י ומעתה נבוח לביחור הסוגיח במם׳ נדה מתחלה בעי ר"ז מר"י אשה מהו שתבדוק עלמה לבעלה ומפרשי המו" שם דקא מיבעי׳ לי׳ אבדיקה שלפני תשמי׳ והאיבעי׳ זו אינה כלל לענין חיוב קרבן רק אם הצנועות לריכין להחמיר על עצמן לבדוק ויש מהפוסקים שמפרשים שהאבעי' זו קאי גם אבדיקה שלאחר' תשמישוהיינו מדהולרכו בדיקה זו לענין טהרות רק לבעל הקילו חכמים שלא להרחיק עליה את הדרך וא"כ לנוטות לריכין בדיקה ואמר לי׳ כא תבדוק אפי׳ להחמיר ע"ע אינו רבאין מהוסדא"כ יהי׳ לבו טוקפו ופורש דהיינו אבדיקה שלפני התשמיש יחוש שתא לא בדקה כרתוי ונשי׳ ר"ת יחוש הבעל שתא הרגישה ועל בדיק׳ שלתחר התשמי׳ יהי׳ לבו נוקפו מדהולרךבדיקה ש"מ שיש לחוש שמא תראה בשעת תשמים ויפרוש ויבטל פרי׳ ורבי׳ (יעיין בחידושי הרמב"ן ז"ל ובמרדכי בריש הג' כדה שיש בזה פירושים שונים ויעיין בש"ך ריש סי' קפ"ד) ואח"כ מביה הש"ם שר"א בעי איבעי' זו מרב הונא לענין אם תבדוק עלמה בשיעור וסת כדי לחייב לבעלה חטאת ואין כוונת האיבעי' כדי לחייב חטאת על הכניסה דבוה הוא אגום דבעל האיבעי׳ קאי כששימש שלא בשעת וסחה רק שהבעל ופירש בשיעור וסתו א"כ ע"כ חייב חטאת הואיל. פירש באבר חי א"כ יהי׳ הבעל חייב הטאת על שגגתו שלא הי׳ לו לשרוש אלא עד שימות האבר והוא לא עשה כן לכך הוא שוגג דתיירי שהוא עם הארץ לוה כתו שמוקי הש"ם במס' שבועות ואנום לא הוי דת"ת הוי לילחש שמא תראה דהא הולרכה בדיקה לטהרות: ואם הוא אנום אכניםה משום דא"כלא יבמש לעולם ומה הי'לי' למ עבד מ"מ אפרישה באבר חי הוא שובג: דחי הי ידע הדין שים חילוק בין פירש בחבר חי לפירש בחבר מת הי לנ לשהות עד שימות החבר והי לו לחוש פן תבדוק (דהשוחלים היו סוברים דמדינא צריכ׳ בדיקה רק שחכמים הקילו להם כמ"ם הרמב"ן)ותמצ׳ דסבתוך אוחיום ופריך לרי הא בלח"ה אי אפשר לחייבו חטאת דתי משכחת בדיקה כשיעור וסת אלא מאי שתקנח:

ומעתה יראה שלריך הש"ם לנקוט כדי לחייב הבעל חטאת הואיל והחיוב הוא על הפרישה . וזה שייך רק לגבי הבעל ולא לנבי האשה וקאמר שהאיבעי" קאי מאי שחקנח והאיכ" דאמרי קאמרי דלטולם האיבעי" קלוי 1,0

קאי לענין קרבן לחייבו אשם תלוי על הפריש' הואיל והוא - ספק אם ראתה קירם שפירש ועבר על שגגת כרת או אם ראת׳ אתר שפירש והי׳ שהות אחר פרישה כל זמן משך הבדיק׳ בתורין ובסדקיןשהוא יותר מכדי שיעור אותיום׳ וע"ז בפיר כתבו התום דלתה לי למבעי בעי שני לשנין חיוב חטאת בבדיקה שהחר תשמי׳ הה מלי למבעי׳ מהו שתבדוק קודם תשמי׳ וכגון שהי׳ בבית אפל ומניח העד עד אור הבוקר ומותר לשמ׳ אףשאי אפשר לראות בעד הבדיק׳ עד הוד הבוקר דחכמים הקילו לשמי בלי בדיקה שלשני התשמי' ואם ימלא בבוקר דם על העד יהי׳ חייב חטאת על הפריש׳ באבר חי ומתרלים התוס׳ כיון שכבר השיב שאין לבדוק כלל לפני חשמי כדי שלא יהי לבו נוקפו ופור׳ לכך נקט החיבעי בבדיק׳ שחתר התשתי׳ כן הואפי׳ השוגי׳ זו : ואני תמה על כבוד מעל׳ בג׳כ נחית לפר׳ החיבעי׳ שחיו׳ חשחת הוא על הפריש׳ למה זה הפליג את השמוע׳ לומר שהישם הרגש׳ ואמרה לו פרוש ועוד כמה כרכורים אשר כרכר בהבנת דברי התום' ונכנס בדתוקים להחליא סברות בדויות דדוק׳ בחיוב קרבן שייך לנו נוקפו ולבסוף הניח את דברי התוספת במס׳ שבושות בל"ע - ואלו הי׳ כבוד מעל׳ מיישב בדבר והי׳ מעיין בעוב לראות את דברי הרמב"ן ודברי התוס' שם דף ת' ע"ב אשר הבאתי היו מתפרשין לי׳ דברי הש"ם ודברי החום׳ כהוגן בלי פקפוק וכל זה גרם לי׳ לעמוד על דעתו ולחלוק על פסקי מהרא"ד וקשר חבל בחבל ונימא בנימא: ואני אין דרכי בכך . ואני הולך לאט לאט לרגל המלאכ׳ אשר לפני בנתיב הפוסקי׳ ואני אוהב לפרוק ושונא לטעון:

וכרה שהביה דברי הרמב"ם ז"ל בפ"ה מהל' שגגות הל' ו' ז' אין לו שום שייטת להאיבעיות הש"ם דהרמב"ם בפסקיו קאי אליבא דמסקנ' זגם הדין השנוי במשנה ששניהם מחוייבים בקרבן זה ליכא לאוקמא כ"א בשמבה בשעת וסתה ושניהם חייבין על התשמיש גופא ולא מיירי בהלכה זו מכל מחיוב פרשה באבר חי רק בהלכה ז' מפרש דין חיוב על הכניסה ודין חיוב על הפרשה אם פירש באבר חי: סוף דבר נשמע שדברי מהרא"י ודין חיוב על הפרשה אם פירש באבר חי: סוף דבר נשמע שדברי מהרא"י כוניסוברורים ופשטות הסוגיות באיבעיות הג"ל סותרים את כל דברי מעל: ואל ירע בעיניו אם פלטה קילמסי לדבר קשות נגד סברותיו כי איכהה אוכל לראות שכבוד מעל לבהד חדשות מסברת עלמו בדיני פתחי נדה העמוק' ואיד במה לעצמו להגיד חדשות מסברת עלמו בדיני פתחי נדה העמוק' ואיד מעלה בעיניו להכריע בשיקול דעתו בדבר אשר כל האחרונים שתקו ולא תלאו מענה נגד פסק מהרא"י ז"ל : ובכל זאת יהי' לבו נכון ובעות כי אהבת מענה נגד פסק מהרא"י ז"ל : ובכל זאת יהי' לבו נכון ובעות כי אהבת מענה נגד פסק מהרא"י ז"ל : ובכל זאת יהי' לבו נכון ובעות כי אהבת

שולם אהבתיו יַ כ"ד אוהבו הד"ש

רק׳ שמואל סג"ל לנדא

בע"ה יאמניטן יום ב' כ"ז למב"י תקע"ד לפ"ק ג

יצו ה' את הברכה שלום לארו' ירידי הרב המופלא ומופלג בתורה כש"ת מוה' שמשון אייבשימץ אב"ד דק"ק פוליץ:

לח פ"ך באלתו באשה שאמרה שראתה ג' פעמים רלופים דם מ"ת:
זאח"כ כשחקר הרב אימת היתה הבדיקה אם הי' בכל ג'
פעמים תיכף אחר תשמיש בכדי שתושיע ידה תחת הכר אמרה בפעם
שני לא בדקה עלמה תיכף אחר תשמיש מחמת שלא הרגישה כלום כ"א
ביום שלאחר ליל העבילה בדקה עלמה לעת ערב ומלאה דם ועתה יש
לשאול אם האשה נאמנת לומר שבפעם שנית לא בדקה עלמה אחר תשמיש
אם אין זה חזרה מדברי הראשונים שאמרה פתם שראתה ג'

פעמים אחר תשמים:

השובה, יפה דן ויפה הורה שאין זה בגדר רואית דם מ"ת כיון שלא
הוחזקה לראות בכל שלש פעמיםתיכף אחר תשמיש כי בפעם
שנית לא בדקה עצמה כ"א ביום המחרת שאחר התשמיש לעת ערב: ולא
אחרים איגלאי מילתא למפרע שאם היתה בודקת עצמה חיכף אחר תשמיש
גם בפעם שנית היתה מוצאת דם כמו בפעם הראשון ובפעם השלישי דלא
מחזקים רעותא מספק כמו שמפורש בש"ך ריש סי' קפ"ד י ואף שאין אנו
בקיאין כמו"ש הרמ"א שם בהג"ה שאין אנו בקיאין בשיעור בכדי שתופיע
ידה תחת הכר מ"ת במופלג כל כך יותר מי"ב שעות אחר התשמיש בודאי

אין זה בכלל רואית דם מ"ת: ומרה במסופק מעלתו אם האשה נאמנת על כך מאחר שאמרה בתחלה בראתה ג׳ פעמים אחר תבמיש נראה - לענ"ד שהאשה נאמנת ע"ז באין כאן חזרה כיון שמשולם לא אמרה שראתה דם מיכף אחר התשמיש ויכולין לתרץ דברית כיון שראתה בכל ג' פעמים בבדיקה הראשונה שאחר פעמים שרחתה לה לומר כדמה בדעתה לומר כן הואיל תש תי' וחשבה ורלופים אחר בכל ג׳ פעמים לא הי׳ בדיקה אחרת מפסקת בין התשמי ובין אותה הבדיקה בראתה דסוהיתה סובר ת שהבדיקות האלה נגררים אחר התשמיי שראתה ב' פעמים רצופים אחר התשמים ויטן שלא הזכירה בדברים הראשונים מענין הבדיקה איתת היחה הבדיקה ואף בלח אמתלא נאמנת בדברים האחרונים כיון שאנן יכולים לתרן דברים ונת שייך בזה לומר שוי׳ אנפשי׳ חתיכה דחיסור׳ כיון שלח הי׳ במשמעות

דברים ענין איסור ברור:

ראית דם ידוע להזי כי לענ"ד יש בזה שאלה גדולה על עיקר דין

האית דם מ"ת שמאסרה על בעלה באומרת שראתה ג' פעמים

מחמת תשמיש למה תהי' האשה נאמנת ואמאי לא נימא שאינה נאמנת

משום שמא עיציה נתנה באחר כמו דקיית"ל במשנה אחרונה בשנהי מש'

נדניש באין האשה גאמנת לומר לבעלה עמאה אני לך משום שמא עיניה

נתנה באחר וכמ"ש בש"ע א"הע סייקט"ו "סעי" וי וא"ל דמש"ה . נאמנת הואיל והתורה האמינה על כך כמו דדרשינן וספרה לה לעצמה : ז"א שאף שהחשה כאמנת לומר שראתה דם והוא נדה היינו הואיל והאיסור הוא לפי שעה ואחר הספירה והטבילה הוא מותרת לו ואינה יוצאתי מבעלה משום כך ומש"ה היא נאמנת לומר שדם זה מן המקור וכדומה שהם דבריםשאינן אלא לשטתה ואינה נאסרת על בעלה עולמית . אבל באומרת שראתה ג׳ פטמים מ"ת למה תהי' נאמנת להפקיט את עצמה מבעלה אמאי לא נימא שיני' נתנה באחר כמו בכל הני עובדא דשלהי מס' נדרים י והנה יש בזה ארו כות דברים ואני כעת באורת נעה ללון ואני כותב בלי עיון בספר ותפני חולשא דאורחא קשה עלי העיון ולהביט בספרים ובהשקפה ראשונה נלע"ד לומר שדבר זה תלי׳ בסברא בחילוק שיש בין התום׳ והר"ן ז"ל : והוא שבשלהי מס' נדרים מקשים התוס'למה לא תהי' האשה נאמנת לומר טמאה אני לך כיון דשוי׳ נפשה חתיכה דאיסורא: ומתרנים בשם הר"א דאין האשה כותרת עליו ודחתו התום׳ שם תירוץ הר"א ומתרצים דיש כח ביד חכמים לעקור דברים מכל וכל בסברא גדולה כואת דעיני׳ נתנה באחר י והר"ן בס מחזיק ומטעים תירון זה בטעם לשבח לומר דאףשאין כח ביד חכמים לעקור דבר אלא בשב ואל תעשה . מ"מ הכא יש כח ביד חכמים לעקור דבר מכל וכל משוםדאפקעינהו רבכן לקדושין מינה ונמצא הוא פנוי' למפרע דכל המקדש חדעתח דרבנן מקדש וכל שאמרה טמאה אני לך אפקעינהו רבנן לקידושין מינה ובשעה שנאנסה היתה פנוי׳ למפרעו ולא נאסרה על בעלה ע"ש בר"ן ולפי חירוץ הזה לא קשה כלל קושי הנ"ל דכיון שהיא נאמנת מדין דאורייתא בראתה ג' פעתים מחמת תשתיש ושוי' אנפשה חתיכה דאיסורא שוב אין כח ביד חכמים לעקור דבר חורה בשביל הסברא שמא עיני' נחנה דבשלמא באומר׳ שנאנסה שייך לומר שחכמים אמרו שאינה נאמנת דאין כאן עקירת דבר תורה כיון דכל המקדש אדעתא דרבנן מקדש ועקרוהו רבנן לקדושין מיני' והיתה פטי' למפרע ולא נאסרה של בעלה אבל באומרת שראתה ג"פ מ"ת לא מהני בזה לומר שעקרוהו רבנן לקדושין מיני׳ מה בכך שהיא פנוי׳ למפרע אכתי היא מוחזקת לאיש הזה לראות ממנו מחמת תשמיש ואסורה עליו שמא תראה עוד י וגם לתירוץ הר"א שהביאו התום׳ ג"כ ניחא דבאיסור נדה גם היא מוזהר׳ עליו א"כ שוי׳אנפשה חתיכה דאיסור':

לפ"ז קשה להיפך לחה לא תהי׳ האשה נאמנת לומר טמאה אני לך הא ישלה מיגו דאי בעית להפקיע את עצמה מבעלה היחה אומרת שרואית ג"פ מ"ת ובוה היא נאמנת מטעם דשוי׳ אנפשה חתיכה דאיסורא כנ"ל:

ועוד קשה דהר"ן שם בשלהי מס' נדרים מביא עוד תירוץ בשם אחרים דלכך אין האשה נאמנת למשנה אחרונה לומר עמאה אני לך דהואיל ומדין חורה אין האשה נאמנת להפקיע - את עלמה מבעלה שהיא משועבדת לו רק משום דהא מלחא דטמאה אני לך כסיפא לה התקינו במשנה ראשונה להאמינה דאי לאו קושטא קאמרת לא הוי מזלולת עצמה לומר הכי ואח"כ כי חזו רבכן בתראי דאיכא למיחוש לשמא עיני' נתנהי באחר תוקמא אדינא שלא תהי׳ נאמות ע"ש בר"ץ : ומעתה לפי תירוץ האחרים הקושי" במק"ע למה לא נימא גם באומרת שראתה ג"פ מ"ת שלא תהי' נאמנת משום שמא עיני' נתנה באחר ולמה לא נוקמי אדינא שלא תהי' נאמנת להפקיע עלמה מבעלה כמו באומרת עמאה אני לך י **והגראה** לי בזה ליישב תמיהות הנ"ל דלכך נאמנת האשה לומר שראתת ג'פ מחמת תשמיש י דהא השיטור הוא בכדי שתושיט ידה תחת הבר לבדוק שלמה בעד א"כ הוי זה דבר שיוכל להתברר להראות לבעלה העד שמקנחת בו ובדבר דחיכה לברורי חפי׳ חינש דעלמה נחתן יו וחף שהט"ז בי"ד סי' קב"ז ס"ק ה' כתב על דברי הרמ"א שם שמבי' מיהו יש אומרים דבדבר דאיכא לברירי כגון שאמר לו אחד בא ואראך - טובד כוכבים ומזלות מנסך יינך לריך לחוש לדבריו עכ"ל מור"ס : וע"ז כמב הט"ז פי' שנריך לילך עתו אבל אם הלך עתו ולא תצאו אין כאן איסור עכ"ל וכוונת הט"ז דנחו כוונת הרמ"ח שכתב שלריך לחוש לדבריו שיהי' העד נחמן לאסור היין על פיו אלא שכוונת מור"ם הוא שלריך לחוש לדבריו היינו רק לענין שנריך לילך עמו לראות פן יש ממש בדברי העד - דכל היכא דאיכאי לברורי מבריכן . אבל אם הולך ולא מלאו אין כאן איכורואין העד כאמן לומר שעובד כוכבים ומזלות כיסך היין וקודם שבא בעל הייך לראות: הלך לו העובד כוכבים ומולות : וכן איתא בתום׳ במס׳ קדושין דף ס״ו׳ ריש ע"ה בסיף ד"ה נטמחו טהרותיך חשר דין זה שהביח מור"ם נובע מדברי התוםי האלה שכתבו בדבר שיכול להתברר כגון שאמר לו יש שרץ' בטהרותך או עובד כוכבים ומזטת מנסך יינך בא ואראך האיסור בהא ודאי יש לחוש לדבריו ולבדוק עכ"ל החום׳ ע"ש הרי כתבו התום׳ שישי לחוש לדבריו לבדוק אבל אם בדק ולא מלא כלום או שאדע אונם אח"כי באי אפש׳ לבדוק הין כאן איסור דכיון שלא נהברר דברי העד הין כהן מלתא דעביד' לגלוי' ואין עד א' נאמן נאסור מ"מ יש חילוק דין בין דבר' שיוכל להתברר לבין מילתא דעבידא לגלוי׳ דדבר שיוכל להתברר כמו בנדון שכתבו התום׳ ומור"ם דחם חדם חומר בא ואראך שיש שרן בעהרומיך או בא ואראך שבד כוכבים ומוטת מנסך יינך בזה צריכין אנו נתוש לדבריו לענין לבדוק את הטהרות ולילך למקום שמונח שם היין פן ימנא כדברי העד דבכל ספק חשם איסור קיי"ל כל היכא דאיכא לברורי מברילן אבל אין זה בגדר מה דאמרינן בעלמא מלתא דעבידא לגלוי' לא משקרא בי׳ אינש היינו שים בידינו למיקם על הדבר ולברר אם העד אונר שקר אבל בוה אף אם יכד ויבדוק ולא ימלא שרך בעהרותיו או שינך למקום

לדעתי גם זה הוא ספק אם ע"י חקירת האשה יתגלה הדבר ולכן הנאמנות של עד אחד באשה הוא רק מדרבנן ועיין בתשובת ריב"ש סי' קנ"ה שהאריך מאוד בענין זה וכתב ג"כ שאין כל מילתא דעבידא לגלויי הם בגדר א" וכתב לחלק שבעדות אשה שמת בעלה אינו בודאי שיתגלה הדבר ע"ש משא"כ בעדות העד א' שאומר ברקאי יש בידינו לחקור ולברר אם אמת כשיעלו אחריו לראות אם האיר השחר כמו שהבאתי דברי הירושלמי וכן בעד שהעיד שב"ד קידשו את החודש יש בידינו לשלוח עדים למקום ב"ד ולהקור ולברר הדבר . וכן בנדון דידן יש ביד הבעל תיקף כשאתרה לו אחר התשתי׳ שנטמאת לראות בעד הבדיקה אם הדבר הזה אמת : בזה כאמן העד מן התורה כיון שיש בידינו לברר ולטמוד על בורי' יש חוקה-הלימתא שמתירא העד לשקר שמא יחקרו את הדבר ויחגלה שקרו : כיון שיש בידינו לחקור וא"כ גם האשה נאמנת הואיל כשראתה תיכף אחר התשמי? הי׳ עבידא לגלויי להראות לבעלה העד שיש בו דם: ואין לומר דעדיין לא הוי מילחא דעבידא לגנויי דשמא הכינה להעד אשר כבר הוא מלוכנך בדם והיא בערמה באה להטעות את בעלה לומר שראתה דם זה מחמת תשמיש לזה אין לחוש דבקל יש לבחון ולראות אם הדם הואלח דאם הי' הדם על העד מקודם הוא יבש ונדבק בהעד ואינו מעורב עם הש"ן שפולעי אחר התשמיש . והנה כל זה אם האשה אומרת לבעלה בכל ג' פעמים תיכף אחר התשמי׳ שראתה דם שייך בו מלתא דעבידא לגלוי׳ : אבל אם אחר התשמיש לא אמרה לבעל רק ביום שלאחר התשמיש אמרה כן : אפשר לומר שאין האשה כאמנת • ובפרט בנדון דידן אשר אחר החקירה שלויתי לשאול להבעל אימה כודע לו: ואמר שבפעם שני׳ עמד בעוד שהיתה אשתו ישינה והוא הלך לעסקיו קודם צַהחיר היום מחוץ לעיר חיום פרסחות ולח חזר כ"ח חחר ב׳ ימים בוה יש ללדד ולהקל אף שהאשה אומרת שראתה ג' פעמים שאינה כאמנת להפקיע את טלמה מבעלה : כיון דלא הוי מילתא דעבידא לגלייי כיון שהבעל הכך מכם אחר תבמיש : ואני אין רלוני לתקוע מסמורת בדבר הוה באני כותב בלי עיון בספרים הנלרכים לוה : עב"פ אינה מוחוקת לראות מרחת תבמיש ומותרת לבעלה אם לא שתראה עוד ב' פשמים שאז באסרה מחמת ג' פעמים רלופים ומפני חולשא אקלר :

כ"ד הד"ש הק' שמואל סג"ל לנדא:

לכבור אהי' מחות' ידידי, הרב הנאון החריף ובקי בנן של קרושים כבוד מוה' זאבל נ"י אכ"ר רק"ק ברוינשווייג יע"א:

לם מבחבו הגעים הגיעני וע"ד אשר עמד על דברי הנו"ב מה"מ וז"ל מעל" כ"י אחת אשאל בדבר אשר אאמ"ו הגאון המפורסם זל"ל שחל לרשכב"ה מר אביו הגאון הגדול זל"ל והשיב לו בשו"ת לחלק י"ד סי" ק"ה בענין כתם הנמלא על הנית והעלה דלא גרע מלברים דמקבלי טומאה ע"כ תוכן דבריו הקדושים ולא הביצותי דבהדי מבואר ברמב"ם בפ"ק מהל' כלים הלכה א' דהנייר בעצמו אינו מקבל טומאה אם לא עשה ממנו כלי יעיי"ש והיינו טעמא דלא דמי ללבדים דבנייר פנים חדשות בא לכאן ט"כ לשון מעל׳ כ"י: לענ"ד דברי אאמ"ו הגאון זל"ל שרירן וקיימין ומתחלה לריך אני להקרים שכל דבר המוכן לכתוב עליו בדיו יכונה בלשון חז"ל בשם נייר וחפי׳ קלף הנעזה מעור נקרא בשם כייר כמו"ם בתוו"ע בפ"ב ממם כלים משנה ה' יע"ש ומעתה אני אומר ששם נייר הוא שם הכולל על כל מיני כיירות אף שהם הלוקים בדיני טומאה ויש מין כייר שמקבל עותאה ויש מין כייר שאינו מקבל טותאה וכ"כ מלשון הרתב"ם הכ"ל בפ"ב מהל" כלים הל"א שרקדק בלשונו וכתב אש"פ שאין הנייר תקבל טומאה וכתב בה' הידיע' וכוונתו אט"פ שעשה הכלי מאיתו מין נייר שאינו בר קבלה טומאה אפ"ה אם עשה ממנו כלי מקבל טומאה דאם כוונת הרמב"ם ז"ל דרך כלל שאין שום נייר מקבל טומאה הנ"ל להרמב"ם לכחוב אע"פ שאין נייר מקבל טומאה א"ו דהרמב"ם לאו כללא כייל על כל מיני נייר: ודבר זה מוכח דאל"כ קשה המשנה השנוי׳ בסוף פ"י ממס׳ פרה דתני שם של תטאת בנייר ושל תרומה בידו שניהן טמאין וש' ואי ס"ד שהכייר חינו מקבל טומאה כלל קשה למה יהי׳ של משאת טמא הלא הצייר. חולץ בין ידו ללגין של חטחת בשלמת אם הנייר מקבל טומחה שפיר מטמחה החטאת משום שאין מוגין ראשון ושני לחטאת אבל אם הגייר לאו בר קבלת טומאה הוא למה יהי' החטאת טמא הא לא גגע כלל בידו כ"א ע"י הכייד והוי חלילה : א"ו שהכייר בעלמו מקבל טומאה ואפ"ה התרומה טהורה הם הנייר מפסיק דלגבי תרומה מוכין ראשון ושני ואין הנייר מטמא את התרומה . וזהו כוונת אחמ"ו זל"ל שם בתשובה שכתב ועיין פ"י ממס׳ פרה משנה ו' י וכן מוכח מהחר"ט בפ"ב ממסי בלים משנה ה' שמסופק אם כייר מקבל עומאה וקא פשיע לי׳ דמקבל עומאה מידי דהוה אמתצלת ששטי׳ בסוף פ"כ מחם׳ בלים דחקבל טומאה ולמה לא הוקשה מדבתי הרמב"ם הנ"ל דכתב בחין הנייר מקבל מותחה : לכן ע"כ לריכין חנן לחלק בין נייר לנייר וכל ניירות שלנו שהם מששי לבדין (שקורין בל"ח געפילנע) הם מקבלים טומאה כמ"ם אאמ"ו הגאון ול"ל וכונו שהביא שם דברי הרמב"ם בפ"ח מהל' כלים הלכה י"ח : אמנם יש כייר שאיט מקבל טומאה והוא מין נייר שהי׳ להם בדוחת הראשונים טרם שירש ממלאכת כייר שלט והיו כותבין על עלים שלמים מעלי אילטת וירקות או על קליפי עלים שהחליקו והתקיט חותם כמו שהם גדלים כדי שיקבלו הדיו ויהי׳ ראנים לכחוב עליהם ונייר זה כיון שהוא כברייתו אינו מקבל טומאה שאין בו מטשה לבדים ולא נשחנה ועדיין הוא שלה וקליפת עץ כגדולו ולא ב

במונח שם היין ולא ימלא עובד כוכבים ומולות שם בוה עדיין אינו מבורר אם העד אתר שקר ואין העד נתפכ על שקרו בזה דעדיין יש לו החלטה לומר באמר אמת רק שביני וביני הלך לו העובד כוכבים ותולות וניטל משם השרך וא"כ ממילא ליכא כאמנות להעד מטעם חוקה דמלתא דעבידא לגלוו׳ לא משקרא בי׳ אינבי כיון שאין העד מתיירא שיהי׳ נתפס על שקרו אין כאן חזקה להאמין לעד א׳ (יעיין במס׳ בכורות דף ל״ו דמחלק הש״ם בהאי דינא דמלת א דטבידא לגלויי לא מכקרי ב"א : בין היכא דאית לי" כאשתמוטי ובין היכת דלית לי׳ לאשתמוטי ש"ש בסוגי׳ זו היטב) דחוקה ון שחין חדם חות רבקר היינו בדבר שיש בידינו לברר הבקר ומלתח דעבידה לגלויי הוא באחד שרמר על כהן בעבד עבודה בהוא בעלמום ועבודתו פכולה ואומר כלח בגדיך ואראה המום פים בך או באמר על מקום שאין בו ש עור מקוה ואומרבא ואראה ונמדוד המקוה שאין בו מ'סאה כמו דאי' במס' קידושין דף ס"ו ע"ב, בוה נאמן העד לפסול העבודה שעבד הכהן הזה ולטמא הטהחות שטבלו במקוה הזאת אף שביני וביני הלך הכהן שעבד עבודה והמקוה כפלה ואי אפשר למדוד היינו הואיל ובשעה שאמר שלח בגדיך ואראה המוסשיש בכהן הזה הי' מלתא דעבידא לגטי'דהא הי' בידינו לפשוט הבגדים מהכהן ולראות הם ישבו מום או לא וכן במקוה הי' בידיטו למדוד המקוה ולרחות אם מחוקת מ' כאה או לא בזה יש חוקה שהעד אחר אחת והי' מתיירא לוחר שקר פן יבורר הדבר ויהי' נתפס על שקרו דהא בשעה באמר שלח בגדיך ונראה המום או באו ונמדוד המקוה אם ים שיעור מקוה לא אסיק אדעתי' שילך הכהן ושיארע אוגם למנוע מלמדוד המקום וכיון שבשעת הגדת העד היי מלתא דעבידא לגלויי מאמינין לעד מטעם חזקה דמלתא דעבידא לגלויי לא משקרא בי׳ אינשי : הארכתי בסברא זהת יען שרחיתי להש"ך בי"ד שם סי' קכ"ו ס"ק ד' שהקשה על הרמ"ה למה כתב זה בלשון יש אומרים והוא ש"ם ערוך במס" קידושין דף ס"ו ע"ב גבי בעל מום ומקוה עכ"ל הש"ך ואני ממה איך מדמה הש"ך זה לזה דגבי בעל מום ומקוה המפורש בש"ם הוא מלחא דעבידא לגלויי ונאמן העד לכל דברע משא"כ בדין שהבי' מיר"ם באומר בא ואראך טובד כוכבים ומזלות מנסך יינך בזה אין נאמנות להעד דאין זה מלתא דעבידא לגלויי רק שהתום" כתבו שאטפ"כ כיון דאיכא לברורי וליכך פן ימלא השובד כוכבים ומזלות חיישיכן לדברי העד לענין שלריךלילך ולבדוק פן יאמר האמת כנ"ל ואףשהתום" שם למדו דין זה דאמר בא ואראך עובד כוכבים ומזלות מנסך יינך ושרץ יש בטהרותוך שלריך לתום ולבדוק מהאי דבעל מום ומקוה המפורש בש"ם: אין כוונת החום׳ לדמות זה לזהשיהיו שוים בדין לכל דבר רק שהתום׳ כתבו שכתו שאתריכן בבעל מום ומקום שהעד נאמן מטעם מלחא דעבידא לגלויי כמו כן יש לחוש לדברי העד להיות עכ"פ לריך בדיקה מטעם כל היכא דאיכא לברורי ואין לפקפק על דבר זה בדין האמור בש"ם בבעל מום זמקוה עדיף טפי מדין שכתבו התוס' באומר בא וראה עובד כוכביסומזלות מנסך יינך שרץ המפורש כש"ם הוא בדעבידא לאגלויי ולברר כל הנדדים אם הוח אמת או שקר ודין התום׳ הוח רק חשש פן יבורר האמת אבל השקר אין לברר: עכ"פ דבר זה אין לריך לפנים דבדבר שהוא מלתא דעבידה לגלו יי ע"ה כהמן מדהורייתה וחין אכו לריכין לחקור אחריו הם המר אמת ודבר זה מפורש במם" ר"ה דף כ"ב ע"ב דעד א' נאמן לומר שב"ר קדשו את החודש ביום פלוני ומתקנין המועדות על פיו וע"א כאמן משום דדבר זה עבר להתגלות מטעם שהוח מלחת דעבידה לגלויי וכן פסק הרמכ"ם בפ"ג מהל' קידוש החודש הל' י"ד שע"ח נחמן לומר שקדשו הב"ד החודש ביום פלוני ומתקנץ המועדות על פיו וע"א נאמן משום דדבר זה טשוי להתגלות עכ"ל ע"ש הרי שע"א נאתן מדאורייתא במלתא דעבידה לגלוי׳ ועיין בחוי"ט ברים פ׳ ג׳ ממס׳ יומה ובירושלמי שם במתניתין הרואה אומר ברקאי פריך בירושלמי ועד א' נאמן ומתרןכיוןדאתה יוכל לעמוד עליו הרי שבחכיכן על עד ה' שאוחר ברקחי הף בחין אחר עולה אחריו לראות אם החיר השחר מטעם הואיל ויש בידינו לילך אחריו ולראות ולברר אם אומר אמת : ולכאורה יש להקשר ע"מ שכתב הרמב"ם בפ" י"ג . מהב' גירושין הב' כ"ט דמש"ה החמינו עד מפי עד וחשה ושפחה בעדות אשה שחת בעלה משום שיכולין לעמוד עליו אם יבוא בעלה ע"ש הרי שוה חשיב להרמב"ם ג"כ מילחא דעבידא לגלויי : ואפ"האין הנאמטת שלהם הוא מן התורה: ועיין בט"ב מ"ק בחלק אה"ע סי' ל"ג' ורק מדרבקן המטהו ומשום עגונה הקינו רבט והומר אני דהאי מילתא דעבידא לגלויי חינו דומה לשאר מלתא דעבידא לגלויי . דגבי עדות אשה אין בידינו לברר הדבר אם זה מת או עדיין הוא חי דהא אי אפשר להחברר ולעמוד על החקירה דאין אנו יודעין להיכן הלך בעלה : ואס כן ליכא ודאי שיתגלה הדבר דשתא טדיין הבעל חי ואעפ"כ לא יחוור והלך למדינת הים רק שאנו אומרים שאנו שאמרו עדות לאשה מסתמא אומרים אמת דאם איכן יודעים שמת מתייראים מן הספק לשקר וכוחר שחת בעלה של זו דתוששין שחא יבוא הבעל ויתגלה שכרם: ומפני זה האמיט חכמים את אלו להעיד: וזה הוא רק מדרבק ומשום תקנות עגונות הקינו להאמין אף בספק עבידא לגלויי: אבל מן התורה לא מחשב זה מיכתא דעבידא לגלויי כיון באין לעמוד בבירור הדברי ואינו חלו הלא במקרה אם יבוא הבעל ויכול להיות שלא יבוא ועיין בתום? במס' בכורות דף ל"ו ט"ב בד"ה והלכתה ועיין בט"ב קתה בחלק הה"ע תשובה כ"ן האחת"ו הגחון ול"ל כתב שם דתה דחיבעי בתם" יבתות דף קט"ו בעד א׳ במלחמה ובדף קי"ו ע"ב בעד א׳ בקטעה אי טעמא דע"ח באתן משום דהוא מילתא דעבידא לגלויי או משום טעמא דאשה דייקי ומנסבי : האיבעי׳ הוא דמשום מילחא דעבידא לגטיי לחוד לא סמכים הואיל וליכא ודאי שיתגלה רק משום לירוף הטעם דאשה דייקי וחוזרת על אמיחת הדבר מתירחין העדים שיתגלה ע"ש בדברי אחת"ו הגחון ול"ל : המנם משה שפיר קאמר: דורש קל וחומר: ה״ה התורני הרב המופלא מו״ה משה עלישמאבענ״י:

מא אותיותין הנעימים הגיטוני י וט"ד אשר חמה על דברי י החת"ו הגהון זצ"ל בתשובה בנו"ב מה"ת הלק י"ד סי" ק"ז בדין כלה שאירע טבילתה כמוך לוכתה אם להתיר הבעילה יפה כיון 'מעלתו : וגם אני עמדתי בתמי' זו · אמנם אעפ"כ מלאתי ליישב הדברים : והכני מעתיק למעל׳ מה שרכמתי בנו"ב שלי על הגליון: וזה לשוני שם י לכחורה דין זה מפורש במס'פסחים דףע"ב ע"ב דמוכחשם דאפי'ביבמה שהוא בודחי בטילת מצוה ליבום ג"כ אסור הבעילה סמודלוסחה יע"ב היטב בסוג" ותית' גדולה שאאמ"ו הגאון המחבר זל"ל לא הביא ראי מסוגי' זו . אמנס יש לוחר דחשם ליכ' ראי לדידן דכיון דסוגי' דפסחים אולא אליב' דר' יוחלן דחמר שם אבתו כדה בעל חייב יבמתו כדה בעל פטור . וע"ז קא שקיל וטרי שם ושפיר מסיק דבסמוך לוסתה אסור אפי׳ בעילת מצוה דהואיל ור׳ יותנן לשיטתו סובר וסתות דאוריית וכן הוכיח הרב המגיד משנה בפ"ד מאיסורי ביאה הל׳ ט׳ דר"ו דאמר במס׳ נדה דף ט״ו ע״ב אשה שים לה וסת בעלה מחשב ימי וסתה וכו' סובר וסתות דחוריית' ועיין בב"י בי"ד ס"ם קפ"ר (והוא דלא כתום' שם דףט"ו ע"א בד"ה אפי' בכתבו דיש לדקדק דר"י כבר וסתות דרבנן ע"ש) ומעתה י"ל דלר"י דסובר וסתות דאוריית"א"ל גם עונה הסמוך לוכתה הוא דאוריית' כפשט' דדרש' דוהזהרתם את ב"י מטומאתם ולכך שפיר גם בעילת מלוה אסור סמודלוסתה דאיןדוחיןדאוריית" מפני דאוריית׳ אבל לדידן דקיי"ל וסתות דרבנן ע"כ גסעונה הסמוך נוסתה הוא דרבנן כמו שהוכיח הראב"ד והרמב"ן והרשב"א : עיין בי"ד בב"יסי" קפ"ד: שפיר יש לומר דבמקום מצוה לא גזרו ויהי' מותר בעילת מצוה אפי" בעונה הסמוך לוכתה ולכן לא הביא אאמ"ו הגאון ז"ל רא" מסוגי" דפסחים רק מסבר׳ קאמר דגם לדידן אין ללמוד שאר בעילות מצוה מיוצא לדרך: דיש לחלק דביולא לדרך אם לא יפקידנה עתה תהי׳ מצוה עוברת: אבל שאר בעילות מצוה יש שהות שאם לא יקיים המצוה עכשיו יכול לקיימה לאחר זמן : ואף שאאמ"ו הגאון זצ"ל בנו"ב מ"ק חלק י"ד סי׳ כ"ה כתב דאף אסי וסתות דרבנן אפ"ה עונה סמוך לוסתה דאוריית': מ"מ שיטת רוב השוסקים וכן הכריע הב"י בסי' קפ"ד דהא בהא תלי' . לדידן דקיי"ל וסתות דרבכן ע"כגם עונה הסמוך לוסת'הוא מדרבנן ודרש' דוהוהרתם את ב"י אכמכת" בעלת' הוא: ומפני הערד' אקלר: כ"ד אה"ל הדש"ת:

סק׳ שמואל סג"ל לנדא:

בע"ה פרחג יום ה׳ ה׳ אלול תקפ"ב לפ"ק:

ישאו דרים שלום לכבוד אחז' ידידי הרבני המופלא והמופלב הרוץ ושנין כש"ת מוה' רוים יוסף עמדן דיין ומ"ץ בק"ק פאפטענדיים יע"א :

מב מבחבו הנעים הגיעני ולהיות כי טרדות רבות עתוסים עלי, בעבודת הקודש בקהלתינו יצ"ו קהל גדול ישמרם השם: ונוסף ע"ז בשאלות הבאות ממקומות אחרים קרובים - ורחוקים וכל חחד, רוצה בחשובה : ויש מהם הנחוצים לשעה . ואי אפשר לדחותם : גלל כן, לריך אני לתפום דרך קלרה לקלר באמרים. בלי אריכות דברים: בפלפולים ובאורים : והנה שאלתו שאלת חכם באשה אשר לה כאב עיניהם ר"ל : וצוה עלי׳ רופא מומחה לרבים. שלא יבואו מים כלל וכלל על עיני׳ פן תאבד מאור עינים ל"ע והנה אם קפדות הרופא הוא שלא יבואו מיסלתוך, העין לא ידעתי מה זו שאלה הלא יכולה לטבול כדרך כל הנשים שריםי עיניהן סגורות בשעת טבילה רק שלא תעצים עיני׳ ביותר מפני הקמטים ולפי הנראה גזר הרופא שלא יבואו מים גם מחוץ לעינים:וע"ו בא בשאלה איך תנהג האשה ההיא בחפיפה וטבילת מצוה לטהר לבעלה . ומעל' כת' להמצי׳ לה תחבולה לעשות לה אגד רפוי׳ על עיני׳ בשעת טבילה ומביא דברי הב"ח י"ד סי׳ קל"ח אות כ"ז בד"ה לא תאחו בה חברתה וכו׳ שכת׳ בשם ש"ד, דגבי קמיע ושירים וכומים יש לגזור לכתחילה רפוי׳ אטו אינו רפוי׳ וכן כת' מור"ם בסעי' א' בהגה דשמא תשכחנה נהתרפס וכת' מעל' לחלק דדוקא בשיוים וכומים שהם עלי׳ תמיד גזרו להסירם בשעת טבילה משום דגוריכן רפוי אטו אינו רפוי אבל בנדון דידן שחתן האגד על עיני בשעת טבילה חזכרנה שיהי׳ האגד רפוי יש להתיר : ולכאורה יש להחזיק סברת מטלי מתחלת דברי הב"ח הנ"ל שכתי לשיטת הרמב"ם והרמב"ן דמפרשי פלוגתא דת"ק ור"ש במכנה סוף פ"ח ממקואות גבי האוחז באדם ובכנים ומעבילן קאמר הת"ק אם הדיח את ידיו במים טהורים לפי שהמים שעל ידיו, מתחבר למי מקוה ואין כאן חלילה . ר"ש אומר ירפה כדי שיבואו בהם מים ומפרש הרמב"ם והרמב"ן טעמ' דת"ק דלא מהני רפיוח ידים משוסדנורינן שמא לא ירפה וכיון דהלכה כח"ק לא מהגי שירפה ידים דגוריכן אטו לא ירפה אבל הרשב"א מפרש דבמרפה ידים גסהת"ק מודה דמהני אלא דאפיר במהדק ג"כ מתיר הת"ק אם הדיתה ידים מחילה במים ור"ש פליג בוה דמצריך להיות דוקא אם ירפה ידים אבל הדחת מים לא מהגי ומב" הרשב"א ראי׳ מהתוספת׳ דשירים ונזמים רפוים . אינם חוצלין ולא גזרים שמא לת תרפה דלאו ברשיעי עסקינן שיעברו במזיד: אבל באוחז ידו באדם ובכלים חיישיכן שמא לא ירפה דרגילות האדם האוחז . דבר בידיו קא מדחיק ידיר באחיזה במתירא שלא תפול לתוך המים עכ"ד הב"ח ועיין בסוף ס' תורת הבית הארוך צבדק הבית ובמשמרת הבית שם : - הרי מפורש סברת כבוד,

מבולי טוחאה הוא ומנייר הזה מיירי הרמב"ם בפ"ב מהל' כלים דכתב ואט"פ שאין הנייר מקבל טומאה הייטו שאפי הוא מנייר שאיטו מקבל טומאה מדד עלמותו אפ"ה אם עשה ממנו כלי מקבל טומאה: אבל הנייר המצוי אללינו שנששה מבלי שהבות או מעשבים כתושים והם מעשה לבדים זה בודאי מקבל טומאה דלענין קבלת טומאה לא לריך להיות שוע טווי ונז וגם הלבדים הם כבגדי' כמו"ש הרמב"ם ו"ל בפרק א' מהל' כלים הל' "א' א: ומה שכתב מעל' שפנים חדשות באו לכאן לא ידעתי כוונתו דאף שנעשה מבלוי שחבות מ"מ אין אנו דנין שיקבל טומא' על שהי' ארוג בתחילה אלא שמקבל טומאה ממה שנשה עתה מעשי לבדים: ומה שחדמה כלאים למר ופשתים קפיד קרא שיהי' דוקא שוע טווי וטו מדכתיב שעטנ"ז כלאים למר ופשתים קפיד קרא שיהי' דוקא שוע טווי וטו מדכתיב שעטנ"ז ובגד שהוא מעשי לבדים מומאה גם הלבדים מקבלים טומאה וממילא גם כייר שהוא מעשי לבדים מומאה גם הלבדים מקבלים טומאה וממילא גם כייר שהוא מעשי לבדים מפומאה כמ"ז אמ"ו הגאון זצ"ל .

ויען בבא לידינו האי דרבה דבגד בלאים שעטנו למעט מעשי לבדים מצאתי את עלמי להזכיר פה להלדיק פירש"י בפ' קדושי' דמפרש בקרא שטטכז לא יטלה עליך למה נאמר לפי שנאמר לא חלבש שטטכז למר ופשתים יחדיו יכול לא ילבש גיזי למר ואכילי פשתן ת"ל בגד מכין לרבות את הלבדים ת"ל שטטנו דבר שהוא שוע טווי ונוז עכ"ל וכתב הרמב"ן ז"ל ואינו נכון בעיני שהלבדים אינן אסורין מדברי תורה וכו׳ ע"ש וגם הרב מזרחי נדחק מאוד בדברי רש"י ז"ל ט"ש והנה דברי רש"י ז"ל י שנויים בברייתא דת"כ כמו שהביא הרמב"ן ז"ל ולענ"ד נראה ליישב דרשה דת"כ ודברי רש"י ז"ל : דהנה בערוך מביח במלת לבד בני ערכים : החד הוח מעשה לבדים שאינו ארוג רק שמסובך הלמר ופבתן זה עם זה (בקורין בל"א געפיללט) והוראה שנית במלת לבד על הכשיט הרוג ארוך ולר שכורכים כביב הראש או סביב הגוף כחגורה ע"ש בערוך ערך לבד אני אומר דמה שמביא רש"י ז"ל דרשה דת"כ לרבות לבדים אין הכוונה על מעשי לבדים באינו בוע טווי ונוז: אלא הכוונה מנין לרבות את הלבדים היינו תכשיט שהוא שוע עווי ונוז רק שהוא ארוך וניר דהוי אמינא כיון באינו נופל עליו שם מלבוש ושם בגד ואינו ראוי ללבוש רק לכרוך סביב הרהש או סביב הגוף כרגורה אין בו משום איסור - כלאים אף שהוא שוע טווי וכוז מ"מ לא כקרא מלבוש ובגד ת"ל בטטכז לרבות . ומטתה אין אנו לריכין למה שנדחק הרמב"ן ז"ל שברייתא תפס הלבדים לאסמכתא בעלמא ע"ש ולדברי הוא דרשה גמורה והכוונה לרבו' החגורה שג"כ נקרא לבדים ודוק - כ"ד ידידי הד"ש ומוכן לטובתו

סק׳ שמואל סגיל לנדא

ברית שלומי לא תופר מאשכול רכופר: ה"ה א"ג ירידי הרב רמאוה"ג רגאון המפורסם ג"י ע"ה פ"ה: כבוד מוה' דור דיימש ג"י אכ"ד רק"ק עיר חרש:

מ מכתבן הנעים מן כ"ו שבט הגיעני בימי הפורים העבר: ומה שתמה על דברי אאת"ו הגאון ול"ל בנו"ב מה"ת הלק אה"ע כוי ס"ח שכת׳ דאיבעי׳ חוץ מקדושי קטן איפשטא מכח איבעי׳ אהריתא חוץ מהנולדים שהוא באת"ל : וע"ז הקשה מעל' דהך כללא הוא רק היכא שמפורש בגמ' את"ל אבל היכא דלא מפורש האת"ל ליכא מאודפסק כאת"ל וכן כת' הב"ש בסי' קכ"ב ס"ק ז' בשם הב"י וגם הל"מ בש"ב מהל' שאלה ופקדון הל' ט': ימחול ויעיין מעל' בס' שער המלך בפ"ד מהל' אישות הלי לי שמביל דברי הר"ן במס' כדרים דף ו' בבעי' דר"פ אי יש יד לצדקה וגם דברי הר"ן. בפ"ק ממס' קידושין בבעיא דר"א בתך וקרקעותך בפרוסה שהאניך מאוד בזה ויראה באין הכלל זה מוסכם: ובספר הנכבד יד מלאכי בכללי הרמב"ם סי' ט"ז מביא בשם הרב מהר"א ילחקי בס' שו"ת זרע הברהם בחי"ד סימו י"ז שכת׳ דאע"ג דלה הוזכר להדי׳ האת"ל: כיוודאין מקום לאבעי׳ שני׳ אם לא בדרךאת"ל הוי כאלו אמר בהדיא בש"ם ודאית לן דכוותא טובא בדברי הרמב"ס עכ"ל וכן ברא' טוד מדברי דמשק אליעור על חולין דף ח"ל ע"ב עכ"ל הספר יד מלחכי הנ"ל ועפ"ז יש לקיים דברי אאני"ו הגאון זצ"ל : י

וכרה שהקשה על דברי אאמ"ו הגאון ז"ל בנו"ב ח"ק בחלק י"ד סי' כ"ב

בטעמ' דר"ל דכל באינו מקבל טומאה אינו מקבל כממים והקשה

מעלי דאם עדיין הכתם לח אז לריכין אנו לדון על הכתם באם יגעיבו

ערבות אז ממיל' גם האשה עמאה א"ל קשה מאי פריד הגמ' בכדה דף ס'

ע"ב מהא דמנאו על עלה של זית דעמאו חכמים : מאי קושי הא שם אכתי

הי' כתם לח ואז כיון שלריכין לעמ' הדם ממיל' גם האשה טמאה עכ"ל

מעל: ואנו לא ידעתי למאי לריך להקדים בהכתם הי' לה הא אפי אם

מים יבש ג"ל מעמא דהא דם לדה וויבה ויולדות מעמ' לח ויבש וא"ל בפשוע

הי' למעל' להקשות על דברי אאמ"ו הגאון זנ"ל מאי מהני אם הכתם הוא

על דבר שאינו מקבלים טומא' והא אכתי לריכין אנו לדון על דם זה שאם

בא הכתם לפנים : וכיון שעכשיו אין נפקותא בהאי דם דהא עדיין

לא נגע בעהרות ואין לנו לדון אלא על האשה הוי ספק דרבנן ולקולא:

אלה לבני ידידו לנלח

הק׳ שמואל מגיל לנדא:

מעל' לחלק בין התוחז ידיו באדם וככלים לשאר דברים: אמנם אני אומר דגם בנ"ר יש לחוש טפי שמא תטשה האגד מהודק . ואפי' מאן דלא חייש בשירים ומתים וקתיעות לגזור רפוי אטו אינו רפוי בנ"ר חיישיכן לוה דכיון דעיקר מהשבתה הוא באגד זה שלא יזיקו המים לעינים : א"כיש לחוש שתחגוד בחוזק בהידוק מפני הפחד שהמים יזיקו לה ותעשה החגד מהודק הרבה שלאיכנסו המים מתחתיו . וא"כ לא מבעי׳ לדעת הגה' ש"ד שהביא הב"ח בסוף דבריו דגם בשירים וכומים גוריכן רפוי אטו אינו רפוי . מכש"כ בנ"ד : אלא אפי׳ לתחילת דברי הב"ח הנ"ל שכת׳ לדעת הרמב"ם ורמב"ן אין הוששין בשירים וכזמים לגזור רפוי אטו איכו רפוי : הייכו המם דליכי תועלת והנאה לאשה אם טובלת במהודקון בוה שייך סברת הב"ח דלמה לן למיחש שתהדקי דאטו ברשיעי טסקינן דעוברי על דברי חכמים בשאט נפש בכדי בני שום הנאה ותועלת משא"כ בנ"ד שעיקר פעולת התגוד תהי" להגין על העינים שלא יבואו בהם מים שפיר יש לחוש שתעשה האגד מהודק למנוע ביאת מים מעינים מפני הפחד שהפחידו לה הרופאים שהתיסגורמים לה לאבד מאור העינים אף שהאשה אינה רשיעא ואינה חשודה לעבור על דברי חכמים מ"מ יש לחוש שאין אדם שולט בנפשו ועור בעד עור וכל אשר לחים יתן בעד נפשו וכות' חשיב כמת ר"ל וח"כ הפי' לשיעת הרקב"ה וכן קנ"ה סער כ"ח דפסקו לא תאחו בה חברתה בשעת להטור וש"ע בסי טבילה הא"כ רפתה ידיה כדי שיבואו המים במקום אחיזת ידים ולא בזרינן שמא לא תרפה היינו שם שאין כוונת אחיות ידי חברתה בשביל נמנוע המים ממנה כ"א שלא תפחד וסגי לה באמיוה כל דהוא ברפיון ידים אבל

הוא למנוע המים שלא יבואו הרבה

שמח תהדק החגדעל עיני׳ בלי

עיני׳ בשעת טבילה: פתביא מעל׳ ראי׳ דלא גזריכן רפוי אטו איכו רפוי מהא דפסקיכן בש"ע סיי קל"ח סעיי ח"ו נדה שטבלה בבגדים עלחה לה טבילה. אם הם רפוין ולא גזריכן אטו איכו רפוין הנה מלבד הסברא שכתבתי שבנ"ד יש לחוש טפי שמח תהדק החגד על עיני׳ אף גם ואת אין דמיוע עולה יפה ולא ראה מה שהביא הש"ך שם ס"ק כ"ו בשם הרמב"ן דוה הוא דוקא בארלות שמנהג הנשים ללבוש בגדים שהם רחבים כמו בארץ כנעןאבל באיש שבגדיו קלרים ודבוקים בבשראו אשה בומן הוה בבגדים קלרים לא: הרי דקדק הרמב"ן ז"ל דוה דוקא בארך כנען במקום שאין הגשים לובבות בגדים קלרים כל עיקר וחין לגזור משום בגדים קלרים כיון שאינו מצוי להסבכ"א בגדים רחבים אבל בשאר מקומות יש לגזור בבגדים רחבים אנו אינן רחבים - ודבר זה מוכח מלשון הרמב"ן שמחלק בין ארץ כנען לנשים בזמן הזה ולא מחלק בפשוט שזה דוקא אם לבשה בגדים רחבים אבל אם לבשה בגדים שאינן רחבים לא עלתה לה עבילה ולמה תלה הרחב"ן ז"ל דין זה במנהג מדינות : אמנם זה יתכן אם אמרינן להרמב"סולהרמב"ן דמפרש טטמח דת"ק במשנה פ"ח דמקוואות באוחז ידיו בכלים ובאדם דלא מהכי אם ירפה דחיישיכן שמא לא ירפה : ואין חיכוק בין אדם האוחז ידיו לשאר דברים ובכל גונא ס"ל להרמב"ן דגורינן ברפה אטו לא ירפה . אבל אם אמרינן כשיטת הבדק הבית דדוקא באדם האוחז בידו ס"ל להרמב"ן דחיים הת'ק שמא לא ירפה הואיל ודרך האוחו דבר אוחו בחוקה ומדחיק ידו שלא יפול לתוך המים אבל בבאר דברים גם להרמב"ן לא מייש לגזור רפה אטו אינו רפה הקושי׳ במק"ע למה מחלק הרמב"ן באשה הטובלת בבגדים בין מדינת כנען לומן הזה : למה לא מחלק בפשוט בין הבגדים אם הם רחבים או אם הם לרים ודבוקי בבשר : עכ"פ אין להתיר להחשה הואת לששות לה אגד רפה על העינים בשעת טבילה דבזה הסברא טחנת דלכ"ע

רפיון כלל: לכן אין דעתי מסכמת להך תקנה להתיר לה לעשות אגד על

בנ"ד שעיקר כוונת ופעולת האגד

על עיניץ ויזיקו לה בזה יש לחוש

יש לתוש רפוי חטו מהודק : עוך ראיתי במכתבו דברים מתמיהים שכתב להתיר להאשה הואת בשביל סכנת מאור עינים שתטבול במים כל גופה רק עיני׳ תהיין למעלה מן המים י ומדמה זה לבית הסתרים שא"ל שיכנסו בהם מים רק' ראוי ילביאת מים בעינן וה"ל ראוי רק מן השמים עכבוה עכ"ל י ואני תמה איך טלה זה על הדעח לזלזל בדין דאורייתא בדמיון קו טועה בני התבוננת במקור הדין . והענין הוא כך:מדכחיב וכל אשר יגע בו הוב וידיו לא שעף במים וגו׳ דקדקו חו"ל בקרא הוה : וכי בשעיפת ידים נעהר הוב והלת צריך טבילת כל הגוף במים אלא לומר מה ידיו בנראה אף כל הבשר בנראה פרט לבית הסתרים גם דרשו מלשון בשרו משמע הגוף מחברתי חוץ מבית הסתרים ויעיין בפי׳ המשנה מד"ע ברטטורא : ובתוי"ע פ"ח ממס׳ מקואות אמעפ"כ אמרו חז"לשיהו' בית הסתרים עכ"פ ראוי לביאת מים כדאי' במס' לרה דף ע"ו ע"ב ולא ממעטינן בית הסתרים אלא שלא לריך ביאת מים מחד הבל ראני לבואה מים לכד : ומשתה לפי דברי משלתו דגם באבר ממש אבל ראוי לביאת מים צריך שבגלוי שייך לותר כל הראני לבילה אין בילה מעכבת תאי חילוק יש ביןבית הסתרים לחיברים הנרחים וגלוים ויחמין לי שחני בוש לתענות בכתב דברים פשוטים כאלה : כם כי לא להוכיר שגגת הוראה זו . גם שאר דבריו אשר יצא לדון בנ"דוללמוד מדין עין שמרדה שמותר לרפאות בשבת הם דברים בטלים באינן ראוים להשיב עליהן : ומעתה לא מלאתי תקנה להאשה הואת כ"א מה שכתב מעל בתחלת דברון שתחן ידי׳ על שיכיה וחדיח הידים תחל׳ בתהיינ' טופח ע"ת נהטפיח • וכמו שפסקינן בפ"ע י"ד סי' קנ"ח סע" כ"ח דחקן קיית"ל כת"ק במשנה פ"ח ממשי מקוואות כמו שהארכתי לעיל ברין זה י וכמו שפסק בתשובת משאת בנימין סיי ס"א הובא בש"ך שסס"ק כ"ה . אד ראיתו במכתבו שכתב שאין בוה תקנה להאשה הואת כי גם וטיבה מוטעת חזיק לה לפי דברי הרופא : הנה אם כנים דברי הרופא

באמת אין לה תקנה כלל ומן השמים ירחמוה ומשפטה חרוך בתשובת הרשב"ך ח"א סי' מ"ה י אך לפי דעתי הרושא הפריז על המדה יותר מדאי והמשש מעיד שהטבילה באופן הזה לא תקלקל מאור עינים כי לא יבואו המים על ריסי עיני' בשטף מים רבים ירק רעיבה קלת מידיסוגם זה יהי' רק לעתים רחוקים לכל היותר פעם א' בחודש ושומר מלוה לא ידע דבר רע י ולא יתחוה מזה שום כזק לעיכי' ברטיבה מועטת שאינה בתמידות כ"א כאשר יתרמי לה טבילת מלוה ולו יהי' כדברי הרופא שגם בפעם אחת מזיק לה ביאת מים על עיני' זה הוא אם תהי' רוחלות עיני' ויתמיד הרטיבה זמן מה כדרך רחילה ממש אשר לא כן בטבילה כוו שיהי' רק רטיבה מועטת מידים בטופח ע"מ להטפית על ריסי עיני' ובעוד רגע יסולק הרטיבה ולא יממיד כי תיכף אחר הטבילה יכולה לנגב ריסי עיני' בולון רך ובזה אי ממיד כי תיכף אחר הטבילה יכולה לנגב ריסי עיני' בולון רך ובזה אי אפשר שיגרום שום היזק :

אמנם אודת החפיפה כ"ל להקל לאשה זאת אשר לפי משפט הרופאים הרחולה בעיני׳ תזיק לה די לה שתרחן ותחוף כל גופה וראשה חוץ מעיני׳ וסגי לה בעיון לראות במראה או בבדיקה ע"י אשה אחרת שלא יהי׳ לפלוף על גבי העיני׳: וגם שלא תהיינ׳ שערות ריסי עינים של מטה דבוק עם שערות ריסיה של מעלה : ואם תמלא איזה לפלוף יכולה להסיר

ולנגב בסמרטוט דק :

ורבר, קולה זו שהקנתי לחשה זחת הוא לדעתי דבר כשוט ולא מבעי׳ להסכמת רוב הפוסקים דתקנת עזרא אינה אלא בחפיפת שיער והיינו שערות ראשהובית השחי ובית הערוה כמו שמבואר בש"ך ריש סיי קצ"ט אבל משער ריסי העינים לא נזכר בפוסקים רק שנהגו להחמיר לחוף ולהשתטף כל הגוף וא"כ באשה זאת במקים סכנה אוקמינן אדינא ואינה לריכה לחוף את העינים ודי לה בעיון שהוא מדאורייתא כדמשמע במם׳ ב״ק דף פ"ב ע"א ויעיון שם בתום׳ ד"ה ושתהא אשה חופפת : אלא שאני אומר אפי׳ לדעת הר׳ שמרי׳ בשם רש"ו דבכל הגוף שייך חפיפה ומשמע שם דלדעת רב"י ו"ל תקנת עזרא שתהא אשה הופפח קודם טבילה הכוונה הוא בחפיפת כל הגוף כמ"ש התוס' במס' נדה דף ס"וע"ב בד"ה אם כמוך לחפיפה ובסוף הדבור מסיימי החוס' ע"ו ואע"פ שאנו מדמין אין לששות מששה אלא לריך לחוף כל הגוף שכ"ל ע"ש בתום" והיינו שחששו לדעת רש"י ו"ל שמפרש תקנת עורא הית' שלריכ' חפים' כל הגוף אעפ"כ נלענ"ד לומר דמסבר׳ מה שהוסיף עזרא בתקנה זו שתהא חופפת ולא הניח טל דין דאורייתא דסגי בעיונא בטלמא הוא מטעם גדר כיון שבעיון על כל שעח הגוף יש לחום פן ישתמט מקום א' או אבר מחד מהגוף אשר תעבור עליו בלי עיון טוב ומכ"שכ בחלקי הגוף אשר אינה יכולה לראות כגון על גבה ורחשה ועורף בוה העיון הוח במשמוש היד חם חיכו דבוק שם דבר החולץ בטבילה ויש להוש שמא לא תרגיש במשמוש ולא תגיע ידה שסבמקום ההוא ולכך תיקן עורא והוסיף על דין דאורייתא שמלבד העיון לריכה גם תפיפה בכל הגוף לשיעת רש"י ז"ל וע"י החפיפה ושטיפה בתים חמין העיון נעשה ממילא ושתיהם עלתה בידה העיון והחפיפה ועיין בט"ז סי׳ קצ"ע ק"ל ב

היוצא מזה דעיקר תקנת עזרא שתהא אשה תופפת: הוא מהחששא שלא
תעיין היעב וישאר מקום בגוף בלי עיון: ומעתה כל זה הוא
בעיון כוללת שבכל חלקי הגוף אבל אם האשה חופפת ורוחלת כל גופה רק
אבר אחד מניחה בלי רחילה וסומכת עלמה על העיון באבר הזה ליכא חששא
כלל לומר פן לא תעיין על אבר זה כל הלורך כיון באין השטח של אבר אחד
גדול כל כך לומר שתנוח מקום פטי מאבר זה בלי עיון ולפ"ז גם לדעת
רש"י וסייעתו דס"ל דתקנת עזרא הי' על חפיפת כל הגוף מ"מ מודים
בנ"ד שתניח רק אבר א' הידוע לה בלי מפיפה ולסמוך על העיון לבדו כפי
דין דאורייתא .

אך גם את זה לרוך אני להודיע שהנח' ידים על העיני' בשע' עבילה לא חהיי מהאשה עלמה דאנן קיי"ל שהטבילה לריך להיות כתו שהיא הולכת ויהיו זרועותי׳ כמוסקת זתים ולא תגביה זרועותיה למעלה שלא יתרבו קמטים בבשר כמו, שפסקינן בש"ע סיי קל"ח סעיי ל"ה - הן אמת שהמחבר בש"ע שינה מלשון הטורכי מתחלה כתב הטור שתהי' בית השחי כראה כדרך שנראה בשעה שמוסקת זתים ואח"כ כתב גם לא להגביה זרושותיה יותר מדחי אלא כדרך שמוסקת בזתים ואח"כ נתן הסימן כחרך שהולכת ולנענ"ד נראה בכוונת הטור שהשיעור כמושקת בותים הוא רק לענין הרחקת זרושותי׳ מהגוף אף פאינה מגביהה זרושותי׳ למעלה אלא שפושטת זרועותיה ללדרין : ושיעור כדרך הליכה הוא אף האיכה מרחקת ידים מהגוף ובית השחי אינו כראת ביוחר רק שתגביהה ידיה למעלה נגד הפנים פ"ז נחן השיעור שלא תגביה זרועותיה למעלה רק בדרך שהיא רגילה לעשות בשעת הילוכה ובוה כולל כל הגבהת ידיה י עכ"פ ידוע וברור כשחדם מניח ידין על עיניו לריך לכוף את הידים למעלה ונעשו קמטים ונתכסה הבשר שבתוך הפרק מן הקובדו (עללענבאגען) מלפנים במקום חיבור היד והזרוע ויש חציצה בשעת טבילה שחין המים יכולין לבוא תוך הקמע הוה . לכן הדרך המובחר שאשה אהרת תוד עם האשה לתוך המקוה ותעמוד לאחוריה בריחוק קלת שלא תגע בופה בגוף האשה הטובל׳ והאשה תדיח ידיה בתים שיהיה טופח ש'ת להטפיח ותשלח ידיה הרטובים ותכסה עיני האשה הזאת ברפיון קלת כמ"ש הט"ז סי' קל"ח ס"ק כ"ז ותהי' טובלת מהר והיא טהורה יותו מפני הערדה וחולשת מזגי כעת (כחשר יעיד כתב זה) ההברח לקנר יכ"ד הפרוד כותב בידים רפות ומלפה לתבועת ד׳

בע"ה פרתג יום ג' כ"ד למב"י תעק"ב לפ"ק:

שפעת שלום: לכבוד אדו' ידידי הרב המופלא ומופלג בתורה ויראה כש"ת מוה' היים משה נ"י מו"ץ דק"ק דראזע:

בג י בכתבן הנעים הגיעני היום כחצות היום ואף כי אנכי טרוד כעת אעפ"כ אני זריז שלא לעכב החשובה על שאלחו באלת חכם בס"ת שטעה הסופר בפ' לך לך בפסוק ד' אלקים מה תחן לי שהשם הראשון ראוי להיות אדני ושם השני הוי׳ וטעה הסופר וכתב שם השני אלקים כקריאתו והנה מסתפק מעל" וכתב שלא הובא דין זה בש"ע והחרונים כ"ח ברחב"ם פ"ז מהל' ס"ח הל' י"ח : ימחול מעל' דחשתחיע מיני׳ דברי הטור והש"ע י"ד סי׳ ער"ה סעיף ו׳ : אשר שם הביאו הך פסקת כלשון הרמב"ם הכ"ל : ומה שתמה מעלתו שהרמב"ם בפי יי הלי תי מונה כל הפסולים שיש בכתיבת ס"ת במנין כ' ולמה לא מנה גם אם כתב מלה שהוא קרי וכחיב וכתב כקריאתה לא ידעתי מאי קשיא לי׳ למעל׳ וכי המכון עשרים שחושב ומונה בפ'י הם פרטים . הנא יש כמה פסולים אשר נתבארו לשיל בדברי הרמב"ם ולא מנה הרמב"ם אותם בפ' ו' בחוך מנין הפסולים . אנא שכאן בפ' וי הוא מונה מנין מיני הפסולים שיש בכתיבת ס"ת הם עשרים בתנין וכל הפסולים ודינים שנתבאר לעיל שהם פכולים בדיעבד הם נכללין בעשרים פסולים הללו: ומעתה כיון שנתבאר בפי ז' שאם כתב מלה שהיא קרי וכתיב וכתב כקריאתה ה"ז פסול ואין בו קדושת ס"ת כלל אלא כחומש מן החומשין : וא"כ הרי זה נכלל במה שמונה בפ"י אות י"ב י"ג חסר הפי' אות אחת או שהוסיף אפי' אות אחת ובכל כחיבה שנכתב כקריאתו לא ימלט שלא יהיץ חסר או יתיר ובפרט כשכתב במקום שם הוי' שם אלקים כרי חסר שם הוי' ויתיר שם אלקים וזה הוא פשוט : ומעתה זה הוא פסול בדיעבד כפסק הרמב"ם וש"ע הנ"ל ולדעתי אין הקנה ולריך לסלק ולגטז כל היריעה כי אני מחמיר בקדירת השם וכן הורה האמ"ו הגאון ז"ל ויעיין בש"ך י"ד סיי רע"ו ס"ק י"ב שפסק שאפי לגוו ולגנוו אסור אם נכתב כשם לכם קדושה ורוב הפוסקים מחמירין לאסור

כדעת הרא"ש בתשובה : ורגרה אני אומר בנדון דידן אפי׳ לדעת המקילין מטעם שכבר נהגו הסופרים לקדור השם ללורך תיקון הייט שסמכו על מה דחי במס׳ סופרים ריש פ"ה הכותב ב׳ שמות של קודש מקיים את הראשון ומעכב את כאחרון (פי) קודר את כאחרון)ר׳ יהודה אומר אם הראשון בסוף הדף מעכב את הראשון ומקיים את האחרון ע"ש וזהו טעם מנהג השופרים שמקילין בקדורת השם ללורך שכן מפורש במס׳ סופרים הנ"לי אמנם נראה לפענ"ד ידכל זה הוא בשכותב ב' שמות במקום שהי'לו לכתוב רק שם אחד והוא עשה וכתב שוד פעם שם ההות בזה מתיר במס' סופרים נקדור שם השני מטעם כיון שנכתב בטעות אף שנכתב לשם קדושת השם מ"מ הרי זה כמו הקדש בטעות דלא הוי קדושה : ודמיון לוה פסק הרמ"א בסי׳ ער"ה שעיף ב' ע"ש בהג"ה שאם כתב שם אנקים אחרים לשם קדושה אינו פשול דהוי כמקדים בעלי מומין עכ"ל ע"ש וא"כ גם בזה שהי' לו לכתוב רק שם אחד והוא טעה וכתב ב' שמות לשם קדושה הוי כמו קדושה בטשות ולכך מתיר במס׳ סופרים לקדור: ואף לר׳ יהודה שם דסובר אם הראשון נכתב בכוף הדף יקדור את הראשון ויקיים את השני אמאי יהי' מותר לקדור את הראשון הא הראשון לא נכתב בטשת כלל דהא שם הראשון ראוי לכתוב ולא הוי קדושה בטעות: ואדרבה השני הוא קדושה בטעות: גלענ"ר דטעמא דר"י סובר באין לכתוב את השם בכוף הדף א"כ כשכתב אח"כ אותו השם שנית בראש הדף הוברר הדבר למפרע שהטעות הי' בשם שכתב בראשונה בכוף הדף ור' יהודה לשיטתו אית לי' ברירה כדאי' במס' עירובין דף ל"ו ע"ב ע"ם ואף שבם בסיפא דמס׳ סופרים אם בני שמות של תול ג"ב סובר ר"י דאם הראשון בראש הדף מוחק הראשון ומקיים השני שם הוא העעם לעבות היכר שתוא שם של חול י ובוה יש לתת.עעם לדעת הגהת מיימוני שכתב שאין לכתוב שם בסוף הדף והט"ז והש"ך בסיי רע"ו סעיף ח' כתבו שהות רק תומרא בעלמא בלי טעם : אמנם לדבר מוכח שהוא מדינא שהרי ד׳ יכודה כובר דים לתחוק הרחשון ויקיים התחרון אם הרחשון נכתב בשוף הדף ואינו היי זה רק חומרא בעלמא לא הי׳ ר׳י פליג על המ"ק דהא שם הראבון יש לו קרושה אלימתא יותר משם השני דאף שכתבו שניהם לשם קדובת השם מית קדושת שם הראשון הי׳ בקדושה הראוי׳ לו וקדושת שם

הבני הייקדושה בעשח כנ"ל והין השנאי עמדי להאריך כעת בזה :

באיל והיי קדושה בעשח : אבל בנדון של מעלי שגם שם השני האי לאורי לקדושה השם ואף שהיי לו לכתוב שם השני והוא כתב בעשת שם היי ראוי׳ לקדושה השם ואף שהיי לו לכתוב שם הוי׳ והוא כתב בעשת שם אלקים מ"ת תנה הקדושה שהיי של לכתוב שם האוי׳ להיות בקריאתו אלהים ה"כ לא הוי הקדושה כל כך בעשת גמור בזה גם לשעת מס' שופרים אסור לקדור ואף מי שירצה לפקפק על דברי הנ"ל מ"ת כיון דגוף קדירת השם אשור לדעת הרא"ש ורוב הפוסקים מי ירוש ראש להקל אף מי שירצה למחוך על מס' כופרים מ"ח אינו ברור ההיתר אף לשיסת מש' סופרים: כיון דיש מקום לחלק בין דין התבואר במש' סופרים לכדון זה כנ"ל . לכן לענ"ד כיון דיש מקום לחלק בין דין התבואר במש' סופרים לכדון זה כנ"ל . לכן לענ"ד

אין תקנה ליריעה זו ולריכה גניזה:

וכירה שבחב מעלי דאין לשמוך על המשרה דכמה שיבושים וחילופים דעדו

עליהם בדשומים שמים עכ"ל הן זה שייך לחוש בחשירות ויתירות

ווי"ן ויודי"ן אבל לא בהתחלפות מיבה שלימה משם הוי לשם אלקים בקרי

זכתיב . וחדי דברי בו החדיש לא אוכל מה שראיתי בדברי מעלי שבתב דלפי

דעתו איכור תחיקת השם הוא מד"ש עכ"ל מעלי: חלילה וחלילה לחשוב כן

האפשר שמדמן למעלתו עעות זה ממה שראה במ"ב מ"ק בחלק י"ד סיי

ע"ו אמלם מחוך הענין שם נראה שנפל טעות שם בדפום וכן ג"ל שקדושת הנטפל להשם ואיסור מחיקתו הוא מד"ם עכ"ל אבל קדושת השם עצמו הוא מדאורייתא והדבר מבואר בכמה מקומות בש"ש שהוא דאורייתא ונפקא לן מדלמריים ואבדתם את שמם לא מעשון כן לה׳ וכן פסק הרמב"ם ברישפ"ו מהל׳ יסודי התורה דכל המוחק אפילו אות אחת משבעה שמות לוקה ע"ש ובנו"ב מה"ת כתבתי בתשובה אחת בחלק א"ח סו' י"ז פלפול ותקירה אם יש איסור לגמם מחיקת השם ואם שייך בי' דבר שאינו מתכווין ע"ש ותו משני הטרדה אקלר כ"ד אוהבו הד"ש

הקי שבואל פנינ לנדא

עוד להרב הנ"ל בענין הנ"ל

מד על מה שתמה כבוד מעלתו כ"י על האוסרין לקדור השם וכתב מעלי הלא יותר יש בזיון אם צריך לגנוז כל היריעה אשר בה שמות הרבה וטוב יותר לקדור השם ולגטוז רק השם הזה אהובי ידידי מה שהרח"ם וסייעתו אוסרין לקדור השם משום בזיון השם אין הכוונה שיש בזיון כמה שגונז השם אלא הכוונה שקדירת השם או הקילוף הוא בזיון שמפרידו ומסלקו ממקומו חשר השם הי' כחוב בו והוי כמו עקירה שעוקר השם ממקומו והיא בכלל מה שנאמר ואבדתם את שמם מן המקום ההוא לא תעשון כן וגו׳ אבל אם מסלק כל היריעה אין בזה בזיון אם גונזו למקום ידוע שחינו הולך לחיבוד הרי הוח בקדושתו כמו שהי׳ רק שחינו קורח בו ועיין בנו"ב מה"ת חלק י"ר סי' קי"ח אמנם בענין שאלתו הנה האמ"צ הגאון וצ"ל לא היי מורה בו לא היתר ולא איסור וגם אפי לעצמי מה אפי ואם בארו אשר בלבנון נפלו - הספיקות להורות בזה מה יעשה אזוב קיר כמוני אמנם באבר ראיתי באין נסתר מעיני כבוד מעל' וכל חלקי סותר ובונה וכל דברי הפוסקים כזה ערוכים לפניו ורבים מקילין לקדור השם אר לקלפו לטורך תיקון לכן למעל׳ משפט הבחירה וכדתי הם המקילין לסמוד עליהן לעת הלורך אם קשה להשיג סופר לכתוב יריעה אחרת והלבור לריכים לס"ת ולה אפשר בענין החר ומעלי למרחה עיניו ישפוט שהם בהפשרי למלוא סוסר לכתוב יריעה אחרת מה טוב ומה געים כמ"ש למעלי במכתבי הקודם גם בזה יפה כחב מעל׳ שאם הסופר הוא אומן ויכול לקלוף השם שלם ולח יצע בו הוח עוב יותר מלקדור השם כמו שמביח המג"ח סיי ל"ב ס"ק כ"ו בשם רי"ל ואפילו לדעת התוספת שכתבו שאסור לכתוב רבר במקומו ולשנ"ד דבכדון דידן שטעה וכתב חלקים במקום שם הוי' מותר לכתוב במקומו אם נקלף שם אלקי' נלכתוב שם הוי׳ דעיקר טעם של התוס" דס"ל דמקומו הוח קדושמעבר לעבר וכל זה לכתוב בו דבר שחין בו קדושה כל כך אבל כשכותב שם הוי׳ בתקום שהי׳ כתוב שם אנקים אין בזה ירידה מקדושה הראשונה א"ד ידידו הדש"ת.

יה׳ שמואל מנ׳ל לנדא:

צע"ה פראג יום א' ז' אדר ראשון תקע"ג לפ"ק זי

שלום וברכה לכבור ארובי ירידי וחביבי דרב הגאון המפורסם לשבח ולתהלה ההריף וכקי ג"י ע"ה פ"ה כבור מוה' דון דו ב"ב בניר חדש:

מה מכתכן הנעים הגיעני ושמחתי בשלותי העוב ובשלום תורתו כן יבורך גבר ירא ה׳ לנלח ועל מה שהקשה מעל על הפ"ח בכללי ס"ם כלל ח"י הובא בנו"ב קמה חלק י"ד סי" מ"ג דף נ"א ד"ה לפ'ו דחי ליכח אלח חדח ספיקה חין לעשות בידים עוד ספק להיות ס"ם וע"ו הקשה כבוד מעל' מתום' במש' זבחים דף ע"ב ע"א ד"ה נחערבו באחרות דלא קתני בגד שלבע בקליפי ערלה מלא הסיט משום דיכול להסיר מכל החד מלא הם ע ומשתרי מטעם ס"ם הרי שכתבו התום' שרשאי לעשות בידים נהיות ס"ם אהובי ידידי אף שדברי התום׳ בלשונם חורין פרברי מעל׳ מ"מ כ"ל דו"ל מה שכתבו התוספ׳ דיכול להסיר מלח הסיט אין הכוונה דושאי לעשות כן לכתחילה הלא כוונת התום׳ כיון דאיכא באפשרי להסיר מלא הסיט דהיינו קודם שנודע האיסור או אף אחרי כן אם אינו טושה כן כדי לעשות ס"ם חלה שבל"ה לרוך להסיר חלה הסיט כגון שלריך לעשות מלבוש מחותן הבגדים וח"כ הם מסיר מלח הסיט וחיכו מכווין לעשות ס"ם או הוא מותר דס"ם נעשה ממילא וכמו דאמריכן בתולעים בנמנאים בחיטין שמותרלטוהגם ונימוחי התולשים ונתבטלו ואין זה מבטל איסור לכתחילה הואיל ואין טוגתו לבעלם ובלא"ה לריך לעחון החיפין לעשות קמח נמו כן בזה כיון כחם רולה לעשות מאותן בגדים מלבושים לריך לחתוך מהם כמנא הסיע או משתרי ונעשה הס"ם ממילא ולכך לא תני בהו נתערבו באחרות הואיל ואין האיסור ברור דעדיין יש להם היחר אם מסיר ממנו מלא השיט ומה שכתבו המוס" ויכול להסיר אין רצוכם לומר שרשאי לעשות כן לכתחילה אלא כוונתם דיכול להשיר שיש במציאות להסיר מהש כמלא הסיט וכיון שים מליאות נטשות כן או אין האיסור ברוד, שחם יסירו בלי כוונה להרבות ספיקית אז משתרי ממילא :

לאך ששלהשיב מנ"ל לדחוק כן בדברי החום כדי לסייע לדברי הפ"ח מ"מ בלח"ה לשון החום שם צריכים ביאור דכהבו דיכול להסיר מכל אחד מלא הסיט ומשתרי מטעם ס"ם דמוחר טכ"ל ולכאורה הוא כפל לשון דכבר כתבו ומשתרי מטעם ס"ם ולמה זה מסיים עוד דמוחר ה"ץ ששונתם הוא כמו שכתבתי וכתבו דמשתרי הייט ממילא בלי כווכה דמותר

כיון שלח עשה כן בכוונה להרבוח ספיקות וחף שכל זה הוא דחוק להעמיד כן דברי התום' מ"מ כיון שהפ"ח לא המגיא דין זה מעלמו והוא מהמרדכי בפ' החולץ בשם רביכו בחוד א"כ טוכל לדחוק כדי להשוות דברי הפוסקים שלא לעבות מחלוקת בדין זה : אמנם אאמ"ו הגאון וצ"ל שם אינו מכריע בזה והן ולחו רפי׳ בידו וו"ל שם ה"כ חיד עוש׳ ספק בידי׳ וחי מותר לעשו׳ ספק בידים ח"כ עכ"פ קודם שתתגרש תבדוק עכ"ל הרי בחחו זה בדרךספק דאף שכתב כן המרדכי ורביכו ברוך מ"מ התוס' הפשר חולקים ואטו גברא אגברא קא רמית וא"כ גם על הפ"ח ליכא תפישה בזה וק"ל : וישיין בת"א סי' תס"ו ס"ק ב' שתביא בשם רשר"ם גבי דגן דנטבע בנהר דאסור למכור לטובדי כוכבים ומזלות שמא ימכור העובדי כוכבים ומזלות לישראל אף שהוא ס"ם ספק שמא לא ימכור לישראל ואת"ל שימכור לישראל שתח ימכור מעט מעט ויחכלם ישרחל קודם הפכח וכתב הרשד"ם דחפ"ה אכור משום דאין לעשות ס"ם בירים ע"ש במג"א היעב . כ"ד ידידו

סקי שמואל סג"ל לנדא

בע"ה פרתג ו"ב תשרי תקע"ב לפ"ק :

שלום וישע רב לאשר ידיו לו רב בחקי חורב ה"ה א"ג ירידי דרבני המופלא ומופלג בתורה ויראה החרוץ ושנון יקר איש תבונ׳ כבוד מוה׳ אקעזר נ״י לק״ק מרימשׁ :

מו מכתבן הגעים הגיעני בער"ה העברעם קונעום השגות ע"י ר" מאזוז מקהלתו ושוחתי מאוד בשלומו ובשלום תורתו כן יתן ה' וכן יוסיף יצליח ויגדל מעלה מעלה אמן: והנה בעת בא מכתבו לידי לא הי׳ אפשר לעיין בו מפני ימים המכרים ונעפים אמא דחושבנא לחשוב עם קונו ואף כי גם עתה אני ערוד בטרדות ההג דנפישי מילי וערדות הליבור העמום עלי עכ"ז איידי דחביבין עלי דברי חעל' פניתי כמעט רגע להשתעשע באמריו אמרי נועם ולהשיב מה שנראה לענ"ד בהשקפה ראשונה: וזהן מה שילא לדון על מה שכתבתי בתשובה בנו"ב מה"ת חי"ר סי ספ"ח בדין אשה שהפילה חתוכה ח' שבועות אחר העבילה ולא טדע אם היו אברים מרוקמים והעלתי שהבן הגולד אחר שהפילה חתיכה זאת הוא ספק בכור וכתבתי להס ר תלונת הח"ל ותשוב' שבות יעקב מעל מהר"ק אשר השיבו על דבריו ממס׳ כדה דף כ"ע ע"א דאמרי׳ רוב נשים ולד מעלי׳ יולדות ועלה בדעתם לומר דרוב זה הוא מתנגד לחוקת שלא נתרקסשכתב המהרי"ק ואני דחיתי דבריהם דרוב דולד מעלי׳ יולדות שייך הם הספק הוא הם הפילה צורת ולד או לורת בהמה חי' ועוף ע"ז קאמר דרוב נשים ולד מעלי יולדות בצורת אדם אבל אם כפילה חתיכה והספק הוא אם הי' מרוקם או לא בזה לא שייך לומר רוב נשים ולד מעלי׳ יולדין דהאבם ולד מעלי׳ תחלתו אינו מרוקט ונשאר החוקה שעדיין גא נתרקס: ולא ידעתי מה זה בא כבוד מעל׳ לומר דגם הח"ל והש"י חשבו רק לספק ולא לודאי הלא ע"ז אנו דנין שהחזקה מוציא' מידי ספק זה וס"ל למהר"ק דחזקה זו אלימתא ועושה כודאי דחוקה דאורייתא וסוקלין על החוקה רק שהח"ל והש"י רולים לומב דנגד החוקה איכא רוב דולד מעליא יולדין ווהו טעות דרובא דולד מעליא יולדין אינו מתנגד להחזקה של מהרי"ק חזקת אינו מרוקם דהא הרבה מפיליו חתיכה שעדיין אינו מרוקם ולא מלינו לומר דרוב נשים מפילין ולד מרוקם כמו שהארכתי בתשובה : וכיון דליכא רוב המתנגד ממילא אזיל הספק ונעשה כודאי ע"י חוקה דאוקמינן כל דבר אחוקתו .

ומה שמתלוט כבוד מעל׳ ידידי נ"י על דברי מהרי"ק דודחי לח גרע פדיון בכור מאיסור כרת דנדה וכיון דלטומא׳ לידה חוששין לולד וצריכה לישב לזכר ולנקבה . וכ' מענ' דמשמעות המשנה הוא לא משום חומרת בעלמ' אלה מדיכ' : אכי לה ידעתי מאי משמע ממתכי' דלאו משום חומר׳ בעלמ׳ מחמרי כן מפני חומר איסור נדה שהוא בכרת. ומה שכת'מעל׳ כיון שצריכה להביא חטאת איך מביאה חולין בעזרה בשביל חומר בעלמא : תנה בחטאת העוף הבא על הספק ליכא משום חולין בעזרה כיון שיש לנו היקש דמביאין הטאת הטוף על ספק לידה א"כ רחמנא שריא להביא טוף חלין בעורה והותר היכור חולין בעורה לגבי שף ועיין חום׳ חיר דף כ"ע ועין כרם"י לה וכו׳ בכריתות מתקיף ד"ה ואינו ידוע מה הפילה 3"ט כ"ו ע"ב בד"ה ובדין הוא שם מבואר בדברי רש"י ז"ל דבעוף ליכא איסור מלין בעורה כלל : וא"כ שפיר כת׳ מהרי"ק דהיכא דאיכ׳ חוקה סומכין על חזקה שנת נתרקס ושנת נפטר רחמה עדיין והבת אחריו הוא בכור רק משוי חומרת תוששיןלולד חיכור כדה לטמח מספק שמח נתרקם וכיון בהחמירו לעכין טותאת לידה להחזיקו לספק לידה תמילא כל טומאת ספק לידה כוהגין בהגם להבי׳ העאת שוףמספק והכל משוסחומר׳ בשנמ׳ כמו במבואר במהרי"ק שם

וחשש חולין בעורה לית׳ כחן כלל : לכה שכתבתי בתשובה לעשות מטעמים לדינו של מהרי"ק והבאתי לחלק בין פדיון בכור לטומחת ל ידה דגבי טומחת לידה יש להחשה חוקת טומאה בהרי בלח"ה היא טמאה ז' ימי כדה דאין פה"ק בלא דם שוב מוקמינן לה החזכת טומחה כל י"ד ימים י וע"ז שפך מעלי סוללה וכחב שלח שמע חוקה כזו שהרי לסוף ז' ימים בודתי פסק טומהת כדה וטומהת לידה חין לה שייכות לטומהת ז' יתי כדה ומדמה מעלתו זה למה שכתב הע"ז בי"ד כו' ק"י ס"ק ט"ו דלענין בפק טריפה לא שייך לומר בהמה בחיי בחוקת איסור עומדת דחובת איכור בהמה בחיי הוא מכוס איסור אבר מן החי או משום חיכור אינה ובוחה וכיון בנשחעה כהוגן אודא לי׳ הך איפור שהרי ביא שחוטה לפרעו ואיכור ספק עריפה הוא בפני עלמן וכמו כן בספק לידה

טומאת כדה אזיל לי׳ בכלות ז׳ ימים וטומאת לידה אין לה קשר וסמיכות לטומאת נדה עכ"ד מעל' בקלרה. הנה ראשון נאמר דאין זה מילחא דפסיק' ורש"י במס' חולין דף ט' ש"א מפרש מה דאמר ר"ה בהמה בחיי' בחוקת איסור היינו איסור אבר מ"ה אף דהאי איסור אזיל לה דהא בהמה היא מתה לפנימו וחיובה עוד חיסור חת"ה ועיין ברש"י וחום׳ במס׳ בילה דף כ"ה ד"ה לאכובי ורשב"ם במם ב"ב דף קל"ה ע"א ד"ה נקל בא א סוברים האתרים תוקה מחיסור לחיסור והוח חוקה דדינח כיון שהי׳ בו דין חיסור זה חמרינן החתיכה בחזקת איכור עומדת אף לענין איסור אחר ע"ם .. ועיץ במהר"ר טראני חלק ב' סו' ח"י ועיין במס' נזיר דף ס"ג ע"ח במשנה ידד להקר וכנ' שחוקת טמח טמח ע"ש הרי מטומחה קמיית' נטהר כבר ע"י טבילה ואעפ"כ אמריט חוקת טמא טמא : אמנם משם אין ראי׳ די"ל דטעמ׳ דחוקת טומחה הוא משום דמחוטר התגלחת דהתגלחת הוא לאחר ביאת מים וע"ש בדף ס"ד ע"ב ברש"י ד"ה מחיב רבא ע"ש היטב בסוגי׳ זו. אמנס אין אמ לריכין ל זה ולדעתי בנדון דידן הוא חוקת טומאת נדה גם לטומאת לידה אליב׳ דב"ע והוא חוקה אלימת׳ ככל החוקות : וטרם כל אני אימר שיש לי סמוכין לסברתי ומתורת רבינו הרמב"ם למדתי זה דהא כת' בפ"י מהל' איב הל י"ב במפלח זכר ועמו סנדל ה"ו, תשב לזכר ולנקבה דחישינן שתא סנדל זה נקבה הי' וכת' הרמב"ם בסוף הל' י"ב וז"ל ותומר' החמירו לטמאה בו בו לורת פנים הואיל והיא טמאה לידה מפני הולד משום ולד אע"פ שאין שעמו עכ"ל. והנה רש"י במס' נדה דף כ"ה ע"ב בד"ה לשון של שור (כפי גרסת מהרש"ל) כתב ואע"ג דמוקמינן לעיל פניו טוחות אין אמו טמאה לידה וכו' לידת סנדל שלד טמו מוכיח עליו דולד הוא אלא שנימק ע"י חבירו שדחקו עכ"ל רש"י ו"ל. והנה משמעות לשון רש"י ו"ל הוא דמאי דמחוקיכן להחי סנדל לספק ולד הוא מכח סברא דמסתמ׳ סנדל זה ולד הי׳ הואיל והי׳ טמו עוד ולד אמריכן שנימוק ע"י ולד שעמו . אמכם בדברי הרמב"ם אין להעמיד כוונה ואת דאל"כ לא הי׳ לי׳ להרמב"ם לומר הואיל והיא שמאז לידה ופשוט הי׳ לו לותר הואיל וטמו עוד ולד אמריכן שנימק ולמה זה חלה הטעם במה שאמו טמאה לידה מפני הולד שטמו י א"ו כוונת הרמב"ם הוא דלא כדברי רש"ז והרמב"ם לית לי' הך סבר' שכתי רש"י ז"ל אלא כוונת הרמב"ם הוח דמשום כן מחמירין חומר׳ זו לטמ׳ הסכדל משום ולד שהוח מטעם חוקה כיון דע"כ היא טמאהלידה ז' ימים משום ולד זכר שטלד עמד א"כ הית בחוקת טמלה ושוב חישונן גם להתי סנדל ומחמרינן בי׳ לטמתה הסנדל זה נקבה וטמאה י"ד ימים י הרי ביאר לנו הרמב"ם

דמוקמינן חזקת טומאה מולד זכר לולד נקבה . ומעתה אסברה לי' לכבוד מעל' שחזקה זו היא כמו שאר חזקות . דהא

ידוע שאין אשה נטהרת לבעלה מטומא׳ נדה ומטומאת לידת שד שתעבול וכל זמן שלח טבלה לשולם היא טמאה כדה או טמאה לידה ואסורה לבעלה : גם זה ידוע שאם יש בה שתי עותאות כגון שילדה תאומים זכר ונקבה אינו מועיל לה העבילה אחר ז' לוכר זהוי כאלו לא טבלה כלל: וכן אסילדה נקבה ג"כ יש בה שני מיני טומאות אחר משום נדה לדידן דקייע אין פה"ק בלח דם וגם לטומחת לידת נקבה : וחם חטבול לחתר ז' יתים לטומאת נדה אשר עלי׳ ולא עלתהלה טבילה כלל והוי כאלו לא טבלה דהא עדיין טומאח לידה עלי׳ והוי׳ כטובלת ושרן בידה באופן שאם טבלה בחוך י"ר ימים ללידת נקבה אין מתש בטבילה זה כללוהוי כרחיצה בעלמ׳ ומעתה אשה שהפילה אחר מ'יום ואנו מסופקים אם הפילה ולד מרוקם והיא טבלה אחר ז' ימים הספק הוא על הטבילה עלמה אם עלתה נה הך טבילה את היי לה הולד מרוקם והיי נקבה הרי היא שמאה י"ד ימים והיתה הטבילה בעוד הטומאה בשוליה ולא עלתהלה ועדיין היא שמאה גם בטומאת נדה מפני הדם שראתה בעת שהפילה ולפ"ז שפיר שייך לומר שהיא בחוקת טומאת כדה וממילא אמריבן העמד טמא על חוקתו ואימא לא טבל דהא אם הי' הולד נקבה ומרוקם לם הי'מועיל לה העבילה ולמה הדבר זה דומה למקוה בנמדד ונמלא חסרוכן טבל ועלה ונמלא עליו דבר חולך דאמריט העמד טמא על חוקתו ואימר לא טבל כמו כן בנדון של מהרי"ק ואמרים לענין טומאה העמד טמאה על חוקתה ואימר לא טבלה דשמא ולד מרוקם נקבה הי' ולא טלחה לה הטבילה ועדיין טומאחה בה מפני טומאת נדה ומעתה יראה מעל' באין דמיונו עולה יפה דבשלמא בחוקת אבר מן החי או איסור אינה וביחה שפיר לא שייך חוקה לענין ספק טריפה דהא חויכן שנכחטה כהוגן ואויל לי׳אסור את"ה ואיסור אינו זבוחה דספק איסור טריפה אינון פועל על איסור אמ"ה ואיסור א"ו : אבל הכא הד ספק שמא הפילה נקבה מעורר הספק על העבילה שעבלה אחר ז׳ ימי נדה ואוקמי׳ אותה אחוקה בחוקת טמאה כדה ואימר לא טבלה שלא טלמה לה טבילה זו מפני חשש שחוא הפינה נקבה ואין מועיל לה טבילה כלל ועדיין היא בחוקת שלא טבלה: ועיין בכתובות דף ע"ה ע"ב דת"ק ס"ל אם בהרת קודם לשער לבן ספיקו טמא וכתבו התום" שם דמיירי שחקק לטומאה שהי' בו נגע אחר ואנן קיי"ל כח"ק דספיקו ניתא מחוקה נגע זו לנגע אחר ע"ם היטב: ומכש"כ הכא דספק על העבילה עלמה:

ומה שמביא מעלי מכמה ברייתות ופסקי הרמב"ס דס"ל דיש פה"ק בלת דם יאמין לי שלא נעלם ממני פלוגמא זו המפורסמת אי קיי"ל כת"ק או כר"י דאין פה"ק בלא דם : ואני בתשובתי לאחלקתי בין הפרקים אם רחתה דם בשעת שהפילה ובין לידה יבשתח וחחותי בדרך הלכה דפסקים דנה כהרמב"ם וקיי"ל חין פה"ק בנה דם כמ"ש בש"ע סי קצ"ד סטיף ב וא"כ כל הברייתות ומשניות דמטמאין בהפילה בספק אם נתרקם באמת יאמר המהרי"ק דם"ל כר"י דחין פה"ק בנח דם ויהי מוה רחי לכל הפוסקים דפסקו כר"ו עד הת"ק ואני תמה על מעלו׳ שהאריך בקונטום בכמה דברים וכחן אחו דברי הרמב"ם ולא וכר דבר שרט החולקים שליו וכש"ע י"ד ארור כתבי תשובה ואת עלה בדעתי שיש לפקפק על גוף דינו של מהרייק

לכקינן להלכה מרווחת דלא כהרמב"ם וקיי"ל אין פה"ק בלא דם : ואם לריך כבוד מעל' להקבות לשיטת הרמב"ם דפסק כת"ק דיש פה"ק בלא דם ואכ"ה פסק אם הפילה אחר מ"א יום בהיא כפק יולדת ולשיטת מהרי"ק הלא יש כאן חוקה שלא נתרקם וחוקת טומאה ליכא דהא הרמב"ם לשיטחו ס"ל דים פה"ק בלא דם גם זה לאו קושי הוא דיש לדחות דבאמת לשיטת הרמב"ם מה דאמרינן וחוששין לטמאה משום ספק ולד מיירי שלא היתה לידה יבשתח שכן הוא ברוב נשים שרוחין דם בשעת לידה בשעה שמפילים ולדה יבשתא איט שכיח ולא חש הרמב"ם לחלק בזה ביןלידה יבשת׳ לשחר לידה כיון שהינו שליח וגם אין דרך הרמב"ם ז"ל להביא בספרו הגדול יד החוקה דצה באינו מפורש במשנה וברייתא או בשני תלמודיים בבלי וירושלמי וח"ש הרמב"ם בפ"י מהלי א"ב הלי י"ז כל אלו שחוששין לשלי אין נותנין לה ימי , טוהר וכל מי שהפילה דבר שחינו ולד או שפיר בתוך מ' יוט בעדרן 'א נגמר צורתו אם יצא ממנו דם ה"ו נדה או זבה ואט יצא יבש בנא דסה"ז טהורה עכ"ל הרמב"סולכאורה יש בזה להקשות לפי דברי דמשמעו" דברי הרמב"ם האלה הוא דדוקא בהפילה תוך מי יום היא טהורה בלידה יבצתה הבל החר מ׳ יוסהסהפיל'טמהה ספק לידה ולפי דברי ה"ל להרמב"ס לפסוק בנידה יבבתא אפי' אם הפילה אחר מ' יום ג"כ ליכא ספק לידה אם לא נגמר לורתו דהא ליכא כאן חזקת טומאת כדה דהא היא לידה יבשתא ואיכא כאן חזקה דלא נתרקסעדיין גם זה יש לדחות דהרמב"ם נקט שהפינה בהוך מ' יום בשביל רבותא דריבא דאם ילא עמו דם שהיא טמאה כדה או דאם, לא יצא עמו דם שהיא טהור׳ באמת ובשיפא מיירי אף בהפילה אחר מ' יום ולא נגמר צורתו והרמב"ם לא חם לפרש זה בביאור יותר הואיל ולידה יבשתא אינה שכיח' כנ"ל וסמך עלמו בזה למ"ש בהלכה י"ב ביולדת זכר וסנדל שמחמרינן לחוש לנקבה הוא מטעם הואיל והיא טמאה לידה בלא"ה מפני לידת זכר ממילא ידעינן היכא שאינה טמאה בלא"ה לא חיישינן בספק אם נתרקם ואוקמי אחזקת טהרה אמנם לדידן דקיי"ל אין פה"ק בנא דם המיד היא בחוקת טומאה ואולינן לחומרא בכל

וכה לבכתב מעל׳ להשיב על פסקי של מהרי׳ק שהסתרי חומרות דסותרו׳ אהדדי דלענין טומאת לידה מחזקינן זה לוכד וכענין פדיון בכור לא מחזקינן לולד ימהול מעל׳ שאין ממש בדברים כאלה וכמה פעמים אמרי׳ זיל הכא לחומרא והכא להומרא ולא אמרינן האוחז בתרי תומרי דסתרי אהדדי כסיל בתבך הולך אלא אם פוסק הלכה כחד תנא ובמקום אחר פסק להלכה כבעל פלוגתיה כענין ווחלוקת ב"ש יב"ה בהכרון הגלגול' וכדומ' אבל בדבר שמהמרינן בשביל ספיקח דדינה או בספק הענין שאין אנו יודעין הדבר בזה אוליכן להומרא בכל מקום אף שהוא תרי חומרות דכתרי אהדדי ויעיין במס׳ ר"ה דף י"ד ע"ב דמתרן הגמ' דר"ע גמ' אסתפק לי ועיין שם ברש"י זתום׳ והאריכות בזה שלא לצורך וכל הש"ם ופוסקים מלא מזה דאזליט הכא לחומרא והכא להומרא בדבר שהוא ספיקא דאוריית׳ ובפרט שתרי חומרו׳איכן בזמן אחד ולא בהפץ אחד דום הוא בשעת לידה וזהו אח"כ בהבא אחריו בלידה החרת ומה שהביא מסוגי" דקידושין דקדשה היא בעלמה בעיר וקדשה אביה ביומא דמשלם ו' חדשים שבין נערה לבוגרת דלא יהבינן לה חזקת כערות הואיל ועבור׳ להשתנות בתוך ו׳ חדשים ומזה יצא לדון דגם בנדון של מכרו"ק לא יהבינן לולד חזקה באינו מרוקם הואיל ואחר מ' יום עשוי להבתנו צוהאריך בזה מאוד מתחלה אני אומר לכבוד מעלי שגם אני בתשובתי בנו"ב סי' ר"ח כתבתי סברת מעל' להחזיק בזה דברי האמ"ו זל"ל בנו"ב קמח הלק חה"ע סי' ל"ח במדחה דברי הט"ז בי"ד סי' של"ז סק"ב במה בחולק על מהר"י מיכן מנפל עליו הגל דלא יהביכן לי׳ חזקת חיים ומטמאיכן להמפקח את הגל ע"ש היעב:

בשק לידה כנ"ל:

בקדבה אביה בדרך שם נפסק' החוקה בודאי דהא היא בוגרת לפנינרולן במפקח את הגל הרי הוא מת לפנינרולן במפקח את הגל הרי הוא מת לפנינו ואם כן בשעה שאנו דנין על הספק או לבר אודה לה חוקה וכשתנה רק שאנו באין לדון אימת כשתנה הספק או לבר אודה לה חוקה וכשתנה רק שאנו באין לדון אימת בערה ואימת ילא זה מחוקהו הראשונה ואין אנו דנין כ"א על הומן אימת בגרה או אימת מת בוה בפיר אמרינן כיון שנשתנה הענין ופסקה החוקה או אין לה חוקהה למכוע דמקרה הזמן או מקרה נפילת הגל הביא אותנו לכלל ספק אימת מת או אימת בגרה אבל בנדון של מהרי"ק לאו איתרע החוקה עדיין ועד עתה אנו בבית הספק במא כא נתרקסגם עההוהחוקה ראשונה קיימת לכחה או כן כחה גם עתה ואמרינן שלא נתרקס וכמו שהי' בתחילה בלי רקימות אברים כן הוא גם עתה ואמרינן שלא נתרקס וכמו שהי' בתחילה בלי באין לחלק אפילו כמלא נימא ולא ראה דשה בקידשה אביה בדרך עיקר פלוגחא דרב ובמואל הוא אונינן בתר הבתא אי לא מתבואר בסוגי' שם אבל הכא בככל לא שייך לומר דאולינן בתר הבתא לה עדיין לא נתברר אם אבל הכא בככל לא שייך לומר דאולינן בתר הבתא לה עדיין לא נתברר אם

הוא נתרקם והאריכות בזה ללא צורך והדברים פשוטים:

מהבירו שהאריך מעל' דנגד הזקתו שלא נתרקם יש להאב חזקת ממוןוהמוציא
מהבירו ע"ה כדהמרינן בספק בגור בהמה בסוגי' דמקפה כהן
הנה לבר נשמר מהרי"ק מהשגה זו ושיים וכתב שהרי חזקות האלה חזקות
גמורים עכ"ל וש"ל למהרי"ק דהך חזקה דלא נתרקם אלים לי' נגד חזקת
ממון ובפרט שהם תרי חזקות חזקת הגוף של הככל שעדיין לא נתרקם
וחזקת הגוף של האשה שלא נפער רחמה עדיין: זאם כי כבוד מעל' רוצה
לדחות דברי מהרי"ק בסברתו בלי ראי' איובנו כח לדחות אחד מגדולי הפוסקים
בסברא בלתי ראי' כ"ז נראה לפער"ד בהשקפה ראשונה להצדיק ולעשות
לכגורין לדברי: ומפני הערדה לקשר אני לריך: יגדל בתורה ויתנקא כנפשו
ונפש אוהבו הד"ש:

סק׳ שמואר כניל לנדא

דפסק דחזקת האשה שעדיין לא נפטר רחמה וחזקת הנפל שלא נתרקם הם חזקה גמורה . ולדידי צ"ע בזה דכיון דחזקת האשה שעדיין לא נפטר רחמה אין בו פעולה להאשה עצמה : וכ"כ חזקת הנפל אין בו פעולה להנפל עצמו ואיך יפעול על הולד המולד אח"כ חזקות מגופיסאחרים פעולה להנפל נצמו ואיך יפעול על הולד המולד אח"כ חזקות מגופיסאחרים אשר ליכא נפקותא עליהם ומה יתן ומה יוסיף להאשה עצמה אם כבד נפטר ההמה או לא ומה יתרון להנפל אשר כבר נתעכל ונרקב אם אבריו נפטר ההמה או לא ומה יתרון להנפל אשר כבר נתעכל ונרקב אם אבריו היו מרוקמים או לא ולא מצינו חזקה כזו מגוף זה לגוף אחר הארכתי בזה בתשובה אחת אשר כתבתי בדין ספק ערלה עיין לקמן בתשובה ס" מ"ע -

שלום וישע רב לאהו' ידידי הרב המא"הג ככור מו"ה ליזר נ"י אב"ד דק"ק ליכנא וגליל קוירשים:

מו במה שהקשה כבוד מעלי על דברי תשובתי בנו"ב מה"ח חי"ד סי" קפ"ח אשר כתבתי לפי מה שמוקי הש"ם במס׳ נדה דף כ"ע ע"א דריב"כ מיירי בהוחוק עוברה ליכא חשם ספק שמא רוח הפילה אלא ספק שמא הפילה דבר שאינו לורת ולד וע"ז אמר ריב"ל דאזלינן בתר רוב נשים דולד מעלי׳ יונדן והשיב מענ׳ דלא כן תנינן במס׳ נדה דף ח' ט"ב ת"ר הרי שהיתה בחזקת מטוברת ואח"כ הפילה רוח וכן ברמב"ס רפ"ד מהכ" מצכב ומוצבי אהו" ידידי אכילא אמרתי על חזקת מעוברת דבזה בודאי יכול להיות מעוברת ברוח כמ"ש הריכו חלכו כמו ילדט רוח וכאמר הרה עמל וילד שקר וכל זה סוא כשהיא בחוקת מעוברת לבד דהייטו שבטנה מליאה ומסולקת וסת אבל אין זה בגדר הוחזק עוברהיולשון הוחזק עוברה-משמע שיש חוקה שיש לה ולד בבענה והיינו שמרגשת תכועות הולד בזה אמרתי דו דהי אין בזה ספק שמא הוא רוח כיון שיש כאן חז קת ולד בקרבה כמ"ש בתבובתי ובכ"מ בנאמר בש"ש שהפילה רוח ימצא רק לשון חזקת מעוברת או ילאה מליאה וכדומה והיינו שהאשה מוחזקת שיש לה הריון ויכול להיות שהוא הריון רות . אבל לא כשנאמר שהוחוק עוברה ווהו חזקה שיש ולד בקרבה ולא רוח : וזה מוכח מרמתרן הגמ' כי קאמר ריב"ל בהוחוק טוברה ולא נקט לשון הברייתא והכי ה"ל לתרץ מתניתין כשלא הוחוקה מעוברת וריב"ל כשהוחוקה מעוברת אלא ודאי כשהוחוקה מעוברת עדיין אינה יולאת מספק רוח הפילה או שמא לא נחרקם דנגד הספיקות החלה ליכח רוב כמ"ם בתכובתי הכ"ל ולכך מתרץ הגמ' דריב"ל מיירי כשהוחוק עוברה ויש חוקה על ולד שבבעונה שהוא ולד ממש ולא רוח : ואין להקשות דהרמב"ם ז"ל בפ"י מהל' איכורי ביאה הל' י"ט כשפסק להאי דינא דריב"ל נקט האכה בהוחזקה מעוברת וילדה ואיט ידוע מה ילדה : מוה מבואר שכווכתו דליכא ספק במא רוח הפילה ויודעת שילדה ולד ולא רוח והיינו בגוונא דמיירי ריב"ל והא ראי׳ בסיפא מהלכה זו כתב הרמב"ם ז"ל אבל לא הוחוקה מטוברת והפילה ולא נקט וילדה בזה פסק הרמב"ם הרי זו ספק יולדת כיון שלא היתה בחזקת מעוברת עם עובר דוק בלשונו הזהב של הרמב"סו"ל דברישא נקט וילדה הואיל והי׳ כאן חזקת עובר ובסיפא נקט והפילה הואיל ואין כאן חזקת עובר ויש ספק שמא הפילה רות או ולד שאינו מרוקם או חתיכת דם : ולכך תשב גם לנדה . ומפנר הערדה אקלר: כ"ד ידידו:

מה' שמואל סג"ל לנדא

שלום לכבוד אהו' ידידי הרבני המופלא ומופלג בתורה דחריף ובקי כש"ת מוה' יוזל מו"ין בק"ק ק"וו:

מח: ע"ר מה שהקשה על מה שהחליט אאמ"ן בספרו נו"ב מה"ת בחלק א"ח תשובה קמ"ו בד"ה אמנם נ"ל דלהרמב"ם ולהר"ש בפי' המשנה במס' מקוואות פ"ג משנה ז' לא אמרינן שפיקא דאורייתא לחומרא אלא בדבר שעיקרו מן החורה י ושיטורו הלכה לחשה מסיני . אבל בדבר שעיקרו הלח"מ אמריכן ספיקא לקולא כמו בשל סופרים וע"ז הקשה מעל׳ מסוגי׳ דמס׳ קידושין דף ל"ע ע"א דפריך ר"ז לר"ח חמחי תני ספק ערלה בח"ל מותר " ולפי דברי. האמ"ג הגחון וצ"ל לא פריך ר"ו מידי דגם בדבר שהוא הלמ"מ ספיקו מותר. אהו׳ ידידי דברי אאמ"ו הגאון זל"ל מוכרחים ומפורשים ברמב"ם בפי׳ המשנה וכן כתב: הר"ש בפי' המשנה שם וכן מפורש בהרמב"ם בספרו הגדול בפ"ח מהל" מקוואת הל' ו' וטוד מפורש הדבר ברמב"ם בפ"ה מהל' שחיטה הל' ג' שם. לתב דשבעה מיני טריפות אע"פי שכולם הלמ"מ הואיל ואין לך בפירוש מך התורה אלא דרוסה וכל ספק דרוסה אסור ושאר מיני טריפות יש בהן ספיקן מותר עכ"ל וא"כ לא על אאמ"ו הגאון זצ"ל תלונתו כ"א על הרמב"ם עיין בתבובת חות יאיר סוף סי' קל"ב העלה ג"כ בדבר שעיקרו הלח"ת ספיקו מותר: אך מה שהביא מעל' סתירה לזה מסוגי' דקידושין הכ"ל כבר עמד בזה מרן הב"י בי"ד סי' רל"ד והשיג על הטור שכתב ערלה בח"י הוא. מ"הת ובח"ל הלמ"ת הלכך בח"י ספיקו אסור ובח"ל ספיקו מותר וכתב הב"י אינו מכוון דמשמע בח"ל לפי שהוא הלמ"מ לכך ספיקו מותר והח ודאי ליתא דבאר הלמ"מ ספיקן נמי אסור וכן משמע בהדיא מדאקשי לי כדאמר ערלה בח"ל הלמ"מ מדתני דספק ערלה בח"ל מותר וכן משמע נמי מדמשנה ר"א לר"ז כך נאמרה ספיקו מותר כנומר אין ה"כ בכל דוכתי" ספיקו בהלמ"מ אסור והכא שאני דכך נאמרה ספיקו מותר עכ"ל מרן הב"י וגם הש"ך בי"ד סי׳ רצ"ד ס"ק י"ט נמשך אחר מרן הב"י וכתב - דבכל הלמ"מ קיי"ל ספיקו אסור : וזה כמה שנים כתבחי על גליון ש"ע י"ד שלי שאני תמה על מרן בכמה מקומות ס"ל לרבנו ז"ל דגם דבר שהוא הלמ"מ נקרא דברי סופרים כמו שהביא הרב המגיד בריש הלכות חישות אבל לפי דברי הכ"ל אתי שפיר דכיון דטומאות מת מפורשת בתורה נמלא לא באה ההלכה לשיעור כשעורה אלא לפרש הכתוב והוי דין דאורייתא ומעתה מסולקים כל הסתירות האלה ודברי הרמב"ם נכונים וברורים אין בהם נפתל ועיקש דדבר שאינו כתוב במורה ועיקר הלמ"מ ספיקן מותר:

אמנם לפ"ז נתחזק הקושי׳ והתמי׳ יותר על הרמב"ם למה כתב בהלכות בחיטה דשבעה מיני טריפות ספיקן מותר הואיל זהם הלמ"ת אמאי לא כימא ג"כ באף שלא נאמר בפירוש בתורה אלא דרוסה י מ"מ הלא יש לטריפות בעלי היים שיקר בתור׳ והלמ"מ באה לגלות דרום׳ הכתוב׳ בתורה לחו דוקח ולח דיבר הכתוב אלח בהוה . וכל מין ממיני חי' הכוטה למות.מהמת מכותי' בין שיהי' בידי שמים ובין בידי בשר ודסהרי זה טריפה ואכורה כמו במבואר ברמב"ם בפ"ה ממחכלו׳ אסירות הלכה ח' ט' : וח"כ כל ז' טריפות הללו טיקרן מ"הת ופירושם מההלכה למ"מ וחמחי יהי׳ ספיקן מותר: אך אחר העיון דברי הרמב"ם ככונים: והוא דכיון שכברי השיב ר"א לר"ז דספק ערלה בח"ל חוהר שכך נאמרה הלמ"מ בערלת ח"ל כפיקא מותר וודאי אסור: וסובר הרמב"ס ז"ל דאין הכוונה שבפירוש נאמרה הלכה דספק ערלה בח"ל מותר וודאי ערלה אסור: דהא ר׳ יוחנן סתמא קאמר ערלה בח"ל הלמ"מ בלי שום תנאי : ועוד דהא רב אסי הי' משתומם כשעה חדה כשהקשה לו ר"ז הלמה תני' ספק ערלה בח"ל מותר: וחם בידוע היי לו בכשנחמר לה ההלכה בתנחי נחמרה דרוקה וודחי אסור וספיקא מותר למה זה השתומם כשעה חדא ולא השיב לו תיכף שכד הי׳ הלכה : ועיין בט"ז בי"ד סי׳ רל"ד ס"ק י"ג שעמד במבוכה זו : ומתרך דבאמת הלמ"מ סתם הי׳ דעולה בח"ל אסור . אלא ר"א הוכיח אחר הישוב מדשתו דע"כ כלמוד מהלכה גופא שיש חילוק בין דין ערלה בא"י לח"ל - דחל"כ קבה לא לכתוב לא הה' ולא הו' ולמה נכתב בקרא במלות טרלה כי הבואו אל הארץ לא הי'לו לכחוב בחורה דין שרלה כלל ומהלמ"מ כוכל ללמוד כל דין ערלה בין בח"י ובין בח"ל וקרא למחי אתי׳ א"ז לחלק בין ה"י לח"ל י וכמו בפריך במס׳ חולין פ׳ השוחט כיון שהלכות שחיטה הלכות הן קרא למאי אתי' ה"ל קשה כיון דערלה הלמ"מ קרא למאי אתי'דאם צריך לכתוב קרא למלקות קשה לא הי' לו לכתוב, כ"א איסור ערלה סתם וכי תבוחו אל הארץ ל"ל: דהח יש מקום לטעות ולומר דוקח בח"י ולח בח"ל: א"ו דקרא אתי׳ לחלק בדין ערלם בין א"י לחולה לארץ: והיינו דקרא אתי׳ לא"י לאסור ספיקא : והלכה אתי׳ לח"ל לאסור הודאי ולהתיר הספק (ובס׳ באר יעקב ממאן בתירוץ זה ודוחה דברי הט"ז בקש) וכיון שזכינו לסברא זו מתירולו דר"ח לר"ז ממילא כלמוד דגם בח' מיני טריפות קשה למה כאמר כלל דרוסה בין ח' מיני טרישו' הלא דרוסה נכחב בפירוש בתורה א"ו שדרוסה יצאה מכלל שאר ז' טריפות דבדרוסה ספיקא אסור ובשאר מיני טריפו׳ ספיקן מותר:

ודים מה שחמר ר"ח דהלכה בחה להתיר שפק ערלה בח"ל חין מוה קושי על הרמב"ם דסובר כל ספיקח דחורייתה מדחורייתה לקולה : וכמצה לח צריךלימוד להתיר ספק ערלה בח"ל . וחיפכא ה"ל לר"א למימר דחינטריך הלכה בערלה בח"ל ס"מ דערכה בח"י ספיקא אסור מ"הת : הכה כבר עמד בזה הר"ן זיל בסוגי׳ דקידושין הנ"ל: ומתרן דיש ספיקות שאסורים מדאורייתא גם לדעת הרמב"ם ואתי׳ הלמ"מ להתיר בערלת ח"ל כל מיני ספיקות:ולדעתי כוון הר"ן ז"ל למה שכתב שם ליישב שינית הרמב"ם דאשם חלוי היכא משכחת לי׳ וניחת לי׳ נמימר דהיכה דחיקבע חיסורה מודה הרמב"ם שספיקו אסור מ"הת ועיין בר"ן שם וכחשר האריכו בזה הרב מהר"י טראני והרב פ"ח בכלל ס"ם בי"ד סי׳ ק"י וגם גבי ערלה אם השפק הוא כן כגון שיש בכרם נטישות ילדות שהם ערלה ווקנות שכבר עברו שנות הערלה והוא לקט מאחת ולא ידע מאיזה נטיעה לקט הויזה איקבע איסורא כמו חתיכה משתי חתיכות אחת של חלב וח' של שומן שבאשם תלוי קאי וספיקא אסור מ"הת אף לדעת הרמב"ם ז"ל וגם בערלה הוי חשור מ"הת: וע"ו לרוך ליווד להתיר ספק זה בח"ל אף שאיהבע איסורא : ויעיין מה שכתב אאמ"ו הגאון וציל בספרו כל"ח למס׳ ברכות דף ל"ו בסוגי׳ דללף בענין זה ע"ם ; עכ"פ יצא לט שחין רחי׳ לסתור דברי הרמב"ם ותוספתא דדבר שהוא הלמ"ת ועיקרו אינו מ"הת ספיקן מותר : כ"ד ידידו הד"ש

הק׳ שמואל פניל לנדא:

מם נשאלתי מקצין אחר אשר לו גן: ונטע בו נטיעות בקין שנת תקע"ב : ונשלח ממנו אם הית' הגטיעה קידם ט"ז אב ונחשב שנת תקע"ב לשנה ונשלמו שנות הערלה בסוף שנת תקע"ד והפירות שגדנו בשנת תקע"ה מותרים : או אם היתה הנטיעה אחר ט"ו אב בשנת תקש"ב ומתחיל שנת הערלה משנת תקש"ג כמו שמבואר בש"ע י"ד םי רל"ד סעי ד'

עוד שאל שעקר אילני פירות בזמן החורף ממקומם ונטעם במקום אתר ונשאר עפר סביב השרשים כי או הי׳ קור גדול ונקרש הקרקע דבוק בשרשי האילן בעת הנעיעה וכבוד מעלי משופק חם הי' באותו עפר הנדבק בשרשים כדי שיכול להחיות באותו עפר כמו שפסקינין בש"ט סיי רצ"ר סער י"ט

אשיב על ראשון ראשון הנה בדבר השפק בנטיעו׳ שנטע בקיץ שנת (א) תקע"ב לפ"ק לכאורה הדבר פשוט שהפירות שגדלו באותן נטישות בשנת תקע"ה מותרים אף שהוח ספק אם עברו ג׳שנים או לא מ"מ הלח קיי"ל דספק ערלה בח"ל מותר וכתב הרמ"א בסי׳ רצ"ד סעי׳ ט׳ בהגה שכ"ש בכרס שהוא ספק ערכה שהוא מוחר וכן פסק המחבר

ב"י שלא זכר כלל את דברי הרמב"ם בפ"ח מהל' מקוואות הכ"ל ובפ"ה מהל' שחיטה שכתב בפירוש דדבר שאינו עיקרו בתורה והוא הלמ"מ ספיקו מותר וביותר תמה אני על מרן הב"י שהוא בכבודו ובעלמו בחבורו כסף משנה בריש הל' אישות מביא בכם התוספתא בכל דבר בעיקוו מ"הת ושיעורו מד"ם ספיקו אסור.: משמע אי לאו שיקוו מ"הת אלא הלמ"מ לחוד הוי ספיקו מותר: וראיתי להרב באר יעקב בי"ד סי' כ"ט וסי' רל"ד פסוט בעיניו גם כן דהלמ"ת הוא דאורייתא לכל דבר וגם ספיקו אכור . ומפרש דברי הרמב"ם בפרק ה' מהל' שחיטה הל' ג' שכתב דבשבעה מיני טריפות חוץ מדרוסה שפפיקן מותר היינו בענין ס"ס והרמב"ם לשיטתו דכל ספיק׳ לחומרא הוא רק מדרכקוא"כ היכא דאיכ'ס"ם מותר אבל בדרוסה כובר הרמב"ם ספיקא אסור מן התורה אע"ג דבעלמא כל ספיקא מותרמן התורה דרוסה שאני משום דקשה מה שהקשה בד"מ לעולא דקאמר ח' מיני טריפות נאמרו למשה מסיני וקא חשיב גם דרוסה בכלל הלמ"מ והקשה בד"מ לתאי לריך בדרוסה הלמ"מ הלא דרוסה מפורשת בתורה ובשר בשדה טריפה לא תאכלו וכתב הבאר יעקב דמכח קושי׳ זו הוכיח הרמב"ם לעצמו דמשום כך נשנית דרוסה גם בהלכה למ"מ כדי ללמוד דאף שבעלמא ספקו מותר מה"ת הכא בדרוסה אסור ספיקו מן התורה וא"כ היכא דאיכא ס"ם בדרוסה אסור עכ"פ מדרבנן : אבל בשאר מיני טריפות דספיקן מותר מדאורייתא לשיטת הרמב"ם : ואינו אסור אלא מדרבנן א"כ אם "ש עוד ספק הוי הספק השני ספיקא דרבנן ולקולא . והאריך הבאר יעקב בוה : והוא תמו׳ אם יוכשר בעיניו לפרש דברי הרמב״ם כן בהלכות שחיטה למה לא שם עיניו על דברי הרמב"ם בפי׳ המשנה בפ"ח ממקואות ולהרמב"ם בהל׳ מקואות שמוכח בפירום מדבריו דאף ששיעורין הלכה למשה מסיני טדיין הוי הספק מותר אי לאו שיקרו מפורש בתורה כמו שמוכית אאמ"ו כגאון וצ"ל אחנם יהי׳ איך ביהי׳ הראי׳ בהביא מרן הב"י מסוגי׳ דקדושין דפריך ר"ו דספק ערלה יהי׳ אסור הואיל והוא הלמ"מ הוא ראי׳ חוקה נגד דעת הרמב"ם והנא"ש ז"ל טוד זאת מקשה הרבוחות יאיר שם בתשובות ס"ם רצ"ב דלהרמב"ם דסבר קידושי כסף הוי רק מדברי סופרים הואיל ואין הדבר מפורש בתורה יהי׳ ספק אשת איש מותר וזה דבר זר אשר לא שמעט עוד זאת הביא בס׳ באר יעקב הנ"ל ראי׳ דספק הלמ"מ אסור מגמ׳ דחגיגה דף מ"ח ע"ח דקחמר שם נגעים מקרא מרובה ואהלות מהלכות מרובות ופריך בגמ' למחי כ"מ ואי המרת דספק הלכה למ"מ לקולה ה"כ לה פריך הגמ' מידי דשפיר יש כ"מ לעכין ספק נגעים וספק אהלות דדבר שהוא ממקרא ספיקו אסור ומה שהוא מהלכה ספיקו מותר ויע"ש בבאר יעקב:

ומעתה שלשה המה נפלחות להוכיח נגד דעת הרמב"ם (ה) משוגר דקירושין מדפריך ר"ז דספק ערלה יהי׳ אסור בח"ל אי הוי הלמ"ת (ב) קושי החות יהיר דלדעת הרחב"ם יהי׳ ספק ח"ח בקדושי כסף מותר (ג) קושית באר יעקב אמאי לא קאמר הש"ם בתציגה כ"מ לענין

םפק נגעים ואהלות: אני בעניי איני רואה שום חתי׳ בזה על דעת הרמב"ם וכל שלשה התמיהות בחדא מחתא נחתינן שאין ממש בג' ראיות הללו דהא דבר מלא דיבר הרמב"ם זל"ל דכל שעיקרו מה"ת אף ששיעורו הלמ"ת ספק שיטורו להחמיר וככך במקוה אם יש ספק אם יש בנקב כשפופרת הנוד ספיקו להחמיר הואיל ועיקר הטבילה היא מה"ת וטעם לדבר דכשנאמר שיטורין הלמ"מ הלכה זו לפרש באה ולגלות הכוונה מה שנאמרה בחורה א"כ השיטורים במאכלות אסורות ובמלאכת שבת ובטומאה ועהרה וכדומ" השיעורים שיש לכל אחד ואחד נחשבים כאלו כתובים בפירוש בתורה כיון שלא נאמר שיטור בתורה הרי סמכה התורה בכל המצות עלי הלמ"מ שיאמר לנו השיעור וא"כ ההלכה יש להיחום על מה שכתוב בתורה ולכך ספק שיעורים להומרא ומעתה כחוה אכן בדין ערלת חולה לארץ נאמרה בתורה כי תבואו אל הארץ וגם הוא מנוה התלוי׳ בקרקע ואיכא בספק כשנאמר כי תבואו אל התלוי בארץ ואינו טהג הכוונה שיהיה מלוה הארץ גבי ערלה תבוחו אלי או כימא דהאי כי בתולה לחרץ **ערלה** הארץ לא בא למשט חוצה לארץ אלא להורות שמצות ערלה אינה מתחלת אלא לחחר ירושה וישיבה וש"ז נאמרה הלמ"מ לפרש דגם בח"ל נוהג דין ערלה וכוונת הכתוב כי תבואו אל הארץ לאחר ירושה וישיבה שתצות ערלה אינה מתחלת כ"א לאחר ירושה וישיבה ועיין במס' קדושין דף ל"ז ע"ב ווה הי סברת ר"ז ולכך שפיר פריך אי ערלה בח"ל הלח"מ למה תני ספק ערלה בח"ל מותר אמאי לא נימא כיון דעיקר מצות ערלה כאמר בפירוש בכתוב לא בא הלכה כ"א לפרש מה שכתוב בתורה דכמו ששיעורין המה הלמ"מ. לגלות כמות המלות במאכלות אסורות ובמלאכת שבת ובטומאה אשר הם סתומים בתורה כ"כ גם ההלמ"מ בערלה בח"ל לגלות איכות המצוה דהיינו באיזה מקום שהיא טוהגת כי זהו ג"כ סתום לאיזה כוונה נאמר בקרא כי תבואו אל הארץ כנ"ל וא"כ ערלה בח"ל עיקרה בתורה דהא עיקר דין ערלה כהמרה בתורה בפשש ולהוי שורת הדין שספק עדלה בח"ל יהי׳ אטור וכן בקדושי כסף אף שהוא נלמד ואתי׳ מדרשה דקיחה קחה מ"מ עיקר דין קידושין נאמר בתודה וג"ש לא בא אלא לגלות הקנין דגם בכסף נקנית האשה והוי דבר שעיקרו מה"ת ופירושו בג"ש וספיקו אכור כשאר ספיקות לאורייתא וכן בסוגי׳ דמס׳ תניגה קאמר נגעים מקרא מרובה ואה ות הלכה מרובה בפיר פריך הגמ' למאי כ"מ דליכא למימר כ"מ לענין ספיקא דכיון דעיקר דין נגעים ועיקר דין טומחת אוהל נאמרה בתורה וא"כ ההלכות שנתקבלו בהן אינן אלא נפרש מה שכתוב בתורה והוי ספיקן ספק בדבר י שעיקון מה"ת ופרושו הלת"ת וספיקן לחומרת כמו בכל דברים שעקרן מה"ת ופיחשן הלת"ת ועיין ברתב"ם בפרק ב' מהל' טומתה מת הל' נ' שכתב הרחב"ם ז"ל דעותאת עלם כשעורה לפי שהוא הלת"ת הרי הוא דין חורה ונאו מדברי סופרים ולכאורה גראים דבריו כסותרים דהרי בס' המלות

בשנת הערלה או לא ואסורים לדעת המרי"ק והוא עגד דברי רש"י ז"ל ולכאורה נראה שסברא זו תליא בפלוגתא דאמוראי במס׳ כתובות דף י"ב ע"ב בסוגי' דראוה מדברת דר" סבר לדברי המכשיר בה ווכשיר בבתה ור"ח סובר לדברי המכשיר בה פוסל בבתה ומפרש רבה שם טעמא דר"א משום דאיהי אית לה חוקת כשרות בתה ל"ל חוקה דכשרות ע"ש הרי דר"י ור"א פליגי בסברא זו אם חזקת האם פועל גם על הבת וכיון דהלכתא כר"י דמאן דמכשיר בה מכשיר גם בבתה יהיה מזה ראי׳ לפסק של מהרי"ק אמנס אחר העיון יש לחלק דבשליתא שם בראותו מדברת שפיר סובר ר"י דחוקת האם מהני גם לגבי הבת דכיון בשעה שנולדה הבת הי' הספק על החם כמו על הבת דחם נבעלה לכשר אז החם והבת מותרין לכהן ואם נבעלה לפסול אז האם והבת שתיהן פסולות וכיון דאז היו לריכין להתיר האם מטעם דיש לה חזקת כשרות לכך סבר ר"ד דכתו דהך חזקה פועל על היתר האם לומר דלכשר נבעלה ממילא גם הבת מותרת אבל בדינו של מהרי"ק בשעה שחנו בחין לדון על ספיקו של הולד שבח החר לפל חין לנו לדון על אמו דתאי תועלת יש להאשה עלמה אם אמרינן שנפטר רחמה או לא ואין בזה נפקותא להאשה עלמ' בהך חוקה שלא נפטר רחמה וכן בחוקת שלא נתרקם איבריו של הנפל ליכא שום פעולה על הנפל עצמו ואף שבשעה שהפילה הי' נפקותא אם היו איבריו מרוקמים לענין טומאת לידה מ"מ הרי עתה שילדה ולד השני שוב אין בזה נפקותא כלל אם היחה בטומחת לידה כבר חו לח ומה דהוי הוי וחיד יפטול חזקת החם אשר חין בו נפקותה להחם ועיין ברש"י מס' קידושין דף ס"ו ע"ה ד"ה סמוך אהני שכת' דחוק' האם לא מהני לגבי בנה והתו' שם מקשי מסוגי' דכתובו' דאתרינן מחן דמכשיר בה מכשיר בבתה ע"ש ולפ"ז סברא זו תליא בפלוגתא בין רש"י ותום׳ אך מלאתי וראיתי סברא זו בר"ן ז"ל מס' גיטין דף ס"ד ע"א דאמר ר"י האומר לשלוחו לא וקדש לי אשה אסור בכל הנשים שיש להם קרובות שהם ערוה משום דחיישינן במח נחקדשו הקרובות ומקשים התום? במס' מיר קף י"ב ובמס' גיעין שם כ"ע יאסרו לישא כשים שמא כחקדשר לוה ע"ש בתום' והביא הר"ן שם בשם הרמב"ן ז"ל תירון על קושיא התום' דלכ"ע כל הנשים הם בחוקת פנויות חבל הוח חסור בכל הנשים שיש להן קרובות כיון באין הקרובות לפניט אין אנו באין לדון על הקרובות ולכך אין חוקתן מועלת לו ע"ש בר"ן ובמ"מ פ"ט מהלי אישית הלי ו' ובמ"ל שם הרי מפורש דחוקה של גוף חשר אין אנו באין לדון שליו עתה אינו

מועיל לגוף אחר: אמנם כיון שהחום׳ לח ס"ל הך סברח של הרחב"ן כח"ש לעיל לכך כדחקו לתרץ קושייתם וכתבו דמה שוה אפור בכל הנשים אינן מדינה כ"ה משום קנם ע"ש בתום׳ עוד זהת מפורש בחום׳ דינו של מהרי"ק דחוקת האם מועיל נהולד והוא בתום" מם' יבמות ד' קי"ט ש"א בד"ה מחוורת׳ כתבו במיעוט חולבות אף בחינן יולדות הוי אמרים סמוך מיעוט לחוקה חוקת האם שנא ילדה עדיין להיות הולד המולד עתה בכור אי לאו דאיכא חוקה המסייע לרוב דהולד במעי אתו הוא בחוקת שאיט קדוש ע"ם בתום׳ וברא"ש שם בשם ר"ת הרי שם"ל לרבוחינו בעלי התום׳ דלא כדעת הרמב"ן הנ"ל וחוקת האם אף שאין בו נשקות׳ להאם עצמה פועל על הולד להיות בכור כדינו של מהרי"ק הנ"ל וכדי להשוות דעת הפוסקי" בוה כ"ל לומר ולחלק להיות שדין בכור תנוי תמיד בפטר רחם של החם וכן בערלה איסור והיהר של הפירות תלוי׳ מומן נטישות האילן לחדא מלתא ולבוף אחד נחשבי׳ ולכ"ע דנין חוקה מוה לוה ואמרינן שהאם בחוקת שהולד המלד לה הוא בכור וכן האילן בחזקת שהפירות הגדלין הם ערלה ואפ"ה בערלה בח"ל מותר ואף בשפק זה התחוק איסורה וטעמה דתלתה כיון דמתרך ר"ז לר"ח במס' קידושין דף ל"ע ע"ח כך נחמרה הלכה ספיקח מותר ודחי חסור ולכחורה הוא שפת יתר במה דחמר דבר והפוכו והי׳ די אם הוי חומר דהלכה הי? דספיקא מותר בערלה בח"ל א"ו דקים להו דשניהם נאמרו ודאי אכור וספיקא מותר לשלול מיני׳ דכל שאינו ודאי מותר אף שיש בו חוקת איפור מ"מ יצא מכלל ודאי דהשלילה מן ודאי הוא כל מיני ספיקות וכן כתב הע"ז בי"ד סי' רל"ד ס"ק ע"ז דכל שחיט ודחי ערכה עשחה התורה להיתר ובוה ניחה לן נמי מה דקחמר בגמ׳ שם ה"ל לוי לשמוחל ספק לי וחנה אכיל ר׳ אוי׳ ורבה בר רב חנין ספוקי ספקי להדדי ולכחורה הוא תמו׳ אף שספק ערלה מותר בח"ל מ"מ די אם אירע הספק ממילא שיהי מותר אבל לעשות הספק בידים מנ"ל להתיר והרי אפי׳ בספק ספיקא קיימ"ל דאשור לעשות ס"ם בידים כמו שמבואר במרדכי פ׳ החולץ וכן הביא הפ"ח בי"ד בכללים"ם ואף אם ניתא דם"ל לר׳ אוי׳ ולרבה בר רב חנין דערלה בח"ל הוא רק הלכה מדינא ואינו אלא מדרבנן מ"מ אף באיסור דרבנן אין לעשות ספק בידים ונח עדיף מספק ספיקה שאסור לעשות בידים אתי שפיר דהאמוראים הכ"ל ס"ל דערלה אמנם לפי הג"ל בח"ל הלכה למ"מואפ"ה ספיקא מוור משום דכך נאמרה הלכה כמו שמתרך ר"א דדוקה ודחי חכור חבל ספק ערלה בח"ל הוא היתר גמור ואפי כרס שהוא ודאי ערלה מותר ליקה ממנו רק שלא יראגו לוקט כמ"ש הרמב"ם בפי י׳ מהל׳ מהלכות אסורות ועיין בכ"ת שם והיינו דכל שאינו רואה שנלקע מהערלה אפי' יש כמה אומדנות דמוכח שהם ערלה אפ"ה מותר בח"ל דכיון שינא מגדר ודאי א"כ גם מותר לעשות ספק בידים ובזה ים ליישב גם דברי מור"ם בסעי׳ ג' בהגה שכתב וכ"ש בכרם שהוא ספק טרלה שהוא מותר ולכאורה הוא תמו' דמאי הידש לנו הרמ"א בזה הלא זה מפורש בהמחבר סטר י' ועיון בש"ך ס"ק כ"א שעמד בוה ועיון בט"ז ס"ק ט"ז ולפי הכ"ל אתי שפיר דבסעי׳ ט׳ קחי הרמ״א על דברי המחבר שכתב כילד כרם שיש בו נטישות של ערלה וענבים נמכרים חולה לו מותר אפי׳ יודע שהובאו מאותו כרם הגה כפק זה הוא איקבע איסורא ועל זה סובבי׳ דברי מור"ם וכחב

. במחבר שם סעיף י' דכרם שהוא ספק ערלה מותר בסוריא ובחצה לארץ וא"כ מותר לישראל עלמו ללקט מאותן פיחת : ואפי׳ מאן דסובר דספק טרלה יורד ולוקח אבל לא יראה לוקט ולא ילקוט בעלמו זהו כשישבודאי כרם של ערלה רק שהוא ספק אם הפירות מערלה או לא בזה יש לחלק בין לוקט ללוקח : חבל בספק חם יש כחן ערלה כגון בנדון דידן חין סברא לחלק: ובכל גוונה ספק ערלה מותר בח"ל שכן היא הלכה : ועיין בר"ן ובמרדכי כוף פ"ק דקידושין ובב"י כו' רל"ד : אך אף שנראה הדין פשוט להתיר בפק ערלה כזה : אעפ"כ יש לי בזה מקום עיון קלת : דלכאורה יש לחלק בין ספק זה בלדון דידן לבחר ספיקות : דיש לומר דמה שהי' ההלכה בספק ערלה שיהי׳ מותר בח"ל היינו בספק שקול "דאי לאו הלמ"מ דספק מותר הוין אסריכן מספק כמו כל ספקי דחורייתה חשר לרוב ספיקה דחורייתה הסור מן התורה לכך הי׳ לריך הלמ"מ פוסקים להתיר ספק ערלה בח"ל ואפי׳ לשיטת הרמב"ם ז"ל דסובר דכל ספיקא דאוריית׳ גם בכאר איסורין מותר מן התורה ואינו אסור אלא תדרבכן : אפ"ה הי׳ צריך הלכה בספק ערלה לענין ספיקו׳ אשר גם לדעת הרמב"ם ז"ל אסורין מן התורה וכגון בספק היכא דאיקבע איסורא שנטל חתיכה אחת מב' חתיכות אשר גם להרמב"ם אסור דהא באשם תלוי קאי: וא"כ בספק ערלה שיש כאן ב' אילנות אשר אחת ילדה ואסורה משום ערלה והב' זקינה ולקט פירות מא' מהן הי' אסור מ"הת כיון דאיקבע איסורא דהא אילן אחד הוא ודאי טרלה לזה לריך הלכה למ"מ להתיר ספק זה דאיקבע איסורא : ועיין בר"ן ספ"ק דקידושין שמקשה מהך דספק ערלה לשיטת הרמב"ם ומתרך דיש ספיקות האסורי' בשאר איסורין מ"הת שיי"ש ובודאי כוונתו לספק שאיקבע איסורא : ואף שהר"ן דחה זה וממאן לחלק בין הספיקות מ"מ לשיטת הרמב"ם לריכין לחלק בכך ע"ש בר"ן אמנם כל זה הוא בספק שקול : אבל אם הספק הוא בזמן הנטיעה אימת נטעו אם כבר עברו ג' שנים משעת נטיעה או לא ספק

זה חמור טפי ואינו בגדר ספק . דהא קי"ל דחוקה דאורייתא ואמריכן בכל האיסורין העמד הדבר על חוקתו כמו שהי' עד עתה וא"כ גם בכדון דידן האילן טומד בחזקת איסור ערלה דהא עד שנת תקע"ד הוא בודאי באיסור ערלה ועתה בשנת תקע"ר הוא הספק אם נשלמו שנות ערלה או לא בוה אמרינן העמד האילן על חוקתו חזקת איסור ערלה שהי' בו עד עתה ועדיין יש בו איסור ערלהי ובכל זאת אין בזה סתירה לפסק בש"ע והרמ"א הג"ל בכתבו בכרם שהוא ספק ערלה שהוא מותר בח"ל דיש לומר דמיירי שיש בכרם ספיקא דדינא כגון בהבויך והרכיב שיש בו ספיקא דדינא כמו שהביא הרא"ם ז"ל ספ"ק דקידופין או פים תערובות בכרם נטיעות של ערלה עם באר אילנות ואיט ידוע איזה מהן הוא של ערלה הפירות שלקטו מהן הוא ספק ערלה ועיין במרדכי ספ"ק דקידושין . ובחלה ספיקו' ליכח חזקת חיסור אבל היכא דאיכ׳ למימר העמד על חוקחו - חוקת איסור לא שמעט שיהי׳ בגדר ספק להתיר בערלת ח"ל . אך טראות נפלאתי בראותי שרש"י ז"ל בקידושין דף ל"ח ע"ב בד"ה היינו דשני לן מפרש ספק ערלה ספק עברו עלי׳ ג׳ שנים א"כ פרדם שים בו נטיעות ערלה ושאר נטיעות ולקט נכרי מן הפירות ואין ידוע מהיכן עכ"ל רש"י ו"ל וכן הביא הר"ן שם וב"י בש"ע י"ד ובכסף משנה פ"י מהנ' מאכלות אסורות הג' י"א וי"ב שספק ערלה הוא גם בספק אם עברו על הנטיעות ג' שנים: והדבר תמו' מאוד איך הכניסו בסוג הספיקות גם ספק זה אשריש בו חזקת איסור כמו"ש לעיל זמגודל התמיה לריכן אנו למבסוני נפשן אדרב מאור עינינו רש"י ז"ל לומר דם"ל דכחן לא שייך חוקת איסור דהא אין איסור ערלה באילן עצמו שאין ערלה נוהג אלא בפרי אבל האילן עלמו היחור והענפים והעלין מותרין אף בשני הערל׳ ומעתה כיון שאין נפקותא באילן עלמו אם כבר עברו עליו ג' שנים או לא והספק הוא רק על הפירות שהוליא בשנה זו אם הם מאילן של ערלה או לא שוב לא שייך לומר על הפירות שעומדין בחזקת איסור כיון שלא היו עדיין בעולם ואף שהיתר הפירות חלוי בימן אימת היי נטיעת האילן מ"ת לא שייך חוקת הומן טל הפירות בשלמא אם היי באילן טלחו איכור ערלה שפיר הוי אחרינן העחד האילן על חזקתו כחו בהיי בשנה אבתקד בחזקת ערלה כן הוא עדיין בחזקתו אבל כיון שאין אמו דנין על האילן כ"א על הפירות איך שייך לומר להעמיד הפירות על חזהתו של שנה אשתקד הלא לא היו עדיין בעולם ותיכף בשנה שבאו לעולם נולד עמהם הספק אם הם פירות של בנה שלישית או של שנה רביעית ואין כאן לא חוקת הגוף ולא חוקת התלוי׳ בומן אך אם כן הוא יסוב מזה סתירה על המר"ק ז"ל בחשובה שורש קת"ג שפסק בחשה שהפילה שפיר וכח ראו אם אבריו מרוקמים אינו פוטר את הבח אחריו והוא בכור לכהן דמוקמינן האשה על חזקתה שלא נפטר רחמה עדיין וגם הנפל הוא בחוקת שלא נתרקמו איבריו ע"ש במהרי"ק ואף שבתשובת חכם לבי סי׳ ק"ד ובתשובת שבות יעקב סי׳ פ"ג חולקים על דיע של מתרי"ק היינו מטעם שם"ל דאוליכן בתר רוב ולדות וגם חוקת ממון של האב טדיפא להו והוי הכהן המוליא ועליו להביא ראי׳ ועיין בנו"ב מה"ת שם החזקתי פסק של מהרו"ק והשבתי על השגת הח"ל וש"י הנ"ל ע"ש אבל מ"מ בעיקר הסברא של חוקה זו לא נמצא הולק על מהרי"ק ז"ל הרי דאמרינן חוקה של האם שלא נפטר רחמה וחזקת הנפל שלא נחרקתו אבריו אף שאין בו שום תועלת לא להאשה ולא להנפל אפ"ה מהכי חזקה זו על הולד הכולד אחר כך הואיל וספק בכורה של הולד הנולד תלוי בחוקת פטר רחם של האם ובחוקת הנפל שלא נחרקם פועל החזקה על הולד העלד אח"כ א"כ גם בנדון דידן הרי ההיתר ואיסור של הפירות תלוי ועומד באילן עלמו אימת הי' הגעיעה אם כבר עברו עליו ג' בנים, אי לאו וג"כ נימא שחוקת האילן פועל על הפירות כמו שחוקת החם פועל על הולד ויהיו פירות הללו שגדלו בספק חם הם

הקי שמואר סגיל לנדא:

בח"ל כתו כל ספק ערלה בלי שום מיחוש י כ"ד אוהבו הד"ש

לככוד האלוף והקצין התורני המופלא כה' פלוני יצ"ו:

ואי אפשר להתברר כיון שכבר הם נטועיםבארך ומידי ספיקאלא נפקא ומותר

ב : ש"ך שאלתו שמנהיגי קהלתו עשו מקנה בהשכמת טובי העיר רוב בנין ורוב מנין ששום אחד מהם לא ישאו ויחנו בעסק מו"מ אחר והתקנה הי' כדי להסיר מעליהם תלונות המון עם המלינים על בני ישראל שע"י התעסקות במין הזה נתיקר השער של מין סחורה ההיא: וטתהיש לחיוה סוחרים ובתוכם גם כבוד מעלחו הרבה ממין הוה מה שקנחו כודם התקנה י וכבוד מעל' בא בשאלה אם הגדר והתקנה ההיא פועלת גם על מה שכבר קנאו או אם התקנה היא רק על להבא ולא על מה שכבר הנאו וכי אם לא ימכחי בקהלתכם יהי׳ ההכרח לשלח השחורה ההיא למקומו׳ אחרים ויפסידו הרבה בהונחות ובזלוול המקח . הנה בש"ע י"ד סי" רי"ח סעי' ב' פסק המחבר במי שנדר שלח יעשה יין למכור מפני עלילות דברים שמוכר יין לישמעחלים והי" לו יין מקודם שחסור למכרו וכתב הרמ"ח שם בהג"ה דחוליכן בתר כוונת הגודר וכ"ש קהל שעשו תקנה כיולא בזה שאסור למכור אפי' מה בהי' להן מקודם עכ"ל הרמ"א וא"כ בנדון דידן אם ימכרו הכחורה הואת בתוך העיר עדיין לא תפסוק התלונה מהמקנאים כל זמן שרואים שהיהודים מוכיים מסחודה זו ובשביל כך אומד הדעת נותן שהתקנה פועלת גם על מה שכבר הוא להם שימכרו לחוץ לעיר בבת אחת כדי שישתקע הרבר מהר אך יש לומר כיון שפוסקים האחרונים הש"ך והע"ז שם משונים על פסק של הרמ"א ז"ל והביאו מתשובת ת"הד סי' רפ"א שמחלק בין היכא שב"ד גזרו באיסור ובאלה אז הוי איסור דאורייתא אבל בתקנה מהקהל שאינו באיסור ובאלה הוי רק איסור דרבנן ומביא דברי הרא"ש ז"ל במסכת תולין בפרק קמת בחיבעי' דגמרת שם בחיברי בשר נחירה שהכניסו לחרץ ישרתל מהו וכתב הרח"ש דמתי נפקותת ומה דהוי הוי- ומתרן הרא"ש לרירן באיבעי זו אוסר על טלמו בא' מהמינים חם חרם כפקותת לדידן ממין ידוע ויש לו מאוחו מין שהי" אוכל עד שהגיע הומן אם מותר לו מה שנחותר לו א"נ ב"ך שרוצה לחסור איזה דבר אם אסור מה שיש מאותו המיץ ותליא זה בהך איבער ע"ש ברא"ש וע"ז תמהו הגאוני׳ האחרונים הג"ל על הרמ"א ז"ל יען דוה תליא בהך איבעי׳ דגמ׳ באיברי בשר נחירה שהכניסו לא"י וכיון שהאיבער זו נשחר' בתיקו והוי ספיקה דרינה א"כ כיון שעיקר האיסור מתקנת הכהל הוא רק איסורא דרבכן דאף שתקנת הקהל יש לו דין כדר מ"מ הרי סתם נדרים שלנו שאינו מתפים בשום דבר הוא רק מדרבט וחמילא אולינן בספיהא דרבנן לקולא וכן פסק הרש"ל בים של שלחה בחם׳ חולין וחידמדמה הרת"ח ז"ל בוה מקנת הקהל שהוח רק חיסורה דרבנן לדיןשבושה שהביא המחבר שהוא ספיקא לאורייתא וכיון שהפוסקים האחרונים וגם במהרש"ל פסק לקולה בספק חיסור מקנת הקהל ממילה גם בנדון דידן כיון שהוא מכק אולינן בי" להקל : אך אאמ"ו הגאון זנ"ל בחשובה בנו"ב מה"ת בחלק י"ד סיל ס"ד כתב שם להחמיר בדין זה וכתב שחף שהרא"ם ז"ל כתב שמהחיבעין

בהגה' וכ"ש שבכרם שהוא ספק ערלה שהוא מותר וכוונת רמ"א דכרם שיש בו ספק ערל׳ ב ספיקה דדינה כמו בהבחתי לעיל דברי הרח"ש ז"ל בפ"ק דקידושין דליכא חוקת. איסיר כלל וזה הוא כ"ש דאם בספק ערלה היכא דאיקבע איסור כגון חתיכה אחת מב' חתיכות מותר בערלת ח"ל מכש"כ היכא דאיכא. ספק אם יש כאן כלל באותו כרם נשיעות של ערלה דלא איקבע איפורא פשיטא במותר בח"ל אבל בספק אם נשלמו שנות הטרלה דאיכא חזקת איסור בזה עדיין לא שמענו להתיר רק המחבר בסעי׳ ו' נקט לשון הרמב"ס בפ"י מהל' מ"א הלכה י"ב ומזה מוכח דכוונת כרם שהוא ספק ערלה שהספק הוא אף שאיתחזק איסורא והיינו ספק אם עברו עליו ג' שנים או לא דאי הכוונה שהספק הוא בכרם ספיקא דדינא ולא אתחזק איסורא זה הוא משנה שאינה לריכא דהא כבר פסק דכרם שיש בו נטיעות של ערלה וענבים נמכרים הוצה לו שהוה מוחר אף דאיקבע היסורה מכ"ש היכה דלה חיקבע איכורא דמותר א"ץ דהכוונה היא דכרם הוא ספק ערלה אם עברו עליו ג" שנים ואתחוק איסורה ג"ל תותר וא"כ כוונת הרת"א בהגה בסעיף ע" לבאר כוונת המחבר בסעיף וי שלאחריו דגם בספק ערלה אף שאתחוק איכורא מותר בח"ל ועיין בלל"ח למס' ברכות שכתב אאמ"ו שם בסוגי דללף דף ל"ו ליישב קושי הר"ן להרמב"ם דכל ספיקות מותרין מן התורה אפ"ה הוצרך הלמ"מ להתיר ספק טרלה אפר אם איכא רוב איסור מותר כפק ערלה בח"ל אפי׳ נגד רוב ע"ש:

(ב) וט"ד שאלחו באילנות שנטע ממקום למקום ונשאר עפר שביב השרשים והוא ספק אם הי׳ בעפר שנשאר כדי לחיות הנה בפ"ק דמם' ערלה משנה ג' חנן אילן שנטקר וסלע עמו אם יכול לחיות פטור ואם לאו חייב וכן פסק הרמב"ם בפ"י ממעשר שני וכן פסקינן בש"ע וכתב ה"ה בפ"ד מהכ' שכנים הל' י' בשם הרשב"ה דהך יכול לחיות אין הפירוש שישחר כל כך עפר כדי שהי׳ יכול להוציה פירות הלה שיכול להתקיים שלה יתייבש ג"כ מציל מהערלה וכן הביא הסמ"ע בש"ע ח"מ סי' קס"ח ס"ק ג' ע"ש וא"כ בודאי אינו לריך להיות עפר הרבה רק שיבאר בכדי בהי' יכול להתקייםבעפר זה אך אנו מכופקים גם בזה אם הי בגוש העפר הגשאר סביב השרשים בכדי שיכול להתקיים והדבר פשוט דבח"ל ספיקו לקונא ומותר ולפ"ז מה שכתב בטור י"ד ובש"ע סיי רל"ד סעי" ע" אומדים אותו אם יכול להחיות בעפר הראשון הרי זה כנטוע במקומו ופטור ואם לאו חייב משמע מזה דצריך אומד הדעת מבקיאים להתברר אם הי׳ בו עפר כדי להחיות כתבו כן בשביל ארץ ישראל דספיקו אסור אבל בח"ל דספק ערלה מותר,ואפי" בספק שינחר נוטה לחיסור ואתחזק חיסורה קיי"ל דמותר בח"ל כמו שביארתי לעיל מכ"ש בחפק זה שהוא ספק שקול פשיטא שהוא מותר בח"ל בספק שהוא חסרון ידיעה דקי"ל בעלמא דלא הוי ספק שתבואר בכללי ס"ם כראה לי דמותר בערלה בח"ל דהא לוי אמר לשמואל ספק לי ואורל וכן רב אוי" ורבה בר רב חנין המה מספקים להדדי ואכלו ואף שהיו יכולין להחברד להם הספק הפ"ה מותר וא"כ לה לריך אומד מבקיחין רק שיהי׳ ספק אם יש בו כדי לחיות סגי להציל מאיסור ערלה בח"ל וא"כ בכדון דידן שכבר נטער האילנות ואי אפשר לעתוד עליהם כמה הי"בעפר הנשאר בשרשים שהוא ספק

המותר בח"ל:

- אמנם החיתי שחרן ב"י בסי" רצ"ד מביה תשובת הרשב"ה שכתב מסתבר לי דאפי יכול להחיות - מתנו קלת יתים פוטרו ואפי אינו יכול להחיות ג' שנים כשני יתי הערלה ותנא אתינא חדתכן בפ׳ השואל שפף נהר זיתיו וכתן לתוך שדה חבירו וכו" וטשמה כמי נראה לי דכית שכבר הי" כושע ועברו עליו ג׳ שנים מחקום פטור בא וכר׳ ומש׳ ה נראה לי להלכה דבח׳יל אם נטק רו בגושיהן ויכולים להחיות מתכו קלת פטורין אלא שבתוספת' דערלה פנינו דבר שמסתפק לי דתני החם כילד יודע אם יכול להחיות אם לא חופר בומה בחרץ ונוטעו בו הם יכוללהחיות פעור וחם לחו חייב עכ"ל תשובת הרשב"א כפי מה שהעתיקו מרן הב"י (ובתשובת הרשב"א שלפני לא מנאתי תשובה ואת) ולכאורה יש להבין מסיום דברי תשובת הרשב"א שמסופק אם לא צריך לעתוד על הנסיון אם יכול להחיות הואיל ותני כן בתוספתא וכן ראיתי בספר פרח מטה אהרן בחלק ב" חשובה פ"ה שנוטה להחמיר והבית דברי הרשב"א הנ"ל ומסיים וכ' וכיון שהרשב"א גדול הדור מספקא לי' ולא הכריע חאן ספץ וחאן רקיע לפשוע סשק זה כלל העולה דבעינן שיכול להחיות ג' שנים כשני עולה עכ"ל תשובת פרח מפה מהרן ולדעתי חין בוה תקום להחתיר בערלה בח"ל דכיון דהרגב"א ז"ל כתב שהתוספתא הביאה לו לידי ספק אם סגי ביכול להחיות קלת ימים או אם לריך להיות בגיפיהן כדי להחיות ג' שנים א"כ שכ"ם חידי ספיקא דרינא לא נפקא והדרינן לכללא דכל ספק עולה בח"ל חותר ומה שהביח הרשב"ח דבר התוספתת הוח כ"מ לרינת לבארן ישראל ספק ערלה אסור א"כ גם ספק זה אי לריך להיות בנושיהן כדי להחיות ב' שנים ב"כ הות ספק ותסור וכן הות רחיטת דתשוב' הרשב"ת ז"ל דמתחלה כתב דאפי" אם יכול להחיות ממנו קלת ימים פוטחו ומביא ראי" מפ׳ השואל וכווכת ראי׳ זו כ"ל משום דתכי שם במס׳ ב"מ דף ק"א במתניתין שטפו נהר זיתיו ונתט לתוך שדה אחר זה אמר זיתי גדלה וז"א ארצי גדלה יחלוקו וקאמר בגמ'אמר רש"ב ל"ם אלא שנעקרו בגושיהן ובחוך ג' שנים אבל נאחר ג' שנים הכל לבעל הקרקע והעעם שבחוד ג' חולקון משום דבעל הזיחים אומר אי אתה נטעת בתוך ג' מי הוה אכלת דהי אסור חשום ערלה וגושיהן של בעל הזתים גרמו שמותרים בתוך ג' ומום סוכית הרשב"א שלשכין להציל מערלה שגי אם נשאר בגושיהן רק כדי לחיות ולה צריך כדי לגדל פירות דאי הוה צריך כדי לגדל פירות א"כ איך תני במחגיי שבעל הקרקע אמר ארלי גדלה הלא בעל הזיתים יכול לומר כרקע שלי שנעקרה עם הזיתים גדלה ויהיי הכל לבעל הדיתים אין דליכא בגושיהן. כדי לגדל פירות ואפ"ה טענת ח"ו דליכת בגושיהן.

לתלמירי הותיק הרבני המופלא מוה' ליב נ"י

נב ע"ר באנתך בהקירה אחת ממה דאי׳ במס׳ נדרים דף ח׳ ע"ה דהמר ר"י נדוהן בחלום לריך עשרה להתיד לו: ואף שאין חלום בלא דברים בטלים וכתיב חלומות שוא ידברו מ"מ חיישיק שמא מן השמים נדוהו ויש בו ממש עיין בפי' הר"ן והרא"ש כם הרי דהיישינן להומרא שמח יש בחלום הזה ממש אך מציע סתירה לזה במס׳ סנהדרין דף למ"ד ע"א תנית בברייתה הרי שהי' מלטער על מעות שהניחלו אביו ובא בעל חטום וחמר לו כך וכך הן במקום פלוכי הן משל מטות מעשר הן זה הי מעשה ואמרו דברי חלומות אין מעלין ואין מורידין הרי שדברי ר"י במס׳ נדרים סותרים להך ברייתא שהביא הש"ם במס׳ סנהדרין ואם נדחוק לומר דדין זה דחמרו לו בהנום שהוא מעות מעשר אינו סיום הברייתא דחני שם במס" סנהדרין אלא שסתם גמרא או אמוראי אמרו דבר זה והם סוגיות חלוקות ור"י במס׳ נדרים תולק על זה : הנה מלבד שהוא דוחק אף גם זאת יוסב הקושי׳ והסתירה בפסק הלכה וכל הפוסקים פסקו לתרווייהו. דהא הומב"ם בפ"ז מהל' מעשר שני הל' ו' פסק לדינא להך דסנהדרין וכן פסקיכן בש"ב ה"ת ס"ס רנ"ו וכן הביאו הרמ"א בש"ע י"ד ס"ס רנ"ע דאם אמרו ע בהלום מעות של אביך במקום פלוני הם כך וכך הם ושל מעות מעשר הם חף שהלך ומלאן במקום ובמספר שאמר לו בעל הלום אפ"ה אין בהם דין מעשר דדברי חלומות אינן מעלין ואינן מורידין .ואפ"ה פסק הרמב"ם בפ"ב מהכ' ת"ת הככה י"ג ובש"ע י"ד סי של"ד סעי ל"ה להאי דר"י במס'נדרים דאם נדוהו בחלום לריך התרה : ולפי זה התמי׳ קיימת איך פסקו הפוסקים לפסק הלכה אלו שני ממרות הגמרא הסותרים זה לזה ומעתה יוריני ארוני

מ"ו ישוב נכון בזה: עד כאן דברי השואל : תשובה כבר נתעורר ע"ז בתבב"ן חלק ב' סי' קכ"ח ע"ם וכתב שוה הוא ספק אם יש ממש בדברי חלומות ולכך במעות מעשר ספיקו לקולא הואיל והמעות הוא בחוקת שאינו מעשר משא"כ בנדוהו בהלום ספק איסורא לחומרא ע"ש ואף אני אטנה מה שנלענ"ד דעלך אהו' תלמידי כי עניני החלומות הם דברים מכוסים וסתומים וסיבתם נעלם מעיני בשר ודם וגם יש בהם דברים המתנגדים זה לוה במקרא ובדברי חו"ל עד בבמס׳ ברכו׳ דף כ״ה ע״א רבא רמי כתיב בחלום אדבר בו וכתיב החלומות שוא ידברו לא קשיא כאן ע"י מלהך וכאן ע"י שד ועיין בוה מ"ש החכם מהר"י אברבנאל בפ' מקן שם האריך בזה וערך מערכה מול מערכה והעלה שם שיש חלומות המתהוים ע"י סיבת גופני כגון ע"י עיטל המזון המעלה אירים או ע"י חולשת המזג מבריאות הגוף ואלו החלומות המה הכל אין בו ממש אמנם יש הלומות אשר אין להם יחום לסיבת הגוף והם הוראה והודעה מן השמים עד שאמרו חו"ל במס׳ ברכות דף נ"וע"ה שחנום הוא אח'מס' בנבוא' עיין שם בארבנאל אמנסוה ידוע ומבורר במופת שרוב החלומות כתהוים מסיבת הגוף אשר עליהם אמרו דברי חנומות אינן מעלין ואינך מורידין רק המיעוט מיעוטא דמעוטא הם הוראה והודעה מן השמים ולפ"ב יש לייבב הסתירה בהקבית בפסק הלכה דכל היכא שדברי החלום כוגע לדבר איסור כגון האי דינא דאמרו לו בחלום שמעות שהניח לו אביו מעות מעשר בזה בפיר פסקים פדברי חלומות איכן מורידין ואיכן מעלין יטן כי בכל דבר איסור אוליכן בתר רובא וכיון שרוב מעות הם הולין ועיין במם׳ פסחים דף ז'ע"א ובמס' ב"מ דף כ"ו ע"א מוקמיכן אחוקת חולין ועוד כיון שרוב הלומות הם הבל ואין בהם ממש אמרינן שגם זה הבל והוא משוג רוב החלומות אשר שוא ידברו אבל בהאי דנידוהו בחלום חוששין למיטוטא דהנה התוספ׳ במסכ׳ נדרים שם כתבו דלכך לריך התרה דיש לתוש שבהאי הודעה פנדוהו בחלום מגלין לו מן הפמים שפרענות עתיד לבוא עליו ע"ש בתום" ומעתה דבר זה איכו נוגע לדבר איסור כ"א לסכנה שלא יבא הפרענות ובסכנה כא אזלינן בתר רובא וחיישינן למיעוט כמ"ש רש"י ז"ל במס׳ חולין דף י' ע"א דספק מים מגולין אכורין משום סכנת נחשים דאף שיש נומר אדם נכנס לשם או באר שקלים גלה והנחשים הם מיעועא גלה ושתה שמת כחש אפילו הכא חייביכן דבסכנה לא אזלינן בתר רובא וא"כ שפיר פסקינן דנידוהו בתלום שהות השם סכנה מפני הפורענות חיישינן למיעוט מלומות שיש בהם ממש אך עדוין תכוב הקושי׳ לדעת הרשב"ח הובא בי"ד סס"י ר"י סעי׳ ב׳ בנודר בחלום לריך התרה והרשב"א הוליא דין זה מהאי דנידוהו בחלום עיין בש"ך שם ועיין בפי׳ הר"ן שם במם׳ נדרים ולפי דברי הג"ל קשה חיד מדמה הרשב"א נודר שהוא רק חשש איסור להאי דנידוהו בחלום שהוא סכנה ויותר הי׳ לו להרשב"א ז"ל לדמות נודר להא מסנהדרין דאסאמרו לו בחלום שמעות של אביו הם מעות מעשר שהיא ג"כ איסורא ולא חיישינן לחלום כיון דרוב חלומות אין בהם ממשי וע"כ לריך לומר להרשב"א. דהפי דנידוהו בחלום לאן משום חשש פורענות הוא הלא רק משום אשורא לנהוג מנהג נדוי בעלמו: וכן משמע מפיץ הר"ן והרא"ש שלא הזכירו כלל חשם פורענות : וא"כ הדרא קושי׳ לדוכתה דשני . פסקי הלכות האלה סותרים זה לזה החר כתבי זאת מלאתי בחידושי הר"ן למש' סנהדרין שם שהרגים בקושי׳ זו וחולק על הרשב"א הנ"ל ע"ש בתידושי הר"ן שרמו ליישב סתירה זו מטעם שיש לחלק בין דין מעבר שמא איסור להאי דנדוהו בחלום אמנם לא ביאר הדברים ובוודאי כיון לדברי הכ"ל ומטעם זה משיב על תשובת הרשב"א בדין נודר בחלום ע"ש ועוד בלח"ה חין מקום טומר דמהאי טעמא אוליט לקולא במעשר הואיל ואוליט בתר רוב מעות שהם תולין ורוב הלומות הם שקר דהא מעשר הוא דבר שיש לו מתירין בדאיר במס׳ ב"מ דף כ"ג ע"א וכרמב"ס סוף פ"ו מהל׳ מששר שני ובדבר שיש לו מתירין לא אזליכן בתר רובא ולכאורה יש לתרן סתירה זו על פי מה

במהאיבעי׳ דאיברי בשר נחירה הוא נפקותא לדידן אם נאשר בב"ד בדבר ה׳ כומן ידוע ויש לו מקודם מהוחו המין מ"מ הרי רש"י ז"ל כתב שם שהחיבעי׳ זו ה יח רק כדרוש וקבל שכר מכלל דחית לי׳ לרש"י ז"ל שחין נפקותא לדידן באיבעי' זו ומעתה זה גופא הוא כפק אם נימא כדעת וש"י ו"ל או כדעת הוא"ש ז"ל יולפ"ז הוי זה ס"ס לחותרא דשתא הנכה כרש"י ז"ל שאיןנפקותא לדידן באיבעי׳ זו ואת"ל כדעת הרא"ש דוה תלי'בהך איבעי׳ . הרי עכ"פ גם לדעת הרא"ש האיבעי׳ לא איפשטא ושמא הדין שגם איברי בשרנחירה שהכניסו לא"י הי׳אסור להם בבואם לארץ וכיון שהוא ס"ס להומרא גם באיסור דרבכן אכור כמו שהביא המ"ל בהל' שאר אה"ט פ"ח הל׳ ה׳ ובפ"י מהל׳ מקוואות הל׳ וי"ו ולפי דברי אאמ"ו הגאון זל"ל מיושב קובי׳ הש"ך וט"ז על פסק הרמ"א הנ"ל דאף שתקנת הקהל הוא רק איסור דרבכן וספיקו לקולא מ"מ כיון דאיכא ס"ם לחומרא גם באיסור דרבכן אסור לפ"ו בכדון דידן ג"כ יש להחמיר כפסקו של הרמ"ח ו"ל ובדבר זה הרגיש אאמ"ז הגאון וצ"ל בעצמו אך בשגגות המדפים והמגי' נשמט בדפום וכזכר בלות הטעות בסוף ספר ט"ב שחמרו שם איוה שורות וכתבתי שם בלות הטעות (חסר ובזה מיושב קושי הט"ז וט"ך בי"ד סי׳ רי"ח סעי׳ ב׳) ע"ש בלוח הטעות . ובפרט לפ"ת שתפרש אאת"ז הגאון זצ"ל שס בתשובה כוונת הרא"ש דמדמה תקנת איכור ב"ד להך איבעי׳ דאיברי בשר נחירה היינו דוקה באיכור שנטשה מב"ד עכשיו ולא יתחיל האיסור תיכף אלא אחר זמן ידוע בזה שייך הספק כיון שלא נאסר תיכףבשעת מעשה שמא מה שנשאר משעת ההיתר עד בעת האיסור לא נאסר כלל והוא ממש כמו בשר נחירה שנאתר להם במדבר נכשיבואו לארץ יהי׳ בשר נחירה אסור : אבל בדבר שמתחיל האיסור היכף אין שום כפק בדבר הנאסר מאותו שעה אסור כל מה שיש במין מקודם לזה - ואאמ"ו הגאון זצ"ל מוכיח זה מדלא קא מבעי לי להגמ" בהגב ודם ועופות ודגים. עותאים שנאבר להם בשעת מתן תורה אם היו להם דברים הללו מקודם מ"ת שכבר אכלו מהם ונתותר בידם - אם מותרים מהנותר בידם אלא בודאי ע"כ ל"ל דבדבר שנאסר מאותה שעה נאסר גם מה פהי׳ בידם רק באיברי נחירה קא מבעי׳ לי׳ הואיל ובשעה שנאסר להם לא התחיל האיסור חיכף וקבע הקב"ה זמן אימת שיתחיל בזה יש מקום לכפק ע"ש בדברי אאמ"ו הגאון זצ"ל : ומעתה בנדון דידן כיון שהתחיל התקנה תיכף שלא יתעסקו במו"מ של מין סחורה ההיא ממילא גם מה שיש להם מקודם הוא בכלל התקנה שלא ימכרו במקומם ובפרט שיש בזה חשש מפני שנהת המקנחים בכל שעה ורגע. ועוד זחת יש להחמיר בנדון של מעלה דלפי תשובת התשב"ן בהביא הב"י שם וכן כתב הרת"א שם בתי שהעלילו עניו במוכר ייןליבמעאלים ומפני כך נשבע שלא יעשה יין והי׳ לו ייןמקורם באכור למכרו דאעפ"י שאמר שלא יעשה מ"מ אזליט בתר כווכתו ואף בבט"ז כם ס"ק ג' תולק על הורחה זו דבנדרים בעילן פיו ולבו שוין ע"ם מ"מ בנדון דידן בתקנת הקהל שלא יעשו סתורה ממין הזה הוא סתם והלשון כובל ג"כ על שיש להסכבר ממין הזה בזה בודאי אזלילן בתר כוולתם ואף בי"ל שהחקנה לא היתה אלא שלא ישאו ויתנו עוד במין הזה שהוא רק מכיעת הריוח הבל במה שיש להם מקודם שהוא גרם היוק שיפסידו מהקרן למכור הכחורה למקומות אחרים מ"מ נלענ"ד כיון שעיקר התקנה הוא משום . איבה להסיר מעליהם תלונות המון עם א"ב אם ימכח בקהלתכם ממה שיש לכוחרים מקודם התקנה ג"כ יתרבה הקנאה והשנאה מהמון עם לפי שעה כל זמן שמוכרים מאותו המין ולפ"ז האומד הדעת נותן שהתקנה היא גם על מה שיש להם מקודם ובזה לכ"ע הולכים אחר הכוונה ולומר שהתקנה הי׳ גם להפסיד מהקרן כדי להשקיט השנאה מהר ומי יודע מה יולד יום גהתגרות המון עם לפי שעה אם רואיסשהיהודים מוכרים ממין הוה ובשביל חששא זה אני אומר חמירא סכנתא מאיסורא ומוטב שיפסידו איזה יחידים שיש להם מהמין הזה כדי שלא להסיב רעה ח"ו לכל בני הקהלה והשומר שאריח ישראל ישמור אתכם מכל לרה ומשטין ותשכנו בטח אנון : כ"ע אוהט הד"ש

פק׳ שמואל סג"ל לנדא:

נא אדר כתבי תשובה זחת בח לידי ם׳ תשובות בית חפרים מהגחון המובהק מוה' אפרים זלמן מרגליות ל"י מק"ק בראד וראיתי בחלקי"ד בחשובה ל"ט הקשה על דברי אאמ"ו הגאון ו"ל שכתב לחלק דבדבר הנאסר מומן ידוע ואילך ישלספק אם בהגיע הומן ויש לו ממין הוה אם נאסר או לא : והקשה הגאון בית אפרים איך מלאנו חובותינו באיסור חמץ בפסח דפבוט ומבואר דכל חמץ אסור אף במה שהי׳ אוכל ממנו עד הפכח ובהגיע הכסח חם אכלו חיוב כרת ע"ם ואני לא ידעתי חיך מדמה הגאון הכ"ל זה לזה דגבי חמץ בפסח הימים הם סיבת האיסור והימים מלד עלמם גורמים האיסור והחר פשח חוזר להתירו אין מקום לומר שאיסור הלוי בומן אנא הומן הוא עלם האיסור וכמו שיה"כ עלמותו של יום גורם איכור אכינה ושתי׳ ביום ההוא אף מדברים שהי׳ אוכל מהם בערב יוק׳כ כן איסור חמץ בפסח הימים פועלים על האיסור משא"כ בבשר נחיוה שהכניכו לא"י וכמו כן בטדר שוא לאכול בשר מומן ידוש ואילך שם פועל החיסור על הזמן שמומן שנכנסו לח"י מחחיל החיסור וכן בנודר מחחיל האיסור בזמן ידוע אבל הימים מצד עלמותן. אינן סיבת האיסור דאלו לא מותר מותר לו לאכול בשר וגם אלי היי נודר היי היתים כל הימים בזה שפיר קא מיבעי ליי כיון שים סברא לומר שאינו אסור אלא מה בנתהווה להם בזמן האיסור כי האיסור מתיחם אליו אבל מה שיש להם מקודם אין הומן פועל עליו : והדברים פשועים וברורים:

שיבת

התעוררת ליורי הרהורים בשעת השינה בעת שינותו החושים כן הוא הנבואה שברצון ד' יתעוררו ליוני עשתנותיו של הנביא ונדמה לו בכח המדמה המרחה וכאשר בא עליו שפע הנבוחה נתעלף בביטול הרגשת החושים ועיין בזה ברמב"ם בפרק זין מהל' יסודי התורה ובספרו מורה נבוכים בחלק שני מפרק י"א עד סוף החלק ההוא שם מבואר זה ע"ש היעב ועיין באברבנאל פ" בהעלותך ומעתה החלום האמת יש לו יחום לנבואה כי התפעלות שניהסהוא בעת הפרדת הרגשת החושים אשר יפנו מקום להתעוררת כח המדמה ומעתה אחר ההודאה הזאת כאשר החלום האמיתי יש לו לד השוה קלת לנבואה והוא חלק א' מס' בנבואה וגם בתכליתו דומה החלום לנבואהוכמו שרוב הנביאים הי׳ בהורחת דברים שיהי׳ לעתיד וכן חיתא במס׳ חולין דף נ"ב ע"ב דחמר ר"י וכי מראין לו לאדם מה שהי׳ והלא אין מראין לו לאדם אלא מה שעתיד להיות הרי שהחלום הוא בהוראת דברים לעתיד אבל בהגלות דבר אשר כבר נטשה בהסתר אינו מסוג הנבואה כ"א בהוראת רוח הקודש שהוא למטה מתדרגה הנבואה כמו שנאמר סוד ד' ליריאין ולפי ההנחה הזאת יש ליישב" הסתירה הנ"ל דאם נדמה לאדם בחלום שנדוהו הלא באמת אין כאן לא חרם ולא נידוי אלא שהמראה הואת הוא דרך משל וחידה כמן שהנבואה היא במראה וחידה והפתרון מהחידה הזאת הוא הודעת פורעמת כמ"ש התום' שם במס' כדרים וא"כ הוא הוראה לעתיד שפורענות מוכן לבוא עליו ר"ל א"כ זה הוראה לעתיד ויש לו שייכות ודמיוןלנבו אה לכך תוששין לחלום זה פוסוא מסוג הנבואה ולריך התרה ובנודר בחלום לדעת מי שחושש להחמיר הוא ג"כ מטעם שיש לו דמיון לכדוי כי בהרבה דברים שוה דין כדר לדין כדוי וג"כ יש לחוש שהוא הוראה לפורענות העתיד לבוא עליו לכך חושש לה להצריך התרה משא"ב באומר לו בעל החלום שהמעות שהכיח לו אביו במקום פלוני הם וכך וכך ושל מעשר הם הוראה והודעה זו שהם מעות מעשר הוא על עבר שכבר הם מעשר ולא על העתיד וזה אין לו יחום לסתם נבואה ולכך אין חוששין לדברי החלומות ואמרינן שהוראה הזאת הם דברים בעלים ובא בכח המדמה שנתעורר ע"י סיבת הגוף שתוא חלום יעוף אשר שוא ידבר וה׳ יצילנו מכל פחד ובהלה וחרדה וישים בכו רוח חכמה רוח עלה וגבורה רוח דעת ויראת ד' אמן : כ"ד הערוד

מק׳ שמואל סנ"ל לנדא׳

להרבני המופלא ומופלג מוה' אפרים יצ"ו מו"ץ בק"ק לימנא:

בר ע"ר באלתו ישראל שיש לו שדות ויש לו א"י המושכר לו לעבוד עבודת כשדה השדה אם מותר להישראל בעל השדה לצות להא"י שיתרוש לו

שדיהו בכלאים שור וחמור יחדיו וגם הבהמות המה של ישראל: תשובה יפה פסק מעלי לחסור חמנם לא מהטעמים שכתב מעלי כי אין בהם ממש ראשון כתב מעלי לאסור מטעם דשלותו של אדם כמותו אף שאין שלית לדבר עבירה היינו משום דאמרינן דברי רב ודברי תלמיד וכו' וזה לא שייך הכא כיון שהא"י הוא נשכר להישראל הוא מוכרת לעשות כל מה שיצוה עליו אדוכו ע"כ דברי מעלי . ימחול לי כבוד מעלי שזה טעות דאף לענין אין שליחלדבר עבירה פליגי ר"ח ור"ם במם' ב"ת דף יו"ך ע"ב לחלק בשליח בין אי בעי עביד לבין אי בעי לא עביד ולענין אם השליח הוא גר חיובא או לא מש בזה מחלוקת בין הפוסקים אי הלכה פר חסרא אי כרב סמא ולרוב פוסקים הלכה כר' סמא כמו שפסק בנ"י וברא"ש בפ"ק דב"מ ויעיין בש"ך ח"מ ריש סימן קפ"ב הנה כל זה לענין אין שליח לדבר עבירה משח"כ בשליח א"י דקיי"ל אין שליתות לא"י כמסקנת הש"ם במס' ב"מ דף ע"א ע"ב וכן פשק הרמב"ס בריש פ"ב מהל' שלוחין ובש"ע ח"מ ריש סימן קפ"ח דאין שליחו' לא"י לכל הדברים וכן מוכח מדברי הרא"ש בפ"ק דב"מ דכתב כיון דהלכתא כר"ם לא מצינו שליח לדבר עבירה אלא בחצר ולדברי מעל' הלא מציכו שליח לר"ע בשליח א"י המשועבד לישראלי והנה הרב מחנה אפרים כתב בהל׳ שלוחין סי׳ י"א דאף דקיי"ל אין שליתות לא"י מ"מ פועלי׳ א"י שאני מפני שיד פועל הוא כיד בעל הבית ולכך בכרי שמרתן פועל ה"י הייב בתרומה ע"ש ולפ"ז גם בנדון דידן יש לחשור כיון דא"י הוא מושכר לישראל הני פועל דידו כיד בעל הבית ולעל"ד אין מקום לדברי הרב מתנה אפרים דא"כ מצינו שליח לדבר עבירה בפועל ועייןבשער המלך בפ׳ א' מהל׳ פרומות הלכה י"א דמדחה לדברי הרב מ"א הג"ל והוכיח מהאי דמם׳ ב"ק דף כ"ג ע"א דפריך הש"ם בור של שני שותפין היכי משכחת לה והקשה הרשב"א שם דלמא דשור שליח א"י ומתרץ דאין שליחות לא"י והשתא אי איתא לדברי הרב מ"א אכתי קשה דמשכחת בפועל א"י ע"ש בהרב שער המלך הרי מוכח דלה שייך דין שליתו׳ בח"י וכן כתב הש"ך בריש סו' קפ"ב בשולח חרש שוט' וקטן דחף שחינן בני חיובה חפ"ה חין לחייב המשנח משום דחש"זק לאו בני שניחות נינתו ומוכיח כן מהאי דפרק הכונם בשולח את הבעירה ביד חש"וק פטור מדיני אדם שילח ביד פיקח הפיקח חייב ואמרינן במס׳ קידושין דף מ"ב ע"ב הטעס בשילח ביד פיקח פטור המשלח משום דאין שליח לד"ע וא"כ ברישא בשילח ביד חש"וה למה פטור א"ו משום דלא בני שליחות נינהו ולא שייך לגבייהו לותר שלוחו של אדם כמותו ע"ש בש"ך שמשיג בזה על הג"י ככתב דקטן שאין לו יד כלל הוי כחלר וחייב החשלח ע"ש בש"ך היטב ומעתה גם בשולח א"י ג"כלא שייך טומר שלוחו ש"א כמותו כיון דחינו בר שליחות וא"כ אף שישראל שולח את הא"ץ לחרוש בכלחים שור וחמור מ"מ כיון דחין שליחות לח"י דילפיכן מתרומה דכתיב אתם מה אתם בני ברית אף שלוהכם ב"ב ואין המשלח חייב-

ראי' שם במס' כדרים שמתי' ושרי' לי בחלום אפ"ה לריך התרה דכשם שאי אפשר לבר בלא תבן כן א"א לחלום בלא דברים בטלים ושמא הא דשרי לי בחלום הוא דברים בטלים והנה י"ל דוה שייך אם החלום מורכב הוא ומחזיק ב' או ג' דברים כמו הך "דנידוהו וגם שרו' לי בחלום שהם ב' דברים הנידוי וההיתר בזה שייך לותר שאחד משנים האלה הוא דבר בטל והספק הוא איזה מהן הוא אבל אם החלום מחזיק רק דבר א' אין לחלקו ולומר שמקצתו הוא אמת ומקצתו הוא דבר בטל דבזה נשאר הספק או שכולו הוא אמת או כולו הוא דבה בטל ולפ"ז אם אדם חולם שני דברים וראה אח"כ שאחד מהם נתקיים אז יודע שהשני הוא דבר בעל דכיון שאי אפשר בלא דברים בטלים וראה שאחד הי' אחת יש לשפוט במשרים שבודאי השני שלא נתקיים עדיין הוא שקר ובטל ומעתה ליכא סתירה בפסק הלכה דשם אמר לו הבעל חלום מעות שהנית לך אביך במקום פלוני הם וכך וכך הם ושל מעות מעשר הם א"כ החלום הזה הי׳ מחזיק ג׳ ענינים המקום והמספר מהמעות ותכונת המעות שהם של מעשר והוא הלך ומלא המעות במקום ובמספר מכוון שנאמר לו בחלום הרי שנתקיים שני דברים המקום והמספר בלא היו דברים בטלים מכלל שהודעה השלישית שהם של מעשר היא דבר בעל דהא אין חלום בלא דברים בעלים ולכך שפיר 'פסקינן דאין לריך לנהוג בהאי מעות דין מעות מעשר כיון שהאמירה ואת מתכונת המעות הוא דבר בעל אבל בהאי דנידוהו בחלום החלום הזה אינו מחזיק כ"א ענין א" שאי אפשר לחלק לומר על המקצת שהוא אמת ומקצתו הוא שקר ולכך היישינן לחומרא שמא כל החלום הוא אמת וצריך התרה מספק ואין להקשות דנהי שיש חשש שמא הוא אמת אכתי למה לא ניול בתר רובא דרוב חלומות המה הבל ושוא ז"א דכיון שאפשר בהתרה הוי זה כמו דבר שיש לו מתירין דלא אולינן בי׳ בתר רובא דהא אפשר בהתרה ובזה גם בנודר בחלום לדעת הרשב"א ז"ל ג"כ לריך התרה שגם כדר הוי דבר שיש לו מתירין משא"כ במעשר אף שהוא דבר שיש לו מתירין מ"מ לאו משום רובא אמרינן דאין בחלומו ממש אלא משום דכיון שנתקיימו שני דברים מהחלום דהיינו המקום והמספר אז בודאי השלישי שהוא תכונת המעות אם הם מעשר הוא דבר בעל ושקר דהא א"א לחלום בלא דבנים בטלים אך אני אומר דהתירוץ הזה נשטן טל משענת קנה רניך ובדותא הוא דהא לא אמרו שא"א לחלום בלא דבר אמת אלא שאמרו שא"א בלא דברים בטלים ואמנם יכול נהיות שאין בו ממש והוא כילו שקר ודברים בטלים ורוב חלומות הם ממין הזה שאין בו ממש א"כ הסברא נותנת דאם החלום מחזיק רק ענין אחד אמרינן שכולו בעל כיון שא"א בלא דברים בטלים:

אמנם היותר נראה בהתרת קושי׳ הסתירה הואת הוא לפענ"ד ע"פ החקירה מענין החלום אשר אמרו חו"ל שהוא אחד מס' בנבואה וכאשר נתבונן בזה על אשר יחסו חז"ל החלום לחלק ששים מנבואה הוא מטעם שסיבת החלום אשר אינו מסיבת הגופני והוא חלום שהוא הודעה ומראה מן השם ב"ה והתעוררת החלום הזה הוא בדמיון התעוררת הנבואה ולהבין זה לריך הקדמה אחת בחקירת פעולת כח הנסש המעורר ופועל הרהורים ומחשבות ודעות החדם איך יוצא כח הנפש אל הפועל ודע לך כי מחשבות האדם ותחבולותיו והרהורים כשיוצאים אל הפועל מרגיש האדם איזה פסק במוח שבראשו ובחדרי לבבו וכלאו כל המחקרים למצוא דבר ברור לידע המעשה והשתנות אשר נעשה בהמוח והלב ומה הוא העסק הנרגש עלמית ההרהור והמחשבה ויש ממחקרים האומרים כי כאשר יתשורר כח הנפש להוליד מחשבה והרהוריתפעל בהמוח ובלב איזה ליור דק דקה מן הדקה וכל מחשבה ודעה והרהור יש לו ציור מוגבל לתכונתו כפי מה שהות ולפי ערך רבות המחשבות אשר בלב איש כן הוא ערך הניורים הנתהוים בהמוח וגם זה הוא הסיבה להשכחה כאשר בהמשך הזיון או מפני סיבה אחרת נמס ונמחק הציור מכני המוח אז נשכח ונאבד המחשבה הזאת ולפעמים לא נמחק הציור לגמרי ונשאר עדיין רושם אז איתא בחזרה שבהתעוררת כח הנפש יתעורר הליור מהדעה והמחשב׳ הואת מזכור הכשכח אמנם אם כבר נמחק הליו ר לבמרי ליתא בחזרה ונשכח ויוצא מהלב וזה הוא שיבת כח המדמה אשר נדמה במחשבת האדם דהיינו שהציורים האלה מתעוררים בפועל הכח שבנפש האדם מהדמיון במה שכבר מלא מקום לליור בכלי המחשבה ומולידים לנוכח כח השיוני מעשים ותמונות בהמשך ובקיבוץ כמה ציורים הנ"ל ולפעמים המה באים על סדר נסון ולפעמים המה בלי סדר כאשר יקרה המקרה בקתעוררת הציורים וזה הוא החלום כי המוח והלב לא ינותו ולא ישקוטו מלחשוב מחשבות בהתעורר׳ הציורי׳ המולידי׳ עשתונו׳ והרהורי׳ בכת המדמה ובהקין אין מקום להוצאת כח המדמה מפני טרדת החושים המטרידים את האדם בפעולותיהם בעת הקילה ונתבטל כח המדמה ואינו נרגש אך בעת השינה כאשר ינותו התושים אז יש מולא לכח המדמה להתעורד ע"י העכול החזון או ע"י חולשת מזג הגוף במריצת הדם הסובב בגוף האדם או ע"י סיבות תומריים אחרים ומפני זה שכיחים הרבה חלומות מעין הרהורי דיותא יטן כי הציורים האלה אשר חדשים מקרוב נולדו רושם ציורים האלה טדיין הם חוקים ולהם משפט הקדימה בהתעוררת פעולומיה׳ בכח המדמה ובראשונה יסעו וכל מה שנראה בחלום בהתגברות כח המדמה ע"י סיבות הגוף הן המה הבל ואין בהם ממש אך ישעוד המעוררת כה המדמה אשר הוא סיבה מן הבמים לגלות להדם דבר מה חלום זה יש בו ממש כי גם הנבוחה אשר היי לנביאים הי׳ בהתעורות כת המדמה והוא בחפץ ד׳ ורצונו יתברך להעיר רוח נבואה לנביאים הי' במראות הנבואה התעוררת כח המדמה ורק משה רבינו ע"ה שהי מבחר אנושי הנבואה באה לו בידיעה ממש מאחו יתברך כמ"ם במדבר י"ב וי"ו אם יהי׳ נביאכם ה׳ במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו וגו' דהיינו כמו שהחלום הוא מראה בכח המדמה והוא ש"י יש להוכית כדעת הכ"י ולדחות ראיות הש"ך י דהא אי׳ במס'מעילה דף כ"א ע"א דבשליחות חש"זק בעל הבית מעל ופריך הש"ם אמאי והא לאו בני בליחות נינהו ומתרן ר"א עשאם כמעטן של זתים שנעשה הרבען בליח של ב"ב להוציא זיעה הואיל וניתא לי׳ בכך ר"י אומר כאותה ששינו גביעירוב נחנו על גבי קוף והוליכו נתנה ע"ג הפיל והוליכו הרי זה שירוב אלמא איתטביד שליחותי׳ ה"נ איתטביד שליחותי׳ ש"ש בגמ' ובפי׳ רש"י ותום' עכ"פ יצא לנו דכל היכא דניחא לי' להמשלח אע"ג דשילה ביד מי שאינו בכלל שליתות והוי כמו שנעשה ממילא אפ"ה אמריגן דעכ"פ היתעביד שליחותי׳ ומעתה דברי הכ"י לודקין בשליח קטן כיון דלית לי׳ יד הייב המשלח ומיירי דכיחא לי׳ להמשלח ולכך חייב דהא איתעביד שליחותי׳ משא"כ בשולח את הבערה ביד חש"זק דשם לא הי' כוונתו של המשלח ולא ניחא לי׳ בהאי דליקה שנדלק ונשרף ע"י חש"וק דהוא לא שלח הותכלהדליק את הבית ולהזיק אלא ששלח אותם נהעביר הגהלת ממקום למקום ולא שייך לומר בזה איתעביד שליחתי' כיון שלא ניחא לי' בכך ואין לחייב את המשלח אלא מטעם דשלותו ש"א כמותו וכיון שאיכן בני שליחות לא שייך לומר בזה שלותו ש"א כמותו ולכך פטור בשולח הבעירה ביד חש"וק ובסיפא בשילח ביד פיקח הפיקח חייב שפיר קאמר הש"ס הטעם משום דברי רב וכו' אף בלח בנחו להדליק גדים חבירו מ"מ לח הי' לי' להפיקח לציית את המשלח להוליך אש במקום שיש סכנה לעשות דליקה להזיק אחרים וכיון שהוא פיקח הי׳ לו למנוע משליחות זה ותמי׳ לי על הש"ך שאם לא נחית לחלק בסברא בין היכת דניתת לי' ואיתעביד שליחותי' להיכא דלא ניחא לי' א"כ למה הקשה על הנ"י מהאי דשולח את הבעירה ביד חשו"ק ולמה לא הקשה כןעל סוגי׳ דמס׳ מעילה הנ"ל . היוצא מזה דהיכא דניחא לי׳ואיתעביד שליחותי׳ חייב אף ששלת ע"י מי שאינו בדין שליחות א"כ לכאורה יש לפקפק בנדון דידן כיון שהח"י חורש בשליחות הישראל והא"י מוכרח לציית את אדונו היבראל ולא שייך בא"י לומר דאי בעי לא עביד שבוודאי עושה מה שאדונו יבראל מלוה לו והוא דומה למה שכתב בהגהות מיימוני בפ"ב מהל־שלוחין הביאו הד"ת והש"ך בריש סי' קפ"ב דאם אמר לחבירו הביא לי פרתי והשליח לא ידע שהוא גנוב שהמשלח חייב דכיון דשליח לא ידע בודאי ליית לו והוי כמו חלר דבע"כ מותב בה וא"כ גם הכא הא"י בודאי ליית בזה לחרוש שדהו בכלאים שור וחמור וניחא לי׳ לישראל בכך ג"כ י"ל שהישראל חייב ואף דהא"י לאו בר שליחות הוא ולא שייך לומר שליח ש"א כמותו עכ"פ הרי איתעבד שליחותי׳ ולא גרע משליח חש"וק בסוגי׳ הכ"ל במס׳ מעילה דאמרינן עכ"פ איתעביד שליחותי׳ כנ"ל : אמנם כבר הוכחתו לעיל מדברי הרא"ש במס' ב"מ דכתב דלא משכחת שליח לד"ע כ"א בחצר מוכח דבשליח א"י ליכא שליחות כלל : ולכן נראה לפעל"ד דמה דאמריכן בסוגי׳ דמס׳ מעילה הכ"ל בחש"וק ובקוף ופיל דאיתעביד שליחותי" לאו מדין שליחות ממש קאמר אלא הכווכה הוא רק לעניןמעילה והכשר טומאה בזיעת המעטן וגם לעכין עירוב דכיון שע"י פעולת המשלח נעשה אח"כ מחשבתו ממילא הויזה הגרם שלו ונחשב כאלו נגמר על ידושל המשלח והוי כאילו הוא בעל המעבה בעלמו משא"כ בנדון דידן בכלאי' שור וחמור וכדומה שאין הישראל חייב על ידי הגרם לחוד כיון שהישראל אינו מנהיג בידים כמו שאיתא במסכת בבא מליעא ד' ל' ע"ב דהמזווג בכלאים פטור דגבי כלאים כתיב לא תחרוש ואינו לוקה אלא זה המנהיגו וכן פסקינן בש"ע י"דסי" רצ"ז בשי "א דהמזווג שור וחמור בקרון ואיש אחר מנהיג בקרון המזווג פעור: הרי מבואר באף שוה המזווג הוא הגורם לאחר להנהיג דאם זה לא הי׳ מזווג הכלאים שור וחמיר להקרון לא הי' האחר יכול להנהיגם אפ"ה פטור אף שהאיסור נעשה ע"י וא"כ גם בנדון דידן הליווי שמלוה הישראל לא"י לא עדיף ממזווג והוא רק הגורם שא"י יכול לחרוש בכלאים שור וחמור ופטור הישראל דהא הוא לא עביד איסור כלל ואם כי הא"י הוא שנותו מ"מ בא קיי"ל אין שליחות לא"י ואף כי הישראל נהנה מאותה חרישה בכלאים וכיהת לי׳ מה בכך הרי בכלחי שור וחמור אינו אוסר בהנחה ובאכילה ומותר לישראל לאכול ולהכוח מה שגדל ע"י מלאכת כלאי שור וחמור כדאי' במש' חולין דף קט"ו ע"א ומבואר בתום׳ שם בד"ה חורש וכו׳ דהורעים והדישה שנטשה ע"י כלאי שור וחמור אינו נאסר " וכן מבואר בש"ע י"ד סי׳ רצ"ו סעי׳ י״ד בהג׳ה דמותר לישראל ליתן משאוי של העגלה של א״י שמנהיגו כלאים רק שלא ילך ישראל סמוך לעגלה דלפעמים העגלה נכבשת והוא ילטוק על הבהמות שילכו ע"ש הרי שמותר לישראל להטת מכלאיסשור וחמור: בחופן שמלד איסור דאורייתא לא מלאתי לאשור זה: מ"מ הוא דבר פשוע דעכ"פ אסור מדרבכן לומר לא"י שיחרוש בשור וחמור דהא אמירה לא"י הוא שבות בכל האיסורין והוא איבעי דלא אפשטא במס' ב"מ דף צ' ט"א ופסקיט לחומרא דאסור ולכל הפוסקים במלאכת ישראל בשלו אסור אמירה לא"ז ויעיין בש"ך י"ד סי׳ רצ"ו ס"קד׳ וכן פסקיכן בש"ע ה"מ סי׳ של"ח בעיף ו׳ דאשור לישראל לוחר לא"י חשום פי פרתי ודש בה'ע"ש. וחפני הערדה וחולשת חוגי קשה עלי העיון ומלאכת הכתיבה ולקלר אני לריך כ׳ד ידידו :

מקי שמואל פנ"ל לנדא

שפעות שלום לכבור ארו' ררב המא"רג כש"ת מוה' קיוך ג"י אב"ד דק"ק ליבנא וגליל קוירשים יע"א:

בד ע"ד שחלתו שחל'חכם בתיטק חשר לח כימול עדיין מפני חולשח וביום מחר יגיע ליום ל"ח ללידתו והוא בכורפטר רחם אם להקדים דיון קודם למילה או אם יממין בפדיון עד שיבריא ויהי' ראוי למול

ומטלתו כתב בנראה לאחר הפדיון עד שיהי׳ רצוי למול ולא לפדותו כל זמן שהוא ערל ומכתייע לי' מפכק הוב ר"א בן חיים שהובא בש"ך י"ד סר ש"ה ס"ק י"ב : אהובי ידידי מה שהככים הש"ך לדברי תשובות הר"ח בן חיים למול קודם הפדיון זה מיירי שביום ל"א ואוי החינוק למול וכן הות לשון התשובה שם על תינוק בכור שחלה ולא נתרפא עדל"א יום וכו' עב"ל הרי מפורש שעכ"פ ביום ל"א הוא ראוי למול שכבר נתרפא בזה שפיר פסק שם להקדים המילה ואחר כך יפדה דכיון דאיכא שהות לטשות שתיהם ביום ל"א אז בודאי ראוי להקדים מלות מילה דנפקא לן הקדמה מוישכם אברהם בבוקר והפדיון הבן בלא"ה המנהג לפדות באמצע יום קודם הסעודה ועוד דמצות מינה בדולה משאר מצות עשה כמפורש בי"ד סי׳ ר"ם ובודאי היא קודמת לכל המלות ואפי׳ מקרא מגילה דפתקינן בא״ח סי׳ תרפ״ז שאין לֶך דבר שנדחה מקרא מגילה בפניו אפ"ה מלין התינוק קודם קריאת המגילה כמ"ש בא"ח ס"ם תרל"ג ועיין במג"א סי׳ תרפ"ז ס"ק ה׳ אבל בכדון של מעל' שהחינוק עדיין אינו ראוי למול ביום ל"ח שעדיין לא נתרפא מחליו בזה בודאי אין להשהות מצוה בזמנה ועושין הפדיון הבן ביום ל"א אף שהתינוק הוא עדיין ערל ומה שכתב הר"א בן חיים הטעם להקדים המילה משום שהוא אות ברית ואלמלא קבלת הברית אין חיוב למצות פדיון כלל הנה סברא זו הוא רק לענין להקדים המילה ביום ל"א קודם הפדיון הואיל וראוי התינוק למול ביום ההוא דלא נימא שהפדיון קודם הואיל ועיקר זמנו הוא היום ביום ל"א וחביבה מצוה בשעתה משא"כ בהמילה שלא בזמנה שכבר נדחית מיום ח' ע"ז כחב הך סברא דאפ"ה מילה שלא בזמנה קודמת לפדיון בזמנו אבל אם ביום ל"א עדיין אי אפשר למולאת התינוק מפני תולשא בזה אין סברא זו כדאי להשהו׳ הפדיון ולדחות מצוה בזמנו ולאחר הפדיון עד שיתרפת התינוק דכיון שאי אששר למול אותו ביום שלשים ואחד מפני חולשא שוב ליכא רעותא במה שהוא ערל מחמת אוכם ולא שייך לומר בזה אלמלא קבלת הברית אין חיוב למלות פדיון הבן הגע בעלמך ערל שמתו אחיו מחמת מילה היכי תאמר שפטור משאר מצות התורה משום שאלמלא אות ברית ליכא חיוב מצות והרי הוא בכלל ישראל רק שאיטו אוכל בפסח ובתרומה מגזירת הכתוב שכל ערל לא יאכל בו וגד"ש דתושב ושכיר תרומה משסח כדחי' ביבמות ריש פ' הערל אבל לענין שאר מצות הרי הוא בן ברית ככל ישראל וממילא שייך בו מטת פריון הבן אם הוא בכור פטר רחם וכן בתשובת למח לדק תשובה קכ"ח חולק על עיקר דין זה מביא ראי׳ מישראל שהין במדבר ולא מלו את בניהסכמ"ש רש"י בפיוזאת הברכה בפסוק וללוי אמר תומיך וגן׳ שמרו אמרתך ובריתך יכצורו הייכוברית מילה שאותן שכולדים במדבר כל ישראל לא מלו את בניהם ושבט לוי מלו את בניהם ואפ"ה הי' פדיון בכור ישראל נוהג במדבר כמ"ש קח את הלוים תחת כל בכור בבני ישראל זגו' ע"כ דברי הצ"ל ע"ש ודבריו המיתים אך תמי' לי על הצ"צ למה לו להביא ראי׳ מפירש"י שישראל לא מלו את בניהם במדבר והלא הדבר מפורש בגמ' במס' יבמות דף ע"ב ע"א שלא מלו את בניהם במדבר שלא נשב להם רוח לפונית כי כוופים הי' ע"ש ואין לומר שהצ"ל מביא דברי רש"י בפי׳ התורה שמפרש שם ששבע לוי מלו את בניהם במדבר זה לא לרוך לראיי׳ כלל ודי לו להביא שישראל לא מלו את בכיהם במדבר ואפ"ה הי׳ מלות פדיון בכור נוהג בהם ולקמן נפרש לישב דברי הצ"ל והנה ראיפי שמעל ג"כ מביא תשובת ל"ל הכ"ל ורולה לדחות ראייתו דמנ"ל דלמא באמת גם ישראל מלו את בניהם הבכורים במדבר דכמו שהלוים מלו את בניהסבמדבר משום דקדושה יתירה אית בהו כ"כ י"ל דמלו בכורי ישראל משום דג"כ אית בהו קדושה ורק בנים הפשוטים לח מלו ישראל ע"כ דברי מעל' ולענ"ר חין בדחי' זו ממש דהא מה שלא מלג ישראל את בניהם במדבר מבואר שם במס' יבמות הטעם משום חולשת דאורתת או משום דלה נשב להם רוח לשונית ויומא דשותא ויומא דעיבא לא מהלינן בי' והנה משה רבינו משבח שבטו שבט לוי כי שמרו אמרתיך ובריתך ינצורו ששבט לוי מלו את בניהם ולא חששו להך סכנה דיומא דעיבא והולשא דאורחא וקיימו מצות מילה ובטחו בה׳ כי שומר מלוה לא ידע דבר רע ולכאורה קשה איך היו רשאים לסכן את בניהם למול את בניהם במקום דאיכא סכנת הולד ולריכין אנו לומר דהך חששא דחולשת דאורחת ויומת דעיבת הינו ברור הזיקא והות רק חששת בעלמא ולכך לא חששו בזה וכמו שמסיק שם בגמ' שהאידנא דשו בו רבים ושומר פתחים ה' רק שישראל שבחותו דור מקטני אמונה היו וחששו לחולשת דאורהא וליומא דעיבא ולא מלו את בניהס ומעתה כיון שהי׳ בעיניהם חשש סכנה ומנטו למול את בניהם משום יומא דעיבא איך נימא שמלו את בכוריהם במדבר וכי מפני קדושת בכור מותר להכניסו ונהביאו לידי סכנה וכיון שסברו שפטורים למול את בניהם משום חשש סכנת נפשות ממילא גם את הבכורים לא מלו ובזה נלענ"ד לחרן קושר החום׳ שם בסוגי׳ דיבמות בד"ה משום דלא נשב וכו' מביחי' התוס' הספרי שבגנותן של ישראל מדבר הכתוב שכל אותן מ' שנה שהי' במדבר ולא עשו אלא פסח אחד בשנה השנית ומקשים התום׳ תימח וכי במזיד היו נמנטים ולמה לא עשו הפסח דהא מילת זכריו אינו מעכב כיון שלא הי׳ אפשר ע"ש בתום׳ ולענ"ד יש ליישב דברי הששרי דאף שלא נשב להם רוח לפונית אפ"ה היי נחשב להם למזיד מה שלח מלו את בניהם דהי׳ להם ללמוד משבט לוי שמלו את בניהם והיו חיים גדלו והצליחו א"כ גם הם היו להם לבטות בהי ולא היי להם לחוש כלל לתולשא דחורחת ויומת דעיבת וחם היו סוברים שקדושת לוים מגין על שבט זה עכ"ם הי׳ להם למול את הבכורים דג"כ יש בהם קדושה יתירה וכיון שישראל לא עשו כן ולא חלו גם את בכוריהם זה היי נחשב להם לחזיד והיי מעכבם לעשות פסח ווה הי' גלותן של ישראל עכ"פ רהיות הל"ל גלונה דכיון ששבע לוי מלן את בניהם ויבראל לא מלן משום חשש יומא דעיבא הרי שנחשב זה

. למויד שולולו במצות מילה משום חששת בעלמת ותפ"ה הי׳ פדיון הבכור נוהג כדכתיב קח את הלוים וגו׳ הרי מוכח דאפי׳ בכור ערל שהי׳ אפשר לו למול הין העברה בזלוול מצות ברית מילה מעכב מצות פדיונו מכש"כ ערל שנתעכב למול משום חולשת פשיטת שמחויב לפדותו ביום ל"ת וחין הערלה מעכב מלות פדיון בכור ומה שחשש כבוד מעלי שלא לעשות הפדיון קודם למילה הואיל ובנדון דידי' האב של הבכור אינו בביתו רק שקודם נסיעת האב עשה את חמיו לשלוחו לפדותו ביום ל"א והרמ"א בי"ד סי' ש"ה סעי' יוד בהג"ה פסק דחין החב יכול לפדות ע"י שליח והש"ך והע"ו שם חולקים ע"ו וכתבו דשלוחו ש"א כמותו ואאמ"ו הגאון זל"ל כתב בספר דגול מרבבה שם שלה לששות שלית בתוך למד יום לפדותו וחתר למד יום משום דכל מלתח דלא מצי למיעבד השתא לא מצי עביד שליח כדאיתא במס׳ לויר דף י"ב ולבסוף מסיק האת"ן הגאון זצ"ל שם דאף דאין השליחות חל בתוך למ"ד יום ת"מ יכול השליח לפדותו כשיגיע הזמן לפדות והשליחות חל ממילא משום דוכין לאדם אפי׳ שלא בפניו והאב אינו מקפיד בזה כיון שעשה שליח לפדות גלי דעתי׳ בזה דניתא לי׳ לפדות את בנו ט"י שליח ט"ש בדגול מרבבה ועי"ז בנה ודייק מעל בנדון דידן דשליחות לא מנגני דלא שייך בזה זכין לאדם שלא בפניו דשתא לא ניחא לי׳ להאב לפדות את בנו כשהוא עדיין ערל ובעל השל יחות ולענ"ד נראה דאין לחוש לזה כלל דממנ"פ אם הדין הוא לעשות פדיון הבן אף שהוא לא נימול עדיין איך שייך לומר שלא ניחא לי'להאב בכך אם הדבר הוא ע"פ דין ואלו הי' האב לפנינו היינו מורין לו לפדותו ביום ל"א שלא לאחר מצות פדיון בנו ואדרבה מסתמא ניחא לי' להאב בכך משום דחביבה מצוה בשעתה והרי אנו רואין מחשבת האב בוה דהא בכל התורה קיי"ל דאף דשלוחו ש"א כמותו מ"מ מלוה בו יותר מבשלוחו וניחא לי"

סק׳ שמואל סג"ל לנדא

לאינש למטבד מצוה בעלמו ואפ"ה עשה האב לחמיו שליח לפדות בנו ביום

ל"א וניתא לי' לדתות עשיית מלוה בעלמו ובחר בשליח בשביל קיום מלוה

בזמכה ממילא חזיכן לדעת של האב דניהא לי׳ לפדות בנו אף שהוא עדיין

טרל כדי לקיים מצוה בזמנה כן נלטנ"ד ויטן כי שלוחו של כבוד מעל' יושב

ומלפה על תשובתי והוא אך לדרכו לקלר אני לריך כ"ד ידידו :

לכבוד אהובי ידידי הרב המאה"ג הגאון המופל' המפורסם כש"ת מוה' דוד נ"י אב"ר דק"ק עיר חרש

נה כוה שעמד מעל׳ על דברי האמ"ו הגאון זצ"ל בנו"ב מ"ק בחלק י"ד ם כ"ו בד"ה ודעת ר"ת דגבי חשת כהן שהלך בעלה לחדינת הים יש לה ב' חוקות חוקת חיים של בעל וחוקת היתר של החשה שמותרת לאכול בתרומה וע"ז הביא מטלתו דברי מהרי"ו בתשובה סי" פ"ח שהשיג על מהר"ח שרלה ג"כ לומר סברת זו והקשה מהרי"ו מטוגית דמש' גיטין דף כ"ח ע"ב דקאמר הגמ' אי אשמעים תרומה דזימנין דלא אפשר אבל הטאת עוף מספיקא לא לעייל חולין לעזרה ואמאי לא עביר הגמ' לריכתא איכא עוד חוקה שאשה בחוקת היתר טפי דגבי תרומה אכילת תחמה קיימת וזה הצריכתא עדיף טפי דעל הצריכתא דעביד הגמי משום דמעייל חולין לעזרה קשה קושי׳ התוש׳ בד"ה אבל תעאת ע"כ מהרי"ו הרי דדברי מהרו"ו מתנגדים לדברי אאמ"ו הגאון זל"ל ועל עיקר דברי מהרי"ו יש לחמו' דמוכיח מסוגי' דש"ם דלה המריטן חזקה זו דחשה בחזקת היתר אכילת תרומה עומדת ולא מפרש לן טעמא למה לא אמריכן חוקה זו הא הוא חוקה אלימתא שאין להשיב עלי׳ דהא באמת אשה זו היתה מותרת באכילת תרומה ובמה אולה חוקתה והנה ראתי שכבוד מעל רלה להליץ בעד מהרי"ו דהאי מתניתין דבת ישראל שנשאת לכהן דאוכלת בתרומה סתמא קתני ומיירי אף שהיתה טמאה בשעה שנשאת לכהן וקודם שנעוהרה הלך בעלה למדה"י ואפ"ה אוכלת בתרומה ולכך נקט התנא דמתניתין חזקת חיים ולא נקט חזקת היתר אכילת תרומה ובאשה זו לא הי׳ לה מעולם חזקת היתר אכילת תרומה דהא מעולם לא הותרה בתרומה מחמת שהיתה שמאה ע"כ דברי מעל" ואין דעתי כוחה מדברים האלה ואף שהיתה שמאה מ"מ לא אזלה חזקת היתר אכילת תרומה ממנה דסוף סוף מפני איסור זרות היתה בחזקת היתר לאכילת תרומה - ומה שלא אכלה טומאתה זה הי' מניעה אחרת ותמיד היתה בחזקת היתר שאם תטבול תהי' אוכלת בתרומה ולמה דבר זה דומה להאי דאמרינן במס' יבמות דף ל' ע"ב בספק גרושין בלרת ערוה אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת ומספק אתה בא לאוכרה אל תאסרנה מספק ולפי דברי מטל׳ הלא לא היתה אשה זו בחזקת היתר לשוק דהא עד שמולד ספק ברושין היתה אסורה לשוק מפני איסור אשת הים ועיין שם בתום׳ ד"ה אשה זו דמוקי להו אף בכנס ואח"כ בירש ואין לוה ענין כלל לפלוגתא שבין הפוסקים בספק טרפה אי אחרינן נשחטה הותרה עיין ש"ך י"ד ס" כ" סק"ג דאף לשיטת הרת"א וסייעתו דאסרינן ספק שקול בטרפה היינו הואיל ויש כאן ריעותא ברור מחיים אבל היכא דליכא ריעותא בודאי אמריט העמד הדבר אחזקת היתר שהי' לו כגד אותו איסור אשר נפל בו הספק אף שהי׳ מניעה אחרת מחמת איסור אחר סוף כוף הלא אין אנו מסופקים לאסור מכח הך מניעה ועיין לעיל חשובה מ"ו מבואר שיטת הראשונים אי אמרינן חזקה מאיסור לאיסור ע"ש ודו"ק:

אמנם דברי מהרי"ו בלח"ה ל"ע ועיקר דבריו שהביא ראי מסוגי׳ דגיטין דלא אוקמיט האשה אחוקתה שהיתה מותרת באכילת תרומה יש לדחות דהה הצריכתה דעביד הגמ׳ שם דהי השמעי׳ גע ה״ה משום דלא אפשר וכו׳ הנה הך לריכא הוא מלד אחד דאי הוי תנא גען לא הוי ידעיכן תרומה הואיל ואפשר וכן הלריכא מתרומה לחטאת עוף הוא

ב"כ דאי הוי תכי גע ותרומה לא הוי חטאת אתי' מהם הואילדגע לא אפשר ותרומה זמנין דלא אפשר אבל חטאת עוף ה"א מספיקאלא אתי" חולין לעורה אבל היפך לא עביד הגמ' לריכתא דנתני חטאת ולא בעי חרומה אן נתני תרומה ולא בעי גט ול"ל דבאמת לפי הלריכתא תני במתניתין דרך לא זו אף זו דלא מבעי בגע דלא אפשר אמרי׳ שהי׳ בחוקת חיום אלא אפי׳ בתרומה דאפשר ג"כ אמריכן שהוא בחוקת חיים. ולא מבעי בגט דלא אפשר ותרומה ג"כ זמנין דלא אפשר אלא אפי׳ בחטאת דיש לומר מספיקא לא ליעול חולין בעזרה אפ"ה אוקמינן אחוקת חיים : ומעתה כרחה ראיות המרי"ו דחי הוי עביד צריכתה מתרומה לחטחת מטעם חוקה שהי' בחוקת היתר לאכילת תרומה עדיין הוי קשה דנתני גט ולא בעי חטאת וע"כ צריכין למעבד הלריכתא שבחטאת עוף איכא סברא דה"א דלא ליעול חולין לעזרה מספיקא :

ציון

וכנות הסברת של מהרי"ו שדחה הך חוקה שהי' בחוקת היתר לחכילת

תרומה י"ל כוונתו לדחות דעת מהר"ח שהביא שם בתשובה על מה שנשאל עליו באחד שמת והנית אשה וידוע שהי׳ לו בת שינאה מהדת אי חיישינן שמתה הבת ואשתו זקוקה לחלילה או אם אוקמינן הבת בחזקת חיים וע"ז מביא בשם הרר"ח דלחומרא חיישינן שמא מתה הבת ואשתו זקוקה ליבם ואף שחשת כהן שהלכה בעלה למד"הי חוכלת בתרומה בחוקת שהוא קיים שאני החם שיש להאשה חוקת אכילת תרומה: ע"ו שפיר השיג הארי"ו וס"ל דכיון שאכילת תרומה של האשה היא רק מכח הבעל שהרי היא בת ישראל ואינה אוכלת בתרומה כ"א בשביל בעלה כהן וא"כ כיון שאנו דנין על העבר אם בעלה הכהן כבר מת במדה"י בזה ס"ל למהרי"ן דאלו ב־חזקות חוקת חיים של הבעל וחוקת היתר חכילת תרומה של החשה אינן נחשבין כ"א חוקה אחת דהא היתר אכילת תרומה הוא רק מכח הבעל ואם אנו מסופקין אם הבעל עדיין הוא בחיים וחיישינן שמא כבר מת ממילא אודא לה חוקת היתר חכילת תרומה של החשה רק שיש לכו לומר דמכח חוקת אכילת תרומה של האשה שהיתה בחזקת היתר לאכול בתרומה מכח חזקה זו י"ל דבעלה טדיין הוא בחיים ועדיין היא מותרת בתרומה וחדא חזקה כובע מכח חזקה חחרת ולכך לא הוי אלא חזקה אחת דהא אי אפשר לומר שהבעל מת והאשה תהי' מותרת בתרומה ובזה שפיר השיג מהרי"ן על מהר"ח דאם לא חשבינן חוקת חיים של בעל לחוקה גם חוקת היתר אכילת תרומה של האשה לאו חוקה דעת זמן העבר ליכא שברא לחלק בין חוקת חיים של בעל לחזקת היתר של האשה ושפיר השיג מהרי"ו דכיון דדעת מהר"ח דלא יהביט להבת חזקת חיים למה תהי' אשת כהן שהלך בעלה למדה"י מותרת בתרומה דמאי אמרת דגבי תרומה יש טוד חזקה חזקת היתר אכילה של האשה ע"כ אלו ב'חוקות לחדא חוקה נחשב דאי חשבינן להו לתרי חזקות קשה אמאי לא עביד הגמ' לריכחא בין תרומ'לחטאת דגבי חטאת ליכא אלא חדא חוק חוקת חייסוגבי תרומיים עוד חוקה,חוקת היתר אכיל של האשה א"ו כיון דהך חוקת היתר אכילת תרומשל האשה תלויצחיים של הבעל לא חשביכן להו אלא לחדא חוקה וכל זה הוא אם אנו דנין על מה שעבר אם כבר מת ליכא נפקוח' אי נקטינן החוקה בחוק'הייסשל הבעל אי בחוקת היתר אכילה תרומה של האשה דעל זמן העבר אין לנו סברא לגרוע חוקת חיים של בעל ולחוק חוקת היתר אכילת תרומה של האשה אבל דברי אאמ"ר הגאון זצ"ל קאי לדון על העתיד שפיר בתב שאין לנקוט החוקה להבא שיהי להבעל חוקת חייב שלא ימות דהא סוף כל אדם למות אבל יש לנקוט החוקה שכמו שהאשה היתה מותרת בתרומה עד עתה כן תהי' מותרת בתרומה כל ימי חיים והבעל לא ימום. כל ימי חיי האשה וא"כ גם אאמ"ו הגאון זצ"ל סובר כדעת מהרי"ו דהלי תרי חזקות חינן נחשבין רק כחדה חזקה אבל עכ"פ יש לאחוז החוקה על ב' אופנים דהיינו או בחוקת חיים של הבעל אי בחוקת היתר אכילת תרומה להאשה ותף שאופן חוקת חיים לא שייך כלל דחו חפשר לומר על להבח כמו שהי׳ חי עד עתה כן יחי׳ גם מכאן ולהבח משום דמוף כל אדם למות מ"מ נבאר חופן החוקה של היתר אבילת תרומה לומר כמו שהיתה מותרת באכילת תרומה עד עתה כן תשאר בהיתרה גם מכאן ולהבא וזה הוא אפשר שאם לא ימות הבעל בחיי האשה א'כ מה שכתב אאמ"ו הגאון זצ"ל דגבי תרומה יש תרי חוקות לאו כווכתו שהם כתרי חוקות חלוקות אלה כווכתו דגבי תרומה יכולין אנו לאחוז החזקה בשני אופנים ככ"ל ועל להבא יש לחוקת האשה יתר שאת ויתר עו מחוקת חיים של בעל דחוקת חיים לא שייך על להבא וחוקת אכילת תרומה שייך גם בלהבא :

עור להגאון הנ"ל

בו וכה שתתה מעלי ע"מ שכתבתי בנו"ב מה"ח בחח"ח סי' קי"ח דף כ"ד ע"א בר"ה ועוד שאני ממאן בזה לומר דאם הביא ב'שערות שיהי׳ נחשב לחיסור בת אחת ותפש עלי מעלי שגם מתום׳ במס׳ זבחים דף מ"ה ע"ב בד"ה חבל שגם התום׳ מתרנים כן דמשכחת חיסור בת אחת בשעה שהביא ב' שערות . לא ידעתי תפיסה בזה דהא התום' שם מתרצים עוד תי׳ אחרוא"כ י"ל דשני תירוצי התום׳ מחולקים בהך סברא אם שייך לומר איסור בת אחת בזה שהביא ב' שערות . ותירוך השני כחבו החום׳ לשיטת יש"י וגרסתו שם במם׳ יבמות דף ל"ד ע"ח שגרם שם בשופעת מתוך י"ג לאחר י"ג ע"ש ואני לא באתי אלא לחשב להרב מוה׳ איטרל ליכח דהקשה על דברי שכתבתי הליור איטור בת אחת באלמנה וגרושה בקטנה פחותה מג' שנים ויום א' וע"ו השיב הרב מהר"א הכ"ל דלמה לי לכטם בפרלה דחוקה בקטנה הלא משכחת לה אישור בת אחת בכהן שהביא שתי שערות אחר שהי בה כל השתות הלנו : וע"ז אמרתי באני בחרתי בדרך זה למטא איסור בת אחת בקטנה הואיל דעל

שוטח רב"י דסובר דמי שהבית שתי שערות הוי איסור ב"א יש להקשות מכמה שיטות והבאתי דברי הרשב"א ודברי מרכבת המשנה בפ"י מהל" דגגות בהרבה להשיב ע"ד זה ולכך בהרתי דרך אחר דלא כפירש"י : ומעתה לא ידעתי מה שהשיב מעל' עלי מדברי המוס' בתירוץ אחד וכי רש"י ז"ל לריך לתנה דמסייט והסהמרתי דלה רציתי לציור של רש"י ז"ל בסביל קושי" בהקשה הרשב"א ז"ל א"כ מה אהנילי למעלי להביאעוד שגם התו" לתבו לפירש"י בתירוץ אחד דבזה עדיין אינו מסולק תמיהת הרשב"א ז"ל ב חמכם בחמת רמותי שם בתשובה לעיין בספר מרכבת המשנה בפ"ו משגגות בכתב דברים הכראיסומתיישביסעל הדעת ולחלק ילא בין איסורין שהאיסור הוח על החפץ ובין איכורין אשר הם אכתפי׳ דגברא : ולפי חילוק זה גם לדברי ליכא סתירה מהתום׳ במם׳ זבחים הכ"ל דשם עיקר דברי התום׳ הם להרץ חיך אפבר לומר באיסור טומחה יחול. בעלים ולבונה על איסור מעילה וגם ל"ל קרא בהכלמעוטי מנותר וטמא וע"ז הפיר מתרלים דאיכא היכור בת התת בבעה שהבית ב'שערות כיון דאיסור טומאה אכתפי דגברת מונח דחם הוא טמא אז הסור בקדשים אבל על החפץ ליכא איסור א"כ בפיר יש למצוא איסור ב"א ע"י שהביא ב׳ שערות דליכא למימר דאיסור טומאה לא יהול על איסור מעילה או על איסור דם הא באיכור טומאה אין לכו לדון על החבץ דהא אין לומר דאיכא איסור באפץ זה אלא שאיסור בוא על האיש שנטמח מה באינו כן באיסור הלמנה וגרושה האיסור הוא על החפץ שהות המשה שיש בה כל השמות הללו ונקרת המיכור על החפץ שמסורה לכהנים :וא"כ שפיר קמה כברתי כיון שעל החמיכה לא הל איכור לגבי בכי היובא שוב לא חל האיסור על איסור גם לגבי זה שמביא ב׳ שערות: אבל באיסור טומאה אין האיסור נקרא על החחיכה כי לא שיידלומר שעל החחיכה לא הל האיסור על איסור דהא מעולם ליכא איסור טומאה על החתיכה כ"ה על האדם בנטמח שנהסר באכילת קדשים . וכן מוכח מסוגי׳ דיבמות לף ל"ג ע"א בזר ששימש בשבת וכן בעל מום ששימש בטומאה דאמרינן שם להיתה בבת ההת כגון דהייתי ב׳ שערות וכו׳ והרי בכמה סוגיית ובפרע בריש פ׳ גיד הנשה מדחיק למצוח שיחול חיסור גיד ומוקדשים בבת החת ולמה כא מוקי לה לענין קטן שהביא ב' שערות והרשב"א הניח זה בתימא אבל לפי חילוק הנ"ל לחלק בין איסור הנקרא על החפץ ובין איסור הנקרץ

עור כהגאון הנ"כ

על גברא מיושב שפיר ויעיין שם בס' מרכב' המשכ':

בן בהקבה מעל" על דברי האמ"ו הגאון זצ"ל בצל"ח למס' פסחים דף נל"ה ע"ב דלח חשיב בברייתה גם מלורע בהדי זבין וזבות שהכלו בפסח שבא בטומאה דבל"ה לא חל איסור טומאות הגוף על איסור שנא למנויין וע"ז הקשה מעל' הא משכחת לי' במצורע שהביא ב׳ שערות החר הזריקה והז חל חיבור שלח למנויין וחיפור טומחה בב"ח: הנה לדעתי יש לקיים תירוץ האמ"ו הגאון ז"ל כיוןדבאיסור ב"א תנאי היה כראי" בסוגי׳ דיבמות דף כ"ג ט"ה ה"ב י"ל דלהכי לה השיב בברייתה תצורע בהביה ב'בטרות אחר זריקה דבפלוגתא לא קמיירי י ואף שאאמ"ן הגאון , ז"ל תירן כם באופן אחר דתני ובין אף כלא היו מנויין אפ"ה חל איסור טונואה על איסור בלא למנויין באיסור כולל במתוך בנאסרו הזבין בשאר קרבים וה"כ ע"כ הית לתהי תנא איסור כולל ומאן דאית לי" איכור כולל מכ"ם דחית כי" חיסור ב"ח : כמו במפורש בסוגי׳ דיבמות שם בתום׳ ד"ה בר קפרה וכו' - מ"מ אינו מפורש בברייתא וי"ל דמיירי שהיו. מנוים על הככח ונעשו זבים אח"כ כפי החופן הראשון שכתב בלל"ח ולא מיירי כלל באיסור כולל ולא באיסור בת אחת ונקט זבים לכל מד כדאית לי׳ למאן דאית לי׳ איסור כולל משכחת לה גם בובים שלא היו מנויין על הפסח ולמאןדלית לי׳ איטור כולל משכחת בזבים שהיו מנויין על הפשח ונטמאו אח"כ: אבל מצורש לא מצי למינקט הואיל חה אי אפשר כ"א למאן דאי׳ לי איסורי ב"א ותנא דברייתא לא רלה להכריע בזה .: ומפני הטרדה לקלר אני לריך וה׳ שמותיו בטוב יחריך: כנפשו ולסש ידידו

סק׳ שמואל סג"ל לנדא

לכבור ש"ב התורני המופלא ומופלג מוה' ליב שקעזינגער נ"י מתושבי קהלתינו יצ"ו:

ברו:ע"ד הבחלה בחחד בהומין מלבת חבן חחת להיות לציון על קבר אביו ונחלב בה שם אביו : אך נהיות שהאיש הזה הי׳ בריחות מקום מקברות אביו ולא אסתייע לי׳ מילתא נהוליך המצבה לשם ונתעכב כמה שנים וביני וביני נאבד ונשכח מקום הקבר ועבור זה נשארה המלבה בבית הבן . ועתה גם הבן שבק חיים לכל ישראל וע"ו נשאל מעלתו אם רשהין בניו של הבן לתקן המלבה הוחת למחוק שם זקינם ולחקוק בו שם חביהם ולהעמיד החבן הזחת לליון על קבר אביהם י ודעת כבוד מעלי להורות בזה לאסור להעתיד הליון הזה לבנו : ישן שכבר הותין האבן הואת לציון לחביו ונחקק בו שמו והוא עפ"מ. שפסקינן בש"ע י"ד ס"ס שס"ד דהחולב קבר נחביו והלך וקברו במקום אחר אף דקיי"ל הזמנה לאו מילתא היא . אפ"ה לאיקבר ש הוא עולמית משום כבוד אביו : ומדמה מעל׳ מצבה לקבר דחק קי"ל דמלבה אכורי׳ בהנאה כמו הקבר עלמו כמו שפסק הרת"א שם בסעי"א" בהגה וא"כ גם במלבה זו יש לאשור להעתידה על קבר בט וכיון שבנו. הומיכולציון לאביו ג"כ שייך כו כבוד אביו . ושוב רלה מעלי דעכ"פ היורשים רבאים למכור החבן לצורך מצבה למת אחר כיון שים ט דין קבר א"כאינו חפור אלא לבפו משום כבוד אביו אבל לחחר מותר

להיות לליון כמו שפסק הטור וש"ע בחולב קבר לאביו: אהובי ש"ב לכאורה יש לפקפק בוה דאף להי"א שהביא הרמ"א לענין בחסורה המלבה בהנחה כמו הקבר עלמו היינו דוקא אם כבל

העתידו לציון שוה המצבה לקבר עצמו: אבל אם עדיין לא העתידו רק שהומינו לאביו לא שייך לאסור משום כבור אביו ונקרים הסוגי' דמס' סנהדרין דף מ"ה ע"א דפריך הגמ' לרבא דסובר הזמנה לאו מלתא היא מ"ש החולב קבר לאביו והלך וקברו במקום אחר ה"ז לא יקבר בו עולמית ומתרךהגמ" התם משום כבוד אביו ה"כ מפתברא דקחני סיפא רשב"ג אומר אף החולב הבנים להביו והכך וקברו במקום אחר ה"ז לא יקבר בהו עולמית אי חמרת בשלמח משום כבוד אביו שפיר חלא א"א משום הזמנה עוי׳ לאריגק מי חיכא למ"ד : ופי׳ רש"י דאף אביי כא אמר אלא באורג דחזי למת אבל טווה פשתן לארוג בגד למת לא אמר דתהוי הומנה ע"ש בדף מ"ח ע"ה ומעתה לפי מסקנת הסוגי׳ דטעמא דלא יקבר בו עולמית הוא רק משו׳ לבוד אביו : א"כ פלוגת׳ דת"ק ורשב"ג הוא: דלת"ק לא נאסר משום כטד חביו אלא בחוצב קבר עלמו וכגמר כל המעשה ולא חסר כ"א להניח בו המת הויזה הזמנה ואסור משום כבוד אביו: אבל בחולב אבנים כדי לעשות מהם קבר לאביו עדיין כא כגמר כל המעשה ולא חשיב הומנה דעדייןחשר הולכת אבנים והנחתן לעשות הקבר גם משום כבוד אביו ליכא: ומעתה אני אומר דאף להפוסקים שהציון ומלבה יש לו דין קבר היינו אם הי' חולב קבר לאביו והיה מעמיד גם המצבה על הקבר והלך וקברו במקום אחר : בוה היה גם המלבה נאסר משום כצוד אביו כמו הקבר עלמו : אבל אם תקן מצבה בביתו ולא העמידה עדיין על מקום קבר אין זה כ"א כמו החולב אבנים לאביו והלך וקברו במ"א ותלי' בפלוגחא דת"ק ורשב"ג הכ"ל. ומעתה מאחר דהטור וש"ע פסקו לת"ק אין לאסור להעמיד

ולתקן מצבה הואת לבנו דליכא משום כבוד אביו:

החר העיון קלת יש ללדד להחמיר ולומר דע"כ לא פליגי הת"ק ורשב"ג הכח בחולב הבכים להביו דבוה לח חשיב הומכה כלל דהואיל ועדיין לא נקבר אביו וגם האבנים - לא קבע עדיין לקבר והוי הציבחה רק כמו טוי׳ לאריגה דעדיין אין שם קבר על האבנים אבל בנדון דידן שכבר נקבר האב והוא מונח בקברו שפיר הוי חציבת המלבה לליון אף שלה העמידו עדיין על הקבר הומנה ממש למו אריגת בגד למת וגם לת"ק יש בו משום כבוד אביו ועוד זאת אני אומר דמה שהרמב"ם והעזר וש"ע נקטו לשון הת"ק הבונה והחולב קבר לאביו והשמיטו הך דרשב"ג דחולב אבנים לאביו משום דהלכה כת"ק נגד תנא בתרא ואף דקיי"ל כ"מ ששנה רשב"ג במשנחינו הנכה כמותו היינו דוקא ששנה במשנה אבל לא בברייתא וכן כתוב במבות התלמוד בכללי הגמ׳ אמנס אין זה מלתא דפסיקתא דמתו׳ י מס' ב"מ דף ס"ט ע"א בד"ה אלא שיטה אתמר בשם ר"ת וכן בל"י שם מפורש דהאי כללא דכ"מ ששנה רשב"ג הלכה כמותו שייך גם בברייתא ועייך בש"ך ה"ת סי׳ קע"א חק"ט ובסי׳ שפ"ו ס"ק י"ב ועכ"ס יפה פסק כבוד מעלתו דאין לתקן מלבה זאת על קבר הבן כיון דכבר הזמין הבן אותה מלבה לאביו שייך בו כבוד אביו כמו בהולב קבר אמנם מה שפסק מעלי דהיורשים רשאים למכור מלבה זאת להעמידה לליון על קברים אחרים וסמך" מעל' על פסק הטור וש"ע בס"ס שס"ד דפסקו דנא יקבר בו הוא אבל אחר מותר ליקבר בו ושפט מעל׳ דאפי׳ הבן עלמו ושאי ליתן קבר זה לאחר אהו׳ ש"ב לרידי ל"ע טובא בזה ולבי לא כן ידמה דהנה הרמב"ס בפי"ד מהל' אבל הלכה כ' פסק הבונה קבר לאביו והלד וקברו במקום אחר לא יקבר בו מת אחר עולמית והקבר הזה אסור בהנאה מפני כבוד אטו עכ"ל וכתב שם מרן הכ"מ והטור כתב לא יקבר בו הוא טולמית אבל לאחר מותר לקבר בו והל"מ שם ב׳ דפסק הרמב"ם הוא לאפוקי מדברי הטור פ"ש ולדידי יפלא דאיך יפסוק הטור וש"ע דלא כהרמב"ם במקום להראב"ד איש ריבו שותק ומסכים עמו גם לא נמלא לאחד מפוסקים הראשונים מי שחולק בזה על הרמב"ם ואיך יהי׳ דבר זה נקל להטור וש"ע לפסוק נגד הרמב"ם ולא חשו לדבריו כלל להזכיר עכ"פ דעת הרמב"ם בשם יש חונקין בזה ועוד יוקשה על גוף הדין של העור וש"ע דאם להבן עלמו אינו רשאי נהקבר בו משום כבוד אביו והיינו מכום שהוא זילומא להאב אם הכן נקבר בקבר שהומין לאביו א"כ איך יהי׳ רשאי להבן להניח בקבר זה מת אחר והיכן אזיל בזה זינותא דאב ואדרבה הסברא הוא להיפך דנקבור בו מת אחר יש יותר קפידה משום כבוד אביו מלקבור בו את בנו דהא אמוי׳ שם בסנהדרין לענץ מותר המת כיורשין דלגבי יורשין אחולי מחיל לזילותא ולגבי אחר לא מחיל ע"ם ומטעם זה כ"ל לפרש טעמא דהרי"ףוהרא"ש שהשמיטו הך בריית' דחולב קבר לאביו והלך וקברו במ"א משום דם"ל להרו"ף דהך ברייתא נדחה מקמי הך ברייתא דמותר המת ליורשים משום דלגבי יורשי אחולי מחיל לויטתא א"ב גם לקבור בו בנו אחולי מחיל האב ועכ"פ קשה לדעת הטור וש"ע דפסקו להלכה דבחולב קבר לאביו לא שייך לומר דאחלי לזיליתא ויש בו תשום לבוד אביו לגבי בט שלא יקבר בו שולמית ומכ"ש שגם למת אחר לא יהי' רשאי לקבור משום כבוד אביו ואיך ההמירו הטורוש"ע לקבור בו בט עלמו יותר משום כבוד אב מלקבור בו מת אחר ולא תהי׳ כהנת כפונדקית ולכן כ"ל דאין כאן מחלוקת כלל בין הרמב"ם לטור וש"ט ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי דה רמב"ם מיירי דמקום הקבר אשר הבן חלב בו קבר לאביו והלך וקברו במ"א המקום הזה הוא שייך להבן דהיינו בשדה שלו וביד הבן למנוע מנקבור בו שום מת בזה שפיר פסק הרמב"ם דגא יקבר בו מת אחר משום כפוד אביו ואין חילוק בוה בין בט עלמו ובין מת אחר דסוף סוף איכא בי׳ קפידא משום כבוד אביו אבל העור וש"ע מיירי שחלב קבר במקום הפקר או בבית עלמין השייך לניבור בשותפות ויש רשות לכל אדם לקבור.

וכל זה אם האבל דר במקוסבמתפללין בליבור והיחיד נגרר אחר הליבור אבל אסןההבל דר במקום בחיושם קהל וחין שם מנין עשרה להתפלל בציבור ודחי שאין האבל רשאי להקדים לקבל עליו שבת בעוד היום גדול כדי לפטור את עצמו מדיני האבילות ואף שהוא נוהג בכל שבתות השנה להוסיף הרבה מחול על הקדש אפ"ה בע"ש שבתוך האכילות איכו רשאי להסיר מעליו חיוב דיני אבילות קודם זמן מנחה קטנה שהוא ב' שעות ומחצה קודם הלילה ואינו יכול לקבל עליו קדושת שבת קודם לכן והנה פועל שעושה חלהכה לבעל הבית בערב שבת פסקינן בש"ע ח"ת סו׳ של"א שאינו רשאי להקדים עלמו לביהו כי חם כשיעור שיוכל למלחות לו הבית של מים ולצלות לו דג קטן (ע"ש בסמ"ע סק"ג) ולהדליק את הנר הנה זה הוא בפועל שהוא משועבד לששות מלאכה לבעל הבית אינו רשאי להקדים לקבל עליו בבת כדי להפסיד לבע"הב כיון שהוא לו שכר יום משא"כ באבל כלעל"ד שרשאי להקרים לקבל טליו קדושת שבת עכ"פ מזמן מכחה קטנה וסמוכין כזה כלענ"ד דוי"ו תקיטות שהיו חוקעים בע"ם החקיטה השני׳ היח׳ לבטל העם ממלחכה וטיין בש"ע א"ח סי' רנ"ן ובמג"א שם שכתב שהוא בזמן מנחה קעונה שהוא ב׳ שעות ומחלה קודם הלילה ע"ש ואף שעדיין מותרים במלאכה כמו"ש מור"ם בריש סי׳ רכ"א בהגה׳ מ"מ כיון שעכ"פ קיי"ל דהעושה מלאכה דרך קבע מן המנחה למעלה אינו רואה סי׳ ברכה באותה מלאכה ושם מביה הש"ע שני דיעות יש מפרשים מנחה גדולה וי"מ מנחה קענה לכן הדין נותן ליתן שיעור זה זמן מנחה קטנה לאבל אשר הוא במקום שאין שם יהודים שיכול לקבל עליו קדושת שבת מומן מנחה קטנה להיות חפשי מדיני הבילות דהיינו חלילת מנעלים וישיבת הקרקע משעה זו :

ציון

ובור, כלענ"ד ליישב דברי התום׳ במס' מ"ק דף כ"ז ט"א בד"ה מן המנחה ולמעלה וז"ל התו' פירש בתום' הרב דמספקת לי' אי מנחה גדולה או מ"ק דמקודם לכן אינו יושב טליו עכ"ל ולכאורה דבריהם תמוהים וכבר נתעורר על דבריהם המרש"א ז"ל דמאי מספקא להו לענין ישיבה הא מסיק רבה בר"ה דאינו יושב עליו עד שתחשך ולא הווכר מנחה אלא לענין זקיפה ע"ש במהרש"א שהנית התמי׳ על דברי התוס׳ ולענ"ד כראה ליישב דלפי מה שנתבחר לעיל בדברינו דע"כ האי עד שתחשך חין הכווכה עד נאת הכוכבים דהא לריך להוסיף מחול על הקודש גם בארתי לעיל דאבל אינו רשאי להוסיף מחול על הקודש יותר מדאי ואינו יכול לקבל עליו השבת אלא מי המנחה ולמעלה שמשעה זו כאשר עכ"פ במלאכת קבע ואינו רו אה סימן ברכה מאותה מלאכה והנה בש"ע סי' רנ"א מביא המחבר ב' דעות מחולקים. אם זה השיעור שאסור במלאכת קבע י"מ שהוא מנחה גדולה וי"מ שהוא מ"ק ומעתה מה שמשופק בתו' הרב בכוונת הברייתא אי מנחה גדולה אי מנחה קטנה הספק הזה נשען על האי פלוגחא שהביא המחבר בשימן רנ"א הנ"ל וכך היא רהיטת דברי התום׳ דברייתא תני מאימת זוקפין את המטות בע"ש מן המנחה ולמעלה והברייתא בודאי איירי באבל שאינו מקבל מדיין עליו קדושת שבת דאם לא כן הוי ליה לותר באיתת יושבין על המטה בערב שבת ועל כרחיך מיירי באבל שאיכו רוצה עדיין לקבל עליו שבת ועל זה מסיק רבה בר"ה שאעפ"כ אינו יושב עליו עד שתחשך כיון שאינו מהבל עליו שבת בשעה זו לריך לנהוג עוד בכל דיני אבילות ולא התירו לו כ"א זקיפת המטה אבל לישב עלין אשור עד שתחשך דהיינו משעה שיהי׳ לו דין חשיכה בהוספת מחול על הקדש וע"ז כתבו התו' דמספקה לי' להרב אי האי מן המנחה ולמעלה הוא מנחה גדולה או מ"ק דמקודם לכן אינו יושב עלי׳ ורלוכם לומר דכיון שחין החבל יכול׳ להקדים קבלת שבת קודש זמן מנחה קטנה דעד זמן מנחה קטנה לריד הוא לנהוג האבילות ואף שהוא רוצה לקבל עלין קדושת שבת כמו שמבואר לעיל וא"כ הדין כותן דגם מנחה המוזכר בברייתא לענין זקיפת המעה ג"כ היא הכוונה מ"ק דודאי האי שיעור׳ לענין זקיפת המעה באבל דעלמא שאינו מקבל עליו עדיין שבת נגרר אחר השיעור שאנו נותנין לאבל שרוצה לקבל עליו שבת בקדושת שבת להיות מותר בישיבת המטה ונעילת הסנדל וזה הוא הספק אם הפירוש בברייתא בדין זקיפת המעום הוא הכוונה מנחה גדולה שאו אינו רואה סימן ברכה מאותה מלאכה או דלמא הכוונה הוא מ"ק הואיל וקודם לכן אינו יושב אפי? מי שרולה לקבל עליו קדושת שבת כנ"ל דברי הערוד :

הק׳ שמואל סגיל לנדא

תשובה לש"ב הרב המאה"ג המפורסם בתורה ובידאה כבוד מוה' מאיר גרונא נרו יאיר אבן יקרה מתושבי קהלתנו : 1/37

סאי ע"ד שחלתו בשחלה שבח לפניו בקטן שמת חבין ובתוךשבעה נעשה בר מצוה אם יש לפסוק כפי המבואר בש"ע י"ד סי שמ"ו סעי' ג'שהוא דעת הרא"ם דפסק בקען שהגדיל חוד שבעה דבעל ממנו האבילות אך הע"ז בסי' ש"מ ס"ק ט"ו פסק בקטן שהגיע לחינוך צריך לכהוג כל דיני אבילות י וכבוד מעל׳ מרוב לדקתו אינו רולה להכנים ראשו בין הרים גדולים ישן כי הש"ך בנקורת הכסף בסי" ש"ת חולק על הע"ז הנה אטתיק למטלחו מה שכתבתי בגליון הש"ע שלי זה בנים רבות : וזה לשוני שם בגליון בש"ע סי׳ של"ו . הרב ע"ו האריך כאן להביא ראר לפסק הש"ע שהוא דעת הרא"ש דגם בקטן שהגדיל הוך שבטה שבטל ממנו דיני אבילות ולכאורה קשה הא הט"ז לעיל סי׳ ש"מ ס"ק ט"ו פשק שקטן שהגיע לחינוך צריך לנהוג כל דיני אבינות ונראה דעכ"ם ים נכקותא דמטעסחינוך ליכא אלא כשיש להקטן אב שחייב לחנכו במצות אבל היכא דליכא אב ליתא לחינוך כלל כמ"ש המג"א סי שמ"ג ס"ק א׳ ובסי׳ תרי יו ס"ק ב׳ פ"ש -ולפ"ז כדחה מה שהקשה הש"ד בנקודת הכסף לעיל סי" ש"מ ס"ק מ"ה מ"מ

מתו במקום הזה בזה שפיר פסקו לחלק דלא יקבר בו הוא עולמית משום כבוד אביו אבל אחר מותר ליקבור בו דכיון דקיי"ל הזמנה להו מלתא היא וגם אחר אינו מוזהר על כבוד אביו של זה שחלב הקבר וליכא חשש לקבור בו מת אחר וא"כ לדינא ליכא פלוגחא בין הטור וש"ט להרמב"ס ומה שכתב הכ"מ והטור כתב לא ליקבר בו הוא טולמית אין הכוונ׳דיש כאן פלוגתא לדינא אלא כווכת הכ"מ דהטור נקט בכה"ג שהוא מותר לקבור בו אחר היולא מזה דאם בנה קבר לאביו בשדהו והלך וקברו במ"א אין לזוז מפסק הרמב"ם דלא יקבר בו מת אחר משום כבוד אביו א"כ בנדון דידן כיון שהמצבה היא של בנו וחלבו לשם אביו להעמידו לליון על קבר אביו ולא המפיק להעמידו עד שמת הבן - א"כ אין רשאים לעשות מאבן זה מלבה לבנו משום כבוד אביו. וממילה גם למכרו לצורך מת אחר אסור משום כבוד אביו : ואף שעתם גם הבן מת : מ"מ היורשים מהבן מחוייבים בכבוד זקנם וחינם רשחים למכור האבן הואת לצורך מצבה למת אחר: דגם לגבי בני בנים שיוך כבוד אבי אביהם כפי הכרעת הרת"א בי"ד סי' ר"ס סעי' כ"ד בהגה' ודברי מהרי"ק בזה נדחים מפי׳ רש"י בהומש כמו שמבוחר שם בע"ז ס"ק כ׳ ועיין בש׳ד שם : כן כלעכ״ד: אמנס אעפ״כ אין לתפום בוה על פסק מעלי להתיר להיורשים למכור האבן הזאת ללורך מלבת מת אחר אם רולה לצרף לזה דעת היש חולקים שמציא הרמ"א בריש סי׳ שס"ד בהגה׳ והוא דעת הרא"ש והטור דסברי דמלבה שנותן לליון על הקבר חינה נחשב" מן הקבר ומותר׳ בהנאה . וכיון שאינה נאסר׳ בהנאה כלל ליכא בי׳ משום כבוד אביו אם מזמין מצבה לקבר אביו ונותנה למת אחר עפ"מ שכתבו התום׳ בסנהדרון דף מ"ז ע"ב בד"ה איתיבי׳ החולב קבר: דאי במחובר לא מיתסר כלל בעלמא : משום כבוד אביו אין לאסור עכ"ל החו' ע"ש י וא"כ גם מלבה כיון שלדעת הרא"ש אינה נאסר׳ כלל בעלמא גם משום כבוד הביו ליכא : ואף שאין דעתי נוחה ללקף, דעות ולגבב קולות כי בם בזה שכחבו התו' לדבר שאינו נאסר כלל לית בי' משום כבוד אביו אינן תוסכם כמו שהביא הטור בס"ם שס"ד בשם הרמב"ן דאפי בקרקע טולם שאינה נאסרת אם קבר בו מת אפ"ה משום כבוד אביו אסור ע"ש בעור ובב"ו: עם כל זה אין לערער על המורה להקל בזה : וים לו טמודי טולם לסמוך להקל: דהיינו דעת הרא"ש שהמלבה אינה נאסרת כלל בי ודעת התום׳ דכל שלה כחסר חין בו משום כבוד חביו : וגם ים ללרף שמהם דעת מהרי"ק דבני בנים אינם מחוייבים בכבוד אבי אביהם: ולפי הנראה גוף האיסור זה משום כבוד אביו הוא רק איסור דרבנן : לכן בחיקל לא הפסיד כנ"ל : כ"ד ש"ב ידידו :

סק׳ שמואל פג"ל לנדא .

ומופלג להרבני המופלא אכררם בתורה פרעהכיד לק״ק קאלליו:

נמ : השובה ע"ד שאלתו באחד שקבר מתו ברגל ונוהג שבעה אחר הרגל אם הקרובי׳ מחוייבים להתאבל ולשנו׳ בגדיהם בשבת ראשונה שאחר הרגל : והנה מעל׳ רוצה להסתייע מרש"י ז"ל במס׳ סנהדרין דף מ"ז ע"ב בד"ה הואיל ונדחו דכתב במי שמת לו מת ברגל לא אמרי כיון דאידתי אידתי הואיל ובימי הרגל לא כדחה האבילות לגמרי שתרי עסקי רבים נוהג ברגל ומזה רצה מעל ללמוד דגבי אבילות הקרובים שפיר שייך לגבייהו הואיל ואידחו אידחו : לדעתי אין דתיונו עולה יפה דודאי אם הי׳ אבילות הקרובים המתאבלים עם האבל מצד שהאבילות חל עליהם שפיר הי׳ מקום לדברו מה שאינו כן דעל קרובי האבל איןהאבילות מלד עלמותם ואין חיוב אבילות עליהם רק החיוב שתתאבלין עם האבל הוא משום כבוד האבל כמו שמבואר בטור ובש"ע י"ד סי' שע'ט איכ גם אתר הרגל שהאבל נוהג שבעה עדיין כבודו במקומו שהקרובים יתאבלו עמו כפי המנהג אללינו שהקרובים משכין קלת בגדים בשבת הראשון שאחר הרגל ולא שייד לגבייהו לומר הואיל ואידחו אידחו כיון דהם כגררים אחר האבל בזמן שהוא כוהג אבילות . ומפני הערדה אקלר כ"ד אוהבו :

סק׳ שמואל סג"ל לנדא

מוה' מרדכי מ"צ ומופלג המופלא ב"ה להתורני בק"ק הרישקאף:

ם: מה ששאל באבל בערב שבת אימת פוסק ממנו דיני אבילות וזקן אחד בהקהלחו הורה דתכף אחר חצות מותר בנטילת מנעלים וגם [ליבב ע"ג כסא וספסל ומעל' הורה שעד אחד תפלת מנחה חייב לנהוג ככל דיני אבילות ע"כ שאלתו הנה במס' מ"ק דף כ"ז ע"א איתא ת"ר מאימתי זוקפין את המטות מן המכחה וכמעלה אמר רבה בר"ה אעפ"כ אינו יושב עלי׳ עד שתחשך ע"כ לשון הש"ס וכן הביא העור בי"ד ס"סת׳ וכן כחב המג"ת בסי' תקמ"ח ס"ק י"ד בערב י"ט נוהג כל דיני אבילות כגון ישובת קרקע וחלילת מנעל נוהגין עד שתחשך ומביא ראי׳ מדברי העור הכ"ל ועיין בא"ח סי' תר"ו במג"א ס"קי ע"ם והכה זה פשוט דהאי עד שתחשך אין הכוונה עד הלילה דהיינו לאת הכוכבים דהא חייב להוסיף מחיל על הקדש וומן תוספת זה הוא מתחילת שקיעת החמה עיין בש"ע א"ח סיי וס"א סעי בי ועין בתג"א שם ס"ק ט"ו וס"ק יי ולכן משעה שהקהל קבלו עליהם שבת דהיינו באמירת ברכו בתפלת ערבית פסק דין אבילות דאו הוא הכנסת שבת וכן נוהגין שהאבל עומד בע"ש למנחה בחליצת מנעלים חוץ לבה"כנ והודם שמתחיל החון ברכו קוראים להאבל שיכנום ונועל מנעליו

ט"ו ומוכיח מפסק הש"ע כאן דלא שייך חינוך באבילות לענ"ד ליכא ראי כלל דכאן מיירי הש"ע בקטן שאין לו אב דליכא חיפור כלל וכן הוא מדוקדק בלבון הש"ע דנקט קטן שמת אביו ואמו דליכא חינוך כלל דוה נאו בר חיטד הוא כיון דלית לי׳ אב י ומה שנקט שמת אביו ואמו אין זה ו׳ המחלקת אלא הכוולה שבמיתת האם כבר היי יתום מאב ונקט גם מיתת החם לרבותא שבטל ממנו כל האבילות אף אבילות של י"ב הודש ואין זה דומה לשומע שמועה רחוקה על אביו ואמו דקיי"ל לקמן בסי" ח"ב סעי ח' דנוהג על אביו ואמו בתספורת עד שיגער. בו הבירו דשם היה גברת צר חיובא והיה חל האבילות עליו רק בלא ידע ממיתת אביו ואמו מה שאין כן בקטן דגברא לאו בר היובא הוא ויומא לא גרים להקטן שבעת בהי׳ לו להתאבל נפטר מחמת קטנות פקע מיניה היוב אבילות לעולם : ועיין ברא"ש בסוף פ"ק דמ"ק ובב"י מבואר כל זה ואם כן פסק הש"ע הוא רק בקטן שאין לו אב דליכא מי שיחנך אותו ולכך פטור מאבילות אבל. קטן שיש לו חב ומת לו מת משאר קרובים ליכא נפקותא בדין זה דעכ"פ חייב הקטן באבילות מטעם חינוך אמנם מטעם אבילות יום ראשון דאורייתא ליכא למימר נפקותה בזה דממנ"פ אי שלמו י"ג שנה בשעת קבורה הא מחויב תיכף באבילות ואי לא שלמו י"ג שנה בשעת קבורה לא שייך בו הבילות יום הראשון עודים נפקותא בדין, זה אם הקטן הולך לבית הספר ללמוד תורה והגדיל תוך שבעה דג"כ לא שייך חינוך דמתוך זה אתה מבטלו מתלמוד תורה ועיין בס׳ דגול מרבבה לאאמ"ו הגאון זצ"ל לעיל סי׳ ש"מ בזה שייך פסק הרת"ש ז"ל דבטל ממנו כל דין אבילות דליכא כאן חיוב על. הקטן וגם מטעם חינוך ליכח בזה אבל קטן שהוא עוסק באומנת ואינו עוסק בתורה ויש לו אב נוהג אבילות משום חינוך כמ"ש הט"ז לעיל סי' ש"מ והנה כל זה בקטן בן זכר אבל בקטנה כתב המג"א בסי׳ שמ"ג ס"ק ח' דחין האב מחויב לחנך בתו והמג"א שם מביא בשם הגמ' במס' נזיר שהקשו מ"ש דביה"כ מחויב לחנך בתו ע"ש ואפשר דכל המצות דמו ליה"כ עכ"ל ע"ש במג"א ואני מלאתי ראיתי בתוס׳ ישנים במס׳ יומא דף פ"ב בד"ה בן שמנה שם מפורש בתום׳ דגם בשאר מצות חייב האב לחכך את בתו עיין שם בתום׳ דברי הערוד

יה׳ שמואל פיל לנדא:

בע"ה להרב המאה"ג החריף ובקי כש"ת מוה' איםרל ליםא יצו:

מב ע"ד השאלה אשר נשאל מעל׳ מהקל עיר א׳ שמושל העיר רוצה לעשות דרך רבים בבית הקברות של היהודים והדרך יעבור על הקברים ברלפת אבנים ודעת מעל׳ להורות להקהל פאינן לריכין לבזבז הרבה להגביד על אנשי הקהלה ולהוליא הוצאות מרובים כדי לפעול להשיב ולנטות הדרך מעל בה"ק למקום אחר וחילו של כבוד מעלי ממה שפשק בתרומת הדשן סי' רפ"ד במעשה שעבדשר העיר הי' רועה בהמות השררה על בה"ק של יהודים ופסק התה"ד וכן פסק מור"ם בהגה בסי" שס"ח שאין לריך להוליא הולאות להכביד על הציבור לבעל ולמנוע המרעה מבהמות הבררה בבה"ק אהובי ידידי עיקר הדין של תה"ד שהוליא מהמרדכי תמו' לי מאוד דהנה ראיות הה"ד שם הוא מהמרדכי בפ׳ בני העיר דאי׳ שם ת"ר בה"ק אין נוהגין בו קטת ראש אין מרעין בו בהמות ואין מלקטין בהן עשבים ואם ליקט שורפין במקומם : והקשה במרדכי על האי דתני שורפין במקומם מהאי דאי׳ בסנהדרון דף מ"ד ע"ב מקברי׳ דרב הוי שקלי עפרת לאישתא בת יותא ומתרך המרדכי התם דלרפואה קא עבדי אין זה קלות ראש והא דשרפו במקומו אין זה כבודשל מתים אלא קנסא או שלא יחשדוהו שמוליכו לבהמתו . וע"ז מדקדק הרב תה"ד מדהקשה המרדכי חשיפה דברייתא דתני בורפו במקומו ולא הקשה ארישא דקאמר אין נוהגין בו קלות ראש ואין מרעין בהן בהמות וכו׳ משמע דעל רישא לא קשה דיש לתרך בפשיטות דלצורך רפואה שאלי אבל מדתני בסיפא שורפו במקומו אלמא דהמירא איסורא וכיכא למימר דשרי לצורך רפואה ועל זה מתרץ המרדכי דלצורך רפואה ליכא קלות ראש אדרבה מוכח דעפר זה מובחר מכאר עפר ומזה הוכיח התרומת הדשן דבמקום הללת הגוף וכהאי גוונא אין הוכחה מתלמוד לאסור דאין זה קלות ראש וכיון דמפרש המרדכי דהאי שורפין בתקומו הוא משום קנם או משום חשד איכא למימר דגוף האיסור נמי מהאי טעמא דקנסא וחשד הוא והיכא שלריכין להוציא הוצאות גדולות איכא דוחק לליבור הוי כהצלה לרפואה וקנסא לא שייך כיון שהוא באונס וחשדא נמי לא שייך כיון דהכל יודעי׳ דלא כיחא להו ע"כ דברי הת"הר ע"ש היטב: ואני בעניי אחר מחילת כבוד תורתו של הרב ת"הד לא ידעתי כוונת דבריו

דהם אין כאן איסור איזה קנס וחשד שייך כאן:

עור הרי מפורש בברייתא שם דהאיסור הוא משום מנהג קלות ראש
בב"הק דהא תני בברייתא בה"ק אין נוהגין בו קלות ראש וקא
מפרש ואזיל אין מרעין בו בהמות ואין מלקטין בהן טשבים הרי מפירש דהכל
הוא משום קלות ראש: ונהי דליכא בו משום הנאת קברי מתים כמפורש
שם במורדכי בשסהר"י דאיירי בקרקע טולם שלא חשרו בו ולא נאסר בהנאה
אפ"ה אסור משום כבודן של מתים ע"ב במרדכי הרי מפורש דהאיסור הוא
משום כבודן של מתים דאיכא קלות ראש אם מרעין בהמות ומלקטין טשבים
מבית הקברות אף שהוא מקרקע טולם: רק על מה שהולרך לשורשם
במקומם ולא במקום אחר על זה מפרש המרדכי שהוא משום קנס או חשד
וניקר הדקדוק של הרב תה"ד על דברי המרדכי לענ"ד אינו דקדוק כלל דודאי

על רישא דברייתא ליכא להקשות מהא דשקלי׳ עפרא מקברי׳ דרב דמאד קלות ראש איכא בלקיחת עפר מהקבר כיון דלית בו משום איסור הנאת קבר כיון שהוא מחובר אינו נאסר בהנאה כדמוקי במואל שם במס' סנהדרין ע"ש ופשיטא שאין לדמות לקיחת עפר מקבר לרעיות בהמות ולקיטת עשבים דבלקיחת העפר אינו שוהה שם ונוטל מעט עפר הצריך לרפואה ברגע אחד מה שאיכו כן בלקיטת עשבים ורעיות בהמות שנוהג מנהג הפקר בבה"ק דזה הוא קנות ראש אבל מסיפא דתני ושורפם במקומם ואינו רשאי לשורפם מחוץ לבה"ק מזה משמע דוה גופא הוא קטת ראש כשמוליא ומוליך דבר מבה"ק לחוץ וע"ז שפיר הקשה המרדכי מקברי' דרב - דהוי שק ל עפר לאישתא בת יומא דנהי דליכא קלות ראש בלקיח׳ העפר מהקבר אכתי איכא קנות ראש בהולכת העפר מבה"ק לחוץ וע"ז מתרץ המרדכי כיון דלרפואה קא עביד ליכא קלות ראש בנטילת העפר ללורדרפואה שוב ליכא קלות ראש גם בהולכת העפר לחוץ מבה"ק דגם במה דהולרך לשרוף במקומו אין זה משום כבוד המתים דהולכת דבר מחוץ לבית הקברות לא נחשב קלות ראש וטעם דשורפו במקומו הוא משום קנם הואיל וכבר נהג קלות ראש בלקיטת העשבים או משום חשדא שיאמרו במוליך העשבים לבהמחו כן נראה לפענ"ד כוונת דברי המרדכי דעיקר איסור הרעיות הבהמות ולקיטת עשבים בבה"ק אף שאין בו משום איסור הנאת קברים מכל מקום איכא איסור משום קלות ראש בבה"ק שזהו כבודן של מתים שלא לנהוג קלות ראש סמוך לקברם אף שאינו על קברם ממש ולפ"ז ליכא ראי" ככל לדמות הפסד ממון לרפואת הגוף וברפואת הגוף גופא ג"כ לא שמעט אם יש היתר במקוסדאיכא קלות ראש ולענ"ד אם יש צורך רפואה בעשבים וימלא אותן עשבים לקנות בגינה ובשדה ולריך הולאת ממון בלקיחת העשבים או אשור ללקוט אותן עשבים מבה"ק כיון דאיכא קטת ראש ללקוט עשבים מבה"ק ודוקא בטפר מקברי" דרב התירו הואיל ועפר אחר אינו עושה רפואה כ"א אותו עפר א"כ אין זה קלות ראש וכן מה שפסק הרמ"א בהגה שם סי' שס"ח דכתב וכל זה אינו אלא משום כבוד המתים לכן אם לריך לרפואה שרי ג"כ כוונתו 'דהרפואה הוא דוקא מאותו קבר ולא ממקום אחר דזהו כבוד - המת אם עפר קברו מובחר משאר עפר לרפואה ועוד אני אומר אם אין אני כדאי לחלוק על פסק הרב תה"ד מ"מ הבו דלא לוסיף עלי' וגם מורם בהג"ה בסי שם"ח אינו מיקל כ"ח שאין יד הקהל משגת וגם שהוא להצלת הקברות מיד העובדי כוכבים ומזלות שאם ימנטו מלרעות שם בהמות של מושל יש לחוש שיקח מהם הקברות ע"י עלילות ע"ש ברת"א ז"ל ואין לדמות כדון שנשאל עליו כבוד מעל׳ לנדון של תה"ד דשם מה שהי׳ עבד המושל רועה בהמות בבה"ק אין זה דבר המתקיים כי למחר יבוא עבד. אחר או מושל אחר אשר לא ירעה בהמות בבה"ק וגם ברעיות בהמות אין בו בזיון המת כל כך כי אם מנהג קלות ראש לפי שעה ואין בו דריסת רבים בזה פסק התה"ד שאינך לריכין להוציא הולאות הרבה ע"ז אבל בנדון שאלת מעלתו לעשות דרך על הקברים שהוא דבר המתקיים לעולם דכיון שרבים מוחוקים בדרך שוב אי אפשר לבעלו וגם איכא בזיון המתים אם רבים דשים על קברים כל שעה ורגע ויעיין ברשב"ם מס׳ ב"ב דף ק"ח ע"ב בד"ה קח מיתדשי שמחלק בדריסה שעל גבי מערות קבורות מתים בהילודלפי שעה בהעברת נושאי המטה ובין היכא במושיבין שם המטה ומשתהין שם הרבה על הקברים ע"ש ברשב"ס וכן מה דאי במס' ברכות דף י"ע ע"ב אמר ריב"ו מדלגין הייט על גבי ארונו ת לקראת מלכים ע"ש היינו רק דילוג לפי שעה דרך עראי ומשום כבוד מלכים ושד זאת יש לתוש שברוב הימים יחפרו שם בדרך ויוליתו שלמות המחים להשליכם לחוץ וגם ינהגו על הקברים מנהג בזיוןכיון שיעברו שם רבים יעשו שם לרכיהם ואין לך בויון גדול מוה לכן לענ"ד צריכים להשתדל בזה ולהוליא ה לאות בכדי יכולתם אף שיכבד העול על הצבור בהוצאת האלה להסיר הדרך רבים משם ואם יעלו הוצאות יותר מכדי יכולתם ואי אפשר להסיר הדרך מעל הקברים לענ"ד עוב נפטת אותן קברים למקום המשתמר כמו שפשקינן בש"ע י"ד ריש סי" שס"ג דחם אינו משחמר בזה הקבר דיש לחוש שמא יוליאוהו עובדי כוכבים ומזלות או שיכנסו בו מים וכן מבואר בהגה׳ אשרי בפ׳ אלו מגלחין שאם יש לחוש לבזיון ולער המתים מצוה לפנותו . הרי שאפי׳ מצוה הוא לפנותו ואין לך לער ובזיון יותר מהעברת דרך רבים על הקברים אשר עוברים בו בעצלות ודופקים על הקברים ברגלי סוסים וחמורים בכל שעה. וגם בעת שמתקנים הדרכים חופרים בקרקע ומי ישגיח שלא יטמיקו בחפירה ויוליתו העלמות בבויון :

רע"ך אשר כתב מעל' שיש לעיין אם הדריסה על הקברי׳ מחשב דרך הכאה ומה בין זה להכאת זל ההיכל שהי׳ ריב"ז יושב ודורש בזילו של היכל כיון דלאו דרך הנאתו הוא: הנה מלבד שהחקירה הואת אינה כוגעת לדין הזה דרא ליו בבביל איסור הנאה לחוד אסור לדרום על הקברים ועיקר האיסור היא בשביל בזיין המת וקלות ואש בב"הק דהא לדעת המחבר בי"ד סי' שש"ד שעפר הקבר אף שלקתו וחזרו יש להם דין קרקע עולם ואינו נאשר בהנאה אש"ה אסור לעשות ב"הק אקפנדרי ולנהוג בו קלות ראש לדרום על הקברים: ועוד אני אומר דריב"ז ישב ודרש בצילו של היכל שפיר מתרץ הגמ' במש' פסחים דף כ"ו ע"ב שאני היכל דלתוכו עשוי והוי הנאת ההיכל מבחוץ שלא כדרך הנאתו היינו משום דקודם שנעשה בנין כותל ההיכל לא הי' כאן צל כלל רק שע"י בנין הכותל נעשה הצל מתילא שפיר אחרינן דלתוכו עשוי ולא הוי האי הנאם כדרך הנאתו : משא"ב בהנאת דריסת דלתוכו עשוי ולא הוי האי הנקם ראוי לדריסה ע"ד הקברי לא נעשה המקם ראוי לדריסה ע"ד הקברי לא נעשה הבי המקם ראוי לדריסה ע"ד הקברי לא נעשה המקם האינו היו המה המקם ראוי לדריסה ע"ד הקברי לא נעשה המקם ראוי לדריסה ע"ד הקברי לא נעשה המקם ראוי לדריסה ע"ד הקברי לא הברי לא הש"ב המקם האווי ב"דרך הנאתו ב"דרים לא הי"ד בלא המברי לא נעשה המקם ראוי לדרים ה"דרים לאברי לא הציד המקם היום ב"דרך הנאתו ב"דרים המדיד המקם היום ב"דרים המקם הוא היום ב"דרף הנאת היום המדיד המקם הוא היום ב"דרף הנאת היום הוא המדיד המדיד המקם המדיד המדיד המיום ב"דרף הנאת היום ב"דרף המדיד המדיד

זהרהנו

הקרקע עומדת לדרום ולהלך ע"ג ואין לך דרך הנאה יותר מדריסה ע"ג קרקע ועתה שנקבר בו המת נאסר הקרקע לכל הנאות ואף שהקבר נעשה לאורך המת מ"מ מקום הדריסה הי" מקודם ונאסר לכל הנאות שהי" מותר בו עד עתה ע"י קבורת המת: ומפני הערדה אקלר: דברי אוהבו

סק׳ שמואל סג״ל לנדא:

ב"ה לכבוד הרבני המופלא ומופלג בתורה יפה דן ויפה מורה: מדבר כשפה ברורה כש"ת מוה׳ חיים יוסף יצ"ו דיין ומ"ץ בק"ק פאפענהיים:

שלתו בענין בית הקברות ישן נושן אשר לא נקבר בו אדם זה יותר ממאה שנים ועתה השר אדון והפחה העיר והמחוז רוצה להרחיב בנין ארמוט והיכלו והוא צריך לאותו ב"הק הישן כי הוא שמוך להיכלו ורוצה ליתן מחיר ב"הק בכשף מלא או בקרקע אחרת וקשה לבני הקהלה להתגר׳ עם השר הזה אשר מעולם הוא מעיב ונוהג בחשר עם היהודים הדרים שם ולמיחוש מיהא בעי שאם לא ימכור לו הב"הק מרצון ויהפוך מאוהב לאויב ובידו להרע ולהעיב עם היהודים ויקח בחזקה בלי

: מחיר

תשובה לכאורה י"ל דמוטב שיקח בחזקה בעל כרחם שלא ברצוכם ולא שיתנו לו ברצון טוב והרי זה דומה למה ששנינו בפ"ח ממס" תרומות משכה ו"א היי עובר ממקום למקום וככרות של תרומה בידו ואמר לו עובד כוכבים ומזלות תן אחת מהן ואטמאה ואם לאו אני מטמא את כולן רא"א יטמא את כולן ואל ימסור לו אחת מהן ר"י אומר יניח לפניו א" מהן על הסלע: הרי שנינו במשנה זו דמוטב שיטמא את כולן מעלמו בע"כ של ישראל ואל ימסור לו אחת מהן בידים : וא"כ גם בנדון דדן מועב שיקח השר את הב"הק מעצמו בע"כ של ישראל ואל ימסרו לו ברצון : אך כיון שיש השר את הב"הק מעצמו בע"כ של ישראל לחוש שאם לא יתכו לו ברצון ויהי׳ מוכרת ליקח בחוקה יהפך לבבו ויכול להסתעף מזה כמה תקלות להיהודים: ח"כ אין זה דומה לדין של ככרות של תרומה דשם לא יארע להם תקלה כ"א שיטמא את כולן י אמנם לענ"ד צריכין בני הקהל שם להתאמץ ולראות אם אפשר להפוך לבב השר בריצוי כסף שיבטל דעתו מזה שלח להכנים את ב"הק לתוך בנינו : ואפשר לריכין להוציא הוצאות הרבה ע"ו : האף אמנס הרב תה"ד פסק בתשובה רפ"ד בעבד המושל אשר הכנים סוסים לרעות בב"הק שאיכן לריכין להוליא הולאות הרבה למטע ממט והוכיח כן מהמרדכי במס'מגילה על מה שתני שסבברייתא דף כ"ט ע"א ב"הק אין נוהגין בו ק"ר וכו' והקשה המרדכי מהאי דאיתא בתס׳ סנהדרון דף מ"ר ע"ב מקברי׳ דרב הוי שקלי עפרא לחישתא בת יומא ומתרץ המרדכי דלרפואה קא עבדי אין זה ק"ר ומזה הוכיח ת"הד דכל שהוא להצלת הגוף וכן להוציא הוצאות שהוא דוחק לציבור הוי כמו לרפואה ואיטן צריכין להוציא הוצאות למנוע מעבד המושל לרעות בהמותיו בבה"ק יע"ש בת"הד ומדברי הת"הד נובעים דברי הרמ"א בהגה' בסי' שס"ח סעי' א׳ שפסק בנדון זה אם יכולין למחות בהוצאה מעוטה ואין חשש שהמושל יתגרה בהם לריכין למחות אבל בלא"ה איכן לריכין לממוע ע"ש ברמ"א הרי מבותר שהקהל אינן מחויבין להוציא הוצאות הרבה ולכנום בספק פן יבוא מזה חקלה להתגרות עם המושל ולפ"ז יש ללמוד נהקל גם בנדון שחלת מעלי אמנס אין הנדון של ת"הד ומור"ם בהגה׳ דומה לנדון דידן דשם הי׳ המעשה שעבד המושל הי' מרעה סוסים בב"הק וזהו רק קלות ראש בב"הק והוא רק לפי שעה ואין בו בזיון להמתים עלמם בזה אין לריכין להוליא הוצאות הרבה על דבר שאינו מתקיים וגם מור"ם בהגה הנ"ל אינו מיקל כ"ה שיש לחוש שהם ימנעו מלרעות שם בהמותיו הו יש לחוש שיקח מהם הקברות לכן פסק נהקל ומועב להתיר דבר קל שהוא רק לפי שעה כדי להכלל מדבר חמור שאם יקח הא"י הב"הק מיד ישרחל אז ישתקע בידסויעשו בו כל חפצם ויחטטו הקברים וגם איכא בזיון המתים שאם ידוסו בו רגלי הבהמות תדיר ויעיין במס׳ ב"ב דף ק"א ע"ב ברשב"ם ד"ה קא מתדשי שמחלק בין דריסת רגלים על הקברים לפי שעה ובין דריסת רגליםכשוהין שם הרבה ומעתה בנדון דידן שחם ינותו הב"הק ביד המושל ויכניםו בבנין היכלו ידוסו על הקברים חדיר וגם איכא למיחש שברוב הימים יחטטו ויבואו לחפור בקרקע למורך בכין וישליכו עלמות המתים לחוץ ואין לך בזיון המתים גדול מזה ואף שוה זמן רב יותר ממאה שנה שלא נקבר שם אדם מ"מ שכיח הרבה ובודחי עדיין עלמות המתים קיימים בב"הק ומעשה בכל יום שמולאים עצמות בני אדם בחפירות קרקע אשר לא נקבר שם אדם מכמה מחות שנים והוח בטבע שהעלמות נשחרים שמורים וקיימים בקברים כמה מאות שנים וכבר אמרו חו"ל מי שיש קנאה בלבו עצמותיו נרקבים שנאתר ורקב עלמות קנאה ומי שאין קנאה בלבו עלמותיו קיימים ומה בנאמר ואל עפר תשוב היינו קודם התחייה כדאי׳ במס׳ שבת במעשה דקפולאי דקפלי בארעא דר׳ נחמן יע"ש בדף קנ"ב ע"ב בויכוח שהי׳ לר"נ עם ר' אחאי בר אושי' לכן לענ"ד מחוייבים הקהל להתאמץ פן יהפוך לב אשר

למנוע בנ נו מב"הק הזה ויתרלה להם בדבר זה : אמנס אם אי אפשר לפעול זה ויש לחוש שיתגרשם השר ויהפוך לבבו להרע להם עבור זה בודאי לא שדי אינש זוזי בכדי ומי יוכל לדון עם

מי שחקיף ממנו וההכרח להכיח לו הב"הק ברטן טוב אך אם כן הדבר אזי ההכרח לה יצונה שלריכים עכ"פ לחפש ולחפור שם בחקום שיש שם קבר להוציא העצמות הנמנאים בקברים ולהוליכם לב"הק לקוברם שם והגה מה שאסור לפנות המתים מקבר לקבר אחר או ממקום למקום יש בו תרי טעמים א' משום ניוול כדאי במם' ב"ב דף קנ"ה ע"א במעשה דבני ברק שחמר להם ר"ע חי חתם רשחי׳ לנוולו ועוד יש עעם חתר הביחו מרן הב"י בי"ד ריש סי" שס"ג בשם הכל בו שאין מפנין המת ממקום למקום משום שהבלבול קשה למתים שמתיראין מפנייום הדין ויעיין בתשובת תות יחיר בתשובה שלדפס שם מהגאון מהר"ד פאפענהיים ול"ל ועיין בתשובת חכם לבי סי' מ"ו מ"ח מ"ע כ' שעמדו להקשות למה אמר ר"ע אי אתם -רשאים לטולוולא קאמר הטעם משום חרדת הדין ומזה רולים להוכיח דקטן קודם שהגיע לעשרים איש בר עונשין ולא שייך גבי' חרדת הדין יע"ש ועיין מה שכתב בזה אאת "ו הגאון ול"ל במ"ב מה"ת חי"ד סי' קש"ד ולפ"ז י"ל דכיון שלא נקבר בב"הק הזה שום אדם ממשך מאה שנה א"כ בודאי כבר נתעכל הבשר מאותן הנקברים שם זמן רב ולא נשארו כ"א העלמות בזה ליכא משום חרדת הדין וכן כתב אאמ"ו הגאון זל"ל בספרו נו"ב קמא חי"ד סי פ"ט והוכיח מדברי הרמב"ן שהביח הטור וב"י בסי' שס"ג שבעלמות ליכא משום חרדת הדין וכן משמע מתשובת הרשב"א שהביא הרמ"א שם בשישם"ג ם"א בהגה׳ שמותר ליתן סיד עליו כדי לעכל הבשר מהר ולהוליכו למקום שצוה וכתב הט"ז שם הטעם שכל זמן שהבשר עליו איט נח מן הדין שנאמר אד בשרו עליו יכאב מזה משמע דאחר עיכול הבשר ליכא משום בלבול וליכא חרדת דין אמנס קשה לי דבירושלמי בספ"ב ממס' מ"ק שהביא העור וב"י בריש סי׳ שס"ג מפורש דגם העלמות אין מפנין ממקום למקום וז"ל הירושלמי אין מפנין את המת ואת העצמות מקבר מכובד למכובד וכו' ולא ממבוזה למכובד עכ"ל הרי מפורש דחף העצמות אחור לפטת משום חרדת דין ואם אמנם ראיות אאמ"ו הגאון זל"ל המה חוקים מהא שהבי' העור בסי שם"ג שכבאל רביט האי על מה שמלקטין עלמות ומערבין אותן ומניחין בגומא שבמערה וכן ב"הק שנתמלא ואין להם מקום עוד לקבור מתיהם חופרים בקברי ישנים ומניחים העלמות לבד השיב רביט החי גאון דשלה כדין עושים דהא חיישי רבכן לתפיסת שני מתים מזה הוכיח אאמ"ו הגאון ול"ל מדכתב שהאיסור הוא שמניחים הרבה עלמות בגומא אחת מכלל דמשום פנות העלמות מקבר לקבר ליכא למיחוש דלא שייך חרדת הדין בעלמות ושלא יהי׳ סתירה על רבינו האי מירושלמי כ"ל לומר שיש לדחות ראיות אאמ"ו הגאון זצ"ל דמשום פטת העלמות מקבר לקבר ליכא קפידא בדין של רב האי גאון דכיון שנהגו כן מימים ימימה שאם נתמלא הב"הק ומערות שתפנים העלמות כדי שיהי' מקום לקבור התתים א'כ הוי זה כאלו התנו מתחילה בשעת קבורה לפכו׳ העלמו׳ אם יתמל׳ הב״הק והוי זה כמו שנתנו מתחיל׳ ע"מ לפנות ואין בזה משום איסור בלבול כמו שהביא הטור והמחבר שם ולכך לא הרעים על מנהגם זה כ"א משום דחיישי לתפיסת פתי מתים וכן מסיים שם שאם יש להם דוכתא אחריתא לקבור מתיהם על פי דוחק וטרחא ילך לשם ולא ינוול המתים והטעם בזה בח"ש דכל זמן שיש להם דוכתא אחרינא אסור דמתחלה לא הי׳ דעתם לפנות העלמות אלא אם לא יהי׳ להם שום מקום לקבור מתיהם וכן מסיים הטור שם וכתב לפיכך אסור לפנות המת או העלמות ממקומן ללורך מת אחר הרי מפורש דגם העלמות אסור לפנות גם הראי' שני' שהביא אאמ"ו הגאון זצ"ל מבית יוסף שהביא דברי הרמב"ן ז"ל בספר תורת החדם שכתב דמקום שנהגו לשנותם היינו אחר עיכול הבשר מכלל דקודם עיכול הבשר אי אפשר לנהוג כן משום בלבול גם מוה אין ראי׳ דיש לומר דאין כווכת הרמב"ן ז"ל לומר דאחר שיכול הבשר מותר לפנות אלא כוונת הרמב"ן ליתן טעם למקום שנהגו ללקע העצמות הייט משום שנותגין לקבור את מתיהם בלי ארון בקרקע כדי למהר עיכול הבשר דכשהמת מונח בקרקע בלי ארון אז נתעכל הבשר מהר וכן הביא אח"כ כשנהגו לקבור במכמורת בלי ארון כדי שיתעכל ואח"כ נותנים העלמות בארון דרך כבוד וא"כ הוי זה כמו שהתנו מתחלה לפנות העלמות אחר עיכול הבשר וליכא איסור כיון שקוברים רק לפי שעה כל משך זמן העיכול אמנס ראיתי בס' תורת האדם שכתב הרמב"ן שם ונהגו לקבור במכמורת בלי ארון כדי שיתעכל הבשר ויתט העלמות בארון מותר סימן יפה לו בחומרים נימחו עלמותיו מן הדין עכ"ל מזה הוא קלת ראי׳ לחאמ"ו הגאון זצ"ל אבל גם מזה אין ראי׳ ולאו כוונת הרמב"ן דאחר העיכול ליכח בעלמות משום חיסור פטי המתים אלח כוונת הרמב"ן דלכך קוברי" במכמורת בלי ארון למהר העיכול משום דוה ודאי כל זמן שהבשר קיים איכו כוח מן הדין כמ"ש אך בשרו עליו יכאב ולכך עושין תחבולה למהר עיכול הבשר אבל אעפ"כ עדיין איכא חרדת הדין בעלמות אם מפנים העלמות ממקום למקום רק ההיתר במקום שנהגו הוא משום דנחטו מתחילה לקבר כדי לפנותו כמ"ם לעיל עוד נראה לי נומר דאף אם יהבינא להך סברא דאחר עיכול הבשר שוב ליכא חרדת הדין ופסק הדין לגמרי מ"מ טעם הירושלמי שאושר אף פטי העלמות הוא משום ניוול וס"ל להירושלמי דגם בעלמות בלי בשר ב"כ שייך ניוול כשרואין גוויות האדם מפורק בלי לבוש עור ובשר ובפרט לפ"מ שכתב האמ"ו הגאון ול"ל במ"ב מה"ת חי"ד פי קס"ד שהכיוול להחיים כשרואין סוף האדם שנשארו רק עלמות ע"שואף שהכל בו שהבית הב"ו בסי׳ שס"ג כתב לפרש טעם היחשלמי שחין משנין המתים משום

ררדת הדין נ"ל דמפרש כן על איסור פינות המתים בטרם שנתעכל הבשר טעמים א' משום בזה יש תכי כיוול כמו שאמר ר"ע ועוד טעס משוס 3"3 'Dn3 חרדת הדין כמו באמר במואל הנביא לבאול במעשה דבשלת אוב למה הרגוחמי לעלות ואי במס׳ תגיגה דף ד׳ ט"ב דהויל פתוחל וחהי׳ למשה בהדי׳ חמר לי׳ דלמח ה"ו לדינה מתבעינה קים בהדחי וכו׳ ע"ש הרי דקודם עיכול הבער חיכה הרי טעמי הד מכום ניזול ואידך מכום הרדת הדין אבל אחר העיכול אם לא לשאוו רק עלמות אף דליכה משום הרדת הדין מ"מ אסור לפנות הטלמות משום ניוול ולפ"ז יש לייכב למה נקט ר"ע במס' ב"ב במעשה דבני ברק הטעם מבום דאיכן רבאין לנוולו ונא נקט הטעם משום חרדת הדין דטפי מסתבר לי' לר"ט לנקוט טעם מספיק דגם במקום דליכא חרדת הדין עכ"פ איכא משום כיוול היוצא מזה דבירושלמי ובטור ובב"י בכי׳ שם"ג מפורש דגם בעלמות הכור לפכות ממקום למקום המנם הנפ"כ אין להכור בנדון דידן ות דרבה מכוה זחיוב היא לפנות העלמות קודם שמחזיק בו אחר כמו שהביא הב"י וש"ע בסי׳ שס"ג שחס אינו מבתמר בזה הקבר שים לחוש שיוליאו מצוה לפנות למקום אחר והרי בנדון דידן אם ישחקע הב"הק ברשות אחרי" איכא לתיחוש שיוליאו העלמות או ינהגו בו מנהג בזיון אשר לפי נימוסי האומות הין בו קפידה : סיומה דהך פסקה פהס אי הפשר לרלות השר להניח הב"הק ביד ישראל ויש לחוש לחיבה ולריכין להניח לו הב"הק חזי יראו עב"פ לפטת הקברים עד מקום שידם מגעת ויקברו העלמו" מכל קבר וקבר בפני עלמו בב"הק החדש ויזהרו שלא לקבור עלמות משני מתים בקבר אחד כמו שפסק הטור בשם רבינו האי גאון : ותו אין הומן עמדי להאריך כ"ד הד"ש

הק׳ שמואל סג"ל לנדא:

כד שאלה איש יהודי א' נמנא בק"ק בודין בשבולת הנהר מת ונראה שנטבע זה כמה שבועות ולא ניכר בו שום לורת פנים כי נרקב ונתעכל הבבר מעליו כי הי' מונח מחת הקרח כל זמן שנקרשו המים ומחוך הבגדים וחפלים וכתבים שנמלאי' באמתחתו נראה שאיש בנקרשו המים ומחוך הבגדים וחפלים וכתבים שנמלאי' באמתחתו נראה שאיש הזה הוא מחושבי קהלתנו אבר ילא מכאן זה חלי שנה ועזב את אשחו ובניו הקענים והאשה אמרה שהי' לבעלה סימנים בגופו והנה לא נודע עדיין אם אוהן אכשים שנתעסקו בקבורת מת הכ"ל הביעו באבריו לראות אם יש לו סימן ואם כן הוא הדבר שלא הביעו אחרי הסימנים בבגופו יש כאן שאלה בדולה אם מותר לפתוח את קברו ולראות אחרי כימנים האלה כדי להסיר גדולה אם מוערן מהאשה העלובה הואח : וזה שכתב לי הרב מוה' אל ע ז ר פל ע ק ע ל ש בענין הזה וזה לשונו:

ה"י אדר באדר יחי' ולא יבא לידי נסיון בן ציון המצוין במדע זהרעיון בממיב הגיון כבוד וכו' מוה' שמואל סג"ל לברעיון בממיב הגיון כבוד וכו' מוה'

התצבעות ידיו ובאחת האצבעות ידיו נרלענ"ד שמותר לפתוח הקבר לראות בסימנים אלה הרי אפילו לקוחות יכולין לימר אכן זווי יהביכן לי' ליכוול ולינוול ור"ע לא דחו כ"א חדא ועוד קאמר הדא אי אתם רשאין לכוולו ועוד סימנים עשווין להשרת כמבואר במש' ב"ב דף קנ"ד ע"ב יעיי"ש הנה באשה הואת שלא תהי' עגונה כל ימי' תוכל לומר מה לי בכיוולו וסימנים אלו איכם משתנים לעולם וגם בש"ע י"ד וח"מ לא העתיקו הדברים כ"א משום ד"מ אין לפתוח הצל משום דבר גדול כזה כמה שקדו הכמים וחששו משום תקנות עגונות ברלענ"ד להקל ובפרט שזה גם לכבודו שבניו יתאבלו ויאמרו קדיש. אבל חלים לי להורות אם לא בהסכמת ידידי הרב הגאון כרו כי זה דבר חדש אשר לא שערו הראשונים: ידידו הדש"ת

אלעזר פלעקלש תשובה להרב מהרא״פ הנ״ל

בר הא ודאי מה שאמר ר"ע שכני טעמים שלא לבדוק אחד משום שאי אמם רשמים לשר ר"ע במעשה דבני ברק לפתוח הקבר אבל משום ניוול לחוד שעמים אשר ה"א לומר שיהי" דוקא ב" הטעמים למודיםיחד דודאי ר"ע חדא הוי שרי זה א"א לומר שיהי" דוקא ב" הטעמים למודיםיחד דודאי ר"ע חדא ועוד קאמר וכן מוכח משוג" דב"ב דף קנ"ר ע"ב לפי מה דשבר מתחלה דר"י פרידלר"ל מהאי מעשה דבני ברק דבני מעשחה באו לפני ר"ע ומפרשי דר"ע השיב להם חוא משום שאי אתם רפאים לעולו (עוד כי חימרו זווי שק"ל לימול ולימול סימנים עשויין להשמנות הרי מוכח דגם מפני עעםאחד במי לימול ולימול סימנים עשויין להשמנות הרי מוכח דגם מפני עעםאחד בחוקה שאין לקרובים באין בעערתם ממש לומר דשמא קטן ה" באותה שעה דחוקה שאין העדים חותמים על השטר אא"כ נעשה בגדול וכתב מרן הב"י דחוקה שאין העדים חותמים על השטר אא"כ נעשה בגדול וכתב מרן הב"י בם אף שהרמב"ם מביא בעמים ורבינו העור לא חש לכתוב אלא באחרונה ע"ש בב"י ועוד איכא עוד עטבדלא הזכיר ר"ע בבני ברק לאשור לפתוח הקבר, משום חרדת הדיןומה מוכח הפענהיים : ובתשבת הבס לבי פרי מ"ז מ"ח מ"ע כ" עמדו להקשות למה אפפענהיים : ובתשבת הבס לבי לולול אמר גם עטם חרדת הדיןומום הוכיחו או אתר ר"ע או אתם רשאי לטולו ולא אמר גם עטם חרדת הדיןומום הוכיחו

דקודם עשרים שנה ליכת חרדת הדין ובמעשה דבני ברק זה המוכר שמת לא הגיע עדיין לעשרים בנה ולכך לא הזכיר ר"ע חרדת הדין כלל ולפ"ז מק דקאמר שם בכוגי׳ דב"ב דלקוחות מצי המרי אנן זוזי יהבינן לי׳ ליטול ונינוול היינו שלח הי' שייך שם חרדת הדין אבל במקום דאיכא גם חרדת הדין אפשר דהיכן רשאין הלקוחות למישבד בי׳ תרתי לנוול וחרדת הדין בשביל הפסדם ואף שאאמ"ו הגאון וצ"ל בנו"ב מה"ח חי"ד כי" קס"ד דוחה דברי הח"ל ומסיק דגם קודם עשרים שנה הוא בר טונשין . ע"ש עכ"פ יש עוד טעם לאסור לפתוח הקבר והשקלי וערי שם בסוגיי אתי להוכית מדברי ר"ע שאמר אי אתם רשאים למולו וטענה זו לא שייך נגר הלקוחות דמלי אמרי אכן זוזי יהביכן ליטול וליטול ובגוף הדבר מה במדמה מעל כ"ד ללקותות שהאשה ב"כ מלי אמרה מה לי בכיוולו ליכוול וליכוול וסימכין אלו איכן עשויין להשתנות לדעתי איןבזה ממש דאטו האשה בעלמה תפתח הקבר לראות בסימני גופו הנא הנשים אחרים לריכין לעשות זה ומה איכפת להאנשים האחרים בתקנת האשה ואין אומרין לאדם חטא בשביל שיזכה חבירך. ושם במם׳ ב"ב במעשה דבני ברק הלקוחות עלמם היו רולים לפתוח הקבר בשביל עלמם שלא יפסידו

וכוה שכתב מעל' שהוא לכבוד המת שבניו יתאבלו עליו ויאמרו קדיש אם ע"י פתיחת הקבר יתברר ע"י סימנים שזה המת הוא אביהם ימחול ויעיין בב"י סי' שס"ג ובש"ך שם ס"ק ב' מבואר דדוק בשביל כבוד לקוברו במקום אבותיו או מהולה לארץ לא"י מפנין מקבר לקבר אבל לא משום כבוד אחר :

למה שכתב מעל' דדוקא משום ד"מ חייש ר"ע שלא לטולו אבל משום תקנת טגונה טדיף טפי לא ידעתי לחלק בזה להתיר איסור בשביל תקנת טגונה-ובר מן דין אני אומר שגם בגדון זה שכבר נקבר כמה שבועות שייך לומר סימגים טשויין להשתנות ואפשר שכבר נתעכל ונפרדו האיברים וא"א לבחון אם האלבעות היו קלרים או ארוכים ביותר לכן לדעתי אין להתיר לפתוח הקבר לראות אם יש בו סימנים בגופו: דברי ידידו:

הק׳ שמואל סג"ל לנדאי

וע"ז חזר דרב מדרא"פ וכתב לי וזה לשונו :

בטוב ילין ולבוקר רינה לכבוד אהו' ידידי וכו' מהו' שמואר כ"י

סו לא נעלם מני כל הנ"ל כאשר יראה רו"מ הגאון נ"י בחבורי הקטן משובה מאהבה חלק ג' בגליון ש"ע סי' שנ"ב ס"א ובסי' שס"ג גליון ס"ב: יען גם שם זאת אומרת מה לי בחרדתו : אבל בלא"ה הדרני בי: כי שם יודעין בידאישוהו המת אלא שנסתפקו אם הוא קטן אבל בנ"ר שמא הוא אחר והניוול בחנם ודאי אין להתיר: וגם דברי מעל' נכונים וכי אומרים לאדם חטא וכו' ידידו :

אלעזר פרעקלש

מה שהשבתי שנית להרב מהרא"פ הנ"ל:

הנה מידי עסקי בזה הענין נתעוררתי על דברי מרן הב"ז שם בח"מ סי׳ רנ״ה וגם על דברי מור״ם שם סעי׳ י״ג בהגה׳ דכתב שלשה טטמים שאין שומעין להקרובים המערעריםואומרים שהמוכר קטן הי'ורוצים לבודקו אחר מיתחו שלא ימלאו בו סימנים ואין שומשין להם משום ב׳ טעמים : ח' דחין עדים חוחמין על השער אח"כ יודעים שהמוכר נעשה בדול : ועוד דסימנין עשוי׳ להשתנות • ועוד שאין מנוולין את המת ע"כ דברי מור"ם בהגה ונמשך בזה אחר דברי הב"י שמיישב דברי הטור שמביא רק השעם דחוקה שאין עדים חוחמין אא"כ יודעים שנעשה בדול והשמיע הכך תרי טעמים שאמר ר"ע במעשה דבני ברק א' שאין אתם רשאין למולו ועוד סימנין עשויין להשתכות וכתב הב"י כיוןשיש עוד טענה נגד הקרובים שהחוכר שם במם׳ ב"ב דף קנ"ה ע"א שאין עדים חותמין אא"כ נעשה גדול והרמב"ם בהלכות מכירה כתב שלשה טשנות לא חש רבינו הטור לכתוב אלא האחרונה עכ"ל הב"י ואחר המחילה נגד כבוד רביתינו מרן הב"י והרמ"א ז"ל נראה שלא דקדקו בלשוןהרמב"ס ז"ל והרמב"ס לא קא חשיב שם ג'עעמות כלל יח"ל הרמב"ם ז"ל בפ' כ"ע מהל׳ מכירה הל' א' מי שמכר בץ בככסי אביו בין בככסיו ומת ובאו קרוביו וערערו שהי' קטן בשעת המכר ובקשו לבודקו חין שומעין להם למומ ועוד שהסימנין משתנין במיתה וחוקה היא שאין עדים זות ועל השער אז"כ ידעו בודאי שהמוכר גדול עכ"ל הרמב"ם ז"ל והכה אם כוונת הרמב"ם הוא כמו שחשב מרן הב"ד שהרמב"ם קא חשיב שלשה טעמים קשה למה כלל והרמב"סהך טעם ב'שהשימנין משתניןבמיתה טם הך חוקה שאין עדים חותמין על השער אח"כ יודעים שהמוכר גדול ולמה לא כתן רבינו הגדול רווח בין הדבקים לכתוב ועוד שאין עדים חותמין על השער הח"כ יודעים שהתוכר גדול דכתו שתילק בין טעם ראשון לטעם שני לכתוב ועוד ה"ל לחלק בין טעם ב׳ לטעם ג׳ לכתוב ועוד . אמנם דברי רבינו הגדול הרמב"ם ז"ל המה מדויקים ונכונים ע"פ סוגית הש"ם שם במם׳ ב"ב דף קנ"ה ע"א ולפי המסקנא שם אין כאן אלא ב׳ טעמים שהזכיר ר"ע: אבל הטענה שאין עדים חותמין אא כ יודעים שהמוכר גדול שנטשה אשה אחת אלמנה אשר לה בנים מבעלה הרה לזנונים אחר מיתת בעלה ואומרת שמאחי בעלה כתעברה . והוא מודה לדבריה שבא עליה וממנו היא הרה ואח"ל הלך ונשא אותה בחופה וקידושין במקום שלא ידעו שהיה השת אחיו האסורים זה בזה : ושאל כבוד מעל יען שלח דיימו מעלמה הם להחויק הולד הוה לממור ודהי כפי הכרעת הב"ש בסי די ב"ק מ"ב:

11.2

הנה יש לשיין בזה ולכאורה אין דברי הב"ש מוכרחים דהא בכ"י בס"פ אלמנה מביא דאפי׳ בפילגש חיישינן שמא זינתה גם עם אחר וכן המרדכי בפ"ב ממס' יבמות כתב דלדעת מרמב"ב - דחושש שמה זינתה גם עם אחרים לריכין לאוקתי המתכי׳ במס׳ יבמות דאם ישלו בן מ"מ פוטר את אשת אביו מן היבום דמיירי שהיו חבושים בבית האסוריו ש"ש במרדכי ולמה לא כיחא לי' להמרדכי לאוקמי מתכי' במיוחדת לו והוא והיא מודים א"ו דס"ל להמרדכי דאפי׳ בכה"ג חוששין שמא זינתה גם עם אחר: אך כווכת הב"ש דאי מיירי הרמ"א בהוא והיא מודים וכווו בזה לדעת הכ"י והמרדכי לא הי׳ לרמ"א לסתום וה"ל לכתוב בלשון י"א דהא בסי׳ קל"ו סעי׳ ע׳ ב הגה׳ מבית י״ת דבמיוחדת לו פוטר מהיבום: תך לענ״ר צ״ע בזה דהנה הטור בסי׳ קנ"ו כתב בשם אביו הרא"ש בתשובה דחף להרמב"ם דחיים שמא זינתה גם עם אחרים מודה במיוחדת לו. והנה יש לחקור איוה מקרי מיוחדת לו : אם לריכא דוקא להיות בביתו והוא דר עמה והיא לו לפילגם . וכן משמע לשון הטור : דהרח"ם בתשובה מיירי שהיתה בביתו: אמנס מלשון הרמ"א בסי׳ קנ"ו סעי׳ ט׳ בהגה׳ משמע שכתב וי"א אפי׳ בזוכה החרת המיוחדת לו מכשון זה משמע שהיתה מיוחדת לו כווכה בעלמה שהי׳ רגיל אללה ולא דיימי מעלמא : ונחוי אנן אם יש לברר ספק זה והנה בפלוגתא שבין הרמב"ס והרא"ש בתשובה והרשב"א בתשובה כתב היה בפ"ג מהל' יבום דלהרמב"ם אפי׳ לא דייתי מעלמא והוא והיא מודים שממנו נתעברה אינן נאמנים דחישינן כשם שוינתה עם זה כך זינתה עם אחר ולהרא"ש בתשובה סי׳ פ"ב ולהרשב"א בתשובה סי׳ תר"ו לא חיישינן שוינתה עם אחר אפי׳ באיסור דאורייתא ועיין בב"ש סי׳ ד׳ ס"ק ל"ט וס"ק מ׳ ובסי׳ קנ"ו ס"ק ט"ו : והב"ש בסי׳ קנ"ו כתב בשם הנ"י דאפי׳במיוחדת לו חיישינן שיינתה עם אחר עיי"ש - ולדידי קשה לי דהרי בתם׳ קידושיןדף ע"ח ט"ב מפרש בגמ' דמה דתני במחני שם ואשי בשניהם מודים דלה מבעי׳ קאמר לא מבעי׳ איהו דלא קים לי׳ אלא אפי׳ איהי דקים לה לא מהימנא שיי"ש בגמרא והנה רש"ז ז"ל מפרש שם ברישא דמתניתין האומר בני זה ממזר שנולד לי מחייבי כריתות ובסיפא אפי׳ בשניהם מודים רש"י אב ואם אומרים על העובר שבמעי׳ ממזר הוא שאינו מן הבעל אלא מאיש אחר עכ"ל עיי"ם והנה זה פשוט דברישא אין לפרש בני זה ממזר כמו בסיפה שהומר שהשתו זנתה ומה שקורה הותו בנו הייט שלגבי איכשא הוא מוחזק לבנו ואמר בני זה לעלמא בשם בני הוא ממזר ואיט ממני דממ"כ אם שגם הוא בא עלי׳ איך יודע להחזיק זה לממזר ודאי דהא אינו אלא ספק אם נתעברה ממנו או מאחר וע"כ צ"ל שאמר שיורע בעצמו שהוא לא קרב אל חשתו זמן רב דבודאי מאחר נתעברה בזנות א"כ איך קאמר בגמ" ארישא חיהו דלח קים לי׳ הא בודאי קים לי׳ שנא בה עלי׳ ולכך לריך רש"י לפרש בריבת שחומר שבנו ממזר שכולד לו מחייבי כריתות והיינו שבת עלי׳ דרך זמת ושפיר לה קים לי׳ דשתה זינתה גם עם אחר הכשר לה ונתעברה מאחר ואין לפרש שאחר שנודע נו שאשתו ערוה עליו מחייבי כריתות זה אי אפשר לומר כמו שיבואר לקמן בדברינו ובסיפא נרוך רש"י לפרש שאומר שחשתו זינתה ואינו מן הבעל נראה לי להוכיח דסיפא דמתני ש"כ מיירי בזה ונקדים לזה מה שפשק הרמב"ם בפט"ו מהל' א"ב הל'ט"ו והל י"ד שהבית ב' חופנים ח' שחמר שבני הוח ממזר ועוד חופן שחומר על עובר שבמעי אשתו שאינו ממנו והעור והש"ע בסי׳ ד׳ סעי׳ כ"ע כתבו דהאב כאמן לומר על בכן שהוא ממזר שאומר על העובר באינו ממנו שאשתו זינתה והקשה הגאון פני יהושע למה השמיטו דרך השני שאמר שבנו נולד לו מחייבי כריתות ע"ש בפ"י שמדחיק עלמו בזה ולדידי קשה איפכא דמנ"ל לומר דחם אומר על העובר שילדה אשתו שאינו ממנו שיהי' נאמן הא גם לר"י לא מליט שהאמינתו התורה לעשות לשובר ממור אלא אם אמר על בנר שהוא ממור והא ראי׳ דאם יש לבן בנים אינו נאמן לעשותן לממורים דעל בנו האמינתו התורה ולא פל בן בנו כמו דאיתא במס' יבמות דף מ"ז ש"א דאמר ר"י נאמן אדם על בע קטן ואינו נאמן על בנו גדול ומפרש ר"ח אר"י ב"א לא קטן קטן מחש וכא גדול גדול מחש אלא קטן חש לו בנים זה גדול וכן פסק הרחב"ם בפע"ו מהלי א"ב הל' ע"ו וכש"ע סיי ד' סעי׳ למ"ד ומעתה אם הוא חומר שאינו בנו למה יהי׳ לו כאמנות דהא דוקה אם אמר שתוא בנו האמינתו התורה ולא אם אמר שאים בנו ושיין בתום במסף יבמות דף מ"ז ע"א בד"ה כך נחמן שכתבו דמה שכחמן לומר על א' מבניו שהוא ממאר היינו דוקא כשאומר על בנו קען שהוא בטר אשר בזה האמינתו החורה לומר שהוא הבטר עי"ו ממילא עושה לבנו הגדול ממור אבל מ"ב בלח"ה

אינו משפים ואינו כדאי לדחות דברי הקרובים ולמחות בהם לבדוק את כמת ולברר שחין לו סימנים דמה בכך שיש כהן חוקה שחין העדים חותמין אח"כ יודעים שהוא גדול הלא הקרובים לועקים שיש בידם לברר ע"י הבדוקה שאיולו סימנים והעדים ילאו מחזקחווחתמו אף שלא ידעו אם הוא גדול ולח ישלה על הדעת כלל שאכאדם צועק בב"ד שיש בידו לברר דבר נגד חזקת העדים ההתומים על השער שלא יודקקו הב"ד נחקור אם ישממש בבירור זה להוציא דין לאמתו ' ולפ"ז אי לאו שני הטעמים שהזכיר ר"ע לבני צרק דהיינו א' שאינן רשאין לכוולו וטוד דליכא בירור בבדיקה זו כיון שסימנין משחנין במיתה הוי מניחין הקרובים לפחוח הקבר ולבדוק אם יש לו סימנין או לאו ומה בלריך הש"ם שם במכקנא להך טעמא דאין עדים חותמין וכו היינו לפ"מ ראפיך שם דר"י סבר ראי׳ בקיום הבטר ומודה בכטר שכתב א"ל לקיימו והוי בעל הבער מוחזק והקרובים רוצים לחוצית מיד הלוקח ולברר ע"י בדיקה בהי קטן בשטת המנר ומקשה ר"י לר"ל דסבר רחי בעדים זיד בעל הבער על התתחונה ואוקי נכסים בחוקת המוכר והלוקח הוא המוליא א"כ היכא משכחת לה להאי מעשה דבני ברק שהיו הלקוחות מוחזקים ובני המשפחה היו לריכים לראי׳ שהי׳ המוכר קטן אדרבה אי אמרת דמודה בשטר שכתבו צריך לקיימו הנכסים בחזקת בני המשפחה קיימו ועל הלקוחות להביא דאר׳ לחוליא הנכסי׳ מחזקת בני המשפחה וע"ז מתרך ריש לקיש דאף בעלמא הבעל השטר הוא המוציא אפ"ה במעשה דבני ברק דיינינן ללקוחות דין מוחזקין הואיל וערעור דבני משפחה לא הוי ערעור וחוקה דאין עדים תוחמין על השער אא"כ נעשה בגדול מסייע להלקוחות ולכך על הבני משפחה להבית רתי׳ והיו רולים לברר ע"י בדיקה שחין להמוכר סימכי גדלות וע"ז השיב ר"ע שאיכן רשאין לכוולו ועוד שאין תועלת בבדיקה זו שאף שלא ימלא במת סימנים אפ"ה אין זה בירור הואיל וסימנין עשויין להשתנות וא"כ אפי" אם לא תמלאו סימנים איכא למימר שנשרו לאחר מיתה ועיין בתום' שם במם' ב"ב דף קנ"ד ע"ב בד"ה בחוקת לקוחי' הוי קיימי וכיון שנשאר הדבר בספק אוקמינן נכסים בחוקת הלקוחות מעעם חוקה שאין העדים הותחי׳ אח"כ נעשה גדול ולפ"ז כיון דחכן קיי"ל רחי׳ בעדים ועל בעל השער להביא ראי' והיכא שלא נתברר מעמידין הנכסים בחזקת היורשין כמו שפסק הרמב"ם בפ"ע מהל' זכי' ו מתנה הל' כ"ב וכן פסקינן בש"ע ח"מ סי' רנ"א ועיין במס' כתובות דף כ' ע"א בנכסים דבר שטי' דאמרינן אוקי הרי לבהדי תרי ואוקתי ממונא בחזקת בר שטיא ועיין בב"י ח"מ ס"ס רל"ה אות כ"ג א"כ בהאי מטשה דבני משפחה טוענין דקטן הי' המוכ' על הכוקת להביא ראי׳ א"כ מה שסימנין טשויין להשתנות אינו מגרע כח בני משפחה דהא הנכסים בחזקתן וא"כ מה בכך שסימנין עשויין להשתנות בשעת מיתה אכתי הוי ספק ואין מוליאין מיד היורשין וע"כ לריכין להך סברא דתוקא שאין עדים חותמין אא"כ נעשה גדול ומעתה הן הן דברי הרמב"ם ז"ל בפכ"ט מהל' מכירה הל' י"ו מי שמכר נכסים ומת ובאו קרוביו וערערו שהי׳ קטן בשעת המכר ובקשו לבדקו אין שומטין להם למולו ועוד שהסימנין משתנין במיתה וחזקה שחין עדים חוחמין אח"כ יודעין שהוא גדול וזהו טעם אחד דלא מתקיים הטעם דסימנין משתנין במיתה אם לא בלירוף החזקה דחין עדים חוחמין אח"כ יודעין שהוא גדול ככ"ל ומעתה תמי׳ גדולה על הב"י ומור"ם דכתבו שהם שלשה טעמים וחושבין להך חוקה דהין עדים חותמין על השער אה"כ נעשה גדול לטעם שלישי והאמת אינן כן דהך סימנין עשויין להשתנות עם הך חוקה דחין עדים חותמין וכו׳ נצמדים יחד ואין להפריד ביניהם דאי לאו הא לא קיימא הא כמבואר טכ"פ יצא לנו מדבריהם דהטור לא חש להביא כל הטעמים ובחד טטמא סגי ולא אמריכן בלריכים להיות כל הטעמים יחדיו א"כ ממילא בכ"ד אף אי לא שייך טעמא דסימנין עשויין להשתנות מ'מ אין להתיר לאחר לפתוח הקבר משום ניוול ואף שהאשה יכולה לומר מה לי בניוולו מ"ת מי ישמע לה ואין אומרין לאדם חטא בשביל שתוכה האשה ההיא ועוד הא עדיין הוא ספק אם זה הואדבעל האשה זו ושמא הוא איש אחר:

ה שמואל מיל לנדא:

בע"ה יום ד' ר"ח תמוז תקע"ו לפ"ק:

כהן שרעתו יפה: כסולת מנופה: ה״ה א״נ ירירי יְ רב המאוה״ג החריף ובקי כש"ת מוה' פלק הברוןנ"י העומד לשרת בקודש בגליל פילון וקלאטוי יע"א:

םן מבחבו הנעים הגיעני ומפני טרדות רבות העמוסים עלי בלוק העתים הללו לא הי' הפנאי להשיב עד עתה ואף כי עדיין לא ניתן השב לרוחי מפני עניינים שונים : בצורך שעה בעסקי הליבור הש"י המרתי שלא לעכב התשובה עוד : ופניתי מכל עסקי להשיב מפני הכבוד: ע"ד שאלתו שאלת חכם חלי תשובה במעשה מכוער לו כלל הזקת רגוף בהוא כשר: משא"כ באומר שזה אינו בנו דהיינו שאינו ממנו באשתו זינתה בזה יש לחלק בין אם - כבר נולד יש לו חוקת הגוף שהוא בנו ואינו נאמן להולית אותו מחזקתו לומר שאינו בנו וס"ל להרמב"ם דגם ר"י לא פליג בסיפא על הת"ק אלא היכא באין להולד חזקת הגוף שהוא בנו כגון בעובר קודם שנולד שאין לו חזקת הגוף קודם שיצא להויר העולם בזה ס"ל לר"י דנאמן לומר באינו בנו : ולכך נקט הרמב"ם באופן זה באשתו מטוברת ואומר על העובר שאינו ממנו דאו לית לי׳ הזקת הגוף כיון באינו עדיין בעולם: ודוק בזה: עכ"פ מוכח דברשא דמתניתין איירי דנא קים לי׳ אינו נאמן לחכמים והנה ר"י ארישא נמי פליג וסובר דנאמן הרי דלר"י אפי^י דלא קים לי' נמי נאמן לומר שבנו זה הוא ממזר : ולא אמרי^י כשם שוינתה עם זה כך זינתה עם אחר: דאלו חיישינן שוינתה גם עם אחר אין הבן ממזר : דלדידי' היא חייבי כריתות אבל לעלמא מותרת י וכיון דאק קייתא לן כר"י אם כן יהי' מזה סתירה לפסק הרמב"ם הכ"ל ומזה מוכח כדעת הרא"ש והעור דהיכא דמיוחדת לו גם הרמב"ם מודה דלא חיישיכן שזינתה גם עם אחר : וא"כ מתניתין מיירי שאותר שבנו ממור שמולד לו מחייבי כריתות שהיתה מיוחדת לו: אך עדיין תסוב הקושי לדעת הנ"י בסוף פ' אלמנה שהביא בשם הריטב"א דאפי' בפלגש ג"כ אמרינן שזינתה גם עם אחר: א"כ איך תני במתניתין דר"י פליג היכא דלא קים לי' ולא חייש שזינתה עם אחר: ול"ל לדעת הנ"י לחלק בין פלגש אשר היא תמיד עמו בביתו כבעל ואשתו דבזה מיירי המתניתין: כיון שהוא מפי לה בביתו וגם הוא משמר אותה קלת שלא תזנה עם אחרים (ועיין במס' סועה דף נ"ז ע"א) בזה סובר ר"י דנאמן לומר שבנו הוא ממזר מחייבי כריתות אבל היכא שהיתה לו כפלגש ואינה עמו בבית תמיד בזה סובר הנ"י דאינו נאמן וחיישינן כבס שוינתה עם זה כך זינתה עם אחר ובתשובת חוט השני הנ"ל כתב ג"כ לחלק בין מיוחדת לו שהיא עמו בביתו ובין פלגש סתם ע"ש היטב: ולדברי הדבר מוכח דאל"כ תסוב הקושי' טל הנ"י מסוגי' דקידובין כנ"ל: החר כתבי זאת מלאתי וראיתי להגאון פני יהושע שכתב שים לפרש גם ריבא דמתני׳ באמר ולד זה ממזר שאמר על אשתו שהיא מחייבי כריתות ולא ידע עד עתה ומפרש מה דקאמר בגמ' איהו דלא קים לי׳ דהא אפשר שזינתה עם - הכשר לה ע"ש זה אין לו שחר דמה - דקאמר הגמ' לא מבעי' בריכא סברי חכמים דאינו נאמן משום דלא קים לי' היינו דגמ' קאמר דבריבא דמתניתין יש לפרש דטטמא דחכמים שאינו נאמן הוא משום דלא קים לי׳ ולכך אין אנו חוששין לדבריו ואי איירי רישא שהיתה אשתו ה"כ שוב אי אפשר לפרש טעמה דחכמים דחינו נחמן משום שמה זינתה עם אחרים דוה ליכא שום הוה אמינא לומר דחכמים לית להו רוב בעינות אחר הבעל :

מודר אם נשאו זה לזה בחופה וקידושין ט"ש שוגג דלא ידעו שהם חייבי כריתות זה לזה עד שנודע להו אח"כ א"כ קודם ידיעה היתה לו כאשה כשירה וכי יעלה על הדעת לומר לחוש על אשה שוינתה תחת בעלה ואם כי עתה נודע להם שהם חייבי כריתות ולא היו הקידושין תופסין בה מ"מ כל זמן שלא כודע הדבר היתה לו כאשה כשירה דעלמא ומי יחוש לה שזינתה תחח בעלה בשלמא אם הי' ביאתו בזנות שפיר י"ל כשם שזינתה עם זה כך זינתה גם עם אחר הכשר לה אבל כשדר עמה - דרך אישות ליכא שום ה"א לחוש שזיכתה תחת בעלה עוד כתב הגאון הכ"ל דרך אחר לומר דרישא איירי שאמר על בנו שהוא ממזר דהיינו שלא בא על אשתו זמן רב ובודאי זינתה ואין הולד הזה ממנו ומה דקאמר בגמ' דלא קים לי' היינו אף שוינתה עדיין אין הולד ממור ודאי דשמא זינתה עם עובד כוכבים או טבד דאו הולד כשר שותא דהגאון לא ידעתי בזה דא"כ מ"ט דר"י דפליג וסבר דנאמן וע"כ ל"ל דמיירי דרוב ישראלי' מלויין אללה א"כ גם לת"ק ליכא למימר דאינו נאמן משום דחייש למטוטא הן אמת שיש לאוקמא פטגתייהו דמיירי כברוב. טובדי כוכבים או טבדים מצוים אצלה וטעמא דת"ק שאינו נאמן לטשותו ממזר משום שמא מעובד כוכבים ומזלות או מעבד נתעברה והולד כשר ולר"י נאמן לעשותו לממזר אף ברוב עובדי כוכבים משום שיש לפרש טעמא דר"י דאזיל לשיטתו דסבר עובדי כוכבים ומזלות או עבד הבא על הבת ישראל הולד ממזר עיין במס' יבמות דף ע"ז ע"ב בתו' ד"ה אמוראי כינהו מ"מ יהי' פלוגתא דר"י ות"ק בתרי טעמא דברישא יהי' פלוגתייהו אי טובדי כוכבים ומזלות או טבד הבא על בת ישראל הולד ממזר ובסיפא דמתני/ יהו׳ טעמא דדרים יכיר יכירט לאחרים א"כ יפלגו ד"י ות"ק בתרי טעמי ואף שבאמת טעמא דחכמים הוא ברישא ובסיפא בחד טעם משום שאין כאמכות להאב מ"מ לר"י יהי' תרי טעמים ברשא ובסיפא ועוד מה כאמר להאמוראים דם"ל במס' יבמות דף מ"ה ע"א ובדף ע' ע"א דלכ"ע עובדי כוכבים ומזלות ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר איך מתרצי להו מתניתין דהכא במס' קידושין דתני בסיפא אפי׳ שניהם מודים מאי אפי׳ וע"כ לריכין אנו לפרש ריבא דמתני׳ דלא קים לי׳ היינו שאמר שנולד לו מחייבי כריתות づか

בלא"ה איט נאמן לומד על מי שהוחזק לבנו שאינו בנו להחזיקו לממזר ועיין בתו' במס' ב"ב דף קכ"ז ע"ב ד"ה כך וכו' אמנס ראיתי בריב"ש בתבובה סי' מ"א דנקט ג"כ בדעת הי"א הנ"ל דמה שנאמן לומר על ולד הנולד לו מאשתו בהוא ממזר כבאומר על הקטן שהוא בכור אבל בתשוב׳ באחרי׳ בסי'ת"ב תשמע דבכל גוונא כאמן לומר שבנו שילדה לו אשתו בהוא ממור ע"ם ושיון בתשובת הוט השני סי׳ ה"י שעמד על דברי הריב"ש בתשובה הכ"ל אך כל דברי הריב"ש בתשובה סובבים לענין ירושה ודבריהם שבתחון הבל לענין הסורא לעבותו לממזר הינו מבואר שם הם נאמן האב לומר על בן שילדה לו השתו שהוא ממזר אך הבעל הלכות גדולות כתב בכוף הלכות טריות האומר זה בני ממזר אינו נאמן דאף אי נמי קיי"ל כר"י דאמר נאמן הני מילי דאמר על חינוק בין הבנים בכור הוא כיון דאמר על הזוטר מגדול דהאי בכור מגו דהימני׳ רחמנא על בכור דכתיב יכיר ואמריכן יכירנו לאחרים ממילא הוי הגדול ממור ובמקום שאין בכור לא מהימן דרוב בעילות אחר הבעל עכ"ל הבה"ג ע"ש ול"ע על התום׳ במם׳ יבמות בכתבו כן בשם הר"י מכרים ולא הביאו זה בשם בבה"ג הרי מכורש דגם לר"י אינו נאמן לומר על בנו שילדה לו אשתו שהוא ממזר ואינו נאמן לומר באבתו - נתעברה מאיש אחר בזנות : ומלאתי וראיתי בבלטי הגבורים הנדפסים בגליון הרי"ף שם במס׳ קדושין שמביא לשון ריא"ז שכתב על הא דקיי"ל דהאב נאמן לומר בני זה ממזר כתב הריא"ז ואף בהאמינתו תורה לאב אלא כשהוא אומר שהוא בנו אלא שנולד בפסול באמו היתה אכורה עליו באיכור אחר ושמא לא היכר בה עד עתה אבל אם הוא אומר באשתו זיכתה תחתיו ומאחר נתעברה ואין זה בט אינו כאמן עליו שעל בכו האמינתו תורה ולא על שאינו בכו והואיל והוא בחוקת כשרות לא כל כמינתו לפוכלו עכ"ל השלטי גבורים בשם ריא"ז ע"ש הרי דיש כברא לומר דמה דאמר ר"י שנאמן אדם לומר על בנו שהוא ממור היינו באומר שהוא בנו רק בנולד לו מחייבי כריחות אבל לא כשאומר שאינו ממנו ואשתו זינתה תחתיו : אך לפי דברי הנ"ל י"ל דהרמב"ס ועור וש"ע למדו מהך סוגי' דקידושין דקאמ' לא מיבעי' ריש' משום דאיהו לא קים לי׳ אלא גם בסיפא דשניהם מורים איהי דקים לה ולא מבעי׳ היכא דאית לי׳ חזקת כשרות פירש"י כגון רישא דכבר יצא לאויר עולם אלא אפי׳ עובר דלית לי׳ הזקת כשרות לא מהימנא וס"ל להרמב"ם ונהטור וש"ע דאססיבת הממזרת הוא בסיפא דשניהם עודים באומרים שאסורים זה לזה באיכור ערוה כמו ברישת דמתניתין בוה לא שייך חוקת כשרות של הבן כלל דאיזה חוקה ים לו שאינו מחייבי כריתות רק שחזקת כשרות הוא חזקה דאתי' מכח רובא: דרובא דעלמא שאינן ממורים זהו חזקה מכח אב ואם שאינן חייבי כריתות זה לזה. ה"כ הך חוקה אינה מכח חוקת הגוף של הולד אלא מכח חוקת בחב והחם שאינם אסורים זה לזה ומאי חילוק יש בין אם כבר נולד לבין טובר שבמעי' הא גם בעובר שייך חזקת האב והאם כשהם כשרים זה לזה דבשלמא כשבאנו מכח הזקת הולד עלמו בזה יש לחלק ולומר דקודם שינא לאויר הטולם לא שייך טליו חוקת עלמו אבל אם החוקה היא מכח האב והאם בזה ליכא סברא להלק בין אם כבר כולד או לא : לכן על כרהך מיירי הסיפא ששניהם מודים כאין "הולד ממנו והיא זינתה בזה שפיר שייך לחלק בין תינוק שכבר נולד לטובר שבמעי׳ . דכשכבר נולד יש לו הזקת הגוף הזקה לעלמו . דכל שהאיש ואשה דרים יחד בחופה וקידושין הולדות אבר נולדים להם הם בחזקת בניהם : וזהו חזקה להולד עצמו חזקת עלמו משעה שילא לאויר העולם שהוא בנו משא"כ קודם שטלד לא שייך טליו חזקת עלמו כיון שטדיין לא יצא לאויר העולם ולכך שפיר פסקו הרמב"ם והעור דכבאמר שהולד אינו ממנו ג"כ נאמן כיון דלפי ריהטא דסוגיא במס' קידושין סיפא דמתני' מיירי בהכי וקיי"ל כר"י דפליג גם בסיפא ונאמן לומר שום אינו בנו . עכ"פ היוצא לנו מוה : דיותר יש סברא לומר דמה דאב נאמן לומר לבנו שהוא ממזר היינו דוקא כשאומר שהוא בנו רק שנולד לו מחייבי כריתות אבל לא כשאומר שאינו בנו כמו שסובר הריא"ז ולפ"ז לא קשה מידי קושי' הפ"י על הטור והש"ע שהשמיטו הך אופן השני די"ל דכיון שפסקו כשאומר שאינו בנו נאמן לעשותו ממזר שוב אינן צריכין להביה הך כבחומר שנולד לו מחייבי כריתות דוה ידענו מכח ק"ו דמה אם אומר שאיט בט והוא ממזר נאמן מכ"ש כשאומר שהוא בט והוא ממזר פשיטא דנאנון : ובוה יש להבין עומק כוונת רבינו הגדול הרמב"ם ז"ל בפרק ט"ן מהלכות איסורי ביאה הלכה ט"ז ווה לשונו אבל האב שהוחוק בזה בנו ואומר בני זה ממור הוא. נאמן י ובהלכה ט"ז כתב וו"ל אם היתה רשתו מעוברת (מבמע דהיינו בעובר שבמעי׳ דוקה) נאמן לומר זה אינו בני ומ מור הוא: עכ"ל: ולכאורה קשה למה פסק בהלי ע"ו כשאומר בני זה ממזר דמשמע דמיירי בבנו שכבר נולד דהא כתב האב שהוחזק שזה בנו ואמר בני זה ממזר הוא . נאמן י ובהל׳ שאחרי׳ כתב דדוקא בעובר שבמעי׳ נאמן: ה"ו הוא הדבר אשר דברתי דכשאומר על בנו שהוא ממזר שודאי בנו הוא הלא שמולד לו מח"כ בזה אין לחלק בין שובר שבמשי לכשכבר מולד דאין

10

26

א"כ ע"כ יש אמוראים דם"ל דלר"י נאמן אף בדלא קים לי׳ ולא חיישינן שזינתה גם עם אחרים כמו שכתבתי לעיל לפירש"י וכיון שמהמוראים דם"ל לכ"ע שובדי כוכבים ומולות ועבד הבא על בת ישראל הולד ממור מוכח כן מנ"ל לומר דפליגי שאר אמוראים בזה במקום שאינו הכרח לעשות פלוגתא בזה וע"כ לכ"ע טעמא דר"י הוא משום דלא חייש שוינתה גם עם אחרים ודריש יכיר יכירט לאחרים ולכן אין אכי זו מפירושי דרישא איירי שאמר שכולד לו מחייבי כריתות שהייכו מיוחדת לו בלח הופה וקידושין בזה שפיר קאמר הגמ' דנא קים לי׳ כשם שזינתה ע"ז כך זינתה גם פם אחרים ור"י פליג אף דלא קים לי׳ נאמן כיון שהיא מיוחדת כמו שכתבתי לעיל ולהנמוקי יוסף מיירי שהיחה בביתו כפלגש כמן שכתבתי ומה שכתב הגאון בעל פני יהושע דלא יהי' נאמן משום דאין אדם משים עלמו רשע יבואר אחר כך בדברינו לקמן על כל פנים במיוחדת לו הוי הנ"י יחיד בזה דמהרמב"ם לא נתבאר דעתו אם במיוחדת לו ג"כ חוששין ויען כי אף באינה מיוחדת לו ג"כ חולקים הרשב"א והרא"ש על הרמב"סוגם הרב המגיד בפ"ג מהל' יבום מכריע וכתב היכא דלא דיימי מעלמא בתר דידי' שדיכן ע"ש א"כ בכדון הוה שהיתה דיימי מיני' ולא מעלמא הוי הולד ממזר ודאי ולא אמריכן שזינתה גם עם אחרים לשיטות רוב הפוסקים אשר מימיהם אנו שותים ובשולחן ערוך לא הכריע בזה ואף שמור"ם בהגה בסימן קנ"ו סעיף ט' חושם גם לדעת הנמוקי יוסף והמרדכי בפרק ב' דמס' יבמות והביא דעת הרא"ש בשם יש אומרים דבזונה יניוחדת לו פוטר מהיבום ודבריו תמוהין דלא חש לדעת הרשב"א והרא"ש וַהה"מ אשר שלשת הרועים קיימי בשיטה אחת דלא חיישיט שזינתה עם אחר וא"כ דעת הנ"י והמרדכי המה מועטים נגד גדולי הפוסקים האלה ובפרט לפ"ח שביארתי לעיל גם לזאת רש"י פליגי ר"י וסובר דאף היכא דלא קים לי׳ ואכן קיי"ל כר"י גם דברי המרדכי בפ"ב ממס׳ יבמות ל"ע שכתב דלדעת הרמב"ם שחייש שמא זיכתה גם עם אחרים לריכין לאוקמי מחכי במס' יבמות ד" כ"ב ע"א דתכן יש לו כן מ"מ פוטר את אשת אביו מיבוס היינו שהיו חבושים בבית האסורים ע"ש ודברים אלה תמוהין אצלי דלמה לי" להמרדכי לאוקמי מתני' בדרך רחוק כזה שהיו חבושין בבית אסורים זמן רב וגם בזה עדיין יש לחוש שמא משומר בית האסורים נתעברה כדאי' במס' מולין ד' י"א ע"ב דאין אפוטרופס לעריות וגם קיי"ל להלכה כרבט במס' כדה ד' ל' ע"ב דחיישיט שמא שומר בית האסורים בא עלי' ואף שבסוגי' דס"פ אלמנה מוקי בגמ׳ ללישנא קמא מתניתין כגון שהיו חבושים בבית האסורי׳ ולא חיים שתא משומר בית האסורים נתעברה התם מיירי לענין תרומה שהוא קיל יותר דהא הרמב"ם שהחמיר לענין יבום לחוש שמא זינתה גם עם אחר אפ"ה פסק בפ"ח מהל' תרומות הל' י"ד דלא חיישיט שמא מאחר נתעברה ועיין בנו"ב מה"ת בחלק א"הע סי' כ"ז מה שכתב אאמ"ו הגאון זכ"ל ליישב כתירת הרמב"ם בזה ולחלק בין תרומה ליבום ע"ש ועוד י"ל דמה דמוקי הגמ׳ שהיו חבוש׳ בב״א י״ל דאיירי דגם שומר בית האסורים עלמו הוא ג״כ כהן וא"כ ממ"כ האכל בתרומה ע"י הולד אבל לענין יבוס עדיין י"ל להרמב"ס דמחמיר כל כך היישינן שמח גם משומר בית החסורים נתעברה ועכ"פ למה לי׳ להמרדכי לחוקמי בכה"ג הא יש לאוקמי מתני׳ בפשוט שישלו בן ממזר שנולד לו מאשתו שנשא ואח"כ נודע לו שהיא אסורה עליו באיסור ערוה ובכו הכולד לו הוא מתזר דבוה בודאי אין לכו לתוש שזיכתה עם אחרים כיון שהיתה לו לאשה ורוב בעילות אחרי הבעל ומוה כראה לי לותר דבאמת לאו כוונת המרדכי הוא לאוקמי מתני׳ דוקא שהי׳ חבוש בב"א בדרך חיוב אלא שהמרדכי חדא מכייהו נקט הואיל ובסוגי׳ דס"פ אלמנה מוקי בכה"ג

נקט גם המרדכי אופן זה: כלענ"ד שאין ראי׳ מדברי המרדכי די"ל דגם להמרדכי ס"ל שיעת דמודה במיוחדת לו שלא חיישיט שזינתה עם אחר מ"מ לח כיחת לי׳ לחוקמי מתכי׳ בהכי וצריך לחוקמי דוקת בחבושין בבית האסורין משום סיפא דמתני׳ דקתני עלה וחייב על מכתו וקללתו וס"ל להמרדכי דנהי דלטכין איסור יבמה לשוק שהוא איסור לאו לא חיישינן שמא זינתה עם אחר במיוחדת לו מ"מ לטנין דיני נפשות להרוג אותו משום מכה אביו לא סגי להחזיקו לבנו בשביל שהיתה לו מיוחדת ולכך לריך המרדכי לאוקמי שהיו חבושין בכ"א ובזה יש לתרץ נמי למה לא מוקי המרדכי המתכיתין דממור פוטר אשת אביו מיבום כגון שהוא ממור והוא במ ודאי כגון שנשת חותה בהיתר ואח"כ נודע שהיא ערוה עליו כמו"ש לעיל או שנשת אשה שהלך בעלה למדינת הים ובאו עדים ואמרו שמת בעלה ונשא אותה זה בהיתר ש"פ ב"ד וחח"כ בא בטלה והוי בן הנולד לו ממזר כדאי׳ ביבמות דף פ"ז ע"ב וח"כ הוח בכו ודחי והוח ממור ודחי וחח"כ נשח עוד חשה ומת בלח בנים ח"כ בנו ממור הוה פוער מיבום חך י"ל שחין לחוקמי מתני" בהכי דאל"כ לא פריך הגמ' בדף כ"ב ע"ב איקרי כאן ונשיא בעמך בעושה מעשה עמך כיון שנשאה בהיתר והי' רק שוגג אלא ודאי דהגמ' רולה לאוקמי מתני׳ גסבבנו ממור ע"י ביחת זכות במזיד ושפיר פריך דלחו עושה מעשה טמך הוא ודייק מדתני במתניתין מכל מקום ודוק: היוצא מזה

דהלחזשדחקו להמרדכי לאוקמי בחבושין בב"א הוא רק משום סיפא דמתנים דמחוקינן ממור לבנו להרוג אותו בב"ד לא סגי מה שהיתה מיוחדת לו והיינו לענין דיני נפשות אבל לענין לפטור מיבום גם להמרדכי ס"ל דיש טוד כמה אופנים להחזיק ממזר זה לבנו א"כ גם במיוחדת לו ו"לג"כ דם"ל להמרדכי דשדינן הולד בתר דידי׳ דאכן קיי"ל כר"י דאף בדלא קים לי׳ סובר ר"י דנאמן לומר שבט הוא ממור והייט ע"כ שאמר שבט כולדלו מח"כ דרך זמת וכמו שכתבתי לעיל ולפ"ז קשה לי על הב"ש בסי' קל"ו ס"ק א' שכתב דבנו מתור פוטר את אשת אביו מיבוס היינו שהיו חבושים בב"א טיי"ש ונקט דברי המרדכי בדרך חיוב שחין למצוח חופן אחר והא תמוה כנ"ל: ועוד שהב"ש סותר את עלמו עסמה שכתב בסי ד'ס"ד ס"ק מ"ב ייע"ש וע"כ דברי הב"ש בריש סי׳ קנ׳ץ נשענים על דברי הנ"י שחוא יחיד נגד כל הנך פוסקים וגם מדברי הרמ"א אין הכרעה דאף שהביא בסימן קנ"ו דברי המרדכי דבחבושים בבית החסורים בודחי פוטר תיבום חכל מקום מביח גם הי"ח דגם במיוחדת לו בזכות בכו פוטר מיבום עכ"פ במיוחדת לו שדיק הולד בתר דידי':

ומה שכתב מעל׳ דכיון דיש ליתןלהולד חזקת כשרות אחריכן לכשר נבעלה והוי הולד כשר לא ידעתי איזה חוקת כשרות שייד הכא כיון דדייתי מיני׳ ומוכיח סופו על תחלתו שנשא אות׳ לא הי׳ לולד חזקת כשרות מעולם כדאמריכן בסוגי' בקידושין שסלא מיבעי' היכא דאי' לי' חזקת כשרות אלא אפי׳ עובר דלית לי׳ חזקת כשרות ושם מיירי שאמר על בנו שנולד לו מח"ב בוה הי׳ להולד חוקת כשרות דחם הי׳ שותק הי׳ מוחוק לי׳ זה לבנו ולח הי׳ אמריטן שמולד מח"כ וא"כ עד שעה זו הי׳ לולד חזקת כשרות ועכשיו שאומר שנולד לו מחייבי כריתות מוליאו מחזקתו אבל היכא שתיכף משעה שנתעברה הי׳ הספק אם נתעברה בזנות ותיכף נכנס הולד בספק ממזר ליכא חזקת כשרות כלל ועיין ברש"י שם וא"כ גם הכא משנתעברה הוא ספק לן אם נתעברה מאחי בעלה אשר היתה דיותי מיני׳ אין להעובר חוקת כשרות כלל ואין לחלק ולומר דעד כאולה ס"ל להרשב"א ולהרא"ש דלה חיישינן שוינתה עם אחר ושדינן הולד בתר זה שמודה שבא עלי׳ הכא היכא דליכא איסור ערוה ביניהם אבל בנדון דידן שהיא אסורה לו באיסור עחת אשת אחיו אינו נאמנים דאין אדם משים עלמו רשע ז"א דכיון שלא ידעו מאיסור אשת אח דהא נשאו זה לזה לא שייך לומר אין אדם משים עצמו רשע וכן כתב הריא"ז על האי דם"ל לר"י דנאמן האב לותר בני זה ממזר מח"כ דנאמן כיון שאין עושה עלמו רשע כזה דשמא שוגג הי' ועוד כיון שאכן סהדי שנשאו זה לוה אואם הוא מזיד הרי חזינן שהוא רשע בלא הודאתו שבא עלי׳ קודם הנשואין וכיון שעתה הוא רשע נאמן לומר שהוא רשע למפרע שבא עלי׳ גם קודם הנשואין והנה ראיתי שינוי לשון בין דברי הרמב"ם לדברי הש"ע בסי׳ ד׳ סעיף כ"ו דו"ל הרמב"ם בפ׳ ט"ו מהל׳ א"ב הלכה י"ב ואם אומרת לפלוני ממזר נפעלתי או לפלוני נתין אפי׳ אותו פלוני תודה שהוא ממנו הרי זה הולד ספק כשם שוינתה ע"ז שהודה לה כך זינתה עם אחר עכ"ל הגה מלשון זה משמע שאומרת משלומי ממזר שהוא והיא יודעין שהוא ממזר אמנם בש"ע יש שינוי לשון וכתב אפי אומרת מפלוני הזה ואנו מכירים באותו פלוני שהוא ממזר מלשון זה משמע שהיא אינה אומרת שאותו פלוני הוא מתור רק שאנו יודעין בו שהוא מתור והגראה לי בוה דלכאורה קשה דלמה לי' להרמב"ס לומר שחוא ספק מפני שכשם שזינתה ע"ז כך יומתה עם אחר הא בלא"ה אין להם נאחמות דאיך נאחיי להם שעברו על לאו דחמורת ואיך נאחיין לו שבא על בת ישראל ועבר על לאו דממזר לא יבוא וגם לה איך מאמינים שהיא עוברם על לאו זה דהא כשם שהוא מוזהר עלי׳ כך היא מוזהרת עליו אך י"ל דהרמב"ם לשיטתו אזיל דבלאו האי לאו דממורת איכא בכל פכוי׳ בת ישראל משום לאו דקדשה כמו שפסק הרמב"ם בריש הל' אישות בפטוי' שזינתה ישבה מלקות משום נאו דלא תהי' קדשה ומעתה כיון דבלא דיבורה ג"כ ידעיכן שהיא רשעה ועברה על לחו שיש בו מלקות דהא בודאי זינתה שהרי כריסה בין שיניה א"כ במה שאמרה שנבעלה לממזר בזה אין שייך לומר אין אדם ט"ר דבלא"ה ידעינושהיא רשעה ושוב היא נאמנת לומר לממור נבעלתי אי לאו שאין להאשה נאמטת כלל לעשות ולדה ממזר דלבעל האמינה תורה ולא להחשה וגם לגבי הבעל ג"כ לח שיוך לוחר שלח יהי׳ נחתן חשום דחין אדם משים עלמו רשע משום דקיי"ל כר"י דאדם כאמן על בנו שהוא ממזר מדכתיב בן השטחה יכיר היינו שהיא שטחה לפני המקום שהיא שטחה בנשוחין כדחיתה במס'יבמות דף כ"ג ע"ח ובמס' קידושין דף ס"ח ע"אוחפ"ה קאמר רחמנא יכיר יכירט לאחרים שהוא נאמן לומר שהוא בנו מח"כ ולהרמב"ם לא ס"ל לחוקמא הקרא שאמר שלא ידע שהיא ערוה עליו דפשטא דקרא בן השנואה יכיר משמע שידוע שהוא בן שנואה בנשואין ולפ"ז להרמב"ם לשיעתו אפי׳ הוא והיא יודעין שהוא ממזר היו נאמנים ולכך נקט הרמב"ם שהיא אומרת לפלוני ממזר או לפלוני הנתין נתעברתי וחינן נחמנין מטעם שחין החשה נאמנת לפסול את בנה והאשה אינו נאמן משום דשמא זינתה גם עם אתרים:

אבר לדידן דנת קיי"ל בזה כהרתב"ס וליכת בפנוי׳ תשום לתו דקדישה וגם קיי"ל דמה שנאמן לומר שבנו ממזר הוא מח"כ י הוא בגולא דלא טושה טלמו רשע דיש לומר דשוגג היי ולכך שינה בש"ע שכתב בהיא אומרת סתם מפלוני נתעברה והוא מודה לדברי' והיינו שאין עושין עלמן רשעים דשמא שוגגין הן דכא ידעה שהוא ממזר רק שאנו יודעין בו בהו' ממז' לרבות' דלא מבעי' היכ' שעושין עלמן רשעים בלא"ה איכן נאמנים משום דאין אדם משים עלמו רשע : אלא אפי׳ בכה"ג דאין עושין עלמן רשעים אפ"ה אין נאמנים משום שהאשה אינה נאמנת לפשול את בנה והוא ג"ל איט נאמן משום דאמריכן כשם שוינתה עם זה הממור כך זינתה עם אחרים: אך טדיין קשה לי למאי לריך הרמב"ם וש"ע לזה הטעם כשם שזינתה עם זה כך זינתה עם אחרים הא בלא"ה אינו נאמן דכיון להאשה אינה נאמנת לפסול את בנה א"כ דברי' אין מעלין להחזיק את העובר לבן של זה אשר היא אומרת שממנו נתעברה דאף לר"ג ולר"א במש' כתובות דף י"ב דנאמנת לומר מחים פלוני וכהן דהיינו לענין להכשיר אותה וחת ולדה. אבל לא להחזיקו לבנו של זה . ועיין ברמב"ם פרק ט"ו מהל' א"ב הלכה י"ד וע"כ לריכין אנו להודאתו של האיש שאמר שבא עליה דו דאי לא איירי דאיכא עדים שבא עליה ואין לנו לשפוע כ"א ע"פ הודאתו (ועיין בנו"ב מה"ת חלק א"הע סיי כ"ז מה שכתב אאמ"ו הגאון זציל ע"ש) ובזה גם הוא אינו נאמן דתה דקיי"ל האומר זה בני נאמן היינו רק לפטור את אשתו מיבום מטעם מיגו דאי בעי מגרשה וגם לענין ירושה ולענין חלק בכורה מטעם מיגו שהי' נותולו במתנה אבל בלא"ה אינו נאמן על ולר שהוא בנו ואף שנאמן לומר לר"י בני זה ממזר ובן גרושה וחלוצה היינו בשכבר הוחזק לבנו ועיין במס' ב"ב דף קל"ד ע"ב ברשב"ם ובתו' שם ועיין בסי' ד׳ סעי׳ כ"ע בהגה : עכ"פ היכא דליכא הזקה לומר שהוא בנו אינו נאמן אף לעשותו ממור : ולפ"ז בהאי דינא בפנוי׳ שנתעברה ואומרת מפלוני ממור והוא מודה לדברי׳ בלא׳ה אינו נאמן שוה. הוא בנו במקום דלא שייך להאמינו במיגו י והשתא למה לי׳ להרמב"ם והש"ע לומר שאינו נאמן משום דחיישינן שמח זינתה גם עם אחרים הא בלח"ה אין בהודאתו ממש כיון שאינו נאמן לומר על ולד שהוא בכו דליכא מיגו: וא"ל דלריך להאי טעמא דשמא זיכתה גם עם אחרים היכא דישלוה שמודה אשה ואו הוא נאמן לומר שוה בנו לפטור את אשתו מיבום מטעם מגו דאי בעי פוטר את אשתו בגט י ולכך לרוך להאי טעמא דחיישיכן שוינתה גם עם אחרים: דוה ניחא לחרץ דברי הרמב"ם בפ"ג מהל' יבום דשם קאי לענין יבום אבל בהלכות איסורי ביאה דהתי אם הממור או הנתין נאמנים לומר שוה בני כדי לעשותו ממור או כתין שפיר קשה הא בלא"ה אם נאמן לעשות לולד זה ממזר כיון שאין לו מבו לענין חשם ממזר אינו נאמן לומר שהוא בנו י וגם א"ל כאן שנאמן תטעם מגו לפטור את אבתו . וכיון פתהוקיכן לבכו לעכין יבום : ממילא גם לענין לעבותו ממור חבביכן לבמ דלא אמריכן מגו לחלי טענה : ז"ח דוה לא חשיב חלי עענה דלפטור את אשתו מיבום אין לו ענין לעשות לזה ממור: ואפי׳ היכא שנאמן לומר שהוא בנו לפטור את אשתו מיבום משום מיצו דאי בעי פוטר את אשתו בגט יש כמה פוסקים שאיכו כאמן אכא להתירה לישראל אבל לא לכהן ועיין בתוס' מס' ב"ב דף קל"ד ט"ב בד"ה הואיל זבידו ועיין במשנה למלך בריש פ"ג מהל" יבום שהאריך בזה וא"כ גם בנאו האי טעמא שמא זינתה גם עם אחרים ג"כ אין להאמינו שהוא בנו כדי להחזיקו לממזר : ובישוב ממי' זו " לריכין אנו לומר דמה שאין אדם

כאמן לומר זה בכי היכח דלית לי' מיגו הייכו בסתמח שאומר על אהר מן השוק זה בני וליכא שום רגלים לדבר שהוא בכו י וגם האם אינה לפנינו לשאול אותה ממי ילדה את זה : בזה אינו כאמן לומר שהוא בנו כ"א במיגר דאי בעי פוטר את אשתו בגע: אבל היכא דאיכא רגלים לדבר שהוא בלו כגון בפכוי׳ שנתעברה ואמרה מאיש פלוני נתעברתי והוא מודה לדברי׳ בוד הוא נאמן בהודאתו אף בלי מיגו וכן מוכח מסוגי׳ דיבמות בסוף פ׳ אלמנה דתנן במתניתין ילדה תאכל בתרומ'שני וללישנא בתרא שסומוקי אביי מתניתין בדלא דיימי כלל ואפ"ה מהני הודאתו לענין תרומה (ועיין בנו"ב מה"ת חלק א"הע סי׳ כ"ז מה שמיישב אאמ"ו הגאון זל"ל קושי׳ הרב המגיד בסתיות פסקי הרמב"ם ואף שהרמב"ם פסק כלישנא קמא שם מ"מ מוכח דהיכא דאיכא רגלים לדבר שהיא אומרת שממנו נתעברה ומכ"ש היכא דדיינלי מיכי' דמהכי הודאתו והי' כאמן לומר שבנו הוא אי לאו דאיכא האי חששא שמא זינתה גם עם אחרים ומעתה בנדון דידן בודאי הוא נאמן לומר שבם הוא להחזיק ו לממזר ודאי כיון דדיימא מיני׳ ואיכא רגלים לדבר הרבה שממנו נתעברה ואין לנו רק החשש במא זינתה גם עם אחרים ודבר זה תלי בפלוג תא שבין הרמב"ס והרשב"א והרא"ש דלהרמב"ס חיישינן שמא זינתה גם עם חחרים ולהרשב"ח והרא"ש שדיגן הולד בתר דידי ואף שבש"ב סת ם ופסק כדעת הומב"ם כבר תמה הוב הלקת מחוקק בסי' ד' ס"ק ל"ח על המחבר שפסק כדעת הרמב"ם : וגם לפי דבריו שם לא ברירא לן בדעת הרמב"ם אם גם בזה חייש שמא נתטברה מאחרים ועיין בתשובת הרדב"ז חלק ג׳ תשובה תקכ"ז שכתב ומוקי דברי הרמב"ם דוקא בדדיימא גם מעלמא שיי"ש : ועוד דהא בנדון דידן נראה שהיתה מיוחדת לו והיתה קשורה בו ככלב שנשאה לבסוף לכן נראה לי שיש להחזיק הולד לממזר ודתי:

ומה שכתב מעל׳ דלח יהי׳ נאמן מטעם שמח שיניו נחן בה דהח נשח הותה : לא ידעתי אם שייך זה בנדון דידן דמה דהמריכן שמא עיכיו נתן בה היינו שאם לא הי' אומר דבר היתה אסורה לו כגון בשבור או אחד שהעד לאשה שמת בעלה או שליח שהביא גע לאשה ואומר בפלי נכתב ובפני נחתם וכדומה לזה דבלא דבורו היתה אסורה לו בזה חיישינן שמא עיניו נתן בה : אבל הכא דממ"כ אם ידע באיסור אשת אח א"כ אסורה עליו אף שנתעברה ממנו בזנות י ואם לא ידע מאיסור אשת את א"כ היא מותרת לו אם הוא אינו כהן אף אם נתעברה בזנות מאיש אחר ואין תועלת במה שאומר שזינתה עמו מקודם שנשא אותה ולא שייך לומר שמא עיניו נתן בה : וא"ל שעכ"פ אם היתה נתעברה בזנות מאחר היתה הסורה לו כל כ"ד חודש מבוס היסור מינקת הבירו: וכיון שטיניו כתן בה אומר בממנו נתעברה ועיין בזה מהשכתב אאמ"ו הגאון זצ"ל בנו"ב בם בסי' כ"ז וסי' כ"ח ואני בהגהתי שם בסי' כ"ח - כתבתי דלת שייך לומר במא שיניו נתן בה אלא היכא דבלאו. דבורו היתה אסורה עלין לעולם כמו בשבוי' ובח"ח במת בעלה ובשנית שהביח גע בזה אמריכן שעיכיו כתן בה ולכך מעיר שקר כדי שיכול להכשא לה: אבל באיסור מינקת חבירו באין איסורה איסור עולם רק כ"ד הודש וגם יש היתר אם ימות הולד: בזה לא אמרינן שמא שיניו נתן בהכיון שיש לו תקוה ליכח חותה אחריתי הנקה או לחחר שימות הולד : ובפרט בחים בור וריק כזה אשר לא ידע מאיכור אשת אחיו גם מאישיר מינקת חברו לא ידע:

ומה

10

קי"ד לפרש דברי רש"י במשנה רים מסכ"סנהדריובד"ה המיאוניווכו 'דמפרש טעמא דמיאונין בשלשה משום דכל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון כוונת רש"י ז"ל כעין דאורייתא כמו בגיטין ומוכה מזה דדעת רש"י ז"ל דגהגט אשה לריך ב"ד של ג' כמו שהוכים אאמ"ו הגאון זכ"ל שם בתשובה שכן הוא דעת רש"ו ז"ל וחני כתבתי בהגהותי שם לעשות סמוכין לדברי חחמ"ן הגחון זל"ל דחין לפרם כווכת רש"י ז"ל דרלונו לומר דתקינו כעין דחורייתה היינו כמו הליצה דהדמיון מיתון לגט קרוב יותר מדמיון מיתון להכיצה וע"ז השיב כבוד מעלי לסתור דברי ממה שראה בחידושי מהר"ם שיף למסכת סנהדרין דכתב שם דגע לריך עדים אבל לא ב"ד ומפרש דברי רש"י כעין דאורייתה כמו חלינה דמיחון דמיה להלינה דמיחון הוא בחמירה שחמרה חי אפשי בבעל זה וגם חלינה היא באמורה לא הפצחי לקחתה אהון ירודי הנה הלחץ הזה שדחקו להרב מהר"ם שיף להמציא דמיון מיאון לחליצה משום חשר פשע בעיניו דגט לח צריך ב"ד של ג׳והי׳ קשה שלפי הקרמתו לי׳ מה ראו הכמים להגריך במיאון שלשה יותר מגע שאינו גריך ב"ד לפי דעתו ע"ז מישב שהשוו הכמים מיחון להלינה משום דדמיין להדדי ששניהש באמירה ולכאורה דבריו אינן בדקדוק דלמה נקט האמירי בחלינה לא הפלתי לקהתי שהוא אמירת היבם טפי ה"ל למנקט אמירת היבמה לא אבה יבמי וזה דמיון קרוב יותר ששניהם הם אמירת האשה משא"כ אמירת לא הפלתי הוא אמירת היבם ומפשר י"ל דנקט אמירת היבם כא הפלתי לקהחה שכוונת הדברים שוה ממש למיאון ובשניהם האמירה הוא בלשון שאינן הפצים זה בזה בהלילה אומר היבם שאינו הפן בהיבמה ובמיאון אומרת האשה שאינה חפלה בבעל זה אך גוף דברי הרב מהר"ם שיף אחר מחילת כבודו אינן מחוורין בעיני להעלות בכף הדמיון דבר שאינו עיקר בהלינה ועיקר ההלינה הוא במעשה הלינת המנעל ולא האמירה דהא קיי"ל הלנה ולא קראה הלינתו כשרה ואם נאמר כיון דקיי"ל כר' ינאי בסוגי׳ דיבמות דף ק"ד ע ב כל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו ואילם ואילמת הליצתם פסולה משום שאינובאמיר׳ וכן פסקינן בש"ע אה"ע סי' קס"ט סעי' מ"ג א"כ יש באילמת דמיון הלינה למיחווגם בזה ליכח דמיוווחדרב בחילמית דחמירה מעכב בחלינה וחיוהחילמית יכולה להלוץ , ובמיאון לא לריך אמירה כלל וגם אילמית יכולה למאן כמו שפסקינן בש"ע אה"ע סיי קנ"ה סעיי ג'י דאפיי, שלא אמרה דבר רק שהלכה וקיבלה קדושין מחחר קידושין הן הן מיחנה ומעתה חין דמיון מיחון להלינה בחמירה חפיי לכתחילה דבמיחון לח לריך חמירה כלל וסגי ברמיזה ואילמית יכולה למאן ע"י קבלת קידושין מאהר או ברמיזה אחרת אשר בו נתגלה דעתה שאינה הפילה בבעל זה וביותר אני תמה על הרב מהר"ם שיף למה לריך להמליא הדמיון מיאון להלילה לענין אמירה ואשתמטתיי דברי התוסי במס׳ יבמות דף ק"א ע"ב ד"ה א"ה מיאון נמי וכו׳ בכחבו דחלילה ומיאון דמיין להדדי שבשניהם יונאת ע"י מעשה שלהם דהיינו שהחלינה היא במעשיהאשה שהיא הולצת לו המנעל והמיאון הוא ג"כ ע"י התפעלות האשה שאומרת או שמרמות שאינה הפילה בבעל זה וע"ז כתבתי בהגהותי במ"ב מית שם דאף שחלינה ומיחון יש להם דמיון בדבר זה שלחבו התום׳ מימ קרוב יותר הדמיון מיאון לגט וכווכתי בזה דדמיון מיאון להלילה הוא רק בדבר א' במה שכחבו החום׳ שבשניהם ינאות ע"י מעשה שלהם, אבל הדמיון מיאון לגט הוא בהרבה דברים(א) בגט היא יונאה מרשו׳בעלי ובמיאוויונאה מרשות בעלה (ב) בט הוא אחר קידושין וחופה וגם מיאון הוא תהר קידושין וחופה ובשניהם הי׳ קנין החיבות מיד הבעל משח"כ הלינה שעדיין לח היתה ברשות היבם ולה היה עדיין קנין חישות ביניהם רק ע"י זיקה שהיה זקוקה לו ע"י מיחת החיו · חבל לה נעשה הקנין מיד היבם · (ג) גע חיתה בעל כרחה שהבעל מגרש את אשתו בע"כ וגם מיאון איתא בעל כרחו שהיא ממאנת בו בעל כרחו של הבעל משא"כ חליצה ליתא בע"כ עד ששניהם מרוצין לחליצה : (ד) גע אין לריךלהיות נוכח הבעל והאשה דהא איתא בשליחות וגם מיאון אינ להיות נוכח הבעל דהא ממאנת אף שלא בפני הבעל · משא"כ חליצה דליתא בשליחות ויבם וההיבתה באים לב"ד - (ה)גט אינו אוסר אותה לבעלה וכל זמן שלח נשחת לחתר חינה נחסרת על בעלה ישרחל ע"י הגירושין ויכול הות להחזירה וכמו כן במיחון חינה נחסרת ויכולה להנשת לו שנית משח"כ בהלינה שנאטרת עליו ע"י הלינה דכיון שלא בנה שוב לא יבנה : הן הן הדברים אבר כוונתי בו בהגהותי אשר כחבתי שיותר קרוב הדמיון מיאון לגע מדמיון מיחון להלילה חמנם ביתרתי שם בחעפ"כ חין מזה קובי על דברי כתום׳ הכ"ל שכתבו שהחלינה ומיחון דמיין להדדי אף שהדמיון קרוב יותר לגט מ"מ דברי החום׳ סובבים שם על קושי׳ רבח שפריך לר"ל דפסק כסחמת דמתניתיו ברים סנהדרין דהליצה לריך ב"ד של ג' ופריך רבח חי הכי מיחון כמי וע"ז מקשים התום׳ וכי בשביל שפסק ר"כ כהר סתמח נפסוק ככל סתמח המשניות ומתרלים דרתוי לפסוק כהתי סתמת הוחיל ויש להם דמיון להדדי שבשניהם יוצאין ע"י מעשה שלהם ומיתני כמי בהדי הדדי דהתנא כוללם יהדי בבבת אחת ותני החלילה והמיחון בשלשה הרי שהשוה התנת דמתניתין חלילה ומיאון בשביל דמיונם אם כן ראוי לר"ל לפסוק להלכה ככל האי סתמא: ודברי התוס׳ האלה נכונים אחר שכבר תנא במהניחין שניהם בחד בבא יש לחלות זה בזה בדמיון כל דמוח · חבל על גוף המתניהיו עדיין קשה הית גופת למה זה תיקנו הכמים בהתיחון הוא בשלשה ואם שתקנו כעין דאורייתא להיות כמו הלינה כיון שים דמיון הלינה למיחון שבשניהם יונחין ע"י מעשה בלהם טפי ה"ל להכמים להקן מיאון כעין דאורייתא כמו גט שהם קרובים יותר,

בדמיוז

מתלדה מעל' להקל מחור שרובת דעלמת כשרים לה חם כן תליכן ברוב דנתעברה מחחר וחין הולד ספק ממזר הנה בזה שטניהם מודים ויש רגלים לדבר שנבעל' לחחי בעלה והיחה דיימי מיני' ולח דיימי מעלמת בזה לח שייך לומר דחזלינן בתר רובת דעלמת והרי בפנוי' שנתעברה מעלמת בזה לח שייך לומר דחזלינן בתר רובת דתיכת רוב פסולין חילה לח תנשח והית לכחר לכשר נבעלתי חף היכת דחיכת רוב פסולין חילה לח תנשח לכהן רק לכתחילה משום מעלה עשו ביוחסין עיין בסי' ו' סעי' ע"ז ובב"ש ובהלק' מחוקק שם וחם לקולה מתרינן כן מכל שכן לחומרת וכבר כתבתי דדבר זה תלית בפלוגתה שבין הרמב"ם והרח"ש הנ"ל ולדעתי עעם פלוגתהן הוח דלהרמב"ם היישינן שמח זינתה גם עם חתרים הוחיל ורחינו שהיח זינתה עם חתרים שוינתה גם עם רובת דעלמת ולהרשוינתה עם וה וספק חם זינתה עם חתרים וחין ספק מולית מידי ודתי כמו דתי' משר בודתי במסום דף ע' ע"ח ולכך שדינן וחין ספל מולי מרד בתר דידי' חשר בודתי דיימי מיני' וכבעלת לו:

אם אמרינן שהוא רק ספק ממזר אם כן אינו וכה שמסופק מעל׳ אסור לבוא בקהל אלא מדרבנן דספק ממזר מדאורייתא מותר לבוא בקהל וכיוז שהוא רק ספק ממזר ורק מדרבלו אסור מסופק מעלי אם זריך לשנות בולד בשעת מילה ולכנות לו שם כדי שיתפרסם - שהוא ממזר כמבואר בי"ד בסי׳ רס"ה סעי׳ ד׳ ובט"ז עם ס"ק ה׳ ורוצה מעלי לומר דוה הוא בממזר ודאי שהוא איסור דאורייתא אבל בספק ממזר שהוא רק איסור דרבנן אינו לריך לפרסם וע"ז הביא מעל' ראי' מרמ"א בש"ע א"ח סי' תר"ה סעי׳ ה׳ בהג"ה דבדבר שאינו מפורש בתורה אמרינו מוטב שיהיו שוגגין ואין לריך להוכיחו ימחול לי שאין דמיונו עולה יפה בזה דשם בש"ע איירי לענין אם יוכיח את הבירו לא ישמע לו כמו נשים שאוכלות בעי"כ עד שחשיכה בזה אמריט שיהי בשב ואל תעשה ומיטב שיהיי שוגג מלהיוי מזיד דאם יודיע לו האיסור והוא לא ישמע לפרוש מן האיסור יהי׳ מזיר בזה יש חילוק בין דאורייתא לדרבנן אבל בממזר מה שמפרסמין שהוא ממזר הוא להודיע הדבר בפרסום כדי שלח ישח כשריהמותרילבת בקהל דחם לח יפרסם הדבר יהי׳ מכשול שישרך עמו אדם כשר אם לא יתוודע שהוא ממזר ויהי׳ בחזקת כשר לכן לריך לפרסם הדבר להסיר המכשלה וכל מי שיתוודע לו שהוא ממזר יפרוש ממנו דישראל בחוקת כשרות שלא לחלל זרעם בממזרים בזה נראה לפענ"ד לומר דגם בספק ממזר אף שהוא רק איסור דרבנן גם כן לריכין לפרסם הדבר כדי להגיל הכשרים מאיסור דרבנן דבשלמא אם היינו חוששיו דליכת תועלת בהפרסום ולח ישמע אדם לב"ד להרחיק ממנו בזה הוי מקום לדמיון מעל׳ לדברי הרמ״א הנ״ל אבל הלילה לנו להשוב כזה על ב"י ובוראי מי שיראת ה' בלבו ירהיק עלמו מן הכיעור הזה בזה לריךלפרסם הדבר כדי שיתוודע לכשרים שירחיקו את בנותיהן ממנו ובזה אין לחלק בין איסור דרבק לאיסור דאורייתא להודיע האיסור ותמה על עלמד אם יודע בשר עוף שנתבשל בהלב שהוא רק איסור דרבנן וכי אינו לריך להודיע לאדם שאינו יודע שנחבשל בחלב ורולה לחכול ממנו וחדרבה מנינו שהכמים עשו היזוק לדבריהם יותר משל תורה ואף שלענין גדר יש הילוק בין איסור המור לאיסור קל עיין בב"ש סי"ו' ס"ק י"ד היית לעשות סיג וגדר בהרהק'ביותר אבל להסיר המכבלה גם באיסור דרבנן לריכין להודיע למי שאינו יודע שדבר זה יש בו איסור מדבריהם ובספק ממזר אם לא נעשה בו דברים שיתפרסם הדבר על ידי מילחה דחמי במדכיר דכירה הינשה הם יגדל לה יעלה על הדעת לחוש לו משום חשש ממזר בדורינו שאין לנו ספר יוחסין כלל וכל ישראל בחזקת כשרות הם אסלא נודע בו חשש ממזר ויעייןבילקוע שיר השירים על פסוה כי טובים דודיך מיין מביח בשם פסיקתח חמורים דברי סופרים יותר מדברי תורה שנאמר כי טובים דודיך מייז ע"ש: והו מפני הטרדה איןהפנאי מסכים עמדי להאריך וסיומא דהך פיסקא לפטנ"ד שיותר הדעת מכריע להחזיק הולד הזה לממזר ודחי ותף חם כשיגדל ויבח אלי לשאול אם הוא מותר בממזרת או בשפחה לא אהיינחפז כל כך להתיילו מכל מקום בזמנינו אינ׳ שכיח׳ שפחה וגם ממזרת אינה שכיחא ואעפ"כ ים נפקותת לדידו להחזיק חותו לממזר ודתי שתם יגדל ויבת על בת ישרתל ויהי׳ הולד ספק אם הוא ממנו או מאחר דאם הוא גופא רק ספק ממזר ואינו אסור לבוח בקהל רק מדרבנן אם כן ספק בנו הוא ספיקא דרבנו ואזלימ לקולא להכשירו אפי׳ מדרבט אבלאם הוא ממזר ודאי והוא אסור לבוא בקהל מדאורייתא אסכן גם ספק בנו אסור עכ"פ מדרבנו לבא בקהל ועוד ים נפקותה בזמן הזה בין ממזר ודהי לספק ממזר לענין עדות שהסנשה בת ישראל וכוח ממזר ודחי עבר על לחן שיש בו מלקות ופסול לעדות מן התורה דאל תשית רשע עד ואם הוא רק ספק ממזר לא עבר על לאו שיש בו מלקות וכשר לעדות : כ"ד ידידו הערוד

הק׳ שכואל סי"ל לנדא

בימי הגבלה ירים קרנו למעלה לשם ולתהלה בכרכה כפולה ה"הא"נ ידידי הרב הגאוןהמפורסם החריף ובקי נ"ו ע"ה פ"ה כש"ת מוה' דוך נ"י אב"ד דק"קעיר חרש יע"א :

כח בכתבן הנעים הגיעניוע"ד מה שבא כבוד מעל' להשיב על מה שכתבתי בהגהותי בנו"ב מה"ח חלק אה"ע חשובה

כיד כדיבור דמי י והוי כחלו אמר בשעת הנתינה הרי חת מקודצת לינו ואף בבשעה בהאבה קבלת" עדיין לא במעה בדעתו הוא בנחינת ההפן לקידושיו מכל מקום כיון בפשעה ידה לקבל הפן מחים קודם בבמעה לחיה כוונה הוא מחוכה וקבכחו בסתסאמרינובקבכתו כדי לשמוע ממני שמקדשה בו דהי לה ניה׳לה בקידוביוהי׳ לה כהשניך ההפץמיד׳תיכף כששמעה ממנו שנהן לה לקידושין וחין זה דומה לזרק לה לחוך היקה ושתקה דמיקל בה הרמ"ה דגבי זרק לה חין האבה עבאה בום מעשה והיא בשב וחל חעשה מתחלה ועד סוף וליכא שום גלוי דעת ממנה בנתרנית לקידוביו מבא"כ אם קבלתה מידו בסחם ותיקותוך כ"ד חמר לה הרי את מקודשת לי נו הקבלה שקיבלתה הוא מעשה שכה וכיון ששתקה אחר ששמעה הקידושיו ולח השליכה החפץ מידה חיגלאי מילתא למפרע שהקבלה היי כדי שחהי" מקודשת לו ואמרים שחיכף בשעת הקבלה היתה עומדת ומלפת שיאמר לה שמקדבה בו דחי כח ניכח לה בקדוביו היי לה להבליך ההפץ מידה חמנם כן דבר זה הליא בפלוגתא בהא דחי׳ במס׳ קידובין דף י"ב ע"ב גני האי דקידם בלפיתא דאסא והיא אמרה הא לית בה צוה ' פרוטה ואמר לה חיקרש בד" זוזי בהיי טמוניסבתוך הלפיתה וקה מדמה רבה שם להחי דתני בברייתה המר לה כנסי כלע זה בפקדון והזר וחמר התקדבי לי בו והיח שתקה וסובר רצא דבשניהם הוי זה שתיקה דלאחר מתן מעות ולאו כלוסהוא דכמו בתני בברייתה בכנסי כלע זו לפקדון והזר והמר התקדבי לי בן הוי שתיקה שלהכר מחן מעות הכא נמי בהאי נפיתא דאסא אף דנחו לה בתורת קידושיו מכל מקום כיוו דחמרה דחינה רוצית להתקדש בופית" דלית בי׳ שוה פרוטה והיא לא ידעה בשע"הקבלה בד׳ זווים טמונים בי׳ הוי זה גם כז כמו בחיקה דלחכר מהן מעות והח דלת בדי" מידה חין זה גילוי דעת דסברה הי שדתינת ומיתברי מהייבית בחהריותן דנשי להו דינת גמירי להלק בין בא לידה בתורת פקדון לבא כידה בתורת קידובין וסברה דגסבבא לידה בחורת קידושין אהריותועלה אמנס ר"ה ברי" דר"י בסמרלק בין באלידה בחורת פקדון דקיבלה אחריות שמירה על עצמה ליכא גילוי דעת על שלח שדיי מידה חבל בצח לידה בתורת קידושין דליכח חתריות במירה עלי שפיר הוי זה דלח שדי׳ מידה גילוי דעת בנתרנית לקידושיו והרמב"ם פסק כרבא הבל הרבה פוסקים הריף והרח"ש ואגודה וכן פסקים בש"ש סי׳ כ״ה סעיף ד׳ וה׳ כר״ה ברי׳ דר״י הוחיל ורבינת חתר החו דשמעי׳ להאי דר״ה ברי׳ דר״י חשי לה ולכך היושינן להומרא דלריכה גט מספק ולפי זה אם נחן לה הפץ סהם והיא קבלתה בסתם ובתוך כ"ר אמר לה הרי את מקודשת לי בו והיא שתקם ולא הבליכה מידה תלי בהדפלוגהא דלר"ה ברי׳ דר"י הי׳ לה להשליךההפן מידה דודחי לה קיבלה השמירה עלי׳ ולא מיתהייבי" אם מיתברא או יאבד בהשלכתה ומדלא השליכה מידה הוי זה גילוי דעה שתיכף הקבלה הי׳ שרמונה להתקדש בו אם יאמר שמתן לה בתורת קידושין אבל לרבא לא מחשב זה גילוי דעת די"ל דלא השליכה כי מברה דחף בקבלה בסחם חחריות השמירה עלייוכיון דחמוקי"ל כר"ה ברי" דר"י אם לו הוי זה ספק קידושיו ואף שבתשוב׳ מהר"ם פאדווי סי׳ ק"ד ובתבויש"י שהבית הב"ם סייפ"חם קט"ו פסקן לקולת היינן שסהייהמעש" שחלמני אחת הטפה מטבע מעל גבי קרקע שופל מיד החים אם כן מתחלה לא בא לידה מיד האים כלל ובא לידה בתורת גזל או בתורת שאלה ואחר בראה האים שהיא אינה רולית להחזיר לו אמר לה בתהא מקודעת בו בזה מקילין אבל בבא לידה מיד הבעל בסתם יש לחוש לחומרא כליל • ומעתה בנדון דידן אם בא לידה העבעת בסתם הוי ספק קידושין מדלא השליכה ואין זה בגלר שתיקה לאחר מתן מעות אמנס כיון דעד הראשון אמר דלא ראה הנתינה מידו לידה אם כן גם כן לא ידע באיזה אופן ובאיזה סיבה בא לידה אם כן אין בעדותו ממש דהא הרמ"א פסק בסי' מ"ב סעיף די בהגה׳דאסאיוהעדיסראו הנחינ׳ממש מידו לידה אע״פ ששמעו שאמ׳התקדבי לי בהפץ זה ויצא מחחת ידה אח"כ לא הוי קידושיוכלל ואפי לדעת התרדכי שהבית הב"ש בם בס"ק י"ב דגם בקידובין מהני ידיעה בלתי רחי" מ"מ הכח בנדון דידו גם ידיעה ליכח דשמח בח מתחלה הטבעת לידה בחורת שאלה או באורת פקדון שאחריות היי עליה ואין בזה גילוי דעת על שלא השליכתה מידה כיון דאחריות עלי" היחה מתירת להשליך פן יאבד או ישתבר ובזה לכיע הוי זה שחיקה דלאחר מתן מעות ולאו כלום הוא אמנם בעדות עד שני שחמר שרחה הנתינה מידו לידה וחמר לה הרי את מקודשת לי דהח כך לפון הג"ע מעד השני שהעתיק כבוד מעל' : איך האבע גע זעהען וויא הנער פלוני איזע געזעסען באיי הבחולה פלונית אונד האט איר געגעבען דאו טבעת לידה אונד הער נאך האע ער געואגט דיא ווארטע הרי את מקודשת לי כדת משה וישראל מול טוב אונד הער נאך האט זית דאו טבעת אויף דען פינגער אן געטהאן אונד האט עם לאנג אנגע האלטען עכ"ל עד השניומשמעות הגדה זה בהכל היי בהמשך אחד בלי שהיי והפסק בנחיים ואם כן הוי זה נחן לידה סתם ובתוך כ"ד קידשה בו והית שתקה בזה הוי קירושין דמדשתקה ולח השליכה גילחה דעתה שנתרצית בקירושין כמו שהארכתי לעיל ובפרט שאהר כך שמה הטבעת על אוצעה זה הו' לעמ"ד גילוי דעתה שניהא לה בקידושיו והוי קידושיו לכ"ע כאילו אמרה שרוצית בקירובין דחף אם היתה טבורה דשמירת העבעם היא עלי׳ היו די לה עלא להשליך ולמה לה להשים על חוצעה ח"ו שהוי ניהח לה בקידושין וחיכח קידושין בודהי חם כן הוי זה קידושין בעד חהר חשר כמה פוסקים מחמירין במקרש בעד אחד כמו שהביא מור"ם בסי׳ מ"ב סעיף ב׳ בהג"ה והגה אאמ"ו הגאון וצ"ל בנו"ב מה"ת הלק אה"ע סיי ע"ה כחב כמה קולות בקידושיו בע"ח ולפענ"ד חין צורך לזה בנ"ד ובלח"ה יש להקל ליון שיש הכחשה בין העדים שלדברי העד הרחשון כבר הי׳ הטבעת על חוצעה קודם שחתר הרי את מקודשת לי ולדברי העד השי נתנה הטבעת על אובעה אחר שחמר הרי

ברמיון כמבוחר לעיל י ומוה הוכחתי חת דברי חחמ"ו הגחון זצ"ל שם בתשובה דבחמת כווכת רש"י הוח דתיקנו מיחון כעין דחורייתה היינו כמו גע ופ"ל לרש" י"ל דגם גע חשה לריך ג' כמו הלילה י וחין להקשות למה שבק התנה דין גע ולח הזכיר כלל שגע חשה לריך ג' דוה הוח משנה שחינה לריכה דחם כבר תנח מיחון בשלשה ממילח ידעינן דגם גע לריך שלשה דודחי לח עדיף מיחון שהוח רק מדרבנן מגע שהוח דחורייתה י כ"ד הד"ש

חקי שכואל פייל לנדא י

ישאו הרים שלום : לכפור אהובי ירירי הרב המא"ה: המופלג בתורה ניראה החריף והבקי כש"ת מוה" משך ירורה אב"ר דק"ק ברורא יע"א :

לבל בכלה הלעים הגיעני עם שחלתו שחלת הכם חזי חשובה י וחיני כעת מוקף בחבילי טרדון בטרדות רבות טרדה למנוה וטרדה דרשות וחין הזמן גרמח לעיין בכל הזורך · אך לכבוד מעלתו אשר נהפז להשובה פניתי מעט בלא לעכב הדבר · והנה גוף השחלה הוא במעבה באירע בקהלהו · נער א׳ קידם בחולה אחת עם טבעת של נחושת בפני ב' עדים דהיינו שעד אחד אחר בלא ראה הנתינה מהטבעת מיד הנער ליד הבחולה רק ראה מתחילה הטבעת על יד הנער י ואח״כ ראה את הטבעת על יד הבחולה וכאשר ראה הטבעת על אצבע בל הבחולה שמע אח״כ בהנער אמר לה הרי את מקודשת לי כדת משה וישראל מו״ע · ועד הבי אמר בראה בחנער נתן לבתולה הטבעת לידה ואח״כ נחנה הנערה את הרי את מקודשה לי כדת משה וישראל מו״ע . ואה״כ נחנה הנערה את מכחישים דברי העדים ואומרים שמעולם לא אמר לה הרי את מקודשת לי · רק למלהק אמר להנערה דרך בחוץ בני היבות מקודשת לך ולא הוציא מפיו לשון קדושין כלל :

ודער, מעלהו דלפי דברי מעד הרחשון הוי זה שחיקה דלחהר מתן מעות
דפסקינן בש"ע חה"ע סי" כ"ה סעי" ד" נחן לה פקדון וחתר לה
לנסי פקדון זה וחזר וחמר לה הריחת מקודשת לי בו חם חחר שנעלתו חמר
לה הרי חת מקודשת לי בו ושתקה חינו כלום י והוסיף מעל" לומר דבנדון
דידן לדברי העד הרחשון כבר הי" העבעת על הזבעה קודם שחמר לה הרי
חת מקודשת לי והיח שתקה הוי זה שתיקה דלחחר מתן מעות דחינו כלום
ועלה בדעת מעל" דחפי לח חמר ההילה כנסי לשם פקדון כיון שלח גילחה
ועלה בדעת מעל" דחפי לח חמר ההילה כנסי לשם פקדון כיון שלח גילחה
בדעתה שנחרנית לקידושין ולח עבחה מעשה בפני העד להרחות שניהח לה
במ"ש הב"ש בם ס"ק י"ב ח"כ חין בדברי העד כלום י ע"כ דברי מעל" י

דהב"ש קחי על דברי מור"ס בהגה בסיי כ"ה סעיי די שכתב ולוקח בנטלתו אבל אם זרק לה הקידושיו אפיי בחוך חיקה שתיקה כי האי לאו כלום הוא הואיל ולא נתרנית י ודברי מור"ם בהגהיאו נובעים מחשובת מהרמ"ה בהובא בעור בסיי כ"ה באם אמר לה כנסי פקדון זה וחזר ואמר התקדשי לי בו • אם אמר כן בשעה שנתנו או קודם לכן אפייקבלה בשתיקה מקודעת י דליון בקבלתם שהקם איכא הוכחם שנתרצית וע"ז כתב הטור בשם מהרמ"ם דדוקה לבקלתינהו ובתקה · חבל חם זרק לה קידושיו חפיי לתוך היקה ולא בקלחינהו ואיבתקי - בחיקה כה"ג לאו כלום הוא והן הן דברי מורם בהג"ה : וע"ז כתב הב"ם בס"ק ו"ב דלפי דעת הרמ"ה דחם זרק כה ושתקם לא הוי קידושין אפי׳ אם לא אמר לה בחחלה כנסי בפקדון כיון דלא גילתה דעהה ברצונה בקידושין זריקה כי האי לאו כלום הוא ועיין בב"י רים פיתן מ"ב וכוונת הב"ם בזרק לה ליכח להלק בין חמר לה בתהיליכנסי לפקדון ובין לא אמר לה י אבל אם נתן לידה החפץ והיא שקלתי׳ בודאי יש הילוק : דחם אמר לה ממהלה שנהן לה במורת פקדון ושקלתיי ואח"כ אמר התקדשי לי בוה חמרינן דהוי בתיקה דלחחר מתן מעות דחינו כלום י חבל חם כתן חפץ לידה ולא אמר לאיזה כווכה הוא נותן לה והיא קבלה ההפץ בשתם ותיכף חהר הנתינה חמר לה הרי הת מקודשת לי בו ושתקה : לענ"ד אין זם בגדר בתיקם בלחתר מתן מעות דחל"כ קשם למה נקט בבריתה במס" קירובין דף י"ב ע"ב דחמר לה כנסי לפקרון ושקלתי׳ חמחי לח נקט דחפיי חם כתן לם מתם ושקלתיי ח"ו כיון שהות כתן החפץ בידה במתם והית קבלתה בסתם ח"כ הקבלה הוא מששה והיא מהרישה לדעה לידע על איוה כוונה נהן לה והיא כאשר שמעי שניתן לה בתורי קידושין ולא השליכה מידי איל דמתחלה קבלתה לסיבה זו לשמוע ממנו שמקדשה בו : ואף שהקבלה היי בסתם בלי שום גילוי דעת מ"מכיון שאמר לה חוך כדי דבור סמוך להנחינה הרי את מקודעת ליבו הוי זה כמו שחמר כן בשעת הנתינה · ואף דקיי"ל במם׳ ב״ב דף קכ״ע ע״חובמם׳ נדרים דף פ״ו ע״ח דגבי ע״ו וקידוביו לא אמרינו חוד כ"ד כדיבור דמי היינו לקולא לא הוי כדיבור משום לעז ממורות כמ"ם הרבב"ם עם במם' ב"ב ד"ה וקידושין דהכמים ההמירו משום הומר איסור ומבום לעזי אבל היכא דמסהעף מיניי הומרא אדרבא אוקמים אדאורייהא כמו בכל התורה דחוך כ"ד כדיבור רמי י ואפיי לפי' הר"ן במסי לדרום כם דכתב דמה דלא אמרינן בע"ז ובקידושין תוך כ"ד כדיבור דמי אינו מבום חומרת אלא מרינא הואיל וע"ז וקרובין המירי כולי האי אין אדם עושה אותם אלא בהסכמה גמורה - ומב"ה הזרה אפיי תוך כ"ד לא מהני ע"ש בר"ן כנה זה שייך היכא דחיכא חזרה כנון שמקדש אשה וחזר בו תוך כ"די אבל פכח שנתן לאשה הפץ בסתם ולא אמר דבר ובתוךכ"ד אמר שנותן כדי להתקדש בו כזה ליכח חורה רק גילוי דעת על חיוה כוונה הוח נותן לה הפן גם ומפרש בהנתינה הוא על דעת קידושין בזה נקטינן לכללא דתוך

הוי העד השני עד אחר בהכחשה ולא כלום הוא ועוד דער כאן לא ס"ל להרמב"ם דגרע טפי אם עד אהד משייע לה וחיים לדברי העד שאמר שנתקרשה היינו שאמר שנתקדשה בפני ב' עדים אחרים ועד חחד אומר שלא נחקדשה אבל בנדון רירן דהעד שאמר שנחקדשה אמר שנחקדשה בפניו ובפני הבירו ועד השני אמר שלא ראה נחינת הקידושיו והיא מכחשת את שניהם בעיק הקידושיוהיא נאמנת ועוד בנ"ד אףבלי הכחשת הבתולה מ"מ הרי גם הנער מכחים את העדים ואמר שלא אמר כלל לי קידושין ואיכ אף בלי הכחשת הבתולה עכ"פ מוכחשים המה מהנער והוי זה ע"א בהכחשה כיון שים גם הכחשה בין העדיסולה נשאר כ"א קידושיו בע"א כמו שנתבאר לעיל סיומה דהך פיסקה כיון דליכה כחן קידוסין כ"ה בע"ה וגם חיכה הכחשה בין הערים בחקירות אימת שנתנה הטבעת על ידה ובלסון הקידושין הגער והנער׳ מכחישין את העדים ואמרו שלח אמר כלל לפון קידושין רק דרך שהוק אמי מקודשת לדוליכא כאוכ"א קידושיובע"א הנכחם מהנער ומהנערה אין הוששין כלל לקידושין והנערה מוחרת לעלמא ואינה צריכי גע כלל ולהיות כי אני כותב זה בטרדות רבות . ואין דעתי ללולה מפני דאגות . העמוסים עלי ואינו נכון לסמוך עלי בהומר עניזוה לכז טוב הדבר בכבוד מעלח׳ ילטרף עמנו עוד מופלג בהורתה ונמטי שיבה מכשורי בהדיי׳ ועכ"פ הנער והנערה רחוים להעום על הקרבות שהיתה ביניהם עד שבחו לשחוק וקלות ראש כזה ולא יעשה כן בישראל כ"ד ידידו הר"ש:

הק שמואל סנ"ל לנדא:

שפעת שלומים אלף לכבור אהי' ש"ב יריר נפשי הרב הנאון המהולל החרוף וכקינ"י ע"הפ"ה כבור מוח' **דוך** נרו אב"ר רק"ק דרעזון וע"א

מבחבן הגעים חשר מלח רוה הכמה רוח דעת וירחת הי הגיעני ושמחתי בשלום תורתו ובשלותו וע"ד הקידושין על תנחי אנהנו פה נוהגים כפי אשר העלה אאמיו הגאון זלייל בספרו מייב קתא בחלק אה"ע סיי נ"ו שלא להזכיר שום דבר מהכחובה וחוספת כחובה בחנאי אך הערים מקבלים קלין מהבעל בהתחייבות הכתובה ותוספת כתובישתגבה הכל אף אם יהי באופן שיתבעלו הקידושין וקניני האישות וכן יעידו העדים בתעשה הב"ד שהתנחי לח יגרע כהה לגבות הכתובה והתושפת יהיי חיך שיהיי ועעם הדבר שלא יוכר בתנאי הקידושיו ובתנאי החופה והיחוד לבר מעניני הכתובה יען כי הוא ללא צורך ואין בו תועלת למה כן להרבות בדברים והוא ענין שלישי מהתנאי כיהתנאי הוא בשני אופנים או שיהי הלין הקידושין וקניני האישות או שיהיו בעלין אם ימות בלא זרע קיימא ומה לנו עוד להזכיר חופן שלישי שהוח על דרך ממוצע שיהיו הקידושין בעלין לענין אישות ויהיו קיימים לענין דברים שבממון והוא נראה כובורא ועקרבת בדבר שחין בו צורך כלל ודברי הרב שבות יעקב בתשובה סי׳ קכ"ז חמוהים ביותר שמזכיר חיוב הכתובה בתוך תנאי הקירושיו ומה עניו כתובה לקירושיו והלא קיי"ל כמ"ד שאיוכתובה לארוס צפת שאסלא כתב לה בעוד יארוסה כמו שהכרוע הרמ"א בסיי פיה ס"ם ו' בהגה' ולא מנינו בשום מקום שההתומזכיר בקידושיודבר מעניני הכתובה וכי יחמר הבעל הרי חת מקודשת לי בטבעת זו והגני כותב לך כתובה וכן בתנאי החופה והיחוד איוענין קנין החופה והיחוד להיוב הכחוב" ואף שממילא כחחייב בכתובה משנכנס להופה ואשור להתיחד עתה בלא כתובה וכן אסור לאדם לשהות עם אשתו בלא כתובה מ"מ הוא שנין בפ"ע וכל קניני אישות קונים אף שעדיין כא כתב לה כתובה אלא שבלא כתובה אסור לבוא עליה ומה שנוהגין לקרוח הכתובה החת החופה זהו מנהג בעלמא להודיע להחתן חיובי בעל לאשתו וגם כדי להפסיק בין הכוסות מברכות הירוסין לברכות התנים כמ"ם הרמ"ה בסיי ס"ב סעיי טי בהגה" ולכן נוהגין פה שלא להזכיר בקירושין על תנאי דבר מהיוב הכתובה רק שלא יהא הפסד להאשה ע"י התנאי אז העדים מקבלים קנין מהבעל שתיטול הכתובה אף אם ימות בלי ז"ק ויתבעלו הקידושיו ותוכיריו קניו הזה בחוך המעשה ב"ד שיהי שמור ביד החשה עד עת האורך:

ומה שמחקשה כבוד מעלי כ"י איך כותבין הכחובה וקורין תחת החופה הכתובה בקידושין על תנחי כפי הנוסחה בשחר כתובות דעלמה חשר נכחב ונחתם בעדים שהבעל חמר לבחולתה דה הוי לי לחינתתי וכוי ולביחות בתולהא דא והות לי לאינתתי: והרי מבואר שהוא נושא אותה בלי שום תנאי ואיך נאמנים העדים אח"כ להעיד בב"ד שהקידושין והחופה היו על תנאי שאם ימות ולא תהיי אשתו זקוקה ליגם הלא קיי"ל שאין העדים נאמנים לומר תנאי היו דברינו י ואף שיש בזה מבוכה וסתירה בש"ע ה"מ רס"י כ"ע ובסי מ"ו סעי ל"ו בסמיע שם ס"ק ק"ד ובסי פיצ סעי ייב מית כפי הכרעת הש"ך קיי"ל להלכה כרמב"ם והרמב"ן והרשב"א דאם כתב ידם יונא מתקום אחר או שנתקיים כתב ידם בב"ד אינם נאמנים לגרוע משמעות השטר לומר תנאי היו דברינו י וא"כ איך נאמנים העדים לומר אמר החופה ולהעיד בפני ב"ד שהכל היי על חנאי לסחור דבריהם שכתבו בכתובה שאמר הוי לי לאינתו י ולח מוכר בו שום תנחי י ובזה החריך כבוד מעלי לומר גם חם העדי כתובה אינן עידי התנאי ג"כ לא מהני דעכ"פ איכא הכחשה בין העדים י ומשום כך המציח כבוד מעל מקנה שהעדים חשר המה עדי התנחי יכתבו חיכף עדותו ויהחתו שפלוני קידש את פלונית על תנאי כך וכך ויכתבו צו שתה שיכתבו בכתובה אח"כ בסתם ולא יוכירו בו שום תנאי בוא משום דדרך בכתובי בוא לכתוב במוסח הזה ויאחרו זמן הכתובה . ומדמה מעלי זה לדין מודעה שוריך להיות קודם המכירה והאריך כבוד מעלי בזה בסברה ישרה , ואוכי לא ידעתי מה הרעש הזה וימחול כבוד מעלי חשר לדעתי חיד מקום כלל לחמי׳ זו י ולכחורם י"ל הטעם עפ"מ שהבי׳ הרב מייל בפייג מהג׳ עדות הל׳ ה׳ בשם מהרמש"ך

את מקורשת לי וראיתי דכבור מעל' כתב דהוי עד אחד אומר כתקדשה ואחר אומר כא נחקדשה דהוי עדות מוכהשת ואוקמינן לה אחוקת פגוי׳ דלפי שיטח התום במסכ׳ כתובות דף כ"ג ע"ח בד"ה תרווייהו ולפי מה שפסקימ לש"ע סיי מ"ז סעי" די דאס היי הכהשה שאחד אומר קרוב ט ואחד אומר קרוב לה בזה אתריכן דלא תנשא לכתחלה אבל היכא שהכחשה היא ביניהם בעיקר קדושין שלא בספק קידושין אוקמינן לה בחזקת פנוי ותנשא לכתחלה אמובי ידידי דעתיים לדון בזה בנדון דידן אם האי הכחשה בין העדים נחשב להכהשה בחקירות ולכחורה יש לומר דכיון שלפי הגדת העד הרחשון חינו מכחים שלא היו קידושין מעולם אלא שאמר שלא ראה הנחינה ולא ידע איך ולאיזם כוונה בא העבעת ליד הבחולה ובמה שאמר שהטבעת הי'על אובע הבתולה קודם שאתר לה הרי את מקודשת לי בזה אינו מכחים לומר שלח היו כחן קירושין כלל דהח יכול להיות שנתן לה לכוונת קירושין ונתן לה כתם והיא לקהה מידו בסחם וחוך כ"ד אמר לה הרי את מקודשת לי והרי היא מקודשת דלא הוי זה כשתיקה דלאהר מתו מעות כיון שיכול להיות שלה בה לידה לה בתורת פקרוזולה בתורת שאכה כמו שביארתי לעיל אלא מאהר שעד הראשון לא ידע לאיזה סיבה בא לידה העבעת רק ששמע הקידושין ואם כן הוי זה כאומר נחקדשה בפני ובפני הבירי והעד השני אמר איני יודע ולא הני זה הכחשה בין העדים והאי הכחשה שיש ביניהם בנתינת העצעת על התוצע חינו הכחשה בחקירוי דהת אף לדברי העד הרחשון שחמר שהיו העבעת על תובעה קודם שחמר לה הרי חת מקדושת לי גם כן יכול להיות שנתקדשה ואם כן האי הכחשה בנתינה העבעת על אובעה הוי רק כמנה שהור ומנה לבן דלא מהשב הכחשה בחקירות כ"א לבדיקות ועדים התכחישים כבדיקות כשרים בד"ת ובקרושין דהת תף תם היי הטבעת על חובעה מקודם שחמר לה החקדשי לי גם כן חיכת קירושיו ולא הבליכה הטבעת מידה כנילועיין בשיע אה"ע סי׳ י"ו ובב"ש שם ועיין מ"ם אממ"ו הגאון זל"ל בנו"ב מ"ק חלק אה"ע סי" מ"ו ובנו"ב מה"ח חלק אה"ע סי" נ"ו ע"ש ורוק ולפ"ז נשאר העדות של עד השני והוי קירושין בעד א" שמהמירין בו כמה פוסקים לחוש לקירושין בפני ע"א אך אחר העיון קנת נס הכא מחשב האי הכחשה ביש בין העדים לנחינת הטבעת על החלבע הכחשה בחקירות ועיקר הקירושין חלי בזה דהת לפי דברי העד הרחשון היי הטבעת על תובעה קודם שחתר לה הרי את מקולשת לי ואם כן אף אם נתן לה הטבעת בסתם ואחר כך הי" מקדש אותה עכ"ם אין כאן קירושי ודחי דהא לרבא מחשב זה שתיקה שלאחר מתון מעות דמה שנת השליכה את העצעת מידה אינה הוכחה לרבא שתהרנית דלא ממרנית למימר דחיכת לקירוטין לקידושין ומש"ה לא השליכה מידה הנשי לאו דינא גמירי וסברה דאשמיתבר או יאבד אחריותו עלי׳ רק שאנוהיישינן לחומרא לדעת ר"ה ברי׳ דר"י ועכ"פ ליכת כתן ודתי קירושין ותם פשעה ידה וקבלה קירושין מתחר נריכה גע משניהם אבל לפי דברי עד השני ששמה העבעת על אזבעה אחר ששמעה הקירושין אם כן לא הוי זה שתיקה לאחר מתון מעות כי אם גילוי דעת שנתרנית לקידושין והוי קירושי ולאי ואף לקירושין בע"א גופא לא הוי רק ספק קירושיו מכל מקום לפי דברי עד השני היו הקידושין בפניו ובפני חבירו והוי קידושי ודתי ואם קבלה קירושין מאחר אינה לריכה גע משני ולפ"ז האי הכחשה בשימת הטבעת על אצבעה הוי הכחשה בחקירות והנה בשני עדים המכחישיו זא"ז פסק הש"ך נח"מ ברים סייל"א דפסולין לעדות אחרת והוכיח כן מהר"ן וכן פסק הש"ך בח"מ פי' מ"ו ס"ק ק"ח ע"ם ומעתה מה שאמרו העדים שאמר לה לשון קידושין הרי את מקודשת לי כדת משה וישראל אף על פי ששניהם כיוונו בעדותן ששמעו שאמר בזה הלשון זה לא מחשב כ"א לעדות עד אחד ועיין תה שכתב הר"ן בפוגיא דמסכ" כתובות דף כ"ג בעד אחד אומר נתגרשה ואחד, אותר לא נחגרשה דאתרי׳ בגמ׳ תרווייהו באיא קא מסהדי מיירי שהכחשה הוא בקרוב לו או קרוב לה ובכי האי גוונא עביד׳דעעו אבל אם הי׳ הכחשה ממש ביניהם לא מחוקמי אהזקה אשת אים אפומייהו דהאי סהדי כיון דאחר מהם בודאי משקר וכמו שהוכיח הש"ך הנ"ל דשני עדים המכחישין זא"ז איט מלטרפיו לשום עדות ואם כן גם הכא כיון דאחר מה צודאי משקר בענין נתינת העבעת על תובעה חם היי קודם קידושין או לחתר קידושין שוב אינן מצטרפין במה ששניהם אומרים שאמר הרי את מקודשת לי וליכא בלשון הקירושין כיית עד תי וכיון ששניהם הנער והבתולה מכחישים תת העדים וחומרים שלח חמר כלל לשון קירושין רק בשחוק חמר מקודשת לך ולא יותר אם כן הויזה עד אחר בהכחשה דלאו כלום הוא ואף מי שחיים להחמיר בקידושיו בעד אחד היינו בששניהם מודיו אבל כששניהם מכחישיו את העד לא היישינו כלל לקידושין בעד אחד כמו שמבואר בשיע אהיע סיי מ"ז ועיין בב"ם שם ס"ק ז' וחף שפסקים בש"ש חה"ע סי' מ"ז סעיף בי בעד חחר חומר נתקדשה וחחר חומר כח נתקדשה היכי שהים בה ספק קירושין לא תנשא לכתחלה כיון שידעינן שהי׳ ביניהם עסק קירושין שוב אתרע חוקת פנוי׳ בלה והרי גם בנדון דידן עכיפ ידוע לנו שהי׳ עבק קידושין ביניהם אחרע אוקת פנוי דידה הנה שם מיירי דהיא אינה מכהשת את העדים שהעד אמר שנחקרשה בפני ב' עדים ע"י אביה והיא אינה יודעת ועיין בהשנות הראב"ד בפ"ט מהלי אישות הלי ל"א ועיין בשוניא דכתובות דף כייג ע"ח ובב"ש שם ס"ק ד׳ ה׳ ו׳ חבל חם היח מכחשת חת העדים סיל לרוב פוסקים דתופה לכחהלה ע"ש בש"ע ובב"ש ואפיי לדעה הרמב"ם דחם עד חחר מסייע לה גרוע טפי ולח תושח לכתחלה ע"ם חף שהיא מכחשת את העד שאמר שנאקדשה כמבואר במ"מ בפ"ט מהל' אישות הל' ל"ח ע"ש זכו דורח שהעד המסייע לה אמר שלח נתקדשה א"כ מעיז אבל בנרודידודליכא עד המשייע לה דהת נסהעד הראשון אינו אומר שלא נתקדשה דק שהייאות׳ שלא ראם הקירושין ולא ראה הנהינה מידו ליד׳ובאיז׳סיב׳בא לידה חצל יכול לביות כדברי עד השני בזה לית לה עד המסייע וגם להרמצ"ם

לכל שתה שנכתב בכתובי הוי לי לאינתתי ושאר דברים התורים שנשאו זה לה כל הגדת עדים בהחימת הכתובה אינו עדות שכבר נעשה הקידושין וקניני האישות דהא כתבו זהתמו הכתובה אינו עדות שכבר נעשה הקידושין וקניני האישות דהא כתבו זהתמו הכתובה קודם כניסה לתופה יוהכל יודעיי שהכתובה נכתב ונהתי על סמך שיכוסו היום נתופה ויקדש ויגמור קניני אישות הח"כ: ותע"ה הם העדים מעידים בהקידושין והכופה היי על תנאי את הח"כ: ותע"ה אם העדים מעידים בהקידושין והכופה היי על תנאי את משום שהריוב הבעל בעניני מתון היה בלי תנאי ומנוסח הכתובה להכלם הוא מבחש בהכתוב לכנוסה בלי תנאי יואה"ם כבקדבה ונכנסה להופה נתלכו החתן והכלה לקדושין על תנאיי ונאר השום העדים לשנות נוסה הכתובה מח"כ כיון שידוע בהכתובה נכתבת הוא השום החופה א"כ משמעות הוי לי לאינתתי הכוונה שיהיי על אופןשיהיי אם בכתה או בקנאי וכוף דבר הכל נשתע בתה שיעידו העדים על איזה אופן הכי הקידושין והכופה והביאה והיחוד : ואין כאן הואר ומגיד נוסתלק חתיהת הכי הקידושין והכופה והביאה והיחוד : ואין כאן הואר ומגיד נוסתלק חתיהת היים היידושין והכופה והביאה והיחוד : ואין כאן הואר ומגיד נוסתלק חתיהת היידושים בתיחוד ומגיד נוסתלק חתיהת היידושים בל החום היידושים בל התובה היידושים בתובה המום היידושים בל החום היידושים בתובה המום היידושים בל החום היידושים היידושים בל החום היידושים בל החום היידושים היידושים בל החום היידושים היידושים הכופה היידושים ברובה היידושים היידושים

כבוד מעכ׳ וחין אנו לריכין להמליח שום תקנה אתרת בזה : עא וע"ך הצר שדר לן כבוד מעל׳ העהק מכתיבת יד תשובת הגחון מהרר"י חייצבין זגשל בענין קידופין חבר הוכיף על הראשונים וחשש למשביע גם את החשה שלא התכול וחבטל התנאי וז"ל הגאון מהר"י אייבשיןבהשובת כתב ידו זה איזה הדשיםשסדרתי ג"כ קידושין ע"ת וחבבת למשפט להיות כי זו לטובתה לבלי תהיי יושבת גלמודה ועגונה וא"כ אין לחוש עוד בחוא ימחול כי כל תנאי שהוא לטובתה אשא ביד הבעל למהול כמ"ש הר"זוכל הפוסקים וניין כאן הכש רק דילמא היא תמהול דנא יהי׳ בעילחה בעילת זנות דגם באבה המרינן כן דלא תהי׳ נבעלת בזנות מהלם דבא מדמינן בם בגמ' דכתובות דף ש"ג קטנה בלא מיאנה והגדינה להאי דקידבה ע"ת וכנכה כתם וזו ודאי תלוי׳ בדעתה יותר מדעתו אם כשתגדל ברלונה להתקדש לו או לא ואשפ"כ למ"ד דהיו אדסעובה בעילתו בעילת זנות אמרינן אחולי אחלי הרי דאף אבה מחלה לתנאי בלא חהי" בעילתו בעילת זמת וכן מוכח מתום׳ דיבמות דף פ"ט בד"ה אמרי קירושי טעותי דהקבו ארש"י דפירש קידובי טעות כגון באני כהן ונמצא לוי דא"כ היכי פריך ריבא נמי נכואי טעות הא אמרינן לקמן אין תנאי בנכואין ומאי קוביא היא זו הא ע"מ באני כהן ונמנא לוי הוא קפידא דאבה ולא דבעל ואיך אפבר לבעל למרול ומאי שייך כאן א"ה בנשואין א"ו דאף האשה אינה נבעלת בזמת ומהלת להנאי וקפידת דילה וזה פשוט והארכתי בזה לפי שראיתי להרב החסיד ר' יונה לחוד סופר ז"ל בבגג קנח בזה ולפ"ז הבכחי חף שישבע הבעל אולי תמחול האשה לתואה ותאמר כלום התנית אלא לטובתי הרי אני כאלו התקבלתי וכהנה הרצה תנאים שמצינו שתוכל האשה לומר כן ועייובר"ובבמעתיוזו והמנ׳היכוקי׳הילוקיסשוני׳ולכך היה לבי מהסם לעשות מעשה ולכך אוויתי על הכלה שגם היא חבצע בבוע" המורה בלא הבטל התנחי ועל הנחי זה היא מהקדש'עכ"ל מהר"י אייבשיקולפענ"ד דברי הנחון הכ"ל אינן מחוורין "ומעולם ' לא עלה על לב אחד מגדולי המורים אשר סדרו עניני קידושין ע"ח בישביע גם אח האשה וכן אאמ"ו הגאון זפיל בנו"ב קמח בהחה"ע סי', כ"ו לח הזכיר כ"ח להשביע חת הבעל על דעת רבים בלא יבטל התנאי ולא את האבה ודי בכך כיון בהוא נשבע על דעת רבים שלא יבטל התנאי ולא יהיו עוד קידושיסוקניניםאררים הוץ מקידושי וקני התנאי הזה מתמא כפירובם שגם מהילה האשה לא יועיל לו לבטל בבועתו ואף בפסקיקבי"ד סי׳ רל"ב סעי׳ ב׳ דרבר בהכבועה הות לטובת הבירו יכול הבירו להתיר לו שלח ע"פ הכסשיחמר הריני כחלו התקבלתי כדאי׳ במס׳ נדריסדף כ"ד ודף ס"ג ע"ב והרי גסהכא בקדושי תנאי הבבועה בלא יבטל הוא לחושלת וטובת האבה בלא תתעגן אם ימות בלת ז"ק מ"מ הרי מבוחר בב"י יו"ד סי׳ רכ"ה דף ר"י ע"ג בדפום ברליז משנת תש"ב דלריךשיהי׳דוקה לתועלת הבירו לבדו ולה הם הוה גכלהועלה אהר ע"ם בצ"י בביאור חבובת הרשב"א במי שנשבע להמיו שלא יצא עם בתו מהוץ לעיר שחין המיו והמותו יכולין למחול על כך הוחיל והשבועה לא היי לתועלת המיו והמותו לבדו ולפ"ז גם בקידושיו ע"ת אף בהבבועה היא לחועלת האשה בלא תתעגן ותשב אם ימוח בלא ז"ק מ"מ השבועה היא גם לתושלת שלמו ואם כתדי דלא ניהא לי׳ לאינם בתהי׳ אבתו עגונה וגלתודה מבעל ובנים לאחר מותו אם ימוח בלא ז"ק וחהי אשחו נחובת בלי הוטרא לידה ומרא לקבורה ואם אמרים בעלמא אין אדם רוצה בחהיי אבחו מתבזית בב"ד מכ"ם שחיז חדם רולה שתהי׳ חשהו יושבת בלער חרר מותו וניהא לי׳ להבעל בהאי שבועה שלא יהבעל התנאי לעולם כדי שלא חהי׳ אשתו זקוקה ליצם ונהי שלריכין להשביע אותו ואנו חוששין לו שמא יהזור ויקדש אותה בביאה ויבטל התנאי כדי שלא תהי׳ בעילתו בעילת זמת מ"מ כיון שכבר נכבע אין השבועה היא לתועלת אשתו לבד כ"א גם לתועלת עלמו ושוב אין כח ביד אשתו למחול הלק הבעל לבטל בבועחו ועוד האי השבא שהבטל האבה וחמחול השבועה מעיקרה דדינה פירכה דמה דחמרינודשבועה שהיה לחועלת הבירו שיכול הברו למהול לו השבועה הוא דוקא אם לא היחה השבועה על דעת רבים כ"א פתסקבועה אבל אם מפרש שהוא נכבע ע"ד רבים אין בידו וביד אבתו למחול ולבטל הבבוע׳ כיון שתלה הדבר ע״ד רבים סילק דעתו ודעת אבתו ומסרו לרבים דאילו היתי כוונתי לתלות השבועה ביד אבתו לבדה הי' די אם הית' הצבועה ע"ד אבתו לבד ולמה זה תלה בדעת רבים וכן מבמע כם מלטון הבובח הרשב"א בהביא מרן הב"י שם בטור י"ד סיי רל"ב ע"ם:

עור זאת היסור אשר נשען עליו הגאון מהר"י אייבשיז בחשובה הכ"ל לחוש שהאשה תמחול השבועה אף שהמחילה תהי' לקלקולה משום דגם באשה אמרינן ניהא לה שלא תהי' בעילת זמת זה איזלו שהר דבפלוגתא דרב ושמואל

מוורמש"ר דבעדות בבער כא מקרי חוזר ומגיד והרב מ"ל שופך סוללה על פבק זה דמה לוו הם עדותן בשער או בעל פה דכיון בכתבו והתמו עדותן צפטר געבה כמי בנהקרה עדותן בב"ד וסייך בו כיון בהגיד בוב אינו הוור ומעיד י ולבחורה ים לקיים פסק הרמש"ך דהח לדעה הרמב"ם שם בפ"ג מהג' עדות הל' ג' כל בערות הם מדברי סופרים י ומדאורייתה לא מועיל עדות בּכָּתבּ דַכַּתִיבַ עַ"פַ בנים עדים מפיחם ולא מפי כחבן רק בדיני ממונות הכשירו הכמים עדות בבער וכל הפוסקים חולקים בזה וסוברים דכל שהעדים קיימים ורחויין לחעיד יכולים בהתום עדותן בבטר בכתב כמצוחר בכ"ת בם ובתום׳ יבמות דף ל"ח ע"ב בד"ה דחוו • ובתוסי מסי כתובות דף כי בד"ה ור"י וכל זה בשטר ממב חבל בלי בטר הוח ג"ר פכוגחח בפוסקים חם עדים יכוליז לבלוח עדותן לביד בכתב והמחבר בק"ע ה"מסי כ"ה סעיי י"א פסק דלא מהאי עדות בכתב והרמ"ח פסק כדעה ר"ת דיכולין לשלוה עדותן בכתב לב"ד אם העדים ראוים להעיד ועיין בסיי מ"ו סעיי יי ועכ"פ יצא למו מוה דעדות בפטר לא עדיף מעדות בעלפה יוהנה עדים המעידין מחוץ לב"ר יכולין אַה״כ לקזור מדבריה׳ ולהעיד ההיפך ממה באמרו הוץ לב״ר • דכל זמן בלא נתקבל עדותן בב"ד לא הוי עדות יומעתה ים לפפוט במפרי דאם עדים התמו עדותן בבער יוקודם שהוליא המלוה או הלוקח את השער הם לוזרים מעדותן וחומרים בפני ב"ד אנהנו התמנו על בטר פלוני אך תנאי היו דברינו בזה לח בייך לומר כיון בהגיד בוב חינו הוזר ומגיד דכיון בעדיין לח בת השטר גפני ב"ד לא הוי הגדה כלל . דלא עדיף הך שטר מהגדה בע"פ מהון נג"ד י וזה חפשר כוונת הרמש"ך שהבית הרגמ"ל ושפיר פסק בשער מכר בכתבו עדים בפלוני מכר ביתו לפלוני ואח"כ כתבו או אמרו בע"פ שהמכירה הי׳ בתנחי אם ילך לח"י בפיר נאמנים בזה לומר תנאי היו דברינו הוחיל ועדות התנחי נעבה קודם שבח בער הרחשון לפני ב"ד ולח מקרי זה רוזר ומגיד : ומה באמרינן בכמה דוכתין דקיום בטרות דרבנן דעדים ההתומים על השטר נעשה כתי שנהקרה עדותן בב"ד וכן מה דקיי"ל דעדים באמרו אמנה או תנאי הין דברינו אינן נאמנים לגרוע הבטר בכבר התמו היינו חס כבר בא השטר נפני הב"ד אז חיכף כשהב"ר רואים התימת העדים השיב זה קבלת עדות ונעשה כמי שנהקרה עדותן בב"ר ולא לריך קיום וגם אם כתב ידם יולא ממקום אחר שוב אין לחם מיגו וחני ראיות הב"ד בשטר כקבלת עדות י ושוב אינם נאמנים לפסול השער שנתקבל בב"ד דכיון שהגידו שוב אינם הוזרים ומגידים · ואף אם אדם ירלה לפקפק ע"ז להתעקש ולומר דכל זה הוי להו להפוכקים וש"ע לברר ולכתוב הילוק זה בפירוש אם בא השטר צפני ב"ד אז איט יכולין לומר תנאי היו דברינו · אבל אם לא בא השטר בפני צ"ד נחמנים לומר תנחי היו דברינו ומדלח חלקו הפוכקים בכך משמע בחיז הדבר הלוי בהבאת השער בפני ב"ד אלא במסירת השער להלוה או להלוקה כגי בתו יב כו דין בער וכן מבמע מלבון הרי"ף בפי די אחין הביאו מרן הג"י בה"ת ס"ס מ"ו עכתב דמעת בכתבו והתמו ונתנו הבטר לבעלים לא יכלו למיהדר בי'ע"ש מלבון זה מבמע דבמסירות הבטר לבעליו הלי' מילתא: וחף בהכת"ע בסי׳ מ"ו ס"ק ק"ד מרלק לדעת המרבר בין עדות בעל פת לעדות בקטר לענין אם יכולין לומר הנאי היו דברינו מ"מ כתב זה רק לייבב סתירת המהגר בש"ע בפסק זה וכתב שהמהגר מכריע בדעתו בזה' - אבל שכ"ם דעת הרמב"ם והרמב"ו והרשב"א והכרעת הש"ך לפסק הלכה דאין חילוק בין עדות בעל פה לעדות בכתבי וה"כ יש להוש לדעת הגדולים האלהי בנה תני אומר דכל זה הוא בבטר הנוגע לדיני ממומת • בזה הליי במסירת השטר לבעליו באינו יכולין לחזור עוד הואיל והקנח הכמים הוא להכשיר טדות בבטר אף בכבר מתו העדים ואינו ראוין עוד להעיר בע"פ אעפ"כ הוי הגדתן בשטר הגדם בפני ב"ד וזה הוא רק בדיני ממונות משום שלא תועל דלת בפני לוין כמו שמבואר ברמב"ם הנ"ל ובש"ע סיי כ"ח סעייו"ב א"כ כיון בהכמים החזיקו עדות בשטר כל כך בר"מ לכן נהבב התימת עדי השער תיכף משעת מסירה לבעלים כאילו הגידו עכשיו עדותן בפני ב"ד דכיון דתקנה הי׳ דאף אם ימותו העדים קודם שיבוא הפער צפני ב"ד יהי׳ בתוקפו מכלל דהתימתו זו הגדתו בפני ב"ד ולכך ט"ל להנך פוסקים דאינו יכולים להזור ממה בהתמו בבטר לומר תנאי היו דברינו . אבל לענין איסור נשחר הדבר חסברה הילונה דלח עדיף התימתו בבטר מהגדתו בע"ם וכמו שיכולים להזור ממת שאמרו הוץ לבית דין כן יכולים להזור ממת שכתבו וכהמן ולא בא עדיין בפני הבית דין י ואף שלענין עגוכה הקילו בעדות בשטר וכן לענין גיטיו עיין במהר"י טראני בתשובה י"ן ועיין בט"ב מ"ק דלק ת"הע סי" נ"ג מ"מ לענין קידושין על הנאי וקניני איבות נשאר הדבר אכברה היצונה הנ"ל וכל מה בכתבו בכתובה בקידבה ונבחה סחם עדיין יכולים לחזור בהם חואיל והאי הגדה בבכתובה עדייו לא נתקבל בב"ד ייבולים לחזור ולהעיד שהקידושיו וקניני החישות והחופה הי' על תנחי האמנם שאין רווני לחרוע יהד בסברא זו , אעפ"כ דברי כבוד מעלהו לדמות דר קבלת עדות בקידובין על הנחי להך דינה דעדים שהמרו הנהי היו דברינו כ עיקרה ליתה והינו דומת זה לזת כלל • דבשלמת בשער הלוחה או מכר וכדומה חבר העדים מעידים בו בזה לוה מזה מנה חו מכר לו בדיהו בות לגמר כל הענין וחינן הלוי עוד בשום מעשה אחרת בוה ס"ל לנדולי פוסקים הכ"ל בשוב אינם נאמנים לומר בתנאי היי ההלואה או המכירה : דכיון בכבר הגידו בשטר שנגמר ההלוחה והמכר שוב חיק חוזרין ומגידין לומר בהי׳ של תנחי לחור מדבריהם הראבונים אבר העידו בבטר י מבאים בעדות קירובין ורופה על מנחי אבר אנן קיי"ל כדעת ברמב"ם ז"ל בפרק י מהלי הישוח הליו׳ שוריך לכחוב הכחובה קודם הרופה כדי שיהיו בקידושיה והמופה והיכוד ראוי׳ לביאה דכל זמן שלא נעשה קנין להכתובה היא אסורה עליו וכן פסקיון בש ע א"ה כעיינ"ה סעיי גי וכן הוא המנהד פבוט בניום פתופה קורם 'כניכה לפנה טתבין וחותמין הכתובה ב כרי ידוע ומפורסם

נסוחי עעות הא אמרינן לקמן אין תנאי בנסואין ומאי. קושי הא ע"מ שאני כהן ונמצא לוי הוא קפידא דידה ולא קפידא דבעל ואיך אפשר לו למחול מה שהוא לטובתה ולא שייך בזה אין תנאי בנשואין אם היא אינה מוחלת ומזה סוכית הגאון מהר"י אייבשיץ דגם לגבי האשה אמרינו שאינה משילה בבעילת אין תנאי בנשואין שגם היא מוחלת זמת ולכך גם לגבי דידה אמרי׳ שלא תהי׳ בעילת זנות גם זה אינו ראי׳ כלל ולא ידעתי מאי דוחקא להגאון מהר"י אייבשיץ לומר דאין תנאי בנשואין מחתת שהיא מחלה בעצמה להחנאי הלא בפשוט יש לפרש לפי שאין הבעל רולה בקיום התנאי שלא יבא לידי בעילת זמת משום כך הוא מבקש ממנה שתמחול להתנאי ולכך אינו במניאו׳ שיהי׳ תנאי בנסואין דכיון שהבעל בעצמו מגלה ומבקם ממנה למחול התנאי אז היא בוחרת אחת משתים או שמחלה התנאי ואם אינה רוצית למחול אז נתפרדה החבילה ונתבטלו הנשוחין וח"כ מה שחי אפשר להיות תנאי בנשוחין הוא רק בשביל הבעל שחינו רולה בבעילת זנוח ולח מלד החשה חי כמייש לפרש חיז חנאי בנשואין שאין הכוונה שאי אפשר להיות תנאי בנשואין אלא שהכוונה באין דרך להיות תנאי בנכואין דעל פי רוב נתוודע הדבר קודם הנכואין הוא כהן או לוי התנאי אם וכיון בהית יודעת ונתוודע לה ביואירוסיולנשואיומה הוא או שהיתה מוחלת התנחי ונתרצ׳ לו אף שהוא לוי או שהיתה מונעת עצמה לישא אותו כיון שיודעת שהוא לוי והיא הפיצה דוקא בכהן והדברים מפורשים בחום' מם' יבמות דף ק"ז ע"א ד"ה ב"ש ומישתמעתיי להגחון מהר"י חייבשין דברי החוםי החלה וח"כ שפיר מקשים החוש' לרש"י דמפרש התנחי ע"מ שחני כהן ונתוא שהוא לוי מאי פריך הגמ' רישא נמי אמרי' נשואץ טעות הוי איך מדמה הש"ש קידושי נועות לנשואי טעות הא אמרינן לקמן אין תנאי בנשואין וממ"ל אם הפי' אין תנאי בנשואין מפני שהבעל מגלה לה פתרון התנאי א"כ אינו בתציאות שיהי׳ תנאי ואיך יאמרו ברישא נשואי טעות ואפי׳ אם הפייאין תנאי בנשוחיושלה שכיח להיות תנחי בנשוחין מפני שע"פ הרוב נתוודע הדבר קוד׳ הנשוחין ג"כ לח פריך הגמ" רישח נמי חמרי נשוחי הנחי הי" דלמה יחמרו כז חם הוא מלתא דלא שכיה שיהי׳ התנאי קיים אהר הנשואין ולכך לא היישינו ברישת נשותי טעות הוי כיון דלת שכיה ומעתה כיון שנתרועע היסוד נפל הבנין של הגאון מהר"י אייבשיץ ולא חיישינן שהאשה תמחול התנאי בשביל חשש בעילת זמת סיומא דמלחא דשפיר עבדי הגאונים ז"ל שלא זכרו בסדר עניני קידושין על תנאי להשביע גם את האשה כי הוא זה אך למותר כי החשה בודחי לא תמחול בדבר שהוא לטובתה בשביל השש בעילת זמת ואף גם זאת אין בכחה למחול ולבעל השבועה של הבעל שנשבע ע"ד רבים וכיון שתלה הדבר ברבים סילק דעה החשה ושוב אין ביטול השבועה חול׳ ברצונה כנחבחר לעיל בדברינו בשם הרשב"ח ז"ל: כ"ד ידידו

הר"ם והערור הק' שמואל פג"ל לנדא

שנית על ענין הנ"ל

עב להיות כי הגאון אב"ד דק"ק דרעזין שלה את דבריו לכל הב"ד מו"ש בכלל גלל כן הראיתי תשובתי להרב המאה"ג מוה־ אלעזר פלעקעלם דמו"ש והוסיף עוד על דברי לאמר באף לו יהי׳ כדברי הגאון מהר"י אייבשיקשים מקור לחום שהאשה חבטל התנאי מיימ אין זה ודאי זמידי ספיקא לא יצא ושמא ניהא לה בתנאי מטעמי שביארתי בתשובתי הנ"ל וכיון שהשם זה הוא רק מספיקא יש להלטרף ליה עוד ספיקא דדינא דהרבה פוסקים ס"ל באה כזה אינה זקוקה לו ונהי שאטלא קיי"ל כוותייהו כמבואר בש"ע אה"ע סי' קנ"ז סעיף ד'מ"מ הוי ספיקא דדינא ולפ"ז בקדושין ע"ת באח בזה הוי ס"ס לקולא הדא שמא לא הבעל התנאי ואת"ל עתבעל התנאי מטעם שנם היא מקפרת בלא חהי׳ בעילתה בעילת זנות עדיין הוא ספק שמת הלכה כדעת פוסקים התחירין בנפלה לפני יבם כזה ע"כ דברי הרב מהרא"פ הכ"ל ואני אומר אי משוסהא לאו ראייהגם שמנאתי וראיתי במהרי"ק שורש קע"ו כתוב היוצא בזה הובאו דבריו בב"י סי' קנ"ז וז"ל: ביבמה שנפלה לפני יבם כזה ועד ה׳ מעיר שמת אוחו יבם שהיא מותרת כיון שרוב פוסקים מתירין יצמה ע"פ ע"ח ואפי׳ אם היה המנהג כדברי האוסרין מ"מ פשיטת שבזיקת יבסבזה שרבו הפוסקים מתיריותותה בלת הלילה ותע"ב דפשיטא שאין לסמוך על דבריהם וחלילה להקל בשל ערום שלא כדעה רש"י מימיו הנאמנים וכמו"ש הר"ם ישרחל שותיו על דברי רש"י ז"ל מ"מ לעבור בעומו שלא מלאו - 135 חיכת תרי רובת להתיר משה זו ועל דה חמינה דחיתתה דה שריח עכ"ל הב"י בשם מהרו"ק ע"ש הרי מבואר כדברי הרב מהרא"פ הנ"ל שיש לזרף דעת הפוסקים התתירין באח כזה בלא חלינה להיות סניף להתיר . אעפ"כ אני אומר שאין הנדון של מהרי"ק דומה לנדון דידן דמהרי"ק בא לדווחיכא שכבר היתה זקוקה ליבם כזה וים ע"א שמת היבם בזה שפיר פסק המהרי"ק להתיר בדיעבר מטעם שים שני רובו להחיר : משא"כ בנדון קידושין ע"ח שאנו בחים לדון לכחחלה להשיחה בקדושין ע"ח כדי שחם ימוח הבעל בלז"ק חהיי מוחרת מעעם ס"ם שמח לח ביעלה להחנחי וחת"ל בעלה שמח הלכה במותרת באה כזה בלא הלינה אין למו לעשות ס"ם לכתחילי וכן מבואר בפרי חדש בכללי סים כלל ח"י דאי ליכא גבן אלא חדא ספיקא לא עבדינן חרי ספיקא בירים ע"ם בפ"ח ועיין במג"א, סי׳ תס"ז סוף ס"ק ב׳ בשם רשדיים שכתב גייכ שחין לעשות ס"ם בידים הן המת שוה גופה הוא מפק אם דברי רעד"ם והפ"ה הוא מוטכם מכל הפוסקיי ועיין בנו"ב קמא הי"ד סי' מ"ג דף נ"א באאמ"ו הגאון

בקדשה ע"ח וכנסה סחם ובקטנה שלא מיאנה לא נזכר טעמא כ"א משום שחין אדם עושה בעילתו בעילת זמת וסובר רב דהאים חושש על כך שהוא טושה מעשה אבל באשה שהיא קרקע עולם בעלמא לא שמענו הואמת דדבר זה נפתח בגדולים והרב פ"מ וכן הרב לקט הקמה סוברים דלה המרינן זה אלא באים אבל לא באשה כמבואר בהג"ה מ"ל בפ"י מהלי גירושין הלי ח"י ואפי׳ לדעת המ"ל שם וכן הוא דעת אאמ"ו הגאוו זנ"ל בנו"ב מה"ת בהלק אה"ע סיינ"ב דף ל"ה ע"ג ד"ה ולפ"ז ובסיי נ"ד דף ע"ד ע"ג בר"ה ואשר יע"ש כל זה הוא אם הדבר שקול ואינו לקלקולה בזה אמרינן דיותר ניהא לה בבעילה לשם אישות מבעילת זנות אבל היכא שהוא לקלקולה כגו ז בנדון זה שאם תבטל התנאי תהיי עגונה וגלמודה אמרינן שנשים דעתו קלות והיא חוששת טפי לטובת עלמה שאם ימות בעלה בלא ז"ק שלא חהי"נאסרת על כל העולם בחיסור יבמה לשוק וכיון שנשעת מעשה היח נבעלת בהיתר השבועה ע"ד למחול וממ"כ אם היא בהאי פחדא יחבית שהבעל ימות בלא ז"ק לענין שיתהפכו הבעילות לבעילות זמת גם האי פחד למגדה שתהי׳ גלמודה בלא בעל ובלא בנים ואסורה להנשא לאחר ותכנוס עצמה בספק שתהיי גלמודה נא רמיתת בעלה בלא ז"ק בשביל האי הרוותה שלא תהיינה אה"כ הבעילות למפרע לבעילות זמת חין זה דרך נסים כלל ועיין במ"ב קתח בחח"הע סי' נ"ד דף מייח עייח בדייה ובפרט שכתב חחמייו הגחון זגייל בחשה שיש לה הפסד במחילת התנחי לה המרי׳ גבה הזקה חין החשה עושה בעילתה בעילת זנות ע"ש וגוף הרחיי שהביח הגחון הנ"ל להוכיה דגם בחשה חמרי שמקפדת שלא יחספכו הבעילות היהר לבעילות זמת מסוגי׳ דמס׳ כתובות דף ע"ג אינו ראי׳ כלל דמה דמדמה הש"ם שם קטנה שלא מיאנה ונתגדלה להאי דקדשה ע"ח וכנסה סחם היינו כמו שבקדשה ע"ח וכנסה סחם סובר רב דתחולי אחלי לתנאי' משום שחין הבעל רולה שחהי' בעילתו בעילה זנות כמו כן אמרי׳ בקטנה שלא מיאנה ונתגדלה והבעל בא עלי׳אחר שנתגדלה שג"כ דעתו לקדשה בביחה לחחר שנחגדלה כי חדם יודע שחיוקידושי קטנה כלום ולכך מקדשה בגדלותה בביאה שרוצה שלא חהי׳ בעילתו בעילת זנות והיא מחרציי לו מסתמא דכיון דמודקקת לו לביאה מרצונה הטוב הרי גלתה דעתה שהיא רוצית בו ואם שאח"כ רוה אהרת עמה וקיבלה קירושיו מאחר אינה לריכה גע משני כיון שכבר גלחה דעחה ומכרה עומה לביאה ברי נפסה השקה בו ונתקדשה לו בביחה זו משגדלה שוב אין בידה למאז אם כיר נחקדשה בגדלותה ושמואל פליג בזה וסובר דאדם עושה בעילתו בעילה זמה ולה היי דעתו לקדשה בביתה שנית משנתגדלה ועל דעת קידוביו הראשונים הוא בעיל ולכך לריכה גע משני וא"כ הדמיון שמדתה כגמי תרי פלוגחת דרב ובמוחל בקדשם ע"ת וכנסה סחם ובקענה שלת מיאנה ונחגדלה הדמיון הוא רק מוד כוונת הבעל אם דעתו לקידושיובביאה משום שאין אדם רולם שתהייבעילתו בעילת זמת אבל ללמוד משקלי ועריי של סוגיי זו דגם בחשה סובר רב שחין רטונה לבעילת זכות חינו מוכח כלל ואין זה אלא דברי כביאות והכל תלה בדעת הבעל אבל להאשה איןאנו לריכין לותר שדעתה להתקדש בביתה משום השש בעילת זנות חלת הטעם פשוט כיון דמסרה עלמה לביאה משנתגדלה הרי גלתה דעתה שרולית בבעל הזה שקדשה בקטמתה א"כ רמונה להחקדש להיות לו לחשה וחבדה זכותה ואינה יכולה למאן כיון שהבעל קדשה מחדש בביאה והמעיין בסוגי׳ דמס׳ כחובות הכ"ל ובסוגי׳ דמס׳ יבמות דף ק"י ע"ת עין בעין ירתה דהכל סוגב והולך על הבעל דהבעל מתכוין לקידושי ביאה משנחגדלה אבל מאשה לא חכר דגר ע"ש בפירש"י והוס' ואיך לא מישחמיע בחד דוכתי' לפרש הטעם גם לגבי החשה שהית רוניי להתקדשלו בביתה משום שחינה הפיצה בבעילת זנות וכן הוא לשון הגמי שם אדם יודע שאין קירושי קענה כלום וגמיר ובעיל לשם קידושין ולפי דברי סגחון מהר"י חייבשין הג"ל ה"ל להש"ם לומר בלשון רבים יודעים הם שאין קידושין בקטנות כלוסולכך גמרו ומחרנים לשם קירושי ביאה ומלבד שאין הדברים האלה צריכין חיזוק ומחקבלים על הדעת והם נכונים וברורים מלד עלמוחן הף גם זאת יש להביא ראי׳ לזה דאים״ד דעיקר טעמא דרב בקטנה שלא מיאנה וגדלה שאינה צריכה גט משני הוא מטעם כיון שגם היא אינה הפיצה בבעיל אות איכ קשה למה לא עביד הגמי בסוגיא דכתובות ויבמות בך לריכתא בהך סברא גופא דאי אתמר פלוגמא דרב ושמואל בהאי דקידשה על תנאי וכנסה סתם ה"א דבוה סובר רב דמהל לתנאי הואיל והדבר" תלוי בהאיש והתגאי סי׳ רק לטובתו שאינו מפץ באשה נדרנית בזה סובר רב כיון דכנסה סחם מחיל לתנחי משום דלגבי דידי׳ המרינו שחין חדם עושה בעילתו בעילת זנות אבל בקעונה שלא מיאנה ונתגדלה הוי אמינא דמודה רב לשמואל דלריכה גע משני דנהי שהוא בעיל לשם קידושיו אכתי הוא ספק שמא לא נתרצית היא להתקדש לו דחף שידעינן דס"ל לרב דחין הבעל עושה בעילתו ב"ז עדייו לא שמעט אם גם לגבי האשה אמריטן כן שהיא מקפדת דלא חהי' נבעלת בעילת זמת ולכך פליגי גם בקטנה שלא מיזנה ונתגדלה לאשמעינן דגסלגבי דידה אמרי באינה הפיניבבעיליצות א"ת ע"כ נ"ל דוה לא נרידלאשמעי דלגבי דידה לה זריך טעם למה נתרנית היה לקידושין הלה הטעם הות בפשיטות דכיון בנתרנית לביהה ומדקקה לו התר בגדלה גלחה דעתה בהיה הפילה בו ונשתוה דעתה לדעת הבעל לביהת קידושין מחלה זכותה שהיי לה למחן בו וחין הדבר תלוי כ"ח בדעתו חם הוח גמר ובעיל לשם קידושין הגיע:

בח ראי׳ השנית שהביא הגאון מהר"י אביישין מחו׳ יבמות דף פ"ע ע"א בר"ה אמרי קידושי טעד שמקשים לפי׳ רש"י דמפרש קדושי טעות סיינו ע"מ שאני כהן וצמוא לוי א"כ מאי פריך הגמ׳ רשא מני אמרי

זצ"ל אינו מחליט לדברי הפ"ח והוא כמסתפק בדבר זה וכתב שם ואם מותר לעשות ס"ם בידים וכו' ע"ש הרי שהן ולאו רפי' בידו וכן נראה ממג"א סי'תס"ז ס"ק ב' דמפרש הטעם בדגן שנטבע בנהר דמותר למכור לא"י מעט מעט קודם הפסח מטעם שהוא ס"ם ספק אם ימכור הא"י ליבראל ואת"ל בימכור ליבראל במא יאכלנו הישראל קודם פסח ע"ש היטב במג"א שיש בזה פלוגהת חם מוחר לעשות ס"ם בידים וכבר נתבחר חולי בתשובה תַחת שחף שדברי הפ״ח נלקחים מהמרדכי פרק החולץ נשם רביע ברוך חעפ"כ אין הדבר מוסכם : ומהתום׳ במס׳ זבחים דף ע"ב ע"א ד"ה ונתערבו וכו׳ משמע שמותר לעשות ס"ם בידים שכתבו שם דלהכי לא נקע בבגד שובעו בקליפי ערלה מלא הסיטונתערבו באחרים הואיל אם נתערב בבגדים אחרים יכול להסיר כמלא הסיט מכל בגד ומשחרי מטעם ס"ס ע"ש בתום׳ הרי מבואר מדברי התום׳ שחולקים ע"ז וס"ל דמותר לעשות ס"ם בידים דלח כדעת המרדכי בשם רבינו ברוך • חמנם נתבחר חולי בתשובתי שם שיש להשוות דעת הראשונים שלא לעשות פלוגתא בזה ביןהתום׳ ורבינו ברוך ויש לפרש כוונת התוס" שכתבו דיכול להסיר מלח הסיט מכל בגד אין רלונס ז"ל לומר שרשאי לעשות כן לכתהילה בכוונה לעשות ס"ם אלא בוונהם כיון דאיכא באפשרי להכיר מלא הסיט דהיינו קודם שנורע בחיסור או אף אם כבר נודע האיסור אם אינו עושה כן כדי לעשות ס"ם חלח שבלחו זה לריך להסיר מלח הסיט כדי לעשות מלבושים מחותוהבגדים וכדרך האומנים בצריכים להחוך הבגד להפור ממנו מלבוש ואינו מכוין כדי לעשות ס"ם אלא שמכוין לתקן המלבושים ואז נעשה הס"ם ממילא וכמו דפסקינן בתולעים הנמנאי בחיטין דמותר לטוחנם ונימוחים התולעים ונתבטל ואין זה מבעל איסור לכתהלה הואיל ואין כוונתם לבעלם דבל"ה זריך לעחון בהינין לעשות קמח - כמו כן בזה כיון שאם רוצה לעשות מלבושים מאותן הבגדים לריך להחוך מהם כמלא הסיע אז נעשה הס"ם ממילא ומשחרי ולכך לא תני בהו ונתערבו באהרים הואיל ואין האיסור ברור דעדיין יש היתר אם יסיר כמלא הסיט י ומעתה אני אומר כיון שמהתוסי אין הכרע בזה שוב אין בידינו לסדר קירושין ע"ת אם יש חשש שיבעל התנאי ולסמוך ולעשות ס"ם לכתהילה וכיון שיש תקנה להשביע גם האשה אין לנו לעשות ס"ם לכתהלה נגד דעת המרדכי ורבינו ברוך . אמנסלפ"מ שנתבאר לעיל בתשובתי הקודמת אין אנו לריכין כלל לשבועת האשה וסגי לן בשבועת הבעל ע"ד רביסשלא יהיו כלל קידושין אחרים לעולם כ"א אוחוקידושין שנעבים ע"ת כמו שמבואר בתשובת האמ"ו הגאון זפ"ל בסדר קידושין ע"ח בספרו נו"ב קמה בהלק ה"הע סי' נ"ו כן נראה לפי עניית דעתי

הק׳ שמואל סג"ל לנדא:

שלום לכבור הרב המא"הג נ"י ע"ה פ"ה אב"ר רק"ק פלוני:

ענ . מבתבן הנעים הגיעני וע"ד, בחלתו בחים פלוני כהן שנשח יתומה בהזק׳ בחול׳ וביום שאחר הנשואין נסע הבעל למרחוק ונתפס עם שבה הדשים וכחשר הזר לביתו מנח את אבתו מעוברת והאשה אמרם שנחעבר׳ מביאה ראשונה והבעל מאמין לדבריה כי באשה היא בחוקת לנועה ומעולם לא נשמע עלי׳ שום שמץ דבר · אך יש מרננים ואומרים יען שאין האשה מחשברת מביא' ראשונה כמו שאי' במס'יבמות דף ל"ר א"כ יש לחוש שזינתה אחר הנשואין או לכל הפחות זינתה קודם הנשואין וממיינפ אסורה לבעלה הכהן דאף אם זינתה קודם נשואין יש לחוש שמא נבעלה לפסול לה ופסלה לכהונה · וכבוד מעלי מפלפל בדברי הש"ע א"הע ס"ם וי ופוסקים אהרונים שסאי מהני רוב כשרים אולה בביתה ואם בעינן תרי רובא או לא י לענ"ד לא לריך לכל זה י ומתהלה אני אומר דבשביל האי השבא דחין אשם מתעברת מביאם ראשונם חין להוציא לעוז על בת ישראל כשרה • ואף שחז"ל אמרו זה שאין אשה מהעברת מב"ר מימ כבר ביאר אאמ"ו הגאון זמיל במייב קמא בחלק איהע תשובה כייב שהכוונה תוא על רוב נשים אבל איכא מעוטא דמתעברות מב"ר ומפרש הסוגי׳ במס׳ יבמות הכ"ל דפריךלמה לריך להפרים הא אין אשה מתעברת מב"ר כוונת הקושי' כיון דאיכא רובא דאינו מתעברות למה לריך להפרים ניול בתר רובא י וגם מה שפריך הגמי שם מתמר ג"כ כווכת הקושי כיון דאיכא רוב שאינן מהעברות איך הפקירה תמר את עצמה ליהודה והיחה סומכת' עצמה בתהי' מן המיעוט במתעברות מב"ר יע"ם בדברי האמ"ו הגאון זל"ל י והנה דברי אאמ"ו נובעים מהר"ן זנ"ל בפ"ק דקידושין אבא דקא מבעיי שם אי תהילת ביאה קונה או סוף ביאה קונם הקשם אהא דאי׳ במס׳ יבמות דף כ׳ דאין עשה דיבום דוהה ל״ת משום דגזרינן ביתה רתשונה תעו ביתה שניי ולמה לת חמר גזירה תהלת ביאה אטו סוף ביאה ומתרץ הר"ז דכל הביאה ראשונה היא המצוח דבעים ביחה הראוי׳ להקמת זרע (עיין בתוס׳ שם במס׳ יבמות דף כ׳ ע"ב ד"ה חטו ביחם שנייועיין במ"ל בפי ע"ו מהלי חישות הלי די) וע"ז הקשם הר"ן ז"ל הת גם הביתה רתשונה תינה רתוי׳ להקמת שם כמו שהקשו בחום׳ שם דף כ׳ ע"א ד"ה יצא עשה ומתרץ הר"ן דמה דאמריכן אין האשה מתעברת מביאה ראשונה על הרוב קאמר אבל זמנין דמתעברת מב"ר ע"כ דברי הר"ן ז"ל ע"ש הרי מפורש כדברי אאמ"ן הגאון זל"ל ולפ"ז היסוד אשר סמכו עליו במרננים על אשה זו אין לו שום סמיכות דכיון דאיכא מעוטא דמתעברות מב"ר אין לערער ולהוליא לעז על חשה כשירה י אך לכאורה יש לדברי בר"ן ככ"ל ולדברי אאמ"ן הגאון זצ"ל סתירה ממדרש רבה פילך לך פרשה מ"ב דחיי שם על מה שנחמ" גבי הגר שפהת חברהם ויבח חל הגר וחהר: ר׳ לוי בר הייתא אמר מביאה ראשונה נתעברה אמר ר׳ אליעזר לעולהאיז אשה מחעברה מב"ר ע"ם במדרם הרי מוכה דממרו איןהאשה מתעברת

מב"ר היינו דליכא במציאות כלל דאל"כ מאי השיב ר"א לר' לוי הא שפיר יכול להיות דהגר נתעברה מב"ר ומעשה שהי׳ כך הי׳ והיתה מהמיעוט ח"ו מדהשיב ר"א כן על דברי ר' לוי מכלל דס"ל לר"א דגם מיעוט נשים אינן מתעברות מב"ר, וליכא במציאות כלל וכן מורין דברי ר"א דבפה מלא אמר לעולם אין אשה מחעברת מב"ר היינו דליכא שום מליאו׳ כלל שתתעבר מב"ר הרי מפורש דלא כדברי הר"ן ז"ל ולא כדברי אאמ"ו הגאון זצ"ל · אך ללענ"ד לומר דר׳ לוי בר הייתא ור"א פליגי בזה דר׳ לוי ב"ח ס"ל להך כללא דאין אשה מתעברת מב"ר דודאי לא פליגי במניאות שלר׳ לוי אשה מתעברת מב"ר ולר"א אינה מתעברת י א"ו דפליגי במיעוט נשים שר' לוי סבר דאף שאין אשה מתעברת מב"ר מ"מ איכא מעוטא דמתעברות והגר שפחת אברהם היתה מהמיעוע • ור"א סובר דליכא במניאות כלל שהתעבר בב"ר ולכן השיב על דברי ר׳ לוי י ונראה לי הוכחה לדברי׳ האלה מסוגית דיבמות דף ל"ד ע"ח על מתניתין דתני ומפריטין חותן במא מעוברות הן הא אין אשה מתעברת מב"ר וקשה מאי פריך הגמי הא רי לוי בר הייחא פליג על האי כללא וסבר דהגר נתעבר׳ מב"ר (דהא המקשן לא ידעי מהאי סברא דמסיק הש"ם דמיעכה באלבע היתה דאל"כ לא פריך שם מידי) וא"כ דלמא מתניתין אתי׳ כרילוי בר הייתא:א"ו דס"ל להש"ס דבזה ליכא פלוגתא כלל ולכ"ע אין אשה מתעברת מב"ר רק דפלוגתא דר׳ לוי בר הייתא ור"א הוא אי איכא מיעוטא דמתעברין מב"ר וא"כ שפיר פריך הגמ׳ כיוןדעכ"פ לכ"ע רוב נשים אינן מתעברות מב"ר א"כ למה תנן במתניתין מפרישין אותן שמא מעוברות הן אמאי לא סמכינן ארובא דאינן מתעברות מב"ר וגסמתמר פריך שפיר איך סמכה תמר שתהי" מהמישוט כמ"ם חחמ"ו הגאון זצ"ל בתשובה הנ"ל - ומעתה ליכח סתירה מדברי המדרש לדברי הר"ן הכ"ל דהר"ן פסק כר׳ לוי בר הייתא דס"ל דומנין מתעברת ואף בריא פליג ואמר לעולם אין אשם מתעברת מצ"ר מ"מ הלכה כרי לוי בר הייתא נגד ר"א דשמותי הוא • ולפ"ז ממילא בטלים דברי המרננין הג"ל ואין להוציא לעז על האשה כנייל : ב

ולכאורה יש לעיין דכיון דעכ"פ איכא אובא דאתן מתעברות מב"ר אמאי לא ניזל בתר רוב ונימא כיוןדאיכא רוב דאינומתעברות מב"ר גם החשה ההית מרוב נשים ולת היתה מתעברת אם לת שנבעלה בזמת או קודם נשואין או לתחר נשואין ומה מהני לה הזקת כשרות הלא קיימ"ל רובא וחוקה רובא עדיף הנה לא שייך בנדון דידן לומר דרובא עדיף מחזקה כיון דחין הרוב סוחר החזקת היתר דחף חם כימת שלת נתעברה מב"ר עדייו יש להחזקת סיחר לכחן וחמריען שובעלה קודם נשוחין לכשר לה ולח נפשלה לכהן כלל דחף המחמירין שלריך חרי רובת בש"ע אה"ע ס"ם ו' היינו להנשא לכתחלה אבל בדיעבד אם נשאת לא תוא אפי׳ ברוב פסולים אולה ועיין בב"ש שם וא"ל דכל זה אם היא אומרת לכשר נבעלתי אבל כשאינה אומרת לכשר נבעלתי אף בדיעבד זריך חרי רובת להרב׳פוסקים וח"כ בנדון דידן הרי היא אומרת שלא נבעלה כלל קודי בנשוחין וחנן חמריון שנבעלה ע"י גירור שנהעברה מב"ר של בעל מכלל שהיתה בעולה ושייך לומר כל החומר לא לויתי כאלו אומר לא פרעתי דמי והוי כמו שאמרה שלא ידעה למי נצעלה גם זה אינו דמה דקיימ"ל רוצא עדיף מחזקה היינו מחזקה אחת אבל היכא דאיכא תרי הזקות נגד הרוב חולינן בתר החוקות ודבר זה מפורש בתשובת הרב"ש סיי שע"ט דכתב על כתי דר"ח בן פרעת במשנה במס' גיעין דףכ"ח ע"ב בעיר שכבשוהו כרכום וספינה באבדה בים ויוצא ליהרג דנותנין עליו הומרי חיים והומרי מהים ואם נשאת תנא אף שרובים למיתה לא אזלינן בתר רוב כיון שיש הרי חוקות טגד ברוב חוקת חיים וחוקת א"א ע"ש בריב"ש ואף שאאמ"ו הגאון וצייל בספרי מ"ב קמת הלק הה"ע תשובה מ"ג מפקפק על דברי ריב"ש והבית ראי׳ דרוב עדיף אפי׳ מהרי הזקות מהא דאמרי׳ במס׳ חוליו דלא היישינו בפרה חדומה שמח במקום נקב קח שהיע משום דחולינו בחר רוב בהמו׳ אף שיש שני חזקות נגד הרוב חוקת אינה זבוחה של הבהמה וחזקת טומאה של כחים המזין עליו וכן בהחי דקיי"ל דרוב מצוייו חול בהיטה מומהין הן ים בחוקות נגד הרוב חוקת אינה זבוחה של הבהמה וחוקת השוחט שלא מולד מומחה לשחיטה הרי מלינו דרוב עדיף מבי חוקות מ"מ בסוף דברי תשובת אחמ"ו הגחון זל"ל מקיים את דברי הריב"ם להלכה ומדחה הרחיות הכ"ל מטעם דנגד חוקת אינה זבוחה יש חוקה אחרת דאי אמריי שלא נשחטה כחוגן או שהיי נקב בושט איינ הבהמה נעשית נבינה ומטמאה והרי הבהמה בחיי׳ בהזקת טברה עומדת דהת בבהמה בחיי׳ ליכת טומתה ע"ם שמהזיק דברי הריב"ש להלכה ולפ"ז גם בנ"ד יש להאבה תרי הזקות דקודם נישוחיז בי׳ לה הזקת בתולה עד הנשוחיו וגם חזקת כשרות שלת זינתה דלח מבעי׳ לדעת הרמב"ם ז"ל בפ"ח מהל׳ חישות דחיכת חיסור לחו דלח חהי׳ קרשה בבעילת פנוי׳ אלא אפי׳ להראב״ר שסגם כושייך הזקת כשרות שלא נבעלה לפסול לה ואם ניהוש שוינתה אחר הנשואין דשוב פסקי חוקת דהת ובעלה לבעלה מ"מ יש לה הרי חוקות להיתר חוקת כשרות שלח זינתה וגסחוקת היתר לבעלה ודע מה שכתב הריב"ש הנ"ל בהאי דר"א בופרטא יש ב׳ הזקות נגד הרוב הזקת איסור א״א והזקת היים של בעל ואאמ״ו שם בתשובה הנ"ל מפקפק על דברי הריב"ש שמסבר לא נחשב לתרי חזקות אלא להזקה אחת שע"י מה נאמר שהיא א"א ע"י שבעלה הי א"כ הכל הזקה חהת היא ע"ש בנו"ב מ"מ בנ"ד שפיר נחשב חוקת כשרות של האשה וחוקת היתר לבעלה לתרי הזקות הלוקות דעד כאן לא כחב אאמיו זציל דהזקת א"ח והזכת היים של בעל נהשבים לחזקה חהת היינו חם אנו אומרים שהיח בחוקת א"א הרי אנו אומרים שיש לה בעל וזה גופא היא חוקת הייסשל בעל אבל בנדון חזקת כשרות של האשה וחזקת היתר לבעלה הם שני שמות ושני ענינים דחוקת כברות כולל הכברות של החשה שחינה עוברת על שום

ציון

להחזירה וע"ז מפלפל שם מהר"ם פאדווי דלא שייך לאסרה עליו משום דין מוליח את אשתו משום שם רע דלא יחזירנה דאנן קיי"ל כלישנא קמא דר"נ דרוקא אם אמרו בשעת שנירשה הוי יודע דמשום שם רע מגרשה וכיון שזה לח אמר כווכ"ש כשכבר החזירה דמסקנא דשמעתיו בפ"ב דיבמות שאם כנס לא יוציא ואם באנו להחירה משום דהלכה כמשנה אחרונה בסוף מסכי נדרים דאינה נאמנת שמא עיני׳ נתנה באהר לריכין לחקור מה שאמרם בין גירושין ללקוחין שניים שאם חורה בה ונתנה אמתלא לדברים אחר הגירושין טרם שנעשו לקוחין שניים אז היא מותרת אבל אם עמדה בהודחתו בטל טעם זה כי אם עיני' נתנה באחר או שמאום עלי' מפני טעמי המכרי מי הכריה עתה לשוב לביתו להיו לו לאש הלא הית ברשות יואפי הכי היתי קיימת בדיבורה הראשון שזינתיתחתיו והיא נאמנת כמשנה ראשונה זהו תורף דברי הרב מהר"ם פאדווי ע"ש הרי שכל דברי׳ האלה ופסק הזה הוא במעשה שהי׳ שכבר החזירה אחרי הגירושין בזה דוהרב מהר"ם פאדווי באם חזרה ולתנה אתתלא לדבריי אחר הגירושין טרם שנעשו לקוחין אזהיא מותרת והיינו היכא שכבר עבר ונשאה בלקוחין שניים אבל אסלא היי לוקחה עדיין והא בא לשאול לבית דין אסמותר לו לישאת אותה שנית בזה לא דיבר המהר"ם פארווי ושורת הרין טועה להחמיר כיון שכבר גירשה אין להקל לכתחילה להתירה להנשא לו ובכמה דברים מצינו דלכתחלה לא תנשא אף שאם עבר ונשאה לא תנא ואם כן הח"מ והב"ש ז"ל במהיכה מכבוד חורתם הפריזו על המידה להתיר להנסא לכתחילה אמנם עדיין יש להודיק דברי סגאונים האחרונים הח"מ והב"ש הנ"ל שלא התירו להחזירה אלא על ידי אתחלא והרי אמחלי מועיל להחיר לכחחיל ולעקור דבריטהראשונים על ידי אמהלא טובה דהא באשה שאמרה אשת איש אני ואח"כ סוזרת ואומרת פנוי׳ אני ונותנת אמתלא לדבריה שבתחלה מה שאמרה אשת איש אני לא הייראונה לשויי נפשה חתיכה דאיסורת לעלמת אלת שהיתה כוונתה שלת יקפנו עליי אנשים שאינם מהוגנים שהיא נאמנת באמתלא טובה כזו כדאי'במס'כתובות דף כ"ב ע"א וכן באשם שאמרם טמאם אני ותורת ואומרת טהורה אני דפסקינן שם בגמי שתם נותנת אמתלא לדברי'נאמנת ואינה לריכה לטבול והיים גם כן אמתלא שאומרת שלא אמרה כן תחלה אלא מפני שלא הי׳ בה כח אז להזדקק לבעלה כמעשה באשת שמואל בירושלמי שם שאומרת שלא אמרה כן תחלה אלא מפני שאז היתה אחותו או אמו עמהם בחצר כמו בהבית הרמב"ם בפי י"ב מהלי ת"ב ועיין בש"ע י"ד סימן קפ"ה ובש"דשם ס"ק ג׳ הרי דקנייל להלכה דמהני אמחלא לעקור דברים הראשונים להחירה אפילו לכתחילה ולכך גם באומרת שזינתה וגירשה ונותנת אחר כך אמתלא טובה לדבריה מהני התי אמחלא להחירה לבעלה להזור ולישאח אותה כפסק בח"מ והב"ש הנת אני אומר שעדייז יש לדוז בזה דאם כבר גירשה לא מהני תו אמחלא והוא עפיית שכתב אאמייו הגאון זלייל בספרו נוייב הראשון בהתה"ע סייעיבריע"ו ע"ר בר"ה ומעתהישמפקפק שסבאשיבאמרה לבעלה שזינתה והבעל אמר בתהלה שמאמין לדבריץ ושויץ אנפשין החיכה דאיסורת במה שמחמין וחסורה עליו וכמ"ש התוספת בשלהי מסכת נדרים במשנה דחורו לומר אם מהני אמחלא להבעל לחזור ממה שאומר שמאמין להוכתב אאמייו הגאון זצייל נראה דלא מהני אמהלא לגבי הבעל דכל אמהלא הוא שאומרת שמעולם לת אסרה עלמה כמו אשה באמרה אשת איש אני ואחר כך אמרה שבשביל אנשים באינן מהוגניז אמרה כן בחחלה אם כן האמחלא הית שגם כן בשעה שתמרת חשת תיש תני לת היתה כוונתה לעשות עלמה התיכה דאיסורת על כל העולם וכן באשה שאומרת לבעלה עמאה אני ואחר כך נותנת תמחלת לדברי׳ שבשביל שבשעה הותת הי׳ התשמיש קשה לה או שתיתי אז אחותו או אמו בבית לכך היחה רולה להשתמיט מבעלה רק לפי שעת אבל לא היחה כוונתה לעשות עלמה התיכה דאיסורא לבעלה בזה מהני התי אמתלא אבל בבעל שהאמין לאשתו מתחלה כשאמרה שזינתה הרי האמינה באמת והיי כוונתו במה שהאמין לה שתהיי אסורה עליו ושוייאנפשיה חתיכה באיסורא ועתה רולה להזור בו שלא להאתינה איזבכח האמתלא לעקור ההתיכה דתיסורת אשר שוי' נפשי' עלי' עד כאן לשון אאמ"ו הגאון זג"ל ע"ש ואני מוסיף לומר עוד היכא שכבר גירשה אפילו בלי סברת אאמ"ו הגאון זמ"ל ג"כ לא מהני שום אמתלא לגבי הבעל והוא עפ"מ שפסקינן בי"ד סי׳ קפ"ם דאףבאשה שאמרה טמאה אני דמהני לה חמתלא אחר כך לחזור ולומר עהורם אני היינו דמתחלה כשהיתה אומרת עמאה אני היי רק אמירת בפה אבל אם ראות לובשת בגדים המיוחדים לימי נדתה ואחר כך אומרה טהורה אני אע"פ בנתנה אמתלא לדבריה אינה נאמנת עכ"ל והטעם מבואר בשסהרשב"א דלעשות מעשה כולי האי ללבוש בגדי נדה אינה לובשת ע"ש בב"י ובב"ח ובש"ך ס"ק ה' ומעתה אני אומר באשה שאמרה שזינתה וגירשה בעלה והית הוזרת אחר כך ואומרת שמה שאמרה מהחלה שזינתה היי בשביל שעיניי נחנה באחר והיחה רולית להפקיע מבעלה מהני לה אמהלת אף שעשאה מעשה וקבלה גט ממנו ברוונה העוב זה לא השיב מעשה דהא תפשר לה בעניוחחר דהא אי אפשר לה להפקיע עלמה מבעלה כ"א ע"י בט והוי זה כמו טבח שעשה סיי ברחש הכבש שהוח טריפה דמהני לייחמהלח אף שעבה מעשה הואיל ואי אפשר בענין אחר עיין בש"ך שם וכל זה לגבי כאשה אבל לגבי הבעל לא מהני אמחלת זו כומר שעתה אינו מאמיולדברי" הראשונים שזינתה והוא מאמיז לדבריה האחרונים שטהורה היא ומה שאמרה בתחילה שזונתה היירק להפקיע עלמה ממנו דכיוןדמתחלה כשאמרה שזינתה קפן וגירבה ועשה מעשה להחזיק במאמין לדבריי שזינתה ושויי אנפשיי התיכה דאיסורא על ידי מעשה שוב לא מהני אמתלא זו לגבי הבעל לבטל המעשה בעשה בגירשה על פי דברי׳ והאמין לה שזינתה והנה אף שדברים האלה ברורים לדעתיאף על פי כן אין לתלוט מכח זה על פסק המהר"ם

איסור ובייך הזקה זו אף לאשה שאין לה בעל לענין לסמוך עלי׳בעניני איסור והיתר וכן להיפך חוקת היתר לבעלה אינו כוכל חוקת כשרות דאף בחית בחוקת חיתר לבעלה עדיין יכול לחיות שהית רשעה וחשודה לעבור על שחר חיסורין וזה נחשב לשני חזקות הלוקות ועיין שם בנ"ב תשובה הנ"ל שחחמ"ו הגחון זל"ל כתב סברא כזו גבי נגע אהד בלילה ולמחר השכים ומלאו מת דאמרי׳ במס׳ ערובין דף ל"ז דהוי ב׳ סוקות חוקת חיים של זה המת והזקת טהרה של זה הנוגע ע"ש בנו"ב ומעתה הראית לדעת דבשביל האי כללח דחין אשה מתעברת מב"ר אין לנו להוציא לעז על ב"י המוחזקת לכשרה והגונה כיון דהיכה במציחו׳ שמתעברת מב"ר אין להוציה החשה מחוקתה : כל זה כבר פסק אאמ"ו הגאון זנ"ל בנו"ב קמא בחאה"ע תשובה כ"ב שבוח"ו אין מקום להך כללא דאף שאיו

האשה מתעברת מב"ר יכול להיו שהערה בה ולח גמר ביאחו בפעסראשונה וביוכךהשיר בתוליסולא הרגיש ולבסוףבעל וגם שמא מיערומשמש בה קודם ביתה ולת הרגים בהשרת בהולים ע"ש בנו"ב ותף תם ירלה המתעקש לומר שנם זה הוא מן המיעוט איזביר אדם להתניא לעלמו לומר כן כדי להטיל דופי בבת ישראל ועוד זאת עכ"פ יש לנרף את כל הסיבות הגורתיםלהשיר בתולים למיעוט נסים המתעברות מב"ר וחיתרע לי' רובא ונשארה האשה בחזקתה חזקת כשרות וחזקת היתר לבעלה וכל המוציא לעז על האשה הזאת אחר שיחוודע לו דברי׳ החלה ראוי לגעור במיפה ולקונסו כדיומוליא לעז על ב"י הכשרות ומפני הטרדה אקלר כ"ד אוהבו:

הק׳ שמואל סנ״ללנרא

שלום וושע רב לאור נערב הרב המופלא ומופלג כש"ת מות' ועקב נ"י אכ"ר רק"ק בישע ואגפיי

עד מכתבו הנעים הגיעני זה שמנה ימים והנה רבו עלי טרדות רבות בעול הליבור אשר השתרגו ועלו על לוארי ולכו אני בת בקלרה ואף גסואת שאלתו הוא דבר פשוע ומעלתו יפה כיוולהלכה ואין להוסיף על הדברים אשר נאמרו ונשנו בספרי דבי רב הוא ניהו כבוד אאמ"ו הגחון זל"ל בספרו נו"ב מה"ח בעניו הזה ובאשה פרולה זו אשר שאל כבוד מעלי עלי יש בה כל הריעותות לאיסור וטומאהכתיב בה ובפרע באשר שכבר גירשת שאסורת לחזור לבעלה ואפי׳ אם לא גירשת עדיין ביתה חסורה לבעלה דכיון קהיו עדי כיעור ועידי יחוד שנתיחדה כמה פעמים עם המאף והי־קלא דלאפסיק שזינתה ואה"כ היא הודית מעצמה בלי שום התעמנות ופעולה מאדם רק בפתחום בבקר כשעמדה ממטחה אמרה לבעלה דרך וידוי שזיכתה כמה פעמים עם הנחשר הזה אשר לתייחדת עמו והלכה עם בעלה לב"ד והודית בפני ב"ד חזינחה כמה פעמים תחת בעלה וביקשה להורות לה תשובה ובפיץ חמרה שהית מתייראית מפני העודש שתיאמפני יראת עודש הוא מבקשת בהב"ד יסדרו לת תשובת דבר פשוט שהיא נאמנת ואסורה לבעלת ולא שייך בה לומר שמא עיני נתנת באחר כיון דאיכא עידי כיעור ועידי יחוד וגם קלת דלא פסיק בזיכתה אין לך רגלים לדבר יותר מזה וואסרת על סודאת עומה במה באמרה שונחה כמ"ם הרמ"א באה"ע סיי קט"ו רים סעיף ו' בהגה' דאס יש רגלים לדבר נאמנת ועיין בב"ש שם ס"ק כ"ג שכתב בשם המרדכי והג"א דאם ידוע שנתיחדת ואמרת שזינתה נאמנת ועיין מ"ש אאמ"ו הגאון זמיל במיצ מתיית הלק אתיע סיי ייב וגם נפת כחב מעלתו באבת זו דאם מת שאמרת שזינתה היא משום שעיני נתנה באחר היי די לה לומר שזינתה ולמה לה לומר שזינתה כמה פעמים הלא בפעם אהת גם כן נאסרה על בעלה אינו דקושעת קאמרת שזינתה כמה פעמים כדי לקבל תשובה וכ"כ אאמ"ו הגאון זצ"ל שם סייכ"ה ע"ש ובפרט שיש לגרף הקול. שינת עליה שזינתה מזה נרחה שהודחתה היי בחמת ולת משום שעינית כתנה בחחר ומעחה אפיי אם לא היה מגרשה היחה אסורת עליו ק"ו בן בנו של ק"ו בנדון זה שכבר גירשה ופית קבלה את גיטה מרצונה והיא לא הזרה מדיבורה רק עתה אחר כגירושין מדיבור׳ ואומרת שהית טהורה וכל מה שאמרה מקודם שהוא נטמאה וזינתה כמה פעמים זה היץ מחמת טירוף הדעת פשיעת שחינת נחמנת דחיו זה אמחלת כלל כיון שלת נרגש בה שום טירוףהדעת ובכל הנחגתה היתה בדיעה אלולה מי יאמין לדברית שהיץ לה טירוץ הדעת וכל אמחלא לריך להיות דברים הנראים לב"ד שהוא כן וכמ"ש בש"ע אה"ע סי' מ"ז סעיף ד" ועיין בנו"ב מה"ת סי י"ב וסי כ"ה דחמתלת לריך להיות חמתלת טובה הנרת׳ לב"ד ומעתה מי ישמע לדברי׳ אשר אין במס ממש ועוד אני אומר דאפי היילה אמחלא טובה אני מסופק אסמהני לה אמחלא אחר הגירושיואם כבר גירשה דהנה הרמ"א בסי' קט"ו סעי' ה' בהג"ה פסקואשה שאמר! לבעלה שזינתה אע"פ שאינה נאמנת אסעמד וגירשה אסור להחזירה עכ"ל הרמ"ת ז"ל בהגהי וכתב הח"מ שם ס"ק כ"ה דהיינו דווקת בעומדת בדבריה לאחר בגירבה דחו לא שייך לומר עינים נחנם באחר דהא גירשם ומומרת לכל אדם איין קושטת קאמרה ושויתה נפשה חתיכה דאיסורא לו אבל אם הוזרת מדבריי הראשונים ונתנה אמתלא לדבריי למה אמרה בתחלה עמאה אני אז מותר לההזירה ע"כ דברי הח"מ והב"ש שם גס"קל"א מסכים לדעת הח"מ וכתב שכן כתב בד"מ בתשובה ע"ש בב"ש ואני אומר אחר בקשת מהילת אלף מגאונים האחרונים הנ"ל יש לפקפק בדבר זה דהא דברי הרמ"א לקוחים מחשובת מהר"ספאדווי סי' ל"ד וגם היי המעבה בחשה שחמרה לבעלה שזינתה וגירשה הבעל ואח"כ הזר והחזירה בתומרו שהי'סבור שמותר

פאדוני ז"ל שכתב שם שאם תזרה האשה ונתנה אמהלא לדבריה טרם שהזרה ונשחה במוחרת לבעל חם עבר ולקחה דבם היי המעשי שהבעל תיכף מתחילה כשאמרה האשה שזיכתה לא היי מאמין לה ואדרבה אמר בפי׳ שהיא אללו בהזקח כברות והיא לנועה בעיניו והבעל הובב בחמרה כן להפקיע עלמה ממנו מבום שהוא עני ואומנהו בבזיון רק בע"פ עלת תובים חררים גירבה אותה מתחלה צדה פסק מהר"ם פאדוני ז"ל במהני המתלה הבל הרמ"ה פסק בסיי קט"ו סעיי הי בהגהי בסתסבחבה בחמרה לבעלה שזינתה אע"פ בתינה נאמני אם עמד וגירשה אסורה להחזירה ואפיי הם החזירה יש להוש ע"כ לשון הרמ"א ז"ל והנה לשון הרמ"א משתע דעמד וגירבה ע"ם עלמו מבלי שום סיבה אחרת בזה הין מקום לדברי הח"מ וב"ב ואפי אם הוזרת אח"כ מדברי׳ ואמרה שהורה אני ונותנת אמתלא אינה כאמנת • וטעם הדבר דכיון שע"פ דין לא היי לריך לגרשה דלפי משנה אהרונה היא אינה נאמנת לומר שזינתה והוא עמד וגירשה א"כ האמין נב

והחזיק הנחמנות שזינתה ע"י מעשה שגירשה : ראיתי שאאמ"ו הגאון זייל במ"ב הראשון בהא"הע סיייא נידד ג"כ לומר דחקר מעשה הגירושין לא מהני אמחל׳לבעל המעשה וכחב כם דום תליא בפלוגתא בבין הש"ך וט"ז דלדברי הש"ך בי"ד סי'קפ"ה ס"ק ב׳ וכן דעת הב״ח דמהלקים בין מעשה דלבשה בגדי נדה דלא מהני אמחלה כגד המעשה הואיל שגם לפי האמתלא לא היתה לריכה ללבוש בגדי כדות והיה די באמירה אבל בעבה שעשה סימן בראש הכבש שהוא טריפה שלא הי׳ אפשר בענין אהר שם מהני אמתלא גם נגד המעשה · ולכן לדעת הש"ך נהב"ה גם במעשה גירושין מהני אמתלא דהא האמתלא היי שאמרה טמאה אני לך כדי לפטור ממנו בגט שנתני עיני׳ באהר א״כ היתה לריכה למעש׳ הגירושין. חבל לדעת הט"ז דלח מהלק בכך ומדהה הך דינח דטבה שעשה סימן ברחש הכבש מקמי הך דלבשה בגדי נדות וס"ל לט"ז דבכל גווני לת מהני המתלא ואח"כ מסיק אאמ"ו הגאון זל"ל שם דאולי באשה שאמרה בזינתה וגירשה בעלה גם הט"ז מודה דמהמי אמחלא נגד המעש' גירושין ולא דמי זה למעשה דלבשה בגדי נדה דשם מורה המעשה להחזיק הדברים שהיא נדה וכן בטבה שעשה סימן בראש הכבש המעשה מורה שהכבש הוא טריפה כי כן דרך לעשות בכבש טריפה אבל באשה שאמרה שזינתה וקיבלה גיטה וינחה צלי כתובה אין המעשה הזה מוכיה שזינתה שכמה נסים מתגרשות גיולאות יבגט בכי כתובה אף שלת זינתה רק מפני שבעלה מאום עלי׳ או שעיני׳ כותנת באחר ע"ש בדברי אאמ"ו הגאון זצ"ל · אמנם אני אומר דזה שייךלגבי באשה אבל לגבי הבעל בודאי מעשה גירושין ששלח את אשתו ריקם בגט בלי כתובה מורה שהאמין לה במה באמרה שזינתה תחתיו דאל"כ לא היי מגרשה בלי כחובה והחי מעשה מוכיה בתחמין בחסורה עליו ונטמחת בזנות ושוי׳ **א**נפשי? התיכה דחיסורא בזה לא מהני אמהלא דאף דמהני אמהלא לגבי האשה אבל לגבי הבעל שעשה מעש' לשויי אופשיי מתיכה דאיסור 'לא מהני אמהלא לבנגל המעשה בעשה הבעל בגירושין כנ"ל · אמנם אם זה כוונת הרמ"א עדיין יש לפקפק למה סיים הרמ"א וכתב ואפי׳ אם החזירה יש לחוש משמע מדבריו שאם כבר עבר והחזירה הוא רק הששא והוא הלכה רופפת אם מותר לקיימה או לא ולפי דברי הכ ל שוי' אנפשי׳ התיכה דאיסורא ואפי' אמתלא לח מהני לגבי הבעל ח"כ הי׳ לו להרמ"ח לפסוק שחף חם החזירה חסורה עליו והייב לגרשה שנית - ונרחה לפעל"ד לומר שדברי הרמ"א ברורים והמה מובעים ונדלים מבחרות עמוקים בחר מים חיים שדבר זה חם עבר ונשחה בנית תהר הגירושין הם מהויב לגרשה תליי באשלי רברבי ונפתח בגדולים ביז התוסי והר"ן ז"ל וכיון באין לנו הכרעה בזה לכך כתב הרמ"א ז"ל שיש לחוש דהיינו מפני הספק בפסק הלכה י ולבאר דבר זה לריך אני להקדים י דהא כל דברי נפענים כיון דהבעל שוי׳ אנפשי׳ התיכה דאיסורא לא מהני לי׳ אמתלא משני טעמים.. אחד מה שכתב אאמ"ו הגאון זצ"ל דכל אמתלח לריך להיות שמתהלה לא שוי׳ החיכה דאסורא יועוד בה שנית מה שכתבתי אני דאם עבה מעבה בגירשה שוב אינו מועיל אמתלא לבטל המעשה-אמנם אאמ"ו הגאון זצ"ל בהשובה ההיא בנו"ב הראשון בהא"הע ס" ע' שדא בי' ארגא לומר · דמה שלריך אמחלא היים היכא שלפי הדברים האיסור הוא בודאי ושוי׳ רתיכה דאסורא לזה לריך אמהלא להרך דברים הראשונים שלא שויי חתיכה דאיסורא וכגון באשה שאמרה א"א אני אשר לפי דבריסהאלה היא אסורה בודאי לעלמא . או באומרת טמאה אני והיא אסורה לבעלה בודאי בזה צריך אמתלא לתרץ דמתחלה לא היי כוונתה לשויי התיכה דאיסורא אלא היי כווכתה שלא לקפוץ עליי אנשים שאינם מהוגנים ובאומרת טמאה אני לא בי׳ כווכתה לאסור עלמה על בעלה משום ודה אלא לפי שעה שהתשמים קשה לה' או אז שהיתי אמו ואהותו עמה בבית אבל באשה שאמרה לבעלה שזילהה חף שהבעל האמין לה אעפ"כ לא היי זה ידוע לו בודאי שזינתה אלא שהיי הושם לדברי׳ פן אומרת אמת · בזה לא שייך לומר עליו שוי׳ אנפשי התיכה ראיסורא דהא לא היי אצלו האיסור ברור רק השבא בעלמת מספק:א"כ אם אח"כ ימנא הכרעה בדעתו שלא להאמין לה אינו צריך לדוז בו כלל דין המתלח י עוד הוסיף האת"ו הגאון זצ"ל שם כיון שע"פ דיוהיא חינה נאמנת שמח עינין נהנה בהקר רק מזד בהבעל חמר שמחמין לה לח עדיף זה מעד אחר דעלמה שהמר השתך זכתה שהסמחמין לדברי העד שחייב לגרשה ולהרבה בדולי הפוסקים החיוב הזם רק לנאת ידי שמים כמו שמבואר בעור ובב"י בסיי קט"ו היכ חיו בידינו לכופו כיון שעתה חומר שחינו מחמיו לה וקמי׳ שתר גליי ע"כ דברי אאמ"ו הגאון זצ"ל שם י והנה לכאורה מפבע לשון בתום׳ בלהי מם׳ נדרים לא משמע כן • א״ל התום׳ שם בסוף ד״ה הזרו לומר . ומיבו נראה דאף למשנה אהרונה אם אומרת אשה טמאה אני לך ואמר הבעל שמאמינה דאסורה דאיהו שויי לנפשי החיכה דאיסורא ואפיי תחוור בה באשה ותאמר באונס היי עכ"ל מפשע לשון זה משמע דס"ל

להתוס' דע"י שמאמין לדברי' שויא לנפשי' התיכה דאיסורא ממש וגסמבמע מדברי התוס׳ שאפי׳ אמתלא לא מהני להבעל מדכתבו אף שתחזור האשה ותחמר צחונס הי׳ . חמנם נרחה לי דהחוס׳ לשיטתייהו דהח הם מקשים בהחלת הדיצור על מבנה אחרונה אמאי לא מהימנא האבה באומרת טמחה תני לך הא שוי׳ נפשי׳ התיכה דחסורא ורולים לתרץ בשם הת״א דאיוהחשה מוזהרת עליו ואת"ל דהאו דברי הר"א ומתרנים דים כח ביד הכמים לעקור דברים מכל וכל בסברא גדולה כַזאת דעיניה נתנם באחרי וחר"ן שם מחויק ונותן טעם לשבח לתירוץ הזה דאף ,באין כהביד הכמים לעקור דבר אלא בשב ואל העבה מ"מ הכא יש כח ביד הכמים לעקור דבר זה מעעם דחפקעינהו רבנן לקדושין מיני׳ דכל שאמרה טמאה אני לך אפקעינהו רבנז לקדושין מינה למפרע ונמלא בבעה בגאנסה פנויי היתה : ואה"כ מבית הר"ן ז"ל עוד תירוץ אחר בשם אחרים דמשנה ראשונה. שאמרו שהחשה נחמנת לומר טמחה חני לך לחו מדין הורה הוא דע"פ דין חין החשה נאמנת להפקיע עומה מבעלה שהיא משועבדת לו אלא מבום דהא מילתא דטמאה אני לדכסיפא לה החקינו במשנה ראשונה להאמינה דאי לאו דקושטא קאמרה לא הוי מזלולה נפשה למימר הכי ואח"כ כי הוד רבנן בתראי דאיכא למיחש לשמת שיני׳ נתנה באחר אוקמותו אדינא שלא תהי׳ נאמנת . ומעתה אני אומר שיש הפרש ביושני תירוניסהאלה ידלתירון התוסי האשה נאמנת מזהתורה לאסור עלמה על בעלה במה באומרת טמחה אני לך רק ההכמים צמשנה אהרונה עקרו לדין תורה בלא תהי' אשה נותנת עיני׳ באחר ומפקיעת עלמה מבעלה נאמרו באינה נאמנת ועקרו לקידושיו מתחלה מינה ולפ"ו להתוש לשיטתייהו שפיר כתבו דאם הבעל אמר שמאמיז לדברי׳ דשוי׳ לנפשי׳ התיכה דאיסורת ואסור׳ עליו דכיון שעדין תורב החשה נאמנת לומר טמאה אני לך רק שההכמים במשנה אכרונה עשו הקנה לשבת הבעל שלא תהיי ביד האשה להפקיע עומה מבעלה שלא תהיינאמנת ועקרו הקידוסין למפרע שתהי' פנוי' מעיקר' בלא נאסרת ע"י הגוח יכל זה חם הבעל שוחק ורולה בחקנת הכמים שהיי לעובחו אבל אם הבעל אמר שמאמיןלדברי האשה ואינו. רולה בחקות הכמיסשל משנה אהרונם בזה לא עקרו רבט הקדושין מיני׳ ונבאר בדין תורם שתבי׳ נאמנת לאסור עצמה עלינ׳׳ והיא אסורה עליו מדין חורה כיון שהבעל אומר אי אפשי בחקנת הכמים ושפיר כתבו התוס׳ שהיא אסורה עליו ואפי׳ תהזור האשה ותאמר שבאונס הי׳ שוב לא מהני אמתלא לבעל כיון ,שכבר נאסרה עליו מדין הורה ועדות החשה על עלמה עדיף מעד אחר באמר לו אשחר נותה ולא מהני בזה אמתלא דלא מצינו אמתלא דמכני אלא היכא שע"י אמתלא נתברר שלא הי" הכווכה מתהלה לשוי׳ אנפשי׳ התיכה דאיסור׳ אבל בזה שהבעל האמין לה מתהלי באמת והנאמנות בזה הוא מדין תורה והיי כוונתו שתהיי אסורה עלינ חין כה ביד החמהלת לעקור מה ששוי׳ לנפשי׳ התיכה דחיסורת דהת חים באמתלא של הבעל לתרך דבריו שלא שוי׳ אופשי׳ התיכה דאיסורא וכמג שהבאחר לעיל סברא זאת בשם אאמ"ג הגאון זצ"ל אמנם מה שהזר אאמ"ג הגאון זצ"ל לומר דלא שייך לגבי הבעל לומר דבוי׳ לנפשי׳ התיכה דאיסורת במה שהאמין להאשה מתחלה הואיל ולא הי' האיסור - ברור לגבי הבעל דהת אינו יודע בודאי שזינתה • דברי אאמ"ו ז"ל האלה סובבים לפי תירוץ השנ" של הר"ן ז"ל דס"ל דמדין תורה איוהאשה נאמנת לאסור עלפה על בעלה. א"כ אין במה שהאמין דבעל לדברי האשה הנאמנות מדין חורה רק מכה ספק השם שמח קושטח קאמרה שוינחה צוה שייך לומר סברת אאמ"ו הגאוו זצ"ל דחיו זה שויי אנפשיי התיכה דחיסורא כוחיל והוא רק מספק שמת זימה - ומדין תורה אין נאמטת להאשה בזהי ודוק היטב בסברא זאת . ביולא מכל זה דהך סברת תי שייך לגבי הבעל לומר שויי לנפשיי חתיכה דתסורת ע"י בהאמין מתהלה לדברי האשת שאמרה שזינתת חלי' בשני תירוצים של התוס׳ והר"ן הנ"ל וכיוןשאיןלנו הכרעה בין אלה בני התירולים עפיר עולי׳ דברי הרמ"ח ז"ל כהוגן ואין בהם נפחל ועקש והוא עפ"מ שכחבתי לעיל דחם עמד וגירשה לח מהני חמחלה לגבי הבעל חפי׳ בלי סברה חחמ"ו הגאון זצ"ל אינו מועיל אמהלא לגביי הואיל והחזיק הנאמנות בהאמין לה ע"י מעשה שעמד וגירשה ולכך פסק הרמ"א שאס עמד וגירשה אסורה לההזירה וסתם ופסק שאסורה לההזירה ואף אמתלא לא מהני לגבי הבעל כיון בעבה מעבה דע"פ דין לא הי׳ לריך לגרבה דאין האשה נאמנת ע"פ משנה אהרונה והוא עשה מעשה א"כ חיישינו לחירוץ התום׳ דכל היכא שהבעל מאמין לה אסורה לו מדין חורה ואמחלא לא מהני לבטל המעשה כמו בפסקינו בי"ד סי' קפ"ה וזה לאסור לו לכתחילה לישאת אותה שנית י אבל עכ"פ אין האיסור צרור לומר דשוי׳ אנפשי׳ התיכה דאיסורא דשמא הלכי כתירוץ שני של הר"ן דמדין דאורייתי אין האשה נאמנת לאסור עלמה על בעלה . וא"ח מה בנאסרה עליו ע"י שהאמיולה הוא רק מכח ספק שמא קושטא קאמרה וחיו החיסור ברור לכך לא שייך לומר שניי לנפשיי החיכה דתיסורת כיון שהך נחמנות אינו ברור מדין תורה רק שהבעל חשש מעצמו מפני הספק שמא זינההוכיון שהדבר תלוי בהך שני תירולים לכך כתב הרמ"א ואפי׳ שמת תירון החום׳ לחום דהיינו בים לחוש אם ההזירה יש הוא אמת ושוי׳ לנפשי׳ התיכה דאיסורא כנ"ל . פירות הנושריו מזה דדברי הרמ"א שרירן וקיימין ואשה שאמרה לבעלה שוינתה אע"פ שהיא אינה נאמנת לפי משנה אהרונה אפ"ה אסור להחזירה. ולא מהני שוסאמאלא לגבי הבעל. ואם החזירה יש ספק אם מותר לקיימה ומעתה הוא ק"ו אם הוא באופן זה שאינה נאמנת מוד הרין אסורה לו אם גירשה ומכ"ש בל"ד שים רגליםלדבר וחיכף כשאמרה שזינתה היתה אסורה עליו אף אם לא הי' גירעה עדיין . ועתה כשנירשה פשיעת שהסור׳ להזור חותה וחפי׳ הית׳ נותנת חמחלת טובה לדבריי לא היימהגי שום אמחלא לגבי הגשל ובפרט שאין כאואמחלא כלל דמה שתומרת שמתוך טירוף הדעת חמרה שוינתה חין בדברי ממס ב

אין זה אמהלא הניכר לב"ד לכן היא באיסורה קיימי וטומאה כחיב בה אסורה לו לעולם כי כל הריעותות לנד האיסור נומדים בה יחדיו כמבואר לעיל: והאריכות בזה ללא לורך ומפני הערדה אקצר. כ"ד הערוד הד"ם

הק׳ שבואל סג"ל לנדא :

בע"ה יום אי כי טבח תקע"ו לפ"ק:

שנית להרב הנ"ל על עדין הנ"ל . שפעת שלום לכבור אתו' ידורי הרב המופלא החריף ובקיכש"ת מהו' יעקב נ"י אב"ר דק"ק בימש ואגפי יע"א :

עה י מבתבן הנעים הגיעני וע"ר האשה פרולה אשר גירשה בעלם מפני שהודית שזינתה תחתיו וגם יצא עלי׳ קול והיו עידי כיעור ועידי יתוד וחהר הגירושין סיחה רולית לחזור בדברי׳ לחמור לח פעלתי און ואין כה אמתלא. וכבר הודעתי לכבוד מעל׳ שאסורה להזור לבעלה שנית כמו שמבותר בתבובה חשר השבתי נכבוד מעל׳ בקין העבר. ועתה הלך הבליעל עם גרובתו הפרולה הנ"ל לעיר אחרת ונקחה חותה לחשה שנית בחופה וקירושין י וחין כה ביד ב"ד לפרום חותה מבעלה כי קבעו דירתם תחת שר אחד אשר מגין בעדם :והגה בתשובה הג"ל הבחתי דברי הרמ״א אה״ע סי׳ קט״ו סעי׳ ו׳ בהגה׳ באשה שאמרה לבעלה שזינתה אע"פ שאינה נאמנת אם עמד וגירשה אכורה להחזירה . ואפי׳ אם החזירה יש לחוש י וכתבתי דאף מדברי הרת"א שכתב יש לחוש משמע שחינו מהליט הדין שהייב לגרשה אם החזיר זהות בפסק היינו הוחיל וע"פ דין לא היי מהויב לגרשה כיון שאינה נאמנת א"כ הוח רק משום דהבעל שוי׳ אנפשי׳ חהיכה דאיסורא . בזה הוא ספק אי שייךלגבי הבעל שוי׳אנפשי׳ מחיכה דחיסורה הוחיל והנחמנות בהחמין הבעל לדבריי חינו חלח מספק דאף שהאמין לה עדייולא ידע אם זינתה בודאי ודבר זה תליא בשני תירולי "החום" ור"ן ז"ל בשלהי מסי נדרים כמו שביארתי בחשובה הנ"ל באריכותי אבל בפרולה זו שבל"ה יש עיד כמה ריעותות לאוסרה על בעלה ואין לה אמחלא כלל לחזור מדברי׳ הראשונים בזה אם עבר ונבאה אותה שנית אחר הגירושין כ"ל לומר בכופין הותו להוליהה יאך מה לנו לעשות אם ידסתקיפה ואין ביד ב"ד ישראל להפריש׳ . אמנס מה ששאל כבוד מעל׳ אס יש להוש לעניה׳ שיולדו להם מבום הכש ממזרות מדרבנן כדעת ר"ח בתוספת מסי יבמות דף מ"ע ע"ב בר"ה כוטה וכתב כבוד מעלי שיש בידו לחמת ולקיים פסק בל ר"ח אמנם לא ביאר מעל׳ איך ובמה יש לקיים דברי ר"חי הנה אני אומר שאיז לנו לזוז ממה שנפסק לפסק הלכה והחוס' והרא"ש שם דהאו את דברי ר"ח וגם לא מנאתי רבר לר"ח בדיוזה שארשדין זה לא מפורש ברמב"ם מ"מ מככלה היתמר דהרמב"ם בפרק ט"ו מהל' ח"ב הל' ו' כחב וז"ל שלשה ממזרים הם ממזר ודחי וממזר כפק וממזר מד"ם ומפרש שם איזה ממזר מר"ם כגון האבה בשמעישמה בעלה ונבאי לאהר ואח"כ בא בעלי הולד מהראשון הוא ממזר מד"ם ולא הביא גם דין זה הבא על הסוטה שיהי׳ ולד ממזר מד"ם מזה נרא׳ כגם הרמב"ם לא ס"ל כדע׳ ר"ה ולא ידעתי למה הקמיטו הטור והמהבר דין זה אך הרמ"א ז"ל בסי׳ ד׳ סעי׳ ט"ז בהגה׳ מבית דין זה בשם המרדכי דולד פוטה לה הוי ממזר חפי מדרבנוכדעת התום׳ והרת"ש . והנה לכתורה יבלהלק בזה ולומר דמה שתנן לת קיימ"ל כר"ה היינו היכת שבעלה בת עליי קודם בגירעה ונתעברה . אבל אם גירשה ואח"כ בת עלי׳ בעלה הולד ממזר מדרבנו גם לשיטת החוס׳ והרא"ש וסברא להלק בוה הוא מדברי רש"י במס׳ יבמוה דף מ"ט ע"ב בד"ה דהא הפסי בה קירושיו מפרש היינו בהקידושין הראבונים עדיין לא פקעו מינה ע"ש ברש"י הרי מוכח מדברי רש"י דדוקה כבעדיין לה פקעו הקידושיו הרהשונים יש בה הוי׳ הבל הם כבר גירשה חין בה הוי׳ וה"כ הף שלרידו היו להלק בזה לענין הם חפסי בה קידובין דהא אנן קיימ"ל קידובין חופסין בח"ל מ"מ י"ל דכיון דלר"ע אם גירשה ואה"כ בא עלי׳ בעלה הולד ממזר מן התורה כיוןדאין

קירושין חופסין בה מבעלה א"כ לדידן עכ"פ הוא ממאר מדרבק : אמנם דבר זה אינו הדא דהתום׳ במס׳ קידושין דף ס״ח ע״ח בד״ה הכל מודים עמדו על דברי רש"י ז"ל וכתבו דמה באמרינו הכל מודים בבח על הסוטה מיירי גם חם בח עלי׳ חחר הגירושין דג"כ ים בה הוי׳ אפי׳ לר"ע ע"ם בחום׳ ועוד אף לשיטת רש"י אין סברא לומר דהו חיל וחיז בה הוי׳ לחחר שנירשה הוי הולד ממזר מד"ם לדידן ידחכתי לא גרע זה משתר ה"ל דהוי לר"ע ממזר מדאורייתא ולדידו לא בוי הפי׳ ממזר מד"ם ולמה נהמיר בזה יותר מבאר ה"ל יעכ"פ מבואר דאנו קיימ"ל להלכה דאפי בסוטה ודאי אף שגירשה בעלה מפני זמת ואחייכ בא עלייאין הולד ממזר אפי׳ מדרבנן י אמנם אם יהי׳ הולד פסול ללהונה אני רואה בזה פלונתא דהב"ש בסי׳ ד׳ ס"ק כ"ה כתב אם בעלה ישראל אפי׳ זינתה במזיך הבנים שתלד אח"כ כשרים אפי׳ לכהונה כי לא קיייל כר"ח בזה עכ"ל הב"ש ע"ש י אמנס הב"ש ז"ל לא ראה את דברי מהרש"ל ביש"ש ממס׳ יבמות כי לא נתפרסם בדפום בימי הב"ם ז"ל ספר יש"ם על מס' יבמות אשר כתב שם בפ"ד סי׳ ליח וסי׳ נייה דנהי דלא קיימ"ל כר"ח ולא הוי ממזר מדרבנן מ"מ הולד פכול לכהונה והיינו דלא כב"ש מ"מ מראיות התוס" שכתבו לדחות דברי ר"ה מכוגי׳ דיבמות דף פ"ה ע"ב דמסיק שם סוטה ודחי חיכת בינייהו מ"ד דהורייתה הח נמי דחוריית׳ ומ"ד מפני שהי'מרגלי' לייהיא לא מרגילתו ואי הוי ולדה פסול לכהונה לא הוי מרגילתו לייכדמשמע שם צהלולה ועיין במרדכי שם פוף כ' החולןשם מפרש דברי ההוס'בחלה

ביתר ביאור . ומזה'מוכה כדעת הב"ש דאפי׳לכהונה אינו נפסל הולד ואפשר שבשביל זה הביא הרמ"א דין זה בשם המרדכי בס"פ החולן וכא בשם התוס׳ והרח״ם (עיין בח״מ שם ס״ק י״ח) הוחיל ובמרדני שבתבוחרי דברי החוס׳ ביתר ביאור . אמנם אם עדיין היא פרולה ביותר בלאיה הובשיולבני׳ כמו שפסק בש"ע אה"ע סי׳ ד׳ סעי׳ ט"ו והב"ש ס"ק כ"ו כהב דהחי השש הות רק לחישור כהונה תך דברי הב"ש תמוהיו דבשוגי׳ דכוטה קחמר דסמוך לטבילה בעלה מנערתה ואי איירי באיסורי כהונה מהי מועיל הנטירה אחר הטבילה דנהי דנתעברה מבעלה הואיל ואיואשה מתעברת חלא סמוךלטבילה וליכא השם ממזרות אכתי נעשה חללה לנהונה אם זינתה בעת שאין בעלה מנטרתה אמנס בנו"ב מה"ת האה"ע סי' ב' כתבתי ליישב דברי הב"ש ע"ש ויען כי אני טרוד מאוד וגם אין הדבר נהוץ להורות להלכה ומי יודע אם יולדו להם בני זנונים לכן אין להאריך בזה . כ"ד אוהבו הר"ש הטרוד בערדת רב

הק׳ שמואל סנ״ל לנדא

בע"ה כ"ה מרחשון תקע"ב לפ"ק.

ווהי רור בכל דרכיו משכיל וה' עשו . כי שוב טעשו . מחזיק בתופו ' ה"ה א"נ ירירי הרב הנא"ן המה"ג המפורסם בתירה ויראה החרף ובקי נ"י ע"ה פ"ה כבור מות' דוך דיישוט נרו אב"ר רק"ק עיר חרש ע"א: עו יע"ד חשר השיב מעלי ע"מ שכתבתי בהגהותי בנ"ב מה"ת מחחה"ע סי׳ י״א לתרץ דעת בה״ג שמהלק בין לאוסרה על בעלה לדיני נפשות דלאוסרה על בעלה יש לה חזקת היתר לבעלה משא"כ לגמור דינה להריגה וע"ז השיב כ' מעל' דגם צד"ל יש לה חזקה שלא נתחייב מיחה כמ"ש אאמ"ו הגאון זו"ל בולי"ח למס׳ - פסחים דף ל"ח (בדפי הספר) -טרם כל אגיד כי קושי׳ זו לא עלי סובבת וחולכת ולמה לא הקשה כן על סוגי׳ דמס׳ קידושין דף פ"ו ע"ח דחמר ר"י סוקלין על החזקה וחין שורפין חרומה על החוקה וטעמו מבוחר שסבסוגי׳דגבי חרומה חוקמיקוחוקה נגד חוקה דים להעיסה הזקת טהרה (כמו עהבאתי בהגה׳ עם) ולפי דברי אאמי׳ו הגאווזנ"ל מאי נשתנה שריפת תרומה מד"ל ולמה כוקלין על החוקה הלא ים לה נידני׳ חזקת שלא נתחייבה מיתה עד עתה ולכאורה בלא״ה יש להקשות על הך מעשה בסוגי׳ דמסכ׳קידושין הכ"ל איד הרגו האשה שהביאה הינוק לירושלי מפני הזקה שכרוך אחרי זהלא יש להאשה הזקת כשרות שלא עברה לזמת עם בנה ולמה לא מוקי חוקת כשרות שלה נגד חוקת כרוך אחריץ בשלמת לדעת הרמב"ם ברים ה' חישות דתיכת לוו דלת תהי' קדשה בכל בעילות זנות בלא קידושיושפיר אזרא לה הזקת כשרות דעכ"פ עברה על לחו דכח חהיי קדשה חבל לדעת הרחב"ד והרמב"ן שם קשה ולריכין חנו לומר דהאי אשה שהביאה תינוק היחה מופקרת לכל והי׳ בה לאו דקדשה לכ"ע וליכא הזקת כשרות אבל לדברי אאמ"ו הגאון זצ"ל קשה דהא עכ"פ היילה הזקה שלח נתחייבה מיתה וג"כ נימא דמוקמינוחזקה נגד חזקה אמנם בגוף סברת החמ"ו אף שחין משיבין הת החרי יש להקבות בו דכח מנינו בש 'ס דיוחוקה דרך שלילה וכל חוקות הסדרךחיוב דמה דחולינו בתר חוק׳ נלמר מקרא דויצא הכהן מן הביח ודלמא אדנפיק ואתי בציר לי׳ שיעורא כדאי׳ במסכ׳ חולין דף י׳ ע"ב ושם הוא ההזקה בהנגע עדיין הוא בכמות כמו שהי׳ בשעת שינא הכהן והיינו דרקחיוב שעדיין הוא גדול בשיעורו כמו שהיי ומזה כל החזקוישמנינו בש"ם הם כחזקת הגוף דרךחיוב שהדבר הוא עכשיו כמו שהיי ולא נשתנה במקרה לא בתמונתו ולא בשמו כל דבר כפי הראוי לו העמדת הבהמ'בהזקת היסור הינה זבוחה דהיינו מלד ההיוב שעדיין שם איסור על הבהמה כמו שהיתה אסורה עד עתה וכןחוקת עבל הוא מלד החיוב שהכרי הזה, עדיין בשם האיסור טבל כמו שהיה עד עתה וכן הזקת הגוף גבי משארסתני נאנסתי הוא מצד החיוב שהיתה בחולה עד שנתהרכם וכוחוקת טמה חמרינושהוה טמה כמו בהייעד עתה וכוהעמד מקוה על הזקת שלה הסרה והי להמקו שיעור מישבהי צה מתהלי וכוחזקת חיסור איא והוקח הייסוכוהוקח נער אמרי שעדייוהיא נער זולא בגר יכובמה שהעיר הח"ל בתשובה כל ספיקו של הט"ו בי"ד סיי שנ"ו דכתב שמעמידין הקרוב בהזקת בלא היי הייב להתאבל גם זה אינו דרך בלילה אלא דרך היוב כמו בהקרוב הי' מותר בתספורת ובגלוח וכיבוס ורהיצה כן הוא עדיין בהזקת היתר וכן הזקת קטן שלא הביא שתי שערות אינן דרך שלילה כיא דרך קיוב כמו דגוף זם היי בלי סימנים בלא שערות וזקן כן הוא הגוף גם עתה כמו. שהיי וכן חזקת שלא ילדה לענין בכור ג"כ הוא דרך היוב ואמרינן כמו שהיי הגוף כזה ריקן בלי ולד הן היי עד עתה וכמו כן חזקת היתר שהי׳ שם היתר נקרא על ההפץ וכן הזקה שאין אדם פורע הוך זמנו הוא ג"כ דרך היוב שחזקת האדם להחזיק מה שיש בידו כל זמן שאינו מוכרח ג"כ דרך היוב שחזקת האדם להולית י וכן הזקת' אין אדם מעזי 'פנים בפני ב"ה הוא ג"כ דרך היוב שחדם יש לו בושה לכפור בפני ב"ח ולהעיז כנגדו (נלחתי להביח כל עניני הזקות המפוזרים בש"ם ובפוסקים) עכ"פ לא עלה על זכרוני למצוח מוקה באינו דרך חיוב ומנינו שאמרינן חוקה שהגוף או חפץ זה לא נשחנה במקרה ממה שהיי בו מלד החיוב מחקלחו אם מלד עלם חכוכתו ותמונהו או מלד הבם בהי' נקרא עליו עד עתה · גם מה עכתבו החום' ריש מס' נדה . כוף ד"ה והלל דסוטה אית לה חוקה שאינה טמאה ודאי גם זה אימי דרך בלילה רק שחוקתה שהיי לה שהית שהורה ודתי עדייו לת חיתרע שהקנוי וסתירה הוא רק ספק ואינו עובה לודהי טמאה ואפ"ה אהי קרא מטמח ודחי וג"כ בוח חוקה חומה וקח ריוב

קיוב אבל לא מלינו הזקה לומר שלא נשתנה הגוף או הפץ ממה שהי' בו דרך בכילה לומר כמו בלא היי באפברי לעבות בגוף זה או בהפץ זה דבר פלוני גם עכשיו אינך רבאי לעבות בו דבר זה אין זה בכלל הזקה באיוזה מבחינת ההפץ והגוף עלמו באנו דנין עליו כ"א מלד מבפטי הבחינה מה בחולה לו (רנוני לומר פעולת הכרים על ההפץ) ומעתה בחזקת החשה שלח היחה סייבת מיתה עד עתה הין הזקה זו הוא מתכונת גופה לא בעלם ולא בשם אכא מלד הוץ דרך בלילה בעד עכביו לא הי׳ רשאי להרוג אותה וידעתי צסברת זו הית דקה מחוד המנס הם יתבונן בו כ׳ מעל׳ ירתה בשיקול דעתו הרתבה בהית סברת נכונה ובפרט שמוכח זה מכח סוגי׳ דקידושין בהבחתי דלא מנחתי כברא החרת לחלק בין הוקת עברת העיסה לחוקת הנידון בחינו חייב מיתה חם לח סברת הג"ל כחשר יבהון מעל׳ בכור הבחינה אמנם כגון זה לריך אני להודיע שכל דברי יסוד סברא זו שייך בנכוחה בזינתה חבל בחרוכה שפיר יש לה חוקת הגוף לומר שלה נבעלה ועדיין היא בחולה ויסתעף מזה לדעת הבה"ג באם עדים מעירים על ארובה בזינתה שלריכים לראות כמכחול בשפופרת באם העידו רק בראו כדרך המנאפים לא מהני וזקת צורה זו לוי בנבעלה שהזקת בחולה מחעד להזקת לורה זו ובאמת כבר עמדתי בקושי׳ שם בהגהתי דלדעת בה"ג לא מצינו נערה המחורסה דמקטלי דהח ח"ח שירחו העדים כמכחול בשפופרת כמ"ם ר"ט ור"ע במסי מכות אלו היינו בסנהדרין לא היי אדסנהרג מעולם ונבועל את הערום הוי בודקין את העדים אם ראו כמכחול בשפופרת והיינו דליכא במציאות ביראו העדים כן :

להרב הג״ל

בעמד מעלי ע"מ שכתבתי בהגהתי בנו"ב מ"ת בהלק אה"ע סי׳ ע״ן דלא שייך שבועה להכהים הת העד בקירושין דאמרי׳ מיגו דהבודה על איסור א"א חבודה על שבועה וע"ז השיב מעל׳ מהח דחי׳ בר"פ חמרו לי כריתות דף י"ח ע"ב עד חהד חומר חכלת הלב והוא אומר לא אכלתי פטור למה לא יתהייב בבועה דבוה לא בייך מיגו דהבור דהת העד אמר שאכל בשוגגלא ידעתי שותא. דמעלי בזה דלאיזה לורך יבנע בבועה זו מה טיבו בשלמא היכא האיכא טענה ותביעה ובדבר חיבור דהיכה עענה ותביעה מב"ד לאפרושי מהיכורא כגון בקידושיושלא בה חמרים בחיסור ח"ח חם מנכח לחמר וכן בכל דבר חיסור בנעש׳ חבוד שייך לומר להשביע אותו כדי להוליא מספק ההשד וע"ו כתבתי בהגה׳ שם דלא משנעינו לי׳ דממ״נ אס כוא השוד לרשע אמריכן מינו דהשוד אהיסור הבוד אשבועה אבל בע"א אומר אכלת הלב בשוגג לאיזה זורךישבע ומה היכפת לן בהחי הכחשה שים בינו וביוהעד דהה אף לדברי העד לח כשבת הבוד דבא אמר באכל בבוגג ואם לחייבו הטאת ג"כ אין הדבר מוטל על הב"ד דהת הייבי הטאת אין ב"ד ממשכנין אותן כמו דאי׳ במשנה בעירוכין דף כ"ח ע"ח וחם הוח לח ניהח לי׳ בכפרה חכן מה חים לן למיעבד ומה יתרון לנו בשבועתו אם הוא לא ניהא לי׳ בכפרה ואמר לא אכלתי ויעיין מעל׳ בתוס׳ בכריתות דף י"ב ע"א כוף ד"ה או דילמא בן אתח בזה רצות בבנים אשר עמדתי על קושי׳ התום׳ הנ׳ל שמקשים לענין מאי מהייב ר"מ באומר לח אכלתי הא בע"כ לא יביא הטאת דהא הייבי הטאות אין ממשכנין והקשיתי הא אעפ"כ איכא נפקותא כרבא דאמר בובקים דף ז' ע"א בהני הטאה על מי במחויב הטאת פסולה ומעתה אם בחט הטחת הבירו על שם זה ההטחת פסול לר"מ דהח לר"מ הייב הטחת ויש בזה אריכות דברים להמעיין בסוגיא שם ואין כאן מקומו להאריך בזה ואם כן לפ"ז לכאורה יש לקיים דברי כבוד מעלי ושפיר י"ל אם ע"א אומר אכלת חלב בשוגג והוא אומר לא אכלתי דלהייבו שבועה כדי שנידע לפסול ההטאת אם נבהט צשינוי שם הבעלים על שם זה אמנם נכון יותר דנשביל דבר רתוק וזר שהכהן ישהט ההטחת בשימי בעלים על שם זה לת היישי׳ כל כך להטילו בשבועה עוד זחת שדברי החוספת במסכת כריתות מותרים לדברי ההוספת צמסכת ריה דף ו' ע"א ד"ה יקריב . אותו יע"ם ודוק ומפני הטרדה הקור וכל טוב ממנו לא יבור כנפשו ונפש תוחבו:

הק׳ שמואל פנ"ל לנרא

אלת דברי כבור הגאון המאה"ג דוך דייטש הג"ל

לוה ההברח לל יגונה להטריה על מעלי לבודו רק באתי כי הבנית יד אלי שלותה מאת בן אחותו הרב המופלא מוהי אברהם פ"ש נר"ו אב"ד דק"ק קמארן שהקשה על מ"ש מ"ו בנו"ב מה"ת הי"ד סיי ל"ח דספק א"א שזיכתה מקרי ספק סוטה ובסוטה עשאה הכחוב לודאי והקשה הרב הנ"ל דא"ל מאי מקדה ש"ם בכחובות דף עי ואמלי סיים הוא הלא ספק טומלה ברה"י דעמא ילפי מסוטה ובטומאה ברה"י שנינו במסי טהרות פ"ו משנה ד' כל שאתה יכול לרבות ספקות וס"ם ברה"י טמא ואני מוסיף דמוס' כתבו במסי פסחים דף י' ד"ה ספק ורבין סברי כיון דמן הדין אפי בספק אחר הי' יכול לטהר דאוקי אחוקת טהרה ואפ"ה טמא ס"ם אפי בהרי בפקא וחוס' מס' חוליו דף אחוקת טהרה ואפ"ה המח דנמרינן מסוטה דעבאה הכתוב כודאי ולא מוקמים לה אחוקה אע"ג דאחרע הורה מ"מ להיות ודאי טמאה מסמרי בס"ם ודאי עמאה והרי מטעם שלא הי' לה להיות ודאי טמאה מסמרי בס"ם אי"ב ב"ה בל" בנ"ב במל הי' לה להיות ודאי טמאה מסמרי בס"ם אי"ב ב"ב בנ"ב במל לע"ן בנ"ב קמא א"ב ב"ב גבי ספק אשת אים שזינהם וימולו כ' מעלי לע"ן בנ"ב קמא

האה"ע סיי ס"ע ד"ה ולכן י וחזרתי על כל הלדדים ולא מלאתי לתרץ דק דהרמב"ם סובר כמו"ש ההוס' בפסחים דף יי ד"ה ספק דפליגי ר"א ורבן בהא אי טמא ברה"י ס"ס ובעי הש"ס לאוקמי דברי ר"א אפיי לר"א ובפרט לפמ"ש מ"ו בנו"ב מה"ח הלק אה"ע סי' נ"ט דף מ"ט ע"ד ד"ה ועוד דלר' א גם רבי לא התיר אלא בס"ס הרי דגם רבי ס"ל דס"ט ברה" יטוד דלר' א גם רבי לא התיר אלא בס"ס הרי דגם רבי ס"ל דס"ט ברה" מהר ורמב"ם פסק כרהב"א ולא נעלם ממני מ"ק מ"ו במהדורא קמא האה"ע סי' מ"ו דף מ"ח ע"ג ד"ה והנה. לכן בקשתי שימחול מעלת כבוד הורחו לעיין בדבר זה ולהודעני דבר מה בזה גם באתי לכחוב מה שנקשתי זה ימים רבים על דברי מ"ו במ"ב קמא האה"ע סיי כ"ח דף ט"ו ע"ג ד"ה ומעתה דע"כ לא הקיל הא"ו דמאי בעי הש"ם בכחן מהו ה"ר אי בשוגג ומת מה"ד סי' רש"ו הקבה על הא"ו דמאי בעי הש"ם בכחן מהו ה"ר אי בשוגג האו מרה הא"ו ואמר הא"ם ברברים האלה וגםבדברי האומרה הא"ו ואמין לי שאני שמח מאור בראותי כ"ת העובור דברי ידידי מוה' משה נרו ויאמין לי שאני שמח מאור בראותי כ"ת העובור דברי הראם מורחו

הק׳ רוד דייטש

וה שהשבתי להרב הנ"ל

הנה אחמין הגאון זנייל אזיל שם בנו"ב מהית סיי לייח לתרקשיעת הרמב"ם ז"ל דס"ל דספקו מותר מן התורה וע"ז כתב אאמין הגאון זצ"ל דגבי א"א ספק אסזינתה גם להרמב"ם ספקא אסור מ"הת דהוי ספק סוטה: וחפ"ה פריך הגמ׳ שפיר בסוגי׳ דפ"ק בכתובות המחי ס"ם הוח די"ל דהרמב"ם ס"ל דהך סוגיי אזלא כסוגיי דמסי ע"ז דף עי וס"ל להרמב"ם הגירסא דמהרץ הגמי שא"ה כיון דאיכא דפתהי לשום ממונא ה"ל ס"ם: ורבנן לא ילפי מטומאה כ"א היכא דאיכא ס' אחד אבל בס"ס גם לרבנושרי ועיין בחום׳ מס׳ ב"ב דף ניה ע"ב ד"ה ר"א דמקבי׳ על גירס׳ מס׳ ע"ו מהך מתניתין דטהרות דכל שחתה יכול להרבות ספיקות בר"הי טמא ומתרניי התום׳ נתי דגבי טומאה מהמריט בס"ם גבי יי"ל שרי - וא"ל ה"ה גבי ס' ה"א שונתה אי היכא ס"ס ברי דכיון דגכמה דוכתין מדמי הומרא דיי"ג לחומרא דעהרות (עיין עם בתום׳ מם׳ ב"ב בסוף הדבור) וכיון דס"ל לרבנן גבי יי"כ ס"ם שרי וע"כ טעמייהו הוא דדוקא גבי טומאה בר"הי מהמרי" צס"ם אבל לא בשאר איסורין א"כ הסברא נותנת דגם בסוטה שרי ס"ם י ואין להקשות כיון דטומאה מסוטה גמרי׳ ואס בסוטה ס"ם שרי גסבטומאה הוי לו לעהר ס"ם . כבר כחבו החום׳ בזה כיון דמן הדין אפיי סיאי ה"ל לטהר דחוקמי׳ אחזקי׳ ואפ"ה גמרי׳ מסוטה דטמא מה לו ס׳ א׳ או חרי ספיקות כמבואר בתו' הנ"ל כן הוא סברת הרמב"ם לדעת אאמ"ץ הגאון זנ"ל וח"כ שפיר פריך הגמי במסי כתובות אמאי ס"ם הוא וק"ל ומה שהקשה על דברי אאמ"ץ הגאון זל"ל בנו"ב קמא הא"הע סי׳ כ"ה יראה כ׳ מעלי בסוף תשובה ההיא שלא היו נעלמים ממנו דברי ת"הדוכי שם שאין הפנאי מסכים עמו להשיב ע"מ שהקשה הגאון מהר"ם ברבי על דברי ת"הד ובחמת לא ידעתי אם השנת כבוד מעלי הוא השנה כלל אם אחמין הגחוו זנ"ל רולה להשוות דעת הא"ז עם תשובת מהר"ם תלמידו כמבואר בתשובה שם א"כ שוב מה איכפח לי׳ בזה אדרבא זה הוא היזוק לדבריו דגם קושי׳ הת"ד נסתלק מהח"ז: דברי ידידו

הקי שמואל סג"ל דנדא :

: בע"ה מם הי ר"ח שבט חקע"ה לפ"ק

לכבוד א"נ ידירי הרב הגאון המפורסם בתירה ויראה מוה' דוך דירבות נ"י אב"ר דק"ק עיר חדש יע"א ·

עש . מבתבל הנעים עם השאלה באלת הכם הלי תשובה הגיעני ויעו כי אוכי כעת טרוד בטרדת הלינור ואין דעתי ללולה להארוך בעומק העיון בענין זה אשר הוא רחבה מהים במים שאין להם סוף. תך לכבודו ולחקנת בת ישראל פניתי כעת בלילה לכתוב מה שנלענ"ד בהיתר העגונה י והנה תורף השאלה שר׳ אברהם בר"ש מארניטץ עם עוד שני אנשים ינאו לרחוץ בנהר סמוך לישוב עדעליען וכאשר ירדו לתוך הנהר הרהיק מהם ר׳ אברהם הנ"ל כשלש או ארבע אמות וירד שם לעומק הנהר וכאשר ראו כי נסחקע שם יותר מהלי רבע שעה ואינו עולה כי שם הוא בור עמוק בחהתית הנהר זעקו בקול יללה שרי אברהם הנ"ל נטבע במים ונשמע קולם בתוך העיר ונסו העם לקולם לשפת הנהר עד שבאו אנשי רחייםעם ספינה למקום שנטבע שם ר' אברהם והעלוהו ע"י כלונסאות וחבליםוהוציאו אותו מן המים בלי שם תבלה בפניו ובגופו והכירו אותו היעב בפרצוף פניו עם המוטם ולא נשתנה צורתו אפי׳ כצורת אדם מת כ״א כאדם הישו על מטתו עד שסברו שעדיין חי ועשו כל התאמנות להביב נפשו יורופא העיר הקיז לו בשני זרועותיו ויצא דם לא בקילוח כייא טיף טיף . אך לשוא עתלו בו כי כבר ינהה נשמשו ובא לקבורה בחותו יום ע"כ תורף הגב"ע שנעשה בב"ד. והנה כ' מעל' מפקפק בהיחר עגונה זאא מטעם כיון בהעדים שהעידו שהיו מכירים את הנטבע שהוא ר׳ אברהם אשר רהן עמהם בנהראייכ יש לחוש שאמרו בדדמי הואיל והם ראו הטביעה וסימנים אין כאולא בגופו ולא בבגדים כיון שהי' ערום בלי בגדים כחשר רהן בנהר וכן מסקינן במס' יבמות דף קע"ו בשני ת"ה שבאו בספינה וטבעו והשיח רבי נשוחיהן ע"פ

אוהן בדדמי סגי עכ"ל וכן כ' הריב"ם ברים תשובה שע"ה שאם אמר ראיתיו מת והכרתיו בפרלופו עדיף טפי מאומר קברתיו ע"ש ואף שהר"ז קאי שטעל חשם שאומר בדדמי שנהשב לו שמת במלחמה או בים מ"ת לבון הר"ן כולל כל לשון אשר אין לחלותן שאומר בדרמי וא"כ גם בנ"ד הרי אמרו עדים דברים אשר אין לתלותן שאמרו בדדמי שהרי אמרו שהכירן אותו היטב בפרצוף פנים ורחו שלח היי השתנו׳ בפניו כחדם שתת רק כחילו ישן על מטחו וראו שלא הי׳ הכול וכדומה דברים הרבה אשר אין להלוח בהן ששפטו כן ע"י דבר מועט או דבר קל וכל האי לישנא יתירא לאטפוי אתא שהיתי הכרה ממש בעיון היטב אשר אין לספק בו י ולדעתי סברא זו סיא יסוד חוק לשעון עליו היתר עגונה זו . עוד נראה בהיתר עגונה זו זחת מטעם דבנדון זם בודחי חמרים החי שחבד היינו החי שנמנח ומההלה אני אומר על מה שאאמ"ו בנודע ביבודה קמא האה"ע סיי מיו שדא ביי גרגא דנגד זה שאמריכן האי שאבד היינו האי שנמלא יש סצרא הסותרת לומר כאן נמנא וכאן הי' זמן רב מקודם דעד כאן לא פליג רבי ורשב"ג אלא במקום דלא שייך לומר כאן נמנא וכאן היי כגון בשדה שנאבד בו קבר שהרי גם אין זה הקבר שנאבד והוא קבר אחר ג"כ הי׳ כבר אותו קבר בשדה זו מומן רב והך סברת דכתן נמנת וכחן הי׳ חינו מכריע חיזה קבר הוא זה שנמנא משא"כ בא׳ שנפל למים והוניאו אותו שפיר י"ל כאן נמנא זה שהוציאו מן המים וכאן היי מומן קודם וזה שנפל עתה יצא ממקוםאחר ועדיין הוא הי ע"ם שאאמ"ו זצ"ל האריך בזה י ואני אומר עפר אניתחת כפות רגלי אאמ"ו הגאון זל"ל ולדעתי בנפלאדם למים שאין להם סוף והוציאו אדם א' מת מן המים לא שייך לדון בזה דין כהן נמצא וכאן היי ואין לו דמיון כלל לשאר מקומות הנאמר בו כאן נמצא וכאן היי דוה הוא בחפץ שנמלא במקום אחד ואנו מסופקי׳ בו אימת בא החפץ הזה למקוסהוה או שקרה איזה מקרה ואנו מסופקים בומן . בזה אמריטכאן נמנא וכאוהי׳ ומסחמת נתסוום זם מומן המוקדם וכגון שביו בם מומין בבית חבים והות ספק בזמן אימת נתהוו בה מומין האלה אם קודם שנתארסה אם לאחר אירוסין בזה אמרינן כאן נמצא וכאן היי מומן מוקדם קודם שנתארסי וכן מה שפסקינן בש"ע ח"ח סי׳ תס"ו בחנה שנמנחת בעיסה וכבר הלק מן העיסה זו מאת ונשארה מלה אחת בידו ועלי׳ העה ולא ידענו אימת באה החטה זו לעיסה אמרינן כאן נמנא וכאן הי' ובודאי קודם שחלק ממנה המצות כבר הית' החטה זו על העיסה · וכדומה הרבה המכר שם במ"ת ס"ק ט"ז וי"ז וכ"א בכולם לא נעשה מקרה אחר י ואין אנו יודעין הסיבה אשר הביאה לה מומין האלה ואין אנו יודעין מאיזה סיבה באה החטה לחוד העיסה וכדומה בזה אמריק כאן הי' זה מקודם י אבל אם נמנא בה מומיז בבית אביה וידוע הוא שאחר שנתארסה נפלה מן הגג או שנעשה בה מעשה אחר הראוי לסבב בה מומין האלה וכי יעלה על הדעת לומר שמומין שנעשו בת אחר אירוסין נתרפאג ומוס זה כאן הי׳ מקודם דודאי תלינן במקרה זה שנתחוו בה אחי'כ וכן אם יש בידו עיסה ואחר שחלק ממנה מזות נפלו מן העליי חטין על העיסה וכי תעלה על הדעת לומר שהחטין שופלו עתה מן העליי נפלו לחרך והלכו להם וזחת ההעה שנמגחי בעישה כחן נמנא וכאו היי מקודם ונאסרו כל המנות שחתכו כבר מהעיסה זו י זה אי אפשר לומר דכיון שזה קרוב מהדם ראינו שנתהוה מקרה אשר ע"י יכולין המומין לבא או שיפלו החטין על העיסה ומקודם לא מדע למ שום סיבה ומקרה להוליד מומין בללו או להביא ההטה על בעיסה אמרינן מסתמא לא היי אלא מזמן שקרה מקרה זה וכלל גדול שחולין במצוי וכמ"ש המג"א שם וא"כ גם בנפל אחד לים וחוליאו לא שייך בו לומר שזה שחוליאו מן המים אחר הוא מעעם דכאן נמנא וכאן היי מקודם שנפל זה למים דמסחבר טפי לתלות במצוי בזה שידעינן בו שנפל לים וחם כי לח סמכינן בזה להתיר א"א מכח סברא זו לחוד ומידי ספיקא לא נפקא אבל עכ"פ איז לנו לדון בו כאן נמלא וכאן היה באופן שבהאי שברת דכאן היי ליכת התנגדות לסברת היינו האי שאבד היים האי שנמנא כי בנדון זה לא שייך לומר כאני נמלא וכאן הי'כנ"ל וכן מוכח מתום' במם' חוליו בדף ל"ה ע"ב בד"ה אסיק תרין שכתבו דאי לא אסיק רק חד לא הוי למיהוש ולומר שמא שלו נאבד וזהר אחר עכ"ל ולפי דברי אאמ"ז הגאון זצ"ל עדיין אפי׳ באסיק חד ה"ל למיהוש ולומר כאן נמנא וכאן הייזה הראש מקודסשנפל זה למים א"ו דבזה לכייע המרינן היינו החי שחבד ביינו החי שנמנת תך מה תעשה הדבר ינת מפי קדוש אחמנ"ו הגאון זצ"ל וצריך אני לקבל דבריו ואין אני כדאי להלוק עליו בסברת בדבר שהות תקע בו יתרות וע"ש בנו"ב קמת התה"ע סי' מ"ו בדף מ"ח ע"ג בד"ה והרשביית ע"ש חמנם בנ"ד נרלענ"ד לודד להקל שגם לפי דעת אאמ"ו הגאון זצ"ל שייך כאן לומר ביינו האי שאבד ביינו האי שנמנא מטעמים שיחבארו לקמו דלכאורה עוד יש מקום להחמיר שאיו לסמוך על האי סברא דהיינו האי באבר היינו הא שנמציכיון שוה הוא פלוגת׳דרבי ורשב״ב במס' פסקים דף י׳ ע"א והרבה פוסקים ס"ל דדוקף באיסור דרבנופסקינן כרבי בזה אבל לא באיסור דאורייתא ועיין בטור א"ח סי׳ חל"ט ובשיע ואחרונים שם ועיין במ"ל בפ"ג מהלי חמץ ומנה הלי י"א וכן כתב אחמ"ו סגאון זצייל בנובייק בתי אהייע סיי מיו ובמהית סיי כינו עיים וגם בנייר סוח חיסור דחורייתה דמשמע שלה עמדו עליו עד שהנה נפשו ועיין בשיע אה"ע סיי י"ן סעיף ל"ד בהגה׳ ושיעור זה הוא יותר מבי שעות וכמ"ש אחמ"ן הגאון זכ"ל בנו"ב מה"ת סיי כ"ח ע"ש עוד כתב אחמ"ן הגאון זכ"ל שם דגם רבי לא אמר היינו האי שאבד היינו הארשנמנא אלא לענין לעהר את האדם שנכנס לשדה דאיכא גם הזקת טהרה של האדם הנכנס המסייע להאי שאני אומר היינו האי שאבד אבל להתיר העגונה אשר חזקת א"א מתנגד להתי שחבד וע"ש שחחמ"ו הגתון כחי שחבד וע"ש שחחמ"ו הגתון

סימנים אבל בלי סימני׳ לא הי׳ מתיר לפי׳ התוס׳ והַרא"ש וסייעתם אפי׳ ע"י ט"ע דחיישינן דחמרו בדדמי הוחיל ורחו העביעה ובדבר מועע יחמרו שאלו הם שנפלו למים י ויש בזה כתה שיטות וכמה פירושים בסוגי'זו עיין במ"מ ובלח"מ פ׳ י"ג מהל׳ גירושין הל׳ י"ט ועכ"פ לפי פי׳החום׳ והרח"ש אם נפלו למים והעלוהו מת והי' שם א' שראה הטביעה לא סמכינן על עדותו בהכרת פנים בלי סימני׳ דחיישינן שאמר בדדמי ועיין בקונערם עגונות סי' ב' וסי' צ"ג הביאו פלוגתא זו שבין הרי"ףוהרא"ש ושאר פוסקים והנה באמת מחוך הגביות העדות אינו משמע שאלו עדים שהעידו בב"ד הם אותן אנשים שרחלו עמו בנהר וראו הטביעה אבל כיון שרום מעל' הוא קרוב למקום ההוא בודאי שמע בבירור שהן הן העדים שראו העביעה ושאר אנשים שבחו לשם בעת העלותו מן המים לא היו מכירים את ר"א הנטבע בחייו · א"כ לדעת התוסי לא סתכינן אטביעת עין שלהם וחיישינן שאמרו בדרמי י והנה כ׳ מעל׳ פתח בהיתר העגונה זאת ע"פ מ"ש אאמ"ו הגאון זכ"ל בכ"ב מ"קבחת"הע סיי מ"ג דתין לנדר תרי חומרו והחשה הזתח ממ"כ שרי׳ דאם נינקוט חומרא הרי"ף דגם בבני עדים שייך בדדמי הרי הרי"ף מיקל אם ראותו לאלתר וסגי בט"ע לחוד והרי"ף מפרש מה דאסקינן בגמ" חשקטהן והזטהו לחלתר וקחמרי שימנין החי ו' הוח ו' מהלקת ופירוש חו דהזילן לאלתר או דקאמרי סימנין וט"ע לחוד ג"כ מהני ואשלינקוט חומרת הרא"ש דהחי וקחמרי הוח וי הנוספת דלריך גם לע"ע גם לרוף סימנים. הרי הרח"ם מיקל דבשני עדים לח היישי בדרמי . חהו' ידידי לענ"ד יש לפקפק ע"ז דלפי הנראה אין התרי חומרות סתרי אהדדי ואינן דומים לשדרה וגולגולת לומר עליו כסיל בחשך הולך וכן כתב אאמ"ו הגאון זל"ל שם רק אח"כ כתב בלשון אפשר אם נרום נוכל לומר שהרי"ף והרא"ם בזה לשיטתייםו והוא דומי׳ דשררה וגלגולת הרי שלא החליט הדבר לומר שהן תרי חומרות דסתרי אהרדי רק מכה סברא משיג שם דאין לחפש כל כך בעגונוי ולמנקוט חומרי חומרי וגם הוא לדינא מתיר ע"ש בדבריו ובאמת אם לדין יש תשובה דאם לא היי נמנא מי שמחמיר בחומרא זו לומר דמי שראה העביע׳ לא מהגי ט"ע רק הרא"ש בלבד שפיר היה מקום לומר דאשה זו מותרת לכל הדיעות לדעת הרי"ף היא מותרת הואיל וראו לאלתר וסמכינן אט"ע להוד ולא היישינן שאמרו בדדמי אפי׳ בעדות ע"א ולדעת הרא"ש אשה זו מותרת הואיל ואיכא ב'עדים ובשני עדים לא היישינן שאמרו בדדתי אבל כיון דגם התום׳ ס"ל כדעת הרא"ש בזה דמי שראו הטביעה לא מהגי הט"ע בלי סימנים דהיישינושאמרו בדדמי · וזה אינו מבואר בדברי התוס' אם לא גם בשני עדים שייך בדדמי דלא מלימו בחום׳ שחלקו בזה ביןע"א לשני עדים וח"כ יש לודד לחומרת פן ס"ל לרבותימ בעלי החום בזה כשיעת הרי"ף ז"ל דגם בשני עדים שייך בדדמי ועוד לפ"מ שהעליתי בחשובה שלי בנו"ב מה"ת הה"מ סי׳ ג' דלכמה פוסקים ס"ל דבמלחא דאיסורא לא השבינן חרי דיעות הפוסקים שהם מחרי טעמח לרוב דיעות הוחיל וכל חי חולק על טעם הבירו אין לצרפם יהד לומר בדרך ממ"ג לפסק דין והבאחי שכן הוא דעת הרמב"ם • א"כ האיך נימא הכא בכ"ד באיסור א"א לומר שחשה זחת מותרת היכח שנחלקו בעעמים ולהרי"ף ההיתר מוד שהם ב' עדיםלא מהני וכהרא"ש הטעם דחזוהו לאלחר לא מהני בלי סימנים יועוד אני אומר דנהי שכתב אחמ"ו הגאון זל"ל שאיולהפש בעגומת למנקע הומרי חומרי וגם הוא הי׳ מתיר לדינא אעפ"כ אני מסופק אם הי׳ בא לפניו להורות הככה למעשה אם הי׳ נמהר להתיר דהא במס׳ עירובין דף ז׳ ע"א גרסינן דבתרי הומרי דאינן סותרין אהדדי עבדינן כתרי הומרי וכתב שם בהידושי הריטב"א דלפי המסקנא שם במבוי עקוםעבדינן כהומרא דרב שסובר דהשיב כתבוי המפולש ואהר שדינו כמפולש הוצרכו דלחות כשמואל כי אפשר דהלכתא כרב בחדת וכשמותל בחידך ויהיץ מבוי זה לריך דלתות ע"ש וח"כ למה ניתוש בנדון זה בחומר איסור אשת איש לומר שמא הלכה בחדא כהרי"ף דגם בשני עדי שייך בדדמי ובחידך הלכה כהרת"ש ותוס׳ דמי שרחה העביעה אומר בדדמי ולא מהני ט"ע בלי סימנים . ואמנם מה בנ"ל ברור בהיתר אשה א הוא דעד כאן לא אמרו התוס׳ והרא"ם דמי שראה העביעה חיישי׳ שמח אמר בדדמי היינו שאינו מפורש בדברי העד שהסתכל בו הרבה בהתבוננת רב שהייע"ע טובה והכרת פנייממש רק שהעדיסהעידו סתם שהכירו אותו בע"ע בזה יש לחוש שמא לא נתנו עיניהם לראות היטב רק שסמכו על העברת עיוכל דהו לשפוט בדעתסשוהו האיש שנטבע הואיל והסראו הטביעה וכך הוא לשון התוש' והר"ש בכתבו הואיל וראו הטביעה בדבר מועט וקל יאמרו שאלו הם שנפלו למים ע"ש · והנה זה שייך היכא שלא מפורש בדברי העדים היאך היו הכרתם ובמה היי הטביעת עין שלחם . אשר לא כן הוא בנ"ר שהעדים אמרו בפני ב"ד ששמו עיניהם ע"ז בהעלו מן המים והסתכלו צו הרבה בעיון והתבוננת רב והכירוהו היטב בהכרה ממש ובדקו אותו אם לא הי׳ הבול בפניו ובגופו ולא העלימו עיניהה ממנו עד שחקרו לראות שלא היי לו שום שינוי בפנים והיי נדמה כאדם הישן על מנותו (כאשר באמת עדייז לח הי׳ נקרש כל דמו שהרי ינחו כמה עיפין כחשר הקחו הרופחים) ועדים לא הסיהו דעתם מלהביט בו כל זמן שהחאמנו עמו להשיב נפשר בזה ודאי סמכיקאעדותן בהכרת פרצוף פנים עם החוטם יולת שיידלומר דאמרו בדדמי היכא שמפורש בדבריהם שלא הי׳ בדרך שיש לחוש לדמיוז כיא בראי׳ ובדיקה היעב בהכרה ממש ובזה גם החום׳ והראש מודים דלא חישינן באמרו בדרמי וכן משמע מלשון תשובות הר"ן בסי׳ ג׳שכתב במה דקיי"ל באומר מת במלחמה או נפל לים שאומר בדדמי עד שיאמר קברתיו וכ׳ הריץ לאו דוקא שיאמר קברתיו אלא כל שיאמר דבריסשאין לספק בהם שאומר בדדמי סגי וכן ככב הר"ו זמיל גם בחשוב׳ ע"א וזיל דודחי לא בעינו שיאמר קברתיו דוקא אלא כל שיאמר דברים שאין להלוחן שאומר

המוודה ממש באותו מקום בנפל לבם וראונו לומר בהבליכו ובקעו המצודה למנולה מלמעלה למטה במקום בנפל האדם זה לים בהמלודה תרד חהריו ממש דחם כא ידעו לומום המקום בנפל לבסרק בהשליכו מנודה לחרתית מים ומשכו המצודה בין ממקום למקום כדרך ניידי דגים בודון זה כח בייך לומר לצון התריו ולפ"ז כיון בהרמב"ם מיירי בהעלוגו החבר ממקום שנפל לבם בזה בפיר פכק הרמב"ם דאם אינו יכול להיות בנטילת הגר זה בתעידין עליו במת ותביאין הבתו דאין לרוש במא הבר זה בוא מהדם אתר דכיון דמליאת האצר ונפילת האדם זה הי' במקום אחד לכ"ע אמרינן היינו האי באבר היינו האי בנמצה והף בהינו דומה לקבר ממש דקבר נק וחינו כד ממקומו אבל בנפל לים דרך הים לגלגל ממקום למקום מה בנופל בו מ"מ בייך בו לומר היינו האי באבד היינו האי בנמלא דאיך יתרמי במקרה שיהגלגל בחוך הים חבר מחדם חהר למקום זה ממש חבר נפל צו עחה חדם זה הוא מיצתא דלא שכיה כלל ואין לחוש לזה וראי׳ לזה ממה דאי׳ במסי צ"מ דף כ"ג ע"ב היכא דאמרי אמר רב מרי מ"ט אמרו רבנן מקום לא הוי סימן דאמרינן ליז כי היכא דאיהרמי לדידך האי מקום היהרמי נמי לרברך ופרש"י בם נפקא מיני׳ אפי׳ כיון ואמר מקום מובבה מכוים לא הוי סימן והנה אנן פסקינן להלכה כרבא שם בדף כ"ב ע"ב דמקום הוי סימן וכו מכורש ברי"ף וכן ברמב"ם בפרק י"ג מכל׳ אביד׳ ובש"ע ה"מ סי׳ רס״ב ורס״ו מחשבין מקום לסימן מובהק ולמה לא היישים להחי ליבנח דחמר ר' מרי דחמרי לייכי היכח דחהרמי לדידן החי מקום אהרמי נמי להברך ה"ו אנן קיימ"ל להלכה דאם נמוא במקום מסיוםלכ"ע המריט היינו ההי באבד היינו ההי צנמנא ולא הייבינן צאבידה אדם זה נלקה מבם והאי אבידה היא בל אדם ארר דצמקום מכיום לא יהרמי כז ומעתה כיון דבהבבת הבידה קיימ"ל דמקום הוי סימן מובהק ממילה יש לדון כזה גם להתיר עגונה דהא עיקר סימנים להתיר אדה נלמד מדמלה דהבידה ועיין בנו"ב מה"ת כת"הע סי' פ'ע"ש ולכן כמו שמהדרינוחבידה ע"י כימן מקום מסוים ואמרינזהיינו באבד היינו האי בנמלא כמו כןמתירא הבה עגונה אם נמצא במקו'מסוים הבר נאבד שם ואמרינן ג"כ היינוהאי באבד ובזה יש להסיר תלונת ב"ש בא"הע סיי י"ז ל"א בהקבה על הב"ה שפכק אהאי דקיימ"ל אם נפל לגוב אריות ונמרים אין מעידין עליו להתיר אשתו לשוק דשמא לא היו רעבים ולא וכגוהו והלך לו וכ' הב"ש ומדברי הב"ח משמע דאם נמנאו בם עלמות אמרינן דאכלוהו אותו וכן בנפל לתוך האש ויכול לנחת מבם ונמנחו בם עלמות אמרינן דנברף מיהו דבריו איק מוכרחין וכן בסעיף ל"ב לא מבמע כן עכ"ל הב"ש ורצונו לומר דבסעיף ל"ב פסקיט כהאי דפכק בהידושי הרבב"א דאם בלבלוהו ממנו רגל ח' מארכובה' ולמעלה דמשיאין את אשהו היינו דוקא בהיי הרגל קבור אבל אם נפל לים והבליכו מצודה והעלו רגל מהרכובה ולמעלה אין משיאיןאת הבתו בהני אומר רגל בל אהר הוא א"כ גהבנפל לגוב אריות ונמלאו בה עזמות הרם כמי הייביק שמה אותן עלמות מהדם החר הן ולפ"מ שכתבתי אין ראי׳ מזה דהמהגר והרשב״א איירי בהבליכו מזודה ליכולא למזמו המקו׳ שנפל לבם ולא הי׳ מקום מסוים דגם בש"ע הבמיט "תיבת ארריו וכתב כלשון הרשב"א והצליכו מצודה סתם בזה לא אמרינן היינו האי שאגד הבל בנכל לגוב אריות ונמרים ס"ל להב"ה דאף בגוב אריות רהוק קלת באינו מוכרה לדרום את האריות ונמרי ברגליו והינו לר כל כדכמו הפירות נהבי ועקרבים מ"מ הוי זה כמו מקום דביין בו לומר היינו החי בחבד והיינו האי שנמוא ואלו עלמות הן מאדם זה אשר נפל בו לפנינו דגם גוב אריות ונמרים אינו רחב הרבה רק שאינו לר כלכך ויש בו מקום עמידת רגלי החדם שנפל לשם שחינו מוכרח לדרום החריות ונמרים ועכ"פ נחשב זה למקום מסיום ואפשר שבסברא זאת אי גוב האריות הוי מקום מסוי ממש מהוכק הב"ש עם הב"ח ולכו כ' הב"ש רק שחיודבריו מוכרהין ולח משמע כן בסעיף ל"ב ולא כתב זה בלבון קושי׳ דהא הב"ה עלמו פסק בהעלוהו ממנו אבר שלריך להיות באופן שאין לחוש שמא אבר מאדם אהר הוא ע"ש בב"ה אלא כיון שים להלק ולומר דגוב אריות הני מקום מסוים מבח"כ בהעלוהו ממנו אבר היכי דליכא מקום מסוי׳ ולכז כהג הב"ם רק שאינו נראה לו סברא זו דגם גוב אריות הוא רחוב ולא הוי מקום מסוים אך על גוף הדבר אשר העליתי דאסנפל למים והעלוהו ממקום זה ממש לכם לכם הוי מקום סימן דקיי"ל מקום הוי סימומובהק מכה סברא באני אומר היינו האי באבד היינו האי שנמנא יש לפקפק בו והוא שהרמב"ם בפרק ט"ו מהל׳ גזילה ואבידה הל׳ י׳ פסק מוא כריכות ברה"י אם דרך נפילה הרי אלו בלו ואסדרך הנחה הייב להכריז שאע"פ באין בהססימוהמקו" הוא סימן וכתב ה"הת שם ומה שכתוב בקלת ספרי הרב דמקום אינו סימן מובחק ט"ם הוא דהא מפורש ברמב"ם דלעיל בפרק י"ג דמקום הוי פימן מובחק כמו מדף ומשקל עכ"ל ה"המ והכ"מ כתב שם דיש לקיים גירפת הספרים וכ׳ להלק דמה שכתב הרמב"סדמקום הוי סימן מובהק היינו היכא דידוע בלח נתגלגל ממקומו כגון שמונה בלד הגדר ומה שכתב כחן דמקום כח הוי סימומובהק היינו משוץ דהיכה למיהש שמה עברו ב"ח בחותו רה"י וגלגלוהו ממקומו עכ"ל ומעתה אני אומר לסברת הכ"מ היכ׳ דאיכ׳במליאות בנתגלגל ממקומו אף דלא שכיח לא הוי מקום סימו מובהק ולפ"ז בנפל לים או לנהר לא הוי מקום סימן מובהק אף שהעלוהו ממקום בנפל לשם הואיל ואיכוו למימר שגלי הים או שטיפת הנהר גלגלוהו למקו' הזה והוא הדם אחר ואף בהוח השב רחוק בהמקרה יצמנם במקומות שיפול אדם זה למקום שנתגלגל לשם אדם אחר ונתגלגל דוקא למקום אשר נפל בו זה מ"מ עכ"פ לדברי הכ"ע הנ"ל לא נחשב זה אלא לסימו שאינו מובהק ולפ"ז נסתר מה שישבתי דברי הרמב"ם וכתבתי דהרמב"ם ניצל מתמיהת הרשב"ת במה שכתב והשליכו מלודה אחריו היינו למקום שנפל לשם ולדברי הכ"מ

זצ"ל העלה עוד סברות להלק שאין ללמוד מהאי סברא דסבר רבי בשדה באבד בו קבר שאמרינן האי דאבד ללמוד מיני׳ להתיר בהומר איכור א״א ע"ש חך בכל זחת נרחה לענ"ד בנ"ד שפיר יש להקל ולומר דלכ"ע חמרינז הייט האי באבד והייט האי בנמצא דהנה זה ודאי דפלוגתא דרבי ורשב"ג בשרה שואבד בו קבר מיירי שהפדה גדולה והספק באיזה לד ובאיזה מקום שהי׳ הקצר וכן מורה הלשון שדה שחצד בו קבר שהבדה גדולה וחיט ידוע מקום הקבר בהיום לד ובתיום מקום בשדם בזם פליג רעב"ג ואמר תבדוק כל השדה ככה הוחיל ורושש שמח זה הקבר הנחבד הוח בלד חכר בשדה זו וחין כשפוט מזה הקבר הנמצח שלא יהייהקבר הנחבד צלד אחר מהעדה משחיים אם חינפל למיסבחין להם כוףוידוע המקויצומנוסחבר עסנפל למיסוצמקוסהוה בצמנוסהעלו ארסמת בזה יש לומר דגסרגב"ג סובר דאמרי היינו האי שאבד ולת שייך לומר כאן נמצא וכאן היי זה המת קודם שנפל זה דלמלתא דלא שכיה כזה לא היישינו דאיך יהרמי בבמקום שנפל זה למים שם במקום הזה ממש היי מונה מת אהר מקודם וכן מנהתי ראיתי באאמ"ו הגאון זנ"ל כהב בנו"ב האה"ע סי' נ"ע דפלוגתה דרבי ורעב"ג הוא כשאין הקבר ממלא כל הבדה כולה ומטעם זה העלה במ"ב קמא בהא"הע סי' מ"ג בדף מ"ג לודד להקל אסנטבע בנה לפנינו ונמלא במקומו דהוי נפילה דיהיד וכמכינו על ט"ע הף דלא הזיוחו לאלתר בשעה בהעלוהו מן המים אנא דהויוהן לההר זמן וכח היישינן דאתפה ונפתנה לורתו ומלטרפין הט"ע עם כברת האי דאבד היינו האי שנמלא ע"ש בדברי אהמ"ו הגאון זל"ל ומעתה בנ"ד לפי הגדת העדים הוציאוהו בכלונסהות ובהבלים ממקום הזה ממש אבר שם נפל והעדים אבר רחנו עמו בנהר יודעים לנמנם המקום שהרי אמרו שלא הרחיק מהם כי אם כשלש או ארבע אמות ולפ"ז כמו שפסק האמ"ן הגאון זצ"ל דלא היישינן בכה"ג במא איתפה כן אני אומר דלח הייביט בזה במא אמרו בדדמי וסמכיט אט"ע בל העדים בלירוף סברת היינו האי באבד הואיל והאבידה והמניאה היי במקוי א' בלמנום ובזה לה מצינו דרבב"ג פליג על רבי כנ"ל ונ"ל להביא ראיי׳ לזה להלק בין אם הוליאו ממים במרום שנפל לשם לאם הוליאו ממים ולא ידעו לשער וללמלם המקום שנפל לבם והוא עפית דאי׳ במשנה במס׳ יבמוח דף קכ"א ע"א מעבה בעסיא שבילבלוהו לים ולא עלתה בידם כ"א רגל אבד ואמרו רכמים מן הארכובה ולמעלה תנשא וכתב בהידושי הרעב"א ז"ל מכתברא בקברוהו ברגליו ושילשלוהו הבל אם הדליכו מזודה במים ולא עלה בידם אלא אהר מהבריו הו הפילו כל גופו בלא ראשו אין משיאין את אשתו דהיישינן שמא אותו בלך לו ויצא ממקום אחר ורגל זה מאדם אחר הוא וראי׳ מהאי דאיתלי בטרא בגתנא ואישתכה גברא הריכא וכן מעשה דבני ר"ח דאסיקנא החם דאפקוהו והזיוהו הא לאו הכי אמרינז הני אזדא לעלמא ואתו אהרינ'והדברים פבוטים אלא ברהיהי להרמב"ם ז"ל בכתב אם הבליכו מצודה והעלו ממנו הבר בתי הפבר שינטל מן ההי ויהי׳ הרי זה מעיד עליו ומביתין תת השהו ושתא כבלח נהעלם מן העין עד שהעלוהו רגלו בידם קאמר עכ"ל הרעב"א צ"ל והנה המיחתו על הרמב"ם הוא תמי׳ גדולה דאם לא הי׳ קשור ברגלו רק שמעלוהו במלודה שהשליכו אבר ממנו אמאי לא נירוש באותו אבר הוא מאדם אחר והרמב"ם בעומו שם בפרק י"ג מהלי גירושין הלי כ"ב פסק כהאי פיסקא דשנית"ח דלריך להיות חזיוהו לאלתר בשעה שהעלה והכירו פניו והוטמו הא לאו הכי חיישינן במא אהר הוא ומה שהרעב"א ז"ל רולה לפרש ולתרץ דהרמב"סמיירי בלא נתעל 'מונגשיועד בהעכו יגלו ומלבד בזה הוא דוהק ותין לשון הרמב"ם כובל זה הפירוש אלת דקשה תם הרמב"ם מיירי שלת נתעלם מן העין א"כ הוא מילתא דפביטא ולא זריך לאבמעינן כלל דאם ליכת שום ספק להוש שוה התבר הוא מהדם אהר וגם ידוע באין האי יכול להיות אם ינטל ממנו אבר כזה פשיטא דמשיאין את אבתו והנה לדעת הרבב"א דמפרש המשנה דאיירי שקשרוהו ברגלו ושילבלוהו לים ליכא להקשות מאי אתי מהני׳ לאשמעינו הא בקבר בוראי ליכא למיהוש שהוא מאדם אהר די"ל דמהני׳ אהי לאשמעיט דבנעילת רגל מארכובה ולמעלה אפי׳ אדם ג"כ א"א להיות ולא אמרי׳ בזה אדם אית ליה מזלא ועיין בב"ש כי׳ י זס"ק צ"א שמביא בשם הכ"מ שהקשה הא קיימ"ל דלא דמי טריפת אדסלטריפת בהמה ומי יאמר באין אדם עריפה הי י"ב הודם ומתרך הב"ם כם כיון דתליט בתהני דתנא מן הארכובה ולמעלה תנבא ש"מ דקים להו לחו"ל דטריפות זו א"א כיהיי האדם יב"ח עכ"ל ע"ם ומעתה י"ל דוה גופא אתי לאבמעינן דבנטילת רגל מארכוב׳ למעלה גם אדם א"א להיות וכל זה שייך במהניתין דפרע האבר שהעלוהו ותנא שהעלוהו רגלו שפיר נוכל לומר דחתי לחשמעינודבהחי אבר חין אדם יכול להיוח אם ניטל ממנו אבל הרמב"ם דכא פרט שם האבר שהעלוהו רק דרך ככל כתב שניטל ממנו אבר בח"ח שינטל מן החי ויהוי שפיר קבה מהי חתי להשמעינו בהלכי זו דכיון דמיירי בלח כתעלם מן העין וחין לספק בו שמח הוח מחדם חהר וגם שבנעולת אבר זה א"א להיות פשיטא במשיאין את אשהו וא"כ אין מקום לישוב הרשב"ח ז"ל בדברי הרמב"ס דע"כ מיירי הרמב"ס שנחעלם 'מן העיז והבליכו מצודה לאחר שכבר ירד לעומקא מצולה ואינו בודאי שום החבר הוח מזם שנפל וקבם קושית הרשב"ח למה לח ניחום שום החבר הוח מהדם חרר כנ"ל והנרחה לפעל"ד לייבב דעת הרמב"ם ז"ל חהר ברחיתי דבר הפלח בהרעב"א ז"ל העתיק לשון הרמב"ס והשמיע היבה חהת חשר היי הכר בספרי הרמב"ם עהיי לפני הרשב"א ז"ל אמנס לפ"מ שהוא בספרים בלפנים יש לסלק תמיהת הרשב"א דכך הוא לשון הרמב"ם בפרק ייצ מהלי גירושין סוף הככי ייו וכן אם השליכוהו בים והשליכו מלודה אחריו ובעלוהו ממנו חבר בת"ח שינטל מן החי ויהי׳ הרי זה מעידין עליו עכ"ל ומעתה אני אומר שלולי שהיי להרשב"א הגירסא ברמב"סכמו שהוא הגירסא בספרי הרמבים שלפניע בהוספת מלת אחריו שנחב והשליכו מלודה אחריו (3)

3

ושהה כדי שתוא נפשו אם נישאת לא הוא כמ"ש בש"ע אה"ע סיי י"ו סעיף ל"ד ויעיין בנו"ב מה"ת האה"ע. סי׳ נ"ח מבואר השיעור שהיי׳ כדי שתלא נפשו וחייכנס כאן ייל כיון שמנאו אחר ששה שבושות בנהר הזה אדם מת אמרינז היינו האי שנאבד היינו האי שנמנא ואףשמנאו רחוק ממקוסהטביעה מ"מ ים בו לר דמיון לסדה שנאבד בה קבר דהכא ג"כ בנהר הזה נאבד האיש הזה ודרך מרוצ׳ המים להוליך את הנופל בו בשבולת הנהר להוליפו למקום שהנהר ממשיך והולך וג"כ אמרינוסיינו האי שנאבד בנהר הזה והיינו האי שנמנא ויעיין בנו"ב הראשון לחלק אה"ע סי' מ"ו ובמה"ח סי' נ"ה שם מבואר דין זה היטב ומראה פנים לכל לד ואין מן הגורך להעתיק הדברים כי ספרי נו"ב בודחי הם ביד כבוד מעל׳ וימחול ויסים עיניו על דבריו בענין זה אמנס בנ"ד לא שייך לומר היינו האי שנאבד היינו האי שנמנא דודאי גוף הברא זו שסובר רבי דאמרינן היינו האי שנאבד הוא רק מסברא ולא עדיף מחזקה והרי בל"ד כיוושלא ידעינובאדסשמלאו הא"י אסהי'יהודי או לא א"כ איכא רוב נגד הך סברא דהאי שנאבד הוא יהודי והאי שנמלא אזלימן בתר רובא דעלמא שהם א"י וכיון שאין הא"י אמרו תיכף במסל"ת שהחים הזה היי יהודי שהביעו בו שהי' נימל בודחי חולים בתר רובח דעלמח והי זה אייואף אם שאלו אח"כ את הא"י אם הי' יהודי והשיבו שהי' יהודי ע"י שחלה לא מחשב ממש דכל שבח בדבריהם מסל"ת אף בתהלת דבריהם שמלאו ארם מת הי' אפשר במסל"ת מית כיון שלא אמרו שהוא יהודי כ"א ע"י שאלה לא הוי מסל"ה ויעויין בחשובת מהריב"ל ה"ד סי' ג' הובא בקונט' עגונות אות פ"ג גם לפי הנראה מלשון השאלה לא הסתכלו בו הרבה בהאי אדם מת ולא שמו עיניהם עליו לראות אם הוא נימול או לא כי הי׳ נמאם בעיניהם אחרי שהיא נרקב ואבריו נתפרקו והי' מסריח לכן לא שייך לומר בזה היינו האי שנאבד היינו האי שנמצא היכא דרובא מתנגד לסברא זו דלא עדיף מחזקה ורובא עדיף מחזקה ובר מן דין אין דעתי מסכמת למה שלידד כבוד מעלי להתיר ולומר לסמוך בזה על הר"א מווארדיין שהביא מרן הב"י באה"ע סי' י"ז שרלה להתיר אשה אחת שנתעגנה די שנים כי נטבע בעלה מטעם כיון דאשתהי כל כך ולא חזר לביתו מחזקינולי׳ למה ואף דלא קיי"ל כהאי תשובת הר"א מווארדיין והב"י האריך להשיג עליו וכל הפוסקים סתמו דבריהם באין קובה לשניהם וכן פסק הטור וש"ע בחה"ע סיי וייז סעיף לייר אבד זכרו ונשנה שמו הרי זו לא תנשא וכבוד מעל' יצא לדוז דמה שהחמירו כל כך ולא נתנו קובה לשנים אף שרוב הנטבעים במים שאין להם סוףאינו כמלטין והששו למיעוע הנמלטים משום דחיכא תרי חזקות לאיסור אחר חזקות איסור א"א של האשה ועוד חזקת חיים של האיש ומזה יצא לשפוע צדעתו הרחבה דע"כ לא הלקו כל הפוסקים על סברת הר"א מווארדיין הוחיל וחיכא תרי הזקות נגד הך סברת חבל בנ"ד ליכא הזקת חיים של הבעל הואיל ונמנא אדם מת במים אזדא לי׳ חזקת היים של בעל כיון דאחר ודאי מת א"כ מאי עדיף חוקת חייסשל בעל מחוקת הי של אדם אחר סוף סוף מת אחד משנים וכיון שלא נשאר כ"א הזקת איסור א"א יש לנו כגד הזקה זו הזקת כשרות של הבעל דלא הי' מעגן לאשתו למנוע ממנה שארה כסוחה ועונחה ואילו הי׳ חי לא הי׳ עובר ע"מ שחייבתו התורה בחיובי הבעל נגד אשתו ובזה י"ל דכ"ע מודים לסברת הר"א מווארדיין מעל׳ סברתו דאין לומר פן שחלה האשה היוב וכחזיק גבעל נגדה מ"מ היכא דלא קיים מצות פו"ר לא מהני מהילת האשה ע"כ דברי מעל' הנה מלבד שאני מיראה הוראה להחזיק בסברת הר"א מווארדיין במקום שרבינו בחוך והריב"ם הולקים עליו וסגרו הדרך לכל בעלי הורחה וכתבו שכל המתיר בעבדת דת רחוי לשמתת כמו שהבית המרדכי שלהי מס' יבמות ומרן הב"י הוסיף עוד שכל הבא להתיר ע"פ אוחה תשובה עתיד ליתן את הדין אמנם אסיאמר כבוד מעלי דכל האזהרה סואת הוא היכא דאיכא חרי חוקות הוקת הייסשל הבעל וחוקת איסור א"א אבל במקום דליכא חזקת היים של הבעל ליכא ביה מיחוש כלל ולא דברו בו הגדולים האלה אמינא לי׳ לכ׳ מעלחו דגם בחדון זה יש ליחן להבעל חזקות היים ואף שנמנא אדם אחר מת לא דמי חזקת הי של הבעל אשר בודחי ראוהו הי קודם נפילתו לתוך הנהר מחזקת הי של אדם אשר לא כודע פנו מי הוא והראי׳ לזה דבמס׳ טהרות פליגי במשנה שם ר"מ ורבס בנגע בא' בלילה ולמהר השכים ומנאו מת ר"מ מטהר והכמים אומרי'כל הטומאה כשעת מניאתן וכתבו התום׳ בריש מס'נדה בשם התוספתא ובמסי עירוביז דף ל"ה ע"ב בד"ה כל הטומאות דהא דרבנז פליגי לטמא בתרומה וקדשים דוקח בנגע באחר בלילה ולא ראוהו חי מבערב אבל בראוחו חי מבערב גם רבנן מעהרין אף חרומה וקדבים וכן כחב הרע"ב שם במשי טהרות ומעהה יש לחקור מאי הילוק יש ביורחוהו הי מבערב אבל בראוהו חי מבערב הלא ודאי הי' חי פעם אחת וים לו חוקת היים כמו זה שראובן הי מבערב ובתשובת ח"ל מדהיק עלמו בזה והנה אאמ"ו הגאון זצ"ל בט"ל מ"ק נהח"הע סיי ל"ח בדף כ"ה ע"ד ובדף כ"ו ע"ג עמד על דברי התור סנ"ל ומהלק בסברא דבלא ראוהו הי מבערב הספק הוא מיכף על שעת נגיעת בלילה אם הי' הי או מת בזה לא שיידלומר דבודאי היה הי בשעת נגיעה כשום דחית ליה הזקת היים דהח היה פעם חהת זה ליכח חוקב דאטו ליכא מת בעולם וכלא בכל רגע ורגע מתים אנשים בעולם (והחוקר זיםאולך משער שבכל מפקונר שהוא ג' אלפים שש מאות משעה מתים ששים בני אדם בעולם) וא"כ על הכלל כולו ליכא חזקת היים אבל אם ראוהו חי מבערבצח"כ האי הוקה הוא על אדסידוע לומיכמו בהיי חי מבערב כן היי הי בשעת עניעה וח"כ גם

עדיין יש להוש שנתגללג אבר זה מאדם אחר ומזה יהיי מוכה כדברי הה"מ דנח גרסי׳ ברמב"ם פרק ט"ו דמקום הוי סימן שחינו מובהק כנ"ל חמנם הפיי לדברי הכ"ת שנהשב כאן סימן מקום לסימן שאינו מובהק אפ"ה בנ"ד מהני אפי׳ סימן שאינו מובהק ביוחר דהא איכא כאוט"ע דהא איכ'עדי׳ שהכירוהן בט"ע רק דחיישי לדעת החום׳ והרח"ם דמי שרחה העביעה חיישי׳ שאומר בדדמי עכ"פ מהני סי'שאינו מובהק לורף לט"ע של העדים שלא אמרו בדדמי אמנם יש בזה מבוכה בדברי החום' שם במש' יבמות דף קט"ו ע"ב בד"ה וקאמרו סימנים כחבו חום׳ אבל ע"י טביעת עין אין להאמינם דאמרי׳ בדדמי ובדבר מועט יאמרו שהן בעליהן של אלו ואי סימנים לאו דאורייתא מיירי הכא בסימני'מובהקיםשהוא דאוריית'כדאמרי' צפרק א"מ א"ל מהגיע"פ ט"ע ר"י עכ"ל החוספות ולכאורה קשה לפי פירושם הראשון דמיירי הכא בסי׳ מובהק שהוא דאורייחא קשה למאי לריך הגמי לחוקמי דחמרו חסיקנה קמן והזונהו לחלמר הח אפיי לה חסקוהו מותרת לינשת ע"י סימנין קמייםו ולח הזוהו לחלחר חפ"ה החשה מובהקים שהם בודתי דאורייתה ולאומר הענין לריכין אנו לומר שהתו' כ׳ שמיירי בסימנים מובהקים נחבו כן לקיטת ר"ח בדיבור שאח"ז דבעדות ישראל יש להאמינם על טיע לחוד אף שראו הטביעה אם ראו שהעלום מהמים כשינות הרי"ף יח"כ הגמי או או קתני או שאמרו אסיקנא קמן וחזנוהו לאלחר או שאמרו סייובזה לריךלהיות סיי מובהק והאי א"נ שכיאח"כ דסימנים שאינם מובהקים מהני ע"פ זירוף עם ט"ע זה כחבו החום׳ לשיטחם דט"ע לחוד לא מהני דחיישי׳ שאמרו בדדמי כן לריכיןאנו לפרש דברי האוס׳עכ״פ מוכה דאם נקטי הומרת הרא"ש דעדים שראו הטביעה לא מהני ט"ע לחוד משום דחייםיי שאמרו בדדמי מהני עכ"פ סימן באינו מובהק לורף עם הט"ע כנ"ל. היוצא מזה דאשה זאת אשת ר"א בר"ש מאדניץמותרת משני טעמים הדא שמלשוןהגדת העדים מוכח שהי׳ להם הכרה ממש ע"י התאמנות עמו להשיב נפשו והסתכלו בו הרבה עד שמוכה מלשונם שלה המרו בדדמי שנית כיוז שהעלוהו ממקום שנטבע שם הוי סי׳ מקום חשוב לזרף עם הט"ע ולא חיישי׳ שאמרו בדדמי ועוד בה שלישית אשר גם כבוד מעל'נשען עליו שכיון שהקיזו בזרועותיו ויצא ממנו דם נראה לעין שזה זמן מועט אשר נפל אדם זה במים דאל"כ כבר הי' נקרש כל דמו ולא הי' יוצא ע"י הקזה וכיון שע"כ זה שעה מועטת שנפל זה לחוך הנהר בורתי היי נבמע מזה ותף שחיו זה רחי׳ שיש להוש שנפל לחוך הנתר בשעה מועטח בריחוק מקום קנת והמים חשפלותו ולא הף שם אדם במקום שנטבע במים ולכך לא נשמע ממנו דבר מ"מ הוא זה השם רחוק שיתרמי כן במקרה שבזמן קרוב בשעה מועטח נטבע עוד אחד בנהר זה ולא היי שום אדם שם להוליא הקול שנעבע אדם בתוך הנהר וגם זה נכנס לחוך הנהר ערום בלי בגדים כמו זה ר"א וגם המים אשפלוהו והניהוהו למקום זה ממש אשר נפל במקוםזה ר' אברהסהנ"ל ועוד בה שהכרת העדיסשהכירו בט"ע שזה הוא ר"א לא אמרו אלא בדדמי ומעחה אם ניחוש האין זה ר"א הנטבע אלא שהוא אדם אחר לריכיןאמו לומר שחמשה דבריסנלמדו יהד ע"פ מקרה ולזה לא היישימ כלל וכלל ואחר בירור כל הדברים האלה היתר עגונה זאת נשען על ג׳ עמודים ויען כי אני כוחב בטורדת רב ומפני התרגשות : הזמן אין דעתי ללולה לעיין היטב לכן לא יסמוך עלי עד כי כבוד מעל׳ בנירוף עוד חכם אחד היושב על כסח הוראה יסכימו להיחר ונמטי שיבא מכשורי בהדייהו כ"ד אוהבו הר"ש הכוחב בהפזון ובטרדת רב

הקישמואל פנ"ל לנדא

שפעת שלום לכבור אהובי ש"ב ירירי הרב הגאון המפורכם החרוף בקי מוה' צבי הירש סנ"ל אב"ר דק"ק וושנצאוהגלול יע"א

ברתבן הנעים הגיעני לנכון עם השאלה שאלח הכם בענין עגונה
אשר נטבע בעלה בנהר דונעטןבחדש אדר ראשוןחקע"ג והמעשה
שהיי כך היי איש אחד נפלן לנהר וירד השני להגילו ונפל גם הוא למים
וירדו אנשים אחרים והגילו את הראשון אבל השני שירד להגילו לא נמנא
והפשו אותו כל היום עד כדי הני מיל ולא מגאו ואח"כ נשמע מאחד
שאחר ו' שבועות מיום שנטבע זה מגא אינו יהודי אדם אחד ערום מונה
על קאמפע ביאור ורצו הא"י ליקח אותו לספינה ונחפרק לאיברים וגם
הי' ריחו רע ולא לקהו אותו ואח"כ שעפוהו המים ע"כ השאלה:

הנרה לא נתבאר אם דבר זה ששמע שא"י מנא אדם מת נתקבל בב"ד

והוא עדות ממש או שהוא רק שמועה בעלמא ולית בי' ממש

ואף אם נחקור עדותו בב"ד והוא ע"א ששמע מפי א"י אעפ"כ עדיין לא

נזכר בהשאלה אם האינם יהודים אשר ראו אדם מת ערום מונה בחוך

היאור אמרו שראו בו וידעו שהוא נימל והוא יהודי ומלשון השאלה משמע

שלא אמרו כ"א שמנאו אדם אחר מת ערום אם כן הוא אזליון בתר רובא

דעלמא שהם אינם יהודים והנה במס' פסחים דף י' ע"ב פליגי רבי

ארשב"ג בשדה שנאבד בה קבר ונמלא בה קבר דרבי סבר הנכנס לחוכו עהור

ארשב"ג בשדה שלובד בה קבר ונמלא בה קבר דרבי מבר הנכנס לחוכו עהור

שאני אומר היינו האי והיינו האי שנמלא ורשב"ג אומר חבדק כל השדה כולה

ורוב פוסקים פסקינן דדוקא באיסור דרבנן הלכה כרבי ויעיין בא"ה סי'

הל"ע ובאמרונים שם ובמ"ל בפ"ג מהל' המץ הלכה י"א ואף שבנ"ד בנפל

למים שאין להם סוף ומשאלה משמע שעמדו עליהם שיעור שתוא נפשו

דהא חפשו אתריו ואנשים עמדו שם בשעה שנפל למים שהנילו את הראשון

וא"כ הוי זה ג"כ איסור דרבנן ולכך קיימ"ל בנפל למים שהיין להם סוף

וא"כ הוי זה ג"כ איסור דרבנן ולכך קיימ"ל בנפל למים שהיין להם חוף

לכבור אהובי ידודי דרב המופלג החרוץ ושנין כש"ת מוה' שכואל כבור אהובי דגלילות פאבאר ובודוויו יע"א:

ל"ך אשר עמד מעל' בדברי התשובה בנודע ביהודא מ"ק בהא"הע סי' כ"ע בדין ע"א שנטל שכר להעיד בב"ד לאשה שמח בעלה ועלה על דעת השואל שם דלפ"מ שהביא הב"י בטור ה"מ ס"ס"ל בשם הרשב"א דמי שאינו מחוייב להעיד ונועל שכר להעיד אינו נפסל משו' נטילת שכר א"כ גם בעד אחד באשה שנהרג בעלה כיון דמדאורייתא לא מהני עדותו רק חכמים הקילו משום מלתא דעבידא לגלוי או משוסדרייקי ומטבא וא"ב אינו מהויב להעיד מן התורה ואינו בכלל נועל שכר להעיד ע"ז הקשה מעל' וקא מתמה למה שותק לו אאמ"ז הגאון לדהות את דברי השואל מסוגי' דמס"אבועות דף ל"ב ע"ב דאמר ר"פ הכל מודים בעד אחד באשה שהיב בקרבוקבועת עדות הרי מבואר דאףשעיקר עדות ע"א באשה הוא רק מדרבון אפ"ה הייב בקרבון שבועת עדות אם כבש עדותו כיון הני" בעכ"פ מדרבון מהני עדותו הוי בר הגדה וחייב להעיד ויש בו עון דאם דעכ"פ מדרבון מהני בחעד ממילא נפסל משוסנטילת בכר להעיד דפסלוהו ולפ"ז כיון שמהוייב להעיד ממילא נפסל משוסנטילת שכר להעיד דברי מואה

: ש"כ דברי מעלי ראני חמה על מעל׳למה אהו את דברי ר״פ דאמר הכל מודי׳ בעד מיתה שהוא חייב ושבק אידך דר"פ דחמר הכל מודים בעד מיחה שהוא פנוור ומפרש שם בסוגית כיון דחמר לדידה ולח חמר לב"ד ופרש"י שם לפי שהיא יכולה לילך לב"ד לומר מת בעלי ולא תהיה צריכה לשום עד הרי מבואר דאם כבר אמר העד להאשה שמת בעלה שוב אין העד מהוייב לילך עמה לב"ד להעיד עדותו בב"ד הואמת דהרמב"ס בפ"י מהלישבועת עדות הל' י"א מביא להלכה רק האי דר"פ דאם לא אמר לדידה ולא אמר לב"ד שהוא חייב בקרבושבועת עדות והשמיט הך דאידך דר"פ דאמר הכל מודים בעד מיתה שהוא פעור וכבר תמה הרב לנו"מ שם למה זה השמיט הרמב"ם הך דינא דאם אמר לדידה ולא אמר לב"ד שהוא פטור ולענ"ד יש ליישב תמיסת הלה"מ דהנה יש בזה הקירה אחת לפ"מ דחיתה במסכת קי"ז יבמות ע״א 77 ב"ה להורות כדברי ב"ש שאמרה מת בעלי חינשא ותטול כחובה ושם במשנה אמר שמאי שני טעמים שתטול כתובה אהד מק"ו אסהתרחם ערום חמורם לא נתיר ממון הקל ועוד טעם דדרשי מדרש כתובה דכתב לה כשתנשא לאהר מטול מה שכתב ליכי וים בזה שיטוח הפוסקיסבמה שחזרו ב"ה לחורות כדברי ב"ש אם הוא מטעם הק"ו או מטעם מדרש כתובה כמ"ש התו" שם בד"ה הזרו ב"ה וכו' ועיין בתו' מס' כתובו' דף כ"ג ע"א בר"ה באין אני קורא וכו׳ שם האריכו התוס׳ בספק זה ומראים פנים לכל לד אמנם אנו קיי׳ל דהורת ב"ה לא היי מטעם ק"ו ולא מטעם מדרש כחובה דהא פסקייבש"ע ה"בע סיי י"ז סעיף מ"ג בחבה שחומרת מת בעלי היח נחמנת רק לענין עיקר כתובה וכן פסק הרמב"ם בפי"ו מהלי גירושין ובמ"מ,שם וטעמת דמלתא דמוטלת עיקר כתובה משום מדרש כתובה אבל בהוספת כתובה ליכא מדרש כחובת ע"ש בח"מ ס"ק פ"ח ובב"ש ס"ק קכ"ט ע"ש הטיב ודיו זה שייך בכל הדינים אשר התירו חכמים להקל משום עגונה וכן בנשאית ע"פ ע"א ג"כ אינה נוטלת כ"א עיקר כתובה ולא תוספת כתובה ועיין בכ"י פ" החשה שלום ובמ"מ ריש פ"ז מהל׳ נהלות וכן כתב הב"ש שם בסיי י"ן ס"ק קכ"ע ומעתה יש להוכיח דר"פ ס"ל דנאמנות ע"א באשה שמת בעלה הוא רק מדרבנו דאי ס"ל בע"א נאמן מה"ת כדעת הספרי דדרים לא יקום ע"א בחים לכל עון ולכל הטחת לעדות חים לח יקום חבל קם לעדות חשה שתת בעלה ח"כ גם התום׳ כתובה נוטלת ע"פ ע"א כיון שנאמן מדאורייתא וקשה איך קאמר ר"פ מודים בעד מיתה שהוא פטור היכא דאמר לדידה ולא אמר לב"ד הא עדיין איכא תועלת בעדות העד בפני ב"ד דאם האשם אומרה שמת בעלה אף שהוא נאמנת מ"מ אינה נוטלת כי אם העיקר כתובה לפי שיטות רוב פוסקים בנ"ל וחם בעד מעיד בב"ד שמת בעלה נוטלת גם התוספת כתובה ואיך קאמר ר"פ הכל מודים בעד מיתה שהוא פטור אם אמר לדידה זלא אמר לב"ד הא איכא הפסד ממון לאשה ע"י מניעת הגדת העד בפני ב"ד שתפסדת התוספ" כתובה ויהי" חייב בקרבן עדות מזה מוכה דר"פ סובר דע"א אינו נאמן מה"ת לעדות אשה רק מדרבנן וגם ע"פ עדות העד אינה נוטלת תוספת כתובה ולכךפטור כשאמר לרידה ולא אמר לב"ד ולפ"ז יש לדקדק על הריב"ש בחשובה סי׳ קנ"ה שמביא ראי׳ דע"א באשה כוא רק מדרבנן מכח סוגיא דמס׳ כתובות דף ק"ז ע"א דתנת מי שהלך למד"הי ותשהו תובעת מזומת הב"ד יורדין לנכסיו לזווחת אשתו ולא לבניו ולבנוחיו ומוקי ר"פ שם כששמעה בו שמת בע"א איהי דמצית לחינסובי בע"ח מזונות נמי יהבים לה בניו דחי מצית למיחות לנהלה ע"פ ע"א לא מלי נהית מזוטת נמי לא יהביט להו מזה הוכיח הריב"ש דנאמנות העד אחד הוא רק מדרבנן דאי הוי נאמן מה"ת גם לנהלם הוי יורדיוורגה ראיה זו יש לדחות כמ"ש אאמ"ו הגאון זצ"ל בנו"ב קמא בהא"הע סי׳ ל"ג דיש לפרש דמה שחמר ר"פ ששמעה בו שמת בע"ח חין הכווכה שהעד אמר לפני ב"ד שמח בעלם אלא הכוונה שהאשה אומרת כן ששמעה שמת בעלה ולכך אם שמעה מעד אחד אין הבנים מונים אפי׳ מפירות של נכסים דלא כדברי התוס' עם בד"ה ששמעה בו אבל אם שמעה משני עדים אז הוי זם קול וע"י קול גם הבנים כזונין מהפירות ע"ש בנו"ב ולפי דברי הנ"ל ה"ל להריב"ש להביא ראי׳ שאין עליו השובה דע"א אינו נאמן אלא מדרבט מדברי ר"פ במסישבועות דהכל מודים בעד מיתה בהוא פטור היכא דאמר לדידה ולא אמר לב"ד דלא צריכה האשה לעדות העד מכלל דחין חילוק בין נשחת ע"פ עלמה לנשחת ע"פ ע"ח כמו"ש לעיל דהעיקר כחיבה משלת גם ע"ם עלמה וחוספה כחובה גם בעדות ע"ה חינה משלה

בנ"ד עדיף החזקת היים של זה שראוהו קודם שנפל למים לומר כמו שהי׳ חי קודם נפילחו כך הוא עדיין הי אבל בזה האדם בנמלא מת רהוק ממקום העביעה כיון דלא ידעינן מי הוא ליכא חזקה וזה גרע טפי מחזקה שלא כתבררה בשעתת שכתבו התום׳ במסיחוליו דף ייא ע"א בד"ה אתיימפרה ע"ם דהח אם נחשב לומר ליתן חזקת חיים לכל חי ע"כ לריכיואנו להקזיק בעה חחת שלא ימות בו אדם וזה הוא דבר שקר המוכחש מהחוש אטו ליכ׳ מת בעולם ועוד י"ל בזה האדם האינו ידוע שבודאי מת זמורב קודסשנפל זה הבעל למים במקוםאחר אמרינן כאונמנא וכאן היה מקודם כמו דאמרינן בהיו בה מומין בבית אביה כאן נמנא וכאן היה ויעוין עם בנו"ב מ"ק ובמה"ת סי׳ נ"ט ואף שביארתי בחשובה אחת שכתבתי זה איזה שנים דלא אמרינן כאן נמצא כאוהיה אלא היכא שלא נעשה שום סיבה לחלות שנעשה מהדש וכגון במומין שהיה הספק הם נולדו בבית אביה או שנעשם זה מקרוב אמרינן כאן נמצא וכאן היה מקודם אבל אם קרה לה מקרה מחדש כגון שנפלה מן הגג בובאי חליקובמלוי ושע"י נפילחה נחהוו בה המומיוחללו ולא אמרינן כאן נמלא כאן היה קודם שנפלה מן הגג והארכתי בזה בתשובה אעפ"כ בנ"ד כיון שאדם המת שמלאו הא"י היה בריחוק מקום כמו ב' פרסאות ממקום שנטבע זה וליכא שום אומדנא לומר שזה הנמלא הוא זה שנאבד רק בהוא ספק בעלמא אם זה שנפל במקום הזה שלילות הנהר השפלוהו והביחו על הקעמפע שבמים ברחוק ב' פרסחות או אמרינן כאן כמלא וכאן היה מומן הקודם:

אתת בקונטרם עגומת אות רכ"א מביא ג"כ בשססמבי"ט דוגמא לסברת הר"ח מווארדיין דפסק המבי"ט באחד שנאבד ומלאו אה"כ מת באוחו דרך שהלך בו האי שנאבר אמרינן היינו האי שנאבד ועשה סניף לזה דאילו היה ניעול היה נשמע ממנו והיה נודע מקומו הנה המעיין בחשובת המבי"ע ירתה שלח סמך על סברת זו אלת בלירוף עוד שתר תומדנות והמעשה חשר השיב עליו המבי"ט כךהיה שהרבה יהודים היו במקום אחר וכולם הי'בדעתם ומהוז הפלם לבוא לעיר אהת מהלך ג' או ד' ימים והלכו מהם ונסארו עוד ג'יהודים באמרו ביבואו אחריהסואה"כ באו ישמעאליסואמרו במסל"ת ששלשה יהודים מלחו נהרגים בדרך זה שבין אלו שתי עיירות ואמר שאחד היה כו זקן חדום ואחד היה לו זקן שחור ואחד היה נער וכיון שאלו שלשה היהודים שנאבדו הי' בהם סימנים אלו וע"ז פסק המבי"ע דאף שאלו סימנין אינם סימנים מובהקים להתיר נשותיהם מ"מ יש לצרף לזה שאילו היה אלו בהיים הי'נשמע מהסוזה הוא מילחא דלא שכיה שיבואו ממקימות אהרים ג'יהודי 'כאלה ואלה הלכו להסכי בודאי היה נשמע מהסדבר ועוד היו שם כמה סניפים לודד להקל ובהלטרפם יחד סמך המבי"ט להתיר כשותיכם וכל זה לא שייךבנדוןדירן כי לא נאמר שום סימן על אדסהמת במלחו הח"י וגם לא שייך לומר היינו האי שנאבד היינו האי שנמלא כיון שלא מלאו כ"א באי של אותו הנהר רחוק ממקוסהטביעה א"כ מקוסהאבידה ומקום המציאה. אין להם בייכות זה לזה ולא דמי לבדה שנאבד בו קבר ובאותן בדה מלאו קבר אמרינן האי שנמלא היינו האי"בנאבד ועיין בנו"ב סי'מ"ו ובמה"ת סי'נ"ט בחחמ"ו הגחווזנ"ל שדח נרגח בגוףסברת המבי"ט וכת׳דאיולסמוךע״ז וגם לפי דעתי סבר׳זו שאילו היה חי׳היה נודע ונשמע ממנו היא דהוי׳ דהא בשלהי מס׳ יבמות דף קכ"א ע"א אמר רב אשי הא דאמרינן מים שאיולו סוף אבתו אסורה הנ"מ באינש דעלמא אבל צורבא מרבנו אי דסליק קלא אית ליה ומסיק הגמישם ולא היא ל"ש אינש דעלמא ול"ם לורבא מרבנן לכתחילה לא וכו׳ התוספת שם בד"ה ולא היא דאע"פ הרוב לורבא מרבנן קלא אית ליה אפ״ה לא היישינן לאותו רוב ולא תנשא עכ"ל הרי דאפילו בת"ה לא אמרינן סברא זו מכ"ש באינש דעלמא וממילא יש מזה תשובה לסברת מעל' לודד להקל מטעם דאוקמי אחזקת כשרות שלא היה מבטל פ"ור והלא בגמרא הנ"ל לא קא מחלק בין אינש דעלמא לצורבא מרבנן ואמאי לא קאמר רב אשי דצורבא מרבנן אוקמינן אחזקת כשרות דלא היה מעגן אשחו והיה עובר על היובים דחייבתו התורה בשארה כסותה ועונתה וזה דוחק לאוקמי'דרב אשי איירי בת"ח שמהלה אשתו על כל החיובים דזה הוא מועט ולכל הפחות היה לר"א לחלק בכך ואמורא זריך לפרש דבריו וביותר סתמא דגמ׳ דקאמר ולא היא ל"ש אינש דעלמא ול"ש צורבא מרבטלא הנשא לכתהילה היה להלק בכדאלא ודאי דכללא כייל הש"ס דהכמים השוו גזירותם להחמיר במים שאיז להם סוף לכזדעתי איזלסמוך על היתר בל מהר"א מווארדיין והמבי"ט במקום סוה באין לנו שום סניף

וחומדטות חחרים:

ואכוב מה שלידר מעלי להתיר מטעם ששמע שחז היו המים נקרשים וכבר התירו הב"ח והמהרש"ח כשהמיסנקרשים כמצוחר בתשוצת הצ"ח סיי ע"ט וכן הציח הב"ח בסיי י"ז ס"ק ל"ה וכן הציח הט"ז שם "ק מ"ה חמנם לריך להקור אם היה המים נקרשים ולא היי הנהר פתוח בקלת מקומות ועייןצטודע ציהודה מה"ת הא"הע סיי ל"ח ולריך צזה חקירה רבה כי מתוך דברי העד שהציח כ' מעלי ידידי נרו הוא מעיד רק ששמע שביו המים נקרשים כמה פרסאות ומזה אינו מצורר שלא היה פתוח בקלת מקומות ולפי אומד דעת מאחר שזה נפל למים בעשרים לחדש אדר שנת הקע"ג ואז כבר עבר הסתיו והגליד נימוס ופוחת והולך שכיח הרצה שיש פתיחות הרצה צגליד לכן לא אוכל לדון צזה וכדאי הוא כצוד מעלי ידידי פקור בחוזק והגליד היה צחוקף על פני המיסכולו ולא התחיל עדיין הפשרת בלנים וגבמים ויען כי אני טרוד מאוד וגם מפני איזה מיחוש בהולשת צלנים וגבמים ויען כי אני טרוד מאוד וגם מפני איזה מיחוש בהולשת צופי לקלי אני לריך וה' שנתיו צנעימים והטוב יאריך כנפשו נפש היפה ונישיצ ידידי הד"ש

הק׳ שמואל פנ"ל לנדא

ציון

בגט ישן היכא דגירשה בלא ע"ד הנה אי בעינא אמינא לי׳ לכ׳ מעל׳ לשיטת הירושלמי הפלוגתא דב"ש וב"ה בגט ישן באמת מיירי דוקא היכא דגירשה משום ע"ד אמנם אחר עיווקלא י"ל דפלוגתייהו אף היכא שנירשה בלי ע"ד ועתהל צריכיותנו להביושיטת הירו יוו"ל הירו צפיהוורק הי טיתמר רבי יוסי בר ר׳ בון ב"ש כרעתיהון וב"ה כדעתיהון ב"ש דחימון המרין לח יגרש אדם א"א אא"כ מצא בה ע"ד אינון דאמרין מזוחמת היא מלפניו ואינו חשוד עלי׳ ב"ה האינון אמרין אפי׳ הקדיחה א"מ אינון דאמרין אינה מזוהמת מלפניו והוא חשוד עלייע"כ דברי הירושלמי עיי"ש ומעתה ילא למ מדברי הירושלמי דמה דחיישי ב"ה שמח בח עלי׳ הוח רק היכח דמגרשה בלי ע"ד אבל אי היי מגרשי משום דמנא בה ע"ד גם לב"ה לא חיים שמא יבוא עלי'וגסב"ה סברי דמזוהמת היא מלפניו ומעתה נסובה ונהקורה באיזה אופופליגי ב"ם וב"ה בהאי דפוטר בגט ישוובהאי דלנה עמו בפונדק ובאיזה סיבה הבעל מגרש׳ אי מיירי פלוגתייהו דלא מנא בה ע"ד ורנה לגרש׳ איך קאמרי ב"ש דפוטר אותה בגט ישן ומשמע דאפילו לכתחילה מצי לפטור את אשתו בגט ישו ובפרט לפי האיכא דאמרי בש"ם בבלי דאמר ר"א אמר שמואל דבדיעבד אפילו לב"ה אם גרשה בגט ישוחנשא ופלוגתייהו דב"ש וב"ם הוא רק לכתהל' וכן פסק הרי"ף והרמב"ם ואם כן לב"ש איך מצי לפוטרם בגט ישן הא אפילו בגט חדש לא מצי לפוטרה כיון דלא מצא בה ערוֹת דבר ואי מיירי פלוגתייהו דב"ש וב"ה כשמלא בה ע"ר א"כ מאי טעמייהו דב"ה דלא יגרשה בגט ישן משום שלא יאמרו גיטה קודם לבנה הא בודאי לא יבא עליה כיון דמלא בה ע"ד מזוהמת היא מלפניו ואיולומר דב"ה לית להו הך סברא דמזוהמת היא מלפניו וס"ל מים גנובים ימתקו כמו דקיי"ל גבי סוטה במס' סוטה דף ז' ע"א דמוסריז לו שני תלמידי הכמים לשמרם שלא יבוא עליה א"כ איך קאמר בירושלמי דגם ב"ה לשיטתייהו דסברי דמני לגרשה אף בהקריהה את תבשילו הא ב"ה פליגי גם בגרשה משום ע"ד דחינו פוטר בגטישן ח"כ המעשה חיך נתהווה כדי שינוייר בו פלוגתייהו דנימא דלב"ש מלי לגרשה בגט ישן ולב"ה לא מלי לגרשה בגט ישן וממ"ל בגולא דיכול לב"ש לפטור את אשתו בגט ישוהיינו שמלא בה ע"ד גם לב"ה לא חיישינן ביבא עליה דהא ב"ה לא פליגי בהך סברא דמזוהמת היא לפניו וגם לב"ה יכול לגרשה בגע ישן ובגונא דלב"ה לא יכול לגרשה בגט ישן והיייו דמגרשה בשביל שהקדיתה א"ת ולא מלא בה ערות דבר בכי האי גונא לא מלי לוגרשה כלל לב"ש דהא לא מלא בה ערות דבר ולפי חומר הענין לריכין אנו לומר דטעמא דב"ה הוא הואיל ולשיטתייהו הגירושיןאשר הקרא מיירי בו דיכול אדם לגרש את אשתו בעל כרחה אותוהגירושיודכתיבא בקרא ים לגזור בהו דלא יפטור את אשתו בגט ישן משום הששא דגיטה קודסלבנה דלב"ה לשיטתייהו מני לגרשה אףבלי ערות דבר רק שהקדיהה את תבשילו וכיון שבהך גירושין דכתיב בקרא גזריכן שלא לגרש בגט ישן שוב אין אנו מהלקינן בין גע לגע ואף אי מתרמי דמגרש את אשתו בשביל ערות דבר ג"כ חסור לגרש בגע ישן חף דליכח בי׳ הששח שיבח עליה מ"מ לח רצו הכמים לחלק בין גע לגע והשוו מדותיהם שלא לגרש כלל בגע ישן אמנם ב"ש אזלי לשיטתייהו דלדידהו הגירושין דכתיבי בקרא שמגרש את אשתו בעל כרחם דכתיב כי מנאן בה ע"ד בזה ליכא למיחש לשמא יבא עליה ומותר לגרשה בגע ישן וכיון דבעיקר גיעין שהם כרוב ובהם משתעי הקרח חין לחוש ולנזור לחסור גט ישן דעיקר גיעין הנחמר בקרח שהבעל יכול לגרש בע"כ הוא רק כשמנא בה ערות דבר ובזה היא מוזהמת מלפניו שובגם במיעוע גישין הייע היכא ששניהם מרולים להגע או באלו שכופין אותו לגרשה בזה אף שאינה מוזהמת לפניו גם כן לא אסרו לגרבה בגט ישן דמשום מיעוט גיטין לא גזרינזולא היישינזלשמא יאמרו גיטה קודסלבנה במיטוטא דמיעוטא לחשש לעז דיאמרו הולד פגום כיון שאינו דבר איסור רק לעז ולפ"ז שפיר פליגי ב"ם וב"ה היכת שנירשה ע"י ערות דבר וגם אם גירשי בלח ע"ד באופן שגם לב"ש מלי לגרשה כמו שבחבתי בהגהותי ואפ"ה אזלי לשיטתייהו כנ"ל אמנס ראיתי בב"ש סימן קמ"ח ס"ק ד' ובסימן קמ"ט ס"ק ד'דכתב אם גירשה מחמת זמת לא היישיגן שמא בא עליה ומשמע מדבריו דהיכא שמגרשה מפני ע"ד יכול לגרש בגט ישן וכן אם לנה עמו בפונדק אחד ג"כ לא סיישיט שמא בא עליי וע"כ צריכיואנו לומר דס"ל להב"ש לפי דברי דברי הירושלתי מודו ב"ה לב"ש בגירשה ע"י ע"ד ופלוגתייהו דב"ש וב"ה הוא היכת שגירשה מרצונה דבזה גם לב"ש מצי לגרשה בלי ע"ד דמה דאמר בירושלמי דב"ש וב"ה לשיטתייהו היינו דפליגי בסברא דב"ש לשיטתייהו דרוב גיטין הם ע"י ע"ד לכך לא הששו גם היכי דמיתרמי שגירשה מרלוכה בלי ע"ר וב"ה לפיטחייהו דרוב גיטין הם שלא ע"י ע"ד לכך היישינן בגט שהוא בלי ע"ד אף ששניהם רוצים בגע שמאיבא עלי׳ דכיון דליכא ע"ד אינה מאוסה עלי׳ רק בגירשה משום ע"ד מודיסב"ה לב"ש גם זה לריךלמודעה דאליבא דאמת אין להקשות למה חיישינן בסוטה שהבעל יבוא עליי בדרך ומוסרין לו שני ת"ח עמו לשומרו ולח המרינן שמוזהמת היה עליו ולמה במלח בה ערות דבר לענין גע ישן כח חיישינן לב"ה שיבח עליי חי לחו משום דם"ל ב"ה שיכול לגרשה אפיי בלא ע"ד דיש להרץ דבמנא בה ע"ד לתברר להבעל בודאי שוינתה כדאי׳ בשלהי ומס׳ גיטין דב"ש יליף דבר דבר מה התם בעדים אף הכא בעדים לכך אמר בירושלמי שהיא מוזהמת עליי משח"כ בסוטה דליכח חלח ספק דחשודה בעיניו הוחיל וקינח לה ונסתרה לכך היישינו שמא יבוא עליה בדרך עוד יש להלק דגבי סוטה הוא מילחא דאיסורא דהת סוטה אסורא לבעלה בלאו ועוד יסתעף מיניי אסור מחיקת השם בחנם ללח עורך דחם בח עלי׳ חין המים בודקין חותה וחיכת חיסור מח קח משם דהת מוחקיובשם במיסהמתררים לכדחיישינותףבמלח׳ דלת שכיח מבח"כ בגיטין בחינו חלת משום לעו לח הוי היישים שיבות עלי׳ חם הית מוזהמת עליו ואין להקשות מדברי התוסי במסי יבמות דף ל"ו ע"ב בד"ה ולא קתני יפרים שם כחבן החום׳ גבי מינקת הברו ומעוברת חבירו שקינא

וגם על אאמ"ו הגאון זצ"ל בתשובה הכ"ל יש להקשות דאף שדהה ראיות הריב"ש אכתי יש להוכיח דעדות ע"א באשה אינו מה"ת מר"פ דהכל מודים בעד מיתב שכות פטור אמנס אאמיי הגאון זצייל שם באותה תשובה בדף ל"ב ע"ג בד"ה ואמר אני כחב על מה שהשיב הריב"ש לדברי המחעקש לומר דר"פ אמר ששמעה בן שמת היינו האשה שמעה מע"א ולא הב"ד ח"כ מה הילוק יש בין ע"ק לשני עדים אם לא העידו בב"ד רק שהאשה שמעה מהם וכי אאמיין הגאון זמיל דנקט ששמעה מעיא דבשני עדים אורהא דמלחא להביא עדים לב"ד כדי שתערוף גם התוספת כתובה ואח"כ דוהה דברי עלמו דחם ע"ח נחמן מדחורייתה ח"כ בעדות ע"ח נמי מטלת תוסי כתובה א"ו אטו כל אשה יש לה תוספת כתובה ע"ש ואני אומר דרהיי זו מספיק לפי ריהטא דסוגיא דמס׳ כחובות אבל בסוגיא דמס׳ שבועות עדיין קשה דמהלק בין הפרקים דהכל מודים בעד מיתה שהוח חייב כגון דלח אמר לח לדידה ולח לב"ד והכל מודים בעד מיתה שהוח פטור כגון דאמר לדידה ולא אמר לב"ד ע"ש ולמה לא מוקי הכל בחדא גונא דאמר לדידה ולח חמר לב"ד והכל מודים דחייב היינו שיש להחשה תוספ׳ כתובה א"כ קא מפסיד לה החום׳ כתובה דאם הי׳ מעיד בב"ד היחה נועלת גם התוסי כתובה והכל מודים דפטור כגון שאין לה תוסי כתובה ולכך פעור שאינה לריכה לעדות העד כיון שאמר לדידה שמת בעלה אינה לריכה לעדות העד בב"ד כלל דעיקר כהובה יש לה גם ע"פ עצמה א"ו מדלא מחלק ר"פ בכך מכלל דס"ל דעדות ע"ח חינו מה"ח וחינה נועלת החום" כחובה ע"פ טדות ע"ח ולפ"ז הדרת הקושית לדוכתה למה לה הבית הריב"ש רתי מסוגית דמס׳ שבועות וכו׳ - וכ"ל דס"ל להריב"ש דמהך סוגית דמסכת שבועות ליכא ראי׳כלל דיש לומר דס"ל דמה שחזרו ב"ה להורות כב"ש אינו מטעם מדרש כחובה אלא מטעש הק"ו אם הקלתם בערוה החמורה לא נקל בממון הקל וח"כ מכח הק"ו הזה גם החום' כתובה נוטלת ע"ם עלמה כת"ם הב"ם בסי' י"ז ס"ק קכ"ע בשם הר"י בלוי ע"ש וח"כ חף בחשה שים לם תום׳ כתובה ג״כ אין יתרון להאשה בהגדת העד לפני ב״ד אף שנאמן מה"ח דסוף סוף ע"פ האשה עלמה שאמרה שמת בעלה ג"כ מטלת החוספת כחובה וכשאמר לדידה ולא אמר לב"ד פטור אף שיש לה חוספת כחובה ועפ"ז מלאתי דבר נאה ומחקבל ליישב קושי הלח"מ בפ"י מהלי שבועות הל' י"א ושפיר השמיט הרמב"ם הך אידך דר"פ ולא הביא האי דינא דאם אמר לדידה ולא אמר לב"ד שהוא פטור מקרבן שבועת עדות דלפי שהעלה אאמ"ו הגאון זל"ל בחשובה הנ"ל ס"ל להרמב"ם דעדות ע"א באשה שתת בעלה נאמן מה"ת והרמב"ם לשיטתו סבר דטעמא דב"ה שהורו להורות כדברי ב"ש שהאשה מטלת עיקר כחובה ולא ת"כ משום דדרשי מדרש כחובת ולא משום הק"ו כנ"ל וא"כ להרמב"סלשיטחו לפי פסק הלכב אין מקום להך חידד דר"פ דחף חם חמר לדידה ולח חמר לב"ד ג"כ הוח חייב דאף שלענין היתר לה נשא ולענין עיקר כחובה אינה לריכה להעד דגם באשה ע"פ נאמנת לומר מת בעלה מ"מ איכא נ"מ לענין ת"כ דע"פ עצמה אינה נוטלת ת"כוע"פ העד נוטלת גם ת"כ ולכן השתיע הרמב"ם כך דינא דאמר לדידה ולא אמר לב"ד דאם הי׳ מביא דין זה הי׳ מוכרה לחלק בין חשה שכחב לה מ"כ ובין חשה שלח כחב לה ח"כ וכיון שהחילוק זה אינו מפורש בש"ם אין דרך הרמב"ם להביא בספרו הגדול יד החוקה אף שהדין דין אמת לכן השמיטוי פירות המשרין מכל אלה הדברים דאם טדות ע"ח בחשה שמת בעלה הוא מה"ת אז יש חילוק בין אשה שכתב אשה שלא כחב לה הבעל ת"כ אבל אם ובין לה הבעל ת"כ מדרבנן חז כות ರವಗಿತ עדות, ע"ח רק אמר לדידה ולא אמר לב"ד בכל גונא פטור מקרבן שבועת עדות ואיוהעד מחויב להגיד עדותו בפני ב"ד דאיוחועלת בהגדת ע"א נפני ב"ד דאףע"פ האשה עומה שחכולי לומר מת בעלי היא מותרת להנשא ומעלת עיקר כתובה ות"כ גסע"פ עדות הע"א אינה מעלת ולפ"ז יש לקיים דברי השואל הכ"ל השובה כ"ע דשם היי המעשה שהעד לבר אמר להאשה בפני אנשים חוץ לב"ד בלי שום קבלת שכר שנהרג בעלה ואם שנעל אח"כ שכר להעיד בפני ב"ד לח נפסל בכךכיון דחיו לריך להגדת העד בפני ב"ד דהת החשה נחמנת בעומה וחפי לדעת החימ בשיע חה"ע סיי י"ו ס"ק ה"י דצריך הב"ד לשלוח אהר העד לשמוע ממנו שמת בעלה של האשה כבר כחב החמ"ו הגחון זמ"ל בנו"ב מה"ת הלק ה"מ סי' ח'י דוה הוח דוקח חם החשה אומרת לפני ב"ד ששמעה מעד פלוני שמת בעלה אבל אם אומרת סתם ששמעה שמת בעלה אינה לריכ׳ להגד׳ העד בפני ב"ד ע"ש בנו"ב

דברי ידידו הק' שמואל סג"ל לנדא .

: בע"ה יום אי י"א מרחשוון תקע"ג לפ"ק

משה עלה ומעלה מרגניתא מעומקא מצולה מים מבארות עמוקים דלה יברכדו ה' בשלש אלה אשר במולא תלה ה"ה אהון ידידי הרבני המופלא ומופלג החרוץ ושנין כש"ת מוה' כשה עלישטאבע לרו יאיר:

פב כוה שהקשה כ' מעל' לפי דברי בהגהתי במ"ב מה"ת בחאה"ע מי קכ"ע שכתבתי דאף לב"ש יש במניאות גירושין אף שלא מיא בה ערות דבר וע"ז הקשה מירושלמי הובא בחום' מס' גיטין ד' ע"ע ע"ב דמפרש טעמא דב"ש דפוטר אדם את אשתו בגט ישן וגם גבי גידש את אשתו ולכה עמו בפולדק אהד דלא חייש שמא בא עלי משום דב"ש אזלי לשיטתייהו דס"ל לא יגרש אדם את אשתו אא"כ מלא בה ע"ד א"כ מוזמת היא ועאוסה בעינין ובודאי לא נא עלי ולפי דברי קשה אין פוטר

אלא על נסר דאותולההר מתקרי(עלבע)ולכך כותבין תמידי לשון זכר הואיל ומלה נסר הוא לשון זכר ואף שבלשון רבים מלינו גם לשון נקבה נהרות מ"מ בנשון יחיד לא מלינו נהר בלשון נקבה כ"א בלשון זכר כמ"ש בכתוב (בראשי" בי י"א) ונהר יולא מעדן בלשון זכר ובכל ד' נהרות שם הכל לשון זכר אמנס ידוע להוי למעל' דכל זה הוא לכתחלה אבל בדיעבד אם כתבו דמהקריא אין קפידא ויעיין מעל' בפסקי מהר"י איסרלס סי' קפ"ה ובמהרי"ו סי' ק"ל בתקון גע דפתבו שלא נתברר אם לכתוב להאשה המתקריא או מתקרי כי בתרגום ב של מגילה נמלא לפעמים מתקרי באלף ולפעמים מיתקרי בלא אלף ייע"ש וכן בא מעשה לידי בגע שנשלה לכאן והי' מקום עיגון קלת והכשרנו את הגע למסרו מיד השליח ליד באשה לאון הו' מקום עיגון קלת והכשרנו את הגע למסרו מיד השליח ליד האשה ותו אין להאריך כ"ד ידידו הד"ש

הק׳ שמואל סנ"ל לנדא

בע"ה פראג יום א׳ ט׳ א״ר תקע״ה לפ״ק

שלומים אלף לך שלמה המופלג בתורה ובחכמה מכלכל רבריו ברעת ומז'מה ה"ה אהובי מחותני ירירי הרבני המופלא ומופלג החרוץ ושנין מוה' שלכה הלוי דושנית נ"י

בו ע"ר באלתו באיש בהוא עתים צוטים ועתים חלים ונתפשר ליתו גט אם יש היתר שהאשה תעשה שליח קבלה כי קשה להאשה ליסע למקום רחוק חבר הבעל דר שם וגם יש לחוש פן יהיה חז בעת שעותו באינו ראוי ליתן הגע וא"א להאשה להתעכב בעיר אחרת להמחין עד שיהיה בעלה בחלימתו דעתי מוטה להקל לעשות שליח קבלה יען שהנדון של מעל׳ הוא ממש הנדון אשר נשאל עליו הב"ח בתשובה סיי ק"א הובא בב"ש סיי קמ"א ס"ק מ"ס וביני ביני בא מכתבו השנית ושם נאמר שכבוד ידידי הגאון אב"ד דק"ק פ"ב מפקפק שלא תעשה האשה שליח קבלה במקומה ויתלוה עם הבליה שני עדים למקוםהב"ד של הבעל כמו שהביא הב"ח בסוף חשובה הנ"ל בשם הכמי לרפת ואין תקנה להאשה כ"א שתלך להעיר אשר שם הבעל ותעבה שליה קבלה בם בעת שהבעל בהלימתו ולא סגי בלא"ה כי יש לחוש פז בשעה שתמנה הבליח קבלה יהיה הבעל בשטותו ואינו ראוי ליתן גט ובעל השליהות מטעם כל מילתא דלא מלי למעבד השתא לא משוי שליח כמבואר במיר דף י"ב ע"ב וכןמבואר בהגהת מ"ל בפי וי"ו מהלי גירושיוהליגישהכמי קונסטאנטינא הסכימו להורות באשה שנשתטית שאין רשאי להבעל לצות כהסופר שיכתוב ולהעדים שיחתמו ויתנו לה כשתשתפה משום מילתא דלא מצי למעבד השחא לא משוי שליח ע"ש ומזה ינא הגאון אב"ד דק"ק פ"ב לדוו גם בשליח קבלה שאין האשה מצית לעשות שליח בשעה שאינו מבורר שהבעל הלים ומסהייע להגאון הנ"ל מלשון הב"ש הנ"ל שהביא פסק הלכה משו"ת הב"ח הנ"ל וכיבהתיר שהחשה תעשה בליח קבלה בעת חלימתו וכוי ופתר הגאון הנ"ל שכוונת הב"ם בלריכה שתעשה שליה בעת הלימחו דוקא משום האי חששת דכל מילחת דלת מלי למיעבד השתח לה משוי שליח והנה מעלי להלק ינא מסברא דנפשיה דגבי שליח קבלה לא זריך להיות במידי דמצי למיעבד השתח ואף שדבריו דברי טעם הם אעפייכ הסרים הבלין ועוד זאת הין להעמיד הדין להקל באיסור א"א מסברא בלי ראיי׳ ברורה מש"ם ופוסקים אמנם אני אעבה סמוכין להאי דינא דליכא למיהוש כלל בנ"ד להאי הבבא ואקבע בו מסמורת בראיות ברורות בעזרת ההוכן לאדם דעת וכבר היה לי בזה משא ומחן של הלכה בימי עלומי בחשובה שהשבחי להרב המנוח מוה׳ ליב מאטערם דארף ז"ל והיא נמנא׳ באמתחתי רשום בכהב ראשי פרקיסבקולר ועתה אברר הדברים כשמלה בע"ה ומתהלה אני אומר בזה וודחי שבדברי הב"ח מפורש שלח חש לזה כלל שהרי כתב בשחלה שם וז"ל אסים לה חקנה לעשות שליח קבלה המקוסמושב ב"ד המכר שכשיבוא הבעל לשסבהלימחו יכחוב בגט ויחננו ליד שליח קבלה ואח"כ יודיעו הב"ד שבמקום כחיבת הגט להב"ד שהוח סמוך למקום החשה שבפניהם קיבל הכליה קבלה הגט מיד הבעל בשעת הלימתו כי קשה על החשה להתעכב שם במקום מושב הב"ד שהבעל רגיללבות שם עד שיבות לשסהבעל מכמה הכבות במא לא יבא עד זמן מרובה ושמא לא יהיה אז שעת הלימתו עכ"ל הב"ח הרי מפורש שהשחלה היה שהחשה חעשה שליח קבלה בב"ד שרגיל הבעל לבוח בם חבל בשעת עשיית השליה חינו הבעל שם וחינו מבורר אם הוא באותה שעה הלים או שוטה וע"ז השיב הב"ה להחיר לעשות כן וכלפולו בחשובה בהית הות רק לברר שתיובזה לחוש להגדר כשהבית העור בשם הר"פ שלח לעשות בליח לקבלה בזמן הזה ולבסוף הביח עוד חקנה בשם הכמי צרפת שהחשה תוכל למנות שליח קבלה במקומה ויהלוו עם השליח עדים להעיד על מנוי השליחות בב"ד כדי לנאת מחששא של העור בשם הר"פ שהשם שתות לה ימנה עדים לקיים שער הרשחת שליה קבלה רצל מזה שלריך להיות מינוי השליחות מהאשה דוקא בשעה שהבעל חלים לא הזכיר דבר והסליםלהרתקנה כמו שנזכרה בהשאלה ומעתה כיוזשהב"ש מבית הגראת הב"חולה הזכיר שבה להו סיף הנחי זה שמינוי השליחות היה דוקא בעת שהבעל בהלימתו בוודאי הסכים לדברי הב"ח ומעולם לא היה כוונת הב"ש לזה רק כוונתו במה שכתב שחלימתו היה רק מעט מצינו בזה ברוב הזמן נבתקע הבעל בשטוחו ולכך קשה על החשה להמחין שם עד שיהיה הבעל בחלימהו ויתולה גט מידו לידה בלי הצטרכות שליה קבלה כיון בזמן שעותו עגרר זמן רב יותר מזמן הלימחו קשה להחשה להתגורר ולהתעכב זמן רב במקום רחוק מביתה ומפני דחק זה החיר הב"ח למנות שליח קבלה אף בזה"ו ומ"ש הב"ש שהחיר לעשות ש"ק במקום שהוא בעת ב הלימתו אין זה קאי על עשיית שליה קבלה אלא הכוונה שבמקום שיהים

מסתרה דלא היישינושיבא עלים כיון שתסורה עליו מדאוריית׳ הרי שלא היישינן שיבוא עליה ולמה מלרכינן שני ת"ח ללותו בדרך שלא יבא עליה זה לאו קושיא הוא דמה דכתבו התוס׳ דלא היישי שיבא עליה כיון שאסורה לאו קושיא הוא דמה דכתבו התוס׳ דלא היישי שיבא עליה כיון שאסורה עליו היינו דלא ילטרך לגרשה אבל עכ"ש הפרשה בעי כדמפרש במס׳ סוטה דף כ"ד במשנה דחכמים אומרים יכול הוא להפרישה הרי דעכ"ש הפרשה בעי בלא יבא עלי׳ רק לענין שיהי׳ לריך הרחקה יתירה להלריך גט כל כך לא היישי׳ כיון שאסורה עכיו משום שקינא לה ונסתרה ודוק בזק ומפני הטרדה אין הפנאי מסכים עמדי להאריך ותן להכם ויחכם עוד ולכ׳ מעל׳ יספיק הקילור ויאמן לי כ׳ מעל׳ כי לכבודו פניתי מעט להשיב מפני הכבוד אף בקילור ויאמן לי כ׳ מעל׳ כי לכבודו פניתי מעט להשיב מפני הכבוד אף כי הערדות הליצור עמוסים עלי כאשר מכותלי מכתבי ניכר שכתבתי בנהילה כ"ד אומוכן לטובתו

הקי שמואל סב"ל כנדא

דברי הגאון המאה"ג המפורסם בבור מות׳ דוך דיימיט אכ"ר דק"ק ע"ח אשרבתב ליז' שבתתקע"ב לפ"ק וו"ל:

בל באתי להליג לפני רום הדרת גאונו בעסק דברי תורה אחת אשר זה בנים קדמוניות הי׳ לנו פלפול וכ׳ מ"ו הגאון זלה"ה ולהבדיל לחיים במעם את נרו סחרי דברי ועכשיו נראה לקיים עם קנת תום׳ מרובה על העיקר על האי פיסקא בהמניא בנו"ב קמא האה"ע סי׳ ב׳ דאפי׳ לדינא דהש"ם אינו יכול לגרש ע"י שליה בעל כרחו כמו האי דתופס לב"ח דלח מהני אפי׳ עשאו שליח ורבים הקשו וגם אני הייתי מהמקשים מסוגיא דגיעין דף י׳ ע״א בכליחות בע״כ דבגירובין איתא והנה זה איזה בנים עלה בלבי לתרך דבאמת סוגיא דגיעין קאי למ"ד תופס לב"ה במקום בהב לאחרים קנה ולדידי׳ לית דינא ודיינא שיוכל לגרש ע"י שליה בע"כ רק דקבה למ"ד הופס לב"ח במקום בהב לחתרים לא קנה קבה מברייתא דהשיב בג׳ דברים שוו ג"נ לשחרורי עבדים ואמאילא השיב לשמה ומחובר וע"כ מילהת דחיי בקידושין לח קחני אבל במעט עיון גם זה לא תברא דנוכל לומר דמ"ד תופס לב"ח במקום שחב לאחרים קונה איהן סובר כריב"ל דאמר בירובלמי ריש גיטין דקתני לומר בפני נכתב מבום דאין בקיאין בדקדוקי גיעין וא"כ לדידי׳ כל פסולי גיעין הן לשמו ומחובר הכל בכלל מוליך ומבית ויעיין רים גיטין תוספת דים לפי בתיון בקיתין והרמב"ן בהידושין מביא לברי הירושלמי וכמדומה שכתב בפיי דלירושלמי הכל בכלל מוליך ומבית :

בחי להליע ספקי בתה שרחיתי לחדת"ו בתה"ח החה"ע סי׳ ק"ו ד"ה וחמנס מבוחר שם דשם נחר רחוי לכתוב דמתקרי בלשון זכר ולח דמתקריח ובחצת כן הוח בסדר הגע סי׳ק"ח דיש לכתוב דמתקרי אמנס נרחה דחולי לח נחמר רק בנחר שקורין בלשון זכר כמו (דער ריין) חמנס נרחה דחולי לח נחמר רק בנחר שקורין בלשון זכר כמו (דער ריין) וכהנה חבל נהרות שקורין בלשונקבה כמו (דיח עלבע)וכהנה חולי יש לכתוב ב"כ בלשון נקבה דמהקריח וסמך לזה מדברי ד"מ סי׳ קכ"ע מחודשי׳ כ"ח בשוף הדבור חבל חי כתבו פוחה הוי שינוי דיש נהרות נקרחים לשון זכר ויש בלשון נקבה משמע ג"כ דיש לחלק בזה ונח מחוד לעיין בזה היטב ולהודיע דעתו הרמה כי הוח הילכתח רבתי לגיטין ויתר מזה לח לכודיע להטריחו זה הפעם דברי העומד על משמרתו ומלפה רניתי להטריחו זה הפעם דברי העומד על משמרתו ומלפה רניתי

הק׳ דוד דיישש

וזה השבתי לחרב המ"ל

שפעת שלומים אלף לכ' אהיבי ירירי הרב הגאון המפורסם לשבחנ"י ע"ה פ"ה מוה' דוך דייטש ג"י

פד הכונית דגיעין אזלא אליבא דרגא דהא קאמר אלא לרבה לפ"ז לרבה ובין לרבה ובין לרבה אמובר קשיא מחובר ולפ"ז נדהין דברי מעל׳ דאיך שייך לומר דסוגיא זו אתי למ"ד חופס לב"ה במקום שהב לאחרים קני הלא רבא דחה במס׳ ב"מ דף ה׳ ע"ב לרמי בר המא ואמר לעולם אימא לך דמגבי׳ מניאה לקבירו לא קנה לרמי בר המא ואמר לעולם אימא לך דמגבי׳ מניאה לקבירו לא קנה ועיין מתוספת מסכת ב"מ דף י׳ע"א בד"ה איתבי׳רבא דרבא קבלה מר׳ נרמן דסובר לא קנה יע"ש ובגוף דברי אאמ"ו הגאון זל"ל ועיין במ"ב מה"ת מסי"ת בהאה"ע סי׳ קי" וסי׳ קי"ב ומה שכתבתי בהגהותי שם לכלק כל הסתירות ולהחוק הדיותה שפסק אאמ"ו הגאון זל"ל לפסול גע בע"כ לכלק כל הסתירות ולהחוק הדיותה שפסק אאמ"ו הגאון זל"ל לפסול גע בע"כ

ש"י שליח ייע"ש היטב:

בה וכה שלי מעל להלק דבנהרות הנקרמים בלשוז נקבה כגון (דית המנית רחיי מסרמ"ת דית ווייקסעל) כותבין דמתקרית בלשוז נקבה ומצית רחיי מסרמ"ת בד"ת סי קכ"ע מחודשי כ"ח גבי נהר פות שכתב פותה הוי שימי ולדעתי חין זה נכון דבד"ת כ' על שם העלם של הנהר פות וכי פותה הוי שימי ולדעתי חין זה נכון דבד"ת כ' על שם העלם של הנהר פות וכי פות וכי פותה וה"ת המוספת מורה ללשון נקבה בזם שפיר כ' הרמ"ת דסוי שימי בהרי שם העלם של הנהר הות פות ומות הוי זכר ועיין בתשובת מהר"ם פתדווי סי י"ח אבל חם כותבין ופות הני זכר ועיין בתשובת מהר"ם פתדווי סי י"ח אבל חם כותבין דיתבה על מהר פלוני דמיתקרי פלוני הך מיתקרי חינו סובב על שם הרחשון מתח הכי דיתבה על מהר עלבי דמתקרי עלבת הנה תף ששם העלם של עלבע ביות נכה (דית עלבט) חפ"ה הך דמתקרי עלבע חינו סובב על עלב בות נכה לוים מובב על עלב

ציון היו הייבים עולה או חטאת אין כופין אותם לתת לאנשי משמר אלא יכולין לעשות שליה לכל כהן שירצו להקריב קרבנם והעורות שלהם והקשה רש"י ז"ל על פיי זה מהא דאמרינו בהגוול קמא דהיכא דלא מני למעבר עבוד׳ לא משוי שליח לכך פרש"י בלשון אחר דלענין בכור והרמישקאמר דאיןמוציאין שלהם מידם והתום׳ שסבד"ה ואיומוציאיו מדחים לשוו שני של רש"י ומקיימי לשון הרחשוןוכתבו דקושי׳רש"י מסוגיא דב"ק דכל היכא דלא מני למיעבד עבודה לא משוי שליה לא קשיי דשאני הכא אם יבוא אלי ויאמר שהוא כהן הי׳ ראוי למיעבד עבודה דומה זה לזקן וחולה דקאמר עם שנותן לאיזה כהן שירצה הואיל וע"י הדהק הוא ראוי לעבודה וכן מנא הר"ר אלהנן בירוסלמי דמסיק דתערובות עבדינן כחולם וזקן עכ"ל התוס' ע"ש ובחתת הכי איתה שם בירושכמי ביבמות וז"ל : אילון בני התערובות מה את עביד בזקווחולה או כטמא ובעל מוסמסתברא מעבדינן כטמא ובעל מוסומתניהין טבדת לון כזקן והולה דהניכן אין מוליאין את שלו מידו עכ"ל הירושלמי הרי מפורש דבני התערובות מלי למיעבד שליה להקריב קרבנם לחיזה כהן שירנו להפקיע הזכות מאנשי משמר ואף שהם בעצמסאינן יכולין לעבוד עבודה אפ"ה יכולין לעשות שליה מטעם שאם יבא אליי ויאמר שהוא כהן מצי לעבוד עבודה ולכחורה יפלח הלח בחמת לח חתי חלי׳ ולח נחברר חם הוח כהן ועדיין באיסורן עומדין שלא לעבוד עבודה ולא היו יכולין להקריב קרבנן בעלמן וחיך יהי׳ השליחות קיים ח"ו ס"ל להחום׳ והירושלמי כיון במציחות להתברר ע"י חלי׳ שיתמר שהוח כהן שוב לח שייך לומר שהוח מילחת דלה מלי למיעבד בעלמו ומעחה מכ"ם בנ"ד שהחים הזה מוחוק להיות עתים הלים פשיטא שהאשה מנית למנוח שליה קבלה כיון דיש מניאות למיעבד השהת אם יהיי הלים בשעה זו ולא עוד אלא שאני אומר דרש"י ז"ל ממאן בתירוץ לומר שאם יבא אלי׳ ויאמר שהוא כהן שזה לא שכיח שיבא אלי׳ ויאמר מי שהוא ולד הכהן ואף דלעיל ר"פ החולץ ר"פ ס"ל לר"י האי סברת שחם יבת תלני היינו הוחיל ונתברר כבר דהת הפילה ס"ל לר"י

דאמריט איגלאי מלהא למפרע והוי כמו שאם הי' בא אלי'מתחלה ויאמר שמפולי מפלי וכן גבי ספיקות דהשביט בת הליצה ויבום שמביא שם התוסי

בד"ה תיגלי מלתא וכו׳ ע"ש משא"כ בדבר שעומד באיסור עכשיו אינו רשאי לעשות בליח שמא יבוא אליהו ויאמר מי הוא ולד שפחה ואין להקשות

מקידש החת משתי החיות שהביחו התוס'הכ"ל דמסקינו בדף מ"ח ע"ב לר"י דחוללת ונחשבה עולה ליבוס מהחי טעמא שאם יבא אליהו ויאמר דהא

קידש ע"ש דהתם אמרי׳ דרך שלילה דלאו ודאי נחשבת אינה עולה ליבום

כיון שחולי יתברר דהת קידם שחם יבות חליהו וחף שהות מלחת דלת שכיהת

מ"מ לא נוכל בה לומר באינה עולה ליבוס אבל הכא בולד כהן שנחערב

בולד שפחה דעדיין באיסו׳ מחמה ספק ס"ל לרש"י ז"ל דאיך יעשה שליח

בשביל דבר זה שמא יבא אליהו שהוא מלתא דלא שכיחא שיבא אליהו ויאמר

שום הוא כהן וגם ע"י מקרה אחרת הוא דבר הוא דבר קשה להתברר מה שלא נברר מקטנותם עד עתה בזה ס"ל לרש"י שהוא דבר רחוק שיהי' זה

להיות עתים חלים בזה גם לפיטת רב"י היכא נקל בתניאות ביהי' ראוי

ליתן גט הואיל והוא דבר רגיל להשתמת להיות הלים ומנית האשה לשווי׳

שלים קבלה בכל עת כיון דאיכא במניאות להיות הלים בשעה זו וראי׳ לזה

ממה שכחב הב"י באה"ע ס"ם ל"ח וו"ל ונראה שגם דעת הרא"ש שפירש

דטעמא משום דישינה לית בה דעת כלל ששלהה שליה קבלה הרי ידו כידה וכיון שיש לו דעת מנורשת וע"כ י"ל כן לדברי הכל שחל"כ לא הי' לנו

להכשיר שליח קבלה אלא א"כ ידענו שהיחה נעורה בשעת קבלת הגע ואם

אין הבעל במקום האשה הוי דבר שא"א לעמוד עליו עכ"ל בב"י היטב

ואני מוסיף להקשות איך אפשר להבעל לעשות שליח להוליךהגע לאשתו שמא

באשם ישונה בשעה זו ואינה ראוי׳ לקבל הגע וגם איך אפשר לאשה לעשות

שליח לקבלה גיעה שמה בהחי שעתה ישוהבעל והרי לדעת הרח"ש הכ"ל

כשר לעבודה ומחשב כא מצי עביד השתא אבל בנ"ד שהבעל הוא

השינה הוי כמו הסר דעת וכל הישן הרי הוא כאיש שאין בו דעת והי׳ לנו לדון את כל אדם כמו עתים חלים ועתים שוטים א"ו כמ"ש: אך מנאתי וראיתי במ"לבפ"ט מהלי אישות היוי בד"ה ולפ"ז מסתפק באשה שהיתה ספק מקודשת כגון שזרק לה קירושיו ספק קרוב לו ספק קרוב לה ובח אחר ועשה שליח לקדש לו חשה זו לחחר שיגרשנה המקדש הראשון עי אמרינן דהשיב שלים דהרי איהו אם הי׳ מקדשה היו הוששין לקדוםיו מספק וא"כ חשיב מילחת דמני עביד השתת תו דילמת זיל לחידך גיסא כיון שהוא לא יכול לקדשה קרושין גמוריסחשיב מילתא דלא מצי למיעבד ע"ש במ"ל שמראה פניסלכל צד ובסוףדבריו מסיק שדבר זה תלוי במחלוקת רש"י ותוס׳ הנ"ל בסוגיא דיבמות בכהן שנתערב בולד שפחה והנה כבר בארתי דפכוגתא דרש"י ותום׳ אינו עניו לנ"ד וגם לרעת רש"י מלי עביד שליה לקבלה דדוקא בולד שפחה שנתערב ס"ל לרש"י דליכא מזיאות שיעבוד עבודה כ"ח שיבא אליהו ויאמר שהוא כהן וזה אינו שכיה כלל ולכן גסשפיקא של הרב מ"ל אינו ענין לנדון הנ"ל דגם בספק קידושין ספק קרוב לו ספק קרוב לה ג"כ ליכח במניחות שיבורר במילתח דלח שכיח שיבח חליהו ויאמר גם אין לומר דאיכא במציאות שיקדשה הבליח קדושי ודאי אם היה הראשון שהיי בו ספק קרושין מגרשה בגט דכבר כתבתי דגירושין לא ישכיח כדתיי בובחים ב' ע"ב ועיין בתוםי שם שכתבו שתפי' בחשה שוינתה תהת בעלה הגירוקיו לא שכיח ע"ש מכ"ש בספיקו בל הרב מ"ל וא שכיח שיגרשה ויותר הוא במניאות שיקדשה שנית קידושי וודאי כיון שכבר אגיד בה בספק קידושין באופן שבנ"ד לכ"ע איכא במניאות שיהיי חלים בשעה שהאשה קידושין באופן שבנ"ד לכ"ע עובה שליח קבלה כנ"ל חמנם הרב מ"ל שם שדח ביי כרגח וכתב שחיודעתו

הבעל בעת הלימתו אבר עם עתיד ליתן הגט בב"ד הכוא תעשה האשה שליח קבלה כדי שידעו הב"ד המסדרים את הגט ששליח זה נעשה שליח לקבלה מהאשה לפניהם ולא יהיו לריכים קיום לשליחות זה . אבל מעולם לא עלה ע"ד הב"ם להוסיף דבר על הוראת הב"ח שלא הקפיד ע"ז כלל והרבר מוכח שהב"ח והב"ם לא הגריכו שיהיי מבורר בשעה שהאשה עושה בליח קבלה במקום אשר הבעל שם לידע אם הוא אז חלים דאל"כ שלריך שתהיי האשה במעמד הבעל במקום ב"ד לידע שהוא הלים אם כן הפוכי מטרתא למה לן להתיר לעשות שליה קבלה שלא לצורך הלא יכולין למסור הגע מיד הבעל עלמו להאשה כיון שהאשה בעלמה היא שם בעת שהבעל בהלימתו ותחת חשר היא עושת שליח קבלה בב"ד בשעה זו יכולין לכתוב זלחתום הגט ולמשור חותו מיד הבעל ליד האשה ואם יש לחוש שעת הלימתו לא יספיק ולא ימשיך כ"כ כדי שיהי שהות לכתוב ולהתום ולמשור הגט לידה ח"כ מה יועיל לה שתמנה שליח לקבלה הרי היא חוזרת למבוכה זו שאין תועלת בשליהות זו כיון שהיא לא מציח למעבד השתא לקבל גיעה טרם שיחזיר הבעל לשטוחו וח"כ ממנ"פ אם יספיק זמן הלימחו בכדי שתכולה לקבל הגע בעומה מיד הבעל למה לן להתיר שליה קבלה נגד גדר העור בשם מהר"פ ואם לא יספיק עת הלימתו ויש לחוש שיחזור מהר לשיטותו א"כ מה אהני לומינוי שליה קבלה בעת ההיא כיון דלא מציח למעבד השתח לקבל גיעה מיד הבעל גם שליה לח מלית למישווי י ודע שיש להקור בבעל בחמר כחבו והמ גט לחשתי דכותבין ומתנין לה ולמה לח ניחוש להאי דינא דכל מילחא דלא מצי למיעבר השתא לא מצי משווי שליה דהא בשעה שאמר תנו גע לאשהי עדיין היה מהוסר כהיבה ולא הוה ביד הבעל למסור הגט בעלמו בשעה שאמר תנו גט לאשתי אמנם זה אינו דבשביל שמחוסר כתיבה לא מחבב זה מלחא דלא מלי עביד השתא כיין דכתיבת הגט הוא התהלת הענין והכשר לנחינה ותמיד כחיבת הגט הוא התחלת הנתינה והרי זה דומה לשולה גט לאבתו למקום רחוק מהלך יום או יומיים דג"כ בשעת מנוי שליה הולכה א"א להבעל למסור הגט עכשיו לידי האשיואפ"ה מני משווי שליה הואיל והליכה הוא ההתחלה והכשר לנחינת הגט וכבר עמד בזה חאמיו הגאון זציל בספרי דורש לציון (דרוש י"ג) מזה על דברי ר"ה בחום׳ מס' מיר שם באשה שאומרת לחברתה לושי והפרש חלה (יע"ש בהגהתי) אבל בבעל שהוא עתים הלים ועתים שוטים ובטרם שיגמור כתיבת הגט יהזור לשטותו בזה בודאי מהשב הנתינה דבר דנא מצי למעבד השתא דהא יהזור לשטותו הראית לדעת דע"כ איןכוונת הב"ח והב"ש שיהי' מבורר בשעת מימי השליהות שהבעל הוא חלים רק כווכתם שהחשה חעשה שליח במקום שיהי׳ הבעל לעתיד בעת הלימתו ובם יתן הגט וימסרנו לשלים קבלה יהיי בחיזה זמן שיהיי רק שיהים ידועה לב"ד בשליח זה נעשה בפניהם לשליה קבלה וכמ"ש לעיל וכן מוכח לדעת הרח"ם כל חדם בשעת שינה הוי כמו חין בו דעת עיין בב"י ס"ם קל"ה וא"כ ליכא במניחות לעשות שליה קבלה אם לא נודע שהבעל כעור בשעת השליתות וזה א"ח לעמוד עליו עיין היעב בב"י שם ולקמן אכתוב לשון הב"י וכאן לא שייך לומר דיש ביד כל אדם לנער אותו משינתו דוה מחוסר מעשה וכ"ז שהוא ישן אין בו דעת וכן מוכח מדברי ב"י הנ"ל ודוק ובגוף הדבר למה לא הששו להאי דכל מה דלא מני למעבד השתח ולח משווי שכיח שהוח דין מוסכם בש"ם במס' מיר ובפוסקים באין הולק ולכאורה י"ל דס"ל להב"ח והב"ש דעד כאן לא אמרינן דלא מני למעבד שליה במילחא דלא מני עביד השתא אלא בדבר שאינו רגיל להשתנות וליכא מציאות למיעבד השתא בשעה שעושה שליח כגון בהא דקאמר רבא שם בסוגיא דמיר דמודה ר"י בהי׳ לה אחות ונתגרשה לאחר מכאן דכיון בשעם שאמר לשלוחו נא וקדש לי אשם היתה זו א"א ולה היתה עומדת להחגרש ולה הי' מציחות כלל שהתקדש לחים חהר וליכח למימר דחיכה מניחות להתקדש לו חם היי מגרשה בעלה בגע דסתם אשה לאו לגירושין עומדת כדאי׳ במס׳ זבהים דף ב׳ ע"ב גסלא. היי מניחות לומר שברגע זו שחמר לשלורו נח וקדש לי חשה ימות בעלה בל אשה זו דמיתה כי האי לכ"ע לא שכיח ולא מחשב זה מציאות וכזבאומר לאפטרופס כל הנדרים בהדור אשתי מכאן ולהבא היפר לה ליכא שום מציחות שהבעל יפיר להבח להכמים דר"ח שם וכן בהפרשת הלה שעמדו עליו רבותינו בעלי חוס׳ ז"ל בסוגיא דנזיר ליכא במציאות בברגע א באומרת האשה להברתה לושי לי קמה והפרישי הלה יהיי העיסה נלשה מקמח זה שיהיי רחויי להפרים ממנו הלה וכן בפסק שהסכימו חכמי קונסטאנטינא שהוא בהגהה מ"ל לא מהשב מניאות שהאשה השהפה דכיון ההית בחזקת שוטה מוקמינן לה תחזקתה שתשתר עוד בשטותה כמו שהית עד עתה מבת"כ בנ"ד שהבעל מוחזק להיות עתים הלים ועתים שוטים עד עתה מבת"כ בנ"ד בהבעל מוחזק להיות עתים הלים ועתים שוטים ורגיל הוא להשתנות משעותו להלימתו א"כ הרי איכא במניאות שברגע זו שהחשה עושה שליה לקבלה יהי׳ הבעל הלים וראוי ליתוגע ואף שאין הבעל לפנינו וא"ח למיבדק ולמיקם להתברר אם היי הלים בחותה שעם עכ"פ הי׳ במניחות להיות הלים בבעה זו בוב לח חמרינן בזה מילחח דלח מני למיעבד הבתח כיון בחין זה ודחי ומצית למנות בליח קבלה וכן נ"ל לדעת הב"י בס"ם קל"ה כל אדם בבעת שהוא ישן הוי כמו אין בו דעת א"כ כל אדם הוא בגדר עתים צוטים דהא בודאי ישו ואפ"ה ישבו דין בליהות מטעם הנ"ל:

ומצאתי ראי׳ לזה דאם הדבר בקול והוא בספק בקול אי מצי למעבד הבחת תו לח תפ"ה מני למעבד בליה והות מוכח מהת דתי במשני ביבמות דף צ"ע ע"ב גבי תערובות כהן בוולר שפהה דחים נותנין להם קדבים ואין מוניאין בלהם מידיהם ופרש"י שם בלשח רחשון דאם

מידי דאנן לא מלינן למעבד ואינהו מלי עבדי והאי עבדא דאיהו לא מלי מקבל גיטו ובליה מני למעבד ומהרץ הש"ם להכק הבקרבנות כא שייכי ישרחל כלל וכלל הבל עבד בייך בגיטין דהא עבד מקבל גיטו של הבירו מיד רבו של הבירו ע"ש בגמ' והקבם אאמ"ו הגאון זצ"ל בספרו דורש כליון (דרוש י"ג דכוגית זו כותרת לכוגיה דמיר דשטמסיק הש"ם דמה דלא מצי עביד השתא לא מצי עביד בליה וא"כ מה בכך דעבד בייך בגיעין לקבל גט בחרור להבירו מיד רבו בל הבירו מימ הלח הוח בעוֹמו חִינוֹ יכול לקבל גט לעוֹמו מיד רבו לרכב"ח וחיך יעשה שליה קבלה הח לא מני למיעבד השתא בעלמו ומה נשתנה זה מהא דאמר נא וקדש לי אבה דמסקינן דלא נעשה בליה לחבה שהיחה א"א ונתגרשה אה"כ מבום דבבעת שכיחות לא היה יכול לקדשה ואף ששליה הזה היה בתורת שליחות לקדש אשה אתרת אפ"ה לא מהלי ההליהות לזו שנתגרבה אח"כ-ומכה קושי" זה רנה תהמ"ו הגהון זל"ל לפרש מה דקחמר כל מילתא דלא מלי עביד הבתח לא משוי בניה הכוונה כל מה דהשניח לא מצי למיעבד הבתא וא"כ התי שפיר סוגיא דקידובין דכיון דהעבד שייך בגיעין השליח שני להיות שלוחו תמיד לקבל גע שחרור מרבו משח"כ באשה שנהגרשה אח"כ לא היה העניה בשעת בנעבה שלוהו לקדש חשה זו כיון שהיתה חז ח"ח ועיין בנו"ב מש"ת התה"ע סייעי והנה אמבדידן בשיטת רש"י ותוסי קיימים והם לא פירובו פן שמפרשים בסוגית במיר כל מה דלא מלי עביד השתא קאי על המצלח עומו דכל בהמצכח לא מני למעבד הצהא לא משוי צליח א"כ הדרח הקושי לדוכתה לשיטת רש"י ותוסי איך יכול העבד למנות שליח לקבל גט בהרור מיד רבו הא הוא בעומו לא מני עביד הבתא ועוד אני מוסיף כנוקשות הפכח ופלח חיך פשיע לי׳ להש"ם בסוגי׳ דקידושין דעבד מלי למבוי בליה לקבל גט שכרור מיד רבו מכה ג"ש זלה לה מאשה אכתי קבה. די לו לעבד להיות כחשה והת חשה גופח חינה יכולה למעבד שליח קבלה חם היא בעומה אינה יכולה לקבל הגט מבעלה ואיך נילף מאשה שהעבד מני למעבד שלית אף שהוא עלמו אין יכול לקבל גט שהרור מרבו ואדרבה נילף הגז"ם דלה לה מחשה להומרא דמה אשה אינה יכולה לעשות שליה אם היח עלמה חינה רחוי נקבל גע מיד בעלה אף עבד לא יכול לעבות בליח לקבלת גע שהרור הותיל והות עלמו חימו רחוי לקבל גע מיד רבו ומכה להד קושי׳ והמי׳ זחת מוכח דגבי שניהות לקבלה ליתא להחי דינא ואשם יכולה למיעבד ש"ק אף בשעה אשר היא בעלמה אינה יכולה לקבל גע מבעלה וגבי בכיהות לקבלה לא אמרינזכלל כל מילחא דלא מלי עביד הבתא כמו בביארתי לעיליובזה חמרתי לחרץ עוד קובית חחת שהקבה חחמ"ו הגחון זכ"ל בם בספרו דורש לציון דלדעת ר"ת בתום׳ יבמות קי"ג ע"ב ד"ה ילתה ובגיטין ס"ד ע"ב ובקידושין מ"ג ע"ב ד"ה וכל • דקטנה אף שאינה יכולה לשמור את גיטה וחינה מתגרעת ע"י עלמה חפ"ה מתגרעת ע"י חביה והקשה הגחון פני יושע בגיטין דף ס"ד ע"ב לפ"מ דמסיק הס"ם בגיטין דף כ"א ע"א דמה שוכתה התורם לקבל גירושי בתו הות מתורת שליחות דקאמר שסדאשכחושליהות לקבלה בע"כ שכן האב מקבל גט לבחו הקטנה בע"כ ואיך יהיה לדעת ר"ת האב בניה קבלה נגע בהו הקעום הא קיי"ל בכל הש"ם דמילתא דלא שייכי בדנפבי לח מני למיעבד בליח והח קענה ליתח בדנפבה בגיטין כלל וכי האמ"ו הגחון זו"ל דקובית הפ"י יש לדחות דכיון שבודתי עתידה להתגדל ונהגיע לעונת הפעוטות שפיר מיחשב מילתת דחיי בדנפשה תך חירוך זה זה מספיק ליישב קושי' הפ"י בהקשה דקטנה ליתא בדנפשה יכולין לותר דמחשב איחא בדנפשה לכשתגדל אבל מ"מ ישאר הקושיא מסוגי׳ דמיר דמסיק שסדמלהת דלה מני למעבד השהה לה מני משוי שליה והרי קטנה לא מני עביד הבתא לקבל גיעה ואפ"ה האב נעשה שלוחה לקבל גיעה זל"ל בם בספרו דורב לליון כן הקשה אאמ"ו הגאון והנה ליכת למימר דבאני כאב דהתורה זכתה לו להיות מקבל גע בתו דסוף סוף מכ"ל להגמי בגיעין הכ"ל לומר דמתורת בליהות מקבל האב גע לבתו הקטנה שהוא נגד יחר דיני השליהות הלא יותר ניהא לזלמימר דלא מחורת שליהוץ זכה האב לקבל גע לבתו הקענה ומנ"ל להגמ" למילף מזה דאשכחן שליח לקבלה בע"ל ואם זה היה ידוע לחכמינו ז"ל דליכא אופן אחר במה שהאב יקבל גט בתו הקטנה כ"א מתורת שליח קבלה יסתטף מיניי למילף לכל בכיהות דתני עביד בליח אף דלא מני למעבד הבתא ותסוב הקוביי על סוגיא דנזיר הנ"ל מנ"ל לרצא עם לומר דמודה ר"י באשה בהיתה א"א ונתגרבה דלא נעשה בליח לקדם אשה זו משום דלא מלי למיעבד השחא מכ"ל זה הלא מנינו להיפך שהאב נעשה ש"ק לבהו הקטנה אף דלא מנית למעבד הבתא אבל לפ"מ שבארתי לעיל דגבי שליחות קבלה לא שייך כלל הך דינח דכ"מ דלח מלי עביד השתח לח מלי למעבד בליח חתי שפיר דחיו לדמות שאר שליחות לשליה קבלה ושפיר נעשה האב ש"ק לבתו הקטנה אף שבשאר שליהות לריך להיות מלתא דמלי עביד השתא ומעתה אחרי חודיענו אלקים את כל זאת קמה וגם נובה הוראת הב"ח והב"ש באיש שהוא עתים הלים ועתים שוטה החשה יכולה לעשות ש"ק שיקבל הגט מבעלה בעת שיחי הכים אף בבשעת שנעשה שליה לקבלה היה הבעל בשטותו ולא היה ראוי ליחן גע וכדאי הם חרי עמודי החוראה הב"ח והב"ש לסמוך עליהם ובפרט שהדבר מוכח מש"ם ולא מלינו חולק בפוסקים על דיז זה. ותו מפני בטרדה לקצר אני צריך כ"ד מהותנו הד"ש הכותב בידים רפות מפני הגי הזמן וקורותיו:

הקי שמואל סג"ל לנדא

פז שארה אים בנקרא שמו בהיותו יהודי מתתי והוא מפקאם לכחוב מתתיהו בוי"ו או מחתיה בלא וי"ו בסוף ולדעת מהרשיל לריד

מוכה בראיי׳ זו דים לחלק בין ממון לקדושין וכוונת הרב ז"ל דאף בלשיטת התום׳ בתטרובו׳ וכד שככה יכול לעבות שליה להקריב קרבנו ומחשב רחוי כשבוד בתח יבח הכיה ויאמר בהוח כהן זה הוח רק כשנין ממון כהפקיע השורות מהגשי מבמר הבל בקדושין בהוא היסורא לא במענו ולפ"ז הרחי" קהבחתי מתערובות כהן בוכד שפחה לנדון דידן נפלח בבירח דחין כלמור **היכור**ה ובפרט היכורה דה"א מממונה אך אני אומר שמכבד ראיי' זו ג"כ מוכָה בדבר בחות במליהות למיעבד השתח מלי למעבד בליח תף בחות 'ספק הם הי' מלי למיטבד השתח דהכ"כ לא תמלא בכיהות לקידושין ככל דהיך מני נמיעבד בנים נקדם כו אבה אמאי לא ניהום במח בחותה פעה לח היתה האבה מרונה כהתקדש לרוחרי נדעת הד"מ וכן פסק בש"ע אה"ע סיי ל"ם סעיף י"ח בהגם דהם אמר לבלוהו לקדם לו אבם פלונית ומת השניח להסר מיד בקרובות וים חולקיז בה וכ' בד"מ הטעם בלשיטת התוס' במס' מיר לא אמרילן הזקה בליה עובה בליהתו מבום שמא לא היתה האשה רוצה להתקדש ומה באמר ר"י באסור בכל הנשים בבעולם הוא רק משום קנם ומזה כמד מור"ם ז"ל דחם חמר לקדם כו חשה ידועה דלא שייך קנם בזה מותר בקרובותוק וכז המרינן הזקה בליח עובה בלימתו דשמא לא הית׳ האשה רונה לקבל קדובין ועיין צב"ם ובח"מ ועייובמיל בפיש מהיחיבות הלכה וי כ"ם עכ"פ נדעת מורים לשיטת התוסי נה סמפים ההזקת שליה עובה בכיהותו כיון בחין בידו לקדבה דבמת לת תתרלה ות"כ חיך תלי למיעבד בניה נקדם כו חבה הת חיכת כפק תם בשעת שעבה הבליח היי רנון החשה להתקדש ושמח לח היי חז רנוכה להתקדש וח"כ כח מני למעבד השהח וֹהִיךְ שוּי׳ בליח וכן ה״ח לחשה לעשות בליח קבלה במח בהחי שעתח לח היה רלון הגעל לגרב הוהם ולה מלית למעבד השתה וחיך מלית למעבד ש"ק אלת הות הדבר תבר דברתי דכיון דתיכת במניחות ביתרנה הבעל לגירובין או החשה לקידושין שוב לח שייך בו לומר מיכחה דכה מלי עביד השתח כ"ז העליתי בימי עלומי אך כעת אין רלוני לקבוע אדני ההיתר על יכוד הנ"ל כי שדיין יש לב"ד כהלוק ולומר באין להביא רחיי׳ מדבר בהוא תולה ברצון האדם השיב שפיר מגיהות כיון שבקל יכול לפתות את הבעל לגרשה וכן לפתות האשה לרלות לקידובין משת"כ בעתים כלים. ועתים שוטה בהוא דבר באינו ביד החדם וחין סמה בידינו לעצות תוחו הנים בבעה זו הפבר נה מהבב מניהות להיות השיב דבר שמלי כמעבד הנוא ובלח"ה ע"כ לריכין אנו לחלק בזה בין היכא דהיכח התאמנות לפתוח זה את זה להיכא דליכא התאמנות דהא רבא אמר במיר בסוגיא הכ"ל ומודה ר"י באבה שהיה לה אחות וכתגרבה הח"כ במותר באחותה משום דלת מלי למשוי שנית כ"ז בסיתה א"א וקבה כלא סוא במליאות שיגרשנה ולריך לומר דכיון דכתם אבה לאו לגירושין למעגד מני か) מתשיב הכתת ולפ"ז יוקבה חיד חבה עובה ב"ק במח לא יהרובה הבעל לגרבה דהא לאן כגיוובין עומדתוכח מני למעבד הבתח וחיך בוי׳ ביק ועיכ לריכין להלק דסהם אבה לאו כגירובין עומדת היכא דאין חבה מהאמלת להביג גע מבעלה וסתם אבה הינה מתאמלת לכך אבל כבהאבה עובה בליה נקבנת גט הרי הזיט בהיא מתאמלת לגט בזה אתריכן דמקרי דמלי עביד העתח דאיכת במני ות שיפותה הבעל כיתן לה גט עכ"פ חין רחייה לנ"ד חבר הין בידינו לעשות חותו הכים בבעה זו והוח דבר שהוח בידי שמים: אך אין אנו לריכין ככל זה ולענ"ד נראה ברור דגעליה קבלה אשר האשה עובה השליח בזה לא בייך כלל הך דינת דכל מיכתא דכא מלי למעבר השתח וגם בלח מני למעבד השתח מני משוי׳ שליח לקבכם וחין זה דומה לבאר בליכות אבר המבלה וריך למכור לבליה הרגון והמחשבה והמשבה לקדב לו אבה לריך לזוכתו כגון לפעול פעולה לפעול פעולה בתהיה האבה מקודבת להמבלח ובאומר לאפוטרופוס נהפר נדרי אשהו הוא פועל נהתיר הנדרים להאשה וכן האשה שאמרה לושי לי קמה הפרישי הלה פועלת להתיר העיסה ולחול קדושה על החלה וכ"כ שליה להולכה שממנה הבעל להוליך געו לאשתו הוא פועל להתיר את האשם בכל הלה לריך המבלה למסויכהו ברלוזובמהשבה בפועל יולא לשלישי בזה אמרינן באין בידו ליהן הכה להבליח אם הוא בעלמו אין לו כח הזה בבשה בעובה הבכים והוי זה כמו מקנה דבר בחינו ברשותו משח"כ בחבה שעושה שיק בזה לה לריך לה פעולה ולה רלון ולה מחשבה דהה החשה מתגרבת בע"כ בלי רעונה ומהשבתי וגם חינה גריכה למעשה בפועל דהת אם זרק כה גע לחלירה וכרבותה מהגרבת וכיון באינה לריכה מעשה וראן ומחשבה לקבכת גיעה השליחות הוא רק הסכמה שתהי יד השלים כמו ידה של האשה בזה לא שייך לומר מילחא דלה מלית למיעבד השתא לא משוי בליח כיון בחין החשה לריכה למסור כה והרשתה לפעול פעולה ברלון ובמחבבה רק שההי יד הבלים לידה ואף דבליחות לקבלה לאו מידה איתרבאי כ"א מושנת ושנהה איתרבחי כדאמר אבייבגיטין ד' כ"א ע"א מ"מ שליהות זה בהוא רק עסק בבין האבה והבליח ואינו נמשך מזה פועל יוצא לשליםי מהשב זה דבר שמצית למעבד השתח דהח בכל שעה תמיד הוח בידה למנות אדם שיעמוד במקומה ומה בכך שאין האשה יכולה לקבל גע מבעלה מפני בהות בוטה בשעה זו הכת תין השלית פועל דבר על הבעל כ"ת על התשה "י קבלת הגט מיר הבעל כפיהים הלים נמגרשה החשה ועחה חקבע מסמורת ברתיון הזקות מהשים דבשליהות לקבלה לא לריך להיות מידי דמנית למיעבד הבתח והוא מסוגיא דקידושין דף כ"ג ע"ב דקא מבעי' לי׳ אליבא דרשב"ת דס"ל בשטר דוקת ע"י תררים ולת ע"י עלמו מהו שיעשה עבד בליח לקבל גיטו מיד רבו כיון דגמר לה לה מאבה כאבה או דילמא אבה איהי מצי לקבלה גיטה בליח ומי מצי משוה עבד דחיהו לא מקבל גיטו בליח נמי לא מלי משוה בתר דבעי כדר פשטת להלה מחשה דממר כאבה ומקבה מהת ರ*ಪನ ר"ם ברי׳ דר"י דכהנים עלותי דרהמנא נימו דאי שלוהי דידן מי איכא

הקורש שלהם הוא מתתיה או מתתיהו לא הוי אלא קיצור שם וכיון שהו ירוע ונקרת בשם מתת חין זה שיטי השם ולכן לענ"ד כיון שח"ה ליתן שני גיעין לנחת מן הספק בשסהקודש מתחיה חו מתחיםו שהבעל לא יתרנם ליתן שני גיעין וגם בלח"ה כתה פוסקים מפקפקים וחין דעתן מסכמת ליתן שני גיטין כ"ח בהכרה גדול עיין בנו"ב קמח החח"ע סיי צי ובנו"ב מה"ת האה"ע תשובה ק"כ קכ"א קכ"ב בויכוח שיש לי בזה עם ב"א הגאון מהר"ח כ"י לכן מותר לכתוב רק קינור השם מתח והיינו היכח שידוע ונקרא בעם מתת ומה שחלקו בפוסקים אם לכתוב מתתיה או מתחיהו והמהרש"ל והב"ש הסכימו לכתוב שני גיטין ולת בהרו שיכתוב רק שם מתת לבדו בלי שם הקודם כלל היינו במי שנקרא גם בשם מחתיה או מחתיהו וידוע גם בשם הקודש בין המכירים אותו משא"כ במדינתינו שנקראים בכל עסקיהם בפי כל בסם מתת בודאי מוטב לכתוב עם מתת ואף מי שירלה להתעקש ולפקפק בזה היינו לכתחלה אבל במקום שא"א בעניואחר כמו בנדון הוה כמו דיעבד וכשר ונכון הדבר לעשות והנה מה שחשש הרב מוהי אלעזיפלעקלעם שלא לכתוימתת פוואולי גסאחר המרתו נשאר שמו מתת הואיל וזה הוא גם עם על א"י לרעתי אין בזה שום בית מיחוש חרא ששם של ח"י הוא מאטיים או מאטיאם ואינו דומה לשם יהודי, מתת לא בכתיבה ולא במבטא ועור דמה ענין שאין כוחבין שם א"י בגע הוח מטעם להזכיר שסיהורי בגע שוכתב בו כדת משה וישראל הנה כ"ז אסהשמות נפרדים ואינן דומין זה לזה אבל היכא ששם ישראל ושם א"י שוין איז בו קפידא כלל דלא אמרו אלא בשם המורגל רק בין א"י לבד ולא מסקי׳ ישראל בשמי׳ אבל אם השם מורגל גם לישראל מה הסרון יש בזה שגם הא"י נקראים בשם הזה וגדולה מזה כתב הרב גע פשוע בסייקכ"ע ס"ק כ"ג באחר שהיינקרא ביהרות יוהנן ואחר שהמר קראו לו הא"י יוסף מני מגרש בו דהרואה הגע יאמר שמא ביהרות כשתנה שמו יוסף ע"ש הרי אף ששם השני ניתן לו אחר המרתו מן הח"י לשביוסף מלי מגרשבו הוחיל ושם יוסף הוח גם שם ישרחל כן נלענ"ד אחר כחבי זאת ילא בדפוס מהר"ב מהרא"פ ספר תשובה מאהבה חלק שלישי ושם בסוף הספר בקונטרס פי התערובות הדפים דברי חשר כתבתי בשולי מכתבו להחנו הרב המחה"ג מוה׳ אינק שפיטן ורנה לתרך דבריו וכתב להשיב על דברי וז"ל שם המעיין בגט פשוט שם ירחה שחין זה השגה עלי דעור כתב שם וז"ל אם כשהמיר קראוהו יוסוף שכן משנים השמות ליוסף קוראים יוסוף ולאברהם קוראים איברהיים וכיולא בהם יש להסחפק אם השיצ כה"ג שם של א"י ואין לכתבו עכ"ל והה"ד בנ"ד אולי שיט את שמו מתת למאטיים כמו מיוסףליוסוף ויש לחוש קנת למה שיבואר בש"ע סיי קכ"ע סעייה צהגהי אם כתב עם של א"י וכתב וכל שום וחניכה דאי׳ לי׳דפסול ולכך הייתי מסתפק בדברות הראשונות אף שאין כתיבתו כקריאתו ע"כ דברי הרצ מהרא"פ והנה כל אלה הדברים הם דברי שגיאה ולת כוון יפה דדברי גע פשוע כוח חס כותבין יוכוף איברהיים ולא אברהם בזה מסתפק か הרב גע פשוע דהוי כמו שם של ת"י אבל כשכותבין יוסף או אמרהם או איכפית לואסבין הא"י נקרא יוסוףאו איברהיים ואני תמה על הרב מהרא"פ דלפי הבנחו יהי׳ דברי הגט פשוע סותרים 'ת"ו מרישה לסיפה ויותר קשה דלפי דבריו שחשש בכ"ר שמא נשתנה שתו בהמרתו מן מחת למאשיים והשש לרברי מור"ם סיי קכ"ט סעיף הי בהגה א"כ לא יהיה באפשר למי בביבדות הי׳ שמו יוסף או אברהם לכתוב גע לאבתו מפני ההשם שמא קראוהו יוסף או איברהיים לכן האמת יורה דרכו שדברי הרצ עור"ם בהגה" כם כפשוטן היינו שכחבו בפירוש שם של ח"י וכתבו כל שוסוחניכה והדברים

פשוטים וחין להחריך בום כלל וכלל · כ"ד הק' שמואל סי"ל לנדא

תשובה שהשבתי לחחר מחכמי דורינו

יהו ה' עמו וועל על במתו הצלחות ישיג שובע שמחות וינחל על מי מנוחות ברוב ברכות ה"ה כבוד אהו' ירירי וחביבי הרב הגאון נ"י

פר זה איזה שבועות אבר בא לידינו מכתב מהרבנים ב"ד בלירוף עוד הכמי העיר מופלגי חורם מקהלחו ובחוכו רלוף אהבה תשובה ופסק הלכה מסיני ועוקר הרים ה"ה כ'רום מעלי ידידי הגחון כ"י כתובה מזה ומזה עם הראה את ידו הגדולה אלל במים אדירים בהריפות ובקיחות וכחשר מנחתי כי לדון יש חשובה פניתי מכל טרדותי לבח חל עמק יהושפט להשתעשע וללקע באתריו אתרי נועם ראשון נאמר מכבוד מעלי לדון במה שתגאון מ"ל ז"ל בפרק כ"ג מהלי אישוח ה' ט"ו עומד בבית הספק מי שקידש אשה צומניט זה - דאיכא הרם רגמ"ה שלא לגרש בע"כ אף בארוסה אם יכול לגרש ארוסה זבע"כ מי שנפסק לו מעות מחותנו ופשע לו את הרגל אם נימא דבכי האי גונא לא תיקן רגמ"ב הקלה זו להביא שם דברי תשובת פני משה שנסתייע מחשובת הרב משפטי שמוחל וסיים הרב מ"ל עם בלא בביב כ"א לפטור כארום מבצועה אם נבגע לעבות הופה אבל מתקות וחרם רגמ"ה לא הכריע בדבר אמנם כ' מעל' מביא דברי התכובה כלי מחשובת פני משם חשר שם פסק הלכה למעשה צמה שבח לפניו בק"ק קונשטאנטינא שים שם קידושין צשעת השידוכין וגם סחתן נסבע להכניסה לסופה ביום הנועד וכשהגיע היום היה החתן רוצה להכנים לחופה אך אבי המשודכת היה מעכב בדבר ודחה את ההתן מדהי אל דהי מהתת בלא היה סיפוק בידו לסלק הנדוניא אשר בתחייב לחת לבתו ונסתפק שם מתחילה לדידודאיכא הרם רגמ"ה שלא לגרש בע"כ אם יכולה היא לומר אני לא פשעתי נגדך אייכ כנום בעל כרחך כי אין אתה רשאי לגרשני בעל

לרוך בזה שני גיטין אי בשם מהתיהו מלא והשני בשם מתתיה הסר וי"ו וכן כתב הג"ש בסיי קכ"ע ס"ק מ"ג וכן הכריע בסדר עמות אנסים אך שהוא קשם כעת לכתוב ב' גיעין וגם לא יחרצה הבעל להתעכב בפני הרב וב"ד משך זמן שיהיי בהות ככתוב שני גיטין וים כאן מקום עיגון ועל ד"ו בא בשאלם. הרב המא"הג מוחי חיצק שפיטץ אב"ד דק"ק ברעזניטץ מאת הוחנו הרב המאה"ג מוה׳ אלעזר פלעקעלם ודרש ממני לחוות דעתי בזה להלכה למעשה והנה הרב הנ"ל כתב בזה שני דרבים ח'י לכתוב רק שם מתת וכל שום והניכה דחית ליי כי זה הוח שם שרגיליו בו ויודעים חותו ביותר ועיין ב"ם סי׳ קכ"ע ס״ק ח׳ וכן נעשה פה הלכה למעשה מחחמ"ו הגחון זל"ל ובית דיט הצדק בחחד שהיי שמו נקרת בפי כל ליב ולח ידעו חם נקרת בשם הקודש אריי או יהודה ונעבה המעשה ע"פ הוראתם לכתוב רק שם חול ליב וכן הביא בסי גע פשוע סיי קכ"ע אות קל"ב במי ששמו עבידי ולא היו יודעים בשם הקודם חי הי׳ עובר או עובדיה ע"ם והרב מהר"א פלעקעלם הנ"ל מפקפק בזה והבם בדבר בהבר ששם מתח הוא גם שם לח"י וחולי גם שמו ההר המרתו הוח כך וים לחום למה שמבוחר בש"ע סי׳ קכ"ע סעיף כ׳ לכן בחר בדרך חרר לכהוב מחתיהו מלח וי"ו כמ"ם בחה"ד סי׳ רל"ב וכ"כ ב"י שדבר פשוע הצל השכמים במדינות שקוראין בהנוכה מתחיהו מלא וְי״וֹ יש לכתוב מלח וי״ו ועיין בב״ש סי׳ קכ״ע ס״ק מ״ג ולכן הדחק כזה יש לסמוך ע"ד ההה"ר וב"י וט"ו · ע"כ דברי הרב מהר"ח פלעקעלם הנ"ל והנה אני רואה שהרב הכ"ל בדרך השני נחית למנין ולרף גם דעת הע"ז לדעת תה"ד וב"י אבל שגה ברואה ואדרבה הע"ו פסק שיש לכחוב מתתיהו כלת ויייו דבוה כשר תפיי היי במו מתתיהו כמו שמבית הב"י בשם חה"ר בשם הזקי׳ משח"כ להיפוך עכ"ל • ע"ש בט"ז אה"ע סי׳ קכ"ט ולפ"ז אם אנו נהתין למנין דעת הפוסקים אין לנו הכרעה כי לדעת הע"ז ובס"מ פסקו ביש לכתוב תחתיה הכר וי"ו ולדעת המרש"ל באין לסמוך על החזנים בזה כלל אף שעולה בחורה בשם מתתיהו הוא ספק ומלריך גיטין ע"ש אמנס כיון בכנדון זה שהוא שעת דהק וקבה לכתוב ב' גיטין לכן דעתי מסכמת לדרך הראשון לכחוב רק מתת וכל שום וחניכה דחי׳ לי׳ ואם הוי השבינן שם מתת לשסתניכה והי׳ מקום לפקפק בזה לפי פירוש הב"י בריש סי' קכ"ע לדעת הרמב"ם דלעולם אין כותבין שם חגיכה לבדו ומכ"ש בנדון זה שגם אולינו כותבין וכל שום הניכה דאי לי' דע"י זה גרע טפי שנעשה השם מחת לטפל ואף בהב"ש בס"ק א' ובס"ק ג' הולק על הב"י מ"מ לא מלאני לבי לכנום בדבר שהוח תלי׳ בפלוגתה אמנם באמת אזלינו הוא שם מתת עיקר רק שקורין אותם לחורה בשם מתחיהו או מתתיה לכן בשעת הדהק כזה הוי כמו דיעבד ועיין בב"ש הג"ל ובפ׳ גע פשוט שם ריש פי׳ קכיע וחייכ צודחי חם כתב רק שם שידוע בו ולח כ׳ כלל שם הקודם הדבר פשוט כמו שוכתב לעיל שנעשה פה קהלתינו ע"פ בורחת חחמ"ו כגחון א"ל בחחד שביי נקרח בשם ליב ולא ידעו אם שם הקודש של כוא ארים או יהודם וחורה בצירוף ב"ד מו"ש פה לכתוב רק שם ליב לגד וכן פסק בס' גע פשוע בשם עבידי שלא היו יודעין כשם הקודש שלו אם הוא עובד או עובדיה ופסק לכתוב רק עבידי ואף בי"ל דהתם שאני ששם עבידי הוא שם בפני עומו וכן בהוראת אאמי"ו הגאון וצ"ל ובית דינו ג"כ עם ליב הוא שם בפ"ע לכך כחבו שם הזה לבדו משא"כ בשם מחת שהות רק קינור השם מן שם מתחיהו וחינו דומה לשם עבידי ושם ליב חעפ"כ לת נתבחר בחחד מהפוסקים המפורסמיסשחם ידוע ונקרא בפי כל בקינור השם וכתב הקינור השם לבדו שיהי׳ פסול בדיעבד רהת אין להוש כלל שיאמרו שום הוא אים אחר כיון שהוא ידוע בשם מתת לבדו והיירגיל בשסשות לכל המכיריואותו וגסרובא דרובא אשר נקראים מתח חותמיןעלמם בשסמתת ולא נזכרו בשסמתתיהו או מתתים רק כשנקראים לעלות החורה והנה מואתי בחשובת מהר"ל הביב סי׳ קל"ב הביא תשובה מהרב המבי"ט במעשה ששם המגורשת שניחן לה מעריםה הי' גואלה וגם בכתובת נכתבת בשם גזאלת ובהגע נכתבת בשם גזול שכך הית'נקרא'. בפי כל בשם גזול ופסק המבי"ע כיון שנקרחה מפי כל מכירים בשם זה של בזול יהי׳ לקיצור בשם או לכוונת אהרת הרי הוא עיקר שמה ואינו שימוי השם כי לא יפסול בשימוי השם כ"א כשמשנה משם אחד לשם אחר אבל מכיון שנה שם של גזול אינו שם אחר אלא קינור שם או מסיבה אחרת א"כ לא יקרא שינוי שם לפסול והביא ראיי לזה מהשובת תה"ד שפסק בגט שהיישם של המגרש ירתמאל וכתבו בגט ירהמיאל כיון שבכתוב נמנא רק ירהמהל ולה נמנה כלל שם ירהמיהל לה הוי שימוי שם וכו' ע"ש וכן סיים שם בחשובה ההיה וכי כיון ששם גזול היט שם בפ"ע הלה שם של גזולה והיא היתה ירועה והיתה נקראת בשם גזול ה"ו גע כשר עכ"ל סמבי"ע והנה הרב מהר"ל הביב אים ריבו של הרב המבי"ע שפך סוללה שם בחשובה שאהריה ופסל כגע זה היינו מעעה ריעתות אהרות שהיו שה בגט שהיו בו תוספות דברים בנוסח הגט וגם שהיו נהלק כמה תיבות בגט וביו נראין כשתי חיבות אבל מטעם שינוי השם לא ההליע לפסול גע זה רק שבסוף החשובה פשיג על הרב המבי"עו בוה וכ' בוה הלשון גם על דבר שינוי בשם מגואלה לגזול מהפך גוכות והרבה דברים לבטלה ורתי׳ שאינו דומה כלל ומסיים שם בחשובה האמת שהקרתי פה ועיקר שמה היי גזול גם אנשי מערב אומרים שיש נשים בארנות המערב ששמן בצול למאות ולחלפים שכ"ל הרב מהרל"ה הרי אף שהיי כהוב בכחובה גוחלה ונכחוב גזול אפ"ם בסכים ברב מברל"ה באין זה שינוי בם הואיל ושם גזול ידוע והמשם בואת היחה נקראת בעיקר שתם גזול י ומה שמפקפק בשם גזול היינו מטעם ששם גזול הוא ג"כ שם בפ"ע לכך לא יהשב לקיצור שם מגואלה וכיון בשני במוח הלוקין כס יש לחוש שתוח שינוי שם מגואלה אינו הלוק מבם מחתיה או מתת ರಭಾ לגזול י אבל בכ"ד בנקראים וכל מתתיהו

להארום אני איני מעגן אותך באני רוצה בנשואין ואם אתה ממאן כי בשביל הנדוניא עכ"פ א ין אתה רשאי לגרשני בע"כ שלא ברצוני נגד תקנת והרס רגמ"ה ואתה מעגן אותך בעצמך כן יש מקום לב"ד להלוק על פסק של הרב פני משה :

שוב שנית כתב מעלתו ל"י דמאחר שכל החוכהה להוכיה כדעת הפני משה כבען על היסוד הואיל ואסור לגרש אבתו הראבונה בלי ע"ד וכיון דהאי דינא דאדמון בפוסק מעות לחתנו שייך רק בארוסה ולא בנשואה כמ"ם הרמ"א באה"ע רים סיי נ"ב בהגה א"כ נסתר כל הראיי הזאת עפ"מ דכתב הרב מהרשד"ס בתשובה הא"הע סי' ס' והובא במ"ל בפי מהלי גירושין דהך פכוגתת דב"ש וב"ה דלת יגרש חשתו הח"כ מנח בה ע"ד הות רק בנשוחה הבל בארוסה לכ"ע מותר לגרשה אפי׳ במלא אחרת נאה הימנה ועפ"ז נסתר הבנין כיון דאדמון בארוסה איירי שוב אין הילוק בין אשתו הראשונה לאשתו שני׳ וע"ז כתב כ׳ מעל׳ דאין מקום לדברי הרשר"ם האלה חחר שהרב מ"ל שם בפ"י מהל' גירושין דהה את' דבריו והביא דמהרב מוהר"א מורהי בהשובה הלק ב' סי'א' מבואר דאיולהלק בין ארוסה לנשואה ובשניהם שייך פלוגהת דב"ם וב"ה דלח יכול לגרש הח"כ מוח בה ע"ד ע"ש במ"ל הנה אני אומר דהרב משנה למלך לא דחה דברי מהרשד"ם לגמרי רק שכתב שדברי מהרשד"ם קשיסוכתב לא ידעתי מנ"ל דקרא דוכי יקח אשה ובעלה מיירי בנכוחה ואני תמה בזה על הרב מ"ל דודחי רישא דהחי קרא דוכי יקח בודאי מיירי בארוסה דהא ילפי'צפ"ק דקידושיומהאי קרא קידושי כסף וביחה הבל בסיפה דהחי קרא לדקו דברי מהרשד"ם דמיירי בנשוחה דשם נאמר והי׳ אם לא תמלא הן בעיניו כי מלא בה ע"ד וכתב"לה. ספר כריתות ונתן בידה ושלחה מביחו ויצאה מביחו דסתם ארוסה היא בבית אביה ולת בבית הארום ובודאי ליכא לפרש הקרא ביתו היינו רשותו דעדייואינו נופל בו לבון בלוה ויניאה ובפרט לפ"מ שדרש תנא דבי ר"י במשי יבמות דף קי"ג ע"ב דקטנה אינה מתגרשת מדכתיב ושלהה מביתו מי שמשלהה ואינ" הוזרת יצחה זו שמשלה והוזרת א"כ לתנא דבי ר"י בודאי מפרש האי ושלהה מביתו ביתו ממש ובארוסה לא שייך שלוה מבית הארוס דסתם ארוסה היא בבית אביה ואין להשיב ע"ז הא בשילוח בעל השני ג"כ כתיב ושנאה האיש האנרון וכתב לה ספר כריתות ושלחה מביתו והרי להכמים במסיובמות דף י"א ע"ב דפליגי על ר"י בזכיפור וסברו אסהיתה ארוסה מבעל האהרוזג"כ הסורה מבו'מחזיר גרובה הרי דסיפא דהאי קרא איירי גם צארוסה אפ"ה כתיב ביי ושלחה מביתו הנה אני אומר דאין זה דהיי דאף דס"ל לרבנו דפליגי על ר"י ב"כ דאף בארוסה מהאהרון ג"כ נאסרה משוסמחזיר גרושה הנה ההכמים סברו כן מדכתיב והיתה לאיש אחר והוי׳ היינו קירושין כמו שפיר׳ רש"י שם מזה נ למד להכמים דבכל גוונא שייך בי׳ איסור מחזיר גרובה אבל מ"מ מודים הכמים דהך ושלחה הנאמר צבעל האהרון מיירי רק בושותה דלכחורה קבה לב"ם חיך גירשה הבעל שני מחמת שנחה לחוד חם לא מלא בה ע"ד ולריכין לומר לב"ם הפייושנאה האיש האחרון שהיא שנואה לפני המקום - וכמו בדרש ר' יהודה בשלהי מס' גיטין קרא דמלאכי כי שנא שלה שאם היא השמאה לפני מקום שלה לפי גירסת רש"י שם וב"ה ג"כ דרשו כן ואם שנאת שלח שהיא שנואה לפני המקום כפי אוקימתא דגמ׳ בזיווג ראשון ומעתה כיון דלב"ם ע"כ האי ובנאה האים האכרון הפיי שהיא בנואה לפני המקום א"כ איירי קרא בנשואה ולכך כתיב גם בשלוה בעל האתרון ג"כ ושלהה מביתו הואיל ואיירי בנשואה אבל בארוסה יכול לגרשה אפי־בלי שום בנאה כלל אפי׳ מלא אהרת נאה הימנה כדברי הרעד"ם ובזה אמרתי פרפרת ההת דרש"י בפ' כי תנא כתב ושנאה האיש האחרון הכהו'מבשרו שסופו לשנאתה ואם לאו קוברתו שנאמר או כי ימות עכ"ל רש"י בחומש והנה בגמ' בלהימס' גיטין לא דרשינן כמו שפירש"י בהומש רק דרשו זכה משלחה לא זכה קוברהו וכן אי׳ במדרש רבה בפ׳ נשא ולא מכר האי מלתא דהכתוב מבערו שסופו לשנאתה והנה בודאי מאור עינינו רש"י ז"ל ראם כן באיזה מדרש אשר אינו מצוי בינינו אבל יש לדקדק למה לא דרשו בגמ׳ כן בהכתוב מבשרו שסופו לשנאתה ולפי האמור - לעיל דלב"ש האי ושנאה האיש האהרון ע"כ הפי' בזינתה ונעשית בנואה לפני המקום וא"כ י"ל דהחי דרבה הוא גם לב"ש ולכך לא מצי למדרש שהכתוב מבשרו שסופו לצנאתה דכיון דהאי ושנאה הוא הפי׳ בחורה עוד הפעם להיות שנואה לפני המקום וגם החת בעלה החחרון זינתה ח"כ שוב לח שייך למדרש לדיה ורשע לא נאמר דאדם הוא בעל דהכתוב מבערו את זה דהא בהירה וא"כ גם האשה הואת עד רגע שוינתה היי הבחירה בידה שלא לזנות וא״כ איך נאמר שהכחוב מבשרו בתהי׳ שנואה לפני המקום ולכך דרשו דהיינו סתם ここ ע"י גע דאס זכות הוא לו שנהגלגל הדבר לשלחה מביתו צאו קוברתו על שהכנים רשעה לחוך ביתו וק"ל היולא מזה דלדקו דברי הרבר"ם דפבטח דקרה משמע דגירשה מז הנשוחיו מדכתיב ושלחה מביתו ומה שהביא הרב מ"ל מהרב מוהר"א מזרחי בהשובה שנשאל על ארום שרצילורש ארוסתו ומייתי הרב מזרחי עלה פלוגת ידב"ש וב"ה דלא יגרש אא"כ מצא בה ע"ד הגה כבר נתעורר ע"ז הרב מהר"ם חביב בספרו גע פשוע בסיי ק"ט סוף ס"ק ז'וכתב דדברי מהרשד"ההסטעמא דמסתבר דפלוגתא דב"ש וב"ה בנשואה איירי וגם הרב מהר"א מזרהי אינו כולק בזה דהרב מזרחי בתבובה בם נבאל על ארוסה שהיי הארום מתייהד עמה קרוב להבעה הדשים כמנהג אנבי יהודה בהיו מתייהדין כדי ביהי׳ לבו גם בה וארום׳ זו דין נשואה שלה לענין באינו יכול לגרשה אפי׳ הקדיתה הבשילו ואדרבא יש לההמיר בה יותר מנשואה דעלמא כמו שנראה מדברי מהר"ם מזרקי עכ"ל הרב ג"ם יעיי"ש ומעתה איולנו הכרעה לדהות דברי מהרשד"ם: אך מה שרלה כ' מעל' לדמת דברי מהרשד"ם ולהוכים מהירושלמי הובת בחום׳ גיטין דף צ׳ ע״ח ד״ה מג להלן בעדים הקבה בירובלמי

כרחי שלא ברצוני מפני הרם רגמ"ה ומסיים בם דאין לודד כך דנהי דאיהי לא פשעה נגדו גםהארוס לא פשע דארעתא דהכי קדשה שיתנו לו הנדוניא וחם כח יתנו לו הנדונית בכי התי גוונת ליכת הרם רגמ"ה דתף דהית לת פשעה מפני זה לא יפסיר הבעל ואדעתא דהכי לא תיקן הגאון ז"ל וגם הוח לח נשבע להכניסה לחופה ארעתא דהכי עכ"ד וע"ו חמה מעל' על הרב מ"ל שכתב שלא פסק כ"א על השבועה והרי מפורש שסשעל שניה" פבק הרב פני מבה שאין כאן עבועה ואין כאן חקנת וחרם רגמ"ה הנה לדעתי קשה לסמוךבוה על הוראה זו לפסוק כהרב פני משה יען כי הרב מ"ל הביא דבריו וראה התשובה ולא הכריע בדבר וסיים דמה שהרב פני מבה נסתייע עם מתבובת הרב משפעי שמוהל הרב ז"ל לא העיב כ"א על השבועה שנשבע הארום להכניסה לחופה דפטור משבועתו דאדעתא דהכי לא נשבע וכוונת הרב מ"ל לעמוד בספק זה יען כי הרב פני מבה בעלמו לא היה מכריע בדבר אם לא בנסתייע מתשובת הרב מבפטי שמואל והרב פני משה היה מדמה מסברת שהקנת הרסרגמ"ה לת המור משבועה שנשבע הארום להכניסה לתופה ואם על השבועה פסק הרג משפטי שמואל שאין כאן שבועה ממילא שגם הרם רגמ"ה אין כאן דג"כ אמריכן בכה"ג לא היה התקנה וע"ז מפקפק הרב מ"ל שהרב משפטי שמואל לא השיב כ"א על השבועה דפטור משבועתו דאדעתא דהכי לא נשבע וכוונת הרב מ"ל בהשנה א דתיוללמוד חרם רגמ"ה מבכוע שנכבע הארום בעלמו דגבי בכועה יכולין הנו לדון מחומד דעת הנשבע דודחי לח נשבע כ"ח ע"ד שיתנו לו הנדונית אבל איך אנו יכולין לרון בזה ע"ד הרם רגמ"ה לומר שע"ו לא הייתקנתו ואין אנו יכולין להקל ראש בחרם רגמ"ה לשפוט מדעתינו שלא היה החרם גם בנדווזה חשר טענתה טענה שהיא לא פשעה נגדו הוא מוכרה לכונסה אהר שאינו רבאי לגרשה בע"כ כונלע"ד ביאור דברי הרב מ"ל שלא רלה לפשוע ספיקתו מהאי הלכה למעשה שעשה הרב פני משה הואיל ונראה לו בהרב פני מבה בעלמו לא הי׳ הוחך הדין אם לא בנסתייע מתשובת הרב ראי מדברי וכיון בחיו שמותכ משפעי מבפטי במואל ממילא נתרועע היסוד בל הרב פני משה והדבר עומד צספק ומעתה און מה נענין אבתרי׳ דהרב מ"ל בלא רוה להכריע בדבר ואיך הלול בתקנת והרגמ"ה מסברת אם אין לנו ראיה ברורה מכרעת אך מעל' ינא להכריע מכה ראיה להכריח כדעת הרג פני משה בחשובה הנ"ל ונקען ע"מ שפסק הטור וכפי שפירש הרג בית במואל בא"הע ריש סי" קי"ע לדברי הטור דאסור לגרש אשתו הראשונה אא"כ מלא בה ע"ד ופי" הרב ב"ם שם לדעת העור דפלוגתת דב"ם וב"ה בכלהי מס' גיטין הות בזיווג שני אבל בזיווג ראשון גם ב"ה מודו לב"ש דאסור לגרש בלי ערות דבר וע"ז בנה ודייק מעלתו מסתימת לפון המשנה ופוסקים דלא הלקו בהאי דינא דהדמון בפוסק מעות לחתנו לחלק ביוזיווג ראשון לזיווג שני דוודאי בזיווג שני דליכא איסורא לגרש ארבלי ע"ד בזה לריכה האשה לטעון הו כנוס או פטור אבל בזיווג ראשון דלכ"ע אסור לגרש בלי ע"ד איניצריכה האשה לומר או כנוס או פטור אדרבה יכולה להאשה שהאמר כנוס כיוןשלא פשעתי נגדך מוערה אתה לכנוס אותי כיון באסור לך לגרשני בלי ע"ד א"ו מדלא הלקו בכך מוכה דגם בזיווג הראבון ליכא איסור לגרשה אף בלי ע"ד הואיל ואדעתא דהכי לא קדעה ולא הלה עליו איסורא דלא יגרש את אשתו הראשונה א"כ ה"הד לדידולא הלה עליו הרם רגמ"ה ובכה"ג לאגזר רגמ"ה כפסקו בל הרב פני משה בחשובה הנ"ל ואני אומר שותא דכי מעלי נ"י לא ידעתי בזה והדברים הם בהיפך דהא ודאי בהאי דאמר אדמון יכולה היא בתאמר או כנוס או פטור ליכא להלק ביזיווג ראשוןלזיווג שני דגם בזיווג ראשון שותר לגרשה מרצונה דהאי דלא יגרש א"א אא"כ מצא בה ע"ד הוא רק אם מגרשה בע"כ אבל לא כשמגרשה ברצון האשה וגם זה פשוט דאדמון לא פליג את"ק דסובר תבב עד שתלבין ראשה אלא מטעם הואיל והיא באה בטענת או כנוס או פטור בזג סובר אדמון כיון שהיא לא פשעה נגדו חינו רשחי לעגז בת יבראל בכדי ולריך לגרשה אפי׳ באשחו ראשוניכיוןשהיא מרולת לקבלגע איזבו איסור כלל לגרשה אבל כשהיאואינה באה בטענה כ"א מלד אחד וחובעת ממנו שישא אותה ויכניסנה לחופה ואינה רוצית לקבל גט מרלון בזה גם חדמון מודה לת"ק דתשב עד שתלביורחשה דהת הבעל חים מעגן חותה והית הייבת בעלמה על בהית ממחן לקבל הגע מראון הטוב א"כ מה לו לבעל לעשות דלמה ישא אותה בלי נדונית דחדעתה דהכי לה קדבה ולגרבה אינו יכול כיוודאיכה איסור לגרבה בע"כ את אשתו הראשונה לכן לכ"ע תשב עד עתלביוראשה או עד עתהרלה לקבל גט ברעון בטוב והיא תשהדל להשיג גט ממנו ומעתה היא הנוחנת הואיל ואדמון מיירי גם באשתו ראשונה לכך לריכה היא לבוא דוקא מב׳ לדדים ולטעוואו כנום או פטור אבל בטענה דכנום להודא חינה יכולה לבא דלא כייפיי ליי להבעל לכנום אותה בלינדוניא דהא לא פשע נגדה ואדעתא דהכי לא קדשה וגם לגרשה אין אנו יכולין לכוף הואיל ואסור לגרש אשתו בראשונה בע"כ בלא ברצונה ומעתה לדידן דאיכא הרם רגמ"ה ג"כ צריכה היא לבוא בטענה או כנום או פטור והיא מתרנית לקבל הגע איל אם היא באה רק בטענה כנום אף שאין אנו אחראין לטענת אאינן יכולין לכוףאותו לכונסה בלי נדונית עכ"פ א"ת לגרשה כיון דחיכת הרם רגמ"ה שלת לגרש בע"כ וח"ח נכוף אותה לקבל גיעה כיון שגם היא לא פשעה נגדו ומעתה אין הוכהה לפסק של הרב פני משה דיכוליו אנו לומר דעד כאו לא פליג אדמון את"ק אלא היכא דאפשר לו לגרשה ואין איסור בדבר כגון שהיא מרוצה להגט אבל היכא בהיא אינה תובעת הגט רק שטוענת כנום בזה גם אדמון מודה דהשב עד בתלביו רחשה ואפיילדידן דאיכא הרם רגמ"ה בלא לישא בתי נפים והיא מעגן אותו בלא יכול ליבא אבה אהרת ע"י באינה מקבלת גט ממנו מ"מ כבם באיואנו יכוליו לכוף אוהם ולהתיר ליתן לה גט בע"כ נד תקנת והרם רגמ"ה הואיל וגם היא לא פשעה נגדו ויכולה היא לומר

ונסחרה בזה ליכא אלא עשה ואפ"ה לריך לגרשה לב"ש ומה שכ' כ' מעלי דלב"ש לא שייךלגרש ספק סועה היינו שקינא לה ונסחרה הואיל ויכול לבדוק אותה ע"י מישהמאררישאשר יכול להשקותה יבואר אח"כ שיש הרבה אופנים אשר חיית להשקוחה אף שקינת לה ונשתרה ותשורה עליו משום ספק סושה ונס לב"ם לריך לגרשה:

7113

עוד כ׳ מעל׳ דלכך לא מתרן הירוסלמי לעבור עלי׳ בב׳ לאוין כיון דחיו חיסו׳ חל חיסור ה"כ לחו דמהזיר גרושה חינו חל על לחו דסועה ואח"כ הקשה אם מיירי בספק סועה שהוא רק בעשה אפ"ה שייך בי׳ איז איסור חל על איסור ולפ"ז לב"ם דלא יכול לגרשה אא"כ מצא בה ע"ד ליכת במניתות שיחול עליו לתו דמחזיר גרופה וח"ל קפה מחי מתרך הירושלמי דלב"ש כתב לחו דמחזיר גרושה למיקם עלי בלחו הא איסור מחזיר גרושה אינו חל כלל על לחו דסוטה הנה אאת"ו הגאון זל"ל בספרו דורם לציון עמד בזה בחקירה בח' מדרושים ולח החריך בחקיר׳ זו כ"ח מה שלריך לדרוש שם ואני רמותי בוה בחגהותי במ"ב מה"ת בח"מע סיי קכ"ע שים לעמוד בחקירה אסשובר ב"ם אין אישור הל אישור כשמיידרבא במש' יבמות דף י"ג ע"א אך בפשיעות ושנגות בעל התנים נפלו שם בדברי כמה טעיות בדפום וכמה שיבושים עלו שם שאני הוספחי, על דברי אאמ"ו דוה תלוי בשינוי׳ דרבא במש׳ יבמות שם דמתרץ אליבא דב"ם דחין חיסור הל חיסור וכן נ"ל שם ולפי מה שחחמ"ו הגחון זנ"ל מפלפל שם נפלמו בספק אי ס"ל לב"ש אין איסור חלאישור דיש להוכיה לפיטה הירושלמי דב"ש לית להו חין חיסור הל על חיסור דלח כשמיי דרבח במס׳ יבמות דף י"ג ע"ב כך העליתי בהגה שם ושרש כוונת אלה הדברים הם כיון דפליגי שם בסוגיא דיבמות בטעתא דב"ם דמתיר לרות שם עריות לאחין דרבי שתעון בן פזי דמפרש שם טעמא דב"ש דדריש לא תהיה אשת המת החוצה מכלל דאיכא פנימית ור"ם בן פזי לא רצה לפרש טעמא דב"ם כמו שמפרש רבח שם דחין חיסור חל חיסור דח"כ חיך קחמר קרח דחם מנח בה ערות דבר וגרשה וינחה והיתה לחים חחר שיש בה חיסור מהזיר גרוש' הא אין איסור מהזיר גרושה חל על איסור סועה א"ו דלב"ש איסור הל על איסור ולכך לא מתרץ כרבא ומפרש טעמא דב"ש דררש חולה מכלל דחיכא פנימית אבל רבא מפרש טעמא דב"ש משום דאין איסור חל על איסור דלרבא עלמו ליכא חוכתה כלל וקושית הירושלמי בלא"ה לא קשה מידי לרבא די"ל דלריך קרא לאסור מהזיר גרושה לב"ש לענין אם עבר וגירשה כמי שמתרן הרשב"ל בחירושיו הכ"ל או אם גירשה מרצונה או בשאר אופנים אבר גם לב"ש מצילגרשה אפי׳ בלי ערות דבר כמ"ש לעילי וחףכי להירושלמי לא ניחא לתרך כן הואיל וקרא לא משהעי בהכי מ"מ רבא ניהא לי׳ בתירוץ זה שבכמה מקומות מלינו לאוקמי׳ הכתוב באם אין ענין לזה תנוהו ענין לזה היולא מזה כיון דאין לנו הכרעה ואינו מפורש בשום מקום איך סובר ב"ש בענין איסור הלעל איסור שוב ליכא להקשות לשיטת הירושלמי די"ל דב"ש באמת סובר איסור הל על איסור וכמו שמצינו במס׳ מעילה דף י"ח ע"ח דמהרך הגמ׳ אמר לך ר"ח החי חוא ס"ל איסור חל על חיסור ח"כ גם על ב"ם יש לחרך כן:

מעלה נעה מדרך זה והלך באורהא הריפתא וכ׳ דלפי תירוץ הירושלמי לאוקמי בל"ת קא מוקי הקרא דגירשה מחמת ע"ד היינו בשפק שוטה דקינא לה ונסתר׳ דאינה אסורה עליו אלא באיסור עבה אף דכתוב עבאה כודאי מ"ת ליכא ל"ת כ"א עבה דונעמאה בש שאסורה לבעל כך אסורה לבועל ועיין במ"מ שם בפ"א מהלכות א"ב ובזה כ' מעל' דהיכא שנאסר'על בעלה מפני ספק כגון שקינא לה ונסחר' שוב לא שייך בי׳ להקשות דאיואיסור חל איסור דמה שאסור הכתוב ספק סוטה כודחי היינו לגבי בעל שהוא מצווה עלי׳ אבל האשה אינה מצוות עליו דאף שבכל איסורי ביאה קיימ"ל כשם שהוא מוזהר עליה כן היא מוזהרת עליו אבל בספק סוטה לא שייך זה דמה דאסרה החורה ספק סוטה כודאי זה שייך לגבי הבעל הואיל ולגבי דידיי הוא ספק שמא זינתם מחתר שנסתרה חבל לגבי החשה לא שייך לומר שנעשה הספק כוראי דלגבי דידה ליכח ספק כלל דהח היא יודעת בעצמה שטהורה היא וכיון שכו בפיר חל איסור מחזיר גרושה על איסור ספק סוטה על הבעל דהואיל ואיסור מחזיר גרושה חל על האשה שהיא נאסרת עליו מסום מחזיר גרושה כשם שהוא מוזהר עליה כן היא מוזהרת עליו ושוב נעשה זה האיסור מחזיר גרושה איסור כולל דקודם שנשאת לבעל שני לא היה איסור ספק סוטה על האשה ועתה ע"י שנשאת לבעל שני הל עלי׳ איסור מהויר מחזיר גרושה וממילה חל גם על הבעל הלאו דמחזיר גרושה מכה איסור כולל הנה דברים החלה הם קריפים ונכונים וראויים למי שחמרן חעפ"כ יש לפקפק עליהן דנהי דלא שייך לגבי האשה איסור ספק סוטה למיקם עלייצחיסויעשה מ"מ שייךלגבה חיסור לפני עור או לח החז מכשול דכיון דלגבי הבעל עשם הכחוב ספק כודחי וחסור לבח עליי באיסור עבה משום ספק בוטה שוב איכא נמי איסור לגבי האשה ואין לדחות ולומר כיון בהחבה יודעת שהית שהורה ממילא יודעת שבשלה מותר לה וליכח לפני עור ז"ח דחף שהמחכיל להבירו דבר שהוח מותר לו לפי דעהו אין בו משום לפני עור וכו׳ כמ"ש הריעב"א במש׳ סוכה דף י׳ ע"ב ועיין בפרי חדם ח"ח פי׳ תנ"ו בדיני מנהגי חיסור חות ק"צ בשם הרלצ"ח שאני החם דהיו מקולקים בדין זה חוסר וזה מחיר ואם הי׳ זה החוסר הוזר מדעתו והיי מודה לסברת זה המתיר היי חוכל ממנו חייכ השתח כמי דלח קח מודה כיי והוח עומד בדעתו לחסוד שכים ליכח משום לפני עור כיון שהמחכיל יודע לפי דעתו שהוח מותר משחיים בספק סוטה דגזירת הכתוב היא לאסרה מספק לא מיבעיא להרמב"ם דסובר בכל התורה ספיקא דאורייתא מותר אלא אפי' לדעת הרשב"א החולק על הרמב"ם מימ סרי בסוטה יש לה חזקת היתר לבעלה וחזקת כשרות י ואף שחזמת - ביינים כשרות שחוקת ונסתרה מיצ ים

לב"ש למחי זריך קרת דלת יוכל בעלה הרתשוןלשוב לקתתה הת בלת"ה הית אשורה לו משום דהא מנא בה ע"ר ומזה הוכיח מעל' דע"כ גם בארוסה סברי ב"ש דלח יגרש אח"כ מנח בה ע"ד דלח כהרשר"ם דחל"כ לח מקשה בירושלמי מידי דהא שפיר לריך קרא לאיסור מחזיר גרושה אם גרשה מן האירוסין שגם לב"ש מלי לגרבה אפי׳ בלא ע"ר א"ו דלא כהרשר"ם ואני התה על שכבוד מעלי העלים עיניו מדברי הרשב"א ז"ל בחידושיו למסי ניטין אשר שם במתניתין בלהי מס'גיטין הביא הרבב"א קושית הירושלמי הנ"ל וכתב עליו וזיל ולפום מה דאסקינן בגמי הכא דלא מנא בה לא ערוה ולא דבר וגירשה מחי דעביר עביר נרחה דלח זריך לחירון הירושלמי למוקי בלאו ועשה דאיכא לאוקמי קרא דאם עבר וגירשה אסורה לחזור לו ומיהו לת מהוור דבהחי לח משתעי קרא שכ"ל הרשב"ח ז"ל נחבחר מזה דחףדחיכת במליחו צם לב"ם גירושין בלי ע"ד חפיה שפיר פריך הירושלמי דעכ"פ בזה סמופן דמשהעי קרח שגירשה ע"י ע"ד בזה לא היה לרידקרא לאסור משום מחזיר גרושה דכבר היא אסורה משום סוטה ואני בהגהוח לספרי דבי רב וו"ב הלק מה"ע כוי קכ"ע החוקתו את דברי הרשב"ת הכ"ל דע"כ לריכין אנו לומר דקושי הירושלמי על האי גוונא דמשתעי קרא קא פריך אבל עכ"ם ים כמה אופנים חשר גם לב"ב מני לגרש חף בלי ע"ד כגון שתגרשה ע רצונה או בכל אלו אשר הדין נותן שכופין אותו להוציא אלא דקרא דמחזיר גרושה לא משתעי בהכי ובזה תרלתי מה שהקשה אאמ"ו הגאון זל"ל בספרו. דורש לניון (דרוש ו׳ בר"ה ושנסקל וכו") פריך הירושלמי קושי׳ היותר עצומה דלמח צריך קרח לחשור גרושה לכהוהלח בלח"ה היח חשורה לכהן משום זונה דיש לחוקמי׳ גרושה כגון שגירשה שלח ע"י ע"ד ובהני דגם לב"ש מצי לגרש בלי ערות דבר חבל על מחזיר גרושה שפיר פריךכיון דקראלא משתעי בהכי יעוי"ם בנו"ב מה"ח שהארכתי שם בזה ותמי גדולה היא על הגאון פני והושע בשלהי מס' גיעיושהי'קירא בלשווהרשב"א הנ"ל דבאי לא משחעי קרא וע"ז הרבה להקשות על הרשב"א משוגית דיבמות דף ע"ה ע"ח דמסיק הש"ם שם דבתי לחיסורת משתעי קרת הבלבחמת מעולסלת עלה ע"ד הרשב"ח[ז"ל לתרץכוחלת כווכת הרשב"ח לתרץ דבהחי לא משתעי קרא דלב"ש משתעי קרא שגירשה ע"י ע"ד וכן כתוב בכל ספרי הרשב"א שלפנינו דבהאי לא משתעי ולפי כוונת הפ"י האי ט"ח מיותר וה"ל להרשב"ח לומי דבחי לח משתעי קרח שכן הוח לשון הש"ם במסי יבמות ואפשר שאיזה גירסא משובשת כזרמן להגאון פ"י בספרי הרשב"א אבל בספרים שלנו נכתב דבהאי לא משתעי קרא וכוונתו כמו שכתבתי שם בהגחות בנו"ב מה"ת עכ"פ גם על דברי הרשר"ם ליכא שתירה מהך קושי׳ הירושלמי דכיון דלהרשד"ם הקרא בנשואי׳ איירי ולא בארום׳ ח"כ שפיר פריך הירושלמי דליכא לחוקמי קרא בגרושה מחירוסין דקרא לא משתעי בחכי כסברת הרשב"א הכ"ל:

לוך כפב מעל כ"י לדוונגד דברי הרשד יסדלפי הגירסא שלפנינו בירושלמי מחרץ הירושלמי דלריך קרת לאסור מחזיר גרושה כדי למיקם עלי׳ בל״ת אמנם בתום׳ מתרלים בשם הירושלמי כדי לעבור עלי׳ בב׳ לאוין וע"ז בנה ודייק מעל' דלמה לא מתרץ הירושלמי כמ"ש התוס'לעבור בב׳ לאוין שהוא מרווח יותר מהך תירוץ חשר הוא בגירסת ספרים שלנו בירושלמי לחוקמי עכיו בלחו דהת בלח"ה הם זכהה בודתי תחת בעלה תסורה עליו בלאו אף בלי לאו דמהזיר גרושה ומתוך כך מתווכה מעל צמה שכחב בש' פנים מאירות הלק א' סי'כ"ד על דברי התוש אוהוכיה דע"כ הירושלמי סיבר דעל לחו דסוטה ודחי שזינתה לוקין עליו דחי ס"ל להירובלתי כדעת הרמב"ם בפ"א מהל' א"ב דאין לוקין על לאו זה והרב מ"מ שם מפרם טעמת דהרמב"ם סובר כיון דעיקר לחו נחמר במחזיר גרושה רק דארבינן תשה שזיכתה תחת בעלה שהית בל"ת מדכתיב תחרי תשר הוטמתה לרבות אשה שזינתה א"כ הוי זה כמו לאו שבכללות ואיולוקין עליו לפ"ז לא מקשה הירושלמי די"ל להכי לא כתיב רק הלאו דסוטה ודאי דאז היי לוקה עליי ולכך כלל הכתוב לאו זה בלאו דמחזיר גרושה כדי שיהי' לאו שבכללות שלא ללקות על האי לאו באשה שזינתה תחת בעלה ומזה מוכח דהירושלמי שיצ כשיטת שאר מפרשים דם ל דגם על לאו דסוטה ודאי שזינתה תחת בעלה לוקין וע"ז נתתחוק הקושיי מדוע לא תירץ הירושלמי כמ"ם החוסי לעצור עליו בשני לאוין כן סעלה מעל׳ הדקדוק הזה להיות ליסוד אשר עליו נשען סבנין ולרעתי מלבר שחין הדקדוק הזה כדחי להוכיח ממנו דין וחיז מן הדרך למקשות כן דמוח ידוע דלמוקי בלאוי יתירא לא מוקמים כמו דמתרן ר"ח במס' פסחים דף ק"ד ע"ב עוד וחת יש לדחות דחף חם מכח קושי הירושלמי מוכח דסבר דלקי על לחו דסוטה דלח כדעת הרמב"סבפ"ח מהל׳ א״ב מ״מ י״ל דהמקשן, והתרט מחולקים בהך דינא והתרלן שמתרך למוקי עליו בל"ת בחתת מתרץ לייכדעת הרמב"ם דמשום חיסור סוטה ודחי לא הי׳ לוקה כדעת הרמב"ם הנ"ל ולכך נאמר לאו דמחזיר גרושה למוקי בל"ח שיהי לוקה עליי ועוד חני המה על מעלי כ"י כיון שוכנם בדיו לאו שבכללות למה לח בם עיניו לפרטיים חשר יש בענין לחו שבכללות כמו שמפורש בשורש עי לספר המנות להרמב"ם ולהרמב"ן כמה ויכוחים וים פרט אחד בלאו שבכללות שס"ל להרמב"ם ז"ל שאם שני האיסורים נאמרו בלאו אחד ואף שלקה אם עשה א' משניהם מ"מ אם עשה שניהם אפ"ה יאים לוקה כ"א אהת וכן פסק הרמב"ם בפ"ה מהלי ק"פ הלי די ובפר"ח מהלי סנהדרין והמשל בוה בלחו דלח תחכל ממנו נח ובשל פסק הרמב"ם שקם אכל נא לוקה או אם אכל מבושל ג"כ לוקה ואסאכל נא ומבושל כאהת אינו לוקה כ"א אהת וא"כ גסהכא דאףשם"ל להירושלמי דאיכא מלקוח על לאו דסוטה ודאי אעפ"כ לא מני לתרץ לעבור עליו בב׳ לאוין די"ל להירושלמי לפי הגירסת שלפנינו דחין לוקין שמונים חף שחיכת כחן שני איסורים סוטה ודאי ומחזיר גרושתו מ"מ כיון ששניהם נכללין בלחו א'ליכא אלא מלקות אחת וא"כ מאי כיים אי איכא לאו אי או בי לאוין סוף סוף לא לקי על שניהם כ"א מלקות אהת ולכך מתרץ הירושלמי דלריך קרא לאסור משום מחזיר גרושה כגון שגידשה משום ספק סוטה שקינא לה

איט לריך הוכחה לר"ל דהא ר"ל סובר פן בהדיא במס׳מכות דף ט"ו ע"ב ובמס׳ בבועות דף כ"א ע"א דהתראת ספק לא במי׳ התראה ואיך בייך לומר ש"מ בדבר בהוא מפורש א"ו דסתם גמ' בסוגיא דמס' זבהים הנ"ל ס"ל דהך התראת ספק לא תלי' בפלוגתא דר"י ור"ל בהתראת ספק וכאן לכשע כא הוי התראה ודע דבירושלמי ריש מסי הלה פליג ר"י על ר"ל בנותר ופיגול וטמא שבללן זה בתוך זה ואכלו שהוא הייב היינו משום דם"ל לר"י דאין איסורין מבטליו זא"ו וחיכא לאו דנותר ופגול וטמא והוי התראת ודאי דכיון דאין איסורין מבטלין זא"ז הרי עבר על כולן ומחרין על לאו דפיגול וגם על לחו דנותר ועמח ועיין ברמב"ם בפרק יים מהלי פסולי המוקדשין הל' כ' ועיין בכ"מ שם ומעתה כיון דמוכח דלכ"ע אם היו העדים יכולים להתרות בו על חיזה לאו הוא עובר לא הוי התראה א"כ גם הכא אין העדים יודעין על איזה לאו שיתרו צו אם על לאו דמחזיר גרובה אם לא זינתה או במא זינתה ולא הל לאו דמהזיר גרובה על איכור סוטה וכיון בא"א להלקותו הדרא קושיי לדוכתא לענין מאי קאמר בירושלמי לעבור עליו בלאו איו ציל לשיטת הירושלמי דב"ש ס"ל איסור הל ע"א:

כתב רום מעלי לפי ההקדמה שהניח ליסוד דאין איסור מהאר גרובה הל אלא היכא שגירשה מפני ספק סוטה בקגא לה ונסתרה ליכא במניאות לב"ש בגירשה מפני סוטה אלא בארוסה דקיי"ל שהיו ארוסה בותח מ"מ דתהת אישך כתיב וכיון שא"א לבודקה ע"י מים מאררים לכז לריך לגרעה כשקינא לה ונסתרה אבל בנשואה ביכול לבודקה ע"י מ"מ לח שייך לומר לב"ש דוריך הכתוב לכחוב לחו במחזיר גרובה היכא שגירבה מפני ספק סוטה דכיון דאפבר מ לבודקה ע"י שתיית מים שוב אסור לגרשה לב"ש כן העלה כי מעלי והוכיח מזה דלא כהרשד"ם דע"כ הכחוב איירי בהרוסה דשייך בי׳ שגירשה מפני ע"ד בספק סועה בקינא ונסתרה ושייך תירוץ הירובלמי הנ"ל הבל אי איירי הכתול בנבוחה ליכח לחוקמי הקרח לב"ש בגירשה מפני ספק סוטה הוחיל ויכוב לבודקה ע"י שתיית מ"מ ע"כ דברי כ'מעל' בקלרה ואני חמה על מעלה דבבקי׳ לבקיהותו הלא יש כמה אופנים הבר גם בנבואה לריך לגרשה בספק כוטה כבקינא לה ונסתרה וא"א לבודקה ע"י בחיית מים כגוז בגמי הזה דליכח כהן מיוחם וליכח קרקע משכן ומקדש ליתן בתוך המים או אפי׳ בזמן הבית כגון דהבעל אינו מנוקה מעון דאין המים בודקים אותה או שפש היגר או כומא או אלם או שהיא הגרת או סומית. או אלמת דבכל הני אינה שותת והיא אסורה עליו כשקינא לה ונסתרה ולריך לגרשה משום ע"ד בספק סוטה לב"ש אפי׳ בנשואה ולפ"ז נדהין דברי כ׳ מעל׳ מעיקרז דשפיר יש מקום לדברי הרשד"ם דקרא איירי דוקא בנשואה ואפ"ה מחרץ הירושלמי לב"ש לריך קרא דמחזיר גרובה למיקם עלי בל"ת כשגירשה מפני ספק סוטה בקנא לה ונסתרה וא"א לבודקה ע"י בתית המיסדמוקים קרא בהני דאינן שותות כלל:

וארור כל הדברים אשר כבוד מעליהקע יתהות בפלפולא הריפתא להחזיי דינו בל הרב השובת פני משה בהביא הגאון מ"ל דלדידן דאיכא חרם רגמ"ה אפ"ה יכול לגרשה בע"כ מפני הסרון הנדוניא עדיין אין בו הועלת לנדון דידי׳ אשר הבעל כבר כנס האשה בחופה ונשואין ונהג עם השתו ודר עמה כבעל וחשה ולח הרגים ברמחות המיו עד חהר הנשוחין ובנדון כזה לא שייך כלל דינו דאדמון כפי מה שפסק הרמ"א בש"ע אה"ע רים סי' נ"ג בהגה' דרין זה דפוסק מעוח להתנו הוא רק בארוסה קודם שהכנים יכרופה ולנבואין אבל לאחר שנשאה אינו רשאי לבגוד באשחו מפני בלא נתנו לו מה שפסקו לו והוא ממהר"מ שהובא בד"מ שם בשם הגהת מרדכי פ' שני דייני גזירות דכתב מה דתנים בפוסק מעות לחתנו איירי בארוסה כדמשמעי- בלישנא דחדמון או - כנוס. או כטור אבל כנסה סבר וקיבל וע"ז יצא מעל' להלק ביז הפרקים דעד כאז לא פסקו המהר"ם והרמ"ח דחם כנסה סבר וקיבל אלא באיש אשר יש לו משלו לפרנם או שיש לו איזה אומנות אשר באומנהו יחי׳ או שיודע בעוב מו"מ השר יכול לבטוח שימלא ברכה בכל אשר יעשה ויהי׳ סיפוק בידו לפרנס א"ע ואשתו וב"ב אף בלי הנדוניא שפסק לו הותנו בזה דברי הגאונים הנ"ל לאומדן דעהו הואיל וכנסה כבר וַקִיבל וַהִיוֹ מעלחו הכוונה מה דאמרוֹ סבר וקיבל אין הפי׳ שמחל את הנדונית דהת אפי׳ בקרשה על תנאי וכנסה סתם דלריכה גט היינו מלד החזקה דחין אדם עובה בעילתו בעילת זנות אבל לענין ממון בתנאי קאי וכן הביא בכנסת הגדולה סיי צ"ב בהגהות הטור הות ב׳ בשם תשובת הרשד"ם הלק י"ד סי׳ ע"ט דחם כנם החתו בלחי לקיחת המעות לח מהל אלא הכוונה שסבר וקיבל שנכנס בספק זה להבוע אח"כ את האב וכיון בחבע את האב מקודם ופשט לו את הרגל. לכן אין רשאי לבגוד בה דמה לה לששות וזה לא שייך בנדון דידי׳ כיון שההתן הוח נורבח מרבנן ולח ידע בשום מו"מ והוח חים תם יושב בחוהל של תורה וכל התחייבות שהתחייב אבי הכלה בכדי שהתנו יהייושב ושונה פרקו נאה לו ונאה לעולם וילמוד מתוך הרחבה ויגדיל בתורה ואבי הכלה הראם מקום לגבות כך התחייבות אלל עתיר נכסין אחד בעיר מלונה וויען וקודם הרופ החזיק הדבריםבתנאים אחרונים לכל התחייבות ואדעת "הכי כנסה מד ומי יאמר בכה"ג בסבר וקיבל באיש כזה יקבל על עלמו ליפא אשה ולשום רחיים על נאוורו ולבטל מהתורה אשר עמל בו מגעוריו להכנים א"ע בספק אם יקיים חותנו מאמרו או אם יהדל זה לא יעלה על הדעת שסבר וקיבל וכבוד מעל׳ האריך בלשונו לבון הכמים מרפא להטעם הדברים בטעם לשבה ואני אומר הלילה לנו לבדות מלבנו סברות לחלק מה שלא יי הילקו הפוסקים ומי ירום ראש להקל בהרם רגמ"ה לבנות יסוד על סברה קלובה וקלה כמו שהיא כברא זו ולדעתי הפי׳ והכוונה במה שכ׳ מהר״ם והרמ"א דאם כנסה כבר וקיצל היינו שכנסה ושנים המעות ביד הוחנון יביה מחיוה כבה שיהיה חמרינן הוחיל והניח המעוח ביד חותנו סבר וקיבל

ונסתרה ועברה על איסור יחוד מ"מ הזקת באינהן,טמאה וודאי לא איתרע ואפ"ה אכורה עליו ועיין בתו' מס' נדה דף ב' ע"א צכוף - ד"ה ובית הלל ייע"ם וא"כ אף שהיא בעלמה יודעת שהית טהורה אעפ"כ לגבי הבעל היסור סוטה מהמת בנכתרה כא פקע מינה ואף אם הוא מאמין לדבריה בטהורה הוא עדיין הכורה עליו עד בתשתה מיס המאררים ואש מועיל מה בהית בעצמה יודעת שהית טהורה ועיין בתום' מס' סוטה דף כ"ח ע"א בד"ה מה ת"ל שכתבו דאפי אסודאי היא טהורה נענש בב"ד של מעלי תם בא עליי ע"ש והכורה להכשיל אותו להודקק לבעלה משום לפני עור בהרי הוא עובר בבעילה זו על איסור עשה דעבאה החורה ספק כודאי וא"כ גם בכפק סוטה כא כל עליי איסור מהזיר גרועה על איסור לפני עור דתיכף כבקינה לה ונכתרה הל עלי׳שלא להודקק לבעלה לבעילה משו׳ לפני טור וא״כ כשנתקדבה להבעל בני בוב לא חל עליה איסור מהזיר גרושה ומלבד זחת ג"כ דברי מעל' נ"י מעיקרח דדינח פריכח דלו יהבינח ליה הך סברא דאיסור ספק ליכא לגבי האשה אכתי קשה לעניז מאי מהרץ הירובלמי למיקם עליי בל"ת האי אכתי ח"א להלקות את הבעל מבום לאו דמהזיר גרושה י דהת עדיין הות ספק "אם הל עליו לאו. דמהזיר גרובה דהא יש להוש שמא זינתה כשנסתרה ואז בודאי נאסרה על הבעל והיא מוזהרת עליו אם יודעת בעלמה שזינתה וא"כ לא הלגם על האשה לאו דמחזיר גרושה כיון שהיא יודעת בעלמה שנאסרה עליו כבר כשוינתה וא"כ שוב על הבעל לא הל ג"כ איסור מחזיר גרושה דהא בכה"ג ליכת היסור כולל דגם על החבת לא כל הלאו דמהזיר גרובה וה"כ בכל ספק סוטה שגירבה בעלה מפני בקינא לה ונסתרה והיא נשאת לבעל שני ונתגרשה והזר הבעל הראשון ונשחה א"א ללקות הבעל משום לאן דמחזיר גרושה דשמא זינתי כשנסתרי והיתה היא מוזהרת עליו משום סוטה ודאי ולא הל הלאו דמחזיר על הלאו דכוטה ודאי על האבה דהא היא יודעת בעצמה אם זינתה וליכא איסור כולל ואינו הל גם בבעל איסור מחזיר גרושה על היסור ספק סוטה וכיון שא״ה לב״ד להלרות. לא את הבעל ולא את האשה מפני ספק במא לא הי׳ הל לאו דמהזיר גרובה על לאו דסוטה א״כ מאי נ"מ בהאי לאו כיון דבשום אופן ליכא מלקות ונשאר קושי? הירושלמי לב"ש למאי לריך קרא לאסור משום מהזיר גרובה הא בלא"ה איכא איסור ספק כוטה ולא הועיל תירוץ הירובלמי לאוקמי? בל"ח דכיון שלא ילוייר בלא זה מלקות ליכא כ"מ בין איסור עבה לאיסור ל"ת הן אמת שיש מקום . לומרו ולקיים תירוץהירושלמי דלריך לכתוב לחו דמהזיר גרושם לענין מלקות דשפיר י"ל אם הזר ונבא גרושתו שגירש מפני ספק כוטה בקינא לה ונסתרה שהוא לוקה ממ"ל אם היא לא זינתה כשנסתר׳ טהורה היא הרי הוא לוקה משו׳ לאו דמהזיר גרובה דשפיר הל הלאו דמחזיר גרובה דכיון בהיא טהורה ליכא ואיסור כוטה ואם זינתה כבנסתרה ולא כל הלאו דמהזיר גרובה הרי לוקה משום לאו דסוטה ודאי וא"כ בפיר מתרץ הירובלמי למיקם עלי' בל"ח כי היכי שיכקה ממ"כ או משום ל"ת דכונה ודאי או משום ל"ת דמהזיר גרושה והוה כמו הכה את זה והזר והכה את זה בבת אהת דהייב מכה ממ"נ וגם הכא הוא בבת ארת דבהדא ביאה איכא או לאו דסוטה ודאי אם זינתה כשנסתרת וַהֹסלא זינתה איכא לאו דמהזיר גרושה אמנס אחר העיון קנת לא דמי זה להכה את זה והזר והכה את זה והוא לפימ בהכקו התוסי במסייבמות דף ק"א ע"א בד"ה הכה את זה דבהכה את זה והזר והכה את זה כיוזדאהד מהם ודהי הוא אביו יודע בבירור. דעבר על לאו ומיחה. דמכה אביו אבל בפיגול ומתר שבללן זה בזה שח"ח שלח ירבה ח" על הבירו פעור דחיע יודע איזה מין נתרבה על הבירו וא"י אם עבר, על לאו דנותר או אם עבר על לאו דפיגול יע"ם בתום׳ וא"כ גם במחזיר גרובה מפני ספק סוטה שקינא לה ונסתרה ג"כ א"א להלקותו גדרך ממ"ל כיון דא"י על איזה לאו עבר דאם זינתה כבנסתרה איכא לאו דסועה ודאי וליכא לאו דמהזיר גרובה דלא חל על לאו דסוטה ואם לא זינתה אז כיכא לאו דסוטה הירושלמי דמחזיר גרובה . אמנם על לחו שפיר איכא למימר דלקי ממ"ג אף שאין אנו יודעין בבירור על איזה לאו עבר אם על לאו דסוטה או על לאו דמהזיר גרושה אפ"ה לוקה כיון דודאי עבר על לאו אהד משתיהן ולא לריך לידע על איזה לאו עבר דהא הגמן מסיק במסיוזבחים דף ע"ה ע"ח דדוקה לר"ל שהות בעל מימרת זו דפיגול אוחר וטמא שבלל שפטור מפני שהוא התראת ספק יעיי"ם בגמ' א"כמשמע למ״ד התרח׳ספק שמי׳ההרחה שפיר לוק׳חף בחימו יודע על חיזה לחו שעבר ומעתה כיון דרייות נוחות דסבר התרחת ספק שמייהתרחה וסתם ירושלמי הית ר׳ יוחנן בפיר מתרץ דעריך קרא לאכור מחזיר גרובה בספק סוטה למיקס עליי בל"ת כי היכי דללקי תמ"ל או מבום סוטה או מבום מחזיר גרובם ככ"ל אך נהי דיתורץ בזה הקושי על הירושלמי דאזיל אליבא דרי יוהנומ"מ עדיין ישאר הקוביי לר"ל דסובר ההראת כפקלא במי החראה לא משכחת דללקי על לחו דמחזיר גרובה לב"ם דחין חיכור מחזיר גרובה הל על איסור כוטה כמ"ם לעיל וא"כ ע"כ לריכיז אנו לומר דב"ם סובר איסור הל על איסור כל זה אני אומר לטייל בדברי כ׳ רום מעל׳ נ"י אד י"ל דלפ"מ שכחב הל"מ בדעת הרמב"ם בפ"ה מהל" שבועות הל' ב' דהיכת בחין בעדים יודעים אאיזה לאן ביתרן בו לכ"ע אמריכן בתראת ספק לא במיי-התרחה עיי"ש בלימ ומעתה בנ"ד א"א להלקותו בדרך ממ"ל דהא הוי התר'את ספק דאין אמ יודעיואם עבר על לאו דסוטה או על לאו דמהזיר גרושה ,בוה גם לר"י לא שמיי התראה לפי דברי הל"מ הנ"ל וא"כ הדרי קובי׳ לדוכחה מתי מחרץ הירושלמי לחוקמי בל״ת מחיכ״ת הם תינו לוקה ולכאורה כייל וע"כ צ"ל גם לר"י דב"ם ס"ל איסור הע"א כנ"ל להביא קלת ראי׳ מסוגיא דמס׳ זבהים הכ"ל דקאמר ש"מ התראת טפק לא במי׳ התראה מוכח כדברי הלימ דכה"ג לכ"ע לא שמי׳ התראה דהל"כ קשה הא בעל מימרא זו דפיגול ונותר ועמא בבללן זה בזה הוא ר"ל ולמאי צריך לומר ש"מ התראת ספק לא שמיי התראה הא דבר זה השריקין אשורין ושריקי ביתות מותרים ואדרבא ניזל בתר איפכא דהרבה בני אדם מוחלין על כך שלא לביים בת ישראל בשביל ממון גם יש לך חדם אשר הכלם מנאה הובעיניו ואהובה לו ביותר ולא ישוה לו כל הון ונושאה אףשאינו יודע במה להתפרנם ואהבה מקלקלת השורה לבטוח ולסמוך על הנס שמן השמים יפתחו לו שערי שפע ופרנסה או שהוא בוטח על משפחתו וכדומה באופן שאין כאן אומדנא דמוכה ופוף דבר הכל נפמע כבוד מעלי הגחון כ"י רחה וידע בעלמו חולשה יסוד זה חשר נשען עליו וכתב דחפילו מי שלבן מוקפו בהוראה זו מימ יש לדוובה דין מורדת כיון שהבעל התרה בה שהאשה תבא אחריו לדור בק"ק פלוני שהיא קהלה מפוארה עיר ואם בישראל ונעשה התראה ע"י הגאון רב דמרינת (מעהרו) ושאר רבנים רב דמרינת (מעהרו) רנוים מחטימ׳ (מעהרו) ממדינת त्रारक והחשה לשמוע בזם וממחלת לבח למקום חשר הבעל דר שם והנה חף שיש לפקפק ולדון חם מדינת חונגרן ומדינת מעסרן לח נקרח היכוק בלשונם חף שהם חחת מלכות אחת וכבר הוכיח הב"ש בריש סייע"ה דהכל תליא בחילוק לשון אף גם לא ידעתי אם מדינת אונגרן נחשב לנוה יפה נגד מדינת מעהרן אחר ששכיה הרבה חולה קדהת וחולה הנקרת שעמיר ר"ל חשר נדבק בחנשי׳ בבאים לדור שם ממדינה אחרת וחולה זה נקרא בפי כל חולה רעה מכת מדינת אונגרן מ"מ בנדון זה שהתנה בפירוש בתנחים ראשונים ואחרונים שהאוג ידורו בק"ק פלוני והכלה היתה מרוצית לכך בודחי חמרינן שע ד כן נשאם אעפ"כ לא נשמע מעולם במדינות הלנו שינא מפי ב"ד בשום מקדם להתיר הרם רגמ"ה בשביל מחלוקת מקום הדירה אם האשה ממחנת כילך למקום חשר הבעל רולה לדור שם והעע"ל לי ע"פ רוב המחלוקת בקביעות מקום הדירה בת מחמת סיבה תיום קשעה חשר נפלה בין הזוג והייתיגרת ביניהם מקודם ומה שמלינו בש"ם ופוסקים בכופין חת האשה לדור במקום בעלה מנוה רעה לנוה יפה הוא רק היכא שחיולהאשה אמתלא וטענה מבוררת למה היא ממאנת לילך אחרי הבעל למקומו רק שמענה בפיי שהן המקום על יושביה ואינה רולית לנאת ממקום מולדתה אשר הית מורגלת שם חבל כשיש להאשה אמחלא וטענה מבוררת שהיא מחירא צדור עסבעלה במקומו כי הוא מתקוטע עמה וים ביניהם נרגזמפריד לפירוד הלבבות והיא מתיראי באם תרהיק נדוד למקום אשר אין לה קרובים וגואלים שהבעל יטמין פח מוקש לרגלה להרע לה ולהמליא תחבולות לגרשה או לצער אותה עד שתתרוה לקבל גט אפשר שטענתה טענה ואין לדוובה דין מורדת אסידוע הוא שיש תערומת בלב הבעל על אבייונסשו מרה לעורר מדנים עליו על הנבלות שעשה עמו אבי האשה לפענ"ד אין בירינו לדון אותה כדיןמורדת להתיר לגרשה בע"כ ויש לדמות דבר זה למה שפסקינן בש"ע אה"ע סי" ע"ר סעיף י"א בהנה שאסהית חינה רולית לדור בכית בעלה ולשכוזבחלר אחת עם משפחת בעלה שהם גורמיולה קטטה אם נראה לב"ד שיש ממש בדבר שומעין לה וחף שיש לחלק בין דין זה לנ"ד מ"מ לח נכון הדבר להיות נחפז ולדוובה דין מורדת לגרשה בע"כ וחף שגם לחידך גיסח הוח קשה לעגן את הבעל אשר הוא רך בשנים לישב בדר בלי טובה ובלי אשה אף עפ"כ אין הלער שוה לפרוץ גדר בדבר אשר לא נשמע בגלילותים וטוב לן להבעל לסבול עוד וזכות התורה וזכות אבותיו יעמדו לו ומן השמים ירחמוה ן

להולית ממסגר נפשו וימלחו פשר לרהח חו לקרב: וארון אני בא ע"מ שכ׳ מעל׳ שיכול לגרשה בע"כ אפי׳ ע"י שליח ובא לכשיג על דברי אאמ"ו הגאון זל"ל בנו"ב מ"ק בחאיהע שי ב׳ דלפי רוב הפוסקים דחולקים על רב"י ז"ל באין אדם יכול לעשות שליח לחוב לאחרים וכחב הרא"ש הטעם בדבר דלאו כל כמיני׳ לעשות שליח כדי לחוב לאחרי 'וא"כ בסגע האשה הוא חוב לאשה ואינו יכול לעשות שליח לגרשה בע"כ וכתב מעל" שכמה סוגיית בש"ס מורים סתירת הדברים האלה וגם יצא להלק בסברת בלי עעם חמר שיש הילוק בין חב לחחרים לחוב שהות לבעל דבר בעצמו אשר נשלח אליו השליח הנה אני תמה על כבוד מעל׳ אחר שספרי דבי רב ט"ב מלוי׳ ביד רום מעל׳ כ"י כמו שרחיתי שמזכירו בדבריו ולמה העלים עיניו מכל מה שנאמר בכמה מקומות במה"ת מענין זה וסילק את כל מה שנרא' בהעקפה ראשונה לסתור אלה הדברים מסוגיא הש"ס עוד זאת מבואר שם בהלק אה"ע השובה ק"י דאין מקום לסברת כבוד מעל" דמאי חילוק יש בין שליהות שאא הוב לאחרים או לבעל דבר בעלמו סוף סוף הוב לזולתו ולאו כמיכה לעשות שליח להוב לאחר ואין לדמו׳ כלל שליה לגרש האשה לתופס לבעל חוב במקום שאין הב לאחרים דלגבי בית בעלמו ליכא שום היוב ע"י שליהות זה דבל"ה לרין לשלם מה שיש לו לב"ח ועליי רמיי החוב לשלם למשיו אף אם לא היי בא השליח הזה לחפום משח"כ גבי האשה אף שהבעל בעומו יכול לגרשה בע"כ מ"מ אין האשה מחויבת לחזור ולהשתדל גט מבעלה וחדרבה אם יכולה היח להשתמט שלח ישלח לידה ושלח מנית כגע מבחמינו להבית הגע לחשה הוב הות לה ומה לי מיני׳ וא"כ בודאי שליחות זה אם החוב הוא לאסרים או להאשה ובזה כל דברי מעל׳ נדהיזופסק אאמ"ו הגחון זנ"ל בריר וקיים ויעו"ם במ"ב מה"ח ומהזיריו בעניינה בל ביר בשיטה אהרונה שמעלחו ימחול לי על שבאתי לסתור את דבריו ויאמיו לי שחין בו כדמד קנטור ואהבת מעלי תקוע בלבבי אך האמת אהוב מן הכל וחף גם זחת חני בוקד לכבוד גדלו של מעלתו כמ"ש בתהלת דברי הנ"ל והי יסיר מחחו כל דחגה ולער ויהרבם שלומו ועובו ויהיי אך שמח כנפשו נפש ביפה ונפש או הבו הד"ש ומוכן לטובחו כל הימים

הק׳ שמואל סג׳ל לנדא

שיהיו המעות בידו בהורת פקדון או בחורת הלואה ושוב אין עוד שם חורת נדונית על המעות הזה ונכנס בסוג תורת הלואה ופקדון הגע בעלמך אם החתן קיבל הנדוניא מן המיו ואח"כ הלוה כל מעותיו לאחריםאו שחזר והלוה המעות להמיו בעצמו וחין להלוה או לחמיו לשלם לו והוא יוצא נקי הכי כל הנדוניא ויאמר תאמר שרבאי לגרש את אשתו בע"כ בשביל שאיבד יהי׳ לו מעות החדעתא דהכי נכנס ליבא השה ולשום רחיים בצווארו אם לפרנס ועכשיו שחיבר את משותיו אדעתא דהכי לא כנסה לא יעלה על כב האדם לומר כזאלא אמרינז כיוזשסילק המיו את הנדוניא אז נפטר מהתחייבוץ התנחים ונפסק השיעבוד ושוב אין לו שום טענה נגד האשה מהמת איבוד הנדוניה והחבה מנית הומרת כבעלה מזלך גרים וחתה הפסדת הנדוניה בידים על שחלית המעות בקרן לבי והחמנת לבני אדם שאינם בטוחים בעד המעוי ומעתה זה הוא כוונת מהר"ם ורמ"ת שאם כנסה סבר וקיבל דהואיל ונכנס לחופה וכא חבע בטחון על המעות והניח המעות - ביד המיו בודאי סבר וקיבל להיות בידו בתורת פקדון או בתורת הלוואה והיוב התנאים ודין חורת לדונית פסק משעה שנכנם להופה והנה רחיתי שמעלי כתב שמהר"סומור"ם אחד מהראשונים ולדעתי במה יחידים בדין זה וכח נוכר מזה בשום הוליאו דין זה מהחום׳ במם׳ יבמות דף ק"ז ע"ח ד"ה אמר ר"י א"ם ובמשי כתובות דף ע"ג ע"ח בד"ה לא תימא שכתבו מה דאמר ר"י א"ש במס׳ יבמות שם לפרש טעמא דב"ש דאין ממאנין אלא ארוסות לפי שאין תנאי בנשואין אין הכונה - דלא מהני תנאי בנשואין דהא רב ושמואל פליגי בקדשה על תנאי וכנסי כתם אלא הכוונה הוא שאין רגילות שיהיו הנשואין מהבטלין מהמת הנחי שהי׳ בקדושין דרגילות הוא או שידע ויתנע מלישא או גמר ומהלי ולא הדרי בשעת נשואין ואף ב"ה לא פליג שם אלא מטעם דמידע ידעי דקדובי קטנה מדרבנן נינהו אצל בזה מודה ב"ה דאין רגילות להיות תנאי בנבואין יע"ש בחוס' ומזה למדו מהר"ם ומור"ם דאם החתן לא הקפיד שחמיו ימסור לו הנדונית קודסהחופה תו שישליש לכל הפחות הת עו׳ ביד בלים עד אחר הנבואין מכלל שהיי כבר וקיבל שיהיי המעות ביד חמיו בתורת פקדון או מלוה דאין הרגילות שיביו הנשואין מהבעלין מהמת תנאי הנדונית שהתחייב אבי הכלה דתם היה מקפיד בודתי לח הי׳ נכנס לחופה והיי מונע את עלמו לעשות נבואין ומזה נקבע המנהג בכל גליכות הללו יוס הנשוחיו קודם שלת"ד אבי החתן ואבי הכלה מסלקים הנדוניא שהתחייבו ליתן להזוג חתן וכלה ונותנים לתוך הכים וחותמים המעות ונותנים ביד שליש עד אחר הנשואיןואז באים החתן והכלה או שלוחם ולוקחים השלישות מיד השליש כן היא המנהג אף שהם קצינים ועשירים גדולים ובטוחים זה לזה אעפ"כ מסלקים הנדוניא קודם הנשואיז ומניחים ביד שליש ומעתה אם החתן ואביו לא נהגו כמנהג הה והיו נותגים בטחוני על קנה רצוץ במה שהראה אבי הכלה שיש לו מעות ביד עתיר נכסין בוויען והם לא השגיהו שיהי׳ המעות ביד האים שבוויען מונה בחורת שלישות לטובת התן וכלה ולא יהי׳ כה ביד אחר ליקה המעות הם הפסידו לעצמם והוי זה כמו שהלוו המעוח ליד, המיו והחשה יכולה לטעון למה עשיתם כזה להאמין לאבי בלי שום בעחון ואם החתן ואביו היו מתאמצים שלא לכנס לחופה עד שיהיו בטוחים במעותיהם בודאי היי אבי הכלה עובה כל מה דאפשר כדי שלא תחפרד התבילה ואם הם לא עשו כזמה הי' לה להכלה לעשות שאין מדרך בנות ישראל לכנום בעובי הקורה ולדבר קשות עסאבותיהסבעביל הנדונית וכל העניינים האלה מוטלים על צד החתו ואם הם לא נהגו כמנהג כל מעולם מה לה להאשה לעשות כללו של דבר דכל דיושל אדמוןבדיו פוסק מעות לחתנו אפייאסנסכים לפסק של הרב פני משה דבהאי גוונא לא גזר רגמ"ה לגרש בע"כ זה הוא קודסנשואין דהואי ומנהג ודרךהעול׳ לכלק הגדוני׳ בשעת נשואיוולא בשעת הקידובין במקום שמקד שיובשעת שידוכין בזה פסק הרב פני משה כיוז דהארום אינו מהוייב לישת אותה בלי הנדונית ת"כ למה יהיו קשורין זה בזו וזו בזה בלתי תכלית רגמ״ה הי׳ לעובת החשה שתהי' יושבת תחת בעלה ותף שהחרם היי שלא לגרש בע"כ אפיי בארוסה מ"מ היי זה לטובתה כדי שישה אותה ולה יגרשה בלי רלונה מחהר שנכנם בקשורין והתהייב עלמו לכנום עמה לחופה אבל אם פשע לו חמיו את הרגל ואינו רולה ליתן לו הנדוניא בזה לא גזר רגמ"ה וכל זה בארוסה אבל אם כבר כנסה א"כ נגמר כל המעשיוהל על הבעל כל החוביםשחיוב הבעל לאשתו וחחיובים חליםעליו ממילח בלי שום התחייבות והכל היא בתנאי ב"ר ע"י הנשואין ולדידן בכלל החיוב הוא שלא יכול לגרשה בע"כ והחופה והנבואין אין להם ענין שיהיו תלוין בחיוב התנאים וחוקה שאין אדם עובר על לאו אל החרוש לרעך רעה והיא יושב לבטה אתך באם הי' הדבר תלוי בפריעת הנדוניא אף אהר ה נשואין א"כ בכל בעיכה ובעילה עובר על אל תהרוש לרעך רעה ואין לומר כיון שהאשה יודעת שיכול לגרבה בע"כ אם אביה לא יתן הנדוניא ליכא בזה משום אל ההרוש לרעדרעה דהוי כמו שהודיע בתחלה שנושת אותה לימים כמו שפכקינן בש"ע אה"ע כי' ב' וסי' קי"ט דאין זה עולה ע"ד האשה שהדבר חולה עדיין כיון שנשחם סתם ולח גילה לחזנה דבר והיח בחהבה ובהיבה עמו והיא אהובה לו היא בוטהת שלא יגרשנה ואחר הנשואיו לא מהני אסמודיע לה כמ"ש בח' מובב"ש שם ומעהה לענ"ד דברי מור"סבסי' כ"ב נ"ג בהג"ה בכם מהר"מ בהגהת מרדכי לדקו יהדיו מטעם וסברה ולשון התום׳ מסתייע להם דכתבו דחין רגילות שיהיו הגשוחין מתבעליןמחמת תנחי שהיי בקדובין וח"כ חין לנו לילך בתר חומדנת להלק בין חים שים ט במה להתפרס ובין איש באין עו לאול בהקוח וחרם רגמ"ה ויאמר כל

שנית להגאון הנ"ל על ענין הנ"ל

שלום וישע רב לכבור אהובי ירירי הרב הגאון המפורסם החריף ובקי נ"י ע"ה פ"ה כבור:

בש מבתבן הנעים עם התשובה אשר רצה כ׳ מעלי לעשות סנגורין לדבריו הראשונים הגיעני ושמחתי בשלומו הטוב ובשלום הורתו והאמת אגיר כי אני לא באתי לומר קבלו דעתי ובפרט אשר כפי

דברי מעל' הסכימו עם פסק זה רבנים רבים מגאוני זמנינו ואילו הייתי יודע שינטער בו איתו הלדיק על שבאתי לסתור דבריו החר שתי כי מה לי לדבר בעסק דין זה אשר הוא חוץ לגבולי ומעולם איזדרכי לפלפל לקנער לדבר בעסק דין זה אשר הוא חוץ לגבולי ומעולם איזדרכי לפלפל לקנער ולסתו'דברי זולתי אף לקטושבקענים ומכ"ש לגדול שכמותו ירבה בישראל ואני בתום לבבי אמרתי כי אין משא פנים בדבר ולגלות. לאזני מעל' כי אין דעתי מסכמת עם פסק הזה מכל הלין טעמין אשר ביארתי במכתביועתה מלאתי את עלמי להגין בעדי ולהסיר מעלי תלונות כבוד מעל' אשר מחלונן עלי שלא עמדתי על כוונת מעל' בהרבה דברים ובאיזה דברים שויכפשי כטועה אך ראיתי כי כרברי מעל' כן הוא שבחפזון כתב. את כל דבריו כטועה אך ראיתי כי כרברי מעל' כן הוא שבחפזון כתב.

האהרונים ואני בטוח שאם יתיישב בדבר יראה ביושר לבבו כי כנים דברי : ראשון נאמרימה שדהותי ראיות מעלי לפסק הרב פני משם בתשובה לפר בבית בראינות מחלונים של בדברו בראינות מחלונים החדשוני

אשר הביא ראי׳ בדבריו הראשונים מפלוגתא דאדמון והכמים בפוסק מעות להתנו שלא הלקו בין זיווג ראשון לשני אני עומד בדבורי כיון שהיא טוענת או כנוס או פטור א"כ היא מהרצית לגירושין בזה ליכא להלק בין זיווג ראשון לזיווג שני דבזמן התלמוד קודם הקנת רגמ"ה היי יכול לגרש חבה בע"כ בזיווג בניי חבל בזיווג רחבון לח הי׳ יכול לגרסה בע"כ שלא ברלונה בלי ע"ד אז לרבי דפליג על ח"ק בזיווג שני כופין אותו לגרשה ואינו רבאי לעגן אוהה כיון שרשאי לגרשה בע"כ אבל בזיווג ראשון באינו רשאי לגרשה בע"כ גם לרבי חשב עד בתכבין רחשה דוה פשוט בחין החשה יכולה לטעון כנום לחוד דחידיכוףחותו לכנום בלי נדוניא שנפסק מאביה ואסהיא לא פשעה גם הוא לא פשע להיות מהויב לכנום אותה לנסואין ולכך תשב עד שתלבין ראשה כל זמן שאינה מהרצית בגט אמנם החנא דמתניתיולא נהית להלק בין זיווג ראשון לזיווג שני ונקט פלוגתייהו כשהיא טוענת או כנוס או פעור בזה אין להלק ביןזיווג ראשון לויווג שני ובכל גוונא לרבנן יכול לעגנה אפיי אם מבקשת הגע ולרי אינו יכול לעגנה הואיל והיא רוצית צגט וזה הוא רבותא לת"ק דאפיי אם היא תובעת הגע אפ"ה יכול לעגנה ולרבי אפי׳ בזיווג ראשון לריך הוא לגרשה דהואיל והיא מרולית לגט וא"כ לדידן דאיכא הרם רגמ"ה שלא לגרש בע"כ גם זיווג שני יש לו דין זיווג ראשון וכשם שאין כופין אותו להכניסה לנבואין בלי נדוניא שנפסק לו מחותנו כן אין יכולין לכוף אותה ליקה גע בע"כ נגד הרס ותקנת רגמ"ה כיון שהיא לא פשעה נגדו ודבר זה הוא פבוט וברור ומה שמסתייע כ' מעל' מדברי הב"ש בסי' ע"ז ובסי ע"ט אין לו ענין כלל דמה שנאמר שם דאפילו בזיווג ראשון ולדידן דאיכא הרם רגמ"ה אפ"ה מני לומר ברונה לגרשה אין הכוונה שיכול לגרשה בע"כ זלשבור על הרס רגמ"ה חלח הכוונה היח ששענ׳ הבעל שרונה לגרשה מועיל לו שאין הב"ד דנין אותו כדין מורד כיון שרולה לגרשה וליתן כתובה וכן כשהיא חולנית באין כופין להבעל לרפאות אותה כיון שרולה לגרשה וליתן כהובה ואמרינן שהשב עד שהתרובה בגט אבל כל זמן שאינה מחרצית לקבל גע אין כופין את האשה לקבל גע וגם אין דנין את הבעל כדיןמורד להוסיף. על כתובתה ואין .כופין אותו לרפאותה אלא מניהין הדבר כמו שהיא וממילא גם בפוסק מעות להתנו בומן הזה דאיכא הרם רגמ"ה ג"כ לא כייפינן את הבעל אמנם גם האבה אין בידינו לכופה לקבל גט ואף אם הוא בא בטענה שאינו יכול לישא אחרת כל זמן שאגידה ביימ"מ מלית האשה לטעון אני לא פשעתי נגדך ואם בשביל מעות הנדוניא אין אתה הפץ בי שב גלמוד ואין אתה יכול לגרשני נגד חרם רגמיה כמו שכתבתי בתשובה לכבוד מעל׳ באופן שאין להרב פני משה בתשובה ראי׳ מכרעת ואם מוד הסברא אומר דבה"ג לא גזר רגמ"ה אין זה אלא דברי נביאות ועליו להביא ראיה כאשר באמח הרב מ"ל מפקפק בספק של הרב פני משה כאשר מורין דברי המ"ל ואין לכפול הדברים מה שביארתי במכתבי הראשון

שוב רוה מעלתו להדם ולסתור דברי הרבד"ם שכי דפלונתה דב"ש וב"ה דלא יגרש אא"כ מנא בה ע"ד מיירי בושואה ולא בארוסה והבית מעלי רתי׳ לסתור מדברי החום׳ והרכב״ה בהידושיו במס׳ גיטין דף עיש גבי פלוגתא דב"ב וב"ה דלא יגרש בגע ישווהביא התום׳ והרשב"א שם דברי הירובלמי דב"ש וב"ה לביטתייהו אזלי דלב"ש דלא יגרש אא״כ מנח בה ע"ד הלכך מזוהמה היח עליו וחינו בא עליי ולכך לא היישינושמא יאמרו גיטה קודם לבנה אבל ב"ה אית להו אפי׳ הקדיקה תבשילו מצי לגרשה הלכך הינה מוזהמת עליו וגזרינן שמח יחמרו גיעה קודם לבנה ואחר כך כתב הרשב"א דפלוגתייהו בגט ישן היא כשמגרשה מן האירוסין מדלא קתני ומודי׳ בנתגרעה מן האירוסיז ומזה מוכה דלא כהרעד"ם דפלוגתה דב"ש וב"ה דלה יגרש הח"כ מנה בה ע"ד הוח חף בחרוסה דאל"כ היך הפשר לאוקמי׳ פלוגתיים דגט ישן אף כשמגרשה מן האירוסין כא כל היליי דב"ם הוא שיכול לפטור אשתו בגט ישו הוא משום דס"ל דלא יגרש אח"כ מלא בה ע"ד ומוזהמת היא עליו ולפי דברי הרשד"ם בארופה לא פליגי ב"שוס"ל דמני לגרשה אפי׳ בלי ע"ר הנה קושי׳ זו על הרעד"ם כבר היא מפורסתה ונדפסה בס׳ עמק המלך אמים כבר מבואר אנלי בחשובה חחת שבשבתי לק"ק עיר חדש במדינת חונגרן זה זמן זמנים ליישב קושי׳ זו דהנם עודים להקשות לפי רוב שיטות המפרשים לא פליגי ב"ש וב"ה דלא יגרש הא"ל מוא בה ע"ד אלא כשמגרשה בע"כ אבל כשמגרשה מרלונה גם לב"ש לא לריך ע"ד וכן יש כמה אופנים אשר לב"ש יכול לגרשה

דלי ע"ד כמו שביארתי בהגהותי לססרי דבירב נו"ב מה"ת האה"ע סי קכ"ט יעיי"ם וא"כ למה בכה"ג מני לגרש בגט ישן • הלא באלה אופנים לה בייך טעמא דב"ש שמזוהמת היא עליו ואיך קהמר ב"ש כתם דיכול הדם לפטור את חשתו בגט ישן אמנם הם נבוא לעמוד על כוונת הירושלמי דקאמר בב"ש וב"ה נשיטתייהו אזלי אשר לפי הפשוט הות המי גדולה איך ינויר פלוגתא דב"ם וב"ה בגע יקן ובלנה עמו בפונדק אחד על איזה סיבה כוא מגרשה אם מנא בה ע"ד מ"ט דב"ה הא ודאי מזוהמת היא עליו ואם מגרבה בלא ע"י ע"ד א"כ מ"ט דב"ם הא גם בגטַ הדם לא מצי מגרבה כיון דלא מנא בה ע"ד ואיזלומר דפלוגחייהו הוא היכא דמגרשה ואין אמ יודעיז הסיבה מפני מה נתן עיניו לגרשה ובזה לב"ש מסחמא מוא בה ע"ד דבלא"ה אינו רבאי לגרבה ולכך מגרשה בגט יבן ולא הייביק ביבוא עליי ולב"ה חייבינן שמא מגרשה מפני בהקדיהה תבשילו ולכך היישינן שיבוא עלי׳ זה אי אפבר לומר דאיך שייך פלוגתא בדבר שיוכל להתברר וה׳ל להקז בהעדים ישאלו להבעל על הסיבה מפני מה מגרבה ואם יאמר הבעל במנא בה ע"ד א"כ גם לב"ה מני לגרש אותה בגט ישוולא היישיקשיבוא עליה דמאוסה היא עליו ואם יאמר שמגרשה בלי ע"ד א"כ לב"ש לא מזי לגרשה כלל אפי׳ בגע הדש ואין לומר דחיישינן שמא לא ישאלו העדיםעל הסיבה ז"א דהא פלוגחא דגע ישן הוא רק לכתמילה אבל בדיעבד אם גירשה בגט ישן גם לב"ה היא מגורשת כמבואר בש"ם ופוסקים הם כז לכתהלה יש להקו תקנה היותר טובה שהעדים יהקרו על הכיבה מפני מה במגרבה ויפורם׳ הדבר וכן בפלוגהא דלנה עמו בפונדק למה לריכה גט ישאלו להבעל למה מגרשה אסגירשה מספי ע"ד גם לב"ה לא היישיון ביבוא עליה וח"כ קשה חיך אפשר לומר דהך פלוגהא דגט יבן תליי בפלוגהא דלח יגרש אח"כ מלא בה ע"ד ואיולומר דב"ה לית כיי הרסברא דמזוהמת היא עליו וס"ל דמים גנובים ימתקו כדחי׳ במס'סוטה דף ז'ע"א דמוסריו לו בני ת"ח לבומרם פלא יבוא עליו בדרך גם ז"א דא"כ איך קאמר בירושלמי דב"ה אזלי לשישתייהו דסובר דמגרשה אף אם הקדיהה הבשילו הא ב"ה פליג גם בגירשה מסום ע"ד דאינו פוטר בגט ישן ועוד מבואר בפירוש בדברי הב"ש בסי' קמ"ה ס'ק ד' ובסי'קמ"ע ס"ק ד'דאסמגרבה מפני האות לכ"ע לח הייבינן ביבוח עליה כיון בתחוסה היח עליו ייע"ם בב"ש שהעלה כן לדינא דהיכא דמגרשה ע"פ ע"ד גם ב"ה מודה לב"ש דלא היישינן שיבוא עליה ומעתה ממ"ל במאי פליגי ב"ש וב"ה לשינות הירושלשי דאי מגרשה ע"י ע"ד גם לב"ה מני לגרשה בגט ישוואם מגרשה שלא ע"י ע"ד גם לב"ש לא מצי לגרש בגט ישו דאפילו בגט הדש אין לגרשה בלי ע"ד ומפני הומר הענין לריכין לומר דס"ל להירושלמי כיון דהך לא יגרש בגט ישן הוא מפני חשם שמא יאמרו גיעה קודם לבנה ויש סצרא לומר אם על עיקר גיעין דכתיבי בקרא שייך הך הששא א"כ יש לעשות תקוח זו שנא לגרש בגט ישן אבל אם בעיקר גט דכתיבא בקרא אין להוש לשמא יאמרי גיעה קודם לבנה בוב לא עשאו הכמים תקנה זו כלל מפני באר גינוין כיון דבעיקר גינוין חבר נאמר בקרא אין לאסור גע ישן ומעתה זהו כוונת הירושלמי דב"ש וב"ה לשיטתייהו חזלי דלב"ש עיקר גט הנאמר בקרא הוא כשמגרשה ע"י ע"ד ובזה ליכא השם שמא יאמרו גיטה הודם לבנה כיון שמוזהמת עליו בודחי לא יבוא עלי׳ לכן איןלעבות הקנה לאסור לגרש בגט ישן אף במקום דשייך הך הבבא אבל לב"ה דררים הו ערוה או דבר וגם בגט הנאמר בקרא שייך הדהבשא ולכך תיקנו שלא לוגרש בגט ישן מפני חשם שמא יאמרו גיטה קודסלבנה ומעתה איןסתירה לדברי הרשד"ם דשפיר כתב הרשב"א ז"ל דהך פלוגתא דגט ישן הוא גסכמשגרשה מן האירוסין ואף דגם לב"ש יכול לגרשה בלי ע"ד מן האירוסין אפ"ה לא 'עשו הכמים תקנה זו כיון דבעיקר הגט הנאמר בקרא לא בייך הך השבח דגיעה קודם לבנה דקרת חיירי בנשוחה שגירשיע"י ע"ד ומני לגרשה בגע ישן שוב לא הששו כלל גם בשאר גיעין דהיינו היכא שמגרשה בלי ע"ד כגון שמגרשה מרלונה או מן האירוסין דהכמים השוו מידותם כנ"ל כן

שוב השיב כ' מעלתו ע"מ שכתבתי דהירושלמי לא רצה לתרץ כמן שמתרלים בתו'דלחו דמהזיר גרושה נחמר לעבור עליו בשני לחוין דכל היכא דאיכא למדרש דרשינן כי היכא דלא לוקי בלאוי יהירא וע"ז כ׳ מעל׳ שהיו עניינו ללאוי יתירה דלא שייך הכא באיסור אחד אבל לא בנדון זה ביש שני איסורים איסור סוטה ואיסור מהזיר גרובה לא ידעתי מנ"ל למעלי הילוק זה ד ז בכך שהם שני שמות אכתי כיוודלפי קושייה ירושלמי ליכת במניתות לתיסור מחזיר גרובה בלתי חיסור סוטה בודתי נהבב זה כמו לאוי ימירא כיון ששניהם נלמדים יהד שאין יכול לעבור על איסור מחזיר גרושה אם לא שיעבור גם על איסור סועה ואיוזה רומה לשאר איסור הל על איסור דשם יש במציאות לכל איסור בפ"ע והרברים פשוטים גם מה שכהבתי דהירוש לא רצה לאוקמיה בשני לאוויזראפשר דש"ל להירושלמי כיון ששניהם היינו לאו דמחזיר גרושה ולאו דשוטה שנטמאה נכללים בלאו אחר אין לוקיו על שניהם כ"א מלקות אחת והראיתי מקוםלמ"ש הרמב"ם בשורש ט' לספר המצות וכן פסק בהלכות סנהדרין פ' י"ח הלכה ג'ובהלי ק"ם פרק ח' הל' ה'צנא ומבושל שאינו לוקה כ"א מלקות אחת לפי ששנים" נכללין בלאו אחד וע"ז שפך מעל' סוללה שהוא בגיאה גדולה וכתב דום הוי כמו כה"ג שבא על אלמנה זונה וגרושה וחללה שחייב על כל אחת ואהת הואיל והם איסוריםמחולקים ואינו דומה לנא ומצושל אני המה על כי מעלי איך פלטה קולמסו דבריסכאלה ואגב שיטפא כהב דברים בלי שימת עין למקורן ושורש דברים האלה וכך הם הדבריםלכל המעייובלדק דודאי כל מקום שוכללו איסורים הרבה בלאו אחר אם עשה כולם בבת אהת אינו לוקה ל"א מלקות אחת והעד ע"ז באוכל נא ומבושל הלא הסשמות נפרדים ואיסורים נפרדים וים מליאות לכל אחד בפ"ע אפ"ה אם אכלו שניהם

. העליתי בתשובה לעיל סיי פ"ב

שם בד"ה פרט לכה"ג ע"ש ויש בזה חריכות דברים חלח שחין להחריך בעניינים אשר כבר הלכו בו נימושות לקוטי בתר לקוטי ודכירנא כד הוינא טליא נאמרו פלפולים האלה בתוך הישיבה רבנן דבי רב תלמידי אאמ"ו הגאון זצ"ל וכבר כשלבשו בו להעלות מדברים האלה על הספר והנה לפי הקדמה זאת בהקדים מעל׳ דעל גרושה לכהן לא פריך הירושלמי משום דים לתרץ דוכתב לעבור עליו בשני לאוין כיון ששניהם לאו דגרובה וטומאה בחים כחחד חבל מחזיר גרושה שפיר פריך ומפרש מעל׳ דקושי׳ הירושלמי כוא דמהזיר גרושה לא הל על איסור טומאה דאיסור טומאה קדים משעה שגירשה ואיסור מחזיר גרושה אינו אלא עד שנשאה לבעל שני ונתגרשה או מת וע"ז קא מפרש ואזיל לתירוץ הירושלמי לעבור עליו בל"ת הכוונה בגוונא דספק סוטה דאינה אסורה לבעלה כ"א באיסור עשה ושפיר הל לאו דמהזיר גרושה על עשה דספק סוטה כמ"ש מעל' במכתבו הרחשון דעד עתה היא אינה לוקה משום דאומרת טהורה אני ואולם מלד מחזיר גרושה היא לוקה ואז ממילא הל על הבעל לאו דמחזיר גרושה מלד איסור כולל מגו דחל על החשה ממילח חל על הבעל ע"כ דברי כבוד מעל' והנה עדיין דברי קמים נגדו כחומה מה שהשבתי ע"ז במכתבי הראשון דמחי מהני הך תירוץ הירושלמי דמוקי עלי׳ בל"ת הא עדיין א"א להלקותו דהת הוי התרחת ספק דהת חין, אנו יודעין בשביל חיוה לחו ילקה איסור טומאה ולאו דמהזיר דשמח זינתה כשנסתרה וא״כ איכא גרושה ליכח דלח הל חיסור מחזיר גרושה על לחו דעומחה אפיי לגבי דידה אסזינתה ובמא טהורה הוא ואז ליכא לאו דעומא׳ואיכא לאו דמחזיר גרושה וכיון שאין אמ יודעין על איזה לאו שעבר לא שייך בזה לומר ללקות חותו ממ"כ כיון שחין חנו יכוליו להתרות בו משום חיוה לאו שיעבור הוי התראת ספק וכמו שהבאתי דברי התום' במס' יבמות דף ק"א ע"א בד"ה הנה זה שכתבו דבפיגול ומתרוטמת שבללו זה בזה ותכלו שפטור לר"ל במס' זבחים דף ע"ה ע"א משום דס"ל איסוריו מבטליוזא"ז ואף שממ"ל עבר על לאו א' או על נותר או על פיגול ועמא אפ"ה הוי זה ההראת ספק כיון שאינו יודע איזה מין רבו אל חבירו אם עובר משו" פיגול או משום נותר ואין זה דומה להכה שניהם בבת אחת שחייב ממ"כ על לאו ומיתה דמכה אביו ואמו ממ"ל והוי התראה על לאו אחד אבל ב׳ לאווין היכא שהלאוין הם חולקים הוי התראת ספקוהנה במכתבי הראשוןכתבתי שזה הוא רק לר"ל דשבר התראת ספק לא שמיי התראה אמנם לפ"מ שמנאתי וראיתי בל"מ בפ"ה מהלי שבועות ליישב ע"מ שכתב הרמב"ם שם בהל' א' ב' על מי שנשבע עלי אחריםשיעשו כך וכךאולי אינו הייב בשבועת ביטוי שהרי אין בידו לא לקיום ולח לבטל למה חינו לוקה משום שוח שהרי חפשר לחחרים שישמעו במנו ותת קיים שבועתו ונמוא כשמתרים בו בעת שנשבע הוא התראת ספק שאין לוקין עליו אלא א"כ היה לאו המפורש בתורף כמו שיתבאר בהל'סוהדרין וכל הכמי לב עמדו להשתומם על דברי הרמב"ם האלה שהרי הלכה כרבי יומנוהתראת ספק שמי׳ התראה וכמו שפסק הרמב"ם בעצמו בהל׳סנהדרין ועוד מה הוא כווכת דברי רבינו במה שכתב אלא א"כ היה לאו מפורש הא פלוגתת דר"י ור"ל הות בנותר שהות לתו מפורש וכן בשבועה שתוכל ולת אוכל ועיין בנו"ב מה"ת בהאה"ע. סי׳ ע"ו בדף ס"ו ע"ד בד"ה ומעתה ע"פ פירושינו לם מפרש דברי הרמב"ם החלה דבדבר שהלחו מפורש על הספק כגון בנותר שהוא חמיד ההתראה בספק ולא משכח׳ בי׳ התראת ודאי בתמיד הוא ספק שמא יקייסהעשה והוי לאו הניתק לעשה בזה אמרינן התרחת ספק שמי התרחה חבל בדבר שגוףהחזהרה משכחת בלח ספק כגון הכח בשבועת שוח ושקר שמשכהת לה בודחי חם לח הי׳ תלוי ביד חתרים בזה לכ"ע התראי ספק לא שמיי התראי ע"ש בנו"ב האאמ"ו הגאון זצ"ל תקע יסודות בכלל זה הגם ביש לפקפק בו ממה דאי׳ בירושלמי במס׳יבמות בסוף פרק נושאין על אנוסה בשני ימים טובים של גליות דלר"י הני התראב אףשבות בספק תימת קדשו ב"ד תת החדש ע"ש והרי גוף מהחרת י"ט משכהת צלח ספק וחפיה סבר ר"י דהוי התרחה חפי׳ בספק חמנם ניל ליישג דבשני י"ט של גליות טעמא אחרינא אית בי׳ כדמסיק שם בירושלמי הואיל ויכול לעמוד עליו ע"ם אבל הל"מ כתב דכוונת הרמב"סהוא דוודאי התראת ספק שמה ההראה דקיי"ל כר"י היינו שידעינו בודאי על איזה לאו שעובר רק שהוא התראת ספק אם יקיים העשה או לא בזה סבר ר"י דשמי׳ התראת אבל הכא הוא ספק על איזה לאו הוא עובר אי משום שבועת שוא או מבום בבועת בקר וח"כ כיון בח"ח להתרות בו על חיזה לחו בהוח עובר הוי זה לאו שאינו מפורש בתורה דהא אין אנו יודעין איזה אזהרה הוא עובר ובוה לכ"ע התרחת ספק לח שמיי התרחה יע"ש בל"מ היונה מזה דהיכח דחין אנו יודעים על חיזה לחו ביתרו בו לח הוי התרחה חף לר"י ומעתה גם בנ"ד כיון באין אמ יודעיועל איזה לאו שהוא עובר אבעל לאו דמהזיר גרושה או על לאו דעומאה א"א להלקוחו לכ"ע אףלר"י והנה ראיהי דברים מתמיהים בדברי מעל׳ שכחב להליל עלמן מתשוב׳ ואת שהשבתי במכחבי הרחשון וכתב דלח הוי התרחת ספק כלל שתיכף בעת שתתרין חותם דלח הנשת אלין מצד מחזיר גרושה אם אמרה טהורה אני הלקה מצד לאו דמחזיר גרובה ואם אמרה בבאמת זיכתה אז מתיריואותה משום לאו דטומאה וא"כ מעולם לא מנס זה בכללא ההתראת ספק עכ"ל כי מעלי ואמי המהאיד לא שם כ' מעל' עיניו על דברי התו' במס' יבמות אבר הבאתי דבריהם במכחבי הרחשון דהיכח שחינו ידוע על חידה לחו שעבר לח מהני התרתה מכח ממ"נ וביותר אני חמה על כ' מעלישכתב שבואנין אותה וכי מפים אנו חיין וע"פ דבריה יהברה, ההתרח׳ונמנא יהי׳עיקר המלקות ע"פ כאשם ולם ע"פ העדים דהח געדים かな

כחהד אינו לוקה כ"א אהת הואיל ושניהם נכללין בלאו אחד רק היכא שמצינו בהכתוב הלק אותן בלאוין אהרים בזה הייב על כל אחת ואחת ובאלמנה וגרושה וזוכה וחללה אי לאו דחלקוהכתוב דכתיב בקרא ואשה גרושה מאישה לא יקחו ולא הוי נאמר כ"א הלאו דאלמנה וגרושה וזונה וחללה לא יקחו בחמת לא היה הייב על כולן כ"א מלקות אחת כמו בנא ומבושל אך אחר בהלקו הכתוב גרושה מזונה וחללה בקרא אחר בא הכתוב לחלקו שיהים הייב על כל אחת ואחת כמו שאיתא במס׳ קדושיו דף ע"ו ע"ב כשם שהילוקה גרושה מזונה והללה בכהוהריוט וכן אי׳ במס׳ כריחות דף ד׳ ע"ב ודף ה' ע"א דחם אכל מעשר דגן הירוש וינהר לוקה שלש הואיל והלקו הכתוב וזהו מ"ם הרמב"ם בהלי סנהדרין עם דאם נאמר לא תעשה דבר פלוני ופכוני הואיל ולא יהד לאו וכל אי אין לוקין על כל א' וא' אלא ה"כ חלק אותו בלאוין אסרים או נאמר מפי שמועה ' שנתחלקו והן הן הדברים באמרתי ועיק במגלת אסתר בתחלת בורש ט' במבאר וכחב שם וכבר טעה זולתינו בזה הענין ייע"ש וכדומה לי שגם לכי מעלי אירע כזה יען שכבודו בעלמו מעיד שכתב בהפזון רב ומעתה יאמר נא מעל׳ באיזה מקום חילוק הכתוב בין מהזיר גרושה לאיסור סוטה שנטמאה הלא שניהם נכלליו ומבובל והם ממש בדמיון דנא בלאו אהד ואין להפריד ביניהם אפיי כמלא נימא בג"כ הם שני שמות ושני איסוריו ונכללין בלאו אחד ולא הילוק הכתוב בהן:

כתב מעלתו להחזיק דבריו הרחשונים ובורש הדברים מיוסדים על קושי׳ המפורסמת דלמה הקשה הירושלמי על מחזיר גרושה למה לא הקבה הירושלמי דלמה לי קרא לאסור גרושה לכהן חיפוק לי׳ שהיא אסורה עליו משום זונה לב"ש דאסור לגרש עד שמלא בה ע"ד הנה מלבד באין להקוע יסוד על קושי׳ זו אשר יש לה׳ כמה תירונים כמ"ם בהגהותי למ"ב מה"ח הלק ח"הע סי׳ קכ"ט חלח חף גם זחת דברי מעל׳ בכוונת הירושלמי אין להם שחר ועיקר דברי מעל׳ דהירושלמי לא מלי להקשות מגרושה לכהן דידע שיש לחרץ לעבור עליו בשני לחוין וחף שחין חיסור הל ע"א אפ"ה הל איסור גרושה על איסור זונה לפי שיטת הר"ר אלעזר בתו" שלהי מס׳ נדרים על משנה הזרו לומר דלא מצינו זונה שהיא מוזהרת לישא לכהן אלא שהכהן מוזהר עלי׳ ולא שהיא מוזהרת עליו אמנם באיסור גרושה גם היא מוזהרת בלא ליבא לכהן וא"כ הוי איסור גרובה איסור כולל לגבי האשה שהיא נאסרה לו וכיון שהוא איסור כולל שפיר הל לגבי הכהן איסור גרובה על איסור זונה ושפיר י"ל לעבור עליו בשני לאויז . והנה מעלי בעצמו דחה זה ועוד התו' דהאו דברי הר"א דכללא הוא כל שהוא מוזהר עליי היא מוזהרת עליו ואף גם זאת נראה לי דאף היכא באין עליי גוף האיסור זונה מ"מ עכ"פ איכא עליה איסור לפני עור דכיון שהוא מוזהר עלי׳ אסורה להזדקק לו משום לאו דלפני עור כמ"ש במכתבי הראשון . ומה שכי הר"ח דהיח אינה מוזהרת עליו היינו מפני חיסור זונה לח שייך שויא נפשה ההיכה דאיסורת כיון שאין האיסור על האשה מצידה ומשום לפני טור לא מהשב התיכה דאיסורא דאין זה האיסור מנידה רק מנידו שלא להכשילו וכיון באיכא עלי׳ איסור בלא להזדקק לו משום לאו דלפני עור ממיכא לא הל איסור גרושה על איסור דלפני עור • אמנם גם מעל' נטה מדרך זה לדרך אהר והוא ע"פ מ"ש הכ"מ בפי"א מהל' גירושין הל' י"ד בשם יש מי שפיי דלה יכול בעלה הרחשון קחי על שני דברים הדח חם גירשה ונשאת לאחר וגם אם הוטמאה וגירשה אז אסורה לחזור לבעלה וא"כ עיקר הלאו דאהרי אשר הוטמאה לא הל כ"א בכה"ג שגירשה אחרי אשר הוטמאה ועפ"ז כ׳ מעל׳ דלא קשה קושי׳ הירושלתי מגרושה לכהז דשפיר י"ל לעבור עליו בשני לחוין מלד טומחה ומלד גרושה לכהן דמלקות דחיכור טומאה ואיסור כהונה באים בבת אחת לפי שיטת הים מפרשים הנ"ל ובכה"ג דבאים בבת אחת הלים שניהם ולוקה שתים ולכן עיקר קושי על הא דמחויר גרושה דחינו כ״ח חהר בגירשה ונשחת לחהר ומת חו גירשה דחי חיפשר להול על הא דאיסור טומאה דמההיל האיסור בעת הגירושין עכ"ד מעל׳ ודברי׳ אלו דברי בגיאה הם דהיש מפרשים שהביא הכ"מ הנ"ל כתבו רק באיכור טומאם באשת ישראל שזינתה שנאסרה על בעלה ישראל משום טומאה אינו הל כ"א אחר שגירשה אבל בכהן האיסור זונה חל תיכף משעה שזינתה וא"כ הדרא קושית לדוכתא למה לא הקשם הירושלמי על גרושה לכהו איך הל איסור גרושה על איסור זוכה לב"ש דלא מגרש אלא ע"י ע"ד א"כ חיכף כשזיכת החת בעלה חל עליה חיסור זונה לכהן ואף אם היה בעלה כהן נאסרה עליו משום איסור זונה תיכף משעת שזינתה וכן כתב עם הכ"מ וכן פסק הרמב"ם בפרק ה׳ מהל׳ ה״ב ה׳ כ״ב המקנה לחבתו ונסתרה ובה ע״ה וחמר שוינתה להיה בעלה כהן לוקה עליי משום זונה וחף שהרחב"ד השיג עליו היינו הוחיל וליכא אלא עד אהד לא קרינן ביי זונה אלא טומאם אבל אם זינהם בודאי הרי נאסרה עליו תיכף משום זונה ואיך הלעליו איסור גרושה אם נתגרשה אח"כ ואין לומר דגם היסור זונה לכהן לח הל עד שגירשה דכ"ו שלח גירשה איז תיבור זונה הל על תיסור תבת תיש ז"ת דתיסו' זונה שפיר הל דהוי תיסור מוסיף דהם בי' בעלה כהן ואסרה עליו חיכ' משום זונה משעה שזינהה וא"כ אף אבת ישראל שזינהה הל עליי איסור זונה לכהן אף שעדיין היא א"א דבם זנות פוסל בכהן באשת כהן שזינתה שנאסרה על בעלה משום זונה וכמו שהמרינן במס' קידושין דע"ו ע"ב דחיסור זונה הל על חיסור חלמנה גרובה והללה הואיל ושם זנות פסול בישראלכן איסור זונה הל על איסור אבת אים הואיל ובם זמת פוסל בכהן דאילו היתה אבת כהן היתה נאסרם עליו מיד משעה שזינתה אם לא שנאמר דס"ל דאיסור זונה הוא איסור קל... עד איסור א"א ובקל על איסור המור אפי׳איסור מוסין לית לוכמ"ם התוס׳ מ"ג`

איטורעוזעל איזה לאו עברו הבעל והאהה אסעל לאו דעומאה אסייתה. לו על כלו דמחזיר גרושה אס טהורה היא ונמלא יהיה הבעל נלקה במלקות בביד ע"פ החבה י והיא גם היא ההי נלקה בב"ד ע"פ עלמה וע"פ רבודה י חלילה והלילה לומר כן שהב"ד מלקין ע"פ הודאת בעל דין : דירון דברי כ' מעל' בזה שחזר לדבריו הראשוני דע"פ הוכחתו דלפי הירוץ הירושלמי איירי קרא בספק סוטה א"כ למה אינה שותר

כמר השבתי ע"ז ביש כמה וכמה נשים שחינן שותוח · ומעלתו כתב ע"ז
המתושמתו לה רצה לפרש סתמם דקרה בחורהת רהיקהה כ"ה כמשמעות
מכן המידי בחרוםה · ימרול לי כ' מעלי מעולם לה שמעתי סגנון
כום י מכה ע"ז גופה הנו דנין הסחיירי הקרה דוקה בנשוחה וכמש"ל הרשד"ם
וכה בחרוםה וחיך חופם כ' מעלי זה לפשוע שהירושלמי ניהה לי' לחוקמי
קרה בחרוםה כמובן · חדרבה לפי דברי הרשד"ם המובן הוח בקרה שחיירי
הוקח בנשוחה · והירושלמי בחמת מוקי לקרה בכל הני שחינה שותה שהוה
מכתבר יותר ויותר · ועוד חיזה חורהיה רהיקתה הוח לחוקמי קרה בכל
הני דחינה שותח חשר הם רצים כמוש"כ במכתבי הרחשון :

דורי בדרי כ׳ מעלתו הם במים בסברות וחין דרכי להתוכח עם זולתי בהלוקות סברות ובפרט שחינו מוטל עלי לדון בדבר אבר הוא כוך להבולינו - חמנם ההרש לח חוכל - ברחותי שנקל בעיני מעל׳ לערער כי"ת בכבר הורם הזקן כבוד אאמ"ו הגאון זל"ל שלפי דברי התו' והרא"ם כה מלי לגרש בע"כ ע"י שליח והגט פסול והחזיק הוראה זו בנו"ב מה"ח זכתם כי משלי בלח ראה דברי הנו"ב מה"ח . דין זה הוא מוסד ביסוד הגר כל הרוחות לא יזיוט ממקומו דלפי דברי התו' והרא"ם אין אדם יכוכ לשבות בליח להוב לזולהו וסברת מעל'לא יעלה ודבר פבוט כוא דגבי משש לב"ה אם לא היי רב לאחרים לא היי חב להלוה בעומו כי בלח י שכיכות ג"כ הוא מהויב לפרוע את - רובותיו . אבל בגט אשה וכי יש היוב עכ האבה שהתגרש מבעלה אדרבה אם היא יכולה להשתמט שלא יגרשנה הרשות בידה : ואם שהבעל יכול לגרש את אשתו בע"כ מ"מ חוב הוא לה ולאו כל כמיניי לעבות בליח לחוב לזולתו י אמנם מה שהרב פני יהושע נקט זה דרך קושי׳ ולא ההניט הדין י הוא מטעם עדברי הש"ם שאמרו מה לגירושין שכן ישנו בשליחות בע"כ עמדו נגדו להחליע הדין: אבל אאמ"ו הגאון זל"ל התרבסכינא הריפא להלק בין הפרקים י דמה שאמרן דגירושין יבט בבליחות בע"כ הוא במבפטי גיטין יכול אדם לגרש את אבתו בע"כ כ"י בליה והיינו היכא דליכא הוב לאשה כגון בארוסה שאין הגט חוב הוא כה - דעדיין אין הבעל משועבד - כה בשארה כסותה ועונתה ובשאר חיובי הבעל נגד החשה . אבל בנשואה שמאבדת ע"י הגט מה שהי"הבעל מחויב כה בזה ודאי הוב הוא לה ולא ו כל כמינהו לעבות שליח י ואני מסופק אם ה' מגדולי הדור חם יהיו לנגד עיניו דברי אאמ"ו הגאון זל"ל במה"ת אם ירוש רחש להקל בחומר איסור א"א : ומפני הערדה אקלר : כ"ד אוכבו כד"ש

הק׳ שמואל סנ"ל לנדא

לכבור אהו׳ ירידי המאה"ג הגאון החריף ובקי נ"י ע"ה פ"ה מוה׳ דוך דייטש אב"ר רק"ק עיר חרש.

מ"ק בהשיב כבוד מעל' ע"מ שהעלה אחמ"ו הגאון זג"ל בס' נו"ב
מ"ק בהאה"ע סי' נ"ד דף ס"א ע"א בד"ה ובפרע וכו' דמה
דחמריט קידש על תנאי ובעיל סתם דמחיל להתנאי הייט שאין שום הפסד
במחילה התנאי אבל היכא דאיכא הפסד לא אמרי' דמהלל לחנאי וע"ז
הקשה כבוד מעל' מסוגי' דמס' כחובות דף ע"ד ע"א דקאמר לאפוקי
מהאי תנא דהר"י א"ש משום ר"י והיא לא נתפבה וכו' איזה שהוא קדושי
טעות וכו' ע"ש בגמ' ולפי סברת אחמ"ז הגאון
זל"ל מנ"ל דפליג דלמא מיירי שהתנה בתנאי אשר הוא באופןשאם יבעל התנאי
יש כו הפסד דבכה"ג לכ"ע לא מחיל התנאי:

יש כן השטח דבט ב לכל בין שמגיע איזה הפסד ע"י מחילת ההנאי או לא סברא זו היא לאביי דמוקי פלוגתא דרב מחילת התנאי או לא סברא זו היא לאביי דמוקי פלוגתא דרב ושמואל בבעיל ופליגי בסברא אי אדם עושה בעילתו בעילת זמת א"כ הזינן דהך סברא דא"א עושה בב"ז לא אלימא כל כך כיון דשמואל פליג עלי בזה שפיר י"ל סברת אאמ"ו הגאון זנ"ל דהיכא דמגיע לו הפסד ע"י מחילת התנאי גם רב מודה דלא אהלי לתנאי ובעיל על תנאי ולא אחרי לתנאי ובעילתו בעילת זמת אבל לרב כהנא משמ"דעולא דסובר הפל גריכא בעילה וושה בב"ז אלימא ב"כ עד שאין מי שחולק על חוקה זו שוב ליכא למימר דאם יש הפסד במהילת התנאי עושה בב"ז כיון שהיא חוקת אלימתא אמרינן חוקה זו גם במקום פסידא כנלענ"ד פשוטי כיון שהיא חוקת אלמתא אמרינן חוקה זו גם במקום פסידא כנלענ"ד פשוטי

דנרי, ידידו הק' שבואל סג"ל לנדא

יצו ה' את הברכה לאשר משנתו שמורה וערוכה ה"ה אהובי ודירי דרב הגדול המופלג בתורה החרוף ובקי כש"ת מוה' יעקב נ"י אב"ד רק"ק ביצש יע"א :

צא מפני איזה מולשא אחרתי להשיב לכ' מעלחו כי היה כבד עלי בעיון מפני כובד חלי בראש ל"ע ועדיין ראשי בל עמי

ולא הזרתי לאיתני הראשון אעפ"כ אמרתי שלא לעכב התשובה ונההזקתי מעט להשיב לכ' מעלי על שאלחו אשר לפי הנראה היא נחולה כשעה והגם שאלחו שאלת הכם הלי השובה בעסק גע אשר סידר רב ההד הסמון לכ' מעל' וילא עליו עוררין באשר שנמלא בגע שלשה ריעחות: (א) בשם המגרש שהי לו לכתוב לבי המכונה הרש כהוב בגע לבי דמתקרי הרש (ב) דכתב על שם הנהר דמתקריא באלף שהוא לשון נקבה והי לו לכתוב דמתקרי כי נהר הוא לבון זכר ועל שנים האלה פתח כ' מעל' בשערי היתרי ויפה כ' כי נהר הוא לבון זכר ועל שנים האלה פתח כ' מעל' בשני החיי לכתוב על שם מעל' שאין לפכול הגע משום אלה הטעיות שבשביל שהי' לכתוב על שם הול המכונה הרש וכא כן שנקרא בפי כל הרש וכן כ' הב"ש בסי' גם מתקרי דהא באמת הוא כן שנקרא בפי כל הרש וכן כ' הב"ש בסי' בסי"ו בסי קכ"ע ס"ק למ"ד וכן מבואר בתשובת רמ"א סי' פ"ד וכן הביא הט"ז בסי'

וע"ר שכחב על הנהר דמתקרית בלשון נקבה במקום שהיה לו לכחוב דמחקרי בלשון זכר ג"כ אין בו בית מיחוש כלל הדא דלפעמים מלינו בקרא להר בל"ז ולפעמים גם בלשון נקבה דהיינו אם נמלא בלשון רבים נמנא פעמים הרבה נהרות ולפעמים נהרים והטעם ידוע שדבר שאין בו רוח חיים אין העברי שומר המין ומשחמש פעמים בל"ז ופעמים בל"ל אמנס אעפ"כ יש נהמערער לפקפק ע"ז ולומר דכיון דכל היכא שנאמר בקרא נהר בלשון יהיד לא מלינו בתנ"כ בלשון נקבה כ"א בל"ו ה"ל למכתב דמתקרי אמנם י"ל דאין זה שינוי מטעם דמה שנוהגין לכחוב לאיש מהקרי ולאשה מתקריא אינו מוסכם אם מתקרי הוא דוקא לשון זכר ויעוין בפסקי מהרח"י בסי׳ קפ"ה ומהר"י ווייל בסי׳ ק"ץ בתיקוז הגט שכתבו שלח נחברר אם יש לכתוב לחשה מתקריא או מתקרי כי בתרגום של מגילה נמנא לפעמים מהקריא באלף ולפעמים בלא אל"ף יעיי"ש אך גם מזה אין לצדר להקל דנהי דמתקרי משתמש בתרי לישני בל"ז וגם בל"ג מ"מ מתקרית בחלף בודאי הוא רק לבון נקבה דוקא ולא יתכן לכתוב על נהר שהוא לבון זכר דמחקרית אמנם אחר העיון קנת אין אנו לריכין לכל זה ובר מן דין אין לפסול הגט בשביל זה ולא מבעי׳ לדעת הב"ש בסי׳קכ"ח ס"ק י"ג דמפרש דעת הרמ"ת שם שסתם וכתב דאם שינה בשם הנהר הגט כשרי היינו דכשר לכ"ע וגם המהמירין בשינוי מקום הלידה מכשירין בשינוי הנהר א"כ בנדון דידן בודחי הגט כשר אלא שאני אומר אף לדעת הרצה אחרונים שהבית הרב גע פשוט בסיי קכ"ה ס"ק ל"ט דמהמירין גם בשיטי בשם הנהר וס"ל דכל דבר אף שאינו לריך לכתוב בגע אם כתבו בשינוי גרע טפי ע"ש בס' גט פשוט מ"מ נראה ברור דגם הם לא החמירו אלא בשינוי בעום שם הנבר כגון בנכר דונא אם כתב נהר דונאלי וכדומה אבל בנ"ד שלא שינה בשם העצם של הנהר רק שכתב על מלת נהר לשון נקבה במקום שהי" לו לכתוב ל"ז אין זה שינוי כלל ואין בו בית מיחוש ואין להשיב על זה ממה שכתב המהר"ם פאדווי בתשובה סי' י"א וכן הביא מור"ם בר"מ סס"י קכשע לפסול גט שהיה לכתוב נהר פוא וכתב נהר פואה מטעם דהוי שימוי דפוא הוא לשון זכר שכן נקרא האי נהר פוא בלשון זכר בלע"ז (דער פוא) וע"י תוספת הה"א עכתב פואה נעתנה ללשון נקבה ע"ש וראיתי להרב גע פשוע בסיץ קכ"ח ס"ק כ"ע כתב ויש להקור אם לכתוב נהר פלוני דמהקרי פלוני או דמתקריא פלוני ועיין תבוב' מהר"ם פאדווי סי' י"א עכ"ל ומדברים האלה נראה דעתו של הרג גט פשוט דרצונו לומר עפ"מ שמבואר בתשובת מהר"ם פאדווי סי' י"א דיש נהרות הנקראים בשם הפרטי לשון זכר כגון (דער פוא) ויש שנקראים בשם הפרטי בלשון נקבה כגון (דית דהנוית) יש הלוק ביז הנהרות החלה בכתיבות דמתקרי דחם שם הפרטי ד של הנהר נקרא בל"ז אז כותביןדמחקרי ואם שם פרטי של הנהר נקרת בל"נ חם כותבין דמתקרית בחלף וחהר מהילות כבוד הרב גט פשוט אני אומר שדברים האלה הם שגיאה גדולה בתכונות הלשון ובכל הנהרות אף שבשם הפרעי נקרא לשון נקבה ג"כ כותבין דמתקרי ולצאר דבר זה לריך אני להכפיל ולהוסיף ולבאר דברים אשר כבר הם רשומים אזלי במשובה שהשבתי זה איזה שנים להגאון מוה' דוד דייטש אב"ד דק"ק ע"ח והוא שלה את דברים האלה להגאון מהר"ם אב"ד דק"ק פרעכבורג וזהו הנה כל קבוצות מים הנמשכים בשטח הארץ ממקום נובעם עד בנשפכים לים כמ"ש כל הנהלים הולכים אל הים משיכת מרוצת המים האלה נקרא נהר וכל מים הנקוה ועומד במקום אחד ואינם זוהלים ממקום למקום נקראים אגמים יאורים או ימים אבל מים הנמשכים ממקום למקום ומרולים בלי הפסק עד שנופלים לים לקראים נהר כמ"ם - ונהר יוצא מעדן אמנם מחיקוז וישוב המדינות הוא שיהי׳ שם פרטי לכל נהר ונהר כמו שיש שם פרטי לכל מדינה ומדינה עיר ועיר כ"כ הוא מוהצורך שיהיי שם פרטי לכל נהר ונהר אשר ע"כ קראו בשמות עלי אדמה לכל הנהרות כמ"ש בתורה בסיפור בריאת הארץ שם ארבע נהרות פישון גיהון הדקל ופרת נבם פרעי ובשמות הפרעים החלה נעשה הברגל ותכונת הלשוז צמנהג המדינות לכנות קלת נהרות בשם הפרעי אשר להם בלשון נקבה ולקות בל"ז ולפ"מ בעולה על זכרוני ממי עלומי יש לבעלי למודי חכונות כדור החרץ (געאגר אפיא) הסכמת לסימן שבהלק (אייראפא) כל בנהרות אבר יש להם יחום למזרח העולם כגוז שמימיהם נשפכים לחוד ים בתזרהי (אסטזעע) נקראי׳ בשם בפרטי בל"נ כגוז (דיא מאלדוי דיא אדער דיא ווייכטעל) ואף שנהר עלבי אינו נשפך לים המזרהי ממש מיימ נהרא בלשון נקבה (דיא עלבע) הואיל ונפפך לים במקום ממולע שבין הים המזרהי (אפטועע) לים הלפוני (נארדועע) ובימים קדמונים הי׳ נחשב מקום חשר נהר עלבי נשפך להתחלת ים המצרהי ולכך נקרח שם

להר עלבי בלשון נקבה(דיא עלבע) וכ"כ ההולכים ופונים במרוצתם לוד מזרחי של עולם אף שאינו נשפנים אל הים הזה ג"כ נקראים נשם הפרטי בלשון נקבה כגון (דית דחמית דית וואלגת)ועתר הנהרות חשר חין להסיהום לגד מזרה ואינסנשפכים עים המזרחי בלא לים האמצעי שקורין (מיטטלעודישעם מעער) או לימים אהרים נקראים בלפון זכר כגון (דער רהיין דער נעקר דער פח דער ניסטער) וכדומה זהו הכלל ע"פ הרוב ומעט נהרות היולאים מכלל הזה ומעתה אם מדברים ממרולת הנהר צלי שום פרטי נקרא חמיד בל"ז אף ששם הפרטי יכונה בל"ג וכמו שנאמר צלשני דייטש (דער שטראס דער פלוש ווירד גענאנוט דיא עלבע) הרי שתרולת המים שהוא נהר נקרא חמיד בלבון זכר רק בשם הפרעי נשתנה מל"ז ללשון נקבה וכמ"ש בד' נהרות בקרת שם התחד פישון הות הסובב וגו׳ ושם כהר השני גיהון הוא הפוצב את כל ארץ כוש וגו׳ ואין לנו להשגיח אם בשם הפרטי נקרא בלשון נקבה ומעתם אין מקום לדברי הרב גע פשוע דהת כשכותבין בגע נהר פלוני דמתקרי פלוני מלת מתקרי סובב על מלת להר והכוונה הוא דנהר הזה נקרא בשספרעי כך ולכן כוחבין חמיד דמחקרי בל"ז הוחיל ונהר היח לשון זכר ומהקרי קחי על מלח נהר כי על שסהעלם לח שייך לומר דמחקרית ולח יחכן לפרש דינת דתחקרית דומוי דכמבשה לא ישתנה לעולם ומלת דונא לא ישתנה להקרות דונווי רק על הנהר שייך לומר דנהר הזה הנקרא דונא משתנה לקנת ב"א וקוראין לנהר הזה ב" שמות דוכא וגם דומוי ועיין במ"ב מה"ח האה"ע סי׳ קי"ט שכ׳ אאמ"ו הגאון זל"ל בענין המכונה ומחקריה שקחי על החדם ולה על השם ומשיג על הב"ש וכן בנדון זה מתקרית חינו קתי על השם כ"ת על הנהר וכחשר ברחין דברי הרב גט פשוט ילא כנו מזה שבנ"ל שהשינוי היא בהפך מלת מתקרי מזכר לנקבה אין לדמות כלל לנדון של מהר"ם פאדווי הנ"ל דשם היה השינוי מזכר לנקבה בשם הפרטי שכתב פוחה בלשון נקבה ובחמת נקרח פוח בלשון זכר זהן שינוי ממש בשם הנהר ואיני מבורר מקום כחיבת הגט שיאמר דהגט לא נכתב בעיר הזאת כ"א בעיר אחרת כי עיר הזאת יושבת על נהר פוא והגט נכתב בעיר היושבת על נהר פואה אשר יש בעולם נהר אחד הנקרא פואה ובקל יש לטעות כן הואיל ובעלם השם יש הילוק דפוא הוא לשין זכר ופואה הות לשון נקבה תבל בנ"ד דליכת שום שינוי בשם הפרטי של הנהר רק בכינוי מרונת המים שנקרא בלשון זכר והוא כתב בלשון נקבה בזה אין לטעות ולומר שהיא עיר אחרת היושבת על נהר אחר כיון דליכא שימי בשסהפרעי של הנהר הגע בעלמך אם אחד כתב נהר פלוני דמחקרי דונא וא׳ כתב נהר פלוני דמתקריא דונא וכי יש חילוק בין שתי נוסחאות האלה בשספרטי דונא והכל יודעין ששניהם כיוונו על אותו נהר הנקרא דונא רק שחילוק הנוסהחות הוא בכינוי מלת נהר זה כתב לנהר בלשון זכר וזה טעה וכתב כהר בלשון נקבה דהא הך מתקרי מוסב על מלת נהר ולא על שם הפרטי והדבר ברור שליכח בית מיחוש כלל לפסול הגט בשביל טעות בדקדוק הלשון לבד כניצ :

האחרון הכביד והוא ריעותא השלישית שבגע זה ששיעה השבית אינה מעורה עם השיטה השביעית כ"א מלמעלה למטה בזה יש לפקפק הרבה ולדעתי חם ליכח מקום עיגון ובקל יכולים להשיג מהבעל שיחן גט אחר לפעל"ד אין להקל ולהכשיר גט הזה ואין לנו לזוו מהכרעת הרמ"א ז"ל בסיי קכ"ה סעיי ח"י בהגה שהחמיר שלא במקום עגון אם לא היו השורות מעורות לחוש לדעת המהמירין ומה שמעלי לידד להקל מטעם שהיה עכ"פ מעורה קנת דהיינו שהנוז של שיטה ששית היי חרוך עד סמוך לשיטה ה שביעית ונשען על לשון הרמ"א ז"ל בהגה שכתב ונוהגין לערות הסיטוי דהיינו שימשוך המ"ווכ"ף שבשיטה עליונה עד שיטה שלמטה ממנה או ראש למ"ד של תהתונה לשורה שלמעלה ממנה הרי דכתב הרמ"א ז"ל דבהדת סגי תו שימשור המ"ן של שורה העליונה תו הלמ"ד של שורה התחתונה למעלה ולא זריך תרתי שיהי׳ רגל הנו"ז משורה עליונה משוך למטה וגם הלמד משורה התחתונה משוכה על למעלה ומעל' כ' טעם לזה דסגי בחרת דכיון שהנו"ן משוכה למטה עד סמוך לשורה תחתונה ממנה שוב אין כאן חשש זייף דהא אם רוצה לזייף ולכתוב עוד שורה ביני השיטין יהי׳ מוכרה לכתוב בחותיות קטנות ונמנח ניכר הזיוף ועפ"ז הוסיף מעלי לבפוך סוללה על הרב ע"ז בסיי קכ"ה ס"ק כ"א שמוחק חיבת או מדברי רמ"ח וכ׳ שנריך להיות ורחש הלמ"ד למעלה דתרתי בעינו ולקיים את דברים באלה נדחק מעלי בדברי לשון הרמ"א ז"ל בספרו ד"מ ששם מפורש דכח כדברי מעלי דהח כי וכן הוח בסדר בגיטין שלנו שוריך לערותן בדרךוה שימשוך רחש למ"ד עד שיטה עליונה וכן ימשוך רגל מ"ן או כ״ף שבעליונה עד שלמטה ממנה כדי שלא יכחוב עוד בין שיטה לשיטה עכ"ל מור"ס ז"ל בד"מ ולפי דברי מעלי הלא יש עוד דרך נכון יותר שימשוך רק המון של שיטה עליונה עד קרוב לשיטה שתחתונה ממנה או שימשוך לואר הלמ"ד שבתהחונה עד קרוב לשיטה העליונה ממנה ועוד קשה לפי דברי מעלי שמור"ם ז"ל בד"מ כי בשם הס"ג שלריך לעקם המון של פטורין כדי שיכול להחריך הלמ"ד של ישרחל שבשורם החתונה ויהי" ג"כ חוחה שיטה מעורה ומזה מוכח שכל השיטות יהיו מעורון עכ"ל הד"מ ולפי דברי מעלי למה ליי הלחן והדחק לעקם הנון של פטורק שהוא שינוי אות קנת והלא יש דרך רחב לפנינו למשוך רגל הנו"ווהלמ"ד שתחתי רק כקוט השערה בכדי שיהי׳ מוקף נויל וחז הוי מעור׳ דהת אי אפשר לזייף ולכתוב ביניהם כ"א בכחב דקה ואו יהייהווייף ניכר ועוד לדברי מעלי הית גופת קשית למה זריך לערות כל השיעיו הת תף חם ינים שיטה חחת שלא חהי׳ מעורה עם הפיניה הסמוכה ג"כא"א לוייף ולכחוב מיד שינוה אהת ביניהם דהא יהיי בזיוף ניכר אסנראם שבשורה זאת אין הריוח שבין שורם לשורם כמו בריוח שנין בחר השורות דבה מהגין לשרשטע השישום ביהיה

האויר בין שעה לשיעה שוים ובשורה שזייף יהיה קרובה לשיעה הסמוכה בהלי ריוח ממה שים בין שיטה לשיטה בגט זה ח"ו צ"ל דחיישינן שלח ירגישו בזיוף ויחשבו שע"פ מקרה קירב הסופר אותן שיטו ציותר א"כ גם אם יזייף ויכתו שורה חחת בכתב דק ג"כ לא יחחשב שנעשה זה בזיוףוג"כ יתלה במקרה שהסופר כ׳ שורה זו בכתב דק ועוד הלח מבלי טעם חשם זיוףים עוד טעם לערות השיטין כדי שיהי׳ נרחה כספר חחד כמו שכ׳ בסדר גיטין וכן כ׳ מהרש"ל בספרו ים של שלמה בפי בי דגיטין סייכ"ה הטעם הואיל ונהיגי להרהיב השיטיו כדי שיהי׳ בקלף י"ב שיטין רחבים ותרוכים לריך לערות השיטיוכדי שיהי ינראה כספר אחד שאשלא יחברו השיטיוע"י עריבות האותיות זה שלא כנגד זה מחזי כל שיטה כספר בפ"ע והוא גרע טפי מאם יכתוב בשני דפין שדרך הספר שיהי׳ נכתב בדף א׳ ולגמור בדף שני משא"כ אם השיטין הם מרוחקים זה מזה ע"ש וכאשר נדחה דברי כ׳ מעל׳ אין לנו ליישב דברי הרמ"א ולריכין להגיה בדבריו כמו שהגי' הע"ו למחוק חיבת או וצ"ל בדברי רמ"ח שתרתי בעינו שיהיה הנון נמשך למטה והלמד בשורה תחתונה יהי׳ נמשך למעליאמנס לדידי נראה שאעפייכ אין אנו לריכיולהגי׳ בדברי הרמ"א ז"ל ושפיר כתב הרמ"א שבהד סגי ואם מושך הנון או הכף עד שיטה שלמטה או שאיט מאריך הנונין והכפין רק שמושר ראש הלמ"ר שבתחחונה לשורה שלמעלה ממנה דהנה יש שלשה חופנים לערות השורות בבגט (א) כמו באט עוסיווכמו שהוא בסדר גיטין דהייט שעוסין חרתי שמושכיורגלי נו"זוכףלמטה וגם מושכיוראש הלמ"ד למעלה זה שלא כנגד זה (ב) שמושכיזרק ראש הלמ"ד למעלה או רק רגל הנוזוכףלמטה עד השורה הסמוכה ממש שנוגעין באותיות של שור׳ הסמוכה לה לפי דעת הרבה פוסקים והריב"ם בתו' מס' גיטין דף כ' ע"א ד"ה לא לריכא דלא לריך להיות בגע החותיות מוקפי׳ גויל מכל ד׳ רוחות (ג) שמושך רגל המון חו הכף לתוך טית או שין שלשיטה שתחתיו אי שמושך ראש הלמ"ד בה"א או בה"ית שלמעלה ממנו ע"ש והות דעת הר"י בתוס הנ"ל והנה לדעת הר"י והריצ"ם עשיות המעורה בשיעות הוא רק או במשיכת רגל הגוני"ן וכפי"ן לבד או במשיכת הלמ"ד למעלה לבד וסגי בחדא הואיל וא"א לכתוב בין השורות כיון שהמשיכה מגיעה משיטה לחברתה והנה הרמב"ן נהר"ן כתבו דעשיות המשיכה של הריב"ם גרע טפי שמשתנה לורת החות ע"י המעורה זו ע"ם בחידושי רמב"זוהר"ן שם במס'גיטין ויעושע"י שני אופנים האלה ימילד רעותא בהכשר הגט דממ"כ אם יגע רגל הגיובאות שבשיטה תהתונה או הלמ"ד נוגע באות בבשיטה עליונה אין האוח מוקף גויל ואם לא יגע רק שימשוך לתוך הלל הטי"ת או הי"ת ישתנה צורת האות קצת ולכן בחרו בסדרי גיטין לעשות מעורת השיטין כמו בחנו נוהגין שלח למשוך הנו"ן למטה עד השורה שתחתונה ולא הלמ"ד למעלה עד השורה העליונה ובחרו לעשות השיטין במשיכת המ"ץ למטה יותר מהלי האויר שבין השיטין וגם הלמ"ר ימשוך ג"כ למעלה יותר מהלי אויר ואז השיטיומעורין בלי נגיעות בום אות להבירו "וגם בלי השתנות לורות האותיות ·אמנם דעת הרמ"א ז"ל בסימן קכ"ה סעיף ה"יבסוף הגה׳ שלהו בכל החותיות משתנה צורת החות ט"י המשכת המני"ן והלמ"ד ומכריע שאם מושך הלמ"ד לתוך חלל דלת שלמעלה אז נעתנה צורת האות שנראי׳ הד׳ כמו ה״א וכיוצא בזם אבל יש אותיות שאינן משתנין צורתן ע"י המשכ" אות הלמ"ד והנו"ן לאות שלמעלה או לאות שלמטה ולפ"ז אין אנו צריכין להגהות הע"ו בדברי הרמ"א ז"ל ודברי הרמ"א הם כפשטן שיכול לערות בכה"ג שימשוך הנון או הכף עד ביט׳בלמטה ממנה ורנומ לו׳בימבודרגל המ״וכ״ףעד תודהאו׳בלמט׳ממנו באופן שלא נשתנה לורת האות ע"י המשכה זו כגון שמובך רגל המ"ן לתוך חלל הטיח שבתחתונה והיינו כפי׳ הר"י בתו׳ וסגי בזה כיון שהמשכה מגיע לחוך השיעה א"א' לזייף ולכחוב עוד שיעה ביניהם וגם אינו נראה כשני ספרים כיון שהשורות מגיעות אחת להברתה או שימשוך ראש הלמ"ד להלל החי"ת שבשיטה העליונה ממנה וג"כ סגי בזה כנ"ל ולפ"ז בנדון של מעלי שהמשכת הנו"ץ משורה ששית אינו מגיע לחוך חלל אות של שורה שביעית זה בודאי לא מקרי שורות מעורות איכא חששא דזייף לכתוב ביניהם עוד שורה בכתב דקה מן הדקה גם השם שני ספרים כיון דאיכא אויר ע"פ כל

צמנם בגוף הדבר אם צריכין לערות השיטין בגט רבו החולקים עיוו וראש המדברים בזה הוא בהגהת סדר גע ממהרר"י מילדוהב"ח שכתב שמסוגיא במס׳ גיטיז דף כ׳ ע"ב דמתרןלא לריכא דמעורה נראה ברור דסתם גיטין איט מעורת יעיי"ם בנ"ה שהרבה להקבות ע"ז וכי באינו אלא מנהג ובכמה מדימת אינו נהגין כלל לערות השיטין ומרעים על הגהת הרמיא זייל שמהמיר בלא במקוםעיגוזלפסול הגע באינו מעורה וסגה הרב ט"ז בסיי קכ"ה ס"ק כ"ב רונה לחרץ קושייהב"ח מסוגי׳דגיטין אמנס דבריו שחומים ודחוקים בפיי בסוגיי ויבואר אח"כ מה שנראה לי בדעת הט"ז בפירושו דברי הגמ׳ וכעת כ"ל דבל"ה י"ל קושי׳ הב"ח דהנה כך הוא לשון הגמית"ר הרי זה גיטך והנייר שלי אינה מגורשת ופרש"י דכיון שהנייר שלו לא יהיב לה מידי דספר אחד אמר רחמנא והאוחיות פורחי׳ באויר בעי רב פפא בין שיטה לשיטה ובין תיבה לחיבה מהן תיקן ותיפוק ליה דספר אחד אמר רחמנא ולא שניסושלשה ספרים לא צריכא דמעורה ומזה הקשם הב"ח דכיון דהגמרא מחרץ ומוקי אבעיידר"פ במעורה מכלל דסתם גיטין אינה מעורה ולי נראה ליישב קושיי זו ע"פ מ"ש הרשב"א בהידושיו למסי גיטין וז"ל אומר ר"ת דאו או בהידושיו למס׳ קאמר או בין שיטה לשיטה או בין תיבה לתיבה ולדבריו הא דקאמר ותיפוק לי׳ ספר אחד א׳ר ולא שנים ושלשה ספרים : מכח חדא קאמר דפסול היינו בין שיטה לשיטה אכל בין היבה לתיבה אכתי ספר אחר . ופריק

רוחב שבין שיטה ששית לשביעית וליכא שורה מעורה:

אר גב

מדינו של הרמ"א ז"ל נלענ"ד עבכל מקנטשאפשר לנו לנאה ידי כל הספיקות ים לנו לחום לדעת המחמירין לכן סיומא דהך פיסקא בבאם אפבר להביג מהבעל גט אהר יש לב"ד להתאמץ ולרצות את הבעל שיתן לה גט אהר כשר בלי שום פקפוק אבל אם הבעל יהעקש ואינו יתרצה לזה בלתי רצוי כסף: אז כדתי הם הב"ה והלבוש ושתר פוסקים תהרונים המקילין אם לא היו שישות מעורות אף שלא במקום עיגון י וגם בהרבה מדינות איומהגין כלל לערות השיעין . ולכך יש להקל בשעת הדחק אףשאינו מקום עיגון כלל . אמנם יעו כי נמוא ג׳ ריעותות בגע זה יש לחוש פן לא ידע זה המסדר בטיב גיטין : ואירעו לו עוד כמה דברים הפוסלים את הגט ולא הלה ולא הרגיש בהם . אכן אם כ' מעל' מכיר את הרב המכדר והוא מוחזק לו בבקי בדיני גישין והרישותות הכ"ל נשבו ע"פ מקרה אז ים להקל

הק' שמואל סג"ל לנדאי

שאלה . גט שניתן לאשה בתנאי מעכשיו אם לא באתי עד שניסעשר הדש אם לריך להיות הגע "שלם ביד האשה עד כלות זמן התנאי

יצו ה' את הברכה שלום לכבור אהו' ורורו הרב תשובה המופלא המאה"ג המפורכם החריף ובקינ"ו ע"הפ"ה כבור מוה׳ דוד נ"י אכ"ר רק"ק דרעודען יע"א:

צב . מבתבו הנעים מן כ"ו העבר בא לידי לנכון עב"ד ודבריו גבונים ויברים ללל במים אדירים ועיניו משועטות על אפיקי הפוכקים : ויפה עשה כ׳ מעלהו בלא קרע הגט והבם לדעת מהרי"ק ומהר"י מינן בסדר הגט וכובכנסת הגדולה בסדר הגט הלק טיאות י"ח דגם במגרם את אבתו ע"ת אף שאמר מעכביו אסלא באתי עד זמופלוני לריך בישאר הגט בלם בלי קרע וטשטוש ביד האבה עד כלות זמוהתנאי . והנה בדיעבד בודאי אין לחוש לזה ובעלה דעתהמגד גרבה גדולי פוסקים הרחשונים . ואפי׳ לדעת הפוסקי׳ דלריך בגט שכיב מרע שיהי׳ בידה בלם בשעת קיום התנאו מ"מ מבואר בדבריהם בגט בריא במעכשיו אסלא באתי עד י"ב הרם אף בנקרע הגט או נאבד בנתיים היא מגורבת ועיין בב"ש סימן קמ"ה ס"ק ג' מ"מ ראוי לחוש לכתחלה לדעת המחמיריוהנ"ל: ומה שנדהק מעל׳ לפרש טעם המחמיריו להיות גע שלם בידה עד כלות ומוסתנאי שהוא משושגזירה אטו תנאי באסלא באתי הוא דוהק גדול להמציא גזירה זו אך יש למו טעם מרווח יותר לפרש טעמסונימוקה דס"ל להגדולים האלה כמו שכי התום׳ במס׳ גיעין דף ע"ג ע"ב בד"ה אמר רבה בגע f) מתי בדעתו אס כל מה שיכול כמו כז יש כברת לומר בברית שמגרש בהנתי מעכשיו חם כת באתי עד יב"ה דג"כ הזיט לדעתו של המגרש שרצה לאחר הגט כל מה ביכול דחל"כ למה לא מגרשה תיכף א"ו ברצונו בלא יהול הגט אלא לאהר יב"ה ומה בהקבה במרדכי בפ'מי באהזו ע"ז דלמה אמר מעכביו ולא הוי לי׳ לומר הלא הרי זה גיטך הם לא באתי עד יצ"ח י"ל דם"ל להפוסקים המרמירין הנ"ל דאין זה דיוקא דג"כ י"ל דאמר מעכשיו משום דהיים שמא ימות הוך יב"ח ואין גע לאחר מיתה ואף דלא חיישיי למיתה י"ל דהבעל לא רצה בתבאר אשתו זקוקה ליבם והייש גם למיתה ובפרט לפ"מ באמר רבא במס' גיטין דף כ"ה ע"ב דלשמא ימות היישי' ולכך אמר מעכשיו כדי שיהיה גט הל למפרע אבל עכ"פ ג"כ הי׳ דעתו לאחר הגט כל מה שיכול והראי׳ שהבית בהמרדכי מפלוגתת דר"ה ור"ח בתומר ע"מ שחתן לי מאתים זוז ואמר ר"ה והוא בתהן וקאמר הגמ׳ איכא בינייהו שנקרע . הגט או נאבד שמגורעת לר"ה והלכתא כוותיי ראיי זו יש לדהות דעם מיירי בתנחי ש"מ שחתן לי מאתיסווז בזה לא תלה התנאי בזמן כלל אלא בנחינת מאתים זוז ובכל רגע יכולה היא לקיים התנאי וליחן המעות בזה בודאי דעתו שיהול הגט מעכשיו דכל האומר ש"מ כאומר מעכשיו דמי אבל אסהבעל חלה התנאי בזמן ס"ל למהרי"ק ומהר"י מינץ וסייעתסרשייך בי׳ כברת התום׳ לומר דכל מה שהוא יכול לחכר הגט מאחר ומעתה אם אנו רולים לחוש לדעת סדרי הגט הנ"ל המחמיריולהיות שלם בלי טשטוש עד כלות זמן התנאי יותר טוב להגים הגט ביד האשה עד כלות זמן ההוא ואף שהאשה נתנה ביד מעל׳ בחורת פקדון וכן פסק הרשד"ם בסי׳ ע"ב וכ' שכן הסכים עמו הרדב"ז יע"ש גם בתשובה מ"ה מ"מ בתשובת מקור ברוך כי׳ י"ג וסי׳כ"ד ובהבובת מהר"ח שבתי סי׳י"ב כתבו ברבו החולקים על הרעד"ס בזה כחשר בחמת יש לפקפק על דבריו וחס לדין יש תשובה דממ"ל הם הנו הוששין לדעת המהמירין הנ"ל ע"כ לריכין אנו לומר דהם נקרע או נאבד בנתיים בעל הגט א"כ הגט הזה שנמסר לה מיד הבעל היא בירה עדיין בתורת פקרון:וח"כ הבעל הוא בעל הפקדון ולא האשה וכן כ׳ הרמב"ם בפיע מהל׳ גירושין ה׳ ה׳ דכל התולה הגט בזמן לא הגיע הגט לידה בתורת גירושיו אלא בתורת פקדון י והרי לדעת המחמיריוהמ"ל אף באומר מעכשיו תלה הגט בזמן • וא"כ אם אין בגט בידה בשעת הבלום זמן התנאי לא מהני מה שהוא בפקדון ביד אחר דהחי לא מקרי ברבותה • ואין זה דומה לקידובין ע"ת במדמה הרבד"ם לגע ע"ה דבם גבי קירושין אפיף אם נחעכלו המעות הרי היא מקדובת מבא"כ בגט הא קיימינן לשיטת הפוסקים דחם נחבד או נקרע הגע בנתיים הגע בעלי חהר זה מצאתי וראיתי בתשובת מקור ברוך בסייי"ג שהמה ג"כ על הרשד"סבוה ואף שהוא מקיל בגוף הדבר וכן מבואר שם בתשובה סי׳ כ"ב מ"מ אנו בדידן

לי דמעורה הוא . אבל מפרש"י נראה בהוא מפרבה במבייר בין ביטה לשיטה ובין תיבה לתיבה וכי משני לי׳ לא לריכא דמעורה אכולהו קאי ואפי׳ בין קיבה להיבה דמעורה בגג האותיות עכ"ל הרשב"א י ופי' דברי הרשב"א דלפי׳ ר"ח דאו או קאמיאו בין שיטה לשיטה או בין תיבה לחיבה א"כ קושי׳ הגמ׳ והיפוק לי׳ דספר אחד א׳ר הוא רק על בין שיטה לשיטה דכיון בהנייר עבין שיטה לשיטה שייר לעלמו · א"כ הוי כחלו נההך זה הנייר עבין שישה לשישה ונפרד כל שישה מהברתה ולא הוי ספר א' אבל כששייר לעומו בל הקל הנייר שבין תיבה לתיבה . עדיין הוי ספר א' • דאף אם נהתך הנייר בבין להצבה לחיבה עדיין מחובר כל תיבה וחיבה למטה ולמעלה בנייר בבין שיט לששוחם לא בייר לעצמו ולכן לר"ח מה במוכרה לאוקמי שמעורה היינו בבביל נייר שבין שיטה לשיטה . אבל לפרש"י במפרש אבעי׳ דר"פ בהדא בשייר לעצמו נייר שביז שיטה לשיטה וגם נייר שבין תיבה לתיבה א"כ נהשב כאילו נהתך כל תיבה ותיבה זה מזה דהא הוא שייר לעלמו כל הנייר שסביב כל היבה ואוי כאלו נפרדו התיבות זה מזה דהא אין היבור לא מלדדין ונא מלמטה ולא מלמעלה : ובפיר ל"ל דמה שמהרץ לא צריכא דמעורה הפי" דמעורין גם בגג האוחיות זה בזה ולא מהני אם השיטין היו מעורין דאכתי לא הוי ספר אהד י דהא א"א לערות השיטין זה בזה כ"א, ע"י טוני"ן וכ"ף ולמ"ד וא"כ תיבה שאין בו א' מאלו הותיות אין לו היבור לא מלמטה ולא מלמעלה דהא שייר הנייר שבין השיטין לעלמו וגם מן הלדדין אין לו היבור דהא שייר לעצמו גם הנייר שבין תיבה לתיבה ומעתה אם נימא כפי' רש"י ז"ל אין מקום לראיות הב"ח דבפיר י"ל דגם בזמן הש"ס הי" מנהגם לערות השיטין שבכל הגיטיז כמו שאנו נוהגיז ואפ"ה פריך בפיר היפוק לי׳ דספר אחד א״ר ולא בנים וג׳ ספרים · דנהי בהשיטין הן מעורות ע"י וני"ווכפי"וולמ"ד עדייולא הוי ספר איכיון בפייר לעצמו גסנייר שבין התיבות כנ"ל א"כ כל הנייר אשר סביב כל תיבה הוא שלו כנ"ל וע"ז מתרץ הש"ם לה לריכה דמעורה היינו שגם התיבוי מעורות בגגיהן כמ"ש הרשב"א ושפיר הוי ספר א' י המנס אעפ"כ יש לקיים ראיות הב"ה דכיון דעכ"פ לפירוש ר"ת קושי׳הגמ׳ ותיפוק לי׳דספר א׳ א"ר. הוא רק על מה דגעי׳ ליה לר״פ בבייר הנייר שבין השיטין כמ״ש הרשב״ח ז״ל וע״ז מתרץ לא לריכא דמעורות י מכלל דכתם גיטין אינן מעורות כלל אפי׳ מסיטה לשעה . וכיון במפירוש ר"ח מוכח . דכתם גיטין אינן מעורות כלל אפיי משיטה לשיטה ומפי׳ רש"י אין למו הכרע דהא גם לפרש"י ז"ל דסתם גיטין אינן מעורות כלל י והש"ם דמשני לא צריכא דמעורה קאי דגם בין השיטין מעורה והיינו דמוקי כן בעי׳ דר"פ אבל כתם גיטין אינן מעורות כלל אפי׳ משיטה לשיט׳וח״כ מכ״ל לפסול גט באינו מעורה משיטה לשיטה יכיון דלפי׳ ר״ת ודאי כשר ומפרש״י אין הכרע בזה:

אבל אחר שיווקנת יש לדחות רחיות הב"ה ומהחלה יש לחמוה על הב"ח השר רולה לומר דמה שמתרץ הש"ם לא לריכא דמעורה הכוונה הוא במעורה כמו באנו נוהגין להערות השיטין במשיכת הנוני"ן והלמ"ר זה שלא כנגד זה : איך מצאנו ידינו בדברי התוס׳ שהריב״ם רוצה להוכיח מתרולי דש"ם דמעורה שאינו לריך להיות האותיות מוקף גויל בגע ולהר"י שניפרם בכווכת הש"ם שממשיך הנו"ן לתוך הטי"ח בבשורה תחתונה. מנ"ל כהריב"ם כהוכיה שחיכו לריך להקיף גויל . ולמה ליי להר"י לדהוק כן בפיי הגמ' ואמאי לא מוקי כפשוטו : דתרולי דש"ם הוא שמעורה כמו שאנו טוביןלערות השיטין ע"י משיכת המנין, ולמ"ד זה שלא כנגד זה בלי נגיעה ובלי הכנסה לתוך אות אהרת : אך באמת דברי התוש׳ כנים ואמיתים דכי ון דהיבעי׳ דר"פ הי׳ כבהמר הוץ מנייר שבין השיטין וע"ז פריך תיפוק לי׳ דלא הוי ספר א' כיון בהנייר שבין השיטין לא נתן לה וא"כ אף שהיו השיטין מעורות כפי מנהגינו שהמשיך רגל הנוז למטה וראש הלמ"ד למעלה זה בלא כנגד זה עדיין כא ינלל מהבש בי. כפרים דהא עדיין יש נייר הלק בין אורך כל הביטין דהא יש ריווח בין רגל המיין ובין ראש הלמייד אשרן אינו כוגעין זה בזה והאי נייר הלקג"כ שייר הבעל לעומו דהא הית בין השיטין ועדיין לא הוי כפר אהד כיון בהוא בל הבעל ועומד לקנוץ וע"כ צ"ל מה במתרץ לא לריכא דמעורה הכוונה הוא שמערה השיטיוצאופן אחר לא כמו באט נוהגין לערות והיינו בעשה אוהיות ארוכים שמגיעים משיטה לשיטה בלי שום ריוח נייר חלק . ומזה שפיר הוכיח הריצ"ם בתום׳ שלח לריד להיות אותיות הגע מוקף גויל ולא יצויר זה אלא ברגל הנון נוגע באות שבשורה בתהחונה ממנה או ברחש הלמ"ד נוגע בבורה בלמעלה ממנו - דחם יש הקפת גויל עדיין יש נייר הלקבין השיטיווליכא ספר א' אמנם הר"י מדחה ראיי זו דלעולם י"ל דאיכא הקפת גויל ואפ"ה משולבים השיטין זה בזה וכגון בעבה מערות השיטין שרגל הנו"ן נכנס לחוך שיטה התהתונה לתוך הטי"ת - או הלמ"ד נכנס לשיט" העליונה לתוך ההי"ה. ושוב אי אפשר לקלך ביז השיטין במקום שרגל המ"ן או ראש הלמ"ד עובר לכל האויר שבין השיטין ואם ירלה לקלן ונהפריד השיטין יהיי לריך לקלן רגל הנון או ראש הלמ"ד דהא נכנסיולתוך האות בהביטה הסמוכה למעלה או למטה יולסבב החיבות והקנילה בנייר כלק שבתוך האות ג"כ א"א - דהא הנייר שבין התיבות לא בייר הבעל לעלמו דהר"י מפרשג"כ האיבעי דאו או קא מיבעי ליי לר"ם הו שייר שבין התיבות או שייר הנייר שבין השיטין כמו שמבי׳ בהידושי הרצב"א בבם ר"ת .. ולפ"ו אין מקום לתמיהת הב"ח דשפיר י"ל דגם לפי כש"ם היו נוהגין לערות השיטין בבגט רק בהיי עשיימעורה כמו באנו נוהגין שלא היי רגל המ"ו מגיע עד שיטי שתהחונה ממנה וראש הלמ"ד כה מגיע עד שיטה העליונה ופריד הלא ליכא ספר אחת כיון דהאי אויר מועט פגיניהם שייר הבעל לעומו י ומהרץהש"ם לא זריכא דמעורה . היינו שנעשה המעורה באופן שמגיע המשכת האותיות משיטה לשיטה או כפייהריב"ם או כפי׳ הרייני לכל מר כדחי׳ לי׳, ואפשר לומר דגם הרב ט"ז נתכווז במקלת לדברים באכה אלא שיש קיצור במובן דבריון מעתה כיון שסלקנו קושי הב"ח

THE PARTY OF THE PROPERTY OF THE PARTY OF TH

: :: . .

בדידן שרולים לנאת אליבא דכל הדיעות לריך להיות הגט ביד האשה לכן ימהול כ׳ מעל׳ וימסור הגט ביד האשה ולהזהיר אותה שלא חוליאו מנרתיקה ויהי׳ שמור באמתהחה מבלי להראותו לשום ארם מפני כמה טעמים ואחר כלות זמן ההגאי תמסור הגט כיד ב״ד שיעשו בו כטוב בעיניהם ותו מפני עול הניבור העמוס עלי לריך אני לקלר כ״ד אוהבו הד״ש שול הניבור העמוס עלי לריך אני לקלר כ״ד אוהבו הד״ש

הקי שבואל סנ"ל לנדא

ב"ה שנית להרב רנ"ל על ענין רנ"ל זיהי דור בכל ררכיו משכיל וה' עמו: מראה פנים מסבירות להלכה כ' טוב טעמו: דורש טוב לעמו: צריק מתהלך בתומו: ה"ה ארובי ידידי כנפשי ותביבי הרב המאה"ג החריף ובקינ"י ע"ה פ"ה כבור מוה' דוך נ"י אב"ר דק"ק דרעזרען יע"א:

צג שני כחובים הבחים כחחד . ח׳ ע״י החשה גרושה עם המעשה ב״ד. ושנית עב"ד הגיעני לנכון ביום אתמול ושניהם כא' טובים . בנה ודייק מברר ומלבין דבר על אופנו וכל דבריו מיוסדים על אדני פז אולל במים אדירים בסברה ישרה בחריפות ובקיאות ועריבים עלי דברי דודים להשעשע בנופס אמריו · אך האמח עד לעלמו כי אני מוקף בהבילי טרדין בעסקי ציבור בעבודת העם הזה ה"י העמוסים עלי י וחין הפנחי מסכים עמדי להעמיק העיון בכל ספרי השובות אשר הביא כ' מעל' אשר כעת אין הדבר נוגע להלכה למעש . לכן אתו הסליהה אם בהרתי דרך קלרה. ולח באתי כסתור דבריו הנחמדים כ״א להגובעדי ולייכב התמיהות אשר תמה כ׳ מעל׳ על מכתבי הראשון • והנה היסוד המוסד הוא כי לא הי׳ הכוונה במכתבי הרחשון לקבוע הלכה למעשה כדעת מהרי"ק ומהר"י מינץ וכנסת הגדולם בסדר הגע שלהם · והכח כה היו דברי מחו שבדיעבד וזין לחוש לחומרת זו כי בטלו דעתסברוב דעות הפוסקים ראשוני׳ והתחרונים המקיליןי באין צריך לכיות בגט בריח שנתן מעכשיו ולאחר שנים עשר הדש הגט קיים בכלות הזמן . רק אמרתי דלכההלה ראוי לעשות באופן היותר מועיל כדי לוחת לדעת, כל הפוסקים דכמה פעמים וריכין אמ למיעבד עובדא לוחת אליבא דכל הדיעות כמ"ש מהרי"א בכתבים סי' ר"ג כאשר האריך בזה בס' גט פשוט סי׳ קכ"ט ס"ק וי"ו יע"ש ובעבור זה גס אנכי כתבתי ליתן הגע ביד האשה שיהי׳ בידה ככלות הזמן כדי למיעבד עובדא לכתחלה כדעת בעל סדרי הגט הנ"ל י ומה שמפקפק כ' מעל' ידידי נ"י ע"מ שכתבתי לפרש טעמא בחשבו שיהיי הגט ביד האשה ככלות זמן התנאי משום דס"ל דגם בגריא שנתן גע מעכשיו אם לא יבא עד יב"ה שייך סברת התו"דחזינן לרעתו של המגרש שרונה לחחר הגע כל מה שיכול י ומה שחמר מעכשיו היינו שחם ימות בתוך הזמן שיהול הגט מעכשיוי שחל"כ אין גט לחחר מיתה וע"ז השיב זהביא כי מעלי דברי הרשד"ם בחשובה ביי מיה שכי על דברי התו' בדף ע"ג ע"ב שמפרש במוי׳ דרבה בתומר מעת שתני בעולם קחי על תומר מהיום אם מתי שהכוונה הוא שיהול שעם א' קודם מיתה וע"ו כ' הרבד"ם כמה קבה הלבון להלום כוונה הזאת רק הם אמרו ומי יבא אהריהם וע"ז כ' מעל' דאף אם לריכין אנו לדחוק ולפרש כוונת הלשון היינו דוקא היכא שהזכיר הבעל החשש מיתה כהאי דאיירי בסן התו" כגון שאמר מהיום אם מתי דהזכיר עכ"פ מיתה י אבל היכא דלא הזכיר בלבונו מיתה כלל רק באמר מעכביו אם לא באתי איך נאמר לבאר מלת מעכשיו על השם מיתתו הא לא נקט על לשוח להזכיר הבש מיחחו והלה התנאי רק אם לא יבא ליב"ח ואיך שיידלכלול בלשון הבעל שחמר מעכשיו חם לח בחתי שתי כוונות נפרדות שחם יחיי לח ירול הגט כ"א אחר זמן קיום בתנאי - ואם ימות בתוך משך הזמן יחול הגט . מקודם שעה אחת קודם מיתהג . הנה אף אני עניתי ואמרתי שסברתו נכון למולחי דעת להיות למגן ולנינה לדברי המרדכי י דסובר אם אמר מעכשיו אָס לא באתי עד יב״ה כא זריך להיות הגע קיים י ולכל הדיעות אף שנקרע או שי אבד הגט קודם כלות הומן היא מגורשת י והמרדכי דייק מדאמר מעכביו - הבל בשביל כך חין לקבוע יסודות בסברה זו כדי להשיב ולהקשות על המהמירין - ותומר חני וכי כעורה זו ששנה לנו הר"ן ז"ל בס"פ מי שחחזו דמפרש על מה דקאי באיבעי׳ דלא אפשטא בסוגי׳ דגיטין דף ע"ו ע"ב ע"מ דתרי במהניתיושם הרי זה גיטך מעכשיו אם לא באתי מכאן עד יב"ח ומת תוך יב"ה ה"ז גט י וקח מבעיי בגמי לחלהר הוי גט דהח מת ולח חתי או דילמי לאכר יב"ח . ומקבים כתוי שם וא"ת מה יש לסוש דהא ודאי יתקיים התנחי דכיון שמת לח ישוב עוד לביתו ומתרנים התו' שם דחיבעי׳ כוח דחיכת למיגזר חטו לחמת · והר"ן חסר שהביי קושיי התו' ותירולם כ׳ ול"ל דהיינו טעמא משום דאיהו ודאי לא הייש למיתה דידיי ולא הי' גומר ומגרש אכא לאהר יב"ח מש"ה חיישיט ולא שריט לה מקמי הכא עכ"ל הר"ז -וכ׳ הב"שבסי׳ קמ"ד ס"ק ה׳ דלטעמח דהר"ן חם נשחת חוח דהוי ספק דאורייתה דבמה לה היים לגרם חלה לחכר יב"ה יע"ם : והכה צריכין תנו להבין סברה הר"ן דממ"ל אם לא הייש למיתה דידי׳ ולא הי׳ גומר ומגרש אלא לאחר יב"ח למה בריכן לה אחר יב"ח . הא אין גע לאחר מיחהי ועוד קשה קושי המרדכי למה אמר כלל מעכשין ולה אמר סתם הרי זה גיעדאם לא באתי עד יב"ח • ולריכין אנו לומר דכוונת הר"ן הוא במה שכידאיהו ודאי לא הייש לתיתה היינו שלא הייש לחלות ההגאי בתיתה רק בביאתו חוך יב"ח

דאל"כ ה"ל להבעל לומר הרי זהגיעך אם לא באתי מהיום חוך יב"ח או אם ימות חוך יב"ח וכיון שהוא לא הזכיר בתנאי המיחה • מזה אנו אומדין דעת המגרש שהי דעתו שלא יהי׳ גמר הגירושין כ״א אחר יב״ה אף שימות תוך יב"ח י אבל ודאי מה דאמר מעכשיו ע"כ הוא שאם ימות בחוך יב"ח שלא יהשב גט לאחר מיתה רק שהתחלות חיילות הגירושין הוא מעכשיו והוי זה נחינה אריכתא הממשיך לזמן מעכשיו עד יב"ח כן לריכין אנו להסביר סברת הר"ן : ומעתה לפ"ז ג"כ יוקשה למעלי על דברי הר"ן חיך נחמר לבחר מלח מעכשיו על מיחחו חשר. לח נקט על לשועו ב וע"כ לריכין חמ לומר דמכה כישנא יתירא שאמר מעכשיו מוכה שהכוונה היי להגול שלא יהיי גט לאהר מיתה אם ימות אך מדלא הזכיר צתנאי החשש מיתה רק אם לא יבת חוך יב"ח קת דייק ומוקים אנפשיי ברצונו היי שסוף היילות הגט לת יהי׳ נגמר אלא לאחר יב"ח והן הן הדברים אבר אמרתי לפרש טעסהמחמירין שלריך שיהי׳ הגע קיים ככלות זמן התנאי הואיל ולא הי׳ גומר ומגרש כ"א ככלות זמן ההוא י והוא ממש כדברי הר"ן שמעכשיו אמר כדי שאם ימות שלא יהיי הגט לאחר מיתה ואם לא באתי תוך יב"ה אתר כדי שלא יגמר נתינת הגט כ"ח ככלות יב"ח:

ומה שהאריך כי מעלי להזדיק דעת הרשד"ם בתשובה דפסק שאין זריך לחיות הגע בחותו הזמן ביד החשה וחם שנתנה בפקדון לחהר ג"כ מגורבת דפקדון ברשותה דמרי׳ קיימה בכל מקום שהוה . ומעל׳ מדמה זם למה דקא מבעי׳ בסוגיא דכתובות דף פ״ו ע״ב הרי זה גיעדולא תחגרשי עד לאחר למ"ד יום והניחה בלדי רה"ר דמסקינן דלדי רה"ר לאו כרה"רי דמי והוי כסימטא דמגורשת לא ידענא אירמדמה כ׳ מעל׳סימטא לפקדון ביד אהר י הנה בלדי רה"ר הוי גע ברשותה דיכולה ליטול הגע משם בכל רגע : וח"כ אף באותה שעה ככלות יום למ"ד הוי זה ברשותה דהרי בידה לילך וליטול משם • משא"כ אם הוא ברשות אחר אף שהוא בתורת פקרון מ"מ ברגע שיחול הגע אין בידה לוקח הגע משם • דשתא לא ירצה הנפקר להחזיר לה הגע ברגע זו : ואם יעבור הזמן כוב לא מהני אם מחזיר כה אה"כ: ועכ"פ לא שייך לומר שחוכל ליקח הפקרוז בכל שעה מיד הנפקר דשמא לא יהיה הנפקד בביחו בשעה זו אשר האשה רולית ליעול ממנו הפקדון ואין זה דומה לצדי רה"ר וסימטא אשר תמיד בידה לילדולוקה אותו מכם מכח"כ אם נתנה בפקדון לאחר אין לה הבחירה ליקה הפקדון והיה תלוי בדעת הנפקד שיחזיר לה וחין זה מקום הרחוי לקנות לה והוח גרע מלדי רה"ר ועוד אפשר לומר כיוזשכבר ילא הגע מהשליח ליד האשה אפשר שרצון הבעל שיהי׳ בידה עד כלות הזמן ויכול הבעל לומר אין רצוני שיהיה פקרוני ביד אחר דכ"ז שלא נגמר הגירושין אף שהתחיל הנחינה משעה שבא הגט לידה כיון דאמר מעכשיו אעפ״כ עדיין לא נגמר ועדיין יש ליד הבעל שייכות להגט ויד הבעל באמנע ואף שהבעל הרשה להשליה לעשות שלוחי" אחרים עד מאה ולמסור הגע לידם היינו קודסשבאו ליד האשה אבל אחר שכבר בא ליד האשה תלי הבעל לומר אין רלוני שיהיה פקדוני ביד אחר ומה שהביא מעלי מדינים המבוארים בח"מ סיי קל"ה בסמ"ע ובסיי רי סעיףביצהגה אינו ענין לזה דבודאי אם הקנה לה הנפקד מקום להניח שם הגט פשיטא דמהני והוי כאלו מונה בביתה וברשותה אבל לא באם נתנה בתורת פקדון סתם במה יולא מרשות הבעל לרשות האשה ומה שמפלפל כ׳ מעל׳ ברחי׳ הרשד״ם מקדובין שחש חמר לה החקדשי בפקדון שיש לי בידך שמקודשת מף שחינה ברשותה הנה ערבך ערבח לריך ודבר זה חינו מוסכם ותפבר דגם בקדושיו תם חיו בפקרון ברבותה חינה מקודשת ומה שמדייק הרשד"ם מדקחמר והלכה ומנח בנגנב חו נחבד חם לח נשחייר ש"ם חינה מקודשת משמע דוקח נגנב חו נחבד חבל חם היח נחנה ביד אהר מקודשת אין זה דיוק די"ל דאם אינה ברשותה אינה מקודשת ונקט נגנב או נאבד לאשמעינן דאם נשתייר ש"פ מקודשת וחו אין הפנאי מסכים אתי לענין יותר וכבר מבואר בחשובת מהר"ח שבתי סי׳ כ"ב שרבו החולקים בזה על הרבר"ם ואם שיש לקיים סברת כ' מעל' להמלין עבור סברת הרשר"ם כל זה הוא רק בדיעבד אבל לכתהלה אנו הוששיולכל הדיעות ולמה לן לדחוקי נפשין לכנום בפלוגתא ולהכריע בחומר איסור א"א והנה ידוע להוי בכעת חבר בחה החשה לכחועלה בדעתי שלח להניה הגע ביד האבה משום כמה השבות אשר גם כ׳ מעל׳ הושש לזה וכדי לנאת מכל ספק אראה באחד מאתנו יקח הגט לרשותו ויקנה המקום לאשה אשר שם ינים הגט ובזה בודאי תקנה לה רשותה ככלות הזמן וראיתי שגם כ׳ מעל׳ י דברי אוהבו הד"ש בוהר בזה הדרך ומיניי ומיני תסתיים במעתחת ושלום תורתו:

הקי שמואל סנ"ל לנדא

שלום וישע רב לבי אהי, הרבני המופלא חרוץ ושנין כש"ת מוהי משה עלישטאבע יצ"ו

צד מכתבן הנעים הגיעני ושמחתי בראותי שמעל' שוקד על ספרי
דבי רב נו"ב מה"ת ומעמיק בעיז עיונו ושוקל הדברים
בפלם החכמה והתבונה הכמתו בחוץ מרונה וע"ד שהשת מעל' ע"מ
בהקשיתי בתשובתי בנו"ב מה"ת בחי"ד סי' קמ"ז על הרב מהר"י מעראני
הלק

רלק א' סי' קכ"ו בכ' דגם בשליחות שהוא מיד המשלה לשליה ג"כ אמרינז מילי לא ממכרן לפליה והקפיתי מסוגיא דנדרים דף ע"ב וסוגי" דמיר די"ב ע"ב דפליגי ר"י ור"י בחומר לחפוטרופוס כל הנדרים ועואהם יכול להפר לרי יונתן יכול להפר ואפיי רי יאשיי לא פליג אלח מדממעט הקרא אישה יפרט אבל בלא"ה לכ"ע מצי להפר אלמא דמיד המשלח עומו לשניה יכול למכור גם מילי י וע"ז השיב מעלי ליישב דברי הרב מהרי"ט די"ל דפלוגתא דר"י ור"י בנררים ומיר. הוא הואיל וסברי כר"מ במס" גיטין דמילי ממכרין לשליה אבל דברי מהרי"ט הם לדידן דקיי"ל כרי יוסי דמיכי לה ממסרולשלים והני אומר דוה גופה הוא השובה על הרב מהרי"ע חם לדבריו לריכין אנו לחוקמי פלוגהא דר"י ור"י שלא אליבא דהלכתא וחיך פריך בסוגי׳ דנדריסומיר מפלוגתה דר"י ור"י חשר הם שלה הליבה דהלכתא וכן במס׳ ב״מ דל״ן ע״א קא פשיט הגמ׳ האיבעי׳ בשליה לענין שהלה בבעלים שתלי' בפלוגתא דר"י ור"י וכ' הנ"י שם דים פוסקיםדפסקו כרי יונתן ועוד אני אומר בסוגי׳ דמה׳ גיטין דס"ו ע"א קאמר מאכר בר"מ והנינא אים אוט הולקין על ר' יוסי מה ראה רצי לומר הלכה כר' יוסי א"ל בחוק בני אלמלא ראית את ר' יוכי נימוקו עמו והנה בסוגי׳ דמם׳ ערובין דף מ"ו ומ"ז רוב האמוראים סברי כלכה כר׳ יוסי מהבירו ולא מרבירון ולריכין אנו לומר לשמואל אליבא דרבי בסוגיי דגיטין דפסק כר׳ יוסי עד ר"מ והנינא איש אונו דסבר כר׳ יעקבור׳ זריקא בסבסוגי׳ דעירובין דס"ל דהלכה כר"יוסי אן מרביריו ובזה מיושב קושי התו"במס" יבמות מ"ב ע"ב בסוף ד"ה סתם ואח"כ מהלוקת שמקבים על שמואל במס׳ ע"ז דף כ"ת פסק כר"י בשכירות בתים אע"ג דסתם לן תוא בתר הכי כר"מ ובאמת לא קשה קושי׳ זו לפי דברי התום׳ במסכת ע"ז דף זי"ן ע"א ד"ה פשיטא במיבבים קושי זו דים לומר דשמואל סבירא ליי דמה דהלכה כסתם משנה הוא רק מטעם דסתמא נהשב כמו רבים ושפיר פסק שמוחל כר"י בשכירות בתים אף שסתם לן תנא כר"מ דלגבי ר' יוסי אינו מועיל סתם משום דהלכה כר"י אף נגד רבים אמנם אי אמרינן דהלכה כסתם משנה הוא יסוד מוסד משום דסתם לן תנא כוותי' ולא משובטעמא דסתם נמשב כרבים בזה גם נגד ר"י הלכה כסתם ובזה עולין דברי התו" במס׳ ש״ז הכ״ל כהוגן ומהרש״ת ומהר״ם לובלין נדהקו בכוונת התו׳ שם אך במס׳ עירובין דף י"ד אמר ר"י אמר שמואל אין כלכה כר׳ יוסי לא בסילמי ולא בלחייוא אל ר"ה בחילמי אמרת לובלחיין לא אמרת מיש בהילמי דפליגי רבנן עליה בלחיין נמי פליגי רבנן עליה א"ל שאני לחיין דרבי קאי כותייע"ם בגמ׳ היולה מזה דחילו לה הי׳ רבי קחי כוותי׳ דר׳ יוסי לה היי סובר במואל לומר הלכה כר"י ובפרט לליבנא בתרא בם פליג רבא וסובר דאיז הלכה כר"י לא בהילמי ולא בלחיין ואביי שם ג"כ שאל הלכתא מהי ופשיט לי פוק הזי מאי עמא דבר דאין הלכה כר"י ואף בשמואל שם ללישנא בתרא פסק הלכה כר"י דנימוקו עמו אפ"ה קיי"ל דאין הלכה כר"י נגד רבנן ומעתה בהאי דינא דמילי לא ממסרן לשליח אי הני תנאים דפליגי עליו וגם רבי גופא לא הי׳ מכריע אף שהי׳ מכריע נגד ר"מ והגינא איש אונו אבל לא נגד ד' תנאיסולכל הפחות לא היו הפוסקיםפסקו כשמואל בזה מכל זה נראה דר' יאשי'ור' יונתן לא מיירי כלל מדיומילי ממסרן לכליה דזה דוקא בבליה ראשון בעובה בליח שני אבל מיד המשלח עלמו לבליה בלי אמלעית בליה אחר יכול לעבות בליה אף למילי כמו בכתבתי עם בתעובה דלא כהרב מהרי"ט :

צון. ובדי דברי בענין זה אמרתי לכתוב דברים שתוספתי בזה אתר שיצא הספר נו"ב מה"ת מבית הדפום והן הן הדברים אבר רשמתי לעלמיעל הגליון שם ע"מ בכתבתי שם בחשובתי לחשיב על הרב מהרי"ט הג"ל מדברי רש"י נמס' גיטין דף כ"ט ע"ח בד"ה רבח המר שכ׳רש"י ז"ל דלח מסר להם הלח דבריי וחיובדברים כח להיות חוזרים ונמסרים להכר הרי בכ' רש"י ז"ל דדוקה שאין השליח יכול למסור לחכר דלא כהרי"ט ורשמתי בגליון שם ואין להתעקש ולנמר דגם לדעת רש"י ז"ל מילי לא ממסריולבליה אפי׳ ממבלה עלמו לבליח כדברי הר"י מטראני ומה בכ' רש"ו ז"ל דאין כה בדברים להיות הוזרים ונמסרים לאתר אין הכוונה למידק מיניי בא מיד הבעל לבליה נמסרים אלא כוונת רש"י ז"ל דכל זמן שאינן הוזרים ונמסרים לאחר לא מהשב השליהות למילי כיא למעשה ממש דהף שהבעל מנוה לסופר ועדים כתבו והתמו גט לחשתי הוא מעבה בפועל ביכחבו ויהתמו הגט רק הע"י שהם אינן כותבין ואומרים לאהרים לכתוב ולהתום והם עועים השלוחים במקום הבעל ע"י זה נעשה השליחות הבעל אולם למילי מה שהם אומרים לאחרים לכתוב ולחתום כיון בחיק עובין מעשה כ"ח תמירה בעלמה · אבל בלירות בחינו למעשה כלל והוא תיכף שליחות לדבריםבעלמא כגון שעובה שליה להקדש דבר או לנדור נדר ושבועה אינו נמסר לשליה אפיי מיד המשלה עזמו כדעת מהרייע המיל:

אכנם אהר העיון ז"א דגם באומר כהבו והתמו גט לאבתי מהבב מילי נאף בכתיבת הגט והתימחו הוא מעשה בפועל מ"מ לא סגי במעשה זה לבד דהא זריכים לכתוב ולהחום הגט לשמו ולשמה ולשסגירובין בספופר והעדים לריכים לומר בפירוש שכוחבים ותתמים לשמו ולשמה ולשם לירושין ועיץ בש"ע אה"ע סייקל"א סעי׳ זי"ן ובב"ש שם ס"ק ה'ואפי׳ אם נימא דאין עיכוב באמירם בפה עכ"פ זריכים להבוב במהשבה בשעת מעשה לשמה ואין זה דומה לשאר שליהות שאין המשלה זריך לזוות לשליח על עסק מהשבה מה שיהי׳ במהשבחו אבל גבי גט עיקר שליחת הוא גם על המתשבה ביחשבו בשעת כחיבה והתימה לשמו ולשמה ולשם גירושין דגבי במחשבה בשעת כחיבה והתימה לשמו ולשמה ולשם גירושין דגבי

גט לא אמריט כהמא לבמה כמו דאי׳ במסכת זבחים דף ב׳ ע"ב עייו שם ומעתה בעל שאמר לכתוב ולחתום גע היכף בוא מוסר להם מילי היינו שיתבבו לשמה ולזה דקדק רש"י ז"ל וכו׳ שחין כה בדברים להיות הוזרים ונמסרים לחכר אבל מיד המבלח ע"כ יש כה בדברים למוסרם לשניה דהל"כ כא יצוייר שליהות בכתיבת הגט והתימתו דהא צריך לעשות בליכות גם למרבבה שיהבצו לבמה (ולדעת מהרי"ע הם מילי לה ממסריז לבליה אפי׳ מהמבלה עלמו מכ"ם באין כה למסור עסקי מהבבה לבליח) ועיין בהגהות שכתבתי בנו"ב מה"ת בהאה"ע סייקי"ב בדעת הקדום מרדום בדיו בלירות לקדש אשה ע"ש · אמנם ראיתי בר"וו"ל בפ"ק דמסכיפסחים. דמביא הולקים על בעל העיטור בכ׳ דיכול לעבות בליה לבעל המני (עייז גב"י ובש"ע א"ח סי' תל"ד) וכ' הר"ן דאתריסתולקים דכיוןדביטול. הוא מהורת הפקר ודאי לא מלי בליה לבטל בהרי אם אדם אומר להבירו הפקר את נכסי אין בכך כלום עכ"ל הר"ן ע"ש ויש מי שמפרש את דברי הר"ן ז"ל דכוונתו במה שכי שאין שליהות להפקר מטעם דהוי מילי ולק למכר לבניח ולפ"ז יהי׳ להרב מהרי"ט ז"ל סיוע מהר"ן ז"ל אמנס זה הוח טעות ומעולם לא עלה זה על דעת הר"ן ז"ל דאם כך הוא כוונת הר"ן. ז"ל קשה למאי לריך להקדים דביטול המץ הוא מטעם הפקר הא אפייאם. ביטול המץ לאו מטעם הפקר אפ"ה לא מצי לעשות שליח לבטל המנו דהא עכ"פ הביטול הוא מילי ולא ממסרין לשליה א"ו דכוונה אכרת הוא בדברי הר"ן דהואיל וביטול הוא מטעם הפקר ועיקר דין הפקר היא מטעם נדר כמ"ש הרמב"ם בפ"ג מהל' נדרים ה' י"ד וגבי נדר ס"ל להר"ן ז"ל דחינו יכול לעצות שליח לנדרים כמו שהבאתי בתשובה שם דעת התוסי במסינויר. דף י"ח ע"ח ד"ה דהוי יודעת הרמב"ן בהידושיו למס׳ ב"ב דף קכ"ו ע"ב הביחו החמ"ו הגחון זל"ל בס׳ לל"ח למס׳ ברכות דכ"ח ע"ב ע"ש וח"כ שפירבר ביוו"ל דאיז יכול לעשות בליח לבטל רמצו מטעם דביטול הוא משום הפקר והפקר הוא משום נדר אבל אי לאו הדטעמא היי יטל לעשות בכיה כבטל המנו דאף שהביטול הוא רק מילי הוי ממסרין לשליח מיד. המבלה עלמו כנ"ל ועיין בב"י בא"ח סי' תל"ר כתב בהדי' לפרש טעם מי. בסובר דלא יכול לעשות שליה לבעל המצו בואיל וביטול הוא מטעם הפקר. והפקר הוא מדין נדר וכשם שאינו יכול לעשות שליח לנדר כן לא יכול, לעשות שליח לספקר ע"ש ודוק ותו לא מידי כ"ד ידידו

הק׳ שמואל פנ"ל לנדא

לק"ק פעסט להרב המא"הג מוה׳ ושראל ב"ו

באלתו אחר מת בלא ז"ק ואשתו זקוקה ליבם וישלה שער הלילה מאהי בעלה כנהוג וכאשר נשלמו ל"א ימים בקשה היבמה מהב"ד לבלוה להיבם להלוץ לה בהגם בכח שטר הליצה חשר בידה והשיב היבם ע"י בליח ב"ד בהיבמה מעבה בער בירורין לציית ד"ת עמו חצל הב"ד או אול באר לומדים בזה בורר לו א' וזבל"א וכל מה שינא מפי כב"ד יעשה בלי עכוב אך היבמה אטומה אזניה לניית ד"ת והלכה שלא ביד יעת ב"ר אל מושל העיר לקבול על היבם בשטר הליצה אשר בידה והי" היבם מוכרה להתום שם בפראטהקאל שילך עם היבמה אל הבית דיזוכאשר חזרה היבמה ובקבה מהב"ד ע"י אבי׳ שישלהו שיבוא היבם לחלון לה והיבם השיב כבתהלה שרולה לליית דין עמה וכל אשר יושת עליו מפי הב"ד יעבה בלי גרעון וביני ביני פעלה היבמה שבא הפקידה מהמושל לחפום את היבם עד בירלוץ לה ועתה היבם נהבא והיא ירא לנאת הולה בלא יבא בבית הסומר וכבר בקשומו והפשומו בביתו לתופסו ולא מנאומו וכאשר הוא רואה כי כלתה אליו הרעה והיא סגור בחדרי הדרים ונפסק ממט הדרךלנאת הולה ללאת ולבוא למלוא עורף לביתו אז מכח אונסו והלהץ זו הדהק שלם את גיסו לחמר שרולה להלוץ לה כדי להפטר מהכפיות חשר עליו מהמושל העיר ועחה באנו לבית הספק אם חלילה זו תהי׳ כבירה ע"פ דין ומעחה יוריני

חדוני דעתו בזה ושכרו יהיה כפול מן השמים:

תשובה הנה אם יש להיבם אשה אהרת כופין אותו להלוץ ויש בזה

הלוקי דיני׳ עיין באה"ע ריש סי׳ קס"ה בהגה ובב"ש שם
ס"ק א' ועיין בחשובת מהר"ם פאדווי סי׳ ה"י מה שמביא בשם חשובת
רב"י דוק שם ועיין בחשובת שב יעקב הלק ב׳ סי׳ מ"א:

אמנם בנ"ד עדייו לא באנו לידי מדה זו וכ"ז היי לנו לפלפל אם היי סדין נותן לכוף אותו והכפיי היי ע"פ ב"ד אבל כיון שהלינה מעובית דינו כגט מעובה עיין בא"הע סיי קס"ט סעיי מיג ואק פסקינו בסי׳ קל"ד סעי׳ ה׳ דאם אנסוהו א״י לגרש אף שחייב לגרש ע"פ דיוחפ"ה פסול וחם לח היי הייב לגרש ע"פ דין חפי׳ ריה גט חין בו ע"ש וח"כ בנ"ד אפי׳ אם יהיה חייב להלוץ ע"פ דין אפ"ה כיון שהוא מעושה ע"י א"י הליצה פסולה היא ולא עוד אלא אפי׳ מן הדין אינו הייב להלוץ ואף שנחן שער הלינה וחין לו זכות מנד תקנות הקהלות עיין סיי קס"ה סעי' ד'בהגה ובב"ש שם ס"ק י"א מ"מ כיון שהיבם צועק ככרוכיא ורוצה לציית ד"ח ולהבל על עלמו כ"מ ביובת עליו ע"פ פסק דייני ישראל והיא מסרבת לליית ד"ת איך יעלה על הרעת לומר שהיא מהויב להלוץ כ"ו שהיבמה מסרבת לניית ד"ת עמו ועיין בתבובת בב יעקב רח"כע סוף תבובה מ"ח שכי בפיישיכול לעכב ההליצה עד שיניית דין עמו ושם נשב יעקב הי' להיבם דין ודברים עם אבי היבמה ואפ"ה פסק שם שיכול לעכב הלגילה כדי שיכוף כאגמון ראשו לציית ד"ת מכ"ש וק"ו בן בנו של ק"ו בנ"ד שהיבם צועק שיש לו טענות ותביעות על היבמה עלמה ועיין בס' חוקי דרך מט"ז ומג"א על חה"ע סי' קס"ב שם כתבו תקנות בקבלות שחם יש תביעת ממון ביניהם

תעשה

מבעל ומשכח את דירתו הראשונה מכל וכל וא"כ הוא זה הדין ממש שתביא הרמ"א בסי׳ קס"ו סעי׳ א׳ בהגה שאם היבס דר בין הכותים או בין הריוטות שאינן יודעין סדר החלילה שכופין אותו לילך לבית הוועד ויפטור דברי הרמ"ח ז"ל יבמתו עכ"ל הרמ"ח ייע"ש ולכחורה בעלמו בכבודו 3"5 דהת הרמ"ת 15 בש"ע ח"ת סייו"ד סוף סעיא׳ בהגה דאין לנו עכשיו לא ב"ד הגדול וכא בית הוועד וחיותי יכול לכוף תת הבירו לדון עמו בב"ד תחר ייע"ש ונרתה שכוונת הרמ"א ז"ל כאן דכיון שהיבוס דר במקום שאין בו ב"ד וע"כ לריך הוח לילך ממקומו למקום שיש בו ב"ד חוקמי חדינה שלריך לילך למקום שים בו ב"ד השוב ודבריו בש"ע ה"ת הם חם יש ב"ד בעיר כמו שמפורש שם עיי"ם היטב אך את זה לא ביאר הרמ"א ז"ל אם היבמה דרה בעיר שיש בה ב"ד אם כופין את היבם לבא אחרי יבתתו לעירה אפי׳ אם הוא רחוק קנת או אם סיבם יכול לומר שילך לב"ד אשר הוא קרוב וסמוך לו וגם היבמה חשימה לדרך פעמיה לבח שם חבל ברדב"ז שם בחשובה מפורש שאם אין להם זקני עיר שכופין אותו לבא אחרי׳ וכן משמע מלשון הנ"י שהביא בשם הרא"ה (במס' סנהדרין בפ' זה בורר) אמנם כל זה אם היבם עקר דירתו וקבע מקום דירה בעיר אחרת אבל אם היבסעקר דירתו מקיק קאלליזועדייז לא קבע מקום לרירה בעיר אהרת והוא משוטט בארץ בלי קביעות דירה זה הוא הדין שהבי׳ הנ"י בשם הרמ"ה בסוף פ׳ זה בורר אך כיון שמתחלה היבם והיבמה היו דרים בשתי עיירות שהות היה דר בק"ק קאללין והיא דרה פה קהילתנו בזה שפיר כתב מעל' שזה תליא בפלוגאא אשר דברי הרדב"ז מתנגדים לדברי הב"ש בדין זה . דמלטון הב"ש משמע שהבין בכוונת דברי הרא"ה דבכל גוונא קאמר שהיבם לריך לילך אחר היבמה אם היבם הלך מעירו אף שהיו דרים בשתי עיירות ובדברי הרדב"ז מפורש דכוונת הרא"ה הוא דוקא אם גם היבמה דרה בעיר שהיה דר בה היבם מתחלה אבל אם היבמה דרה בעיר אחרת אין כופין את היבם לילר לעיר שדרה בה היבמה אלא כופין אותו לילך לעירו אשר גם היא לריכה לבוא לשם - ונ"ל שדבר זה תליא בחילוק שיש בהאי עניינא בין תלמוד ירושלמי ובבלי • דסנה הנ"י מסיים בשם הרח"ה דכ' בירושלמי נמי משמע הכי ואני בעניי יגעתי ולא מנאתי דבר מזה בירושלמי רק במס' יבמות בפ׳ מצות הליצה הלי וי"ו איתא בירושלמי ר"י בעי ביבמה מי מרדף אחר מי התיב ר׳ אליעזר והכחיב ועלחה יבמחו השערה כד שמע ר"י אמר שפה למדני ר׳ אליעזר ש׳כ דברי הירושלמי נראה מזה דהירושלמי יליףדהיצמה צריכה לילךחחר היבסמקרא דועלתה יבמתו השערה דמשמע מקרא דהיבמ׳ לריכה לילך אחר היבם אמנם בתלמוד דידן בסוף פי זה בורר יליף רי כהנא שהיבנה לריכה לילך אחר היבם מקרא דכתיב וקראו לו זקני עירו ולא זקני עירם ומעתה אני אומר הנפקותא במשמעות דורשין בין ב׳ תלמודים החלו דלפי דרשת רב כהנח דדרים מדיוקת דעירו ולח עירה היינו היכא דיכולין לקיים הקרא כדכחיב כגון שיש לו זקגי עירו אבל אם היבם הלך מעירו שוב ח"ח לקיים הקרח דוקרחו לו זקני עירו כיון שינת ממקומו חז ממילת הזר הדין שהיבם גריך לילך אחר היבמה למקומה וחין הילוק בין אם היו שניהם דרים בעיר אחת או שהיבמה דרה בעיר אחרת דסוף כוף לת נוכל לקיים וקרחו לו זקני עירו קיון שינת מעירו למקום אחר ולכך לריך הוא לילך למקומה והיינו כדעת הב"ש אבל לפי דרשת התלמוד ירושלמי דנפקא ליה דהיבמה לריכה לילך אחר היבסמקרא דועלתו יבמתו השערה ח"כ כל מה דחפשר לקיים דרשה דקרא שהיבמה תלדחחה היבם מקיימין מצות הקרא בזה שפיר יש להלקיולומר דאם היבם והיבמר היו דרים בשתי עיירות ואפשר לקיים הקרח דועלתה יבמתו שהיא לריכה לעלות מקיימיןשהיבמה תלך לעיר שהייהיבם דר בו מתחילה כדעת הרדביה אך לפי הכלל המסור בידינו שאם הירושלמי סותר לתלמודא דידואנונקטינן כהככה כהלמודה דירן. המנס כיון שמרה דהחי שמעתה שהמניה לדיווה אם היבם עקר דירתו מעירו הוא הנ"י בשם הרא"ה ומדבריו עלמו נרחץ שסמך בזה על תלמוד ירושלמי דהת מסיים וכי וכן משמע מירושלמי ה"כ לדעתי הדבר עומד בספק הם נעשה מעשה כפי' הב"ס הו כפי' הרדב"ו ויותר מזה רחיתי במ"ל מרחה מקום לעיין בחשובת מהריב"ל ופקחתי עיני ורחיתי במהריב"ל ח"ח סי׳ י"ח שמפקפק על גוף דינו של הרח"ה ז"ל ועושה זה להלכירופפת הוחיל ולח נמנח בכל הפוסקייהרחשוניי דבר מזה ואדרבא הם סתמו את דבריהם וכתבו סתם שהיצמה תלך אחר היבם ולא חילקו במה שהולק הרא"ה ז"ל וכתב שמידי ספיקא לא . נפקא אם כל הפוסקים הראשונים מסכימים לדינו של הרא"ה ע"ש במהריב"ל ומיל דגם הרמ"ח זיל בש"ע ח"הע סייקס"ו בהגה סעייחי חהו לדינו של ברח"ה ז"ל לספיקה דריכ'וז"ל הרמ"ה ז"ל ודוקה שהיב׳במקו׳דירהו והוח במקום ב"ד חבל הם הלך למקום החר חיו כופיו היבמה לילך החריו עכ"ל הנה נקט דרך שלילה שאין כופין היבתה לילך אחרי ו ולא כתב כמו שהביא הכ"י בשם הרא"ה ז"ל דאין היבמה הולכת אחריו אלא כופיואותו לבת תחרי ומזה נרתה דגם מור"ם ז"ל לח רלה להחליט הדין הוחיל וכל בפוסקים הראשונים סחמו את דבריהם וכתבו סחם היבמה הולכת אחר טפוטקים הא ושוכי כדעת מהריב"ל בהוח ספיקח דדינח ולכך כ' רק דרך היבם וס"ל למור"סו"ל כדעת מהריב"ל בהוח ספיקח דדינח ולכך כ' רק דרך בלילה בחין כופין חותה לילך חהריו והיינו בחין דנין בה דין מורדת המבואר בסי׳ קמ"ה שאם היבם בעירו כופין את היבמה בתלך אההיו ואם היא ממאנת דניו בה דין מורדת אבל הכא שהיבם הלך מעירו כוא ספיקא דדינת חי קיי"ל כדעת . הרח"ה ז"ל לכוף ,את היבם לילך חחרי חו לה לכך אין ביריט לעשות מעשה ונשאר סדבר כמו שהוא שאין כופיואת היבמה לילך אחר היבם וגם את היבם אין בידינו לכוף שיבא אחרי׳ וחמי׳ לי על כב"ש ז"ל שם שהוסיף על לשון רמ"א אנא כוח מוכרח לבא למקומה ואחי

העשה קיומים עד שתרד עמו לדין וביוחר כל זמן שחין אנו יודעיןכל טענות של היבם נגד היפמה וחין חדם מגלה טענותיו הוץ לב"ד וחפשר חם ומענותיו יהי׳ הדין עמו וחפי׳ לדעת הש"ך בה"מ ריש סי׳ י"ח שהנחבע יעל לומר הגד מתחלה מה שתרלה לדין עמו זהו היכח שלח נודע חם ישל לומר הגד מתחלה מהח"כ בל"ד שהוח ידוע שים בינים׳ סכסוכים. בעסק הלק בית חשר היבמה רוצית להחזיק בו ולהיבם יש ערעורים על חזקה ובה לכ"ע צריכה היח לעמוד עמו לפני ב"ד לציית עמו דין ופן יהי׳ הדין שיכול לעכב החלילה הדבר פשוט שהחי כפי׳ ע"י ח"י הוי הוי כפי׳ שלח ע"פ ד"ח ויהי׳החלילה בעלה כדין חלילה מעושית ע"ין ח"י שחינה חלילה כלל: בות חם לח הי׳ היבם מסר מודעה חפ"ה חהי׳ החלילה בעלה וח"ל בות וחין לך חוכם גדול מבית חסורים ושבי כולהו חיתנהו בי׳ ועיין בב"י כחיי הל"ד ומה שמביח שם בהם חשובת רשב"ח ועיין בלבוש חה"ע קל"ד ומה שמביח שם בהם חשובת רשב"ח ועיין בלבוש חה"ע קל"ד ומה שמביח שם בהם חשובת רשב"ח ועיין בלבוש חה"ע קל"ד ומה שמביח שם בהם חשובת רשב"ח ועיין בלבוש חה"ע קל"ד ומה שמביח שם בהם חשובת רשב"ח ועיין בלבוש חה"ע"ר הל"ד ומיי קל"ד ומה שמביח שם בהם חשובת רשב"ח ועיין בלבוש חה"ע"ר הל"ד ומיי קל"ד ומה שמביח שם בהם חשובת רשב"ח ועיין בלבוש הה"ע הל"ד ו

עוד יש לתת לב לדבר זה חם יחמר היבם עתה שהות רוצה להלון לה מרלומו הטוב ויבטל כל המודעות וכל הדבורים אשר יהיו לגרוע כח בחלילה גם זה אינו מועיל דהא גם זה הוא באונס ועדיין האונס במקומו דהא אנסוהו לזה בעונש תפיסה אם לא יחלוץ לה ודבר זה מפורש בחשובת הריב"ם סי׳ חפ"ב דף שפ"ז וז"ל שם בסוף עמוד ב׳ חמנם יהי׳ דברי אלה במי שלא ידעט שהוא אטם אבל אם ידענו שהוא אנום הלינה פסולה ואע"פ שביטל המודעא והמודעא כאלו אינה כיוושבטלה מ"מ האונס במקומו עומד ופוסל החלילה עכ"ל • ועיני במהרי"ק שורש ס"ג שכ" שחף שנתפיים ליחן הגט לא מהני כל זמן שלא נשתנה הענין ונתברר לנו שאין ביד התונס לחונסו כבתהלה עכ"ל מהרי"ק וגם הב"י בסי' קל"ד הביתו ומעתה גם בכ"ד כ"ז שהחונם במקומו קשה למנות היתר להליקה זו : עוד שחל כבוד מעל׳ לעיין כי חהרי חשר שמעה היבמה דלת שמלי לה מעשה בכפר זו השיחה את לבבה למנוא טענה (וזה בודאי ע"פ עלת איזה הלמיד טועה) ואומרת שאינה רולית הכפי' ע"י מושל העיר דוקת על החליצה אלא שאם יפיים אותה בממון ליתן לה בכדי פרנסה כל זמן שהיא יושבת בלי בעלג"כ היא מרולית ויסיר ממנו הכפי׳ולחקהתפיסה הנה זה הוא טעות גדול והרואה שאומר כן לא שימש כל צרכו ונפתבש במה שראה בסי׳ קל"ר סעי׳ ד׳ בהגם שהרמ"א מביא שם שתי דעות אסקיבל עליו קוסות אם לא יגרש לא מקרי אונס מאהר שתלה גיטו בדבר אחר ויוכל ליתן הקנסות ולא יגרש ויש חולקים ומהמירין אפי׳ בכה׳ג והרמ׳א מכריע דלכתהלה יש לחוש לדעת המחמירין שהוא הרשב"א ובדיעבד אשכבר גירש מפני זה כשר ע"ש והנה הרואה יראה דזה בוא דוקא אסהוא מעצמו קיבל על עלמו. קום בלי חוום חבל לחום חדם בחפיםה שיתן ממון חו שיחליץ הוי אונם להלילה ודבר זה מפורש בצ"י בשם חשובה המתחלת כתב הר"ר תימון נותר ע"ש וכן מפורש בד"מ שם חות זי"ן ע"ש וכן מוריןדברי הרת"א הנ"ל בהגה שמסיים הואיל ומתחלה לא אנסוהו על כך הרי דאם אנסובו על כך הוי אונם וכן מפרש בחשובת מהרי"ק שורש ס"ג אות בי"ת עיין שם והוא דבר פשוט כ"ד אוהבו

הקי שבואל סג"ל לנדא

שפעת שלומים אלף לכבור אהו' ש"ב הרב הנאון החרוף ובקי בש"ת מוה' וואלף נ"י אב"ד דק"ק קאללין ע"א:

צו הן אהרתי מלהשיב לכ' מעל'על מכחבו מזי"ן חשרי העבר כי בבא אלי מכחבו הנעיסהודעתי הדברים להיבמה והייתי מהריש לדעת דעתה של האשה האם תתרום לחלות רוון היבם כדי להשיב לכ' מעלי מכא דבר ואתמול בלילה בא אלי א' מקרובי היבמה ואמר לי שכבר נסעה מזה להתפשר עם היבם וביקש ממלי לדרוש כי מעלי שלא לעכב החלינה לכן עתה באתי להשיב לכי מעלתו על שאלתו ש"ה הלי חשובה ע"מ שעמד בבית הספק יען כי היבם היה מתושבי ק"ק קאללין וילא משם והוא מחגורר בעיר שחין בה ב"ד ולפי דברי הב"ם סי' קס"ו ס"ק ח' שהבין בנ"י שהבית בשם הרת"ה שבתסהיבם כלך ממקומו חין כופיוחותה שתבת למקומו ייע"ם והיבה הנ"ל הוא כל אותן הימים בעיר שאין שם ב"ד ואול יראיתי בתשובת רדב"ז ה"ת סיי רפ"ג שלח הבין כן וכי להיפך מב"שוכי וו"ל ואם היה דרים בשתי עיירות והיבם הלך מעירו לעיר אהרת ולא קבע שם דירתו הרי היבמה הולכת לעירו וכופין אותו לבא גם הוא לעירו לחלוץ או ליבס ייע"ש והבין כוגה אהרת ברמ"ה כמבואר למעיין שם ופי' שבק למטיין ואולם מלד הסברא מסתברין דברי הרדב"ו ויעי קבמ"ל בפ"ד מהל' יבוס ה' א' נראה שלא הבין כב"ש ולשון רמ"א מורה כב"ש מדכתב אם הלך למקום אחר וכן משמע שדינם שווים והנה המ"ל לוה לעיין . בחשובת מהריב"ל וחין חתי לפיין בו וגם חני כעת טרוד מחוד לכן ימחול מעכ"ת לעיץ בזה כפי אבר ישפוט שכלו סנה כה יקום גם אפשר שאם שניהם רולים שיהיו במקויהיבם מלוה שיהיה במקום היבם ע"כ דברי מעלתו: דוברה אחר עיון קות ולענ"ד אם היצם עקר דירתו מק"ק קאלליו וקבע דירתו במקום שאין בו ב"ד אם כופיואת היבם לבוא אתר היבמה כיון דלית ליי זקני עירו כלל דב"ד של ק"ק קחללין לא נקראו עוד זקני שקבע דירתו כיון שעקר דירתו משם ובמקום שם בייד כלל אייכ הוי זה כמו שאין לו זקרי עירו דהכל הולך אחר המקום אשר קבע שם דירתו עכשיו וכן מפורש ברדב"ז שם בסוף התשובה שהכל כולך אחר מקום דירתו עתה וכן כוא מסברא דקביעות דירם כאחרונה

שנית להרב הנ"ל על ענין הנ"ל

יהי ה' עמוי ויעלהו על במתי הצלחות · ישיג שובע שמחות : וינהל על מי מנוחות · ה"ה אהוכי ש"ב הרב הנאון החריף והבקיב' מוה'

ואב וואלון ב"ו אב"ר רק"ק קאללון יע"א: צח וה איזה בבועות חבר הגיעני מכתבו הנעים מגילי עפה בבירור שפה כסולת מנופה בי"ג נפה והאמת אגיר כי אינני בעל מלאכה אחת ערדות רבות נסתרגו לעול על אווארי כאשר יראה כי מעליבמכתבי הראשון אשר נכתב בנהילה רבה ומקלתו אינו כתב ידי כי מאפס הפנאי נחתי את מכתבי אשר רשמתי בו כל מה שולעומ"ד לבחור אחד להעחיק ובחשר רחיתי כי המעתיק חיננו מחיר במלחכתו וממשיך בהעתקה לקחתי כתבי מידו להשלים את האגרת בעצמי וכתבתי במהירות רב כדי שיהיישהות לשלחו עב"ד כי הייתי נחפז לשלוה את מכתבי ביום החוא באשר שקרובי סיבמה בקשו ממני למהר ולהריץ את מכתבי שלא לעכב את היבמה' שם ומרוב הנחילה נשמט שורה אחת חשר רמותי בו כי זקני העיר הנאתר בפן יבום אין לו ענין לשקל וערי׳ במם׳ סנהדרין אי בעיקן קרא כדכחיב וכל זה נשכח מפני המהירות וגם עתה אני טרוד מאוד לעיין במכחבו הנעים בכתב דקה מן הדקה ואור עיני אין אתי כבימי עלומי ודין כתבא לא ניתו למקרא כ"א אחר ערחאושקידה רבה אך מפני גודל אהבחי לכי מעלי לא רניתי לעכב את התשובה עוד ועברתי בו בהעברה בעלמא ושתתי עיני עכיו להשיב מפני הכבוד ולהשתעשע באמריו אמרי מעם - ראשון נאמר מה שהבית מעלה רתי׳ לסתור דברי ולהוכים שגם בעיקר ההלינה ים קפידת שההלינה ההי׳ בעירו של היבס מדברי הטור ברמזים בקנור פסקי הרא"ש למס׳ סמהדרין בס״פ זה בורך שכתב היצמה זריכה לילך חתר היבם לעירו ליהלוץ מלבון הזה הוכיה מעל׳ בעיקר וסדר דין הלילם הוא בתהי׳ מעבה החלינה בעיר של היבה הבל לדעתי אם היבה נהרצה לחלוץ בעירה של היצמה אין להוכיה מלשון זה דבר דהא ודאי מ"ש הטור ברמזים היצמה אריכה לילך הכוונה הוא שאם היבמה רואית להבוע ההליאה מהיבם אז צריכה. לילך אחר היבם להבוע אותו בב"ד שבעירו אפיי מב"ד גדול לב"ד קטז. והיינו כמו שפירעתי במכתבי הרחשון דברי הש"ם בסכהדרין בסוף פרק זה בורר היצמה הולכת אהר היבם להתירה מהבלי העיגון שאם היבם רולה לעגנה והיא באה בטענה או כנוס או פטור ובאמח הטור בקיצור פסקי הרח"ש למס׳ סנהדרין קילר בלשונו ולח נהית לפר׳ הדברים יען שחיומקום לדין זה כחן וסמך עלמו במה שמפרש בקינור פסקי הרח"ש למס' יבמות בפ׳ מ״ח סי׳ י״ט חשר שם מקומו ושם ביחר הדבר ביותר וכ׳ היבמה הולכת אחר היבם להלוך והב"ד כותבין לו עולה ההגונה לו והיינו ע"כ שלריך עריין לעלת ב"ד שלא לעגן את יבמתו וזה ברור בכוונת הטור דאי כדעת מעלי לא היילו לשתוק מזה בטור א"הע והיי לו להזכיר בסדר ובמשפטי דיני החלינה שלריכה להיות החלינה בעיר של היבם אמנם מה שהביא מעלי מדברי הים של שלמה בפ' מִיה יפה כוון בזה אך גם הגאון מהרש"ל ביש"ש בם לא הרעים ברעם גדול ע"ו רק כי כמדומה שאינו מנהג של חורה ולא יתכן לעבות כן ואני אומר שכל מקום שהלכ׳ רופפת אוליקן בתר המנהג אשר גם ממהרש"ל ביש"ש נראה שנם בימיו היי המנהג שלא להקפיד בחלינה בתהיה דוקא במקומו של היבם ומה שכתב כי מעלה בתהלת לשון היש"ם המה מגומגמים קלת לדעתי כל דבריו נכונים וכראי מולקים וז"ל שם גרסינן במסכת סנהדרין והיבמה - הולכת אחר היבם להתירה ואפיי מב"ד הגדול לב"ד קטן ממנו כן כ׳ סטור והנ"י שנאמר וקראו לו זקני עירו ולא עירה מ"מ אימ לעיכוב למקומה אבל כמדומה באינו מנהג של תורה דהא כחיב זקני עירו ע"כ נרחה דלח יחכן להלוץ במקומה עכ"ל וכוונת פירושן של חלה הדברים דמתחלה כתב דמה דכתיב זקני עירו חינו לעיכוב למקומה שלא תהיה החלילה במקומה וגם המהרש"ל ז"ל סביר׳ ליה דמה דדריש רב כהנת בס"פ זה בורר דוקני עירו בא למעט זקני עירה באינם לגוף מנות החלינה אלא לענין לדון עם היבם לאמר מיעוט זה באין היבמה יכולי לתבוע את היבם כ"א בזקני עירו והמהרם"ל למד זה ממנהג וגם שלא נשחמט באהר מהפוסקים לכחוב מזה בריני וסדר ההליצה וע"ז כחב שכמדומה לו שאינו מנהג של תורה דהרי כתיב זקני עירו ע"כ נראה שלא יתכן להלוץ. במקומי עכ"פ נראה באשר שהמהרש"ל בכבודו ובעומו אינו כותב זה לפסוק דין מוהלט רק הלשון כמדומה נראה שרנוט בזה שוכון סדבר לנהוג ולקבוע המנהג כפי סדר הכתוב שתהים ההליצה במקום היבם וגם בזה הוא דעת יהיד כמ"ש שכל הפוסקים לא השו בזה כלל וכן ראיתי שמעלה הביא דברי השאלחות דרב אהאי בסיי קנ"ז בסדר ההלינה ובספר הישר לר"ת סי׳ ה"י כולם השתיעו בס׳ החלילה שחהיה בזקני עירו רק כתבו סתם שהיבם והיבמה באים לפני הדיינים וכן הרא"ה ז"ל בסיי החיקך לא הזכיר שתהיה הקלילה בזקני עירו דוקא מג' רועים האלה הביא מעלה רחים כרברי והוח לי למסייע שיש בו ממש גם מתשובת בית הדש המהודשים בסוף סי' ליה כ' להדיח דהחי זקני עירו חינו מן החיוב מלד מנוה דלח מבתמיט ח' מן הפובקים לכתוב להחי דינח ולח חזינו לרבט קדישתי דנהוני הכי ומעשים בכל יום שהיבם בא לב"ד של היבמה עכ"ל ע"ש והיינו מטעם שביארתי במכתבי הרחשון מדררשינן ביבמות דק"א מדכתיב בישראל אפיי כל דהוא מישראל ולא לריך כלל זקנים. הרי עוקר הקרא הך דכתיב זקני עירו דסגי בישראל כל דהו יהיה מי שיהיה רק שיודעין לקרוח ומה שכתב כ׳ מעלה ראיה לסתור דברי מלשון הספרי בפ׳ כי תוא שכתב וקראו לו זקני עירו מצוה בזקני עירו וכן הרמב"ם בריש פ׳ ד׳ מהל׳ יבום כ׳כיצר מצות הלינה היבמה הולכת אחר היבם וכן כתב הטור בהלי יבום וכן כי המחבר בש"ע סי קס"ו אין מן הצורך להשיב ע"ו כי כבר דהה כי מעלם

WYD3

לשוז הג"י בשם הרא"ה לעיקר דין ולענ"ד נראה דמור"ם ז"ל השמיע צכונה את סוף דברי הרא"ה ז"ל וס"ל כדעת מהריב"ל שהית ספיקא דריא ואין כה ביד ב"ד לכוף את היבם ככ"ל:

אכנם נר׳ לענ"ד שכ"ז הוא אם היגם והיבמה מתקוטטים מי ילדאחר מי אבל אם שניהם נתראו ונתפשרו שהיבסילך לעיר׳ של היבמה או שבנים מרוצים לילך לעיר אחרת להטוץ בזה אין מקום לדיני האלו וכן הות המוהג בכל בתי דינין שתם היבם והיבמה בתים להלוץ שמסדרים להם הלילה ואין משגיח עליהם אם הוא עירו או עירה או עיר שאינה של בניהם והאמת אגיד שמיוספהגעתי להורא׳ עמדתי משתומס ע"ו המנהג זעל כל הפוסקים בלא השו כלל לדרשה בל רב כהגא בסוף פי זה בורר וקרחו לו זקני עירו ולא זקני עירה הרי דדבר מלא דיבר רב כהנא דהכתוב בת למעט זהני עירה ומניל לומר דניתן רשות להיבם והיבמה לבחור להם מקום בעיר 'תהרת להלילה אף באינו זקני עירו ולמה לא נימא דגזירת הכתוב הוא בתהי׳ החלילה דוקא בעירו ובב"ד של היבחוכמו שדרשינותהאי קרא במם׳ יבמות דף מ"ד ע"א וקראו לו זקני עירו הן ולא שלוחוחף בבכל התורה שליח ש"ח כמותו אפ"ה דייקים מהאי קרא למעט שלוחיהן ועיין בהו׳ שם בף קיא ע"ב בדיה וקראו להם כיכים לנו לדרום זקני עירו למעט שלח תהיה החלילה בב"ד של עיר חהרת • ונ"ל בזה טעמח דמסתבר דלפי שדרשיט במס' יבמות דף ק"א ע"ב להתיר החלילה בג' הדיוטות אף שנכתב בקרת זקנים אפ"ה מרבינן הדיוטות שיכולין להקרות הוהיל וכחיב בישרחל לרבות כל דהוח מישרחל ח״כ ממילא נתרבה גםב״ר שלעיר חהרת דג"כ הוח כל דהוח מישרחל • ולכך לא שייך בהליצה לומר דבעינז קרת כדנתיב להיות דוקת בוקני עירו : כיון דקרת קת מפיק לי׳ דישראל כל דהות מישראל הפיי מעיר חררת . ומה שקשיד הכתוב להיות בזקני עירו ולמעט זקני עירה י היינו שהיבם והיבתה מתקוטטים והיבם רולה לעגן אותה ואינו רולה לא בחלילה - ולא ביבום ולריכה היבמה לתבוע את סיבם לדין - בזה אמר קרא דהיבמה צריכה לילך אתר היבס ולב"ד של עירו להבוע אותו עם בעירו לדין אבל אם אין ביניהם טענה ותביעה ושניהם מרוצים להליצה לא קפיד קרא כלל באיזה עיר ובאיזה ב"ד שתהי" ההלילה ומרבינו מבישראל כל דהוח מיבראל וכן מורה כדר לשון הש"ם צס"ם זה גורר דכך הוא רהיטא דסוגיא שם והיצמה הולכת אחר היבם להתירה עד כמה אמר רב אמי אפי׳ מטברי׳ לניפורי אמר רב כהגא מהי קרא וקראו לו זקני עירו ולא זקני עירה ולכחורה יש לדקדק למה סידר המסדר כש"ם הך דרשה דרב כהנא דוקני עירו ולא זקני עירה אחר מימרא דרב אמי דאפי׳ מעברי׳ לניפורי הלא הך דרשה דר״כ אחי להורות למה היבמה תלך אחר היבם מדכתיב זקני עירו ולא זקני עירה וא"כ ה"ל לסדר רסיטא דהלכה זו היבמה הולכת אחר היבם להתירה אמר רב כהנא מתי קרת וקרחו לו זקני עירו ולח זקני עירה חמר רב חמי חפי' מטברית לניפורי ולמה שינה הסדר והפסיק בין הדבקים לשנות דברי רב אמי דאפיי מעברי? לציפורי קודם שהביא הקרא דוקראו לו זקני עירו והישוב לזה הוא בדבר שדברתי שמה שאמר שביבמה הולכת אחר היבם להתירה אין הכוונה על עיקר מלות ההלילה שתהי' במקום ובב"ד של עירו שבוה אין קפידא כלל וההליצה מצי להיות בכל מקום ובכל ב"ד תף שחינן זקני עיר של היבם ורק הכוונה סוא שהיבמה הולכת אהר היבם להתירה שאם עדיין לא נתרצה היבם לשום דבר ורולה לעגן הת יבמתו ולריכה היא לתבוע אותו לדין בטענה או כנוס או פוטר בחלינה בזה אמר בהיבמה לריכה לילך אחר היבם גע"ז קאמר עד כמה כלומר מה בא להורות בזה דהוא מילתא דפסיטא ולאו למימרא בות צריך דתם היבמה בתוב בקובלות על ביבם שרולה לעגן חותה ת"כ יש לה דין תובע שהיא תובעת את היבם שיתיר אותה מתבלי העיגון חהו כלל גדול בדיושהתובע הולך אחר, הנחבע ואיזה חידוש דין יש ביבמה עד שחתה צריך להורות הדיז שהיבמה לריכה לילך אחר ביבם ולא סמכת עלמך בזה על הדין בהוא בין חובע ללהבע דעלמא • ש"ז מתרץ הגמי ומפרשרי אמי אפי׳ מעברית לליפורי אע"פ בב"ד של עברית בס גדולים והבובים יוחר מב"ר של ליפורי. אפ"ה לריכה היבמה לילך מטבריא לניפורי לחבוע את היבם שם ושפיר יש בזה הירוש רין דאף שבתביעת דעלמא שבין חובע לנתבע יכול החובע לכוף את הנתבע לילך עמו לבית הוועד כמו שפסק אמימר שם הלכתא כופין אותו וילך למקום הוועד : אפ"ה ביבמה שהיא באה בקובלנא על היבם להתירה מהבלי העיגון בטענת או כנוס או פוטר בהלינה והרי היא התובע אפיה לריכה לילך אחרין לניפורי אף שטבריי כוח מקום הוועד אך ע"ו קשה מנ"ל לחלק בזה ביו חביעת היבמה להיבם לשאר תובע ונתבע ע"ז בא ר"כ ודרש קרא דוקראו לו זקני עירו ולא זקני עירה וקרא בא להורות דלהביעת היצמה לריכה היא לילך אחר היבסלעירו דפשטא דקרא מיירי שהיבמה באה בקובלנא על היבם שאיט רוצה להקים בם אהיו ביבראל ואמרה מאן יבמי להקים בם אחיו וע"ז נאמר וקראו לו זקני עירו היולא מזה מסרר רהיטא של סוגיא זו מוכח דמה דאמר היבמה הולכת אחר היבם להתירה . הוא רק שהתביעה מהו" בעירו דאי קחי על החלילה . גופא שתהי׳ בעירו קבה דה״ל להש״ם לקבוע דברי רב כהנא תיכף כנ"ל י ומזה נתבאר היטב דמנהג של ישראל תורה היא דאסהיבם והיבמה נתרלו לחלילה ובחרו להם ב"ד לחלילה יהיי בחיוח ב"ד שיהיי אף בהינן לא זקני עירו ולא זקני עירה אין קפירא בזה כלל וכלל · כייד ידידו ום"ב

דק׳ שכואל כניל לנדא

שובת

בְעלמו שיש לפרש דבריהם ע"מ שכתבו אח"כ שנותנין לו עלה ההוגנת לו אם לחלוץ או ליבם והיינו דעדיין לא נתבאר דעתו של היבם והיבמה קובלת עליו ותובעת אותו או כנוס או פטור דאל"כ ה"ל להטור וש"ע להביא בדיני החלילה בסי' קס"ט שהחלילה לריכה להיות בעירו דוקא וכמו שהארכתי במכתבי הראשון שדברי רב כהנא בס"ם זה בורר וכל דברי הפוסקים שלריך להיות בזקני עירו הוא דוקא בתחילת דין שבין היבם לסיבמה שהיא באה בטענה וחביעה אבל אם ליכא ביניהם שום טענה וחביעה דעיהם מרוצים להלינה אין קפידא באיזה עיר שתהיה ההלינה וסגי בישראל כל דהו ומה שכתב מעל׳ שדבר זה תלית בין פי׳ הרמב״ם לפי׳ רש״י ז״ל דשם במס׳ סנהדרין מפרש רש"י בד"ה החוקף דמשום כך רולה זה לדון בבית הועד משום דשם יש ת"ח הרבה ויהי זה שלנגדו בוש מהם . וע"פ פי זה מוכח כדברי שקאי על עיקר הביעה היבמה ואיכה רבותה במה שחמר רב חמי דאפי מטברי לניפורי דה"א דגם בזה יכולה היבמה לכוף היבם לילך עמה לבית הועד כדי שיהייצוש מהם חבל חי הוי קחי על גוף סדר החלילה מחי רבותח יש בזה הח גם הב"ד של ליפורי בקיחים בדיני הלילה • חמנם מרמב"ם בפ"ו מהל' סנהדרין הל' ה' ו' מפרש הטעם שיכול לומר נלך לב"ד סגדול לפי שחושה פן יטעו אלו הדיינים ויוליאו ממנו ממון שלא כדין ולפ"ז שפיר י"ל דהך שהיבמה תלך אחר היבם קאי על גוף החלילה עלמה ואיכא רבותא בלא תאמר בהיבמה יכולה לכוף את היבם להלודלה בב"ד הגדול משעם בחושבת שהב"ד הקטן לא יהיו בקיאים בדיני החלינה שהמה מרוביםועמוקים. אהו ידידי אף שדבר הכמה דיבר · מ"מ הוא דוחק לומר שחושבת לזה דאף בריני חליצה רבים ועמוקים ידועים לכל ב"ד קבועים חשר לח קעלי קנים בתגמא הם וליכא בום ה"א לומר שחוששת שב"ד של זיפורי לא ידעי סדר הלילה ולמה לז לכמוש בפרלה דהוקה במקום שיש למו פיי מרווח יותר שקחי על עיקר טעמת ותביעות של היבמה עגד היבם דבזה שייך שפיר לומר דסר"א שיכולה לכוף את היבם לילך לב"ד הגדול ג"כ מטעם זה שמא הב"ד כַקטן אינם בקיאים בדינים ויטעו בשיקול הדעת ולא יכופו את היבם מפני איוה אמחלא שלא כדין · ואשמעים דאפ״ה לריכה היא ליכך לעירו אףמב״ד סגדול לב"ד הקטן ובל"ה אנו לריכין לומר דמה דכי הרמב"ם הטעם שטענת ללך לב"ד הגדול הי' משום שחושש פן יעעו הדיינים ויוציאו ממון שלא כדין אינו דוקא וע"כ יש עוד טעמים ואמתלאות לבקש לדין בב"ד הגדול דהת מה שכי הרמב"ם ז"ל שמא יטעו הריינים ויוליאו ממון שלא כדין · זה שייך אם הנתבע טוען כלך לב"ד הגדול דגבי כתבע שייך לומר שחושש שיוניאו ממנו ממון בלח כדין אבל לפי המסקנא וכן פסק הרמב"ם עם בהליח' וט' שדוקא התובע יכול לומר נעלה לב"ד הגדול אבל לא הנתבע איך שייך לומר לגבי התובע שהובש שיוניאו ממנו ממון שלא כדין הלא ע"פ הרוב הנתבע הוא מוחזק והחובעו בא להוליא מיד הכתבע · וטפי היל להרמב"ם ז"ל לומר בחבש במת יטעו הדייניו ולת ילת דין תמת כתמיתו שזה שייך לחוש בין מהתובע ובין מהגתבע . לכן נ"ל ההרמב"ם נקט כן לרבותה הוחיל ובהלכה ו' מדבר שהנתבע אומר נעלה לב"ד הגדול י בזה לא שייך חששא אחרת כ"א בתא יטעו הריינים ויוציאו ממנו ממון שלא כדין אבל לא שייך לומר הטעם משום בושה כפירש"י ז"ל שיהי׳ התובע בוש לתבוע ממון דכיוודודאי ים כו טענה ותביעה על הנתבע כגון שיש ראיי׳ קלת שזה גזלו או הזיקו או הלוה לו דבהכי איירי הך דינא דשנים שנתעצמו בדין דבל"ה גם התובע אינו יכול לומר נעלה לב"ד הגדול כמבואר ברמב"ם שם הל' ח' ועוד דחוקה שאין אדם חובע אלא א"כ יש לו עליו בזה לא יכול הנחבע לומר לעלות לב"ד הגרול כדי שיהי׳ המלוה בוש לחבוע אוחו כיון שבודאי יש דררא דממונא ביניהם איזה בושה יכסה פניו שיסתלק מלתבוע תביעתו ואין לומר שיהיי בוש לחבוע ממנו יותר ממה שמגיע לו דלגבי חביעה בין רב למעט לא שייך בושה ולא מלינו בשום מקום שאמרו על התובע אין אדם מעיז פניו ואדרבה אמרו חוקה אין אדם תובע אלא ח"כ יש לו עליו ולכך נקיע הרמב"ם שהנחבע נחחמן לומר נעלה לב"ד הגדול מפני שחושם שב"ד הקטן יטעה בדין ויוליאו ממנו ממון שלא כדין ואפיה כופין אותו ודן בעירו אבל לפי האמת דרק החוצע יכול לומר נעלה לב"ד הגדול גם להרמב"ם ס"ל כמו שפירש"י שהטעם והאמתלא של התובע לכוף להנחבע שילך עמו לב"ד הגדול ועם יהיי בוש מהם לכפור ויודה מה שחייב ליתן היולא מזה שלגבי התובע שרולה לדון בב"ד הגדול אינו מוכרה שרש"י ורמב"ם ז"ל מחוללים בפירושם ולכ"ע הטעם כדי שיחביים הנחבע ויודה בפני ב"ד הגדול דכן מלינו כמה פעמים שהעמידו דבריהם שהנחבע יורק מפני הבושה כמו באמר רבה מפני מה אמרה חורה מודה במקלח הטענה ישבע הוקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל הובו ומזה יצא לנו שדברי הרב תורת היים שם בסוף פרק זה בורר אינם מוכרחים ואין לעשות מחלוקת בין רש"י ורמב"ם ז"ל וגם בזה חין דבריו מוכרחים שכי שהרבוחת הי' כמה דאמר רב כהנא היבמה הולכת אחר היבם היינו אע"פ שגם החליצה הוא דין דהא יש לנו פיץ מרווח יותר אם אמרינן דקאי על תביעת היבמה להיבם

בטענת או כנוס או פטור: כבוד מעלי להיות לי לתנא דמסייע שבעיקר מנות הלינה לא צריך זקני עירו דוקה מסוגיה דמס׳ מכות דף י׳ ע״ב דפליגי ר"ח ור"ח חי נעשה בן סורר בעיר שחיו בה זקנר וחי מביח עגלה ערופה ואי קולטי הרולח ופלוגחייהו בשלש אלה הואיל וכ' בהן זקני עירן וריטב"ח בהידושיו שם מפרש דפלוגתייהו אי בעינן קרא כדכתיב ולמי לא פליגי גם לענין הלינה הנה באמת במכתבי הקודם רמותי וכחבתי בקיצור בהלינה לא שייך לומר לענין זקני עיר בעינן קרא כדכתיב כיון דקרא מפיק

דלא בעינו זקנים כלל וכווכתי בזה דכיון שהוכחתי דמה שנאמר זקני עירו הות רק לדון בין היבתה להיבם שהית לריכה לקרב תת משפטה לפני זקני עירו ח"כ ממילח לח נחמר זקני עירו למנוה כלל כ"ח לזכות חת היבש ושוב לת שייך כתן לומר בעינן קרת כדכתיב כיון שלת נחמר למנום חך יש לעיין בזה בהתרת החקירה חיך פליגי ר"ח ור"ח בהקד ג' דברים חי בעיק קרא כדבתיב הא כבר פליגי תנאי בזה כמו דמסיק הש"ס במס' סוהדרין דף מ"ה ע"ב כתנאי דתנן אין לו בוהן יר הכמים אומרים אין לו טהרב דבעינו קרא כדכתיב רא"א נותן על מקומו ורש"א נותן על שמאלו דלא בעי קרא כדכתיב הרי דתנאי פליני בזה וראיתי שגם כ׳ מעל׳הרגים בתמי׳ זו בהגה׳ במכחבו הנעים וביישוב תמי׳ זו נלע"ד עפ"מ דכחב החוי"ט בפרק י"ד מנגעים משנה ט' על סחירת פשקי הרמב"ם בדוני׳ החלה דגבי נקעעה יד העדים פסק הרמב"ם בפרק י"ד מהלי סנהדרין דפעור כשמואל במס׳ סנהדרין דחמר בעי׳ קרח כדכתיב וכן גביחין לו בוהן יד ורגל פסק ג"כ הרמב"ם דחין לו טהרה דבעי 'קרח כדכחיב כח"ק דמחניתין והוא סחירה למה שפסק בפ"ח מהל' מירות הל' ה' גבי מיר ממורט שחין לו שערות דחינו לריך להעביר תער דכל חלו חינו חלח למנוה ולח פליגי ב"ם וב"ה בחיר ממורע ובמס' כזיר דף מ"ו לעכב וקחמר שם ר' פדת דב"ש ור"ח חמרו דבר חחד דב"ש סובר במיר ממורע איז לו תקנה עולמית ור"א סובר באיז לו בוהן יד ורגל אין לו טהרה והוא סוגי׳ הפוכה דר׳ פדת מהפיך דעת הת״ק לדעת ר״א כמ״ש התוס׳במס׳ סנהדריו שם הרי דסוגי דנזיר מרמה הך תיולו בוהן יד ורגל להך דנזיר ממורט וחיך פסק הרמב"ם תרתי דסתרי גבי חין לו בוהן יד ורגל פסק חין כו שהרה דבעים קרח כדכתיב וגבי מיר ממורש פסק דחין תגלחת משכב דלא בעינן קרא כדכתיב ומתרן התוי"ט דמה שפסק הרמב"ם באין לו בוהן אין לו טהרה עולמית ס"ל דחיכא טעמא אהרינא לאו משום דבעי קרא כדכתיב אלא ס"ל כסוגיא דמנחות דף כ׳ ע"א ודף י"ט ע"א דמתרן שאני כמאן דכתיב ביי דכתיב בי׳ תהי׳ ומעכב ומרחיק שם התוי"ע לומר דאף דסוגיא דסנהדרין גבי נקטעה יד העדים וסוגית דמזיר ממורע מוכח דמחן דסובר בחין לו בוהן יד ורגל שאין לו טהרה עולמית הוא מטעם דסובר דבעינן קרא כדכתיב אפ"ה סובר הרמב"ם דמדחינוהני חרי סוגיא מקמי סוגיא דמנחות יעו"ם שמדחיק מאוד בזה ויעיין בשו"ת חות יאיר סי' קס"ז שהרבה להשיב על דברי התוי"ע האלה דמנ"ל להרמב"ם לדחות הני ב' סוגיו' מקתי סוגיא דמנחות אמנם סוגיוי מקתי סוגיא דמנהות אמנם לפי דרכינו ניחא דשפיר הכריע כסוגיא דמנחות והוכיח כן מדפליגי ר"א ור"ת באין לו בהן אי בעים קרת כדכתיב א"ו ע"כ ל"ל דבוה גופח פליגי ר"א וריא בטעמא דמ"ד באין לו בהן דאין לו טהרה עולמית אי משום דס"ל דבעינו קרא כדכתיב או משום דס"ל דתהי׳ דכתיב גבי מצורע כמאן דכתיב בי׳ חוקה דתי כסוגיה לתנחות ותחודסובר גבי עיר מקלט וגבי ע"ע וגבי בן סורר ומורה דבעינן קרא כדכתיב אמר אנא דאמרי כהאי תנא דס"ל באין לו בהן יד ורגל אין לו טהרה עולמית משום דס"ל בעיט קרא כדכתיב ומחן דסובר שהוח רק למנוה ולח לעכב דלח בעינן קרח כדכתיב אמר אנא דאמרו׳ אפי׳ כהאי הנא דע"כ לא ס"ל באין לו בהן דאין לו טהרה אלא משום דכתיב ביי חהיי לעכב אבל כיש ש"ל דלא בעינן בעלמא דמפלוגתא וה"כ כיון קרא כדכתיב がつい בתם׳ מכות מוכח דהר מהני אמוראי ס"ל דטעמא דמאן דתני באין לו בהן דאין לו טהרה הוא משום דסובר דתהי׳ דכתיביגבי מצורע הוא לעכב לפ"ז קמה וגם נצבה כצרה התוי"ט דהרמצ"ם מדחה להכך ב' סוגיות דסנהדרין דנזיר מקמי׳ סוגי׳ דמנחות הואיל וחד מהנך אמוראי ר"א ור"ה דפליגי וחד מהם סבירת לי׳ דעעמת דתנת דסיבר בחין לו בהן דחין לו טהרה הוא משום דרורם תהי׳ דכתיב גבי ממורע לעכב וממילא מחורץ ג"כ הך תמיי איך פליגי ר"א ור"א במכות בפלוגתא דתנאי די"ל דפליגי רק אליבא דהאי הנא דסובר באין לו בוהן יד ורגל אין לו טהרה כנייל והנה אף שהחזקתי את דברי התוי"ט והוכחתי מפלוגתה דר"א ור"א במכות מוכה דחד מהלך סובר דעעמת דמחן דסובר חיו לו בהן חין לו טהרה לאו טעמייהו משום דבעינן קרא כדכחיב אלא משום דם"ל דחהי׳ דכחיב גבי מצורע הוא לעכב עדיין נשאר הסתירה בפסקי הרמב"ם כאן דפוסק בנזיר ממורט דתגלהת אינו מעכב אלמא ס"ל להרמב"סדלא בעינו קרא כדכתיב ולמה פסק בנקעעה יד העדים כשמואל דבעינן קרא כדכתיב:והנה התוישט מדהיק עצמו להלק דמה דפסק בנקטעה יד העדים דבעינוקרת כדכתיב היינו בנקטעה ידו אחר שהעידו אבל אם אין להם יד מעיקרא לא בעינן קרא כדכתיב כמו שמסיק בס בסנהדרין ע"ב בחוי"ט אבל זה הוא דוחק דהת מסיק הגמ׳ עם דבתיו להם יד מעיקרת הוי קרת כדכתיב דיר, בהיי להם כבר בעיכן ועיין בשו"ת הות יחיר שמדהה דברי התום׳ ייע החלם אמנם ראיתי בל"מ שם בפ"ח מהל' מירות הלכה ה' מתרץ דאף דסבירת לי׳ להרמב"ם בעלמת דבעינוקרת כדכתיב חפי׳ הכי שפיר פסק דהתגלחת דנזיר חינו מעכב מטעם דסבירא לי' גז"ש דחתר חתר כמו שמסיק הגמיבמיר דף מ"ו ע"א אליבא דרבנן עיין שם וא"כ לדברי הלח"מ בלח"ה חין סחירה בפסקי הרמב"ם בזה וחין חנו לריכין לחרונו בל החי"ע חעפ"כ קבה לדברי הנ"ל ע"כ מוכה דפלוגתה דר"ח ור"ח במס' מכות הוא אליבא דמ"ד באין לו בהן יד ורגל אין לו טהרה עולמית או טעמא דהך תנא משום דסובר דבעינן קרא כדכתיב או משום דס"ל דתהי"דכתיב גבי מצורע לעכב י וביא גופא קשיא כיון דהקד הנאי דס"ל

קולטת את הרוצה ואינה מביאה ע"ע ואין נעשה בה בן סיצמ משום דבעינן זקני העיר וכיכא וה"ח חינו הכא למנוה בעכמא וכח לעכב חבכ כפי דברי הג'יל חתי בפיר הוחיל ולעניןעיר המקלט פניגי הניבח דתנחי דבעי קרח כדכתיב וכענין ע"ע ובן ס"ות פכיגי חכיבה דהני תנחי דלה בעי קרה בדכתיב ובכל הני ג׳ חיכח טעם וסברת תהרינת בפלוגתייהו ככך מייתי הש"ם פמוגתייהו בהנתח בבי . ובום ניהח ני נמי נחרץ מה שהקשה הרב בעל מבנה למכך בפ"ה מהל' רונה הל' זי"ן ובפ"ז מהל' ממרים הל' ז' דנענין עיר המקלע מביח הך דינחופסק בפ"ז מהל' רונחהל' ויץ דעיר בחין בה זקנים חינה קולטת את הרולה · ולמה הבמיט הך דין בעיר בחין בה זקנים נענין ע"ע ולענין בן ס"ות דהת בכוכהו פכיגי בה ר"ח ור"ח במכות ע"ם ולפי דרכינו חתי שפיר דכחז לענין עיר מקלט פלוגתייהו הליבח דתנח דסי כ דבעינן קרא כדכהיב ופלוגתייהו חכיבא דהככתא דהרמב"ם פסק כשמוחל דבעינו קרח כדכתיב לכך מביח הרמב"ם דעיר בחין בה זקנים אינה קולטת את הרולה ופסק כת"ד דגה בדבר הנאמר בדברי קבלה ג"כ בעינן קרח כדכהיב אבל בהנך חינך הרהי לענין ע"ע ובן ס"ומ פלוגתייה? דר"ח ור"ח הוח חליבח דמ"ד דלח בעינו קרח כדכתיב כיכח נפקותה חליבח דידו דחנו קיימ"ל דבעינו קרח כדכתיב בכל בתורה כולה לכך השמש הרמב"ם הני הרי מילי וסמיך ע"מ דפסק בעלמא גבי נקטעה יד העדים ואין לו נהן יד ורגל דבעיק קרא כדכהיב אך כ"ז מועיל לייבב דעת הרמב"ם הבל עדיין השוב הקובי׳ על ר"ח ור"א ממ"ג כמאן ס"ל.אי סברי כת"ק דהיו לו בהן יד ורגל דבעינו קרא כדכתיב א"כ למאי נפקח מיני׳ פניגי גבי ע"ע ובוכו"מ הכיבה דמחן דכה בעי קרה כדכתיב החלה סאל כהני תנחי ואי ס"ל דלח בעינן קרא כדכהיב א"כ למאי פניני בעיר המקלט וא״כ ממ״נ קבה על ר״ח ור״ח חיד פניגי בדבר בחיט חליבח דהלכחת וכמו דמקבינו בענמת הטו טעמת דב׳ם אתי לחבמעינן ולייבב זה נכע"ד דכיון דיש בהךמחניתין דחין לו בהן יד ורגל גירכות הפוכות כמ"ם התום׳ בסנהדרין שם בד"ה ר"א דסוגית בסנהדרין שנה הך דאיוטו בהזיד ורגל אין לו עהרה עולמית בלפוןת"ק וסותסלהלכתא דבעיקן קרא כדכתיב וכן סובר במואל אבל בכזיר דמ"ו ע"ב גבי נזיר ממורט אמר רב פרת ב"ם ור״ח אמרו דבר אכד ושוכה האי דאין לו בהן דחין לו טהרה בשם ר״ח והך דיניה על במחלו שנה בלשון הכמיסוח"כ לדברי רב פדת הילכתח דלח בעינן קרח כדכתיב הוהיכ ובונה זה בלבון הכתים ומעחה י"ל דלר"ח ור"א במס' מכוח היה זה לספק איך נשנים משנה זו דאין לו בהן אין לו טהרה עולמית אם בלבוז ת"ק כמו בשנה במואל בכוגיא דסנהדרין או בלשון יהיד כמו שבנה רב פדה במס' כזיר וח"כ היכה ספיקה דדינה חי קיי"ל דבעינו קרא כדכתיב או לא ולכך פליגי ר"א ור"א בהגך ג׳ ענינים פעם חליצח דמ"ד דבעינו קרח כדכתיב ופעסכמ"ד דלא בעילו קרא כדכתיב הואיל ולא היה כהם הכרעה הלכתא כמאן: היוצא מזה דים טעם וסבר׳ למה פליגי ר"א ור"א בהנך בנבה ענינים ופלוגהייהו בכל חחד דק אליבא דחד הנא לפ"ו נדמה סיועת כ' מעל' נ"י בהביא ראי' כהוכים כדברי דההי זקני עירו הנחמר בפ׳ יבום לח קחי על עיקר תצות הכילה כ"א על הביעת כבין היבמה להיבם מדלא פליגי ר"א ור"א גם לענין הכילה בעיר באין בה זקני עיר די"ל דלהכי לא פליגי לענין הלילה כיון דום בודחי הליא בפלוגתא דתנאי אי בעינן קרא כדכתיב ולמה להן לר״ח ור"א כפלוג בפלוגתא דתנאי אבר כבר פליגי בו ח"קור"א ור"ש באין לו בהן יד ורגל הגם יצאתי קצת הוץ לענינינו והארכתי בזה לטייל בדברי מעל" לדכות ראיי׳ שהציא מעל׳ אמנם כבר כהבתי דאף בלי ראיי ז"ל דברי מוכרהים דלא שייך לומר דקפיד קרא בגוף מנות הלינה שתהים בזקני עירן דכיזו דמרבינו מקרח דבישרחל חפי׳ ישרחל כל דהו שום מפיק לי׳ הקרח דלא לריך בהלילה זקני עירו כלל כיון דסגי בהדיוטות: ומה שהשיב כ׳ מעל׳ על דברי לימר דמה דדרשינן מביבראל אפי׳ כל דהו היינו שההלילה כשירם בהדיועות בדיעבד אבל לכתהלה לריך ת"ח א"כ ממילא יהיה לריך ג"כ לכתחלה זקני העיר ומעלי הביא סמוכין לזה מדברי הירובלתי ריש פי מלות הלילה כחיב זקנים ואת אמתח הדיוטות מלום בזקנים מנין אפילו הריוטות ת"ל הלוץ הנעל מ"מ אהובי ידידי אף שמדברי הירובלמי משמע דלכתרלה לריך זקנים אעפ"כ אנו קיימ"ל כן אלא קיימ"ל דג׳ הדיוטות שיודעין להקרות כשרין להלילה אפי׳ לכתהלה דהא הרמב"ם בפ"ד מהל׳ יבוס והלינה כלי הי כי ובהלינה ביוסולא בלילה ובפני גי שיודעיולהקרות וסוף ה' יו"ד כתב או בהלנו נפני ג' עמי הארץ באינן יודעיווכן סומח בחלץ הלילתו כשרה הרי מצוחר דבדיעבד כשירה אפיי בפני ג' שאים יכוליו להקרוח מכלל דמה שכתב בהלי הי בפני ג'י שיכוליו להקרוי הוח אפילו לכתהלה דחי כוונתו רק בדיעבד א"כ מה הילוק בין ג' שיכוליו להקרות לג' בחינן יכולין להקרות הא אפי אינויכולין להקרות כבר בדיעבד וכן מוכה למי מהטור והב"ע ריש סיי קס"ט דכתבו ג"כ בא להלוץ יועדו ג׳ דיינים לרלון בפניהם במלוח הלילם בג׳ כשירים שלא יהיו קרוביםחפי׳ הם עתי הארץ רק ביודעיולהקרות את היצם ואת היבמה ואהייכ כתבו נמנאו עמי בארץ באינם יודעים אפי׳ להקרות ההליצה כברה הרי מוכה דהדיוטות ביודעים ל:קיוח כפרים אפי׳ לכתהלם והיים דררשים מבישראל להכשיר הפיישראל כל דבו חפיי לכחרלה ואם שיש לדחוק ולומר שאין מדברי בעור וש"ע ראי׳ דלדידן באיולנו סמוכים הוי כדיעבד ועיין בכ"ש בסדר ההלינה ס"ק ב' מ"מ להרץ דברי הרמב"ם אין לומר כזדהא הרמב"ם מביא בספרו יד בהוקם גם כלכתא למשיהא אף מה שאינו נוהג בזמנינו א"כ ה"ל להרמב"ם לפרש בדין דמלות ההלילה בשלשה דיינין סמוכין ובזה הזמן דליכת סמוכין

באץ לו בהן יד ורגל דיש לו טברם ונותן על שמאלו או על מקומו • ע"כ ס"ל להני תנאי דלא בעינן קרא כדכהיב אם כן מנא לן לומר דמאן דסובר דחין לו בהן יד חין לו טהרה סבירה לי׳ דבעיט קרה כדכחיב ח״כ הך פטוגתא אי בשיכן קרא כדכתיב שייך בכל התורה כוכה ופלוגתא דהני תנאי ת"ק ור"א ור"ב שייך בנקטעה יד בעדים כמו דמשיק הש"ם בכנהדרין וגם פליני בעיר בחין בה זקנים לענין בן ס"ות ולענין ע"ע וכענין עיר מקלע הלא כיפי מיהא למ כקרב המהכוקת ונומר דכא פכיגי הכח בהין כו בסן יד ורגל וטעמח דת"ק דסוצר דחין לו טהרה משום גבי מצורע ההיי לעכב י הבל בזה שוין כולהו הנהי דלח בעינן קרח כדכתיב . וח"כ מנ"ל לשמוחל בסנהדרין וכהך המורח במסי מכות לפסוק להלכה דבעינן קרא כדכתיב דלא כר"א ור"ם באין לו בהן יד ורגל דבודתי ס"ל דלח בעינן קרח כדכתיב ומח"ק דפניג ענייהו באין לו בהן ליכא הכרע אם ס"ל דבעינו קרה כדכתיב י וביותר קשה היך הכריע הרמב"כ ופסק בפ"ז מהל׳ רולה ה'וי"ו דעיר שאין בה זקנים אינה קולטת מדכחיב זקני בעיר ההיא ולפי פסק הזה אם גם הרולה נעיר מקלע שחין בה זקנים יש רשות לגוחל הדם להרוג חת הרוצה · וחיך הכריע בספק נפשות ליתן רשות להרוג נפש דהא ר"א ור"א דס"ל דלא בעינן קרא כדכתיב בודאי סעיר קולטהו ואליבא דת"ק הוא ספק והוי ליי להרמב"ם לבאר בהוא ספיקא בגם גואל הדם אינו נהרג עליו מפני הספק אם הת"ק פליג על ר"ח ור"ש בזה ככ"ל י ומכה זה כ"ל לדחות כל דברי התי"ט אכא דכיכא בום הנא ואמורא דסובר לדרום הך ההי׳ גבי מנורע לענין שאין לו בהן יד וכולהו בודחי ס"ל דהך חהיי דכהב רחמנא במצורע לעכב הוא רק לעניובלא יהיי קסר מידי מדברים שבתצורע דהיינו עץ ארז ואזוב ושני הולעת ולפורים וכן לענין שיהיו כל העשיות טהרת התנורע על הסדר בלא להקדים המתמת זה לפני זה שלח כסדר יחבל חם חיו לו בהונות יד ורגל שלח יתועל מנומו או על שמאלו זה ליכח שום הוי אמינא למעט מקרא דההיי אנא לכוכהו אמוראי ס"ל דלמאן דסובר דאין לו בהן יד ורגל באין לו טהרה הוא מטעם דס"ל בכל החורה דבעינן קרא כדכתיב יוהני תנאי ת"ק ור"א ורים פליגי בזה הי בעינן קרא כדכתיב או לא בעינו ואפ"ה אין לחמויעל ר"א ור"א צמםי מכות חיך פליגי בפלוגתא דתנאי דייל דפלוגתייהו בהנך ג'בעיר באין זקנים אי מביאים ע"ע ואי נעשה בה בז ס"ומ ואי קולטת הרונה ככל הוא אליצא דהד הנא דהיינו לענין ערי מקנט פליגי אליבא דת"ק דמ"ד דאינה קולטת אם אין בה זקנים אמר אנא דאמרי כת"ק דאין לו בהן יד ורגל דסובר דבעינן קרא כדכתיב ומאן דסובר דהולעת את הרולה אמר אנא דאמרי אפי׳ כת"ק וע"כ לא בעי ת"ק קרא כדכתיב באין לו בהן יד ורגל ודכוותי' בכל דבר בהוא מפורש בחורה בזה בעינן קרא כדכתיב אבל לענין עיר מקלט לא נאמר בתורה שיהיו בהזקנים רק שהוא מקרא בכפר יהושע • דכתיב בם ונס הל החת מערים החלה ועמד פתח שער ודבר בחזני זקני העירי בזה ל ת״ק סובר בהוא רק למלוה מדברי קבלה ואף שתחלת הפרצה מתחיל וידבר הי אל יהושע לאמר י"ל דעיקר הצוי בתהלת הפרבה בפסוק הסמוך. תנו לכם את ערי המקלעי עד והיי לכם למקלע מגואל הדם הם מדברי ד׳ אליהושע ומה שנאמר אח"כ הוא רק מדגרי קבלה י ואף אם נאמר דכל הענין הוא מצות ד' ליהובע מ"מ ס"ל להך אמורא דלא בעינן קרא כדכתיה אלא בתנאי המפורש בתורם • אבל מה שנאמר מפי הקב"ה לנביא ולא נכתב בתורת מסה הוא רק למנוה בעלמא ולא לעכב וגבי עגלה ערופה פלוגתייהו הוא להיפך אליצא דהנאי דלא בעי׳ קרא כדכתיב וזה דכבר אם אין בה זקנים מביא ע"ע אמר אנא דאמרי כהני הנאי דלא בעיגבי בהן יד ורגל לרא כדכהיב י וזה באומר דאין מביא ע"ע אמר ע"כ לא בעי הני תנאי קרא כדכתיב דוקא באין לו בהן דליכא קרא מיותר לעכב אבל גבי עשע איכא קרא מיוהר בנאמר ולקהו זקני העיר ההיא והאי עיר יתירא הוה כמו שמפרם רב"י במם׳ סוטה דף מ"ה ע"ב דהוי לי׳ למכתג ולקהו זקנים עגלת בקר ע"ם ברש"י ודרים החי חמורת מהחי עיר יתירם לעכב בחינו מביא כלל בעיר שאין בה זקנים ובזה פליגי ר"א ור"א הד אמר דהאי קרא יתירה התי לרבוי דאם אין בעיר הקרובה זקני שמודדים מעיר אהרת בים בה והנים כמו בררבינן בסוטה ששבדף מ"ה ע"ב וממילה ממועט הם בכל העיירות הסמוכים אין בהם זקנים באין מביאים ע"ע כלל והך אמר דבך קרא יתירה לא אתי לרבוי׳ חלא דאם בעיר אתת הקרובה אין בה זקנים במניחים עיר הזאת ומודרין מעיר אתרת שיש בה זקנים • אבל אם בכל העיירות אין בהם זקנים מביאים ע"ע דלא בעינן קרא כדכתיב ועיין בחום׳ מכי מכות כם ד' יו"ד ע"ב ד"ה הר חמר יוכן לענין בום"ומ בעיר באין בה זקנים ג"כ פליגי אליבא דהני תנאי דלא בעי קרא כדכתיב · ומאן דסובר דאינו נעבה בן ס"ומ אומר ע"כ לא ס"ל להני הנאי גבי אין לו בהונות דלא בעיט קרא כדכתיב אלא משום דליכא קרא מיותר לעכב ואינו הלא למנוה בעלמא אבל גבי בז ס"ומ האי קרא ואמרו אל זקני העיר בניט זה • כולה קרא יתירה כדאי׳ בסנהדריו דמ"ה ע"ב ואתי לעכב לכל הד ברים הנאמרים בהאי קרא . ומ"ד דנעבה בן ס"ומ סובר דקרא יחירה לא אתי אלא אם ביו אביו ואמו הגרים או אלמים וסומים בחינו נעבה בן כו"מ הבל זקר עירו נאמר איידי כמו בסובר ר"ע במס' בבועות דףי"ע ע"א דפרבה בנבנית לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה אבל זקני עירו כחמר חיידי דהפבי ביי וחמרו בניט זה חינט שומע וחיט חלח לממוה בעלמת בגם התמירה מפי התב וכתם יכים לפני זקני עירו תבל לת לעכב דלא בעים קרא כדכתיב ובזה ניהא לי מה דקשה טובא למה הביא הש"ם במכות כד פלוגהא דר"א ור"א בחלתא בבי ולמה לא כייל פלוגתייהו בהדא בבא וככי כוי ליי לומר עיר שאין בם זקנים פליגי בם ר"א ור"א ח"א אין

דלריך זקני עירו מקרא דועלתה יבמחו כ"א מקרא דוקראו לו זקני עירו ואפי׳ לירושלמי דלמד דיבמה לריכה לילך אחר היבם מהאי קרא דועלתה יבמתו השערה הא מפיק לי׳דלא לריךזקני עירו מדישראל כל דהו מישראל כמ"ש במכתבי הראשון וא"כ הקריא׳ מאן יבמי ולא חפלתי לקחת׳ אף אם הם מסדר ההלילה לא עדיף מהלילה עלמה ואסהחלילה כברה לכתחלה בכל דהו מישראל אפי׳ בג׳ הדיוטות שיודעין להקרות ממילא גם בקריאה היא בפני הדיוטות דלהכי, לריך שיהיו יודעין להקרות ועכ"פ לפי תלמודא דירן

איז עניז הקריאה מהיבם והיבמה לזקני עירו : מכחב כ' מעל' שמסדר החלילה הוא ג"ל שנחנין לו עלה ההוגנת לו דכן משמעות המשנה במשי יבמות דף ק"ו ע"ב דהתי עלה הגונה היא ג"כ מסדר החלינה וגסבנושה גט חלינה בספ"המנות מהרא"ה ז"ל וכנסת הגדולה א"הע מבואר שהנתינ׳ בעלה מהב"ד שידלהלילה עלמ׳ וא"כ ממילא לריך זקני עירו בחלילה עלמה ימחול לי מעלי שהכל סובב על קוטב אחד וממ"נ אם הנחינת העום שייך לגוף החלינה והרי ההלינה כשרה לכתחילה בג׳ הריוטות שיודעין להקרות חיך יתכן שעמי בעלה ישחל להדיוטות חך החמת יורם דרכו דמה שתני במתניתיו מצות הליצה יבא הוא ויבמתו לב"ד והן משיחיולו עלה ההוגנת לו שנחמר וקרח לו זקני עירו ודברו חליו כווכת התנא דמתניתין שום הוא ג"כ מנום על הדיינים להשיא לו ענה הוגמת לו מדכחיב וקראו לו זקני עירו ודברו אליו והנה מנוה זו שייךהיכא שנריכיי לעלה כיון בהיבם ממוזן להתירה חו שהוח נבוך בדעתו חם לחכון חם ליבם או שהוא רולה ליבם והוא זקו והיא ילדה וכדומה בזה הוא מצוה על הדיינין לשפוע ביניהם ולהשיא להם עלה בזה קפיר הקרא שיהיה בוקני עירו ויש בזה טעם נכון ומתקבל על הדעת ואף שאנן לא קיי"ל כר"ש דררים טעמת דקרת היינו לנטות מפשטת דקרת שנחמר סחם בלי היכוק ואנחנו נבוא להתניא טעם כדי לחלק בין הפרקים כגון לחבול בגד אלמנה נאמר בחורה סחם שלא להבול בגד אלמנה בין שהיא עניה או עשירה אואט באים לומר טעם למה הזהירה - חורה שלא לחבול ביד אלמנה כדי להוציא הכתוב ממשמעות ולומר דכוונת הקרא הוא רק באלמנה ענייאבל לאו בעשירה וכדומה לזה בזה לא קיימ"ל כר"ש ואין לנו לדרוש טעמים במנות ה' להמנית הילוק במה שנחמר סתם חשר לח כן בנ"ד שפשטת דקרת בפי יבמה דכתיב זקני עירו הכחוב מדבר שהיבמה בחה חל הב"ד בקובלנה על היבם שרולה לעגנה ואינו רולה להקים שם אחיו בישראל רק באנו רונים לרמות כיון שגזירת הכחוב שהיבמה לריכה לקרות מאן יבמי והוא לריךלקרות לא חפלתי לקחתה לריך להיות בקריאה זו כל משפטי הדינים הנאמר בקרא ובזה בודאי דרשינן טעמא דקרא להוכיח הדבר כפי פשטות משמטות הקרא ועיין בחום׳ מם׳ סוטה דף י"ד ע"ח בד"ה כדי ליגעה שם מבוחר שלפעמים דרשים טעמה דקרה במקום שחין העעם מוניה פשטה דקרה ממשמעות ע"ש והרי גם הכח יכוליו אנו לחלק ולפרש טעמח דמסתבר בקרח דלכך יסים תביעת סיבמה ונתינת העלה בזקני עירו סואיל והב"ד אשר הם מבני עירו של היבס יודעין בעיב מולחו ותבוחו של היבס ומעמדו תכוכת החים ומעשיהו יודעים ג"כ איזה עלה הגונה לו ואיזה דרך נכון לפניו אם לחלוך או ליבס מה שאין ב"ד של עיר אחרת יודעים ומעתה כ"ז אם עדיין לא באו אל עמק השוה והיבם לריך עדיין לעלת ב"ד לשפוט ביניהם אבלאם כבר נחפשרו ושניהם נתנו דעחם להלוץ מרצונם העוב בזה אינו צריך לעלת ב"ד וליכח בו שום מנוה על הדיינים להיותם נדרשים ללח שחלום וחיוה ענה יענו לו וח"כ מי שים לו מוח בקדקרו ישפוט במשרים שחיו הענה שייך לגוף החלינה כיון דמניחת ההלינה הוא ע"פ רוב בלי עלת דיינים ומעתה הבכל יעיד דתה בכי הפוסקים בסדר גט הלינה נוכה זה הוא רק בעלמא מסהת טופסי דשערי והיא ואין ממנה והגוף הקריאה מאן יבמי ולא הפנתי לקחתה עדיין אינו מבורר אם הוא מד"ת דאף מלשון המשנה ביבמות דף ק"ו ע"ב דהיא אומרת מאין יבמי משמע שהוא מן התורה וכן משמע קנמי שם דאמר. ר"י מנות חלינה קוראה חולנת ורוקקת ופריך הגמי מאי קמ"ל מחניי היא ומתרץ הא קמ"ל מ לום הכי ואי אפיך לית לן בה משמע מזה שהקריאה לכחחלה הוא מו התורה דאל"כ לא לריך לאשמעינן דאי אפיך לית לו בה ואף שעכ"פ זריך להשמיענו דאם היפך הרקיקה והלינת המנעול דלית לו בה מ"ת ממשמעות הלשון דגם על הקריאה קאי וכומוכת מתה דקיימ"ל דחלם וחלמת שחלנו חלילתן פסולה משום דכל שחיטו רחוי לבילה בילה מעכבת בו וחלם וחלמת חים רחוין לקריתה מכלל בהקריחה לכתחלה הוא מז התורה דאל"כ לענין מאי לריך שיהיו ראוין לקריאה גם מעלי הבית רחים דקריתם הית מס"ת דרש"י ביבמות דף ק"ד ע"ת במשנה בד"ם הכום פי׳דקריתם לת מעכב מדכתיב ככם יעשה ומדתינעריך קרת להכשיר בדיעבד מכלל דלכתהילה הוח מן התורה חעפ"כ חפשר לומר דכ"ו חם חירע המעשה כמו שנכהב בקרא שהיבמה היחה לריכה לבא לפני ב"ד דקובלנא על הינם שאינו רוצה להקים שם אחיו ורוצה לעגנה והב"ד הוצרכו לשלוח ולקרוא לסיבם וליחו לו עלם כהוגנת לו בזה הוא הקריאת מה"ת ובמקו שמהגין ליבם אם הם רוליו אבל לפי מנהגינו כזיגנן カンフ ליבם כלל כ"א לחלוץ והיבם והיבמה אינן באים לפני הב"ד כ"א אדעחא דהליזם וכבר נתרנו שניהם להליזה י"ל שתפשר שתין הקריתם זו מה"ת רק בתקנת הכמים הולרכו שהית תקרת מחין יבמי והות קורת לת הפלתי וי"ל בתקנת הכמים הולרכו שהית תקרת מחין יבמי והות קורת לת הפלתי וי"ל דקריתה זו הית רק כדי להודיע ולפרסם למה מדקקו להלילם והלח מנות יבום קודם וכדי שלת להולית לעז ורינון על הב"ד לומר שנודקקו להלילה יבום קודם וכדי שלת להולית ולא נתנו גילוי דעת להינם ברבאילינם מד"ח ובפרט להרי"ף והרמב"ם זייל מנות יבום קודמת להלינם ואפי׳ לדעת רשיי ורית דמנות הלינם קודמת מ"מ אין כופין אוהו לחלון אם הוא רוצה ליבם וכדי לפרסם הדבר שהיבם

לא דבא לאשמעינואפיימטבריילניפורי וע"ז השיב כימעלה והביא להקשות הרבה השובת ודברי הרמ"ח בה"מ סיי י"ד סעיי ח'י בהגה שוה הוח רק מוד המנהג שהתובע הולך אחר בנתבע אבל מדיני דש"ם עדיף כס סחובע לכוף את הגתבע שילך אחריו וכימעלי האריך בזה ולא עלי לבד חלינתו כ״ח על פי קרבן העדה בירושלתי שג״כ כי בלשון זה שכלל גדול בדין בהתובע הולך חתר הנחבע הנה תמי׳ לי על כ׳ מעלה חבר לבו כלב ארו׳ הוקר ובודק גמי הפוסקים ראשונים ואחרונים איך שנה בזה והענין הוא כך שמה שיפה כח התובע לכוף את הנתבע לילך אחריו לניית דין זה ודוקא אם התובע טוען שילך אהריו לבית הועד או לב"ר הגדול לדעת הרמב"ם ולשיטת התו" והרח"ש יש הילוק דבטענות נלך לבית היעד שוים התובע והנתבע וכל אחד יכול לומר נלך לבית הועד אבל בטענת כלך לב"ד הגדול יפה כח התובע לכוף את הנהבע לילך אהריו לב"ד הגדול . וכ"ז הוא אם באים בטענה נלך לב"ד הגדול או לבית הועד לכל מר כדחי ליי בזה יפה כח התובע וע"ז כי הרמ"ח שכל זה הוא מדינא אבל כבר נהגו בומן הוה שאין אי יכול לכוף את הבירו לילך עמו לב"ד ארר כי אין לנו עכשיו ב"ד הגדול או בית לועד עכ"ל הרמ"א מזה מבואר דרוקא בטענת נעלה לב"ד הגדול או לבית הועד היי מדינא בכח התובע לכוף את הנתבע שילך אחריו לב"ד אחר וזה נשתנה מלד המנהג יעץ כי אין בזמנינו לא ב"ד הגדול ולא בית הועד אבל היכא שבתי דינן שוים ואין כח ב"ד יפה מהבירו ואינן גדולים בהכמה ובמנין זה מזה גם מדינא דגמי אין כה להתובע לכוף את הנתבע שילך אהריו לב"ד אחר אשר הוא שם לב"ד של הנתבע בלי טענה ואמהלא ובזה בודאי הנתבע מוחזק בעצמו ובגופו ואין כח ביד התובע לטרוה את הנתבע לטלטל בטלטולא דגברא הקשה וגם מדינא דש"ם ומדינא דאורייתא לריך התובע לילך אחר הנתבע מאחר שבחי דינין שוים בתוחר ובקומה וחין יתרון לב"ד זה מב"ד חתר ובזה לח שיד לומר עבד לום לחים מלום שיהיי כח ביד המלום להתל בהלוה לעלעלו ממקום למקום ואם שיש עליו תביעות ממונו ומשועבד לו מ"ת אין עליו שיעבוד גופו שילך אחריו ורק בטענת נלדלב"ד הגדול שיש להתובע אמתלא לומר שיהי׳ לו פסירת דמפונת חם ידין עמו בב"ד קטן והיים שמת יטעו בדין לפי פי׳ הרמב"ם או שיהי׳ בוש ויודה כפרש"י בזה אמרינן עבד לוה לאיש מלוה להסיר מעליו החשש פסידא אצל צלי שום אמתלא הדין דיואמת מעולם שהחובע לריך לילך אחר הנתבע וכן מוכח מלשון רמ"א ז"ל שנתן טעם למנהג שאין א' יכול לכוף את הבירו הואיל ואין לנו בזמנינו ב"ד הגדול או בית כועד והא תינה וטעסזה מספיק באין הנחבע יכול לכוף את החובע לשיטות התוי והרא"ש שילך עמו לבית הועד הואיל ואין לנו עכשיו בית הועד חבל חכתי למה לח יהיי ביד החובע בכחו יפה לכוף חת הנחבע לילך עמו לב"ד אחר א"ו אם הבתי דינין שוין אין כח התובע עדיף מהנתבע אף מדין חורה ובזמנינו הזה המנהג שלא יהשב ב"ד אחד גדול מחבירו וכולם שוין לטובה בלי יותר שאת ויותר עז גם לא מלינו בגמ' ובפוסקים דין ב' שנתאמנו בדין אלא שום אומר נדון כאן וזם אומר נלך לב"ד הגדול באופן שבלתי טענות ב"ד הגדול או בית הועד מסברת ומדין תורה לריך התובע לילך אחר הנתבע ומעתה דברים שאמרתי במכתבי הראשון בפי׳ הסוגי׳ לס"פ זה בורר שרירו וקיימין חין בהם נפתל ועיקש דקודם שמפרש רי חמי: אפי׳ מטבריא לניפורי ליכא שום חידוש בהאי דינה שהיבמה חלך אחר היבם דהת הית תובעת חותו לדין ותם אין לב"ד יתרון על ב"ד אחר פסיטא שהתובע לריך לילך אחר הנחבע לכך מפרש רב אמי דהרבותא כא דאפילו מטבריי לנפורי אשר בטענות ותביעות דעלמא עדיף כה התובע לכוף את הנחבע שיריז עמו בטברי׳ שב"ר של טברי׳ גדול בישיבה ובחכמה מב"ר של ניפורי אפ"ה ביבמה גרע כהה ולריכה היא לילךאחריו אפי׳ מב"ד גדול לב"ד קעז אך ע"ו קשם מנ"ל להלוק בין יבמה לשחר תובע ומחרץ רב כבוח ודרש

קרא דוקני עירו ולא זקני עירם:

וכור שהשנ כי מעלי על דברי לומר כיון שלכתהלה זריך קריאה מאן

יבמי להקיסוהן קריאה היא מדאורייתא ולמד מעליזה מדברי רש"י

ביבמות דק"ד ע"א בד"ה הללה דקריאה לא מעכב מדכתיב ככה יעשה

אלמא דלכההלה הקריאה ביא מד"ת בסדר ההלילה וכיון שבהאי קרא מאמר

וקראו לו זקני עירו א"כ קאי על סדר הלילה שחבי׳ בזקני עירו לא

ידעתי מאי תשובה הוא זה דמה י שלאמר וקראו לו זקני עירו ודברו אלא

ידעתי מאי תשובה הוא זה דמה שלאמר וקראו לו זקני עירו ודברו אלא

והיינו שהיבמה חלך אחר היבם על גוף הדין שבין היבם והיבמה קאמר

קרא שאינו רבאי לענה ונותנין לו עלה ההוגת לו אם לקחתה הנאמר אה"כ

יביי בזקני עירו אבל על ועמד ואמר לא הפלחי לקחתה הנאמר אה"כ

ש"ז לא קאי כלל כך זקני עירו ועל האמירה וקריאה של היבמה דכתיב

נעלחה יצמאו בשערה ואמרה מאן יבמה להקים בזה נאמר רק ועלחה

נעלחה יצמאו בשערה ואמר בו זקני עירו ולפי הלמודא לידולא למדו

יבמתו השערה למה ממאן הירושלמי בדרשא - דרב כהנא ואף שהאי קרא דועלת׳ יבמתו הוא מוקדם בקרא מ"מ זו הדרשא דוקראו לו זקני עירו מסתבר יותר שהרי הוא מפרש הדיוק בקרא זקני עירו ולא זקני עירה והוי כמו שמפורש בקרא ולמה שביק הירושלמי דבר המפורש בכתוב ואחו דרבא דועלתה יבמתו השערה באינו מפורש כל כך והוא רק דרך דרבת מיתורת דקרת ועיין בפ׳ קרבן העדה ופי׳ פני מכה עם דכתבו דתלמודת דידן לא מצי למדרש מהאי דועלתה יבמתו השערה לענין שהיבמה חלך אהר היבם דלפי חלמודא דידן אין הקרא מיותר דדריש ליי למדרש למלחא אהריתא דיש לך שעולה לחלינה וחינה עולה ליבום באלמנה מן הנשואיז לכהן גדול ע"ם אבל איפכא קשה למה שביק הירושלמי דרשא דרב כהגח אבל לפי דרכינו אתי שפיר דם"ל להירושלמי דאי לאו יתורא דקרא דועלתה יבמתו בשערה ולא הוי ילפינו רק מדיוקא דוקני עירו ולא זקני עירה לח הוי נפקא לן אלא אם היבם עדייו יש לו מקום קבוע לדירה אבל אם עקר דירחו ולא נחייםב עדיין במקום אחר דאין לו זקני עיר עדיין לח שמענו שוריכה היא לילך לעיר שהיי דר בה מתחלה לכך אתיי קרא מיותר דועלתה יבמתו לאשמעינן דאפי׳ בכה"ג נמי לריכה לעלות והנה ראיתי בתשובת מהרי"ט להלין סי" רע"ז דברים מחמיהים שמפרש דברי הל"י שהבית בשם הרח"ה שהיבם עדיין לח עקר דירתו מניפורי רק שהלך משם דרך אקראי בעלמא לסהורה או כיולא בזה ופסק הרא"ה שכופיואת היבם לילך אחר היבמה וע"ז כא מחמה הרב מהרי"ע להלין בחשובה סיי רע"ז למה לא נאמר שהוא יחזור לעירו וגם כיא חלך אחריו לשם ע"ש שהאריך ולענ"ר אחר מחילת כבודו לא דק דאם לא עקר דירתו רק שהלך באקראי בעלמא בזה לא דיבר הרא"ה כלל דפשיטא שב"ד של עירו הם עדיין זקני עירו רק דברי הרח"ה הסשעקר דירתו מליפורי ועדייו לא נתייבב בקביעות צעיר התרת וכן מורין דבריו למעיין בנ"י בס"ם זה בורר כ"ד הכוחב בערדות רב:

הק׳ שמואל פנ״ל לנדא

לכבור אהובי הרבני החרוץ והשנון מוה׳ שבוניל ליב קוידער יצ"ו מתושבי קהלתנו יע"א אשר כעת הוא אב"ר הגליל פאבאר ובורווייו :

צא שאלחו באלח הכם הגיעני בעת אשר אני טרוד מכמה טרדות אבר סגבוני ואין הזמן מסכים להבתעבע בפלפולים מחודדים לכן אני בא בקורה במה שנראה לענ"ד לדינאי וזה דבר השאלהי גבאי אהד מגבאי בתי כנכיות פה הסף מעות נדבה מאנבי בית הכנסת בלו לצורך הוצאת קמחא דפסחא לעניי קהלתנו כדרך ומנהג פה - קהלתנו יצ"ו בכל שנה ושנה שגבאי" מבתי כנסיות מאכפים נדבות האלה וכאשר גבאי אחד קיבן הנדבות הי׳ כורך המעות בחוך הרשימה אבר נרשם בה הנדבות כמה אשר נתן כלאחד מהמתנדביםבעם לנדבה ההיא ובהתהלכו אנה ואנה נאבדה ממנו הנייר הרשימה הנ"ל עם - מעות שהי' נכרך בו ונעלם ממנו ולא ידע הסיבה והמקום בנאבדו ממנו המעות הזה ואי אפבר לו להזור על אבידתו מעלתו בפלפולת וע"ז מפלפל כבוד הריפתת אם הגזבר הזה הייב לשנם הסך שנאבד ממנו ודעת מעלחו לזכות את הגזבר ולפוטרו מלבלם ודבריו נבענים על בלבה אדנים(א) באין זה פשיעה לומר כספים אין להם שמירה אלא בקרקע כיון שמעות הנמלא אללינו הם רק ניירות בטרי הקיסר יר"ה בקורין חיוולפוונוססייום ואין להם שמירה מעולה כי אם לבאת אותם בחיקו בתוך כיסו ושמר אותם כאשר הוא שומר את שלו וא"כ אין להייבו כי אסבדין שומר שכר שחייב בגניבה ואבידה. ועל זה מפלפל כבוד מעלתו אם יש להגובר דין שומר שכר אם יש לדמותו לאפטרופום שמינהו אבי יתומים או למנוהו הב"ד . גם אם שייך ביי לומר שהוא שומר שכר מטעם פרועה דר׳ יוסף. (ב) ואף אם נימא דהוי פשיעה אפ"ה יש לפוטרו משום דאי מהייבת ליי ממנע מלהיות גזבר כמו בקיי"ל בחפוטרופום במינהו אבי יתומים אשר להרבה פוסקים אפי׳ בפשיעה פטור כמו שמצואר בש"ך ה"מ סי׳ ר"ל ס"ק כ"ם דהוי ספיקא דרינא ואין מוציאין מידוי (ג) יש לפוטרו מטעם דלשמור ולח לחלק לעניים כמו שפסקינן בש"ע ח"מ סי׳ ש"א סעש ו׳ ודעה מעלהו דוה הוי מידי דלא קיין דאף שהוא מיוחד לעניים מקבלחנו מ"מ יש ביד הגוברים לחלק וליתן למי שלבם הפץ לפי ראות עיניהם ובוי זה ממון בחין לו תובעים ופעור אף בפשיע׳ . ובבלש אלה העלה כבוד מעלהו לפטור את הגבאי מלשלם המעות באבד ואני אומר שלשה המה נפלחו וחין בהה ממש לפטור את הגבאי • ראשון נאמר מהי שכתב מעלתו כיוז בשמר כדרך ששומר את שלו והניה המעות בתוךהכים אשר בחיקו אין כאו פביעה ומביא ראים מדברי המחבר בש"ע ה"מ סיי רל"א סעיף י"ח בכתב בבעה באין גובים מלוים באינו לריךלכסות הכספים בקרקע אלא מניהם בתקום שמנים מעוחיו והרי גם הגזבר הזה הניח המעוח בהם ניירות שטרי הקיסר יר"ה שגבה בנדב בכים שבחיקו במקום שמניה גסמעותיו ולא פשע בשמירה כלל · אהו׳ ידידי למה לא שם עיניו על דברי מור"ם בהג"ה שם שהוסיף על דברי המחבר וכתב ובמקום שמשתמר כפי דרך המקום וכפי הומן שהוא מפקיד עכ"ל הרמ"א שם והכוונה בזה שהרמ"א ז"ל הוסיף דברים החלה על דברי המתבר כדי לסקל אבן הטועים שלח גבוח לטעות ולומר שדעת המחבר שסגי להשומר אם מניה מעות הפקדון במקום שמניה מעותיו וזה לא יעלה על הדעת אם זה הנפקד מניה מעותיו על קרן לבי ואינו הושש לשמור את שלו בשמירה מעולה הכי נימא דסגי לי׳ אם עושה גם בפקדון כמן שעוקה בשלו ולכוונה זאת כתב הרמ"א ז"ל שעכ"פ לריד

והיבמה יודעים ממצות יבום רק שנתרצו להליצה מרצונם הטוב קוראיז לא הפצתי ומאן יבמי וכו׳ כדי שישמעו כל העומדים בם :

ואכנם רחיתי בב"י סיי קס"ע שמביח השובת הרח"ם ז"ל בנשים שמן הדין הולנות ולא מתייבמות אם לריך קריאה דלא הפלתי לקחתה דמשמעות קריאה זו דאי בעי מיבם והא לא מצי כיבם והביב הרא"ש ד"ל דכל איסור מצוה ואיסור קדושה מדאורייתא מתיבמות דעשה דיבום דוחה ל"ת אלא דרבנן גזרו שלא ליבם גזירה ביאה ראשונה אטו ביא' שניה ולא פליג הכמים בכל ההלינות מדברי הרח"ש משמע שהקריאה בהרבה הלינות הוא מדרבנן משום לא פליג א"כ מניט למימר דלפי מנהגיט דלא שבקינו ליבם לפום יבמה ג"כ הקריתה הית רק מדרבנן משום לת פליג תך הב"י שם מבית גם תשובת הרמב"ן ז"ל שנכחל בחותן יבמות שחינן רולים ביבום והוא רוצה בה איך אפשר שתאמר מאן יבמי והביב הרמב"ן ז"ל כיון שע"י עלת ב"ד נתרצה א"כ כבר גמר בדעתו שלא ליבם א"כ יכול הוא לומר לא הפצתי לקהתה וגזירת הכתוב הוא שכל חולצת תקרא מאין יבמי ויקרא הוא לא הפנתי לקחתה עכ"ל הרמב"ן ע"ש בב"י משמע מדברי הרמב"ן שהוא מה"ת לקרות את היבם ואת היבמה וא"כ לפ"ז ז"ל לדעת הרא"ש הקריאה לסיבם והיבמה הוא רק מדרבט ואפי׳ לדעת הרמב"ן ו"ל דגזירת הכתוב הוא להקרות כן לכל היבם ויבמה מ"מ זה ברור דהנתינת העלה לא לריך לדירן וחיו לו שייכות לגוף החלינה וחינו מזריך להיות בזקני עירו דהא חיו מקום לקיים הקרא וקראו לו זקני עירו ודברו אליו כיון שאינו לריך לעלת אקנים ובלביל הקריאה מאן יבמי ולא הפלהי לקחתה ג"כ אינו לריך זקני שירו כמו בביארתי לעיל דלא עדיף מחלילם עלמה ולכן מנהג של ישראל חורה היא באין להקפיד בהלינה באיוה עיר ובאיוה מקום שיסיה אם שניהם כתרצו יבחרו להם מקום להלילה :'

ועל מה שכתבתי במכתבי הרחשון שההילוק שבין הב"ש בריש סי'קס"ו ובין הרדב"ז בחלק ח' סי' רפ"ג הליח במשמעות דורשין לפי תלמודא דידן דיליף רב כהנא בפי זה בורר דהיבמה תלך אחר היבסמקרא דוקני עירו ולא זקני עירה א"כ היכא בהיבהעקר דירחו שוב א"א לקיי" הקרא כדכתיב וריך היבם לילך אחר היבמה כדעת הב"ש ולפי תלמודא ירושלמי דהיבמה חלך אחר היבם מקרא דועלתה יבמתו א"כ לריכה היבמה לעלות לעיר בהיה דר בה היבשאף שעכביו עקר דירתו כדי לקייםהקרא כדכתיב ועלתה יבמתו השערה וע"ז כתב מעלתו שלא ירד לסוף דעתי כיטעמא דרדב"ז מבואר להדיא דכל שלא קבע דירתו במקום אחר רק שהלך לשם עדיין מקרי באותו עיר שדר שם בקביעות זקני עירו וא"כ גם לדרבת דרב כהנת נוכל לקיים קרת כדכתיב כיון שעדיין כת קבע מקום בעיר אהרת ים לו זקני עיר במקום שינא מבם כי בם ביתו עכ"ל מעלי . הנה לריך אני לפרש דברי הקודמים לידע ולהודיע דעתי בזה הא ודאי המהלוקת של הב"ש ורדב"ז הוא אם עקר דירהו מעירו ולא קבט דירה עדייןבמקום חחר דחי קבע דירתו בעיר חחרת לית דיולריך בושם שהיבתה לריכה לילך לעיר ההיא אשר היבם קבע בה דירתו עתה וכן מפורש ברדב"ז ובזה ליכא בום מהלוקת שבמקום אשר דר בו ביבם כוא נקראת זקני עירו וגם ועלחה השערה שהוא שער הב"ד של היבסרק המהלוקת בל הב"ש ורדב"ז הוא בהאי גונא שהביא הנ"י בשם הרא"ה בס"פ ז"ב חשר משמע מלשונו שהיבם הלך ועקר דירתו מניפורי חבל עדייולת קבע דירתו במקם חהר והוא עדיין מבני מקום מניפורי עקר ובעיר אהרת לא נכנם עדיין כ"א באקראי ולא להשתקע י באיש כזה א"א לקיים בקרא כדכתיב וקראו לו זקני עירו כיון שהוא קרה מכאן וקרה מכאן ואין לו זקני עיר כלל בזה פסק הנ"י בשם הרא"ה דלריך היבם לבא אחריה: אך עדיין ים ספק בדעת הרח"ה די"ל ע"כלה פסק ברח"ה בעוקר דירתו בחות לריך ליכך תרריי חלת חם מתרלה היבם והיבמה דרים בעיר תהת וכבר היה הב"ד של עיר הואת מוכשר לבפוט ביניהם דהא היבם הי' דר שם לכן גם עתה שהיבם עקר משסלא אבדה היבמה זכות לדין שסבאותה עיר שסיה דרים שם קודם שעקר ויש לה טענה עד היבם לומר לאיזם ב"ד חלך אתריך הלא עתה אין לך מקום קבוע לדירה ואין לך זקני עירך אבל אם מתחלם לא היה דרים בעיר אחת בזה ים להיבם טענה על היבמה לומר לה הלא קודם בעקרתי דירתי את הייתי מוכרהת לילך אתרי לעיר הואח גם עתה מה איכפת לך במם בעקרתי את דירתי ותבא אחרי לעיר בואת אשר בים בם דירתי מתהלם וזכו דעת הרדב"ו אבל דעת כב"ש דגם אם היה דרים בשתי עיירות אין אנו משגיחים במה שהי׳ דר מתהלה אלא בחשר כוח שם עכשיו בשעה שבחים לדון זח"ז וכיון שעתה חין לו זקני עירו כיון בעקר מדירתו ובמקום אחר לא נתיישב עדייווא"א לקיים בקרא דוקני עירו ונבאר הדין כמו בבאר הובע ונתבע ולריך בינם לבוא אחרי? לטברית אףשדירתו הי'מתהל'בליפורי וע"ז כתבתי שדבר זה הלית במשמעות דורבין בין הלמוד דידן לחלמוד ירובלמי דלפי חלמודא דידן לא רמי׳ הקרח ולא גזר על היבמה שתהי מטולטלת לילך אחר היבם אלא רק משוי בתהי׳ מבפטובוקני עירו אפי׳ מטבריא לניפורי איכ כבעקר היבסדירתו מציפורי בוב אין אתה קורא בו זקני עירו ממילא הזר הדין כמו בשאר תובע ונתבע ולריך סיבם לבוח לב"ד הגדול שבטבריה הבל לפי הדרשה של הירובלמי דיליף דהיבמה לריכה לילך אחר היבסמקרא ועלתה יבמחו השערי ח"כ גזירת הכתוב הוא על היבמה בהיא תהיה מטולטלת ממקומה לילך אתר היבם א"ל אף עתה בהיבם עקר דירתו מציפורי מ"מ אין להיבתה זכות ע"י עקירת היבם דפוף סוף יכוליואנו לקיים גזירת הכתוב בהיא לריכה לעלות לב"ד בל ליפורי כיוושמתהלה היתם היא לריכה לעלעל עלמה ולעלות לשם גם עתה נתקיים גזירת הכתוב שתעלה לשם ובום ניהח לי ליישב מה'דקשיח לי על הירושלמי דמפיק ליי מקרח דועלהה

ואסיהסר אותו מעות שנאבר מהגבאי דבית הכנסת מחויבי הפרנסי להשליי החשרון מכים לשל ילהעוחן עבור הקמח שלקחו ולפ"ז הגבאי ידבתי כנסיות הש השומרי אשר העמידו הפרנסים לשמור המעות אשר מאספים מבעלי בחי יד על יד ביהיו במוריסבידו עד עת האורךלבלסלהטוחועבור קמח בלקחו ממנו ודין זה מפורש ברמ"א סיי ש"א סעיף ו' בהג"ה דאם הגבאי אמר להשומר שמור לי חייב כשאר שומר עכ"ל י ואף שדין זה הוא דוקא אסאמר הגבאי לשומר בפירוש חבל חם לח חמר שניהם פטורים כמו"ם הש"ך שם ס"ק יד שאני התם דשם גם הגבאי פטור מלשלם אם נפטר השומר ואיולהגבאי שום הפסד במה שנפטר השומר בזה צריך לומר הגבאי בפירוש להשומר שמור לי אבל בנדון דידן אם יפטור השומר שהוא הגבאי דבית הכנסת לכלם המעות שאבד יבוא ההפסד וההיזק על הפרנסים וגבאי העיר לשלם להטוחומכיסם בזה הוא סתמא כפירושו דהגבאי דבית הכנסת נעשה שומר וחייב לשלם לפרנסים ולהגבחים דמהא . וביותר נראה כיון שמנהג הוא כן בכל שנה ושנה שהפרנסי׳ והגבאים דמתה נכנסו בערבות על סמך המעות שים ביד גבחים דבתי כנסיות בזה ודחי נעשה הגבחי דבית הכנסת שומר להפרנסי׳ וגבאים דמתא ועיין בש"דבסי' ע"ב ס"ק ל"ה על מה בפסק שם בש"ע מי שנתמשכן ע"י נאמני הקהל מפני המס ונאבד המשכון איולהקהל ולא לנאמן דין שומר וכתב שם מור"ם בפג"ה שחם יש מנהג בעיר הולכין חתר המנהג ומפרש הש"ך שם הכוונה בזה דהולכין אחר המנהג שאם יש מנהג שהקהל פורעים המם והם גובים מכל יחיד ויחיד שנמנת היהידים הייבים להקהל באז נעבו הקהל שומרי שכר עכ"ל הש"ך ורלונו לומר כיון שהקהל חייבים לפרוע המם להשלטוואף שאינם גובים מהקהל והשלטווחובע המם מפרנסים ח"כ מה שהנאמן ממשכן את היהידים על המס הוא לפרעון הפרנסים והוי כאלו הם הלוהו את היהיד על זה המשכון שוב נעשים שומרי שכר כדין מלוה על המשכון י ועיין בתשובת הרשב"ה שהביה הש"ך שם שממנו נובע דין זם שהביא הרמ"א ז"ל . עכ"פ הרין יולא מזה לנדון דירן ג"כ כיון שהפרנסים וגבאים דמתא הייבים לפרוע בעד הקמה שלקחו להלק לעניים א"כ המעות שנתקבץ ע"י גבחים דבתי כנסיות חין לו דין מעות עניים כי חם מעות הפרנסים ויש לגבתי דין בומר עליו להיות חייב עכ"פ בפשיעה חסלח שמר כדרך השומרים כן נלענ"ד : כ"ד ידידו

הק׳ שמואל סג"ל לנדא

ב"ה פראג יום ב׳ דהגוכה תקע"ב לפ"ק

יצו ה' את הברכה לאתיבי תלמירי הרכני המופלא ומופלג החרוץ והשנין כש"ת מוה' זאב וואלף יצ"ו

ק מבתבך הנעים הגיעני ביום א' העבר ושמחתי בראותי שאתה מחזיק במעוזך לישב באוהל תורה כה יוסף ה' וכה יקום הצלחתך בלימודך לקיים את התורה מעושר ללמוד מתוך הרחבת הלב אמו על דבר אשר נתעוררת על מה שכתבתי בהגהתי לספרי דבי רב נ"ב מה"ת בהלק י"ד סימן ע"ז אשיבך על ראשון ראשון: (א) מה שהקשית על דברי שכתבתי דסוגי׳ במס׳ ב"מ דף ס"א אזיל אליבא דר"ל דסובר במסכת מכות בעלו ולא בטלו לגירסת הרי"ף ולא שייך בו ביטול המעשה בירים י וע"ז הקשית לדברי מאי פריך הגמרא ולוקמי בריבית הא ריבית הוא ניתק לעשה ולא שייך בו ביעול: אין מן הצורך להשיב ע"ז כי הרגשת בעצמך דלשיעת התום 'לרבא ריק אינה יוצאה בדיינין ולא הוי ניתק לעשה וכחבתי שהנ"י ושארי פוסקים לח ש"ל כן י הנה וכי כעורה זו חם דברי נשענים על דברי התום׳ י ועוד דסתם גמי שם בדף ס"ב ע"ח מוקי דלכ"ע חם גבה הריבית חז לח הוי ניתק לעשם • פלוגתא דת"ק עם ראב" ור׳ נחמי׳ הוא כשלא גבה המעוח והעשם הוא לקרוע שטרא ע"ש ברש"י וחוס׳ ד"ה לא עיין שם : (ב) מה שחרלתי על הקושיא שהקביתי לתאי לריך הרמב"ם ליחן טעם דאיולוקין על לאו עובק שכר שכיר משום דניתן להשלומין תיפוק ליידהוה לאו שאין בו מעשה וכחבת דגם בעושק שכר שכיר יש למצוח מעשה כגון שייחר לו כלי לעשקו וועלו והזר והפקידו וחינו רוצה לשלם לו ע"כ דבריך לח העלית חרוכה בזם דמם שנוטל ממנו הכלי בזה אינון עובר על לאו רק עיקר הלאו הוא במה דלח משלם לו שכרו ובזה הוח שב וחל העשה שמהזיק שכרו בידו ועוד דאם ייחד לו כלי לפועל לשכרו שוב נעשה שכרו להלואה ואינו עובר בבל חלין דכיון שלקח משכון על שכרו הוי כמלוה ודע אחר הדפסת נודע ביהודה בא לידי ספר שער המלך (אשר עד הגם לא הייאתי בבית ספר ההכיא לעתים רחוקי שכא לידי בשאלם על איזה שעות) ועתה ראיתי שהקשה ג"כ זו על הרמב"ם ומתרץ דמיירי שחטף ההפץ מיד האומוע"ם בשער המלך בפ"א מהל' המץ הלכה ג' ולדעתי לא הועיל מידי ועדייז בקושית במקומה עומדת דהת בזה שמעף החפץ לת עביד תיסורת דהת בתפן הוא שלו דאמן קיימ"ל אין אומן קונה בשבה כלי וכן פסק הרמב"ם בפ"י מהלי שכירות רק שלריך לשלי להפועל שכרו בשעה שמטל ההפץ בעת בבקעה בחמה וא"כ האיסור הוא בלא מעשה שאינו משלי נו בכרו. ועוד כיון שבאומו מחזיק בבחפץ דאל"כ לא לריך ליטול מממ בחזקה א"כ נעשה החפץ משכון על שכרו וכיוושנעשה משכון אין עליו לאו דבל חלין פעולת שכיר דבת הות הלותה ועושק ש"ש חין למנות כי חם בפועל. שעובד במלחכתו תול ב"ב תו בעל השדה ותינו פורע לו שכרו קוד שקיעת בחמם אבל היכא שים לשפועל משכוועל שכרו והוא חוטן המשכוומידו בחק"

מ"ג.

להיות מקום משתמר כפי דרך המקום וכפי הזמן י וכן מפורש בדברי המחבר עלמו שם בסעיף יינ דחף חם הנים הפקרון עם שלו חם חין המקום רחוני לשמירם חייב דבשלו הוח רשתי וחינו רשתי בשל אחרים יע"שי ומעתה הלח סות דבר ידוע דכל מי שיש לו מעות כיירות שערי הקיסר יר"ה שקוריו אומלשונגם י סויגם המנהג ודרך העוכם להניהם בתוך תיקואמתחת של עור בקורין פחרטפפיולע או טורמסטער המיוהדלחת לתוכו שערות וניירות שיש בהם דררת דממונת וחותה תמתהת נותן בתוך כיסו תשר בחיקו תבל חיוזה דרך ליהן ניירות כאלם בתוךסכים בכרך נייר בעלמא יואם השומר נתוהניירות בכים שבחיקו מבלי תכרידשל עור העשוי לכךהוי זה פשיעה שלא שמר כדרךהשומרים כי חדם עבוי למשמש בכיסו בכל שעם וע"י משמוש בכיסו בקל יכולים סניירות להשתמט וליפול ארלה בלי הרגשה ואינו מרגיש בשעת נפילתן וגם לא בהסרונם מן הכים עד הלריך להם כי הניירות מחמת דקותן ומעע סכמות המה קלים כמוץ חשר הדפנו הרוח וחם יש חדם חשר נותן הניירות בכים בלי חיק וחכריךשל עור אין זה שמירה מעולה המועלת על השומרים ובשלו הוא רשאי ולא בשל אחרים באופן שזה נחשב פשיעה שלא שמר כדרך השומרים ואפילו הוח שומר חנם חייב בפשיעה: אך מעלתו כחב דחף בפשיעה אין כחייב הגובר לדעת הפוסקים באפוסרופום שמינהו אבי יחומים דפטור אף בפשיעה ומעלי חקע יחידותיו במה שפסקים בש"ע -ה"מ סיי ע"ב סעיף הי מי שנת משכן ע"י נאמני הקהל על המס שמגיע על חלקו אין להקהל ולא לנאמן דין שומר שכר ומצואר בתשובת הרשב"א דגבי נאמן לא בייך לומר בי׳ דנפיק עלי׳ קלא דאונש מסימנא הוא ולא דמי לחפוטרופס שמינהו ב"ד עייונש"כ שסם"ק ל"ד ומזה שפט מעל ירגם גבאי זדקה כוא כנאמוהליבור לגבות מסיסוממילא יש לפוטרו אפילו בפשיעה לדעת הפוסקים באפוטרופס שמינהו אבי יתומים דפטור אפילו בפשיעה משום דאתי לממנע מלהיות אפוטרופום כמו שמבואר בב"י סי׳ ר"ל ובש"ע בם סעיף כי ובש"כ שם ס"ק כיה חהובי ידידי לדעתי חין לדמות גבחי לדקה דקהלחמו לנחמן הקהל לגבות מסים וישים עיניו בב"ד שם סי" ע"ב שמבית דברי הרשב"ת וירתה דעיקר סברת הרשב"ת דגבי גחמן הקהל לח שייך בים לומר דנפיק עלי׳ קלח דגברה מהימנה מוח הוחיל והוח גרע מאפוטרופו׳ דלא אמרו באפוטרופוס שמימהו ב"ד אלא משוסשאין געמידין אפוטרופום ליחומים אלא אהר הבדיקה שאדם נאמן הוא וזה שבח גדול לו אשר כא כן בנאתן שתעתידין עליהם הניבור ואינו אלא כאפוערופום שמינוסו אבי יתומים והנאמן אין הניבור בודקין אסריו שהוא נאמן אלא שממנין מתוכם לפקה על עסקי ליבור ולא לאחר הבדיקה ולא עוד אלא שמגרע גרע מאפוטרופום במינוהו אבי יחומים דהתם האב ממנה אוחו מדעתו ומעיד שנאמן בעיניו לפקח בנכסיו אבל הנאמנים הם המדברים שרוליםלהתמנות הם מהזיריםעל דבר זה ופעמים שמקלת הליבור מוכרחי בדבר זה בכל מקום ומקום עד כחן דברי הרשב"ח ז"ל ועיין בב"י בסהרי דעיקר העעם הוח משום דנחמן הניבור לגבוח מסי׳ חין לו לחפחרת ולשבה שבות חדם חשוב ונחמן משום שחין הציבור בודקים חחריו כל כדוכמו שאנו רואים כמה פעמים שראשי הציבור נעשים ע"י תחבולות וזה לא שייך כלל בגבחים דבתי כנסיות חשר בקהלתנו שחינו נתמנה לגבחי בית הכנסת לא ע"י תחבולה ולא ע"י השררה והדבר מסור לאנשי בית הכנסת שבוחרי לעומם גבאי שהוא ידוע להם שהוא נאמן וירא וחרד לדבר הי ורובם לא כעשו גבאים ע"י שום תחבולה אלא ע"י הפורות אנשי בית הכנסת שנתנו שיניםם בו להיות לגבאי ויודעים בו שהוא איש ישר וכשר וראוי לאותו אינטלא ואים אשר אלה לו בהציבור היי מהאמצין עליו שיקבל על עצמו להיות גבאי בית הכנסת בודאי הוא לו לתפאריולבבה ויצא עליו קלא דגבר' סהימנא הוא ויש לו דין אפוטרופס שמנות הב"ד לאבא שאול דהא סמכו עליו בניבור וליכא למיהום דאתי לאמטע וחייב לשלם אם פשע בשמירת מעות נדקה היונא מזה באין לדמות ממונים על הניבור זה לזה והכל חלוי בטבע ומנהג אנסי העיר בהתמנות הנאמניסוהגבאים שלחם לא ראי זה כראי זה ים ממונה הקהל שנעשה ע"י תחבולה ואין להם כבוד ושבח בהתמנותם אדרבה לפעמים הוא להם לקלון שפוסעים פסיעה נסהעל בניבור בעל כרחם ויש התמנות שהוא לתפארת ולשבח כמו גבאי דבתי בקהלחמ י אשר אין לפוטרס כשפשעו בשמירת מעות לדקה דלא שייך אתי לאמנוע כיון שהוא לו לבבח ומעתה בנדון דידן לא נשאר לכות את. הגבאי כי אם מעעם השלישי שכתב מעלתו והוא מעעם דפסקים בש"ע ח"מ סיי ש"ח סעיף וי מי שהפקידו חולו מעוח עניים וכו׳ ופשע בהם ועובו פטור שנחתר לשוער ולח לחלק לעניי׳ והרי הוח ממון שחין לו תובעים אך גם מזהחין לפטור הגובר בנדון דידן והא ודחי דחם היי המנהג פה לחלק לעניים מעוח והעניים יקחו לעומם קמח לחג בפסח שפיר כוי מקוסלדברי מעלחו לפטור את הגבאי משום דתי ממון שאין לו תובעים דלח קלך לעניי והברירה ביד הגבאים ליחן למי שירלו ואין ביד סעניים לתבוע חלקם בחוק אבל כיון שמוהג בקהלתיע שמחלקי׳ לעניים קתח ופרנסי בעיד והגבחים דתחת עשתו שער מקח עם בעוחן הקמח ליקח ממט כך וכך מדות קמח במקח הקלוב והם נכנסו בשיעבור לפרוע להעוחן עבור מספר ההוא אשר קוץ עמהם וכך הוא דרכישגבאי בתי כנסיות נותנים לאותן גבאים דמתא ופרנסי הקהל המעות אשר גבאו מבעלי בחים הגדיבים שבכל בית הכנסת ואם ימנע גבי דבית הכנסת ליתן להם המעות בקיבן מהנדיבים אז הפרנסיי ונבאי דמתא חובעייממנו חותו כמעות חשר חהת ידו וח"כ הוי זה מעות שיש לו תובעי׳ שהרי כפרנסי׳ וגבאים דתהא בם החובעי׳ המשוח מכל גבאי דבית הכנסם שברי הם נכנסו בערבות ועליהם מוטל לפרוע להטוחן מה שנתחייבו לו

זה נקרא גזלן ולא עושק רק שממילא עובר גם על לאו דלא חלין פעופא . בכיר מחמח שאינו פורע שכרו בזמנו ועיין במס' ב"מ דף קי"ב ע"א בבעי׳ דר"ש בקבלנות אי עובר בבל תלין ע"ש ודוק סוף סוף בזם הלאו דכח הלין ליכא מעשם דהא הפילו אם אינו חוטף המשכון מיד הפועל אפ"ה עובר על לאו דכת תעשוק אם הפועל מקפיד ורוצה בתשכומין ולא ניחא לים בהתי משכונא שיש בידו על שכרו ודוק בזם :

(ב) מה שתרלת קושית התוי על הרמצ"ם דלכך אוקמי אכובשש"ם לעבור
בשני לאוין דכובשש"ם כח הוי ניתק לעשה דכח אתי הד עבה ועקר
הרי לאוין ובעושק הם הרי לאוין דסמיכי לח תעשוק ולא תגזול משחיכ
בגזל · חהובי הלמידי נעלם ממך דברי החום׳ במס׳ הולין דף פ׳ ע"ב
בגזל · חהובי הלמידי נעלם ממך דברי החום׳ בהדי׳ דלא תעשוק
ולח תגזול לא הוי הרי לאוין בס בסו׳ הדיבור כתבו התוס׳ בהדי׳ דלא תעשוק
קדושים כתיבי הני תרי לאוין בהדדי לא תעשוק את רעך ולא חגזול ולריכין
הלו לומר דס"ל להחוס׳ דדוקא לא יהליף ולא ימיר הוי חרי לאוי דסמיכי
באין הפסק ביניהם אבל לא תעשוק את רעך ולא תגזול אינן סמוכין דאת
רעך מפסיק בין השני לאוין דה"ל למכתב לא תעשוק ולא חגזול לאת רעך
וכיון דהפסיק בהך שהי תיבות את רעך שוב לא הוי סמיכי ואפילו אם
גימא דלריך למכתב את רעך סמוך ללא תעשולמעוטי עובד כוכביסומזלות
אכל בכא הגזול ליכא למעט עובד כוכובים ומזלות דגול עובדי כוכביסומזלות
ג"כ אסורושייז בל"ב מהדורא קמא בהלק יורה דעה סימן פ"א סוף סוף
איכא הפסק בין הני שני לחוין ולא הוי סמיכי:

מכתבת לתרן דברי הרמב"ם דסוגיא דגמרא אזלא אליבא דמ"ד מכקי לקי ממולא לא משלם והרמב"ם סבר דממולא משלם מלקא לא לקי לא ידעתי מה אחה שה הפלוגהא דמלקי לקי או ממולא משלם מוא היכא שהייב מלקות זגם הייב ממון על איזה מהן יענש דרבט 'סברי במס' מכות כל המשלם אינו לוקה ור"מ סבר מלקי לקי ממולא לא משלם אבל היכא בהתשלומין לתקן הלאו בא דהיינו לאו הניתק לתשלומין בזה בודאי משלסולא לקי וא"כ בגזלן בגזל מעות ויכול להחזיר כמו שהי' גזל בודחי לכ"ע הוי ניתק לעשה ואם אין הגזלה בעין בזה באמת פלפלתי שם בפלוגתא שבין הרמב"ם והראב"ד אי תשלומין הוי ניתק לעשה ע"ש:

ולקדי דברי בזה אזכור מה שהעליתי שהבהג"ה זו לפרש מה דפסק הרמב"ם בפ"א מהל' גזילה דאין לוקין על לאו דגזל הואיל וניתן לתשלומין אין הכוונה דפטור ממלקות הואיל וניהק לעשה אנא הכוונה דהרמב"ססובר כעולא במס׳ כתובות דכל היכא דאיכא ממון ומלקות ממונא משלסומלקי לא לקי משום שתי רשעות ולכאורה יש להשיב על דגרי שהרמב"ם בריש פ"ג מהל' גניבה פסק בהדי' כר"י דכתב שם העושה עבירה שנתחייב בה מלקות ותבלומין לוקה ואינו משלם עכ"ל ע"ש י אמנס יש בזה סתירה בפסקי הרמב"ם ז"ל רפי י"ה מהלי סנהדרין הלכה ב' פסק כעולא דכתב בם דכל לאו בניתן לתבלומין כגון לא תגוול ולא תגנוב אין לוקין עליו והיינו כעולא והכ"מ שם המה על הרמב"ם למה לא פסק כר"י והניח בל"ע ע"ב ונריך לומר דיש להלק בין מלקות וממון דגזילה וגניבה לשחר עבירות שיש בו ממון ומלקות ודווק׳גבי גזל וגניבה פסק הרמב״סכעולא הואיל התבלומין מפורש בקרח דגבי גול כתוב והשיב את הגזילה וגבי גניבה כתיב שנים ישלם לכך אמרינן בהו במשלם ואינו לוקה וכמו דאמרינן במס' כחובות דף ל"ב ע"ב בפירוש רבתה החורה לחשלותיו ולכן אפילו היכא דליכא עשה דוהשיב את הגזילה כגון באינו בעין בנברף או בנאבר ג"כ סובר הרמב"ם דמבלם ואינו לוקה והיינו כעולא דממונא מבלם ומלקי לא לקי כמו שכתבתי שם בהגהתי וראיילוה דגבי גניבה לא נאמר למנות עבה שישיב הגניבה רק בלשון היוב שישלם שנים ובמנין המלות מונה הרמב"ם .השבת הגזילה למלות עשה אבל השבת הגניבה אינה מונה הרמב"ם המצות על הגנב שישיב הגניבה רק על הב"ר לדוולגוב בתשלומיןעיין במנין המצות להרמב"ם מצוה רל"ט ומשום כך לא כתב הרמב"ם הטעם שאינו לוקה בגניבה משום דניתק לעשה אלא מטעם בניתן לתבלומין כמו שמבוחר בדבריו בפי י"ח מהלי סנהדריו שכחב כל לתו שניתן לתשלומין כגון גול וגניבה חין לוקין עליהם וכל לחו שניתק לעשה כגון לא תקה האם על הבנים עכ"ל ע"ם הרי מפורש בדבריו שפטור המלקות בגזל וגניבה אינו משום שניחק לעשה אלא משום שניחז להשלומין והיינו כעולא אמנם כל זה הוא גבי גזל וגניבה בזה פסק הרמב"ם כעולא מטעם דבפירוש רבתה תורה לתשלומין כמ"ש לעיל חבל בשחר עבירות שיש בו היוב מלקות והבלומין פסק הרמב"ם כר"י דלוקה ואינו משלם ומעתה ליכח סתירה בפסקי הרמב"ם דמה שפסק בריש פ"ג מהל' גניבה כר"י הוח בבחר לחוין חבל בפי"ח מהל' סנהדרין מיירי בגזל וגניבה לכך פסק כעולח : כנ"ל דברי סר"ש

הקי שמואל סנ"ל לנרא .

להרב הגאון המוכחק ומופלו. בתורה כבור מוה׳ דוך דיישש נ"י :

הלכה כי בוד מעלתו על הירובלמי בפי ייא ממסכת יבמות הלכה כי בולד כהנת שנתערב בולד שפהה דקא מיבעיי ליי מהו שיעידו עדות אחת ותעלה להם עדות אחת וקא פשיע בירובלמי כיון באט ימצאו זממיןאינן נהרגיזאף הטרג אינו נהרג ואף הכא כוופירוש דברי הירושלמי משום דהוי עדות שאי אתם יכול להזימו אם איא לקיים בהן דין הזמה וע"ז הקשה כבוד מעל' לפי דברי אאמ"ו ז"ל בנודע ביהודה קמא הלק הה"ע סי"ב דכהב דבדיני ממונות לא בעינן עדות שאתה יכול להזימו

וכן לדברי החום׳ בריש מס׳ מכות דבעדות בן גרושה אינו לריך עדות באתה יכול להזימו א״כ עדייןמני למיבעי׳הךאיבעיא בדיני ממנות או בעדות באתה יכול להזימו א״כ עדייןמני למיבעי׳הךאיבעיא בדיני ממנות או בעדות בן גרושה ידוע להוי לכבוד מעלהו בדברי הירושנמי התעידים קרוב אוי דאיך אפשר בתעלה לעדות אחת הא קיי״ל בנמנא אחד מהעידים קרוב אוי פסול עדותן בעילה אם הקרוב נהכווין להעיד ומתכווין להעיד בצ״ר א״כ גם עדות הבן כהנת בעל י ואין לומר דם״ל להירושנמי מה דתני במתני׳ במס׳ מכות דף ה׳ ע״ב דנמנא אחד מהם קרוב או פסול וכי זהו דברי ר״ע אבל ת״ק ור״ש דמקשישנשה לשנים לענין שיזומו כולן או לענין שיהרגו כולן לא ס״ל הך הקיבא לענין נמנא אחד מהם קרוב או פסול ועיין בתוס׳ י״ע בפ״ק במס׳ מכות משנה ז׳ אחד מהם קרוב או פסול ועיין בתוס׳ י״ע בפ״ק במס׳ מכות משנה ז׳ ואיל היבעיא דירוש׳ אליבא דה׳ק ור״ש הדה הוא דוכק לומר דהירושלמי אול בלא אליבא דהלכתא ועוד מאי קמב״ל לבעל האיבעי׳ לומר שאין מלטרפין לעדות שיהיו נהשבים עכ״ם לעד אחד דהא אחד מהם ודאי מטרפין לעדות שיהיו נהשבים עכ״ם לעד אחד דהא אחד מהם ודאי כשר הוא:

ונראה לי לומר דהירושלמי קחי הליצח דהלכהח הן בחיבעי׳ והן בפשיטו' והכל הוא לפי מה דקיימא לן כר"ב דאין העדים זוממין נהרגין עד ביזומו כולן וגם קיי"ל כרבי דאהר דיני ממונות ואהד דיני נפבות חם נמלא בהן קרוב או פסול עדותן בעילה והאיבעי׳ בירובלמי הוא רק בד"ל מהו ביעלה לעדות אהת דהיינו בניהם נהבבו כעד אהר ואם יש עוד בלישי עמהן אז יש בני עדים ס"ל להירובלמי דכאן לא בייך לפכול אותם משום שיש ביניהם פסול היינו ולד השפרה הואיל ותיכף כשגאים לב"ד אינם מתכוונים שיהיו בניהם נהבבים לעדות רק בגאים לפעיר בדרך ממה לפשך ובתנאי שהעדות של ולד הכהנת יהיה עדות ועדות של ולד השפחה" יהיה צטל וכיון שכוונתם מתחילה הוא ביהי׳ שניהם נהשבים רק כעד אחד לה בייך לומר בהן נמצח חהד מהן קרוב חו פסול ביהי׳ עדותן בעילה דהא הפכול אינו מתכוין להעיד כלל והוי זה כאלו התנו מתחלה בשעת הגדת עדותן בב"ד בעדות הכשר יהיה עדות ועדות הפסול יהיה בעל רק הספק של הירושלמי היה כיון דקיי"ל - דבדיני נפשות לריכין שני עדים להעיד גב"ד גבת החת דהיינו האחד תוך כדי דיבור של הבירו וכן פסק הרמב"ם ריש פ"ר מהל' עדות דבדיני נפשות לריכין העדים להעיד כאחד וצב"ד אחר ע"ש בכ"מ והנה ודאי אין הכוונה שיעידו שניהם כאחר בבת אהת דתרי קלי לא משתמעי ועוד בא"א לומוס אלא הכוונה שיהי' כל אהד מעיר תוך כדי דיבור ש"ח עיין במס׳ שבועות דף ל"ב ע"ח ומעתה זה הוא איבעיא וספק של הירושלמי שכיון דוריכין אנו לורף עדות הני ב׳ וולדות שנהערבו עם עוד עד שלישי ולדון על פי הם דיני נפבות דחי ליכח עד שלישי א"כ מאי מועיל עדותן הא ליכא מביניהם אלא עדות אהת ועד אהד בד"נ לאו כלום הוא יוכיון שע"כ איכא עוד עד בלישי א"כ יש להוש שמח החי שהעיד תוך כ"ד של העד השלישי זה הוח ולד השפחה ומיירי שזוג' התערונות העידו בזה אתר זה ועד השלישי העיד עדותו קודם להם או אחריהם וא"כ הוי דברי הולד השפחה הפסק בין עד הולד כהנת לעד בשלישי ולא הוי חוך כ"ד של הבירו ולא הוי עדות דבד"ל בעינן שיעידו כאהד או דלמא כיון שהגדת שניהם נחשב לעדות עד א׳ לא הוי זה הפסק כלל כיון דלריכין ללרף את הגדת דברי ולד השפחה לדברי "הולד הכהנת נהשב" הכל כדיבור אחד זה הי' הספק האיבעי' בל הירובלמי וע"ז קא פביט הירובלמי כיון באלו נעשיו זוממין אין אנו יכולין להרוג בום אחד מהם כיון באין אנו יודעין מי הואבן השפחה ומי הוא בן הכהנת וא"א לקיים בהם דין הזמה ממילא עדותן בטילה דכיון שאלו ימלאו זוממין אין נהרגין דהא אין יכולין להרוג אחד מהם מפני הספק במא הוא ולד השפחה והנה כ"ז' שייך בד"נ אבל בד"מ ליכא שום ספק כלל דהא עדות מיוחדת כבר בדיני ממונות ושומעין דבריו של אהד היום ודברי הבירו למהר בזה ליכא למיבעי כלל וליכא שום ספק דודאי עולה עדותן לעדות אהת ולא שייך בזה דין נמצא אחד מהן קרוב וכו׳ כיון דמתחלה הם באים לב"ד שיהיו רק עדות אחת כנ"ל ומעחה מיושב תמיהת כבוד מעלחו דבעדות ממון ליכא למיבעי׳ כלל כן נראה לענ"ד ותו מפני הטרדה אקור אוהבו המוכן לטובתו וד"ש

הק׳ שמואל סנ"ללנדא

שאלה מאת הרב המאו"הג מוה" ליזר קרפלם נ"י אב"ר

קב הערה במה בהעלה כבוד אביו הגאון זג"ל דהיכא בדברי
הא מורא סליק בקוביא אין בלכה
כדברי האי אמורא וישיין מר בהלק י"ד בנ"ב מהדורא
הניינא סי' קס"ג דף קל"ה וז"ל בס ובזה מיובב דעת הרמ"א ודעת הרא"ש
עכ"ל : ולענ"ד גדולה פליאה יותר בסתירת פסקי הרא"ש ממס' מכות
דף וי"ן ע"ב דמקבה מר זוטרא ממתני' ואמר קשיא והרא"ש פסק כרי"ף
בס ואינו מהמיה עליו ובנ"ב דף קכ"ב מהמיה עליו ובלא דבריו נ"ל דאמת
הי' להם הגירסא בב"ב תיובתא : א"ד הד"ש וכי יקה מועד אלפה לתשובתו

רקטן ליזר קרפרם חי"פ ק"ק ליבנא והגליל

חכונה

קדוי מה שהקשה מעלחו על דברי אחמ"ו הגחון ז"ל בנ"ב מהדורא קמא בהלק ח"ת סיי ייה לחלק בין הלום עלמו שחייב חיכף מעת שהלוה משח"כ לטרוף מלקוחות עיקר הטריפה הוא ע"י השטר וע"ז הקשה מעלתו שמלשון התום׳ במם׳ גישין דף כ׳ ע"ב ד"ה וכותב וכו׳ דמשמע דאף לענין טריפת הלקוחות לא הוי השטר אלא לראי׳ בעלמא . אהובי ידידי החו' כתבו זה אם אמרינן שעבודא דאורייתא ומלוה על פה בעדים גובה מנכסים משועבדים רק שחקנת חכמים הוא משום פסידא דלקוחות חינו טורף מתשעבדי אלא בשער שיש לו קול כמו שמפורש שלהי מס' ב"ב דף קע"ה ע"ב ד"ה שיעבודה דחורייתה בזה כתבו התום׳ שהשטר הוה רק לרחי׳ בעלמא דעיקר השיעבוד הוא ע"י הלואה • ויעיין ברסב"ם שלהי מסכת ב"ב דף קע"ה ע"ב ד"ה שיעבוד דחורייתה י אמנס אי אמרינן שיעבודה לאו דאורייתא א"כ ע"י הלואה לא נעשה משועבד לטרוף מלקוחות כי אם ע"י השטר. הוא טורף ומעתה דברי אאמ"ו הגאון זל"ל נכונים אשר שם מתווכח עמי על שביי פשוט בעיני בחשובתי שם מה דחמרו שם במסי ע"ז דף יו"ד ע"ח סברוה רבנן למיתר החי שער מחוחר הוח ניעכבי׳ עד דמעי זמני׳ ולא טריף י ואני אמרתי שגם מהלוה עלמו לא טריף : וע"ז השיב לי האמ"ו הגחון זל"ל שם דיש לומר דקחי רק דלח טריף ממשעבדי ולהלק בסברת בין הלוה ללקוחות • ובתמת הסוגית בע"ז קתי למתן דסובר דחורייתה וממילה לדידן שחין שיעבורא לאו אי קיימ"ל שעבודה דחורייתה כמו שהחריך בש"דבח"מ סימן ל"ט ס"ק ב׳ א"כ ממילא יש להלק בין הלוה עלמו בשטר מאחר שגובה קודם זמן הכחובה בשטר ומלקוחות אינו גובה עד דמטי זמני:

קר ועל מה שהכריע אאמ"ו הגאון זל"ל בנודע ביהודה קמא סיי י"נו דלח חמרינן מגו מגברת לגברת והקשה מעלתו מהרמ"ח בהג"ם סייקכ"ע סעיף י"ב יפה כוון חמנס גם חחמ"ו לח הכריע בזה רק בעוען נעיתי במגו דפרעתי כמו שמבוחר שם בסוף התשובה :

ומה שחקר כבוד מעלתו חם שני רחב"ד היו הואיל והש"דבח"מ רים סימו ל"ט כתב דחולי תרי ראב"ד היו והוא כמסתפק בדבר: אהובי ידידי ועיין בתשובת הות יאיר סימן ק"ח כתב דשלשה ראב"ד היו בדור אחר ושמעתי מאחמ"ן הגאון ול"ל שחחד היי שמו רי אבההם בן דואר ונקרא בפוסקי בשסרתב"ד הזקוגם מה שכתב הש"דחולי תרי רתב"ד נינהו לא חמר לשון אולי אס הי׳ תרי ראב"ד דוה ידוע רק מה שכתב אולי הספק הוא אם נימא שהראב"ד חזר בהשגות וס"ל שיעבודא לאו דחורייתא או אם נימא שאין כאן חזרם וזה שהביא בע"ה בשם הראב"ד דשעבו׳ לאו דאורייתא איננו הראב"ד בעל השגות:

עוד להרב הניל

קו ע"ד שאלתו באלת הכם אשר נסתפק על מה שכתב בש"ע ה"ת סיי קע"ו בשותפיושהתחילו לישת וליתן בעסק שותפיונתקיי השוחפות אם כוונות השיע דדוקא כל אחד מהשותפין לריכיולהתחיל לישא וליתובעסק השותפין או אם מהני אם רק אחד מהן התחיל להחעסק ואם יש לדמות לום למ"ם הסמ"ע בסי' י"ב ס"ק כ"ג ע"כ דברי כבוד מעלתו לענ"ד נרחה פשוט שנריכין שיתעסקו שניהם דכיון שהתהלת ההתעסקוי הוא הקנין אשר בו נכנסו בשיעבוד השותפות בודאי דמי זה לפשרה אשר לריכה קנין והתחלת הבנין הוא במקום קנין לקיים הפשרה ובזה לריך שיבנו שניהם וכמו שמחלק הסמ"ע בין פשרה לחלוקת השותפין בקרקע הנמכר בסיי קנ"ז ח"כ ה"ב בקיום השותפות שג"כ התהלת ההתעוסקות הוא במקו"קנין לקייםהשותפות שנריך כ״ח מהשוחפין לעסוק בעניוהשוחפות חמנם נרחה לי דבמה שכבר עסק באחר בעסק השותפין בזה ודאי מהני אף שלא עסק עדיין כ"א אי מהשוחפיז שהריום הוא לאמצע לזה כמו לזה דכיון שהעסק נעשה ממעות שהטילו לכים כל אחר מעותיו אז הריווח הוא לשניהם אבל להבא יכולין בניהם לחזור בהם וטעמא דמילחא נלענ"ר דהא לפי רוב הפוסקים דומה שיעבוד השותפות זה לזה כדין פועלים שנעשין פועלים זה לזה כמו שמבותר בב"י ובב"ה סיי קע"ו והנה בפועל פסקינו דיכול לחזור בהני היום היינו על להבח אבל למפרע במה שכבר עבד חין הפועל יכול לומר שהוח הוחר למפרע ליקח השבח שהשביי לבע"ה לעומו דהא פועל ששכרו ללקו'מניאות המבואר בפ"ק דב"מ וכופסקינו בש"ע ס"ם ע"ה שמניאות הפועל לבעל הבית וחיזהפועל יכול לומר שחוזר בו להחזיק התניחה לעומו ויעייובריב"ם בתשובה רים סיי הע"ו שם מבוחר זה היטב וח"כ גם בכדון דידן במה שכבר עסק ח׳ מהשותפין לח עדיף מפועל ויש לחבירו זכות בו ליקה חלקן כמו שיש לכל ב"ב במה שכבר השביח הפועל קודם שחור בו וחינו יכול לחזור למפרע ונריך ליהן להבירו הלקן ממה שהרויה במעות השותפות חף שחבירו לא עסק עדיין בשותפות וכל זה הוא במה שכבר נעשה בשותפות אבל בלהבא אף אם התנו ביניהסשיעמדו בשותפות זמן קצוב דפסק הטור והמהבר בש"ע סי׳ קע"ו סעיף ע "ז באינו יכוליו להלוק עד שיגיע הזמן או עד שיכלו המעות השוחפות בזה נלענ"ד שחסלת נעשה חהד מהדברים שהשותפות נתקיים בו הגוכר ברים סי׳ קע"ו רק שעידבו מעות שניהם והחנו שיחקיים השוחפות לומן קנוב ולא התהילו לישת וליחוממשת בשוחפות רק אחד לבדו התחיל להתעסק בזה יטליו לחזור בהן מוך ותוהקווב בינים" תבח כבר נמקשו

תשובה לדעתי יש להלק דמה שנחמר לדעת הרח"ש ומרשצ"ם חף דמסיק הש"ם קשיא ליח הלכתא כי האי דקאי בקשי היינג בהקבה עליו סחירה ממשנה וברייתה או מדברי אמורה אהד אשר היי מקובל אולם דהלכתיכהאי אמור יכגווכי האי סוגיא במסיב"ב דף נ"ב דמתקיף לי ר"ם לשמואל מרבא דאפיק זוגא דסרבלי מיחמי משום דלא טעניק ליחמי מה דאבוהון לא היי נאמן לטעון בזה שפיר מאן דגרם שם קשיא דלא הוי הלכתא כבמואל כיון דאסיק בקביא מדברי רבא בהיה מקובל אלם דלא טענינן ליחמי אלא מה דאבוהון הי' נאמן לטעון וכן בסוגיא שם דף קכ"ו דמסיק הש"ם קשית כר׳ שיוצת ותחקיף ליה ממשום דתני חשב לזכר ולנקבה ולח תני גם לנדה שפיר כתב הרח"ם כיון דקחי בקושית לית הלכתת כוותיה משח"כ בסוגית דמכות שם לת פריך אמורת וגם סתמת דחלמודא לא קא פריך לר"נ בדרך סחירה ממשנה או ברייחא או מימרא דאמורת רק דמר זוטרת שהות בר פלוגתי׳ דר"נ שם תחקיף ליה מכח סברת אלא מעתם בדיני נפשות חציל ומר זוטרא בר פלוגתא הוא עלמו מסיים קשית בזם חין חנו מהרחין לדחות דברי ר"נ חשר הלכתת כוותים חשר פשיטא ליה למר זוטרא לדמות אם מנטרפין עדות מיוחדת בדיני ממונות כוי לו להצטרף גם ב׳ כיתי עדים שרואין מהלון זה ומהלון זה לד"ל גוף סברא ו אינה מוכרחת ורב נחמן סובר כיון דגזירת הכחוב גבי דיני נפשות דלא מוטרפין עדות מיוחדת דכתיב כח יומת על פי עד אחד היינו דוקה עדות מיוחדת ממש אבל אם בכל הלון איכא בתי כיתי עדים ולא זריכין להזערף למה לן להצטרפס יוחם כימר זוטרה לית ליי הך סצרה ירינ חית ליי והלכחת כר"כ בדינת ותף דמר זוטרת מסיק קשית היינו לפי סברתו חבל לת משגהיכן בזה כיון דהך אתקפת' אינו לא ממשנה ולא מדברי אמורא כ"א מסברת הבד פלוגחי׳ ולפי דברי החום׳ לא גרסי׳קשי׳ היכא דליכא אתקפתא מדברי תנא מכ"ם בסוגי׳ דמכות שם דפשיעא דלת גרסי׳ קשיא · והן המה דבר האאש"ו הגאון זצ"ל דסבירא צי׳ להרא"ם ז"ל דכל היכא דליכא קושי׳ מדברי התנא לא גרסינן בכל הש"ם קשיא כן נראה לענ"ד. דברי ידידו

הק׳ שבואל סג"ל לנדא:

יצע"ה י"ב מרהשון תקע"ג לפ"ק

שלום וישע רב להרב המא"הג הנאון החריף ובקי כש"ת מוה" דוך נ"נ אב"ר רק"ק עיר חרש

קג י מבתבן הנעים מן ד׳ מרחשון הגיעני ביום ה׳ העבר ושמחתי בשלומו ובשלום תורתו כזיוסיף וכן יקום עד זקנה ושיבה למו . וע"ד דברי חורה חשר בח להקשות לפי דברי חחמ"ו הגחון זל"ל בנ"ב מהדורא קמא בחלק א"מע סי' נ"ח אשר העלה שם דאנן קיימ"ל כר"ל בירושלמי דאם הפקיר לישראל ולא לעובדי כוכבים ומזלות לא הוי הפקר וע"ז הקשה כבוד מעלתו נ"י דנשאר קושי׳ הש"ך בח"מ סי׳ ס"ו ס"ק כ"ה וכוונת מעלתו דהש"ך הקשה שם במפקיר שטר חוב הא בלא"ה לא קנם מה בהחזיק בשטרא דהא הלוה שחייב בשטר זה הוא קודם וזוכה בחובו מיד שהפקיר זה השטר י ומהרץ הש"ך דמיירי בשטר שיש לו על עובדי כוכבים ומולות . ורבים מקשים על הש"ך דלא הועיל בתירואו כלום דאף בהבע"ח בות עובד כוכבים ומזלות ג"כ הות זוכה מהפקר ומזה שפט מעלהו דכוונת הב"ך הוא בתירוט דמיירי בהשטר הוא על עובד כוכבים ומזלות והמלוה הפקיר השטר לישראל ולא לעובד כוכבים ומזלות ולכך לא זכה העובד כוכבים ומזלות בהחוב ולפי דעת אאמיץ הגאוז זציל לא להוי הפקר כלל אם הפקיר רק לישראל ולא לעובדי כוכבים ומזלות זהו חורף קושית מעלתו נ"י . ולא ידעתי מאי קשיא דכיון שאאמ"ו הגאון ז"ל הוכיח דקיי"ל כר"ל שוב אין אנו אהרחין לחירונו של הש"ך במקום שיש ישוב אחר על קושייתו ויעיין מעלי בחורים ותומים שם שמדתה ג"כ דברי הש"ך ומתרץ הקושי בטוב טעם י אמנס גברא רבה בש"ך אמר להא מלתא אין מזניהין אותו לכן כ"ל דדברי הש"ך נכונים דמוקי לי׳ היכח שבע"ח מזה השער הוא עובד כוכבים ומזלות ומיירי שהפקיר את השטר בין לישראל ובין לעובדי כוכבים ומזלות ואפ"ה אין העובד כוכבים ומזלות זוכה בהובו מן ההפקר הוחיל ולעובד כוכבים ומזלות בדיני דידהו דיינינן לי׳ ומיירי במקום שדיניהם הוא שכל מי שמוליא השטר חייב הלוה לפרוע לו וכיון שבדיניהם העובד כוכבים ומזלות לריך לפרוע כזה שהחזיק בשטר מז ההפקר שוב לית לעובד כיכבים ומזלות לזכות בחובו: ומה דפסקינו שהאכה בשטר מן ההפקר אינו קונה על ידו מלוה הכחובה בו הוא לעניואם ישראל אחר חטף מן הזוכה את השטר או המפקיר בעלמו חזר והטף השטר מיד הזוכה בשטר ונפרע מן העובד כוכבים ומזלות א"ל ליחז המעות ליד זה הזוכה בואיל ומעולם לא קנה במלוה הכחובה בו ואיני לו עליו חלא דמי הנייר ומעחם לפ"ז אין הכרע מחירונו של הש"ך נגד פסק אאמ"ז הגאון זייל וגם השיך מצי סבר דהפקיר לישראל ולא לעובדי כוכבים ימולות לא הוי הפקר כר"ל בירושלמי • ואפיה עולה כהוגז תירוצו של הש"ך דמיקי בבטר בחייב בו עובד כוכבים ומולות דאף בהפקיר גם לעובדי כוכבים ומזלות מימ אין העובד כוכבים ומזלות הלוה זוכה במלוה בדיניהם דאנן דיינינן לעובדי כוכבים ומזלות בדיניהם וכל הזוכה בשטר יכול לחבוע את בעובד כוכבים ומזלות בשטר זה כל זמן שאין לו שובר על השטר כן ולענ"די

באתרונים וכן הביא הסמ"ע שם ס"ק מ"ד על הך דינא של הטור והש"ע דפסקו בחינן יכוליולרלוק עד זמן הקצוב דלמה יהיי כח השותפיןעדיףמפועל דיכול לחזור בהני היום ומתרצים דבחני פועל דבם עבד הוח על המתעסק בו לבד וכתוב כי לי בני ישראל עבדים משא"כ בשנים שנשחתפו יח] ומתעסקים בו שניהם דאין שם עבד על שום אחד מהם עכ"ל הסמ"ע ועיין בתשובת מהר"י טראני הלה א' סי' ק"מ ומעתה בנדון דידן אם רק שותף אהר עוסק בעסק השותפות א"כ נקרא שם פועל או מקבל עיסקא על אהר לבדו וממילח יכול להזור בו חוך הזמן דכיון שאין הבירו עוסק בשותפות לת נקרת עליו שם פועל רק על מי שמתעסק בו דינו כפועל ועל השני שיושב בעל נקרא שם בעל ביתואו רבו ויכול לחזור בהצי היום וכיוןבזה המתעסקיכול לחזור בו ממילא גסהבירו יכול לחזור ולבעל בשותפות מכאן ולהבא ואף בהבעל הבית אינו יכול לחזור אם הפועלים כבר התחילו במלאכתם היינו בפועל ממש אבל בשותפים במאי נשתעבד באי אם לא עסק בשותפות ובודאי על תנאי זה לא נכנם בשותפות שתהיי הברירה להבירו לבטל השותפות אימת שירלה והוא יהיי אגוד בו בהבלי בשותפות ואנן סהדי דלא נכנם בשותפות כי אם שיהי׳כה שניהם שווי׳ואם ים ביד אחד להזור בו אימת שירצה ממילא לא גרע כה השני ת"כ יכול לחזור בו ותו מפני הטרדה לקצר אני צריך והי שנוחיו בנעימים יאריך כ"ר תוהבו הד"ש

הקי שמואל פג"ל לנדא

שפעת שלום לאהובי ירידי הרב המופלא והמופלג בתורה וביראה מהו' בשה נ"י אב"ר דק"ק קובין יע"א

קז י על החלחו בדיו ודברים שים ביו קהל ק"ק קוביו עם קהלה קטנה הכמוכה להיות במימי קדם כאשר הקהלה הסמוכה היו בתתי מספר היו נומדים וכפופים בענין הערכות נתינת המסים וורכי בישוב לקהל קובין וכן לסיועת צרכי ההיים והמתים ושאר צרכי ציבור היו לריכים ליתן לקהל קובין אך זה כמו עשרים שנה אשר התחילו להרבות יושבי קהלה הקטנה ההיא ונתרבו בדיורים שם עד שהיי לאל ידם לעשות לעלמם מנין בביתם להיות נחשבים לקהלה בפני עלמם אך אעפ"כ היו נותנים לסיועת לרכי ליבור לק"ק קובין לפי ערכם דהיינו לורכי בית בכנסת בחדשה וכאשר נבנה בית הכנסת בחדשה משררה יר"ה היו מוכרהים גם אותן בנפרדים מק"ק קיבין לחתום עלמם על (הקאנטראקט) והשר הקפיד על זה כי אמר פן יהליפו אנשי הגליל את דירתם ממקים למקום לכן יהיו כולם ערביסוה לוה וכחשר נגמר בניובית הכנסת ונחלקו המקומות בבית הכנסת לבעלי הבתיסבאו אנשי קהלה הקענה הסמוכה בנ"ל בטענתם לומר כיון בגם הם משלמין להלערכות ק"ק קובין למה יוגרע חלקסמהיות גם להם כלק בבית - הכנסת להיות גם להם מקומות בבית הכנסת של ק"ק קובין ואף שכעת אינם לריכין למקומות האלה כי יש להם מנין ומתפללים בליבור בקהלתם אעפ"כ לא יפקד מהם מלהיות להם מקומות בבית הכנסת פן יצטרכו בניהסחהריהם את מקומות האלה אם יקבעו דירתם בק"ק קוביו וכן נעשה שניתן לאנשים מקהלה קטנה הסמוכה עשרה מקומות מבית הכנסת ושלמו אנשי קהלה קענה ההיא מחיר המקומות בית הכנסת כפי אשר שמו עליהם ועתה זה המשה שניםאשר נסתלקו ונפרדו קהלה קטנה הואת מק"ק קובין ונסתלקו מכל וכל ואינם מתנים שום דבר ללרכי בית הכנסת ולנרכי הקהלה לק"ק קובין וכעת אשר אנשי ק"ק קובין נתרבו ביושבים עד שור כהם המקומות בבית הכנסת והם לריכים גם לחותן עשרה מקומות ורולים אנשי קובין להחזיק את עשרה מקומות האלה לעצמם באמרם כיון שאנשי קהלה הקטנה נפרדו מהם ונתפרדה ההצילה ואינם נותניסשום דבר לא לנרכי בית הכנסת ולא לצרכי הקהלה לק"ק קוביו אבדו זכיותיהם ואין להם עוד. כלק ונהלה בבית הכנסת של ק"ק קוביו ורוצים להחזיר להה המעות חשר כתנו בבעת בנין בית הכנסת תמורות המקומות האלה ואנשי קהלה קטנה חומרים המקומות בית הכנסת הכ קנין כספם ואין להם חיוב ליתן להם להספקת ההזן ובמש ונירות ובאר נרכי בית הכנסת באשר שאינו נכנסים ק"ק" קוביו באשר שיש הכנסת בנית להם בית הכנסת בקהלתם אך לפנים משורש הדיז רוצים אנשי קהלם הקטנה להרבות לאנשי קובין להשכיר העשרה מקומות בית הכנסת והשכירות יהי׳ לפי שעה לקופת קהל קובין וחנשי ק"ק קובין חינם רונים בוה כי חם בחתר משני חופנים או שיתנו להם לסיועת צרכי הקהלה לפני הערךשנתנו בבנים הקודמות או ביניהו המקומות בית הכנסת לחנשי קוביו:

ע"כ שחלחו :

רוך דבר החשובה הנלענ"ד להיות כי מתחילה כשבנאו אנשי ק"ק קובין את

הבבר"ל קנאו אנשי קבלה קטנה הסמוכה אותן עשרה מקומות במחן
מעות אבר נמנו אז בשעת הלוקת המקומות בית הכנסת איז לאנשי ק"ק
קובין שום זכות כאותן עשרה מקומות שכבר מכרו לאנשים ממקום אהר ואיז
להם רשות ליקה בחקה מה שכבר מכרו וגםבעניןסיועת להולאות לרכי הקבלה
זערכי בית הכנסת בטלו טענת אנשי ק"ק קובין ואנשי
קבלה קטנה הסמוכה אימלריכיןליתןלהסמאומה לא ללרכי הקהלה ולא ללרכי
בואות להספקת החזן ושמש ונרות כיון שאינן באים לבם להתפלל וים להם
בואות להספקת החזן ושמש ונרות כיון שאינן באים לבם להתפלל וים להם
בקהלתם הקטנה מניןעשרה להתפלל אדמה שלריכים קהל ק"ק קוביןלהולאות
בדק הבית של בית הכנסת שלהם וגם לנחינת המס ממקום בית הכנסת
למושל העיר לזה לריכים אנבי קהלה הקטנה הסמוכה לסייע וליתן להכלפי
קס"ג סעיף ב" דמי ש"ם לו הלר בעיר אחרת בני בעיר משעבדיןאותו לחפור

עמהם בורות שיהין ומערות ואמת המים אבל בשאר כל הדבריםאיןמשעבדין אוחז וכן פסקינושם בסי'קס"א סעיף ב' דמי שים לו בית בהור ואינו דר עמה יהייב לעשות עמה דלת גר ומנעול אבל לא שאר דבריסוטעמא דמלהא דהייב באותן הדברי׳ הואיל והס לרכי הבתי׳ דא׳ אין בעיר בורות שיהיו ומערות ואמת המי׳ להספקת יושבי׳ תהיי העיר שוממה מבלי יושב כי אי אפשר לדור בעיר בלי הספקה מי׳ וא״כ זה שיש לו בית בעיר אף שאיט דר בה יש לו הועלת בחלה הדברי׳ שהם לורך ישוב העיר דחם לח ידור בו חדי גם ביתו יהרב ולח שוה מחומה כי עיר שעומדי שוממימבלי דיוריןהבתיי מהרבי׳ והולכי׳ לחיבוד כי ביתח מהבח יהיב ושיחו יוכת שער וכן מי שיש לו בית בחור לריך לסייע לעשות עמה׳ דלת נגר ומנעול שהם לשמירה דאם יהי׳ החלר פתוח יבואו שודדי ויחריבו הבתי׳ אבל שאר דברי׳ שאין בו תועלת להחצר ולהבית עצמו רק שהוא תועלת היושביי בה דהיינו לבנות להם בית הכנסת ולקנות להם ס"ת נביחי׳ ולחובי׳ וכדומה חינו חייב לסייע עמה׳ כיון באינו דר בעיר ואין לו תועלת בהו ולכן גם בנדון דידן מה בהוא לקיו׳ בנין בית הכנסת כמו שכתבתי לעיל לריכי׳ גם חלה חשר יש לה׳ מקומות בבית הכנסת לסייע עם אושי ק"ק קובין אבל להאר לרכי בית הכנסת אינ׳ לריכי׳ לסייע עמה׳ כיון באינן נכנסי׳ להתפלל שם ואינן דרי׳בק״ק קובין אמני יכוליי אנשי ק"ק קובין לכוף לאותו אנשים מעיר אחרת להשכיר אותו מקומות לתושבי ק"ק קוביו בשכירות הנראה לה׳ לפי ערך שוי׳ בכל שנה ושנה כמו שכתב הרמ"א בה"מ סי׳ קס"ב סעיף ז׳ בהג"ה • כללא של דבר דקנין מקומות בית הכנסת עם לרכי בית הכנסת אין להם עניו לסייע וההיוב 212 O. ללרכי הכנסח הוא רק על מי שבא להתפלל שם אבל מי שיש לו מנין בביתו. ובעירו בפני עלמם חינו לריך לסייע לעיר חחרת וחפי׳ חם היו רגילים מתהלה לבא שם כל זמושלא היילהם מניובפני עלמם אפ"ה כעת שנשתנה הענין וים להם מנין בפני עלמם פטורים כמו' שהביא המג"א בַם" בנים ס"ק י"ז בשם מהרי"ל על ישובים הלריכים לשכור מנון והון וים סביבות שרגיליו ג"כ לבוח שם עם בני ביתם חינו לריכיו ליתן כלום להיבוב דחי צעי יבבו במקומולו ילכו לעיר ההרח עכ"ל ע"ש והנה כגון זה זריך אני להודיע דכל זה הוא אם מכירת אותן עשר מקומות היו בנהינת מעות שנתנו אז בלי בום תנאי אבל אם הי׳ תנאי מפורש ביניהם ולא מכרו אנשי ק"ק קובין אותן עשרה מקומות לאנשי עיר אחרת כ"א בתנאי שיפייעו עמהם להספקת כל צרכי בית הכנסת בזה כל תנחי שבתמון קיים וצריכים ליתו לקהל ק"ק קוביו כפי מה בפסקו לפי ערך אושי העיר ואם אינן רונים לסייע עמהם אז אברו זכותם כיון דאדעתא דהכי נמכר להם המקומות האלה אמנם אם יש הכחשה ביניהם גאיזה אופן היה המכירה והקנין מאותן עשרה מקומות ואי אפשר להתברר הדבר לא ע"י כנקם הקהל ולא ע"י ראי׳ אהרת או אנשי ק"ק קוביו הם מוהוקיו כיון שבית הכנסת הוא של קהל ק"ק קובין ועל חנשי עיר חחרת עליהם להבית רחיה:

קח ומה שחתי הקהילות מהולקים בענין הערכת המסים לא ביאר מעלתו חם שתי קהלות החלה הם נמודים יחד בנתינת המסים והמושל והשר לוקח דבר קנוב מכל היהודים הדרים תחת ממשלחו אז ים להם דין שותפים ויתפשרו לעשות הערכ׳ למסים על פי שמאים או עפ"י שנועה ואין להם רשות להלוק ולהתפרד זה מזה כמו שמבואר ברמ"א בס"ע ח"מ בס"ם קס"ג בהג"ה אבל אם בקהילות האלה המה מופרדין בנחינת המסים ויש קובה לכל קהלה בפני עומם מה שמחוייבים ליתן מס להשררה בכל שנה ושנה פשוע הדבר שחין להס זה על זה כלום וכל עיר ועיר יעשו הערכה מבין יושביה לעומם כפי הוערכות שלבם וכל מה שיהיו נותנין אנשי עיר אָהַרת לק"ק קוְבין היי רק כל זמן שהיו מוכרחים לילך לק"ק קוביו להתפלל בבית הכנסת שם וגם לקבור מתיהם בבית הקברות של ק"ק קובין חבל בעת חשר יפרדו ויש מנין להתפלל וגם שאר לרכי רבים לכל קהלה בפני עומה אז נסתלק השותפות הגם שבהפרדת בית הכנסת יש בה חלקים ועיין בריב"ש בסוף תשובה רג"ג היינו כשבאים לפרוד זה מזה אבל אם כבר נעשה מעשה ונפרדו לא אוכל לדון כעת בזה והריב"ש כתב רק מטעם ישוב בית הכנסת שלא יהרב עושיו חקנות לקיים שחיהו והיינו אם לא היי לקבל קובין יכולת להחזיק בית הכנסת היימקום לפלפל בזה אבל כיון שיש לאל ידם להחזיק הבית הכנסת עם כל צרכיהם לעומם אין שתי הקהלות האלה משועבדים זה לזה כלל ומפני הערדה אקלר כ"ד הכותב בערדות רב

הק׳ שבואל סכ"ל לנדא

לכבור תתני ירידי וחביבי התורני המופלא המושלם הנגיר הקצין מוה . הירץ כהן שי יצ"ו :

דורות הקודמי ובחלה שיש להם חקנות מימים ימימה מכמה
דורות הקודמי ובחוך החקנות יש חקנה אחת על מי שיעבור
על החקנה יחן ה"י זהובי קנם לקופות הקהל וחירע שאחד מאושי קהלה
נחשד שעובר על החקנה אמני הוא רק השדא בעלמא בלי אומדנא דמוכח
כלל וכאשר עמדו לפני מנהיגי קהלה לחקור אותו על דבר זה בעיז נגד
המכהיגי להחפאר עומו עד ואמר שכמה פעמי עבר על חקנות הקהלה
ו מנהיגי בקהלה רוצי לענוש אותו על הודאת עומו שיחן קנם הקבוע
בתקנות על כל העובר על החקנה ואף שאין עדי בדבר שעבר מ"מ
נתחייב בהודאת עומו הגדולה מהעדאת עדייאחה שואל בחכמה אם נימא
בזה מודה בקגם פטור אחר שאין עדי בדבר ולולי הודאת פיו לא היה
אפשר להתכרר אם עבר על החקנה דע אקובי חביי דבש"ך בח"מ סיי

ס"ס

מתקנת חכמים דלא כהכרעת הש"ך הנ"ל : רהנה רחיתי להגחון פני יהושע בחידושיו למסכת ב"ק ברף נ"ה ע"ב הקשה לדעת מהרש"ל הנ"ל מהא דמוקי רצא שסבשורף שער של חבירו במאמינו ולדברי מהרש"ל בלא"ה פטור משום דמודה בקנם ע"ש בפני יהושע י ולענ"ד ליכח רחי׳ מסוגי׳ זו די"ל דום גופח הוח טעמת דרבה דאמר שורף שערותיו של הבירו פעור משום ניירא בעלמא קלאי מינך ולכך ליכח לחייבו כי חם מדינת דגרמי וכים: דדינת דגרמי הוח רק משום קנם אייכ פטור ממה נפשך אי איכא סהדי דידעי מה דכתב בשטרת לא מפסיד ליי מידי בהאי שרפה דכיון דעדים ידעי מה דכתיב בי' מלו למיכתב לני שטרח מעלני וחי ליכח עדים חון מנחי ידעינו מה דהוי כחיב ביי וע"כ לריך לאוקתי במאמיט כמו שמוקי רבא וג"כ פטור מטעסמודם בקנם . וכך הות רהיטת דסוגית שם דמתחלה קודם שמוקי רבת הדדרבה במחמינו פריך הגמרח לרבה למחי לריך לומר דפטור מסום דחמר ניירת בעלמא קלאי מינך הא בלח"ה ליכא לחייבו דממה נפשך אי איכא עדים דידעי מה דכתיב בשטרת לת קת מפסיד לי׳ מידי דהת העדים יכתבו לו שטר אחר ואי ליכא עדים אנן מנא ידעינן וע"ז מתרך רבא במאמינו ואי לאו משום דמני אמר ניירא בעלמא קלאי מנך הוי חייב מדינא ולא משום קנסת הכל כיון דים לו טענה זו דניירת בעלמת קלחי מיקר ליכח לחייבו מדינא כי אם משום קנסא בדינא דגרמי שוב ממילא פטור מטעם מודם בקום והיינו כדעת מהרשיל דגם בקום דרבון מודם בקום פטור יומעתם כיון דליכת סתירה מהש"ם נגד דעת מהרש"ל וגם הוכחתי שגם הרמצ"ם!"ל כוותיי וברחב"ן מפורש כדעת מהרש"ל וכן ראיתי בספר מעיל לדקה בסוף השובה ס"א שפשוע ליי דגם בקום דרבון אמרינן מודה בקום פעור ע"ם בודתי בטלה הכרעת הש"ך בזם 'ונקטים להלכתת דמודה בקנם פטור תף בקום שהוא מתקנת הכמים ולכל הפחות אין להוליא ממון מיד העובר על התקנה כי מצי לטעון קים לי כהנך רברוותא דם"ל דפטור במודה מעצמו . ואין לומר דאף שפטור מוד הדין מימ חייב בקנם מוד התקנת הקהל וקבלת המנהג המבוחר בש"ע י"ד סי רי"ר סעיףוי"ו וזה גופח הוח קבלת המנהג לקנום לכל מי שעובר על החקנה הנה דבר זה אינו מפורש בחקנה שיתהייב קנם ע"פ הודחת עומו חם ליכ'עדים בדבר וסתמ'דמלתה משמעות החקנה הות הייב קום עפ"י דין דהיינו שיבורר בעדיסשעבר על התקנה וחפי׳ חם ים ספק במבמעות ההקנה מ"מ איולהוניא ממון מספק סיומא דהך פיסקא שאין ביד הקהל לתבוע הקום הנכתב בפנקם יאמנס ים ביד מנהיגי וראשי בעדם לקונסו מפני העזה והולפה שהיילוה העיבר נגד פרנסיילהיות כמתפחי עלמו וכקל בעיכיו לפרודפרלה טגד,התקטת והכל כפי דחות עיני רחשי העדה אך יביו מהונים בדיו וילכו בדרך חכמה והשכל שלא יסתעף מזה מהלוקת. ותם יבקש זה העובר מחילה מפרוסים יהיו רכים כקנה למחול עו חם יכניע עלמו נגדם וחל ימתרו החבל יותר מדחי והעושה שלום במרומיו יעשה שלו" עלית ועל כל ישראל י כ"ד הכותב בעדרות רב

הקי שמואל סנ"ל לנדא :

שארך אחד מכר ביתו לאחד מיקירי קהלתנו י ורוצה המוכר ליקח עמו המוזות הקבועות בפתחי חדרים י והלוקח טוען כיון שמכר לו הבית גם המוזות נמכרי עם הבית · כש הדלתות : ושאל השואל הדין עם מי :

קי תשובה נש"ע ה"מ סימן רי"ר סעיף י"ה פסקים המוכר הת הבית סתם ולא כתב עם כל מה שבתוכו לא מכר לו אלא כל מה שמחובר בטיט אבל מה שמחובר ביתידות לא מקרי חיבור וכנה אף שמור"ם ז"ל כתב זה בעם ים אומרי׳ מ"מ אין בזה פלוגתא ואין חולק בוה הדין כי הוא מבע מגמ׳ב"ב דף ס"ט ע"א דר"א קא מיבעיר לים מלבנות של פתחים מהו וקחמר שם היכח דמחברי בטינה כח קח מיבעי׳ כך כי קא מיבעי דנקע בסוכי וקאי בהיקו י וכיון דכא איפטיעה איבעי׳ זו קחי בספיקח דרינח ולכך פסקינן הומרא למובע וקולה לנחבע והמוכר הוא הנחבע והמוציא מחבירו עליו הרחיה . עיין בה בב"י ובסמיע ס"ק מיה בחין כחן מהלוקת בין הפוסקי ע"ם י תפ"ו יב לכחורה לומר שגם המזוזות חשר הם ג"ל מחוברי׳ ביתידות בוח בכלל האי ספיקא והמוכר הום המוחזק ועל הלוקח להבית רחיה י המנם חסר העיון גרחה לענ"ד דגבי מזוזות חין לפסוק כן וכם של הלוקה ועל המוכר להבית רחים והות עפ"י מה דפסקינן בש"ע י"ד פי' רל"ה סעיף ב' בשוכר בית מחבירו השוכר חייב לקבוע המזוזה כיון שהות חובת הדר ואעפ"כ כשיונא לא יעלמ בידו ודין זה מפורש בברייתא במס' ב"מ דף ק"ב ע"א וע"ם בחום יד"ה לא יטלנו וילא • וכתב מור"ם בהג"ה כם בב"ע דחף שחימו רשחי ליעול עמו המוחה מימ חם הרחשון מקפיד על דמים צריך סבני לבלם לו סמעות דמי שווי׳ בל סמווות - וכן כתב מרן סב׳׳׳ בשם הר"ר מנוח שחם הרחשון מקפיד על דמי׳ טוב לשלמה לו : הבל חיז מוניתין עכ"ל ע"ם: ולפ"ו חני חומר דמה דקיימ"ל דהמוכר כוח המוחוק ודבר שהוא ספיקא דרינא אמרינן שהלוקח הוא המוציא ועליו להביא ראיה כל זה כות בדבר שהמוכר יכול להחזיק בו גם תהר המכירה בזה המרינו דכל דבר שהוא ספק אם נמכר עם הבית אוקמינו בחוקת כמוכה בטענת שבין כשוכר והמשכיר דקיית"ל דעל השוכר להבית רחיי היינו משום דקרקע

שפייה סייק נייא מביא בשם המרדכי ומהרייצל בהשובי דבקנם שהוא מדרבנו חייב אף בהודאת עלמו וא"כ קום זה שהוא מתקנת הקהלה הוא כמו קום בהוא מדרבנו ואף בהש"ך שם מביא בשם מהרש"ל ביש"ש בפרק הגוזל בהרא ס"ם ני שפסק דגם בקנם שהוא מדרבנו אמרינו מודם בקנם פטור מ"מ כיון בהש"ך שם מכריע 'לדינח דלח כדעת מהרש"ל ח"כ יש לחייבו לה עפ"י הודחות כיו אמני אחר העיון נלענ"ד באין לחייבו לכלי הקום וים להכריע לדינת נגד הכרעת הש"ך ותף שהמרדכי ומהרי"ל בתשובה פסקו דבקנס דרבנו מודה בקנס הייב מ"מ יש לדעת מהרש"ל עוד כמה גדולייפוסקיישס"ל דגם בקנם דרבנואמרינומודה בקנם פטויוהרבר מפורש ברתב"ן סי׳ נ"ב דגסבקנס דרבנן מודה בקנס פטור ע"ש בספר רתב"וועוד נלענ"ד להוכיח דגם הרמב"ם ז"ל ס"ל כדעת מהרש"ל והוא על פי מה בפסק הרמב"ם בפי זי מהלי הובל ומזיק הלכה די העושה מלחכה בפרת הטאת ובמי הטאת במזיר חייב והראב"ר שם משיג עליו דלרידו דקיימ"ל סיוק שחינו ניכר לח שמיי היוק לח קנסו בו ורחיי לוה במס' ניטין דף פאג בסוגיא דהיזק באינו ניכר פריך ר"א מברייתא דעובה מלאכה במי מטאת ובפרת הטאת פטור מדיני אד׳ והייב בדיני שמי׳ ולריך לאוקמי בפרם שהכניסה לרבקה ובמי הטחת שהסיח דעתו מינית וכל השקלי ועריי קוח עם רק למ"ד היוק שחינו ניכר שמי׳ היוק ולשיעת הרמב"ם קשה למה לא פריך הגמרא גם למ"ד היוק באימ ניכר ל"ם היוק ועיין בחידוםי מהרש"א שם במסי גיטין שהקבה קושיא זו על הרמב"ם ועיין במ"מ שם בהלי חובל ומזיק דמכח קוסית זו מדחיק עלמו לומר דבתמת ציל לשיטת הרמב"ם דהוי מני למימר ולטעמך ע"ש וזה הוא דוחק גדול והכה אני בתעובתי בנודע ביהודה מהדורא תניינא בהלק ה"מ סי׳ ס"א בסוף התשובה כתבתי לייסב דעת הרמב"ם ז"ל על פי מה שיש להקור האי מויד היכי דמי אי ליכא עדים בדבר לא מהייב על פי עצמו דמודה בקנם פעור וע"כ מיירי דחיכת עדי׳ חבר רחו שעשה כן זה שייך במטמח ומדמע ומנסך דחיכא מציחות דחייב במזיר על פי עדי׳ בראו המעבת חבל בעובה מלחכת בתי הטחת ופרת הטחת לח יספיק רחיית המעבה מהעדי׳ דע"י המעבה לחד עדיין לח נתחייב דהא אינו פוסל במלחכה עד שיהי׳ ניהא לי׳ לעובד דומי דעביד כמו שמבואר בחום׳ שם בד"ה העושה מלאכה ע"ש וכיון דלבעלים בודחי לא כיהא להו צריך עכ"ם שיהי' ניהא לעובר כמו שתבואר בחידושי רשב"א שם וזה אי אפשר שידעו מחשבתו של העובד וכי בתבניהא דלבו יחבו העדים שידעו דהי׳ ניהח לי׳ במלחכה זו דשמח לח ניהח לי׳ בעיקר מלאכה זו רק שהי'מתכווין להפסיד הפרס ולהפסיד מי ההטאת וע"כ לריכין אנו לדון על פיו של העובד באמר דניהא לי׳ בעבודה זו וא״כ למ״ר היוק שהימ ניכר לא שמי׳ היוק וההיוב הוא רק מטעם קנם שקנסו במזיד איך אפשר להייבו בעושה מלאכה בפרת חטאת ובמי חטאת כיוודהגדת עדים חינו מועיל בלתי הודחת פיו שחתר בניחת לי׳ בהחי מלחכה : עדיין הוח מודם בקום ופעור . אבל למ"ד היוק שאינו ניכר שמיי היוק אין החיוב הבלומין הוא מטעם קום כי אסמדינא הוא הייב כמו כל מזיק ומפסיד ממון נגירו ושפיר כות הייב גם על פי הודתת פיו י ולפ"ז מיושב התמיה הג"ל דלמ"ד היוק שאינו ניכר לא שמי׳ היוק לא מגי למיפרך מהך ברייתא כיוודים לאוקמי הך ברייתא שעושה מלאכה שאינו ניכר מתוך מעשיו אם ניהא לי׳ במלאכה זו ורק ע"י הודאת עלמו שאמר דניח׳ לי׳ ושפיר תני בברייתא דפטור מדינא אדם משום דהחיוב הוא קנם ומודה בקום פטור דהא איי אפשר לחייבו בלתי הודחת עצמו ולכך פריך הגמרי רק למ"ד היוק שחינו כיכר שמי׳ ביוק ומדינה הוה הייב ושפיר קשם למם תני בברייתה דפטור מדינא אדם • אמנם הרמב"ם דפסק בעועה מלאכם במי הטאח ובפרת הטא" דחייב במזיד מטעם קנם באמת מיירי בעובה מלאכה אבר נראה וניכר שהוא ניהא לי׳ ונסנה במלאכה זו וכגון שרוכב על הפרת בדרך אשר זריך לשם או, שרוחן במי חטאת בשעם שבא מן הדרך והות עיף ויגע ורגליו מלוכלכות בטיט בזה חנן סהדי דניחח לי׳ במלחכה זו תף בלי הודחת פיו בזה שפיר יש לחייבו קום ע"פ העדת העדים שרתו עיקר המעשה שרכב על הפרה ורחץ במי הטאת בעת שהיישיף ויגע ומכח הגדת העדים שראו המעשה מבורר שהיי נהנה במלחכם זו והיי ניהח ליי ע"ש בנודע ביהודם מה"ח שם התרכתי בביחור חלו הדברים ומעתה יצח למ מזה בישוב שיעת הרמב"ם ז"ל דהגמ" לא מני למיפרך מהאי ברייהא למ"ד היוק שאיע ניכר לא שמיי ביוק משום דים לחוקתי הברייתה שעשה מלחכה בתי הטחת ובפרת הטחת בחופן שחין לבפוט מכח המעשה בהיי ניחא לייצאותה מלאכה ומיירי במלאכה שאיוהמעשה מוכיח שהיי ניהא ליי ואין בהגדי העדים בראו המלאכה הוכחה שהיי ניהא לי׳ דשמח לח נתכווין אלח להקניט את הבירו ולהפסידו וע"כ לריכין אנו לדון רק על פי הודאת עלמו שאמר בהי׳ ניהא לי׳ ולכך פעור משום מודה בקום י ומעתה מוכח דהרמב"ם ג"כ ס"ל כדעת מהרש"ל דגם בקום שהות מתויב מתקנת הכמים ג"כ אמרינן בי' מודה בקנם פטור · אבל אי אמרינן כדעת המרדכי ומהרי"ל דבקנס שהוא הייב מדרבנן גם במודה מעלמו הוא מייב בדרת קובית לדוכהת לשיטת הרמב"ם ז"ל למה לת פריך הגמר' גם למ״ד היוק שח״נ ל״ש ביוק מברייתה דתני פטור מדינה הדם המחי לה מהייב במזיד משום קנם יואף דמיירי במעשם שאינו מוכיח שהיה ניחא לי' בהאי מעשם עכ"פ יתחייב עפ"י הוראת עלמו כיון דבקום דרבון לא מפטר בהודחת עצמו כנ"ל י ומעתה ברחיתי לדעת דגם הרמב"ם ס"ל דמודה בקנם פטור אף שהקנם הוא רק מהקנח חכמים ולפ"ו יש לנו בלבה עמודי העולם ברמב"ם וברחב"ן ומברש"ל דם"ל מודה בקום פטור גסבקים שהוא

שינת

בהוקה בעליה עומדה ויכול במשכיר להוציחו מביתו . עיין בש"ך ה"מ סימן שי"ו ס"ק ה' ווה הוא בדבר שהוא בחוקת המוכר שנבאר בחוקתוי מה שאינו כן במזוות שחין המוכר רשתי להחזיק בו דהת הוא מוכרה לעזוב את הבית במכר ללוקה וליתן הבית ללוקה ובשעה בהוא מוכרה לצאת מהבית שמכר הוא מוכרה להגיה המזוזות בם וחינו רבחי לתכוב המזוזות וליטול חותם עמו כמו בפסקינן בי"ד סי׳ רל"ח סעיף ב׳ גני שוכר ומשכיר וח"כ שוב חין המוכר לקרת מוחזק בגוף המזוזת דהת הוא לריך להניה המזוזות עם הבית במכר וה"כ בגוף המוזות הנגררים אהר הבית נקרת הלוקה המוחוק וחין להמוכר על הכוקח כי חם תביעת דמים ביחו לו דמי בוי׳ בל המווות ובתביעת ממון המוקה הוא המוחוק והמוכר הוא המוליה דהא המוקה מוחוק במעותיוי זמעתה הספיקה דדינה חסמה שמהובר ביהידות מקרי היבור או כה זה הספק הות גבי מזואות לענין אם הלוקח הייב כשלם להמוכר דמי שויישל המזואות הו לא הבל על המזוזות עלמו כיכה ספק דהה הפיי אם לא מכר המזוזות עכ"פ אסור להמוכר להפרידן מן הגית ניקח אותן עמו וכל הספק הוא אם הלוקה צריך כשכם דמי בוי׳ בל המוזות להמוכר: ובזה בודתי הלוקה הוח המוהזק במעותיו והמוכר הוח המוליח ועליו להביח רחייכדין כל המוליח מהבירו שליו להביח רחי׳ וחפילו לנחת ידי במים חין הלוקח הייב לשלם לו דמי המזוזות דכיוןשמכר לו הבית סתם ח"כ הביעת המוכר הוא בספק דהא כפיקא דדינא אם מה שמהובר ביתידות נגרר אחר גוף כבית ואיכ תביעת המוכר הוא כמו בטוען איני יודע הם הלויתיך והלוקה אמר איני יודע אם נההייבתי לך בפטור לבלם אפילו לנאת יידי במים י והנה לכל זה אנו צריכין במקומות ובמדינות אחרות אבל במדינתינו הק ומנהג מדינה כוא שכל מי במוכר בית גם כל מה במהובר בנייט וביתידות שייך לבית ונמכר עם הבית אף שלא מפורש בשער המכר א"כ בלא"ה אין להמוכר על הלוקח שוסטענה ומענה חודות המזוזות ודינא דמלכותא דינא והו לא מידיי כם דברי הטרוד

הק׳ שמואל פנ"ל לנדא

ב"ה להרב המופלא מוה׳ צבי הירש יצ"ו י

קיא. ע"ד שאלחו - ראובן סי׳ ממשכון סחורות אלל שמעון שהלוה לו
על סחורות וראובן נחן לו רשות למכור הסחורות במקח כפי
הערך אשר שם על הסחורה ויקח מדמי הפדיון לפרעון והמותר יחן לשמעון
ועסק זה הי׳ ביניהם כמה שנים ועחה תובע ראובן ששמעון יחן לו השבון
באמרו שיש עדיין תרת יד שמעון מעות הרבה ממה שפדה יותר בעד סחורתו
ממה שהיה הייב לו ושמעון הוליא פעורים כתיבת יד ראובן שכתב והחסשהוא
פוטר את שמעון מכל הביעות שבעולם - ומוחל לו עליהם - וראובן הביא
עדים לב"ד המעידים שראובן מסר מודעא בפניהם שהוא מוכרח ליחןלשמעון
פטורים באשר שיש בידי שמעון כחד מודעא בפניהם שהור יכול להעליל עליו וכדי
להוליא הכתבים מיד שמעון הוא מוכרח ליחן לו פטורים ולמחול לו על כל
תביעות - והנה העדים העידו עדותן בעל פה ולא נתברר בב"ד אסהמודעא
ואינן זוכרים באיזה יום מסר מודעא זו בפניה׳ ולא נתברר בב"ד אסהמודעא
זאת הי׳ קודם הזמן שנתן הפטורים או אח"כ: ומעתה שאל השואל אם יש
ממש במודעא זו בהעדים בעל פה :

תשובה נק"ע ה"מ סיי ר"ה סעיף ט׳ בהגה׳פסקמור"ס שטר מורעה בחין בו זמן וחין העדים כחן ולח ידעינו חי נעשה קודההמכר או אה"כ המודעא כברה ומבטליזהמקה מאחר דידעינו באונסי' מסתמא מסר מודעת קודם לכן עכ"ל מור"ם בהגה׳ וכהב הסמ"ע עם בס"ק כ"ה היינו טעמא דאורמים העדים על בהזקה דלא היו הותמין אם לא שידעו שהיתה קודם המכירה עכ"ל : אמנם בחשובת מהר"י טראלי בספר שני סימן מ"ג דף צ"ט בדפום פיורדת מפקפק על הטעם בכתב הסמ"ע דעדי המורעי אים צריכין להקור אם עדיין לא מכר והעדים מעידין רק על האונם בלבד ואחייכ יברר המוכר שהמודעה הי'קודםי ע"ש בחשובת מהריי טרחני שהחריך בזה • וחני חומר דדברי הרב מוהרי"ט נכונים חם היה המודעת על דבר באין לו קול כגון במכירת מטלטלין וכיולא בזה באין לו קול בזה לא אמרינן שמוטל על עדי המודעא להקור אסעדיין לא נעשה דבר אבל במכיר׳ קרקעות דקיייל שיש לו קול ואמרינו ציי אהריות טעות כופר כוא דעדי בקנאה מוליחים הקול בזם בפיר שידסברת הכמ"ע וחמרינו דמוקמינו העדים חחוקה דלא היו חותמין אם לא ידעו שהיחה קודם המכירה דאף שאיובעדים צריכיי להקור אימת היי המכירה מ"ת היכא דידעו שכבר מכר אינן רשאים להתום על מודעא בדבר שיודעים ביש רמאות שבמוכר ברולה לערער על המכירה צמודעה שנעשה אהר המכירה ואףשהעדים יודעיםבאונסי' מימ אסלא מסר מודעה קודסהמכירה המקח קיים הףשהי׳ באונם דהת קיימ"ל חלוי׳ וזבין הוי צינא ומעתה דברי הסמ"ע שרירווקיימין אסבי׳במודעא על מכירת קרקעות

בקנין דבום קיי"ל דאית לי׳ קול וא"כ אם כבר היתה המכירה מסתמא עדי המודעת ביו הדעין ממכירה זו ולח ביו רשתין לכתוב כהב מודעת תכבם, יודעין בהמודעא היא בלא כדיןבהיא אכר המכירה והיי להם למנוע להוניא מידם מכשלה והיי להם להרהיק מדבר בקר דהא לשון המודעא בלשוןעתיד בהוא אונס למכור נכסיו וזה הוא שקר דהא כבר מכר אמנם אם הית" מסירת מודעה על מכירה מטלטלין הו עסק התר שהין לו קול בזה נדקו דברי מהר"י טראני שאין על העדים להקור אם כבר נעשה מעשה קודם המודעתי אך בגוף הדבר לכחורה יש להמוה על הסמ"ע מתי דוהקת להוסיף עוד טעס על טעס שכתב מורשם שם בהגה׳ דמחהר שידעיתן צאונסי׳ מסהמא מסר מודעא קודם לכן ונראה לי לומר שהוכרה הסמ"ע להוסיף טעם זה הואיל ומור"סבד"מ בסיי ר"ה כתב דין זה בשם מרדכי ישן. וו"ל מואתי כתוב במרדכי ישן דאס יווא שטר מודעא כתס ואין בו זמן ויונא על איזה שטר מכירה או מתנה אז מודעא כשירה ומבטל המכר או המתנה וכן נרחה לי דמאחר דידעינן באונסי׳ אלא דלא ידעינואי מסר מודעה מסתברה מודעה זהת נכתבה קודם המכר או המתנה ומבטלינוהמכר או מתנה מאחר דידועה דבאונס נעשה כן נייל עכ"ל מור"ם בר"מ והנה ים לדקדק דטעם שכחב מור"ם בד"מ הוא מספיק אם המודעא הוא על מכר בזה שיידלומר הטעם משום כיון דידעים בחונסיי מסחמה מסר מודעה קודם המכר חבל מודעת שהית על המהנה בזה לח שייך טעם זה דהת פסקינו׳ לעיל סעיף ו׳ במתנה או מהילה אם מסר מודעא קודם אעפ״י בהיט תנום הרי המתנה תו המחילה בטל אף בלא ידעינן באונסיי יהגי בגלוי דעת הנותן שחינו רולה להקנות בכל לבו וחז לח קנה המקבל מתנם וגם מהילה מתנה היא עיין בס קון וא"כ קשה איך כתב מור"ם טעם זה בד"מ על דברי מרדכי ישן שכולל מכר ומתנה בהדא מהתא וזריכין אנו לומר דבחמת מור"ם כתב טעם זה להכריע ורק במודעה בנעבה על מכר ס"ל מטעם זה כפסק המרדכי ישן אבל לא במודעא שנעשה על המחנה וכן רחיתי בהדושי חושי השם הנדפסים ברי"ף במרדכי פרק חזקת הבתים במבית דין זה של מרדכי ישן וכתב ור' ינחק ומהר"ם חורו במכר חבל לח בשטר מתנה משום דבמחנה חין להעדים להקור שום דבר הוחיל וחיטצריכין לכחוב וידענו באונסי׳ משא"כ במכר עכ"ל הרושי אנשי השם הרי מבואר כדברי הג"ל שכן הוח דעת מור"ם לפסוק כהולקין על המרדכי ומהלקיסבין מכר למתנה ולכן בהגהת השלהן ערוך נקע מור"ם רק מכר והשמיט מתנה משום דהרמ"ח ס"ל כדעת רבינו ינחק ומר"ם שהביח בחידושי חנשי השם הנ"ל חמנם חעפ"כ לריכין חנו לטעמח שכתב הסמ"ע דמוקמינן העדיםעל בקוקה דלה היו הוחמין על המודעה חסלה שהיו יודעין שהיו קודם דלדעת המרדכי ישן דלא מהלק בין שטר מכר למחנה אינו מספיק טעם שכהב מור"ם • ע"כ דחיכח עוד טעמח חהרינה בזה חשר שייך ג"כ במתנה חד מ"מ לא יתייבב הקוביא על הסמ"ע דכתב טעם זה על דברי מור"ם בהגה׳ והרי מוכח דמור"ם לח ס"ל טעם זה דחל"כ ה"ל למור"ם לנקוע נס מתנה :

ורנה, עוד יש נפקותת לדינת בין טעם שהבית מור"ם ובין טעם שכתב הסמ"ע כגון שהעדים לת כתבו המודעת רק שהעידו בעל פה בפני הבית דין שפלוני מסר מודעת בפניהם ולת ידעו הזמן תם הות קודם המכירה הו חברי כן דלטעמת שכתב הסמ"ע לת שייך בזה חזקת העדים דהת לת התמו המודעת כלל. ועתה כשמעידין בפני הב"ד הרי תומרים שלת ידעו הימת מסר המוכר מודעת אם תחר המכר תו קודם לכן ח"כתין עדות המודעת מבעל תת המכר ומכר קיים תמנם לטעי שכתב מור"ם דמתחר דידעינן בתוכם מסתת מסר מודעת מסר מודעת מסר מודעת מסר מודעת מסר מודעת מסר המכר בעל והעדות

: המודעת קיים ומעתה בנדון דידן שהמודעת הי׳ על שטר, מהילה שנהן רתובן לשמעון והעדים מעידין שמסר מודעה בפניה׳ הך לה ידעו בהיזה יום מסר ראובן מודעת בפנים׳ ותי תפשר להתברר חם המודעת היי קודי המהילה או אחריכן לא מבעיא לדעתי ר׳ ינחק ומור"ם שהביא בחידושי אגשי השם שחולקין על המרדכי ישן במודעה שהיה על המחנה בודהי המודעה בטלם דהת מחילם מחנה הית כמו"ש בש"ע סעיף ו׳ חלת תפילו לדעת המרדכי ישן דמשוה מתנה למכירה היינו היכא שהעדי" התמו המודעא בזה שייך טעמח שכתבו הסמ"ע דמוקמים העדי" על ההוקה דלח היו הותמין אם לא שביתה קוד' המתנה משא"כ היכא דעדי לא התמו המודעה רק שעתה מעידין בפני ב"ד שמסר מודעה ליתה להחי חזקה כלל כנ"ל לכן לעב"ד בנדון דידן שלח נתברר בחיום יום מסר מודעה בעל המודעה ושער פטורי׳ שים לשמעוז מראובונבאר בחוקפו עד שיברר שמסירת מודעא כיתם קוד שנתן הפטורי׳ גם לח שייך לומר כיון שמידי ספיקח לח נפקח נימח יד בעל השטר דהייט שמעון שהוח בעל השטר חשר בידו הפטורים על כתחתונה ..

התחתוכה זה איט דכיון דשמעון הוא המוחזק וראובן בא להוציא ממט ע"י המודעה על ראובן להביא ראיה אימת מסר מודעה כדין המוציא מחבירו עליו הראייה י ועיין בתשובת מוהרי"ט הכ"ל בנחן כזה שהיי ספק אם המודעת היתה קודס שטר המכירה או אחרי כן שאמריט יד בעל השטר בל התחתוכה ע"ש במהרי"ט הייט במכירת קרקע אמריט קרקע בחזקת בעליה קיימת והלוקח בא בשטר מכירה להוציא בזה שייך לומר יד בעל השטר על התחתוכה משא"כ בדון דידן שהיא תביעות ממון שיש לראובןעל במעון מזה בודתי ראובן הוא המוציא ושמעון הוא המוחזק ועל ראובן להביא ראיה כנ"ל י ועיין בה"מ סי׳ מ"ג סעיף כ"ה במי שהוציא שטר הוב על הבירו וכתב בניסן שהם וזה הוציא שטר מחילה הככתב בי"ח ניסן של המציר כמהילה לבטל השטר משום דהמוציא מחבירו עליו הראיי של המביר כמהילה לבטל השטר משום דהמוציא מהפירו עליו הראיי ועל המלוה להביא ראים שהלוואה נעשה אחר י"ח ניסן הואיל והלום הוא ועל המלוה להביא ראים שהלוואה נעשה אחר י"ח ניסן הואיל והלום הוא

הק׳ שכואל סנ"ל לנדא

להרב הגדול המופלג בתורה ווראה כבור מוהרר ליב מעלים בחרב הגדול המופלג בתורה ווראה כבור מוהרר ליב מעלים

קיב כוה שהקשה על המהבר בש"ע ה"מ סי׳ שס"ו סעיף ב׳ דסחס וכתב הרועים וגבאי ומוכסיי חשובתן קשה וכוי ולפיכך יעשו בהן צרכי רבים וכו׳ והקשה מעלתו למה סתם העור והמחבר דין זם ולא חלקו אם בא לעשות תשובה ואין הגזילה קיימת דאין מקבלין מהן מפני כתקנה - הנה הב"ח הקשה זה על הטור והמחבר ומתרץ דהמחבר סמך על מה שכתב מקודם בסעיף איגני גולן מפורסם דאם אין הגוילה קיימת אין מקבלין מהן י והנה תירוץ הב"ח הוא דחוק דלא ה"ל להעור והמחבר לסתו׳ הלה לפרש כמו שהרח"ם במס׳ ב"ק דף צ"ד ע"ב מפרש דהך דרועים וגבאים וכו׳ מיירי בגזילה קיימת : ועוד קשה ידלא כ"ל להטור ולהמרבר להפוך הסדר וה"ל להקרים דין דרועי׳ וגבחי׳ וכו׳ וחח"כ ה"ל להביא החי דינא דתקנה דאם אין הגזילה קיימת אין מקבלין מהםי ולענ"ד נראה ליישב דעת הטור והמחבר דסבירא להו דהאי תקנה דאיז, מקבליז מהם כבבחו לעשות תשובה הקנה זו הוח רק חם יודע למי גזל ורולה להחזיר להנגזל עלמו בזה הקט שלח יקבל מהם • אבל אם אינו יודע למי גזל ומדינא צריך לעשות צרכי רבים בזה לא שייך האי תקנה שלא יקבל מהם-וטעם לדבר הוא על פי מה שפסקו הפוסקי׳ · וכן הביא הש"ך בי"ר סי׳ קס"א ס"ק י"ג בשם הריב"ש דגולן הייב להחזיר הגזילה רק על הגגול גזרו שלח יקבל מממ וימחול לו כל זה הוח כשבח להנגזל עלמו להחזיר לו שייך לומר שגזרו עליו שימחול לו ולח יקבל ממנו חבל בגזל וחינו יודע למי גזל במדיניצריך לעשויצרכי רביסוחיוהנגול לפנימ על מי נחמר שגורו עליו שלח יקבל ממכו כיון שהדבר שייך לרבים ומי ימחול לו כיון שאין הנגול לפנינו מהויב בות להחזיר ומה יועילו וכל זמן שאין הנגזל מוהל לו עדיין לו התשובה בלתי מחילת הנגזל והוי כטובל ושרץ בידו ולא שייך בזה לומר הפקר ב"ד הפקר • דע"י החקנה שלא יקבלו מהם עדיין לא נעשה הפקר דחלייכ למה חמרו והמקבל שהם חין רוח הכמי׳ טחה הימנו מום מוכח באם אין הנגזל רוצה למהול אין כופין אותו למחול ואי אמרת דנעש'הפקר ב"ד ה"ל למף את העול בלא יקבל י ועיון בסמ"ע סיי שס"ו ס"ק ג'י דמפרש אין רוח הכמי׳ וכו׳ היינו שאין הכמה וחסידות בקרבו והטור ממחבר הוכיחו דבר 21 מסוגיא דמס' ב"ק דף ל"בע"ב דקה שקיל וטרי"

על, הך ברייתא דתניא הגזלנין ומלוה בריבית שהחזירו אין מקבליו מהו ופריך הגמרת מברייתת דהרועין והגבתייוהמוכסי׳ תשובתן קשה ומחזירין למכיריו • ומתרץ מהזיריו ואין מקבליו מהם אלא למה מהזיריו כדי לנאת ידי שמים · ופריך אי הכי אמאי תשובתן קשה ע"ש בש"ס ולכחורה יפלא לפי מה שפירש רש"ד בר"ה חשובתן קשה שגולו הרבים ואין יודעי למי יחזיר עכ"ל א"כ גם אי ליתא להאי תקנה ג"כ קשה אמאי תשובחז קשה דממה נפשך למכירין יכול להחזיר להנגזל עלמו ובאין מכירין יכול לעשות לרכי ליבור כמו שתנישם בסיפא דברייתא · ויותר קשה על מה דפריךהגמ' ועוד חימח סיפח ושחין מכירין יעשה בהן לרכי ליבור הח גם בבח דסיפח ים לאוקמי בבא לנאת ידי שמים דכמו שמוקי מהזירין דרישא בבא לנאת ידי שמי׳ כמו כן יש לאוקמי הסיפא דיעשה לרכי ליבור ג"כ בבא ללאת ידי שמים לעשות לפני׳ משורת הדין שאעפ"י שמחל לו אפ"ה רולה להחזיר לו : ומכה קושית זו הוכיחו הטור והמחבר זיל דתם חינו יודע למי גזל ולריך לעשות לרכי ליבור לא שייך ככא תקנה דאין מקבלין ומדינת לריך להוליא הגזילה מתחת ידו : ושפיר פריך הגמרא חימא סיפא וכוי כיון דסיפא ע"כ מדינא מיירי ולא לנאת ידי שמים דגריך לעשות לרכי רבים מדינא דמי ימחול לו כיון באינו מכירן וא"כ ע"כ גם רישא מדינא מיירי ולא לנאת ידי שמיצדהא בחדא מחתא מחתיטלתרווייהו מהיוריולמכירין ולאיכן מכיריו יעשה לרכי ליבור וקשיא על הברייתא דלעיל דתני ואין מקבליו מהן והמקבל אין רוח חכמים נוחה הימנו וקושי׳ הגמ׳ הוא כך בשלמא אם מדינא לריך להחזיר שפיר תני תשובתו קשה הואיל ולרוכין להחזיר הרבה דרועים וגבאים ומוכסים כל עסקיהם בכך ויש גול הרבה תהת ידסוכל אשר להם לא יספיק להחזיר לכל אחד מה שגולו ממנו . אבל אי מוקמת לנאת ירי שמים אמאי השובתן קשה ועוד אימא סיפא ושאין מכירין יעשו בהן לרכי ליבור ובזה בודאי מדינא לריכין לעשות לרכי ליבור דמי ימחול להם אם אינן מכירין למי גזלו וכיון שסיפא אינן מיירי בבח לנחת ידי שמים מכלל דרישה ג"כ מדינה מיירי וחיך תניה לעיל בברייתה דחין מקבלין מהזוהמקבל מהן חין רוח הכמים נוחם הימנו ומתרץ הגמרא לא קשיא כאוקוד׳ תקנה כאולאחר תקנה ומאי דמייתי בהאי ברייתא תשובתן קשה וכייל בחדה מחתה מכירין ושהין מכירין ברייתה זו נשנית קורם התקנה · ח"כ בגזילה קיימת עכ"פ מוכח מהתי שקיל וטרי דבחינו יודע למי גזול שלריך לעשות לרכי רבים ולכך לח הביתו הטור והמחבר גבי רועים וגבאים והמוכסים כאי תקנה דאין מקבלין מהם יוהנה ידוע דהרי"ף והרמב"ם השמיטו כל האי דרועים וגבאים ומוכסים שחשובתן קשה ומחזיריו למכיריוולשחינו מכיריזיעשו לרכי ליבור את כל אלה השמיטו ועדיין כא נחברר לי דבר ברור למלוא טעם בוה י ודברי הסמ"ע בריש סיישס"ו אינומובניו לי דכתב על מה שכתב בש"ע גולו מפורסם שעסקיו בכך ותשובתו קשה דגולן כי האי כל אשר לו אלא יספיק לו כשיחזור לכל אחר ואף כשהגולן הוא עשיר מ"מ כיוודילטרך לבובו הרבה ולהוניא מידו ממון הרבה לא יהזיר בחשובה . גם אינו יודע למי ישוב כיון שעסקיו בכך וגזל הרבה עכ"ל הסמ"ע · ודבריו איטמדוקדקים דבשביל כרשאינו יודע למי שישיב עדיין אין תשובתו קשה דהא יכול לעשות לרכי רביי וכך סים להסמ"ע לומר דכיוןשגזל הרבה ואינו יודע למי גזל אינו יכול לשער כמה ישיב ועד כמה יעלה הערך שיעשה ממנו לרכי רבים י ולכךתשובחו קשה ובזה ליכא תקנה שלא יקבלו מממ כמ"ש לעיל ודוק: דברי ידידו

הק' שכואל סג"ל לנדא.

השמטותי

בתשובה ד' קורם ר'ה אמנם לשון הה"מ נשמט:

רעיין פרק הרש דף קי"ר ע"א דתני בברייתא קטן הבא לכבות אומרים לו אל תכבה מפני ששביתתו עליהם מזה משמע דמנוה על שביתת קטן בבתה אמנס ר"י מפרש שם בעושה על דעת אביו ופירש רש"י שם שהתינוק נופה באביו ורואה שנוח לו בכך ואביו עומד עליו דהוי כאלו הוא מצוה לעשות וכן פסק הרמצ"ם בפ' י"ב מהל' שבת הל' ו' לאוקימת א דר"י דדוקא שהוא עושה על דעת אביו ע"ש מזה מוכח שאם בקטן עושה על דעת עצמו אינו מנוה עליו להפרישו הואיל ואיז שביתת קטן על אביו אמנס ברב המגיד שהביא בשם הר"ן והרשב"א דלא גרע מבהמה וכו' כל"ל:

. בתשובה פ"ב קורם ד"ה ולפי חומה הענין נשמש:

ארוך כתבי זאת בא לידי תלמוד ירושלמי עם פי׳ קרבן העדה וראיתי שהוא מפרש כוונת הירושלמי דב״ה אזלי לשיטתייהו דהואיל וסבר דאפ ילו בשביל בהקדיהה את תבשילו מצי לגרשה וא"כ אפי׳ אם מגרשה בשביל ערות דבר אפ"ה יש לחש ביאמרו שהיה מגרשה בשביל שהקדיהה תבשילו ואינה מאוסה בעיניו ובא עליה אבל לב"ש דלא מצי מגרשה כי אם משום ערות דבר ליכא למיחוש שיאמרו שבא עליה כיון שהיא 'מאוסה עליו ע"ם בפירוש הקרבן העדה ולדעתי אהר מהילת כבודו שגה בפירושו הזה דהא תינה בפלוגתא דב"ש וב"ה במגרש את אבתו ולנה עמו בפירוש אחר בייך לומר לב"ם חיים שיאמרו בלא מחמת ערות דבר מגרשה ובא עלים אחר הגירושין לבס קידושין והיא אשת איש אבל מה יענה הרב קרבן בעדה בפלוגהת דב"ם וב"ה בגט ישן דגם בהחי פלוגתת אמר הירושלמי דב"ם וב"ה חולי לשיטתייהו כמו שמפורש בתום' במס' גיטיו דף ע"ע ע"ב בדים ב"ם בזה אין מקום לפירוש הרב קרבן העדה דמלבד שמדברי הבית שמואל מוכח דכתב בש"ע אה"ע סי' קמ"ח ס"ק ד' ובסי' קמ"ע ס"ק ד' דהיכא דמגרעה בשביל זמת מצי לגרשה בגט ישן הרי מוכח דלא היישינן לב"ה שהבריות לא ידעו שגירש בשביל ע"ד ויאמרו שגרשה בשביל הקדחת תבשיל אף גם זאת דברי הרב קרבן העדם אין להם שחר דהא ודאימה׳ דחיישיט בגע ישןשיאמרו גיעם קודם לבנה ויוציאו לעז על הולד שהוא פגום לשיטת הירושלמי דב"שוב"ה אזלי לשיטתייהו ע"כ לריכין אנו למוקי פלוגתא דב"ש וב"ה בגט ישן דעדיין ליכא כאן ולד דאם מיירי שכבר ילדה ולד אן ביודעין בהיא מעוברת אחר כתיבת הגע קודם הנתינה בזה ליכא למימר דטעמייהו דב"ש דמתיר לגרש בגע ישן הוא משום דמזוהמה עליו בא[הזינודילדה או נתעברה ממנו ולה היחה מזוהמת עליו אלא ע"כ צ"ל לשיטת הירושלמי דלא כמו שמשמע קצת מפי' רש"י בד"ה גטה קודם לבנה אלא דהירושלמי מוקי פלוגתייהו דב"ש וב"ה דעדיין ליכא כאן ולד ועדיין לא נודע אם היא מעוברת רק דהיישינן שמא בא עליה קודם נתינת הגע ונחשברה בין כחיבת הגט לנהינה ויאמרו שהולד פגום ולכן לב"ש מוחר לגרש בגט ישן דלב"ש לשיטחייהו דסברי לא יגרש את אשתו אא"כ מלא בה ע"ד ליכח למיחוש שמח בח עליה חהר כתיבת הגט קודם הנתינה ונתעברה דכיון שכתב גט לגרשה בודחי מנח בה ע"ד והיח מזוהמת עליו ובודחי לא בה עליה וב"ה לשיטתייהו דמני לגרש את אשתו בלי ע"ד אינה מזוהמת עליו וחיישינן שמא בא עליה אחר כתיבת הגע קודם הגתינה ונתעברה ויאמרן בגיטה קודם לבנה ויוניאו לעז על הולד שתלד שהוא פגום ומעתה נדהה הפי׳ של הקרבן העדה דחיך שייך לומר ולפרש טעמא דב"ה דגם היכת שמגרש משום ע"ד נמי היישינן שיוליתו לעז על הולד וים מרו שנתגרשה שלח ע"י ערות דבר וגטה קודם לבנה הח ע"כ עדיין לח נודע חם יש לה ולד דחל"כ מ"ט דב"ם הא חזיכן דלא היתה מזוהמת עליו כיון דילדה בודאי בא עליי ועכצ"ל דמיירי דלא ידעינן אם נתעברה רק דחיישינג . שתא בא עליי ונתעברי א"כ מ"ט דבית כלל דאסרי לגרש בגט ישן אם מגרשה בשביל ע"ד הא ליכא למיהוש שמא בא עליי קודם הנחינה ונחעברה בא ביא מזוכמת עליו וב"ה בודאי לא פליג על האי פברה דמזוכמת עליו כמו שנתבאר לעיל ועיין לקמן בהשובה פ"ט חזרתי על דברי הירושלמי הזה והוספתי בח"ל לפרש דברי הירובלמי דב"ה אזלי לשיטתייהו דכיון דס"ל דמני לגרש בשביל דבר קל שוב אין הב"ד והעדים חוקרים מפני מה הוא מגרש ולכך הנישי ב"ה חמיד שבא עליי הואיל ולא מדע לב"ד ולהעדים הסיבה של הגירושין ושמא גרשה בשביל דבר קל ואינה מזוהמת עליו ובא עליה אם אי אפשר לומר דעדיין קשם למה היישי ב"ה בלנה עמו בפונדק אהר לספק קידושין ואם נשאת לאחר הגא ואם הלך המגרש למדינת הים. תחעגן והשב כמו שמבואר בש"ע אה"ע סי' קמ"ח בב"ש ס"ק ד' וגם למה אוסר לכתהילה לגרש בגע ישן אמאי לא התקינו שהב"ד והעדים יחקרנ על מה ולמה הוא מגרשה ואם נודע שמגרשה בשביל ערות דבר אז ליכא למיחש לשום דבר :

מפתח כולל מהתשובות

על מה אדניהם מהמבות

ז דין לילית בעות עובד כוכבים ומזלות וביתור דברי המג"א סי' י"ד סק"א וביתור דברי נודע ביהודה מה"ת סי"ד סי' קע"ה :

דיז ראועות של תפלין שמושחים בשומן של דג טמח המובא במדע ביהודה מהית ח' א"ח סי' ג' :

ביתור דברי הגמי במסי תמורה דף כ"ג ובמסכת מנחות דף ו' ע"א בדרשת מן המשקה ליבראל מן המותר לישראל :

ביחור הגמ׳ במס׳ שנת ק"ח ע"ח מה שהשיב ר"י לבייהוסי :

פלפול רהב בסוגי׳ דמס׳ ב"ק דף ק"א ע"א וע"ב אי הזותא מלתא היא זדין בגד שנכעו בקליפי ערלה ושביעית • הקירה אם יש נפרוך חומרת ל"ח נגד חומרת עשה אם הל"ת המור מן

י עוד בענין רלועות של תפילין שמושהי' בשומן דג עמ'

מנות עשה

הערה בדברי הראב"ד בהשגות בפ"ד מהלי מ"א הל" כ' דפסק כר"ש במס בטורות דף ז' :

עור בסכו בשתן של שביעית במשנה במס' שביעית פ"ח משנה ט' : הפילין שכתבו הרש שתינו שומע וחינו מדבר (ועיין בהשמטות) :

המי׳ גדולה בברייתא במס׳ גיטין מ״ה ע״ב ובמס׳ מנחות מ״א ע״ב שתני סת״מ שכתבן עובד כוכבים ומזלות ועבד ואשה וקטן והשמיט הרש :

ביאור הדרש וכתבתם וקשרתם מי שהוא בר קשירה : ביאור דברי הרא"ש בריש מס' הולין דכתב הטעם פסול שהיטת עובד בוכבים ומזלות משום דדרשינן וזבהת מי שהוא בר זביקה :

הקירה על מה שהבי׳ הש"ם במס׳ יבמות ג׳ לימודים באסור לספות איסור לקטן בידים אם גם להרש יש איסור לספות לו איסורא :

ביאור דברי הש"ם במסי שבת דף קנ"ג ע"ב :.

ד עיר ביש צה קהל ספרדים וקהל אשכמים ויש הרם קדמונים לקהל ספרדים שלא ילכו להחפלל צביח הכנסת של קהל אשכמים ועתה נהמעטו קהל ספרדים ואין להם מנין עשרה אם מותר להספרדים להתפלל כמנהג אשכמים כדי שימלא להם מנין עשרה מאשכמיי שיבואו להחפלל צבי הכנסי של ספרדים :

7 אם יש ביד הקהל לתקולהכרית לכהנים לנאת בשעת קריאת התורה כדי שיתרבה מעות המנות שיעלה ביותר אם יש ביד הקונה מנות לקרות ישראל במקום כהן תשובה ע"ז שאיז רשות לתקן מנהג גרוע כזה ואם כבר תקנו לריכין לבעל המנהג הזה שהוא מנהג בורים :

לני קודש חבמישי קדובה במכרו טובי עיר במעמד חנשי העיר חס ינחו מקדובחן :

דן עיר אבר מהולה לה יש הרבה בתים בחוך שבעים אמה ושירים ובסוף בתים האלה יש ארוות כוסים ובתוכו דירה לפומר הסוסים אם יכולי? ללרף זה להבתים כדי למדוד תהום שבת מסוף ארו ות סוסים הזה: ביאור תשובות נודע ביהודה מה"ת סי' מ"ז בדין דיר וסוהר של בהמות המים על הרמב"ם בהשמיט דין זה של ארוות סוסים המפורש בש"ם מסי

עירובין דף נ"ה ע"ב : כן יהודי ביש לו שדות חם מותר לזרוע שעורים שלשה ימיסקודם פסח: יחיד להתנהג במכירת המץ :

טסח שטר מכירה חתן שיסד אאמ"ז הגאון א"ל עס ב"ד. הגדק פ"ה ק"ק פראג : דין חשיו שנפל לחוך מי פירות מעורב במים אם מחמין : וביאור

דברי נודע ביהודה קמא הלק א"ח סי' כ"ב: . ביאור דברי משובה הנ"ל אי קיי"ל המץ נוקשה אסור מן פתורה או

מדרבנן:

רבינה דמתרן במם׳ יומה טומהה מה לה שכיה : בענין הכילה גסה הם נחבב כמו בלה כדרך הנחה וביחור דברי בחשובה

ל"ב מב"ת חלק א"ח כי' קט"ו : ין אחרוגי׳ בחלאן בככך לנוי סוכה אם מוחר ליטול מאוחן אהרוגי׳ מהסכך ביום ראשון של הג כדי לנאת בהם לנטילת לולב : ואם מהני בזה גילוי דעת בעלמא בלא הנאי מפורש לאמור איני בודל מהם כל בין השמשות : אם יש לנדך להקל בד׳ מינים שהם מוקנה לדחות איסור מוקנה שהוא רק

學是

מדרבת בכביל מנוה דאורייאא "נטילת לולב בילם הראשוג:
הקירה באתרוג בנפל מוסתקיובר בי"ט או שהוקנה למי סוכה אף שגוףה איסור
הוח מדרבת אפשה פסיל הין ההחורה משום שתין בו ניתר אכילה ולא מקרי
לכם כיון בההכמים הכקיעו ההיתר מטעם מוקנה:
מלפול גול דברי שנור במלב ברבני בכני לביי זה מחנוני במחי חוכה

פלפול על דברי שער המלך שהבי׳ רהי׳ לדין זה מסוגי׳ דמס׳ סוכה דף כ"ג ע"ח בעושה סוכה ברחש החילן דקחמר שם דמדחורייתה מחזי חזי רק דרבנן גזרו בו:

פכפול בחתרוג של תרומה טמאה שאינו אלא מדרבטן בתרומה פירות: הקירה באתרוג שהיט אסור באכילה כי אם בי"ט ואחר יו"ט הוזר להחירו אם יש לפוסלו משום שאין בו היתר אכילה: פלפול הרוך בדין אתרוג הבלוע מאיסור שהביא המג"א בסי׳ הרמ"ט בשם

השלטי גבורים שאינן יונחין בו . פלפול בדין אתרוג של ערלה דפליגי בו במס' סוכה דף ל"ה ע"א אספשול מטעם שאין בו דין ממון או משום שאין בו היתר אכילה · וביאור דברי

החום׳ שם ופלפול בדברי החום׳ במס׳ פסחי׳ דף ל"ח ע"ח במלה של טבל בשל כהן עלמו : פנפול ארוך ורהב אסקיי׳ל להלכתא מתנות שלא הורמו כמו שהורמו דמי׳

במסי קרוקין דף נ"ח ע"ח: ביאור סוגי' דמסכת הולין דף ק"ל ע"ב בדין מתנות שלא הורמו ופלפול בכמה מקומות בש"ם שהוזכר דין מחנות שלא הורמו: וביאור דעת הרמב"ם בזה • ותי' על קושי' הכ"מ בפ"ג מהל' מעשר שני הלכה י"ז שהקשה סתירה בפסקי הרמב"ם בדין זה:

המי׳ על הריטב׳ א בהדושיו למס׳ מכות דף כ׳ ע״א שכתב מה דאמרינן מתנות שלא הורמו כהורמו דעי׳ הוא רק להומרא ולא לקולא: סתירה על דברים האלה מכמה סוגיות הש״ם דאמרינן אף לקולא כמו שהורמו דעי׳: זין שנית על ענין אתרוג של טבל ותרומה טמאה ואתרוג המוקלה וביאור דין אתרוג שאין בו היתר אכילה:

יה קטן בהגיע לי"ג בנה חם מותר לעבור לפני התבה .

יש ר"ח אדר שהל בשבת וטעה הקורא והתחיל לקרות פרשת שקלים קודם לפי ר"ח ומכר באמנע הקריאה אם נריך להפסיק י וביאור דברי

נ"ב מה"ת הלק א"ה סי' י"א בזה : כ כלל במה דקי"ל הלכתא כרבא נגד אביי הוץ מיע"ל קג"ם אם זה הוא גם היכא שרב אשי או סתמא דתלמודא אזלי אליבא דאביי :

לה החי כללא דהלכתא כרבא נגד אביי הוא רק בדינים הגוהגים בזמנים אבל לא בדינים שהם הלכתא למשיהא :

כלל אי קיי"ל כרבא נגד ר"כאף בר"ל הוא רבו של רבא : וביאור דברי הרמב"ם בפי י"ב מהל' נדרים הלי ד' ה' :

בב אנשים שהיו בפורים בדרך ולא הי'להם מגילה לקרות בו:אם מחויבים לומר הלל במקום קריאת המנילה :

ביאור דברי המג"א בח"ח סיי חרנ"ג ס"ק ז' דנקט טעמא דרבא דלא קרינן המגילה בפורים משום דאכתי עבדי דאהשורוש אט : ביאור דברי הגמ' במס' פסחים דף קי"ז ע"א הלל זה מי אמרו וביאור פלוגתא דתנאי שם :

אם הלכה כרבא נגד ר"ל היכא דפליג עליו בפניו בלשון אחקפחא: ביאור הכלל דאיןהלכה כחלמיד במקום רב:והלכת־כבתראי מאביי ורבא ואילר:?

בן שומט אחד נפל למשכב וכאשר הכביד חליו שלח לקרוא את הרב וכאשר בא אליו הרב אמר שרונה להחודות על הטאיו ואיש לא הי׳ עמהם בחדר ואמר השומע דרך וידוי להרב שבנעוריו נכשל בביאת ארמית ועתה נכשל בשתיח סתם יינס י וסמוך להליו מוא המשה פעמים הסכין פגום אחר שחיטה והכשיר הבסמות האלה י וכאשר שמע הרב דבר זה בדק אותו אם הוא שפוי בדעת וכאשר ראה שדעתו מיושבת שליו הלך הרב והטריף כל כלי ראשוןשל בעלי בתיסאשר לא ימלט שום אחד מהסשלא קנה ובישל בשר מבהמות האלה. ובחוך יומים עמד השומע מחליו והעמיד לו הרב משגים אחד שישגית על שהיטתו ; אמנם אח"כ נכנס רום אחרת בהשומע ואמר לא פעלתי און ומכחיש את הרב ומכחיש את כל הוידוי אשר החודה להרב ואמר שהכל שקר ומעולם לא מלא את הסכין פגום אחר שהיטה; ושאל השואל השואל אם הרב נאמן בזה ואם יש לדון בו דין עד אחד בהכחשה בדין

מפתח בולל מהתשובות

דין שהיעת בהמה תוך זא ימים אחר הלידה אם הוא איסור דאורייפא או אם הוא רק איסור דרבנן :

בר שוהע שהמר על העבה שמכהק הסירכות קודם שבא השוחע לבדוק . הריחה אם השוהע נאמן נגד העבה :

ודין הכם שחסר שחין הבירו רשחי להתיר:

בן דין טרפש הכבד שנסרך כבית הכוסת ונמנא שם מחט בבית הכוסת:

כן דיו הלב שבין צלע י"ח לצלע ייל ביהודה מס"ה הלק י"ר סי ל"ח בוה :

בת חורו שמנחו במים שרתגו בו החורו קודם הביכול יתושים קטנים :

במן דג שקשקשיו נקלפי׳ בכלי או ע"י שרית בתי אפר התבואר בנודע ביהודה מה"ת חי"ר תשובה כ"ה:

דין דג שבת לפנינו עם קשקשים חם לריכי׳ לבדוק חם הם נקלפי׳ או חם יש לסמוך על רוב דגים שיש להם קשקשי׳ המה נקלפי׳:

דין אם יש לסמוך על הרוב בתקום דחיכא לברורי ודעת הפוסקי' בזה : פלפול ברוב התלוי במעשה

ל דבר שים בו ס"ם חו חוקה להחיר תי תמרינן ביכת דחיכת לברורי מברינן ולת סמכינן לת על ס"ם ולת על חוקה:

לב מומן שבישלו בכלי של בשר ואח"כ נחנו החומן על דגים שעונו בהמאה :

משיב על דברי השוחלומוכים דמה דקיי"ל דדבר הריף מעלי' לי' לשבה החי מדין דחורייתה :

מבאר מלתא בטעמא למם המרינן בחיסור שנפל לתוך הבשיל של היתר מין בשאינו מינו והוח שפק אם יש ששים נגד החישור למה כח אמרינן דמותר משפק מטעם שהתבשיל הוא בהזקת היתר:

לג פלפול בדברי הט"ז בי"ר סי' קי"ז ס"ק א' שכתב דבר שההיתר מפורש בתורה אין כה ביד אדם לאסרו

ישוב על קושיי נ"ב מה"ת הי"ד סיי ס"ב על דברי הט"ז:
מהזיק קושיי החוסי דף ג' ע"ה בד"ה ר' ישמעאל אומר רשות הסר
ג' מנות ממנין תרייג מנות מדהה ישוב על קושיי זו שהביא בהקדמת

ידי מכם על מדרב רבם בכם הגהון מהר"ד אפפעוהיים: כלה בכמיע פלפול ע"ד הקופי במדע ביהודה מה"ת ה'ח"מ פי' ו' למה בכמיע

לך פלפול ע"ד הקושי בטודע ביהודה מה"ת ה"ח"מ סי"ף למה בשנוים הרמב"ם דין קמילה בכלי וביאור פלוגתא דראב"ע ור"י ור"ע בפולעת ש"ז וביאור פלוגתא דרב ושמואל אי ילפינן שעה מדורות .

לן ביאור דברי מהרא"י בפסקיו סי' מ"ז בדם הנתנא על עד הבדיקה וענין הרגשה באשה שמוצאת דם וביאור דין רואית דם מ"ת וחליות הרגשה במי רגלים או בסיבה אהרת שהיה ששואל נבוך בפרעים האלה . לעל ענין הנ"ל וביאור דין תליות הרגשה עד היכן יש לתלות האי הרגשה בסיבה אחרת :

לת אשה שחמרה שרחתי דם מית והקירה גדולה אם היא נאמנת על כך ונא ביים כן שמא עיניי נתנה באמר:

וביחור דין מלתא דעבידא לאגלוי׳

לם דין כתם הנמלח על הנייר י וביחור דברי נודע ביהודה חי"ד פי'ק"ה:

מסיק להלק בין נייר בלנו שנעשה מבלוי בחבות או מעשבים כתושים שהוא מעשה לבדים זה בודאי מקבל טומאה אבל נייק שהיה להם בדורות הקודמים ועדיין עושים כן במדינת הודו מעלים או ירקות זה אינו מקבל טומאה יביאור דברי רש"ו"ל בפ" קרושים בקרא דשעטנו לא יעלה עליך בלל היכא דאיכא איבעי" דלא איפשטא ואיכא איבעי" אחריתא באת"ל נקעינן להלכה כהאי את"ל :

דין כל שאינו מקבל טומאה אינו מקבל כתמים: כלה שאירע טבילתה סמוך לוסתה אם יש להתיר הבעילה ראשונה י מב אשה שישלה כאב עינים ורופאיסגזרו עליישלא תרהן עיניי במים איך תתנהג בהפיפה ובטבילה .

מופר שטעה וכתב בפי לך לך בפסוק הי אלקים מה תתן לי ששם הראשון ראוי להיות אדני ושם השני הוי׳ וטעה הסופר וכתב שם השני אלקים כקריאתו אם מותר לקדור השם שנכתב בטעות :

בד ביאור טעם האוסריו לקדור את השם ..

מה בכתב הפ"ה בי"ד בכללי ס"ס כלל י"ה דהיכא דאיכא ספק אחד אין לעשות בידים עוד ספק כדי שיחיה ס"ס אם דין זה סוא מוסכם מכל הפוסקי׳ בלי חלק

מוך אשם שהפילה התיכה ולא הביטה בו אם ניכר בו ריקום אברי׳ וביאור התשובה בנודע ביהודה מה"ת הלק י"ד סי׳ קפ"ח :

בן עודעלענין הניל :

בות ביאיר דברי הרמב"ם והר"ש בפי׳ המשנה בפ"ג ממקואות דלא אמרינו ספיקא דאורייתא לחומרא אלא בדבר שעיקרו מן התורה ופרושו מד"ם אבל דבר שעיקרו מהלכה למשה מסיני ספיקא לקולא . פלפול ארוך במה דקיי"ל ספק ערלה בח"ל מותר וביאור דעת הרמב"ם שכתב ז׳ מיני עריפות ספיקו מותר חוץ מדרוסה שלאמר בפירוש בתורה :

אחרי כן אילן שנטעו בקיך ולא נודע אם נעעו קור׳ ט"ו אב או אחרי כן אימת נפלמו שנת ערלה י

עוד ספק בחילן שעקרו ממקומו ונעעו במקו' אחר ונכתר בו עפר סביבות השרשי ויש ספק חם הי' בחותו עפר כדי שיכול להחיות בחותו עפר י הקירה במה דקיייל ספק ערלה בח"ל מותר חם הוא דוקא בספק שקול אבל לא היכא דאיתהוק איסורא .

הקירה אם חזקת איסור פירות פועלגם על האילן לענין ערלה ואם חזקת גוף אחד פוענ על גוף אחר י מבאר שזה תליי בפלוגתא במסי כמבות י"ג ע"ב בראום מדברת דר"י סבר תאן דמכסיר בה מכסיר בבתה י מסיק שים בזה פלוגתא בין גדולי ראשוניי רש"י ותוסי ורמב"ן זיל אם הזקת גון אחר פועל על גוף אחר :

מישב לדעת הרמב"ם דסבר דכל הספיקות מותרים מן התורה לענין מאי נאמר הלכה למשה מסיני דערלה בח"ל מותר :

ביאור משנה בפ"א ממס" ערלה משנה ג' אילן שנעקר וסלע עמו : בקרל שקבלו עליהם שלא יתעסקו במין סחורה אחד ויש להם מאות" סחורה מקודם התקנה אם גם זה הות בכלל התקנה :

נא עוד על ענין הנ"ל וביחור דברי נודע ביהודה מה"ת הלק י"ד סיים"ד:

בד דין נדוהו בהלום דפסקינן בש"ע י"ד סיי של"ד סעי' ל"ה דלריך התרה ובעלמת קיי"ל חלומות חינן מעלין וחינןמורידין ופסקינןלהלכה בש"ע י"ד ס"ם רנ"ע דתם חתרו לו בחלום מעות שהניח לך חביך במקו" פלוני הם וכך וכך הם - ושל מעשר הסיוהלך ומנת במקום ובמספר שתמר לו בעל חלום תפ"ה חין בהם דין מעשר:

ישוב על זה : חקירה בענין הלומות מאחה סיבה הם : ויש הלומות האתרו הצ"ל שהם הלקך סי מנבואה · ויש הלומות שאין בהם ממש · והקירה בענין הגבואה · ודינה במניברות בנונינות האלה :

ודעת המהקרים בעניינים החלה : [ג יברחל שיש לו שדות וח"י מובכר לו להרוש שדותיו חם מותר ללוות להח"י להרוש בכלחים שור והמור :

ביחור דין שליחות לח" . וביחור דין חתירם לח"י שבות :

בר בכור פער רהם בלז נימל מפני חולשת והגיע יום ל"ת תם יש לעשות פדיון בכור קודם שנימל :

יבוב עמ"ם בנודע ביהודה הרחשון הי"ד חשובה נ"ו בחשת כהושהלך בעלה למדה" שיש לה שני הזקות הזקות היים של בעל וחזקת היתר

של האשה שמותרת לאכול תרומה : פלפול בדברי מהרי"ו בתשובה שמחשב להני תרי חזקות לחזקה אחת : [[הקירה בקטן שהגדיל אם אמרינן שברגע זו שנעשה גדול באים עליו

כל ההיסוריו בבת חהת ולח שייך בי׳ לומר חיו חיסור הל על חיסור: וביחור דברי התשובה בנודע ביהודה מה"ת הח"ח סי׳ קי"ח בעניו זה

הכרעה לזה מסוגי במס יבמות דף ל"ר ע"א בשופעת מחוך י"ג גאחר י"ג: נו מ"ש בלל"ח למס' פסחים דף נ"ה ע"ב. דאיסור אכילת פסח בטומאת הגוף לא הל על איסור בלא למטיו אם אפשר בי' איסור ב"אבקטו

נה אחד שהזמין אבן לניון על קבר אביו ונחוב בו שם אכיו ומפני איזם סובה לא אסתיי׳ מלחא להעמוד האבן הואח לניון על קבר אביו ונתעכב הדבר כמה שנים וביני ביני נשכח מקום קבר אביו ובהמשך הומן מח גם הבן אם רשאיםבניו ליקח אבן הואת להעמידה לניוןעל קבר אביהם ולמחוק שם אבי זקנם ולחקוק בה שם אביהם:

המנחוק שטיוב יקני יישוב בחולב קבר לחביו וכו במס מכהדריודף מ"ח ע"ח; ביחור פלוגתח דת"קור"ש בחולב קבר לחביו וכו במס מכהדריודף מ"ח ע"ח; במי שקבר מתו ברגל ונוהג שבעה חתר הרגל חם הקרובים מחויובים

לתתאבל עמו ולשנות בגדיהם בשבת שאחר הרגל: ס אבל בערב שבת אימת פוסק ממנו האבלות אם הוא דר בכפר במקו" שאין שם זיבור לקבלת שבת ;

פחין שם ניבור נקבנת שבת: ישוב דברי התום׳ במס׳ מ״ק דף כ״ז ע״א בד״ה מן המנחה ולמעלה:

בקטן שתח אביו ובחוך יתי השבעה נעשה צר מנוה אם הייב בדיני אבילות:

מושל עיר שרונה לעשות דרך רבי ולהעביר הדרך על קברייהודים ברלפת אבנים אם בני בעיר מחיבים לבובו הרבה לפיים את המושל לעקס הדרך ולנטותו למקום אחר:

סג . בית קברות ישן נושן אשר פסקו לקבור שם מתים יאתר ממאה שני"
וכשר אדון העיר רוצה להרחיב בנין הארמון שלו והוא זריך לאותו
בית הקברות הישן להכניסו תוך הבנין ורוצה לקנת הבית הקברות הזה אשר
כעת אינן זריכי לקברות במהיר כסף או בהליפיזעל שרה אחרת ואיאפשר
להיהודי לסרב בזה נגד שר ומושל העיר פזיהפוף להם לאויב ובירו להמציא

להם לרות רצות וגם הוא ביד המושל ליקח בחזקה שלא ברלוכם: סד אם מותר לפתוח קבר כדי לראות אם יש להמת סימנים בגופו

כדי להתיר האשה מחבלי העיגון : סה על ענין הנ"ל :

בו עוד על ענין הג"ל:

כן אשה שמת בעלה ויש לה בנים ממט ונתעברה בזטת ואומרת שמאחי בעלה נתעברה והוא מורה לדברי׳ שממט נתעברה והלכו למקום שאין

שאין מכירין אותם ונשאו זה לזה בהופה וקידושין אם הולר בן זנט בזה הוא ממזר ודאי או אם נימא במא העברה מאכר וכבם שזינההם זהר בעלה זינהה גם עם אחרים:

ביחור כוונת רש"י ריש מס' סנהדרין בד"ה המיחונין בגה משו"
כל מה דתקנו רבנן כעין דחוריית היקנו אם. בוונה הוא
כעין דחוריית כמו גע או כמו הלינה וגע אינו צריך ב"ד בלבה .
רבית דהוריית כמו גע או כמו הלינה וגע אינו צריך ב"ד בלבה .
וביחור דברי הגם' בנודע ביהודה מהדורת הניינת המ"הע בובה קי"ד:
השגה על דברי מהרם ביף בם :

שם נשר א' קידש בתולהבטבעת של נחושת בפני ב'ינים ועד איתמר בלא ראה נתינת הטבעת מיד הנער כיד הבתוי, ועד השני חתר שראה נתינת הטבעת מיד הנער ליד הבתולה רק שא' הנתינה חמר לה הרי את מקודשת לי והנער והבתולי מכחישים חת עדים:
ביתור דין תוך כדי דיבור בקדושין וביחור דין שתי לאחר מתן מעות י

לי דין וסדר קדושין על תנתי בעת הצורךי ואם צרי נהוכיר בשעת קרושין על תנתיני הכתובה :

לא בענין קרושין ע"ת והשגה על הגאון מהררי אייבשין שרצה לאושיף עוד בדין קרושין ע"ת שנריכין להשביעם חת החשה שלא המחול לעולם התנאי:

פלפול אם גם גביהאשה שיוך לומר שאינה רוא בבעילת זמח:

עב ענין הכ"ל והשגה על הכס אד שרלה לומר שאף אם שאין להכליע ולומר שאין האשה רוצית בעילת זמת מידי ספיקא לא נפקא וש נורף לזה עוד ספק שמא הלה כפוסקים שאינה זקוקה לחח מומר לעוצד כוכבי ומולות - דהי לזה שא לעשות ס"ם בידים :

על כהן שנמת יתומה בחזקת בתוכה וביוסחתר הנשותיוהרחיק נדוד ונתערב כמה הדשיםי וכשחזר מנת חשתו מעצרת והית תמרה שמביתה רחשונה נתעברה והית בחזקת לנועה ובעלה הכן מתמין לדבריי - ויש שמפקפקים

בדבר לחום נאין אשה נתעברה מביחה ראשונה: פלפול בנודע ביהודה הראשון האה"ע זי' כ"ב שכחב מה שאמרו חז"ל אין האשה מתעברת מביאה ראשונה הוא רק ע"פ הרוב אבל מכל מקום אין זה מן הנמנע זיש נשים. שמתעברות מיאה ראשונה זכו כתב הר"ן ז"ל במשי יבמות:

סחירם ע"ז ממדש רבה פי לך לך שפליגי תנחים בזה - ישוב על זה : עד חשה שינה עלי קלת דלה פסקשוינתה תחת בעלה עם חיש חחר ויש ויש כחו עדי כיעור ועדי יהוד עם הנחשר . וגרשה בעלה מחמת

וים כחן עדי כיעור ועדי והוד עם סנחבד . וגרשה בעכה מהמת שאשה הודית לבעה שהדבר אתת שוינתה · ואח׳כ רונה הבעל לחזור ולישא אותה זה אשה . אמרת אמחלא על מה שהודית שזינתה · אם נאתנת לומר אמהלא לחזור מדדיי בראשוני שהודית שזינתה:

עד, על ענין הכל יהבעל עבר ונשא אותה גואין כה ביד הב"ד להפריש" אם יש השש ממורה בבני שיולדו להם לההויקם לממוריסתד"ם ולחוש

לדברי ר"ת הובא נחום" מס' יבמות דף מ"ע ע"ב בד"ה סוטה : צו ביאיר דברי הבי בנו"ב מהדורא תניינא האה"ע תשובה י"אלחרץ דברי

בה"ג שמהלק בידי זמת לחסור חשה לבעלה לדיני נפשות : פלפול בדברי ר"י בים" קדושין דף פ" ע"ח דסולקין על החוקה וחין שורפין

תרומה על חזקה : כלל חדש בדיני הזקו דאין סומכין על חזקה אא"כ החזקה היא בדדך היוב אבל לא בחזקה שביא דרך בלילה :

ען ביחור דברי הגה־בנ"ב מהדורא הפינח הלק אה"ע תבובה ע"ו דלח שיין שבועה להכהה את העד שמעיד על כחשה שנהקדשה דחמרינן מגו

שהית מבודם על תיכור מית השודם ב"כעל תיסור שבועה : קיבי׳ על דברי התוס' במס' כריתות דף מצע"ת ד"ה או דלמת :

ער ספק א"א שוינתה מהשב ספק סוטה ועבאה הכתוב כודחי · וביאור דברי נודע ביהודה מה"ת הי"ד תשובה ל"ה.
עם איש אהד נטבע בתר והעלוםו תיכף ואנשי שראו הטביעה הכירו את

לש איש אחד נטבע בפר והעלוסו חיכף ואנשי׳ ברחו הטביעה הכירו את בנטבע בהוח בעל אשה פלונית אם יש להחיר את האשה ע"י עדותו ולא היישינן באמרו בדדמי:

כלפול בסוגיי במםי יבמת דף קכ"א עיא מעשה בעסי בשילשלוהו ליסולת עלתה בידם כי אם רגל אחד י וביאור דברי הרמב"ם ז"ל בדין זה :

ביאור דין מקו' אם הוי סימן : ב איש אהד נטבע ונאבדיאהר כמה חדשי' נמנא אר' אהר מת ונרקב ערו'

בלי בגדי׳ כי היי מומו כמה שבועות תחת הקרח: פלפול וביאור פלוגתא דרבי ורשב"ג. בשדה שנאבד בו קבר אי אמרים היינו האי שאבד ועי.:

שחין לסמוך על סברת הר"ח מוותרדיין לומר שח" הי" הי בח לביתו" אפיי אם ליכח חלת הזקה אחת לחיסור אין לסמוך על סברת זו : בא עד שנעל צכר להעיד לחשה שמת בעלה אם יש לסמוך על

עדותו : פלפול על מ"ש בדץ זה בנ"ב הראשון האה"ע סי' כ"ט : ישוב דברי הרמצ"ם בפ"י מהל' שבועות שהשמיט דברי ר"פ במס' שבועות דף ל"ב ע"ב ככל מדים בעד אחד שהוא פטור:

בר ביאור פלוגתא דב"ש וביה בשלבי מסי גיעין דלא יגרש אדם אה

אשתו אא"כ מנא בה ערות דברי וביאור מה שנדפס בזה בנ"ב מה"ת בהג"ה בחתה"ע סיי קכ"ע :

פירום דברי הירושלמי הובא בחום׳. גיטין דף ע"ט ע"ב דטעמא דב"ש דכובר בפוטר את אשתו בגט ישן דאזיל לשיטתי׳ דלא יגרש אא"כ מוא בה ע"ד (ועיין בהשמטות):

פנ חם חדם יכול לגרש את אבתו ע"י בליהבעל כרחה ופסק כ"ב הראשון האה"ע סיי בי שכתב דאפיי קודם הרם ר"ג ג"ל איוביד ה בעל לגרש את אשתו בעל כרחה ע"י בליח :

פר על ענין הג"ל:

פר, נהרות שנקראים בלשון נקבה אם יש לכתוב דמחקרי או דמחקריא מבדר המובים.
בגעי (ועיין לקמו תשובם צא נתבאר דבר זה באר הטיב).
בראים שהוא עתיסחליסועתים שוטה אם החשה יכולה לעשות שליה קבלה
...שישתין שסבתקום הבעל ולכנון והשעה שהוא חלים לקבל הגע מיד הבעלי
מבאר דגבי שליחות שהאשה שושה לקבל גיעה לא שייך לומר בי׳ כל מלחא
דלא מצי למיעבר השתא לא משוי שליח:

פלפול ארוך ורחב בכמת מקומות בש"ם אשר יש להעיר על דין זה : בז אחר שהיי נקרא בסיותו בדת יהודית בשם מתת איך לכחוב בגע-אם מתחיהו מלא ו' צפוף או מתתיה בלא ו'

פה חיש אהר שהיי מחששר ואין כל שירך את בתו עם בחור בן גדולים והתהייב לתת לנרן בתו .סך עלום וכשבא ההתן עם אביו לעשות כשואין אמר אבי הכלה שהנדן כבר מוכח אלל עשיר אחד בווין והחתן ואביו האמינו לדבריו זנעשו הנשואין. כדת משה וישראל ואח"כ באו בעלי חובות ולקהו מאבי הכלה את כל אשר נמנא אתו יושאר ערום בחוסר כל ואין ידו משגת לשלם להתנו את הנדוני ופשע לו את הרגל אסרשאי להבעל לגרש את

אשחו בעל כרתה שלא ברצונה ויכוח עם אחד מחכמי דוריט בגה גב פלפול עצום בדברי המ"ל בפי כ"ג מהלי אישות הלי ע"ו שהבית דין זה בשם חשובות פני משה :

מלפול בדברי הרשד"ם הובא במ"ל בפ"י מהל" גירושין דכתב דפלוגתא דב"ש וב"ה דלא יגרש אדש את אשתו אא"כ מנא בה ע"ד הוא רק בנשואה אבל בארוסה לכ"ע מנימגרשה בלי ע"ד

פלפול בדברי אדמון בפוסק מעות לחתט ופשט לו את הרגל. פלפול בדברי ירובלמי הובא בחום" מם" גיעין דף נ" ע"א בד"ה מה להלן וכו" שמקשם למאי לריך כב"ש קרא דלא יכול בעלה הראשון לשוב לקחתה

ת"ל שהיא אכורה עליו משום סוטה י ביאור דברי הרשב"א במס" גיטין דכתב דגם לב"ש יש מליאות לגרש בלי ע"ד : ואפ"ה שפיר פריך בירושלמי דקרא לא משתעי בהכי י והשגה על הפ"י בכוונת דברי הרשב"א :

פלפול רב במה במתרץהירושלמי דלריךקרא במחזיר גרושה למיקוסעליצל"תי

מקירה אם איסור מחזיר גרושה הל על איסור סועה • והערה בדין התראת ספק בבכה את זה וחזר והכה א"ז •

אין הבעליכול לכוף את אשתו שתבות אחריו אתיי למה יפה אם יש להאשה אתתלאות שלא תוכל לדור במקום אבי הבעלי גם לא נשמע מעולם שהתירו בשביל זה לגרש את האשה בעל כרתה

פש על ענין הג"ל . תשובה להחכם שרלה לעשות סנג וריולדבריו הרחשונים להשיב על דברי תשובה הג"ל .

ביחור באיזה אופן יש להלק בפלוגתא דב"ש וב"ה דלא יגרש אא"כ מלא בה ע"ד בין זיווג ראשון לזיווג שני •

דחיי לחכם המשיב שרנה לסחור דברי הרשר"ם ולהוכיח מדברי הירושלעני הובא בתוםי מסי גיעין דף ע"ע דפלוגתא דב"ש וב"ה הוא אף בארוסה • וביאור דברי הירושלמי הכ"ל (עיין לעיל סי' פ"ב) :

ישוב למה לת מתרץ הירושלמי דלריך קרת במחזיר גרושה לעבור עלי׳ בשני לחווין :

ביאור ענין לאו שבכללות היכא שכמה איסורין נכללין בלאו אחד • פלפולים למה לא הקשה הירושלמי לב"ש למה לי קרא לאסור גרושה לכהן • מחזיק פסק הנודע ביהודה שכל המגרש את אשתו בעל כרחה ע"י שלים הגע בעל :

צ בדין קידם ע"ת ובעיל סתם אי מחיל התנאי *

אט שסידר רב אחר וילא עליו עורריומפני שלשה רעותות שנמלא בגעי אי בשם המגרש נכתב במקום שהיי לכתוב המכונה וכתב דמתקרי :

ב׳ כתב על שם הנהר דמתקריא לשון נקבה ונהר הוא לשון זכר : ג׳ שיטה השישית לא הי׳ מעורה עם שיטה השביעית :

מבאר דאם כתב על שם חול דמחקרי ג"כ הגע כשר : מבאר דאם לא שינה בעלם שם הנהר רק שכתב על מלח נהר בלשון נקבם אין זה שינוי כלל י והשגה על הרב גע פשוע בזה (וכבר נזכר מזה

לעיל תשוצה פה) : ביתור שיטות הפוסקים בדין מעורות השיטות בגט : ביתור סוגי הש"ם בגיעין דף כ' ע"ב דמתרן ל"ל דמעורה : וישוב נכון

על קושי׳ הב״ה בסוגי׳ זו : צב מי שגירש את אשתו בתנאי מעכשיו אם לא באתי עד זמן פלוני אם צריך שישאר הגע ביד האשה בלי טשטוש עד כלות אותו הזמן : ביאור ביאיור דברו הרוס' במס' גיטין דף ש"ג ש"ב בד"ה אתר רבה: ישב של קום' המרדכי בדברי התוס' :

צג בנית על ענין הנ"ל:

בשגה של תשובות הרצד"ם ופלפול בדצרי המרדכי. והשובה לדצרי הכם המשוב על דברי תשוב' הקודמה :

צך מה דקוי"ל מילי כת ממסרון ליר שליה היינו דוקת מבליה רחשון כשלית בלית בלית שלין כו רבות לעשות שליה שלי תבל מיד המשלה לשליה מצי משוי תף במילי : והשגם על הרב משרי"ע בתשובה בזה כתו שהובת בל"ב מה"ת הלק י"ר סי" קמ"ו :

פכפול בפלוגתת דרי יאשי יורי יונתן במשי נדרים דף ע"ב ע"ב ובמשי נזיר דף יצ ע"ב באומר לאפטרופש כל הנדרים שתדור משחי וכו':

ביתור מה דקויי ל כראיושי הוחיל ונימוקו עמו חם כלל זה הוח חן היכא שרבים -רולקוי עליו ופלוגתא דאמורתי בזה במסא עירוביז דף מיז ודף מיז : צדק עוד על עניז מילי דלא ממשרי לפניה מהקירה דכל החומר כתבו

והנו גע לחברי חף שהכתיבה והנהינה הם מעבה בפועל מ מ הכוונה שיהי? לבם גירושיו מחבב רק מיליולח מעשה :

ביתור דברי מרן הב"י בת'ה סיי תכ'ד הם יכול לעשות בליה לבעל המנו : צך יבמת שיש לחשטר הלילה מאחי בעלה לנהוג · והיבם מעלב בהלילה

באמרו בהחבה תליית, דיןעמו על תביעות שיש ט עלי׳ אם היבמה תוכל לכוף אותו להלילה ע"פ המבפט ואם יש בזה הבש הלילה מעושית אן דין שיבמה הוללת אחר היבסאם היבם עקר דירתו ממקומו למקום אחר:

ביתור דברי הירושלתי בשי תלות הלילה הלי ני · ·
הקירה וטעם נכון לתה לא קפדיט שתהיי החלילה דוקא בעיר שדר בו
היבס דהא דרשיט בפי זה בורר והראו לו זהני עירו ולא זהני עירה
היבס דהא דרשיט בפי זה בורר והראו לו זהני עירו ולא זהני עירה

היגם דהת דרשינן בפיז זה בורר וקרתו לו זקני עירו ולת זקני עירם - בריגם דהת דרשינן בפיז זה בורר וקרתו לו זקני עירו ולת זקני עירה הוא רק לענין תביעיהיבתה מביק דהתי דרשת דוקני עירו ולת זקני עירה בתיזה עיר שתהיה :

צח שנית על ענין הנ"ל וביהור דעת הפוסקיי בזה :

הקירה במה דקוי"ל. בנקטעה יד העדים דבעינן קרא כדכתיב וכן גב מנורע שאין לו בוהן יד אי בעינן קרא כדכתיב

ביהור רחב בכוגי׳ דמס׳ מכות דף יו״ד ע״ב דפליגי חמוראי בעיר שאי. בה זקנים לענין בן סורר ומורה ולענין עגלה ערופה ולענין קניטת רולחי בערי מקלט · איך פליגי אמורחי בפלוגתת דתנתי :

ביחור דין מובע הולך מחר הנתבע י

מהלק בעניני הליזה בסדר ההליזה שיש בהם שהוא מזוה לכתחלה · ויש שמעכב בדיעבד · ויש שאין בו שייכות לעיקר ההליזה כלל מהם רק כמו הכשר וסדר במקום שישבהן זורך :

ענין קריאת מתן יבמי וגו' ולא הפלחי לקהתה אם הקריאה הוא מעכב מן הגורה ודין אלמית ואלם בחינן יכולין לקרות :

צבן גבאי שחבר ממעוח נדקה בקיבן לנורך עניים להלק להם קמח להג הפסח:

ביתור דין תפטרופס שמיכהו ב"ד ומיכהו חבי יתומים:
ד ביתור דברי הגם בכ"ב מח"ת הי"ד תשובה ע"ז בענין בעלו ולחבעלו
וביתר שוגי דמס' ב"מ דף מ"ח ע"ח לחו בגזל ולחו בחולחה"ל"ל :
מבתר דגבי עובק שיר בכיר לח ינוייר בו לחו שיש בו מעש'והכגה על הרב

שער המלך בפ"א מהל' המץ הל' ג': מבאר דלא העשוק את רערולא תגזול לא הוי חרי לאווין דסמיכי לומר בי־ לא אתי חר עשה ועקר חרי לאווין. יוראי׳ לזה מדברי החום' במס' הולין דף פ"ץ ע"ב ר"ה הנח למחופר זמן :

"י בשתירת פסקי הרמב"ם ז'ל דפסק ברים פ"ג מהלי גמבל דית מלקוה ותבטמין לוקם ואיט מסלם י ובפרק י"ח מהלי פכועולה דפל לחו הניתן לתפלומין כגון גול וגליבה אין לוקין

לא ייאור דברי הירובלמי בפי י"א ממכיובמות הלי כי בכהנת לדט בוכד בפחה דקח תבעיי כי' מחי שינטרפו לעדוה א עם רמסיק בניב מטיח הי"ד סיי קי"צ דסיכת דרברי

כק בקושית תין כובה כהגדיו וסתידת פסקי הרחיי מהלק בין בת דמופרך בחמורי ממשכם תו נוגרייתיו חון ממינגרו ב המקובל למש התלמוד וסליקי בקוסים תו חין הלכל עדבייו תו דבר פלוגת ישיב לשתור דברי החידך בסברת ושליק בקוסיה ביים לסתי כללת:

לברי והפקר ברחל ולח לעובדי כוכבים ומזלות חי בוי הפקר. ז לברי נ"ב המסון החה"ע השובה בי"ה בוה י וישוב דברי הע בי" סיי ס"ו ב"ה כ"ו:

לקר הקירה בת דקיייל מלום בשער גובה ממשעבדי חם העריף מכיק שינה מנות חו מכח סיבת ההטוחה :

מטיק להלק בזה הם זעבודת דחורייתת הטירפה מהלקורי הסניתה חבל הם בעדת לחו דחורייתי חז הטריפה הי השטר :

קר ביאור דברי הש' בח"מ רים סיי ל"ט שכתב אולייר בל הין הכוונה שמפוק חם סיו הרי רהב"ד דום ודתי שמני ראב"ד שהות רבינו הברה בן דותר ונקרת רחב"ד הזרי יד רהב" אברהם בן דור והות בעל שגות על הרמב"ם ז"ל י ויש ש ב"ד בעל השגות :

קר במה דקיי"ל בש"ע ה'צ ריש סיי קע"ו בשותפין שה "י לישו בעסק השותפות נתקיינהשותפות אם הכוונה ששנ שאותחילו לה או אססגי אם ההדמהם כבר התהיל נכתעסק:

קד בעכק שתי קהמת בה גומדים יהד בענין פרעת המסייו בהכ"נ : ועהה נפרו זה מזה ונכנ הלוקור בטעמת וה

קה בענין נחינת המסים בזה .

קש קהל שיש להם תקוה שמי שיעבור על תקוה אזת מתקנותיהם בקום ממון ובעל בית אחר עבר על איזה תהה והודה מעלת אמרינן בזה מודה בקום פטור :

פלוגתה שבין המרש"ל וש"ך בזה אי אמרינן בקנם דרבן מודה בקנם פן הוכתה דגם בקנם דרבנן אמרינן מודה בקנם פנר והשגה על הרב בהידושיו למם" ב"ק בדף ל"ח ע"ב שרלה להוכיח דא כדעת המרש"ל קי מי שמכר ביתו ולא כתב לו עם בל מה שבתוו אם המוכר רשאין

המוזות הקבועים ביתירות במוזות הדרי הבת שמכר: קיא, רחובן שיש לו טענות ותביעות על שמעון כאשר תבע אותו ו

שמעוז פטורים מראובן וראובן מיא עדים שמסר מו בפניהם שהוא מוכרה ליחז לשמעוז פטורים ועדים העידו בב"ד א אבל לא כחבו כתב מודעא ואינו נחברר אם הטוריז קדמו או אם מ המודעא קודם ושאל השואל אם יש ממש מודעא זו :

קיב ביאור דין בש"ע ח מסי שש"ו הרועיזגבאים ומוכשו חשובהן ויעשו בהן לרכי רבים אם גם גבי אל רבים נעשה החקנם אין בגוילה קיימת דאין מקבלין מהן:

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם

